

PLANUL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ
2021-2027
AL
REGIUNII SUD MUNTENIA

DRAFT
FEBRUARIE 2020

Capitolul 2

Profilul socio-economic al regiunii

Sud Muntenia

Disparități regionale

CUPRINS

Capitolul 2. Profil socio-economic al regiunii. Disparități regionale

2.1. LOCALIZAREA GEOGRAFICĂ A REGIUNII SUD MUNTENIA

2.2. CADRUL NATURAL AL REGIUNII SUD MUNTENIA

2.3. STRUCTURA SISTEMULUI DE AȘEZĂRI ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

2.4. STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ A POPULAȚIEI REGIUNII SUD MUNTENIA

2.5. INFRASTRUCTURA ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

2.6. MEDIU

2.7. ECONOMIA REGIUNII SUD MUNTENIA

2.8. TURISMUL

2.9. AGRICULTURA ȘI DEZVOLTAREA RURALĂ

LISTĂ ABREVIERI

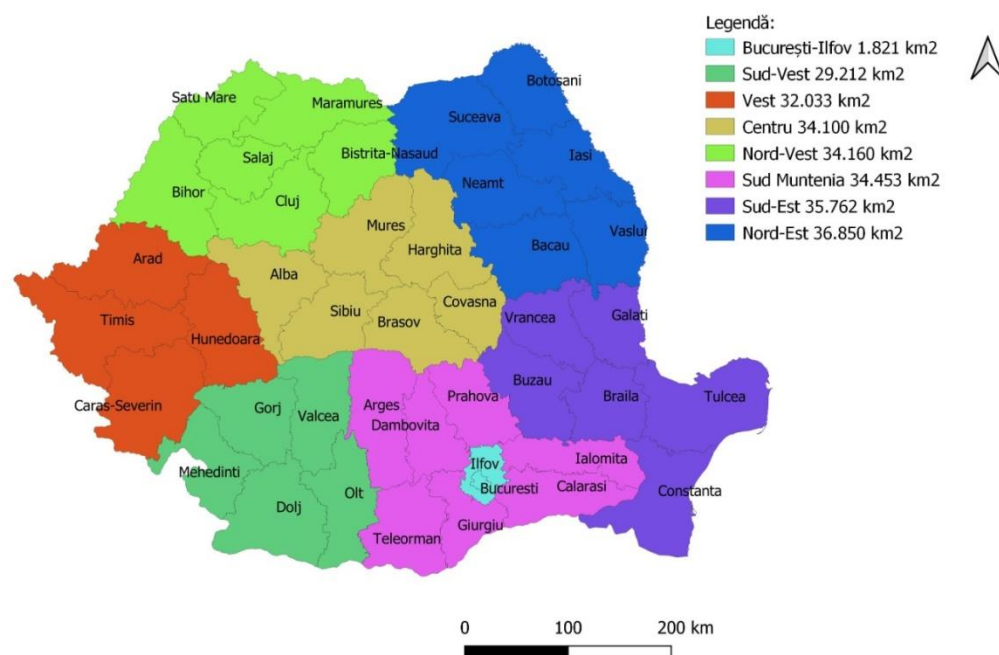
ABA Buzău-Ialomița	Administrația Bazinală de Apă Buzău-Ialomița
AF	Întreprindere Familială
ANSV	Autoritatea Națională Sanitară și pentru Siguranța Alimentelor
BIM	Biroul Internațional al Muncii
CN APDF S.A	Compania Națională Administrația Porturilor Dunării Fluviale SA Giurgiu
CDI	Cercetare, Inovare, Dezvoltare
C&D	Cercetare și Dezvoltare
CIF	Cost, Insurance and Freight
DEE	Deșeuri de echipamente electrice și electronice
DGASPC	Direcția Generală Asistență Socială și Protecția Copilului
FOB	Free on board
HA	Hectar
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
ISPA	Instrument pentru Politici Structurale de Pre-Aderare
ISD	Investiții Străine Directe
ONRC	Oficiul Național al Registrului Comerțului
PAC	Politica Comună Agricolă
P.A.T.N	Planul de Amenajare a Teritoriului Național
PF	Persoană Fizică
PIB	Produsul Intern Brut
PHARE	Polonia Ungaria Ajutor pentru Reconstrucția Economiei
SAPARD	Programul Special de Pre-Aderare pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală
SA	Societate pe acțiuni
SCS	Societate în comandită simplă
SNC	Societate în nume colectiv
SRL	Societate cu răspundere limitată
TIC	Tehnologiile Informației și Comunicațiilor
UE	Uniunea Europeană
VAB	Valoarea Adăugată Brută
VABR	Valoarea Adăugată Brută Regională

Capitolul 2. Profil socio-economic al regiunii. Disparități regionale

2.1. LOCALIZAREA GEOGRAFICĂ A REGIUNII SUD MUNTENIA

Regiunea Sud Muntenia este amplasată în partea de sud a României, învecinându-se la nord cu regiunea Centru, la est cu regiunea Sud - Est, la vest cu regiunea Sud – Vest, iar la sud cu Bulgaria, limita fiind dată de fluviul Dunărea. Cu o suprafață de 34.453 km², reprezentând 14,5% din suprafața României, regiunea Sud Muntenia ocupă locul al III-lea ca mărime din cele opt regiuni de dezvoltare.

Figura nr. 1.1.

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din punct de vedere administrativ, regiunea Sud Muntenia este formată din șapte județe (Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova și Teleorman), 16 municipii, 32 de orașe și 519 comune cu 2019 sate. În ceea ce privește suprafața regiunii, se poate observa că cele mai mari ponderi sunt deținute de județele Argeș (19,8%), Teleorman (16,8%) și Călărași (14,8 %), iar cea mai mică de județul Giurgiu (10,2 %).

Tabel nr. 1.1. - Organizarea administrativ teritorială a regiunii Sud Muntenia, la 31 decembrie 2017

	Suprafața totală (km ²)	Ponderea în Regiune (%)	Număr municipii	Număr orașe	Număr comune	Număr sate
Sud Muntenia	34467	-	16	32	519	2019
Argeș	6822	19,8	3	4	95	576
Călărași	5087	14,8	2	3	50	160
Dâmbovița	4056	11,8	2	5	82	353
Giurgiu	3544	10,2	1	2	51	167
Ialomița	4455	12,9	3	4	59	127
Prahova	4715	13,7	2	12	90	405
Teleorman	5788	16,8	3	2	92	231

Sursa: Direcția Regională de Statistică Călărași

O caracteristică aparte, cu multiple implicații de ordin socio - economic, o reprezintă faptul că este singura regiune din țară care conține o regiune enclavă în partea mediană, și anume regiunea București – Ilfov.

Un alt aspect important cu influențe majore în dezvoltarea regiunii îl constituie și prezența, în partea de sud a regiunii, a fluviului Dunărea. Declarat parte a Coridorului Pan - european de transport VII al Uniunii Europene, fluviul reprezintă o cale navigabilă importantă, care face legătura între regiunea Sud Muntenia, portul Constanța, centrele industriale din vestul Europei și portul Rotterdam. Prin utilizarea Portului Constanța, rutele navigabile dintre Canalul Suez, zona de est a Mării Mediterane și Europa Centrală se scurtează cu cca. 300 km. Totodată, prin sistemele RO-RO și ferry-boat dezvoltate în portul Constanța, se realizează conectarea dintre spațiul european și Orientul Mijlociu, zona caucaziană și zona caspică, pe trasee cu mare potențial de resurse energetice și de trafic de mărfuri. Astfel, prin poziția sa ca port la Marea Neagră și punct terminus al legăturii cu Marea Nordului, Portul Constanța reprezintă principala placă turnantă a fluxurilor de trafic din bazinul Mării Negre.

Porturile din regiunea Sud Muntenia sunt conectate la rețele de drumuri naționale, europene și de căi ferate, iar facilitățile portuare existente și cele care vor fi dezvoltate permit ca unele dintre acestea (de exemplu portul Giurgiu) să fie transformate în noduri principale logistice pentru transportul multimodal.

Cu toate acestea, din cauza unei infrastructuri de transport insuficient dezvoltată pentru traversarea fluviului pe zona de graniță cu Bulgaria, Dunărea reprezintă o barieră naturală, limitând posibilitățile de cooperare.

Astfel, prin poziția sa geografică, regiunea Sud Muntenia prezintă o serie de specificități care influențează conformația și dinamica sistemului de așezări. Dintre acestea, pot fi menționate următoarele:

1) *Proximitatea față de municipiul București* – care a împiedicat afirmarea altor orașe din jurul său ca poli de atracție și a absorbit majoritatea resurselor de dezvoltare din teritoriile învecinate acestora, ceea ce a determinat fenomenul de hipertrofiere a rețelei urbane din regiunea Sud Muntenia;

2) *Axa de dezvoltare Brașov-Ploiești-București-Giurgiu* care străbate regiunea de la nord la sud – este principalul coridor de dezvoltare al României, concentrând circa 30% din populația urbană a țării și o mare parte din activitatea industrială;

3) *Conurbația Valea Prahovei* – este o aglomerare liniară de orașe de dimensiuni similare (mici) – Azuga, Bușteni, Sinaia, Comarnic, Breaza – cu un profil economic similar, dominat de sectorul turistic, nevoi și provocări comune de dezvoltare: accesibilitatea redusă (lipsa unei autostrăzi), infrastructura turistică deficitară, promovarea insuficientă a potențialului turistic, dotarea tehnico-edilitară deficitară, expansiunea necontrolată a zonelor rezidențiale (secundare), îmbătrânirea demografică, managementul integrat al zonelor protejate, transportul în comun, etc;

4) *Existența a 5 orașe-pereche pe Dunăre* – cu potențial de dezvoltare urbană integrată (inclusiv în cadrul unor zone funcționale urbane cu caracter transfrontalier) dar între care există, la acest moment, legături de slabă intensitate din cauza infrastructurii deficitare de traversare a Dunării.

CONTEXT EUROPEAN

Regiunea Sud Muntenia are o poziție geografică strategică, fiind o regiune de graniță, dar și un punct de intersecție a mai multor axe prioritare TEN-T care leagă centrul și nordul Europei de zona mediteraneană și Asia, respectiv:

- Axa prioritară TEN-T VII (Fluviul Dunărea) – coridor fluvial, care leagă Portul Rotterdam de Portul Constanța, fiind cel mai important traseu navigabil din Uniunea Europeană, din perspectivă strategică și a traficului de mărfuri și persoane;
- Axa prioritară TEN-T IV – coridor intermodal (feroviar și rutier), care leagă zona centrală a Europei (orașele Dresden și Nurenberg) de Porturile Constanța, Salonic și Istanbul (prin 3 ramificații), via Praga-Viena-Budapesta-București-Sofia;

- Axa prioritară TEN-T IX – coridor intermodal (feroviar și rutier), care leagă nordul Europei (orașele Helsinki și Kaliningrad) de porturile Odessa și Alexandroupolis, via Sankt-Petersburg-Moscova-Kiev-București.

Plasarea geostrategică a României în cadrul Uniunii Europene și calitatea de stat membru al Uniunii Europene sunt vitale pentru evoluția acesteia, dar implică atât drepturi, cât și obligații, printre care și adaptarea la cerințele politicilor Uniunii Europene.

În perioada de programare 2007-2013, regiunile din Uniunea Europeană au fost împărțite și finanțate de Comisia Europeană, în două categorii, în funcție de venituri, respectiv: regiuni mai puțin dezvoltate și regiuni mai dezvoltate. În schimb, pentru exercițiul financiar 2014-2020, Comisia Europeană a stabilit crearea unei noi categorii de regiuni, așa-numitele „regiuni de tranziție”, al căror PIB pe cap de locuitor a fost cuprins între 75% și 90% din media Uniunii Europene. Exercițiul financiar 2021-2027 păstrează categoriile de regiuni din perioada anterioară, însă aduce schimbări din punctul de vedere al cofinanțării și al încadrării regiunilor în funcție de PIB/locuitor. Astfel, Comisia Europeană stabilește ca cele trei categorii definite vor fi eligibile pentru investiții după cum urmează:

- Regiunile mai puțin dezvoltate, al căror PIB/locuitor este mai mic de 75% din media Uniunii Europene, vor avea în continuare prioritate maximă în cadrul acestei politici.
- Regiunile de tranziție, al căror PIB/ locuitor este cuprins între 75% și 100% din media Uniunii Europene;
- Regiunile mai dezvoltate, cu un PIB/ locuitor mai mare de 100% din media Uniunii Europene.

Regiunea Sud Muntenia se încadrează în categoria regiunilor „mai puțin dezvoltate”, fiind caracterizată de un PIB/ locuitor mai mic de 70% comparativ cu media Uniunii Europene.

RELAȚII TRANSFRONTALIERE ȘI TRANSNAȚIONALE ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA, ÎN PERIOADA 2014 - 2020

Unul din cele trei obiective principale ale politicii de coeziune a Uniunii Europene îl reprezintă cooperarea teritorială europeană, ce presupune: întărirea cooperării transfrontaliere prin inițiative comune locale și regionale, întărirea cooperării transnaționale prin acțiuni ce conduc la dezvoltare teritorială integrată, în conformitate cu prioritățile Comunității și întărirea cooperării interregionale și a schimburilor de experiență la nivel teritorial adecvat.

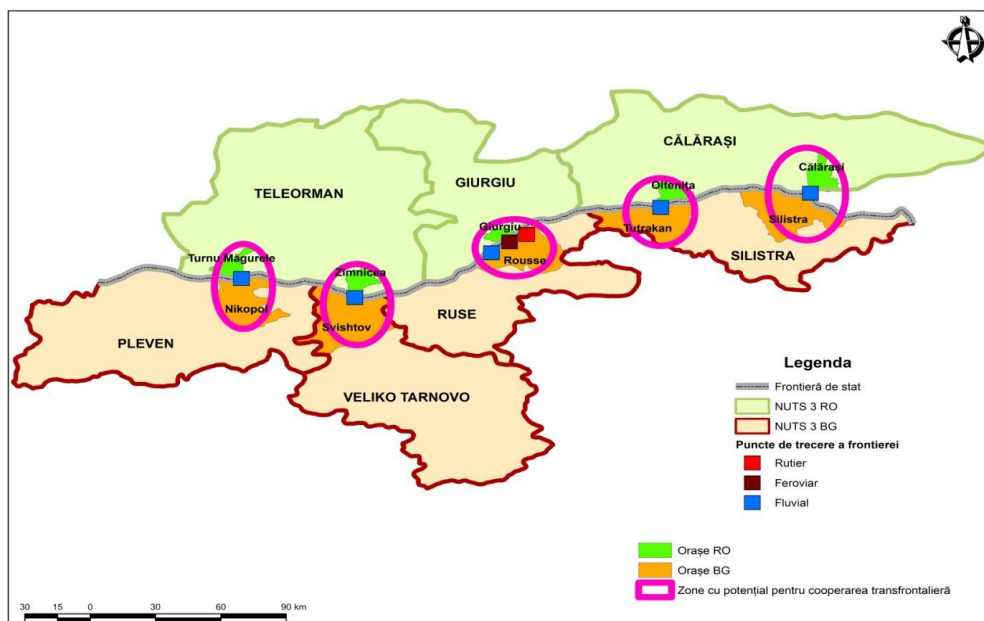
a) COOPERAREA TRANSFRONTALIERĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

La nivelul Uniunii Europene, în cadrul politicii de coeziune, s-a constituit Programul Interreg V-A România – Bulgaria, scopul acestui program fiind de a întări cooperarea în zona de graniță a celor două

țări vecine prin activități comune ce conduc la interconectarea teritoriilor și promovarea unei dezvoltări socio-economice coerente, corelate și durabile a regiunii de graniță.

În cadrul Programului Interreg V-A România – Bulgaria aferent perioadei 2014 - 2020, aria eligibilă specifică regiunii Sud Muntenia a fost constituită din județele: Teleorman, Giurgiu și Călărași. Această zonă este caracterizată prin probleme tipice zonelor de frontieră, iar prezența graniței limitează schimburile economice, sociale, culturale, afectează managementul comun și eficient al teritoriului și duce la creșterea gradului de marginalizare și izolare față de centrele economice, importante.

Figura nr. 1.2. - Județele incluse în Programul Interreg V-A România – Bulgaria

Sursa: Studiul privind dezvoltarea urbană în Regiunea Sud-Muntenia – stadiul actual și scenarii de dezvoltare pentru perioada 2014-2020

Astfel, în cadrul regiunii Sud Muntenia, prin intermediul Programului Interreg V-A România – Bulgaria 2014 – 2020, s-au implementat și sunt în curs de implementare proiecte în valoare de 262.790.913,00 Euro, având parteneri din următoarele districte: Dobrich, Silistra, Ruse, Veliko Târnovo, Plevna, Montana și Sofia.

b) COOPERAREA TRANȘAȚIONALĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Programul Transnațional Dunărea 2014 - 2020 se axează pe următoarele acțiuni: **inovare și responsabilitate socială în regiunea Dunării, responsabilitatea față de mediu și cultură în regiunea Dunării, conectivitatea în regiunea Dunării** etc. În cadrul acestui program, toate județele din regiunea Sud Muntenia au fost eligibile, relațiile transnaționale fiind dezvoltate cu parteneri din țări precum: Germania, Ungaria, Slovenia, Croația, Slovacia, Bulgaria, Serbia, Bosnia Herzegovina, Moldova și Ucraina.

c) COOPERAREA INTERREGIONALĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Acest tip de cooperare s-a materializat, în regiunea Sud Muntenia, prin intermediul **Programului de Cooperare Interregională INTERREG EUROPE** și a **Programului de Cooperare Teritorială Europeană URBACT III**, întreaga regiune fiind eligibilă. Programele au vizat acțiuni de sprijinire a procesului de schimb de informații și bune practici cu privire la dezvoltarea urbană, modernizarea serviciilor publice, incluziunea socială și antreprenoriatul, realizarea de studii și corelarea datelor referitoare la domenii de interes comun, precum și **cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare, competitivitatea întreprinderilor mici și mijlocii, sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele și mediu și utilizarea eficientă a resurselor.**

Implementarea acestor două programe în regiunea Sud Muntenia a condus la dezvoltarea relațiilor de cooperare interregională cu parteneri din țări precum: Olanda, Suedia, Italia, Spania, Franța, Bulgaria, Grecia, Belgia, Polonia, Germania, Portugalia, Polonia, Estonia, Anglia, Irlanda, Cehia, Ungaria, Slovenia, Irlanda, Norvegia, Lituania și Letonia.

CONCLUZII:

- Din punct de vedere teritorial, regiunea Sud Muntenia ocupă locul al 3-lea ca mărime la nivel național;
- Din punct de vedere geografic, regiunea Sud Muntenia deține o poziție strategică, potențată și de prezența celei mai importante căi navigabile din Europa (fluviul Dunărea), care îi asigură legătura cu Marea Neagră prin portul Constanța și de aici cu Canalul de Suez;
- Cu toate că fluviul Dunărea reprezintă un imens stimul de dezvoltare pentru economia județelor riverane din cadrul regiunii (Teleorman, Giurgiu, Călărași), potențialul de transport pe apă oferit de Dunăre este insuficient exploatat la momentul actual. Oportunitățile pentru soluționarea acestei probleme sunt date de adoptarea Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării și stimularea cooperării cu Bulgaria prin programele de cooperare transnațională și transfrontalieră, în care regiunea deține experiență;
- Poziția geografică a regiunii Sud Muntenia a determinat anumite particularități ale dimensiunii sale urbane: dezvoltare urbană inhibată din cauza plasării Bucureștiului în centrul regiunii, prezența unei axe importante de dezvoltare (Brașov – Ploiești – București – Giurgiu), prezența conurbației Valea Prahovei cu specializare turistică, oportunitatea formării conurbației București – Ploiești – Târgoviște – Pitești și existența celor 5 orașe pereche pe Dunăre.

2.2. CADRUL NATURAL AL REGIUNII SUD MUNTENIA

Prin acest capitol s-a încercat caracterizarea elementelor cadrului natural al regiunii Sud Muntenia, cu accent pe evidențierea trăsăturilor geografice particulare care pot constitui atât bariere în calea dezvoltării socio-economice, cât și avantaje pe care regiunea ar trebui să le valorifice.

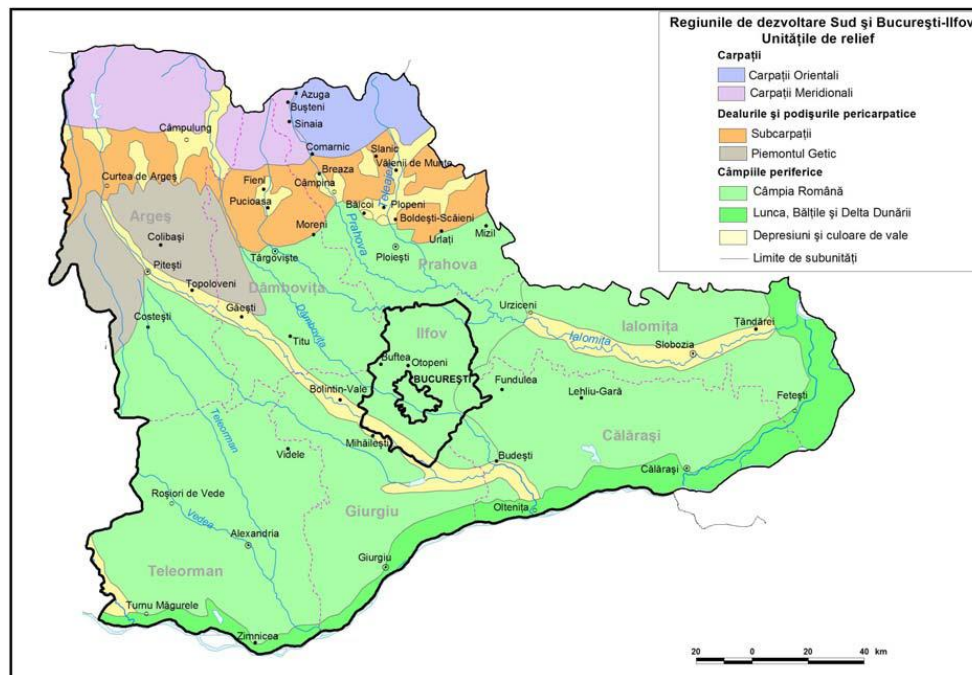
Regiunea Sud Muntenia mărginește partea de sud a Carpaților Meridionali și Orientali spre Câmpia Română și are drept graniță naturală, fluviul Dunărea. Relieful regiunii este caracterizat prin varietate, dispunere în formă de amfiteatru și predominanța formelor de relief de joasă altitudine. Astfel, câmpiile și luncile ocupă 70,7%, dealurile 19,8%, iar munții doar 9,5 % din suprafața regiunii.

2.2.1. PARTICULARITĂȚILE RELIEFULULUI

Relieful regiunii este dispus în fâșii paralele, orientate pe direcția vest-est, coborând în trepte de la nord spre sud și cuprinde trei trepte principale de relief:

- treapta înaltă a munților, cu o mare diversitate morfologică și cu o energie de relief accentuată;
- treapta dealurilor subcarpatice și a podișurilor piemontane, cu relief specific de eroziune;
- treapta joasă, de câmpie, cu relief de acumulare.

Figura 2.1. Harta unităților de relief din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Institutul de Geografie al Academiei Române

1. Munții. Culmile montane se desfășoară pe două direcții paralele ce corespund axelor majore de cutare a formațiunilor geologice, cu o direcție vest-est specifică, în general, munților de la vest de Dâmbovița și o direcție perpendiculară de la nord-sud la est de această vale. În partea nordică a regiunii, de la vest la est, se întinde lanțul muntos al Carpaților Meridionali cu masivele Munții Făgăraș, Munții

Bucegi și Leaota, Munții Gârbovei, Munții Grohotișu și Ciucaș. În masivul Făgăraș se găsesc cele mai înalte vârfuri muntoase din România și anume, Vârful Moldoveanu (2.544 m) și Vârful Negoiu (2.535 m).

2. Dealurile subcarpatice și podișurile piemontane reprezintă treapta intermediară între munți și câmpie, desfășurată la marginea Carpaților Meridionali și Orientali. Au altitudini care scad de la 800 - 900 m la contactul cu muntele, la 200 - 300 m la contactul cu câmpia. Unitățile deluroase din cadrul regiunii Sud Muntenia aparțin Subcarpaților Getici și de Curbură. În cuprinsul lor, la contactul cu Carpații, se evidențiază o unitate mai înaltă, de dealuri submontane, ce alternează cu mici depresiuni intercalate. Spre sud, la vest de județul Argeș, se dezvoltă o unitate piemontană la contactul cu câmpia reprezentând partea estică a Podișului Getic.

3. Câmpia ocupă cea mai mare parte a regiunii Sud Muntenia, fiind situată în partea de sud a acesteia și corespunzând părții centrale și estice a Câmpiei Române. Aici se remarcă altitudinile coborâte, interfluviile plane și largi, văile puțin adâncite în suprafața inițială, flancate de terase și de lunci bine dezvoltate. Din punct de vedere geologic, la suprafață predomină depozitele loessoide, dispuse peste o cuvertură de pietrișuri și nisipuri. De la vest la est se succed **Câmpia Piteștilor**, **Câmpia Târgoviștei** și **Câmpia Ploieștilor**, acestea reprezentând unitățile de câmpie înaltă.

Câmpia Găvanu-Burdea reprezintă o prelungire a Piemontului Getic pe dreapta Argeșului, extinzându-se de la Vedea la Argeș. **Câmpia Burnazului** se desfășoară între Dunăre la sud, Câlniștea la nord, Teleorman cu Vedea la vest și Argeș la est, în cadrul regiunii găsindu-se extremitatea sa vestică. Tot în cadrul regiunii Sud Muntenia se găsește și jumătatea sudică a **Câmpiei Boianului**, ce scade în altitudine de la nord-vest spre sud-est. Morfogenetic, câmpia este constituită din nivelul propriu-zis de câmp și terasele Dunării, în partea sudică. Partea sudică și sud-estică revine **Câmpiei Bărăganului**, cu unitățile componente: Câmpia Mostiștei, Bărăganul de Sud și Central. În partea sud-estică a regiunii se individualizează foarte bine **lunca Dunării**, o unitate mai joasă cu o lărgime apreciabilă (6-15 km), remarcându-se existența următoarelor sectoare: Mostiștea - Călărași, Călărași - Vadu Oii (Balta Borcea) și Vadu Oii - Giurgeni.

2.2.2. CLIMA

Integrată climatului temperat-continental, cu nuanțe de excesivitate mai pronunțate pe măsura înaintării spre est și sud-est, regiunea Sud Muntenia beneficiază de toate tipurile climatice dezvoltate altitudinal, de la clima de luncă joasă din câmpie, la cea de dealuri și podișuri, până la cea de munte. Totodată, suprapus acestor tipuri climatice, regiunea Sud Muntenia primește și influențe climatice de tranziție umede (oceanice și submediteraneene) în vest și de ariditate (continental - excesive) din est și sud-est.

Etajarea latitudinală a reliefului și expoziția treptelor majore ale acestuia (de la altitudini de 10 m prezente în Balta Ialomiței, până la cele de peste 2.500 m aparținând Carpaților Românești) determină o multitudine de trăsături climatice secundare și de topoclimate, bine evidențiate în regiunea de interes. Printre acestea, amintim efectele de foehn resimțite pe versanții sudici și sud-estici ai Carpaților Meridionali, adăpostul orografic prezent tot timpul anului în ariile depresionare subcarpatice sau prezența și acutizarea contrastelor termice și hidrice, favorizate de advecțiile de aer fierbinte tropical (generator al fenomenelor de secetă și uscăciune) sau rece polar și arctic (care determină producerea fenomenelor periculoase de iarnă îngheț, brumă, viscol, polei).

Particularitățile climatice ale regiunii analizate, determinate de cele ale suprafeței subiacente¹ și de radiația solară specifică, se dezvoltă pe fondul etajelor climatice.

2.2.2.1. REGIMUL TERMIC

Regimul termic se remarcă prin reducerea valorilor tuturor parametrilor de la sud spre nord, de la medii anuale de peste 11°C caracteristice luncii, teraselor Dunării, sudului Bărăganului și Bălții Ialomiței, până la valori mai scăzute, de -2°C frecvente pe cele mai mari înălțimi muntoase.

Particularitățile geografice locale impuse, în special, de etajarea reliefului, determină și etajarea tuturor elementelor climatice, iar morfologia și micromorfologia acestuia determină alte caracteristici locale (topoclimatice) care se dezvoltă pe etaje climatice. În consecință:

- **Temperatura medie anuală** se reduce de la sud spre nord, respectiv de la valori de peste 11°C caracteristice luncii și teraselor Dunării, porțiunilor sudice ale Bărăganului de Sud și Bălții Ialomiței, până la valori de mai puțin de -2°C pe plaiurile alpine;
- **Temperatura medie a lunii celei mai reci - ianuarie** scade dinspre sud și sud-est, de la circa 2°C în lunca Dunării, la valori mai mici de -3°C pe câmpurile interfluviale, fiind ușor mai crescută în regiunea deluroasă cu altitudini de 300 - 500 m, după care scade din nou o dată cu creșterea altitudinii până la mai puțin de -10°C pe plaiurile alpine;
- **Temperatura medie a lunii celei mai calde - iulie** variază în același sens, de la valori mai mari de 23°C în regiunile sudice din lunca și terasele Dunării, la valori de 22-23°C pe câmpurile interfluviale, atingând temperaturi de 20-22°C în zonele de deal și podiș situate la 500 m altitudine, pentru ca să se reducă sensibil până la mai puțin de 8°C în zonele alpine.

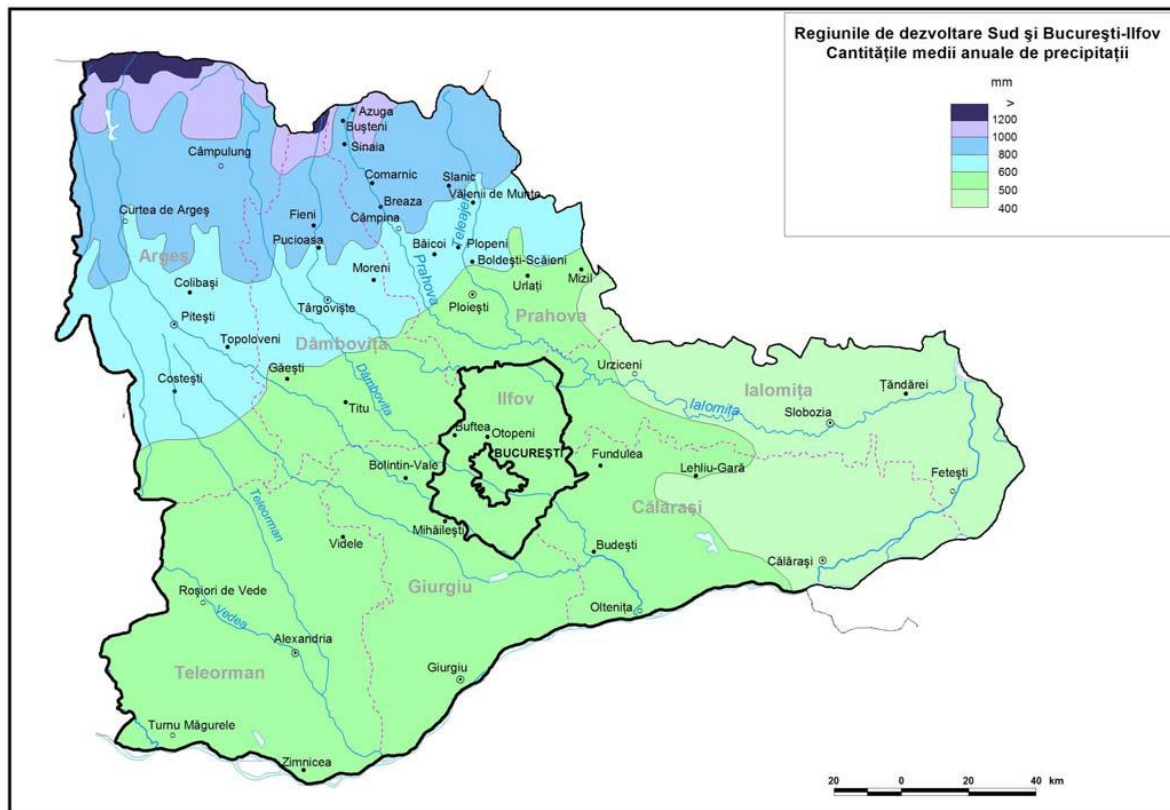
¹ **Definiție:** Suprafața subiacentă este suprafața Pământului, care se află în contact cu atmosfera și imediat sub ea. Între atmosfera și suprafața subiacentă au loc schimburi energetice și de apă în mod continuu, depinzând de caracteristicile solului, existența reliefului, felul și întinderea învelișului vegetal.

2.2.2.2. REGIMUL HIDRIC

Regimul hidric prezintă mari contraste în cuprinsul regiunii Sud Muntenia, atât în ceea ce privește variabilitatea cantitativă, cât și repartiția teritorială a parametrilor aferenți. Astfel, procesele pluviogenetice acoperă o gamă deosebit de neuniformă în cuprinsul teritoriului, dependentă de multitudinea caracteristicilor locale ale suprafeței subiacente, influențate activ de circulația generală atmosferică.

Lunile cele mai secetoase sunt în regim multianual **februarie-martie**, iar maximum pluviometric este bine evidențiat în luna **ianuarie**. De altfel, cele mai bogate cantități de precipitații se cumulează în semestrul cald al anului (aproximativ 60% din cantitatea medie anuală), când se totalizează și cele mai mari cantități căzute în secvențe temporale scurte (24, 48 și 72 de ore), dar și intensități maxime pluviale.

Figura 2.2. Cantitatea medie anuală de precipitații din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Institutul de Geografie al Academiei Române

2.2.2.3. REGIMUL EOLIAN

Regimul eolian, dependent de frecvența și direcțiile generale ale maselor de aer și de configurația majoră a reliefului, înscrie direcțiile dominante nord-sud în Câmpia Bărăganului și Balta Ialomiței, devenind nord-est – sud-vest în Câmpia Vlăsiei și Subcarpații Getici și est-vest în Câmpiile Burnaz, Găvanu-Burdea.

Pe măsura creșterii altitudinii, direcțiile dominante devin nord-sud, cu ușoare devieri impuse de configurația reliefului.

Viteza medie anuală prezintă valori ridicate la altitudinile mari, de 6-8 m/s, scăzând în regim multianual la 3-4 m/s în regiunile deluroase și de podiș și la 2-3 m/s în cele de câmpie. Calmul atmosferic prezintă valori ridicate, cu excepția spațiului montan înalt și cel depresionar subcarpatic, fiind cuprins între 40% în regiunile de câmpie și 10-15% în cele muntoase.

Schimbarea climei este un fenomen global cu impact direct asupra tuturor ecosistemelor naturale. Ecosistemele zonale silvice, împreună cu cele de stepă și stâncării, sunt cele mai dependente de condițiile climaterice din regiune, cele mai vulnerabile față de factorii climaterici. Vulnerabilitatea sporită a acestor ecosisteme este rezultatul funcționalității scăzute, cauzate de fragmentare și degradare.

Conform Strategiei Naționale a României privind schimbările climatice 2013-2020², regiunea Sud Muntenia este cea de-a doua cea mai vulnerabilă la schimbările climatice din România, după regiunea Sud – Est. Aceasta se traduce într-o creștere continuă a temperaturilor medii înregistrate ale atmosferei în imediata apropiere a solului și cu modificări ale regimului hidric, acestea fiind doar efectele viitoare asupra climei (efectele schimbărilor climatice se regăsesc prezentate mai explicit în subcapitolul 2.6. Mediul).

2.2.3. FLORA, FAUNA ȘI BIODIVERSITATEA

Prin biodiversitate se înțelege varietatea de expresie a lumii vii, variabilitatea organismelor vii din toate sursele, inclusiv, printre altele, a ecosistemelor terestre, marine și a altor ecosisteme acvatice și a complexelor ecologice din care acestea fac parte; aceasta include diversitatea în cadrul speciilor, dintre specii și a ecosistemelor. Biodiversitatea este esențială pentru „serviciile ecosistemelor”, adică serviciile pe care le oferă natura: reglarea climei, apa și aerul, fertilitatea solului și producția de alimente, combustibil, fibre și medicamente.

Flora și fauna constituie un patrimoniu natural de valoare estetică, științifică și culturală. În regiunea Sud Muntenia, diversitatea formelor de relief, structura geologică și altitudinea oferă condiții deosebit de variate ce au determinat dezvoltarea unei flore și faune bogate, cuprinzând specii rare sau pe cale de dispariție și protejate prin lege.

2.2.3.1. FLORA

Etajarea biopedoclimatică a regiunii Sud Muntenia este mult mai evidentă pe versantul sudic al Carpaților Meridionali și ai Munților Baiului, Ciucaș și Siriu, cuprinzând **etajul alpin**, **etajul subalpin** și **etajul**

² <http://mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/Strategia-Nationala-pe-Schimbari-Climatice-2013-2020.pdf>

forestier. La acestea se adaugă **zona pădurilor de foioase nemorale** în unitățile de deal și podiș, în timp ce în Câmpia Română se dezvoltă **silvostepa** și **stepa**.³

Etajul alpin cuprinde pajiști cu plante scunde (*Carex curvula*, *Juncus trifidus*, *Oreochloa disticha*) și tufărișuri pitice (*Loiseleuria procumbens*, *Salix reticulata*, *S. retusa*, *S. herbacea*) și se întâlnește în Munții Făgăraș, Munții Iezer, Munții Leaota și Munții Bucegi.

Etajul subalpin este situat, în general, între 1.700 – 1.800 m și 2.200 – 2.400 m și apare în Munții Făgăraș, Munții Iezer, Munții Leaota, Munții Bucegi, Munții Piatra Craiului, Munții Ciucaș și Munții Baiului.

Etajul pădurilor de molid (*Picea abies*) se dezvoltă în mod natural între 1.200 m și 1.700 – 1.800 m. Molidișurile sunt bine dezvoltate în Carpații Orientali (Munții Ciucaș, Munții Baiu), pe când în Carpații Meridionali se prezintă, în general, sub forma unor benzi destul de înguste care înconjoară etajul subalpin.

Subetajul pădurilor de fag și de amestec de fag cu rășinoase se întâlnește în dealurile înalte (în general peste 600 - 700 m), precum și pe versanții munților până la altitudini de 1.200 – 1.400 m. Pădurile de amestec de fag cu rășinoase ocupă suprafețe foarte mari în Carpații Orientali, în Munții Baiului și Ciucaș, precum și în estul Subcarpaților Getici și în Subcarpații de Curbură.

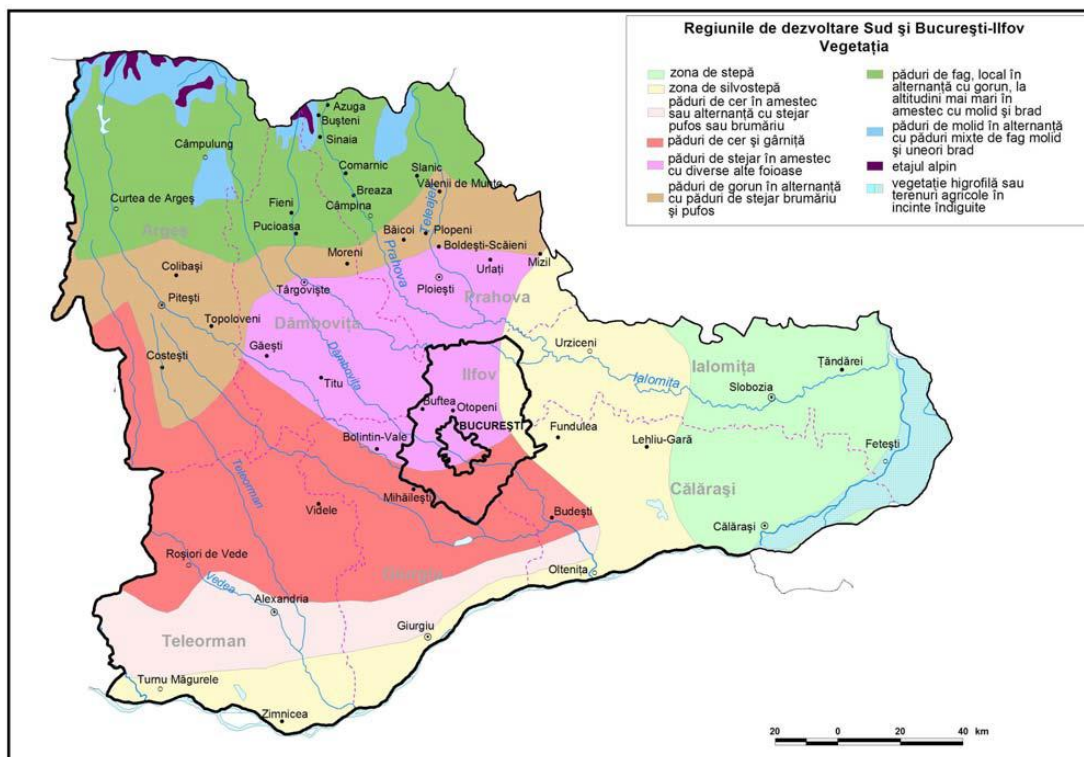
Zona pădurilor de foioase nemorale (pădurile de stejar, ulm, jugastru, sorb) ocupă, în general, câmpiile înalte, situate la altitudini de aproximativ 100 - 300 m (Câmpia Găvanu-Burdea, Câmpia Ploiești).

Zona de silvostepă se întinde ca o fâșie de lățimi variabile în sudul Câmpiei Române, având o dezvoltare mai mare în partea de vest a Bărăganului. Extinderea utilizării antropice a făcut ca pajiștile de silvostepă să dispară în cea mai mare parte, ca și multe dintre păduri, cele rămase fiind puternic transformate datorită pășunatului în pădure și a exploatărilor forestiere. Aici se întâlnesc specii de stejar pufos, stejar brumăriu, cărpiniță și arțar tătăresc.

Zona de stepă este localizată în estul Câmpiei Române, ocupând jumătatea estică a Câmpiei Bărăganului. Vegetația primară de stepă a fost, aproape în totalitate, înlocuită cu culturi agricole iar, în porțiunile restrânse în care se mai află vegetație naturală, aceasta este puternic degradată din cauza pășunatului excesiv. În condiții locale specifice (exces sau deficit pronunțat de umiditate, condiții nefavorabile), apare o vegetație diferită de cea caracteristică pentru condițiile zonale, numită vegetație intrazonală și azonală, fiind reprezentată de **vegetația psamofilă** (de nisipuri, localizată în Câmpia Bărăganului), **vegetația de sărătură** (în jurul lacurilor și izvoarelor sărate sau în locuri depresionare, cu sol sărăturat, din estul Câmpiei Române) și **vegetația de luncă** (existentă în luncile interioare din județele Argeș, Dâmbovița, Ialomița și Teleorman).

³ Dan Balteanu, Lucian Badea, Mircea Buza – „Romania: spațiu, societate, mediu”, Editura Academiei Române, 2005

Figura 2.3. Zonele și etajele de vegetație din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Institutul de Geografie al Academiei Române

2.2.3.2. FAUNA

Fauna caracteristică regiunii Sud Muntenia este variată, iar distribuția acestora este în concordanță cu condițiile de mediu impuse de zonele și etajele de vegetație, la care se adaugă câteva particularități în privința compoziției, originii și distribuției geografice a speciilor. Descrierea faunei specifice regiunii se poate consulta în anexa nr. 1.2.2.1.

Pădurile și spațiile deschise, cultivate agricol, adăpostesc o mare varietate de mamifere, în timp ce fauna aviară este întâlnită pe cele mai mari înălțimi din Munții Făgăraș, Bucegi, Iezer, Ciucaș, dar și în pădurile de foioase.

În lunca Dunării, lucrările hidroameliorative au dus la înlocuirea pădurilor inundabile natural cu plantații de plop în monocultură, care nu oferă condiții bune de cuibărit pentru păsări, aici remarcându-se o diversitate mai mică a speciilor de păsări.

Fauna ihtiologică este bine reprezentată în apele din sudul Subcarpaților, nordul și sudul Podișului Getic și în Câmpia Română. Fluviul Dunărea, pe de altă parte, găzduiește numeroase specii de pești, inclusiv unele foarte rare din categoria speciilor de pești bentonice.

2.2.3.3. BIODIVERSITATEA

La nivel european, România deține un patrimoniu natural diversificat și valoros. La nivelul anului 2017, suprafața ariilor naturale protejate de interes național, raportată la suprafața țării, este de 6,15%⁴, iar suprafața totală a siturilor Natura 2000, raportată la suprafața țării, este de 22,7%⁵.

Ariile naturale protejate – ANP – sunt zone terestre, acvatice și/sau subterane în care există specii de plante și animale sălbatice, elemente și formațiuni biogeografice, peisagistice, geologice, paleontologice, speologice sau de altă natură, cu valoare ecologică, științifică sau culturală deosebită și care au un regim special de protecție și conservare stabilit în baza unor prevederi legale.

În regiunea Sud Muntenia există un număr de 72 arii protejate de interes național (Parcul Național Piatra Craiului, Parcul Natural Bucegi, Parcul Natural Comana, Rezervația Manafu, Rezervația Teșila, Pădurea Troianu, Rezervația Naturală Cama Dinu Păsărica, lacul Suhaia, APSA Iezer Călărași etc.).

Rezervațiile naturale și monumentele naturii din regiune cuprind o mare varietate de ecosisteme, plante și animale rare, forme de relief deosebite, puncte fosilifere și diferite obiective geologice. În județele Dâmbovița, Teleorman și Ialomița ariile protejate nu depășesc 0,5% din suprafața acestora. Cele mai extinse rezervații au suprafețe de 2400-3500 ha, cum este rezervația Iezerul din Călărași, ce ocupă o suprafață de 2877 ha⁶.

Multe rezervații și monumente ale naturii au o mare importanță fitogeografică. Astfel, sunt protejate în diferite rezervații: arinul (Pădurea Sinaia), un amestec interesant de specii caracteristice silvostepii și pădurile de fag în Pădurea Ciornuleasa (județul Călărași) etc. Alte rezervații s-au constituit pentru protecția unor plante meridionale. De exemplu, în pădurea Comana (județul Giurgiu), din cele 1.201 specii de plante identificate, aproape 20% au origini meridionale: submediteraneene (146 specii), pontice și pontico-mediteraneene (66 specii), balcanice și balcano - mediteraneene (23 specii). Dintre rezervațiile geologice și geomorfologice, importantă este Rezervația Muntele de Sare de la Slănic - Prahova.

Parcul Național Piatra Craiului (situat pe teritoriul județelor Argeș și Brașov), constituit în 1990, are ca nucleu rezervația complexă Piatra Craiului Mare, înființată în 1938. Are o suprafață de 14.800 ha și corespunde celei mai impunătoare creste calcaroase din Carpații Românești. Parcul are o valoare deosebită pentru conservarea biodiversității ce cuprinde 50 de specii de plante endemice, cum este garofița Pietrei Craiului care se întâlnește numai aici și care reprezintă simbolul floristic al masivului.

Parcul Natural Bucegi (care se întinde pe teritoriul județelor Argeș, Dâmbovița, Prahova, Brașov) este situat în estul Carpaților Meridionali, la o distanță de numai 100 km de capitala țării. Are o suprafață

⁴ Sursa: <http://anap.gov.ro/arii-naturale-protejate-ale-romaniei/>

⁵ Sursa: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/dashboards/natura-2000-barometer>

⁶ Sursa: <http://biodiversitate.mmediu.ro/romanian-biodiversity/despre-arii-protejate/arpm/arpm-pitesti/arii-naturale-protejate-de-interes-national-1>

de 32.663 ha și a fost înființat în anul 1990 pe baza unor studii începute în anul 1974. Relieful corespunde unui sinclinal suspendat, dezvoltat pe conglomerate și gresii, cu versanții exteriori abrupti și platouri structurale care înclină spre axa văii Ialomița. Pe calcare se dezvoltă un relief carstic cu numeroase peșteri, chei, doline și lapiezuri, iar pe conglomerate și gresii, forme de relief spectaculoase (Babele, Sfinxul), în timp ce sectorul înalt a fost modelat de ghețarii cuaternari. Cea mai mare parte a parcului corespunde etajului forestier cu păduri întinse de molid, brad, zadă și fag. Asociațiile vegetale de pajiști alpine și subalpine cu numeroase specii endemice carpatice se păstrează în circurile glaciare și pe versanții abrupti. În asociațiile amintite intră și câteva endemisme regionale regăsite numai în munții Bucegi, Ciucaș, Bârsei ca: prescuricea, mirodeaua, cosaciul, firuța sau specii rare cum sunt: tisa, zambru, iedera albă, ghințura galbenă, floarea de colț. Dintre endemisme carpatice de remarcat sunt: gălbinele de munte, crucea voinicului, colțisorul glanduros.

Parcul Natural Comana (județul Giurgiu), cu o suprafață de 24.963 ha este localizat în Câmpia Română, la sud de București și cuprinde rezervația naturală Pădurea Comana. Parcul a fost înființat în anul 2004 și include 10 rezervații științifice în care sunt ocrotite diferite ecosisteme naturale și antropice specifice mediului Câmpiei Române (păduri, pajiști, terenuri umede, așezări rurale cu activități tradiționale și terenuri agricole).

APSA Iezer Căldărași este un habitat de apă dulce cu ape mezotrofe, important în menținerea și dezvoltarea habitatelor păsărilor migratoare, sedentare și de pasaj și adăpostește o serie de specii periclitare, vulnerabile sau pe cale de dispariție atât la nivel național, cât și la nivel internațional.

Pădurea Troianu, din județul Teleorman, este rezervație naturală pentru protejarea speciei de *Paeonia peregrina* var. *romanica* (bujor românesc).

Balta Suhaia, tot din județul Teleorman este considerată arie de protecție specială avifaunistică, cu o floră specifică regiunilor de silvostepă, în care se întrepătrund elemente specifice luncilor marilor fluvii și zonelor sărăturoase, apărute ca urmare a activităților antropice.

Agenția Regională pentru Protecția Mediului Pitești a inițiat demersurile necesare declarării Pădurii Trivale, ca arie naturală protejată de interes național categoria IV IUCN „rezervație naturală” au o suprafață de 432,33 ha.

Ariile protejate din județul Argeș sunt: Microrelieful carstic Cetățeni, Granitul de la Albești, Locul fosilifer Suslănești, Zona carstică Dâmbovicioara, Lacul Iezer etc.

Ariile protejate din județul Ialomița sunt:

- a) Aria Lacului Fundata cu o suprafață de 391 ha ;
- b) Aria lacului Amara cu o suprafață de 162 ha ;
- c) Aria lacului natural Strachina având o suprafață totală de 1.000 ha ;

d) Aria lacurilor naturale: Bentu Mic (19,87 ha), Bentu Mic Cotoi (18,30 ha) și Bentu Mare (92,33 ha);

e) „Pădurea de Stejari Seculari – Canton Hățiș”, amplasată în localitatea Stelnica, care are o suprafață de 6,4 ha și unde aproape 90% din arbori sunt din specia Stejarul brumăriu cu vârsta de circa 300 de ani.

Alte arii protejate se află în județul Teleorman - Rezervația Ostrovul Gâsca și Pădurea Pojorâtele, în județul Prahova- Muntele de sare Slănic, în județul Călărași - Pădurea Ciornuleasa, în județul Dâmbovița - Rezervația naturală de narcise din Valea Neajlovului etc.

Ariile protejate reprezintă piatra de temelie a conservării biodiversității; acestea contribuie la conservarea habitatelor importante, furnizează refugii, permit migrarea și mișcarea speciilor, asigurând menținerea proceselor naturale asupra peisajului. Ariile protejate nu numai că ajută la conservarea biodiversității, ci asigură și bunăstarea populației, oferind resurse de trai pentru milioane de oameni, reprezentând sursa primară de apă potabilă și un factor esențial în asigurarea securității alimentare la nivel mondial, național sau regional.

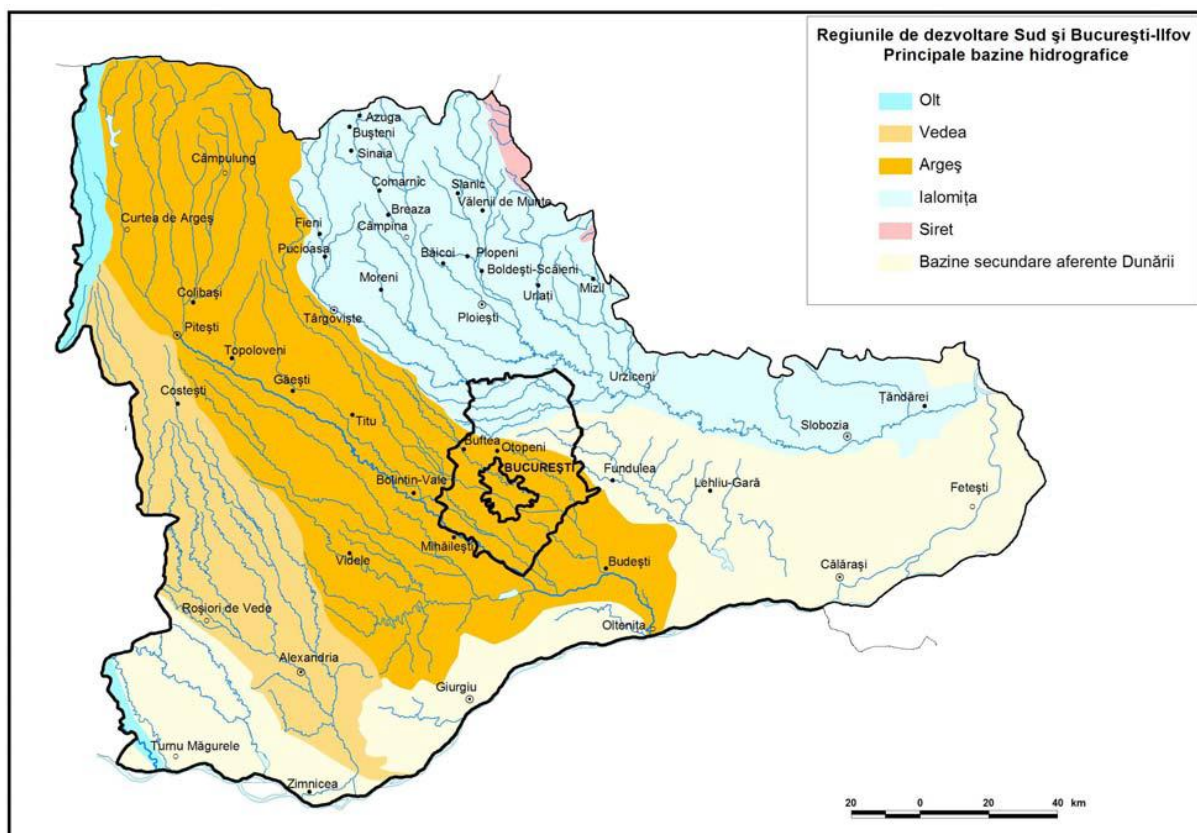
Ariile naturale din regiunea Sud Muntenia dețin atuuri importante pentru dezvoltarea activităților recreative și turistice, activități ce pot aduce venituri importante, atât celor ce le administrează, cât și comunităților locale.

2.2.4. RESURSELE DE APĂ

Resursele de apă din regiunea Sud Muntenia sunt constituite din ape de suprafață (râuri, lacuri naturale și lacuri de acumulare amenajate, fluviul Dunărea) și ape subterane.

Rețeaua hidrografică a regiunii Sud Muntenia aparține bazinelor hidrografice Olt, Vedea, Argeș, Ialomița, Siret și a unor bazine secundare aferente Dunării (Mostiștea).

Figura 2.4. Rețeaua hidrografică din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Institutul de Geografie al Academiei Române

Lacurile ocupă un loc important în hidrografia regiunii Sud Muntenia, fiind împărțite în lacuri de albie, luncă și antropice, enumerarea acestora putând fi regăsită în anexa nr. 1.2.2.2. Numărul mare de lacuri antropice reprezintă un efect al dezvoltării economico-sociale a așezărilor, al necesarului tot mai mare de apă potabilă și industrială, dar și al adăugării funcției de agrement unora dintre acestea.

Condițiile de formare a lacurilor din arealul regiunii țin de caracteristicile geologice (loessuri), de relief (câmpuri, arii subsidente), de morfohidrografia luncilor, de ariditatea climei, de regimul hidric și de activitățile antropice. Regimul hidrologic și hidrochimic al lacurilor depinde foarte mult de condițiile climatice și de mărimea bazinelor care, prin debit, asigură sau nu aportul de apă. Majoritatea lacurilor din aria metropolitană au bazine de scurgere și ape dulci, în timp ce limanele și lacurile de crov au mineralizări care pot oscila între 1 și 24 g/l.

Apele subterane din partea de nord a regiunii sunt cantonate în conglomeratele din masivele Ciucaș și Bucegi. În partea mediană a Carpaților de Curbură, apele se acumulează în gresiile de Kliwa și Tarcău din Munții Teleajenului, Vrancei și Buzăului. Acestea îi succed fâșia Subcarpații de Curbură (săracă în resurse de apă), urmată de trena depunerilor aluvial-proluviale de la exteriorul Subcarpaților (extrem de bogate în resurse de apă potabilă). Cea de a doua formațiune foarte bogată în resurse de apă potabilă se găsește în extremitatea de sud a regiunii Sud Muntenia. A fost depusă de Dunăre și se dezvoltă

aproximativ de la paralela municipiului București spre sud (în Câmpiile Boianului, Burnazului și Bărăganului de Sud).

2.2.5. RESURSELE SOLULUI

Relieful foarte variat al regiunii Sud Muntenia, desfășurat de la 10 m până la 2.544 m, împreună cu ceilalți factori pedogenetici, au favorizat dezvoltarea tuturor celor 12 clase de soluri existente în Sistemul Român de Taxonomie a Solurilor (2003), cuprinzând 36 de tipuri și asociații de soluri (vezi figura 6). Acestea au o repartitie latitudinală în câmpie, unde se succed sub formă de fâșii de la sud la nord și o dispoziție etajată în regiunea de dealuri și de munte.

I. Clasa protisoluri (soluri neevoluate) include solurile aflate în stadiul incipient de formare, cu un profil încă incomplet diferențiat și lipsit de orizonturi genetice. Aceste tipuri de soluri se întâlnesc atât pe versanții puternic înclinați din toate regiunile, unde dețin o fertilitate foarte scăzută, cât și în luncile Dunării, Vedei, Argeșului, Ialomiței și a principalilor lor afluenți, unde au o fertilitate ridicată.

II. Clasa cernisolurilor (molisoluri) cuprinde soluri relativ tinere, formate pe depozite de loess sau loessoide, ocupând cea mai mare suprafață din Câmpia Teleormanului, Ialomiței și Bărăganului de Sud, respectiv terasele Dunării și partea de sud a câmpiilor Boianului, Găvanu-Burdea, Vlăsiei și Bărăganului Mostiștei. Aceste soluri prezintă o fertilitate foarte ridicată, fiind cultivate în întregime.

III. Clasa umbrisoluri ocupă suprafețe foarte mici în Carpații Meridionali, la altitudini de 2.000-2.200 m, iar din cauza profilului scurt și scheletic au o fertilitate foarte scăzută.

IV. Clasa cambisoluri este caracteristică unui relief întinerit mereu prin denudație lentă. Apar în regiunile înalte ale dealurilor și piemonturilor pericarpate, ca și în munții joși și mijlocii. Au o fertilitate ridicată, cu excepția versanților puternic înclinați.

V. Clasa luvisoluri (argiloiluvisoluri) include soluri cu profil bine diferențiat, întâlnindu-se cu precădere în nordul Câmpiilor Teleormanului, Piteștiului și Ialomiței. Sunt soluri evolute, bine dezvoltate și au o fertilitate ridicată favorizată și de relieful slab fragmentat.

VI. Clasa spodisoluri (spodosoluri) predomină în regiunea montană la altitudini de peste 1.800 – 2.000 m, cu precădere în Munții Făgărașului, Bucegi și Teleajenului, caracterizându-se printr-o fertilitate foarte scăzută, datorită conținutului mare de schelet.

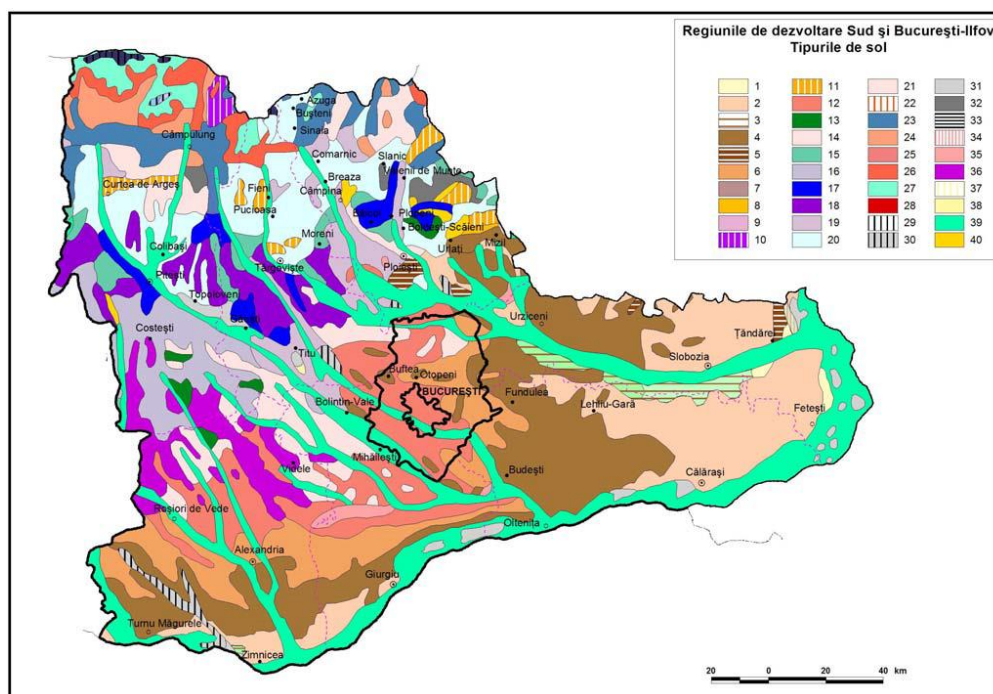
VII. Clasa pelisoluri (vertisoluri) cuprinde soluri bogate în argilă gonflabilă la umezeală, care în stare uscată se contractă puternic. Aceste tipuri de soluri apar sub formă de fâșii pe unele câmpuri netede din nordul Câmpiilor Boianului și Găvanu-Burdea și dețin o fertilitate moderată.

VIII. Clasa hidrisoluri (soluri hidromorfe), formată sub influența predominantă a unui exces de umiditate de lungă durată, are un regim hidric special. Apar numai în luncile Dunării și Argeșului, sunt periodic îmbibate cu apă.

IX. Clasa salsodisoluri (soluri halomorfe), cunoscută sub denumirea populară de sărături, apare în areale insulare, de dimensiuni mici, în luncile Câlniștei și Argeșului, prezentând o fertilitate extrem de redusă. Includ un singur tip.

X. Clasa antrisoluri (soluri trunchiate) s-a dezvoltat pe materiale antropogene, adică acumulate sau rezultate în urma activității omului, cu o grosime de cel puțin 50 cm (deponii, halde, reziduuri industriale, cenuși etc.). Aceste tipuri de sol dețin suprafețe relativ mari în regiunile de exploatare a cărbunelui brun de la Berbești-Alunu, precum și în podgoriile din dealurile și piemonturile pericarpatice.

Figura 2.5. Tipurile de sol din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Institutul de Geografie al Academiei Române

În ceea ce privește resursele solului, la sfârșitul anului 2014⁷, regiunea Sud Muntenia deținea cea mai mare suprafață de teren agricol din țară (2.433.534 ha), din care 1.968.944 ha arabil, 286.449 ha pășuni, 108.792 ha fânețe, 28.173 ha vii și 41.176 ha livezi. Terenul arabil ocupa cea mai mare parte din suprafața agricolă (80,90%), urmat de pășuni (11,77%), fânețe (4,47%), vii (1,16%) și livezi (1,69%).

Referitor la distribuția suprafeței agricole la nivel teritorial, județele din partea de sud (Călărași, Ialomița, Giurgiu și Teleorman) sunt județele ce dețin cea mai mare suprafață de teren arabil din regiune,

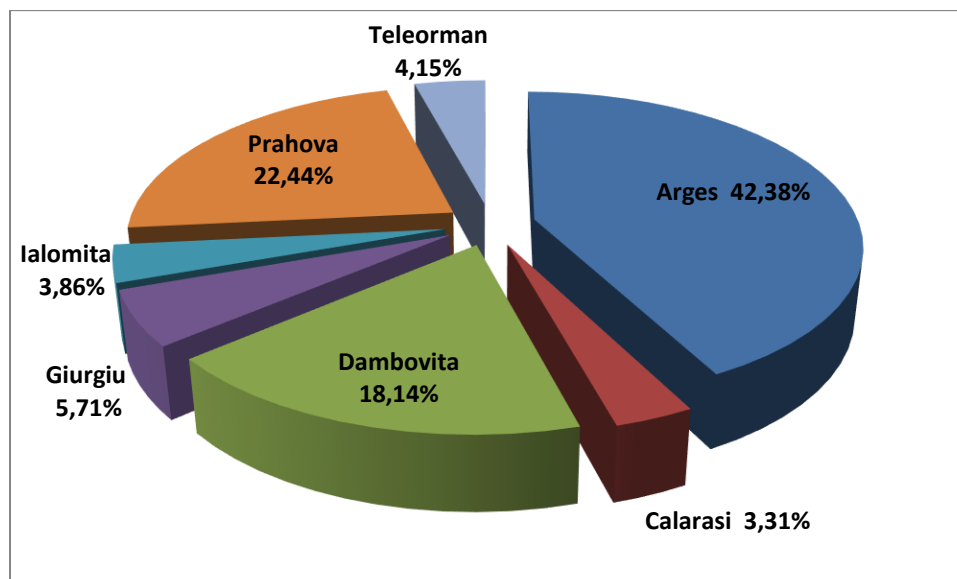
⁷ Datele publice sunt existente doar până la nivelul anului 2014, deoarece se aștepta la nivel național finalizarea procesului de cadastrare

în timp ce în județele din partea de nord (Argeș, Dâmbovița și Prahova) se întâlnesc suprafețele cele mai întinse de pășuni și fânețe. Suprafețele de vii dețin cea mai mare pondere în județul Prahova, iar livezile în Argeș.

La sfârșitul anului 2017, suprafața totală a fondului forestier regional a fost de 659,3 mii ha și reprezintă 19,7% din suprafața totală a regiunii, situându-se sub media națională de 27,3% și cea europeană de 36%. Analizând evoluția suprafeței fondului forestier la nivel regional, în perioada 2011 – 2017, se constată că aceasta a urmat tendința națională de creștere, înregistrând o creștere de 0,7 mii ha de-a lungul perioadei investigate.

Totodată, terenurile acoperite de pădure însumau, la finele anului 2017, o suprafață de 642,7 mii ha. Analizând distribuția teritorială a acestora, se observă că județele Argeș, Prahova și Dâmbovița dețineau împreună cea mai mare suprafață acoperită de pădure din regiune (82,96%), în timp ce județele din sud (Călărași Giurgiu, Ialomița și Teleorman) dețineau împreună doar 17,03%.

Grafic nr. 2.1. - Repartiția teritorială a suprafețelor acoperite cu pădure, din regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

Sursa: Calcule proprii bazate pe date statistice INS, Tempo Online la 2017

Principala funcție a solului constă în faptul că acesta reprezintă fundamentul pentru practicarea agriculturii în scopul primordial de asigurare a securității și siguranței alimentare a populației.

Funcția economică a solului, de asigurare a securității și siguranței alimentare se extinde în prezent și la producerea de materie vegetală pentru obținerea de biocombustibil, energie neconvențională curată pentru mediu.

Alte două funcții cu semnificație majoră ale solului, care își amplifică importanța în raport cu schimbările climatice globale, sunt reprezentate de conservarea apei și sechestrarea carbonului sub formă de materie organică.

Ambele funcții asociază componentei economice, una ecologică, prin protecția resurselor de apă dulce, aflate în diminuare, și prin reducerea emisiilor de bioxid de carbon, incriminate în efectul de seră și încălzirea globală⁸.

2.2.6. RESURSELE SUBSOLULUI

Diversitatea formelor de relief și complexitatea geologică a acestora fac ca resursele naturale ale regiunii Sud Muntenia să fie destul de variate. În acest subcapitol vom prezenta pe scurt resursele subsolului din punct de vedere al repartizării geografice, o analiză mai detaliată urmând a fi abordată în subcapitolul 2.6. Mediu.

Zona montană și de deal, din nordul regiunii (județele Argeș, Dâmbovița și Prahova) concentrează resurse naturale ale subsolului (petrol, gaze naturale, cărbune, sare, marne calcaroase, sulf, acumulări de gips și izvoare minerale), importante pentru industria energetică, chimică și a materialelor de construcții.

Condițiile diverse de sedimentare au condiționat existența unor variate resurse de subsol, cantonate cu precădere în zona subcarpatică, dintre care cele mai importante sunt zăcămintele de **țiței și gaze**. Acestea se regăsesc în următoarele zone:

- Colibași (Iedera) - Ochiuri – Ocnița - Valea Roșca - Aninoasa – Șotânga – Boțești (județul Argeș);
- Moreni – Răzvad – Teiș (județul Dâmbovița);
- Mărginenii de Sus – Bucșani (județul Dâmbovița) și Urziceni-Colelia-Grindu (județul Ialomița);
- Corbii Mari - Glavacioc (județul Argeș).

Sarea, folosită cu precădere în industria chimică este extrasă din multe locuri, cele mai cunoscute și bogate rezerve găsindu-se la Slănic Prahova.

Rezerve importante de lignit se găsesc la Șotânga – Mărgineanca; **zăcămintele nemetalifere de sulf** la Pucioasa și **de gips** la Pucioasa, Cucuteni - Fieni, Lăculețe în județul Dâmbovița. **Rocile utile și materialele de construcții**, în cantități însemnate, sunt reprezentate prin: **argile comune** în arealele Crângurile, Doicești - Glodeni, Pucioasa, Șotânga; calcare la Lespezi – Dobrești și Valea Brăteului; gresii la Buciumeni și Moroeni; marne în rezerve calculate, mari, la Sima – Fieni și nisipuri și pietrișuri la Puchenii - Moroeni, în județul Dâmbovița și în zona Hagieni și albia râurilor județ Ialomița.

⁸ Sursa: http://www.enciclopedia-economica.ro/upload/files/AT_SOLULROMANIEI-2-2-1-word-prezentareSOL-acad-Hera.pdf

În județul Ialomița se regăsesc resurse de loess cu o textură foarte fină la Urziceni, Țândărei, Slobozia și Manasia, precum și nămolul terapeutic sapropelic la Amara și Fundata.

Acestor resurse de subsol li se adaugă izvoarele sărate și apele minerale: sulfuroase - sodice, sulfatate și bicarbonatate la Pucioasa; sărate - iodurate - bromurate la Vulcana Băi și sărate la Bezdead, Glodeni Lăculețe. De asemenea, au fost identificate resurse de apă termală în zonele Amara și Giurgeni, cu o temperatură de 40°C, precum și izvoare sulfuroase la Ciulnița, Perieți, Amara, Valea Ciorii.

2.2.7. OPORTUNITĂȚI ȘI OBSTACOLE ÎN DEZVOLTARE, DETERMINATE DE CADRUL NATURAL

În identificarea oportunităților și obstacolelor determinate de cadrul natural trebuie avut în vedere aspectul că un spațiu, ca ansamblu, funcționează și interacționează cu toate elementele din cadrul unui sistem teritorial. Altfel spus, elementele din cadrul sistemului teritorial, respectiv cadrul natural și cadrul socio-economic sunt într-o strânsă legătură, influențându-se reciproc.

Diversitatea reliefului, bogăția și varietatea resurselor naturale asigură regiunii Sud Muntenia oportunitatea de a desfășura o gamă largă de activități socio-economice, cum ar fi: agricultura, viticultura, exploatarea lemnului, exploatarea resurselor subsolului, turism, etc.

De asemenea, relieful variat a contribuit și la structurarea activității economice de la nivelul regiunii, astfel că ponderea foarte mare a suprafeței de câmpie din sudul regiunii a favorizat practicarea agriculturii, fapt ce a condus la specializarea județelor din zonă (Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman) în acest domeniu. Pentru județele din nordul regiunii (Argeș, Dâmbovița și Prahova), în care predomină formele mai înalte de relief, specifice sunt activitățile preponderent industriale.

Totodată, varietatea reliefului constituie și o importantă oportunitate de valorificare a tuturor resurselor pentru desfășurarea de activități turistice și științifice. O oportunitate de valorificare durabilă în regiune o reprezintă promovarea ecoturismului - o formă de turism care presupune vizitarea unor arii naturale, cu o influență antropică minimă, cu un impact negativ redus din punct de vedere al fluxului turiștilor și care asigură avantaje pentru implicarea socio-economică a comunităților locale (concept adoptat de Comisia Europeană pentru Călătorii (*European Travel Commission*) și Uniunea Mondială pentru Conservarea Naturii (*World Conservation Union*)).

Resursele de apă (de suprafață și subterane) constituie o sursă importantă pentru regiune atât în asigurarea necesarului de apă pentru populație, cât și pentru agricultură sau industrie. Prezența cursurilor de apă, însă, poate reprezenta și un obstacol în dezvoltarea așezărilor umane din regiunea Sud Muntenia, deoarece prin mărimea lor pot îngreuna dezvoltarea căilor de acces, având efecte negative asupra mobilității populației și a gradului de accesibilitate.

Suprafețele foarte mari, cu soluri fertile, reprezintă pentru regiunea Sud Muntenia o oportunitate în vederea dezvoltării agriculturii, dar și a sectorului energiilor neconvenționale (biocombustibil). Având în vedere potențialul agricol considerabil de care dispune regiunea, oportunitățile pentru dezvoltarea sectorului agricol constau în eficientizarea utilizării resurselor de apă în agricultură în regiunile de câmpie din partea de sud a regiunii prin retehnologizarea sistemului de irigații, precum și în adecvarea exploatațiilor agricole conform standardelor Politicii Comune Agricole (PAC).

Investițiile în reabilitarea sistemului de irigații sunt de o importanță vitală pentru regiunea Sud Muntenia și trebuie să reprezinte o prioritate la nivel regional, întrucât prin irigații se scade riscul ca suprafețele agricole cultivate să fie afectate de secetă, mărindu-se astfel producția la nivel regional. De asemenea, sistemul de irigații ar asigura practicarea unei agriculturi sustenabile și eficiente din punct de vedere productiv și ar sprijini actorii locali și populația din ariile rurale ale regiunii.

Diversitatea resurselor naturale, pretabilitatea solurilor pentru diverse culturi agricole, tradițiile și meșteșugurile locale, diversitatea peisajelor și accesibilitatea regiunii reprezintă puncte forte importante ce stau la baza fundamentării prezentei strategii de dezvoltare. Atât zonele de munte, cât și cele subcarpatice și de câmpie se remarcă prin existența a cel puțin unei alternative de dezvoltare economică sau a mai multora, combinate. Astfel, în regiunea Sud Muntenia există o serie de alternative, strâns dependente de capitalul natural și socio-cultural de care dispune regiunea și care privesc cu precădere următoarele domenii: agricultura, mica industrie, serviciile specializate în unele centre urbane, ecoturismul și turismul clasic.

Dezvoltarea socio-economică a regiunii Sud Muntenia presupune atât elaborarea unor strategii, cât și alinierea măsurilor de dezvoltare la noile condiții impuse de efectele și consecințele tot mai pregnante induse de schimbările climatice și modificările de mediu asupra sectoarelor economice și comunităților. Este cunoscut faptul că turismul tradițional (stațiunile montane din lungul Văii Prahovei, Culoarul Rucăr-Bran, Salina Slănic Prahova, stațiunea Amara etc.), alături de alte sectoare, precum agricultura, fondul forestier, energia (hidroenergia) prezintă diferite grade de vulnerabilitate la efectele schimbărilor climatice și modificărilor de mediu, astfel încât răspunsurile în timp util la acestea, precum și strategiile de adaptare pe termen lung sunt necesare.

Creșterea frecvenței și intensității evenimentelor extreme reprezintă o provocare atât pentru autorități, cât și pentru populație. Secetele prelungite cu efecte asupra agriculturii, tendința generală de creștere a temperaturilor cu impact asupra sezonului turistic de iarnă, frecvența crescândă a ploilor torențiale, precum și degradarea terenurilor reprezintă principalele tipuri de hazarde naturale care apar în regiunea Sud Muntenia (de exemplu: multiple episoade de ploi torențiale și inundații, valuri de căldură în regiunea de câmpie, degradările de teren generate de factorul antropic - eroziunea și poluarea solurilor

- și/sau apărute ca urmare a unor cauze naturale - alunecările de teren prezente în special în sectorul montan și subcarpatic etc.). Aceste aspecte necesită atât o cunoaștere amănunțită și exactă a mecanismelor de apariție și manifestare a acestora, cât și planuri de management care să includă măsuri pentru refacerea echilibrului ecologic al arealelor afectate și măsuri de adaptare a comunităților locale la astfel de hazarde.

CONCLUZII:

- Regiunea Sud Muntenia este caracterizată printr-un cadru natural bogat, divers și pitoresc, dispus în fâșii paralele, cu înălțimi cuprinse între 10 m și 2.544 m și cuprinde trei trepte principale de relief: munții, dealurile subcarpatice și câmpiile;
- Etajarea latitudinală a reliefului a făcut ca regiunea să beneficieze de toate tipurile climatice dezvoltate altitudinal, de la clima de câmpie, la cea de dealuri și podișuri, până la cea montană. Astfel, regiunea Sud Muntenia cade sub incidența climatului temperat-continental, primind și influențe climatice de tranziție umede și de ariditate;
- Temperatura medie anuală se reduce gradual de la sud la nord, de la valori de peste 11°C în lunca Dunării, sudul Bărăganului și Balta Ialomiței, ajungând până la temperaturi mai mici de -2°C în zonele muntoase;
- Regimul hidric prezintă mari contraste pe întreg teritoriul regiunii, atât din punct de vedere cantitativ, cât și din punct de vedere al repartiției teritoriale. Astfel, procesele pluvio-genetice sunt dependente de multitudinea caracteristicilor locale ale suprafețelor adiacente și sub-adiacente;
- În regiunea Sud Muntenia, diversitatea formelor de relief, structura geologică și altitudinea oferă condiții deosebit de variate care au determinat dezvoltarea unei flore, faune și biodiversități bogate și felurite, cuprinzând specii rare sau pe cale de dispariție și protejate prin lege. Totodată, pe teritoriul regiunii se regăsesc un număr de 72 de arii naturale protejate, care contribuie atât la conservarea biodiversității, cât și la dezvoltarea de activități recreative și turistice;
- Rețeaua hidrografică a regiunii Sud Muntenia este bine reprezentată teritorial, fiind constituită din ape de suprafață și ape subterane. De o importanță deosebită pentru regiune este și prezența fluviului Dunărea ale cărei caracteristici naturale au o mare influență asupra tuturor elementelor naturale și socio-economice ale regiunii;
- Relieful variat și factorii pedogenetici au favorizat dezvoltarea tuturor acelor clase de soluri definite în Sistemul Român de Taxonomie a Solurilor, asigurându-se astfel și o calitate superioară a solului. Fertilitatea ridicată a solului din regiunea Sud Muntenia face ca necesitatea desfășurării de lucrări ameliorative să nu fie necesară decât într-o proporție mică;

- Suprafețele foarte mari cu soluri fertile reprezintă, pentru Sud Muntenia, o oportunitate în vederea dezvoltării agriculturii și a sectorului energiilor neconvenționale;
- Diversitatea formelor de relief și complexitatea geologică a acestora au determinat ca resursele naturale ale regiunii Sud Muntenia să fie bogate și variate, precum: petrol, gaze naturale, cărbune, sare, marne calcaroase, sulf, acumulări de gips și zvoare minerale;
- Investițiile viitoare vor trebui să se alinieze obiectivelor tematice de protecție a mediului și să vizeze ameliorarea efectelor schimbărilor climatice și protejarea și conservarea biodiversității regiunii Sud Muntenia.

2.3. STRUCTURA SISTEMULUI DE AȘEZĂRI ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Prin localizarea lor în teritoriu, așezările umane contribuie la organizarea spațiului geografic și la orientarea acestuia prin crearea unor vectori de forță. Astfel, caracterizate prin legăturile care există între elementele lor componente (populație, fluxuri de resurse și informații), așezările umane au rolul de a stabili relații de atracție sau respingere între ele.

În momentul actual, **în România sunt 320 de localități urbane – 103 municipii și 217 orașe.** Acestea sunt repartizate într-un mod echilibrat în teritoriu, inclusiv marile centre urbane, fiecare regiune de dezvoltare dispunând de câte un oraș de aproximativ 250.000 locuitori, excepție făcând regiunea de dezvoltare Sud-Est (orașele Galați și Constanța au peste 250.000 locuitori) și **regiunea de dezvoltare Sud Muntenia** (orașul Ploiești are o populație de doar 230.523 locuitori, în iulie 2017).

La nivelul rețelei de localități urbane se distinge o mare diferență între București și celelalte așezări urbane, orașele din regiunea Sud Muntenia fiind puternic polarizate economic și social de către capitală, care cuprinde în zona de influență peste trei milioane de locuitori. De altfel, pe o rază mai mare de 100 km, localitățile înregistrează dificultăți în păstrarea forței de muncă tinere și specializate. Orașele care au înregistrat o dezvoltare puternică în ultimii 15-20 ani au fost acelea care beneficiază de o distanță consistentă față de București, aspect care le-a favorizat dezvoltarea unui rol de polarizare la nivel regional. Cu toate acestea, se semnalează încă un grad ridicat de hipertrofiere urbană, prin diferența dintre capitală și restul localităților urbane.⁹

La nivelul anului 2017, Bucureștiul, care cuprinde 9,76% din populația țării, a atras mai mult de 60% din investițiile străine directe din România, în timp ce Regiunea Sud Muntenia a atras doar 6,3%. Această polarizare puternică a Bucureștiului a cauzat o slabă dezvoltare a orașelor adiacente (pe o rază de 100 de km neexistând un oraș cu o populație mai mare de 100.000 de locuitori, cu excepția Ploieștiului), acestea fiind incapabile să contrabalanseze sau să fructifice influența capitalei.

⁹ Sursa: Raport privind starea teritoriului 2017

O altă caracteristică a regiunii este prezența **unor formațiuni de tip conurbație**, respectiv existența unei concentrări de așezări urbane care se dezvoltă independent, sunt învecinate și au de rezolvat probleme comune (de ex. alimentarea cu apă, energie, transportul în comun, etc.). Un astfel de exemplu este Valea Prahovei din județul Prahova, unde orașele Breaza, Comarnic, Sinaia, Bușteni, Azuga formează o zonă urbană compactă, lungă de peste 50 km, care se continuă în nord, în județul Brașov (cu orașele Predeal, Râșnov și Brașov), și spre sud, cu Municipiul Câmpina și Zona Metropolitană Ploiești, creând un culoar urban continuu, lung de peste 110 km. Aceste așezări urbane, de dimensiuni mici (sub 20.000 de locuitori) au funcțiuni similare (preponderent terțiare – stațiuni turistice) și se confruntă cu probleme similare (traficul foarte intens, îmbătrânirea populației permanente, extinderea necontrolată a perimetrelor construite, necesitatea de a investi în infrastructură turistică și în protejarea patrimoniului natural și construit, etc.).

Totodată, o oportunitate extraordinară este dată de faptul că regiunea Sud Muntenia este străbătută de cea mai importantă axă de dezvoltare din România – culoarul Brașov-Ploiești-București-Giurgiu. Această axă este o zonă intens populată și puternic urbanizată, fiind principalul coridor de dezvoltare al României încă din perioada interbelică. Poliile urbane așezate de-a lungul acestei axe au o populație totală de circa 3 mil. de locuitori, ceea ce reprezintă aproximativ 30% din populația urbană a României, fiind, din perspectivă demografică și economică, o aglomerare urbană de importanță europeană, cu o arie de polarizare potențial transfrontalieră (Bulgaria).

Principala problemă cu care se confruntă această axă de dezvoltare este nivelul redus al mobilității și conectivității, aceasta fiind limitată la nord de lanțul carpatic, iar la sud de fluviul Dunărea. În plus, infrastructura de traversare a acestor bariere naturale este deficitară în condițiile existenței unui singur pod peste Dunăre, dimensionat la nevoile de trafic din anii 50-60, a lipsei unei autostrăzi pe Valea Prahovei, precum și între București-Giurgiu-Ruse-Sofia-Varna-Istanbul, a întreruperii circulației pe linia de cale ferată București-Giurgiu și a lipsei unui tren de mare viteză dar și a unor terminale intermodale de mari dimensiuni, etc. Pe de altă parte, principalii poli urbani situați de-a lungul acestei axe, cu un profil industrial tradițional bine reprezentat, au înregistrat, după 1990, un proces amplu de restructurare economică, migrând treptat către un profil terțiar. Din punct de vedere demografic, exceptând municipiul București, localitățile urbane din acest areal se caracterizează prin scăderea accentuată a populației și un fenomen pronunțat de îmbătrânire demografică.

Un alt element distinctiv al regiunii îl constituie existența a **5 perechi de orașe pe Dunăre – (Turnu Măgurele-Nikopole, Zimnicea-Svishtov, Giurgiu-Ruse, Oltenița-Tutrakan și Călărași-Silistra)**, cu potențial de dezvoltare integrată, ce își pot extinde zona de influență peste granițe. Aceste orașe au, de asemenea, caracteristici și nevoi comune de dezvoltare: caracterul periferic sau semi-periferic în raport cu coridoarele

de transport rutiere și feroviare, dar și cu sistemele metropolitane, infrastructura portuară și pentru transport intermodal deficitară, infrastructura și promovarea turistică insuficiente, declinul demografic accentuat și îmbătrânirea populației, migrația forței de muncă, volumul scăzut al investițiilor străine atrase, managementul zonelor protejate situate de-a lungul Dunării și al situațiilor de urgență (de ex. inundații), etc. Cu toate acestea, concentrarea investițiilor pe valorificarea potențialului acestor orașe cu caracteristici și nevoi similare poate determina formarea unor centre urbane competitive.

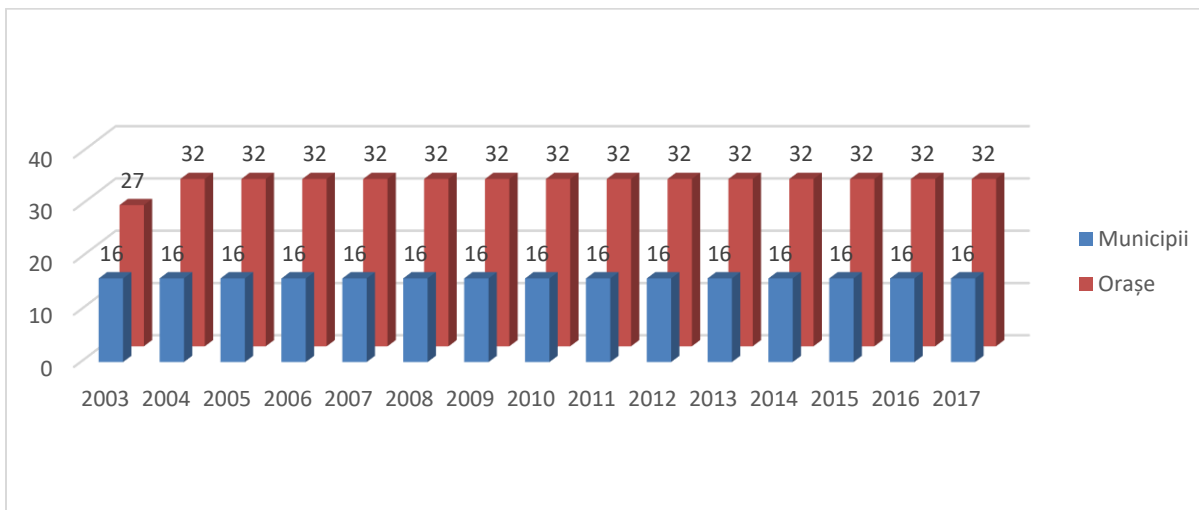
2.3.1. CARACTERIZARE GENERALĂ (EVOLUȚIA NUMERICĂ ȘI DEMOGRAFICĂ)

STRUCTURA AȘEZĂRILOR URBANE

Jucători cheie într-o economie competitivă bazată pe cunoaștere și crearea de prosperitate, orașele, prin funcțiile lor, sunt considerate ca fiind centre de polarizare pentru localitățile din vecinătate, inclusiv cele rurale.

Analizând evoluția sistemului de așezări s-a constatat că numărul de localități cu statut urban din regiunea Sud Muntenia a crescut de la 43 în anul 2003 la 48 în anul 2004, pe fondul unui proces amplu de reurbanizare care a avut loc la nivel național, ulterior numărul localităților rămânând constant. Astfel, un număr de 5 comune din regiune (Ștefănești – județul Argeș, Răcări – județul Dâmbovița, Amara, Căzănești și Fierbinți-Târg – județul Ialomița) au primit statut urban în perioada 2003-2004.

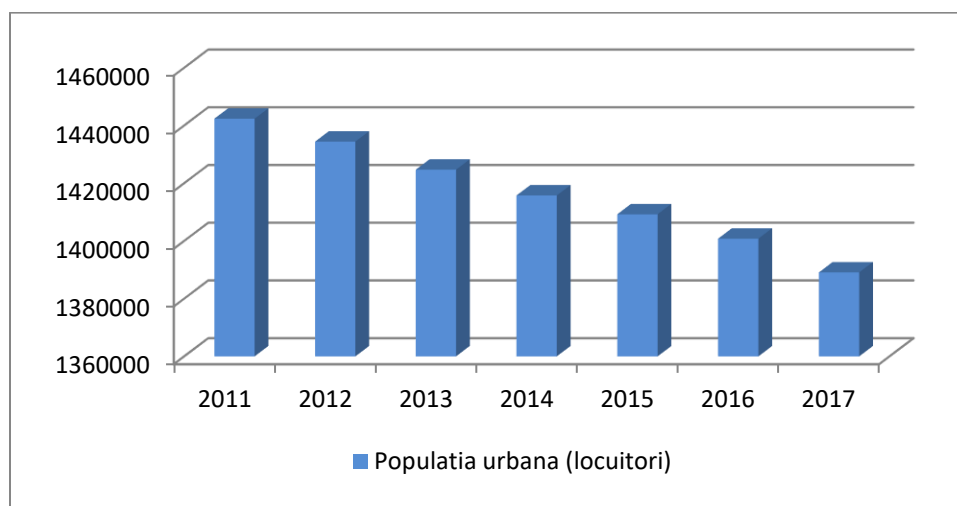
Figura nr. 3.1. – Evoluția numărului de orașe și municipii din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Calcule proprii bazate pe date statistice INS, Tempo Online la 2017

Populația urbană a regiunii Sud-Muntenia a înregistrat o scădere de circa 53.285 de persoane (-3,7%), de la 1.442.366, la 1.389.081 de locuitori în perioada 2011-2017.

Figura nr. 3.2. – Evoluția numărului de locuitori din mediul urban, regiunea Sud Muntenia, 2011-2017

Sursa: Calcule proprii bazate pe date statistice INS, Tempo Online la 2018

Scăderea populației din mediul urban a fost mai accentuată decât în mediul rural, astfel încât gradul de urbanizare înregistrat la nivelul regiunii Sud Muntenia a înregistrat o valoare constantă atât în anul 2011, cât și anul 2017, de 42,9 %, ceea ce a presupus, practic, înregistrarea unui proces lent de dezurbanizare la nivel regional.

De asemenea, analizând gradul de urbanizare la nivel județean, reiese faptul că acesta este distribuit neuniform. Astfel, județele Dâmbovița, Giurgiu și Teleorman se remarcă printr-un grad de urbanizare redus (sub 40%), în timp ce în Prahova se înregistrează cel mai mare grad de urbanizare (51%).

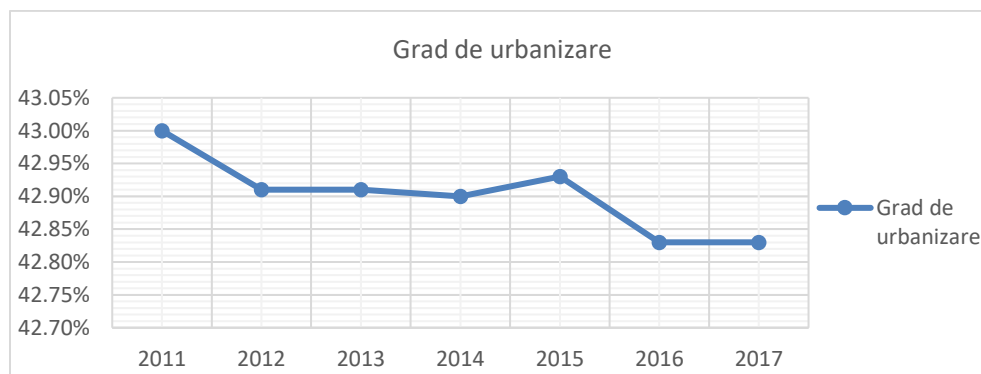
Tabelul nr. 3.1. – Numărul de localități urbane și gradul de urbanizare – pe județe, în 2017

Județul	Numărul de municipii și orașe	Gradul de urbanizare (% din populația totală, 2017)
Argeș	7	49.0
Călărași	5	40.1
Dâmbovița	7	31.9
Giurgiu	3	32.5
Ialomița	7	47.5
Prahova	14	51.0
Teleorman	5	36.4
Sud-Muntenia	48	42.8

Sursa: Calcule proprii bazate pe date statistice INS, Tempo Online la 2018

Județele cu o rată scăzută a urbanizării (Dâmbovița, Giurgiu și Teleorman) se remarcă printr-o rețea de așezări urbane de dimensiuni mici și medii (sub 100.000 de locuitori), care nu au putut să funcționeze ca centre polarizatoare pentru spațiile rurale extinse; în plus, aceste zone s-au aflat permanent în zona de dominație absolută a Municipiului București. La polul opus, județele Argeș și Prahova dispun de doi poli urbani de dezvoltare bine reprezentați (Pitești și Ploiești), care au asigurat o dezvoltare mai echilibrată în raport cu capitala.

Figura nr. 3.3. – Evoluția gradului de urbanizare, regiunea Sud Muntenia în intervalul 2011 - 2017

Sursa: Calcule proprii bazate pe date statistice INS, Tempo Online la 2017

CLASIFICAREA AȘEZĂRILOR URBANE PE CLASE DE MĂRIME, DUPĂ NUMĂRUL DE LOCUITORI

Numărul de locuitori este unul din indicatorii care relevă situația economică a unei comunități, dinamica populației indicând evoluția economică a unui oraș: orașele care înregistrează creștere economică și performează mai bine tind să atragă populație, pe când cele care au o dinamică economică negativă au tendința de a pierde populație sau de a stagna.

Astfel, în regiunea Sud Muntenia, în ceea ce privește clasificarea așezărilor urbane pe clase de mărime, în intervalul 2011-2017, în anul 2017 se remarcă două modificări ale valorilor înregistrate în anul 2011, un oraș a depășit valoarea de 50.000 de locuitori iar un altul a scăzut la mai puțin de 10.000 de locuitori .

La nivelul anului 2017, peste jumătate dintre orașele din regiunea Sud Muntenia aveau sub 20.000 de locuitori. Mărimea medie a unui oraș din regiunea Sud Muntenia a crescut de la 27.959 de locuitori, în 2011, la 28.717 locuitori, în anul 2017 , o cauză reprezentând-o migrarea populației către mediul urban în contextul extinderii acestuia din urmă.

Tabelul nr. 3.2. – Ierarhizarea aşezărilor urbane din regiunea Sud Muntenia pe clase de mărime, în anul 2017

Clasa de mărime	Număr de oraşe 2017	% din total	Populaţia stabilă la 01.07.2017	Număr de oraşe 2011	% din total
Sub 10.000 de locuitori	14	29,2	97.301	13	27,1
10.000 – 19.999 de locuitori	18	37,5	253.294	19	39,6
20.000 – 49.999 de locuitori	9	18,8	283.660	10	20,8
50.000 – 99.999 de locuitori	5	10,4	339.605	4	8,3
100.000 – 299.999 de locuitori	2	4,2	405.839	2	4,2
TOTAL	48	100	1.342.035	48	100

Sursa: „Studiu privind stadiul actual de dezvoltare al Infrastructurii în regiunea Sud Muntenia şi perspective de dezvoltare”

În anul 2017, la nivelul regiunii Sud Muntenia, exista o singură localitate de rang I în judeţul Prahova, 14 localităţi de rang II, cele mai numeroase fiind în Argeş, Ialomiţa şi Teleorman, 33 de localităţi de rang III, cele mai multe în Prahova şi Dâmboviţa şi 519 localităţi de rang IV, predominante în judeţele Argeş şi Teleorman.

Tabel nr. 3.3. – Gruparea localităţilor după numărul de locuitori, în anul 2017

Judeţ	Rang I	Rang II	Rang III	Rang IV
Argeş	-	3	4	95
Călăraşi	-	2	3	50
Dâmboviţa	-	1	6	82
Giurgiu	-	1	2	51
Ialomiţa	-	3	4	59
Prahova	1	1	12	90
Teleorman	-	3	2	92

Sursa: Legea nr. 351/ 6 iulie 2001

La 1 iulie 2017, oraşele de peste 100.000 de locuitori reuneau peste 405.800 de locuitori, respectiv 30,2% din totalul populaţiei urbane, în timp ce oraşele foarte mici (sub 10.000 de locuitori) doar 97.301 de locuitori, respectiv 7,25% din populaţia urbană. În ceea ce priveşte distribuţia pe judeţe a reţelei de oraşe, aceasta variază de la 14 (judeţul Prahova), la 3 (judeţul Giurgiu).

DINAMICA SPAȚIULUI URBAN¹⁰

EVOLUȚIA URBANIZĂRII - PEISAJUL URBAN

Funcțiunea principală a unui oraș este aceea de contact, de comunitate, de impunere și respectare a unor valori comune.

În România, cultura urbană a fost puternic influențată de trecutul istoric, începând cu perioada de sub ocupație otomană pentru Moldova și Țara Românească sau ocupație habsburgică pentru Transilvania, și până în perioada comunistă și post-comunistă.

Aceste aspecte au făcut ca orașele din Moldova și Țara Românească să cunoască o abordare spațială diferită față de orașele din Transilvania. În acestea din urmă, influența central europeană s-a resimțit în modul de dezvoltare a orașelor, cu spații publice concentrate în jurul construcțiilor reprezentative, primărie sau biserică. Zidurile cetăților, bastioanele reprezintă astăzi adevărate puncte de atracție, asigurând un mare potențial turistic.

În schimb, în „Țara Românească” orașele erau obligate să nu își construiască ziduri de apărare, limitele acestora fiind destul de „moi”, generând astfel o dezvoltare haotică, în jurul axelor comerciale. Secolul XIX a reprezentat un moment de cotitură pentru orașele din Moldova și Țara Românească.

Apariția unui cadru juridic și de reglementare – Regulamentul Organic (1831-1832) – a condus la o organizare spațială riguroasă a orașelor, în special a celor port la Dunăre – Brăila, Giurgiu, Turnu Măgurele, Calafat – ale căror planuri erau de influență rusească. În cea de a doua jumătate a sec. XIX, sub influență franceză, orașele românești cunosc o puternică dezvoltare, fiind realizate mai multe construcții valoroase în stilul eclectic sau neoromânesc. Aceasta este și perioada în care apar orașele stațiune cum sunt cele de pe Valea Prahovei sau Lacu Sărat de lângă Brăila (unde este construită prima linie de tramvai din țară care iese din limitele unui oraș și face legătura cu zona periurbană).

În perioada interbelică se continuă și se rafinează modul de dezvoltare a orașelor din România, prin apariția unor regulamente extrem de exigente (racordarea la infrastructura de transport și edilitară, alinieri, aliniamente, regim de înălțime, raport spațiu construit/spațiu liber etc) cu potențialele dezvoltări; apare relația administrație – dezvoltare urbanistică – dezvoltatori imobiliari.

Cei peste 40 de ani de comunism au pus o puternică amprentă asupra orașelor, dezvoltarea estetică fiind înlocuită cu cea funcționalistă, complementară cu dezvoltarea industrială promovată de regim. Este perioada în care populația orașelor explodează, ca urmare a migrării din zonele rurale – ceea ce conduce la alterarea culturii urbane, spiritului civic și dezinteresul pentru spațiul public. Concomitent,

¹⁰ Datele prezentate acestui capitol sunt preluate din documentul „Dimensiunea urbană a Acordului de Parteneriat”, MLPDA, noiembrie 2012

suprafața orașelor a cunoscut o puternică expansiune (atât pe orizontală cât și pe verticală, fiind construite blocurile de locuințe) dar și o îndesire a construcțiilor.

După 1990, în plin proces de descentralizare dar și de schimbări economice majore (decăderea marilor ansambluri industriale) procesul de urbanizare a cunoscut noi forme, influențate și de tendința de migrare în zonele periurbane. În acest context, centrele orașelor au devenit neatractive, fondul construit suferind multiple degradări. Astfel, în ceea ce privește activitatea de amenajare a teritoriului, în ultimii ani s-a constatat că orașele se planifică din ce în ce mai mult ținând seama de mașini și nu de om, fapt ce determină o ignorare a spațiului alocat trotuarelor și aleilor pietonale în dauna străzilor și parcajelor. Această expandare în teritoriu a orașelor a generat și dependența de automobil. Orașele românești se confruntă cu un puternic fenomen de expansiune urbană, ce are ca efecte mutarea polilor de interes din oraș (din centru înspre periferie), blocaje în trafic, un consum mai mare de energie, dar și o segregare socială, o izolare a indivizilor, negarea funcției unui oraș.

Din perspectiva imaginii urbane, o altă problemă este ignorarea cursurilor de apă din interiorul orașelor. Deși acestea reprezintă un potențial uriaș prin particularizarea spațiului urban, pentru loisir, pentru furnizarea unor soluții de transport sau pentru energie, acestea nu beneficiază de un interes ridicat din partea administrațiilor.

ORAȘUL CA MEDIU CULTURAL

Orașele nu sunt doar motoare economice, ci reprezintă și locurile care concentrează activitățile culturale, dar și majoritatea centrelor universitare, liceelor, muzeelor sau bibliotecilor și instituțiilor de cercetare, reprezentând adevărate centre de cunoaștere și creativitate.

Instituții de spectacole și concerte. În anul 2017, în regiunea Sud Muntenia existau 24 de instituții de spectacole și concerte, iar numărul total al spectatorilor și auditorilor la reprezentațiile artistice a fost de peste 317.000 de mii de persoane.

În paralel cu creșterea generală a instituțiilor de spectacole și a spectatorilor, în regiunea Sud Muntenia a avut loc o reducere a numărului de **biblioteci** cu 17,8% în perioada 2011-2017.

Pe regiuni de dezvoltare, analiza dinamicii în perioada 2011 - 2017 evidențiază scăderea numărului mediu de studenți per universitate în regiunile **Sud Muntenia (-18%)** și Centru (-8%), dar și a numărului de cadre didactice per universitate în regiunea **Sud Muntenia (-15%)**. Raportul dintre numărul de studenți per cadru didactic în regiunile Centru și **Sud Muntenia** a rămas constant în perioada de referință (2%).

CALITATEA ARHITECTURALĂ

Calitatea arhitecturală a construcțiilor este apreciată drept un raport rațional între funcțiunea clădirilor, valoarea adăugată mediului, estetică, flexibilitate, durabilitate, atingerea unor standarde de calitate stabilite prin legislație specifică. De asemenea, **calitatea arhitecturii ilustrează stadiul de cultură al unei societăți**. În consecință, este nevoie de formarea continuă a specialiștilor, dar și de educare a publicului larg, chiar de la un nivel primar de educație, în ideea dezvoltării aprecierii valorilor culturale arhitecturale și patrimoniale și a introducerii elementelor de limbaj formal.

În regiunea Sud Muntenia, peisajul cultural urban, locurile memoriei colective care conferă caracterul distinctiv al unui oraș a fost profund agresat în lipsa unor strategii sau politici integrate ale zonelor protejate ale orașelor sau din lipsa de viziune a proiectelor urbane. Multe dintre clădirile valoroase situate în zone protejate nu sunt clasate, iar clădirile care formează ansambluri clasate drept monument istoric nu sunt nominalizate individual, toate acestea ducând la demolări și speculă cu terenurile astfel eliberate de construcții. Presiunile economice au dus la agresarea zonelor protejate și a centrelor orașelor prin intervenții arhitecturale care răspund nevoilor de moment ale pieței imobiliare, în detrimentul unei strategii de dezvoltare durabile, pe termen lung.

De asemenea, peisajul cultural rural și industrial a cunoscut o lungă perioadă de distrugeri și alterări fie din ignoranță, abandon sau presiuni imobiliare.

DINAMICA SPAȚIALĂ A LOCALITĂȚILOR URBANE: EXPANSIUNEA URBANĂ NECONTROLATĂ

Expansiunea urbană necontrolată este un fenomen extrem de complex, ce implică o multitudine de domenii și de actori, cu efecte extrem de numeroase. Expansiunea urbană necontrolată reprezintă colonizarea urbană a zonelor rurale, în special a celor agricole, dar care, deși este un proces ne-planificat, nu este un proces „natural” indus de necesitate, ci un exponent al dezvoltării speculative, care se sprijină și se folosește de anumite cerințe ale populației sau ale activităților economice.

Clasificarea zonelor în care se prezintă fenomenul de expansiune urbană necontrolată, indiferent dacă vorbim de scara macro-teritorială, la nivel de oraș, sau de scara micro, la nivel de cartier este următoarea:

1. **zone monofuncționale** – indiferent că este vorba de locuințe, comerț și afaceri, acestea contribuie și la uniformizarea zonei și intrarea în anonimat. În aceste zone se construiesc zeci de locuințe tip, neglijând particularitățile zonei și specificul, precum și trăsăturile fiecărui proprietar;
2. **zone cu o densitate scăzută a populației**, fiind vorba de regulă, de locuințe individuale, cu loturi mari, ceea ce determină un consum ridicat de teren;
3. **zone cu comunități dependente de automobile** – dezvoltarea acestor zone a fost făcută în mod organic, neplanificat de către administrația locală. Prin urmare, aceste dezvoltări nu sunt făcute pe

direcția mijloacelor de transport în comun, singura posibilitate de transport fiind mașina personală care, în cazul acesta, este necesară tuturor membrilor familiei, creând mari dificultăți când printre locuitori se numără persoane în vârstă sau copii. În aceste zone, pietonul este ignorat, toată atenția fiind captată în a asigura necesarul de spații de parcare și manevră pentru mașini;

4. **zone dezvoltate la inițiativa mediului privat, cu o slabă implicare a segmentului public – aceasta este și explicația pentru absența spațiilor destinate pietonilor, destinate contactului social.** Fiind vorba de mediul privat, aceștia vor fi interesați să-și recupereze investiția cât mai repede și să obțină profit. Prin urmare, sunt interesați să dezvolte cât mai multe locuințe, pe care să le vândă sau să le închirieze, ignorând cu bună știință zona destinată circulației, ce nu aduce bani în mod direct. Tot din acest motiv, dezvoltările se fac doar pentru un anumit sector, nu în mod integrat, pentru a se asigura o predictibilitate a rezultatelor. Așadar, avem de-a face, în special în țările estice, cu subdimensionarea domeniului public, tendință ce va spori problemele legate de trafic.

Analiza datelor statistice relevante la nivelul orașelor din România indică o tendință de extindere necontrolată a spațiului urban care generează o serie de aspecte negative precum degradarea mediului natural, consumul ireversibil de teren și distanțe ridicate care conduc la dependența de automobile, generând fluxuri importante de autovehicule, scăderea eficienței sistemelor de transport și a calității mediului natural.

În perioada 2011-2017, suprafața totală a intravilanului localităților urbane din România a înregistrat o creștere de 7%. Această creștere s-a datorat extinderii suprafeței intravilanului pentru unele orașe deja existente. Trebuie adăugat că în această perioadă **populația urbană a scăzut cu mai mult de 1,6%**

Tabel nr. 3.4. – Dinamica regională a suprafeței intravilanului orașelor

Dinamica regională a intravilanului	Suprafața totală a intravilanului orașelor (ha)			
	2011	2017	Dinamica 2010	Dinamica 2011
România	435.050	465.454	92%	7%
Nord-Vest	76.874	84.870	159%	10%
Centru	71.017	77.460	106%	9%
Nord-Est	55.285	57.366	116%	4%
Sud-Est	45.310	46.530	36%	3%
Sud Muntenia	56.233	60.187	53%	7%
București - Ilfov	42.798	43.728	173%	2%

Sud-Vest Oltenia	42.145	47.464	99%	13%
Vest	45.388	47.849	50%	5%

Sursa: Calcule proprii ADR SM pe baza datelor de la INSSE

În regiunea Sud Muntenia sunt edificatoare exemplele unor orașe mai mici, cum ar fi Mioveni (Argeș) și Titu (Dâmbovița), a căror **suprafață intravilană a crescut cu peste 1.000 de hectare fiecare, în perioada 1993-2011.**

Motivele care au determinat luarea deciziei de creștere a spațiului intravilan au fost variate, predominante fiind totuși cele legate de extinderea spațiului construit pentru locuințe, crearea unor zone comerciale sau a unor parcuri industriale, amplasate de regulă la limita orașelor și în lungul principalelor căi de comunicații.

Există și **situații în care suprafața intravilanului unor orașe s-a diminuat, cum este cazul orașelor Mizil (Prahova) – cu aproape 1.500 ha, Ploiești (Prahova) – cu peste 900 ha, aproape 400 ha - Fetești (Ialomița), Boldești-Scăeni (Prahova) și Plopeni (Prahova).** În aceste situații, reducerea suprafeței intravilanului a afectat, de regulă, suprafețele industriale care, în urma scăderii sau lichidării activităților industriale, au determinat autoritățile să decidă scoaterea acestora din suprafața intravilanului localității. De altfel, o analiză mai atentă evidențiază că acest fenomen este specific unor orașe industriale, care au cunoscut un amplu proces de dezindustrializare, cu precădere în perioada de până în anul 2000.

La nivel regional, se evidențiază o reducere a suprafeței totale a intravilanului orașelor de circa 50%. Cu toate acestea, au fost identificate și aspecte pozitive cum ar fi o atractivitate sporită a orașelor și creșterea nivelului economic al acestora, însă ele nu vor avea impact pe termen lung, dat fiind faptul că în perioada 2014 – 2020, nu s-au luat măsuri pentru stoparea expansiunii urbane necontrolate.

Indiferent de scara teritorială de la care este privită, fie la nivel de regiune, de oraș, fie la nivelul cartierului, **expansiunea urbană necontrolată aduce direct sau indirect costuri foarte mari pentru administrațiile locale, dar și pentru populație.** Pierderile economice sunt dublate de cele sociale, pentru că expansiunea urbană necontrolată izolează, segreghează, uniformizează promovând anonimatul. Ilustrând un vis fals al locuirii în mijlocul naturii, expansiunea transformă noul locatar în distrugătorul acesteia. Promovând interesul privat în dauna celui public, expansiunea neagă specificul unui oraș, acela de spațiu de contact social, mixitate funcțională și socială, de spații construite la scara pietonului.

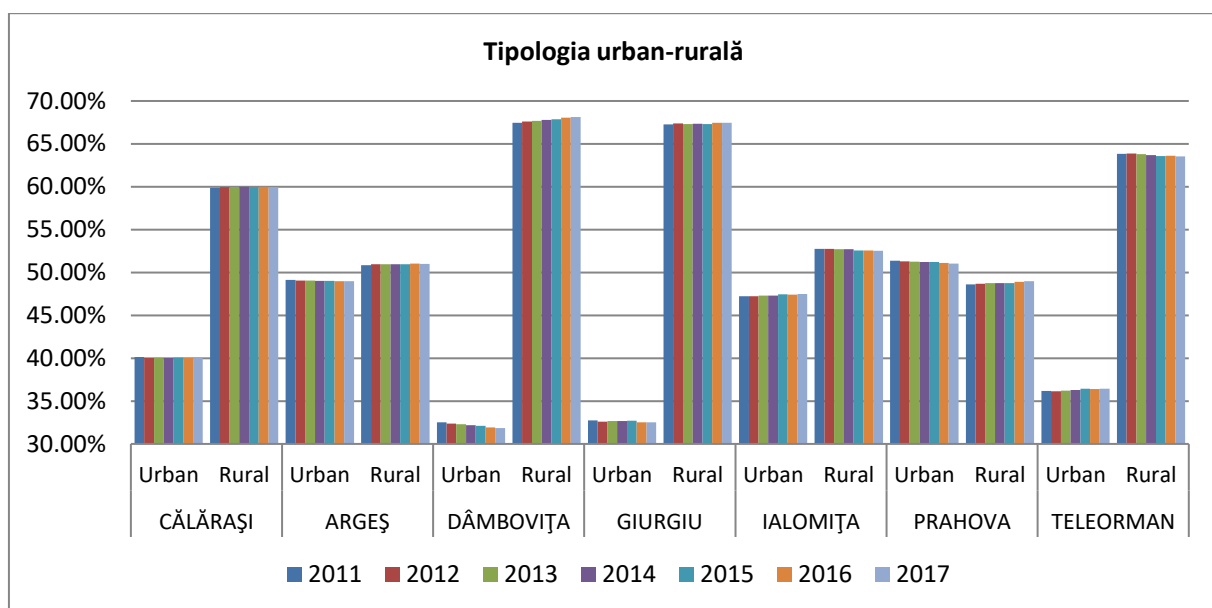
Zonele cu specificități geografice sunt extrem de vulnerabile prin potențialul turistic pe care îl dețin, existând o tendință de a se construi zone rezidențiale, de regulă case de vacanță. Riscul vine din incapacitatea dată de spațiu, dificultatea de conectare la rețelele edilitare și la sistemul de management al deșeurilor. De asemenea, s-a constatat că și zonele cu potențial natural din jurul centrelor urbane sunt extrem de vulnerabile la aceste riscuri.

Prin complexitatea pe care o are, expansiunea urbană necontrolată nu este numai un fenomen apărut la schimbarea tendințelor de urbanizare, ci reprezintă un model de dezvoltare urbană, chiar dacă unul nesustenabil. De altfel, expansiunea urbană necontrolată a fost „susținută” atât de lipsa sau insuficiența instrumentelor de reglementare, dar și de incapacitatea instituțională (administrații subdimensionate) sau de lipsa cooperării intercomunale. **Nu în ultimul rând, absența administrației publice din poziția de planificare a noilor dezvoltări**, lipsa unei abordări pro-active și lipsa măsurilor de regenerare a cartierelor au fost alte elemente cheie ce au favorizat expansiunea urbană necontrolată.

STRUCTURA AȘEZĂRILOR RURALE

Numărul de comune din regiunea Sud Muntenia a crescut cu un procent de 0,02%, în intervalul 2004-2011, de la 509 la 519, pe fondul reînființării (prin desprinderea de orașele și comunele existente) a 10 comune, care fuseseră desființate de regimul comunist la reforma administrativă din 1968. Așadar, regiunea Sud Muntenia se remarcă printr-o pondere mai mare a așezărilor rurale, astfel că ponderea populației în anul 2017 era de 42,8% în mediul urban și 57,2% în mediul rural.

Figura nr. 3.4. – Tipologia urban – rurală 2011-2017

Sursa: Calcule proprii ADR SM pe baza datelor de la INSSE

Cele 519 comune reunesc 1.972 de sate, fiecărei comune revenindu-i, în medie, 3,8 sate față de 4,4 sate/comună, la nivel național.

În pofida creșterii numărului de comune, populația rurală a înregistrat o scădere de 60.139 de persoane (-3,1%) în intervalul 2011-2017, de la 1.906.025 la 1.845.886 de locuitori.

Mărimea medie a unei comune din regiunea Sud Muntenia a fost, în anul 2017, de 3.648 de locuitori, în scădere față de anul 2011 (3.663 de locuitori), dar peste media națională de 3.394 locuitori/comună. În mod similar, mărimea medie a unui sat din regiune era, în anul 2017, de 914 de locuitori, peste media națională (749 de locuitori/sat¹¹).

Tabelul nr. 3.5. – Numărul de comune și mărimea medie a acestora pe județe, 2017

Județul	Număr comune	Număr sate	Număr mediu de sate pe comună	Populația rurală la 1 iulie 2017	Mărimea medie a unei comune (locuitori)	Mărimea medie a unui sat (locuitori)
Argeș	95	576	6,1	327,171	3,444	568
Călărași	50	160	3,2	188,323	3,766	1177
Dâmbovița	82	353	4,3	357,734	4,363	1013
Giurgiu	51	167	3,3	185,445	3,636	1110
Ialomița	59	127	2,2	152,650	2,587	1202
Prahova	90	405	4,5	392,400	4,360	969

¹¹ Sursa: Romania in cifre –Breviar Sttistic 2018

Teleorman	92	231	2,5	242,163	2,632	1048
Sud Muntenia	519	2019	3,9	1,845,886	3,557	914

Sursa: Calcule proprii ADR SM pe baza datelor de la INSSE

2.3.2. POLII DE CREȘTERE ȘI DE DEZVOLTARE DIN REGIUNEA SUD MUNTENIA

În anterioara perioada de programare, **Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației (MDLPA)** a elaborat politica polilor de creștere în martie 2008. Această legislație s-a bazat pe Legea nr. 351/2001, care a stabilit cadrul pentru planificarea teritorială în România. Prin Hotărârea de Guvern nr. 998/2008 cu modificările și completările ulterioare, au fost desemnați 7 poli de creștere și 13 poli de dezvoltare urbană, în care se puteau realiza cu prioritate investiții din programele cu finanțare comunitară și națională.

Astfel, în regiunea Sud Muntenia au fost desemnate două centre de polarizare, respectiv: municipiul Ploiești - pol de creștere și municipiul Pitești - pol de dezvoltare urbană.

În cadrul Programului Operațional Regional 2007-2013, finanțarea polilor de creștere, a polilor de dezvoltare urbană și a altor centre urbane, a vizat creșterea calității vieții și crearea de noi locuri de muncă în orașe „prin reabilitarea infrastructurii urbane, îmbunătățirea serviciilor urbane, inclusiv a serviciilor sociale, precum și dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor și a antreprenoriatului”.

Cu toate acestea, în cadrul Programului Operațional Regional 2014-2020, politica polilor de creștere nu a mai fost considerată o prioritate și astfel au fost abandonate inițiativele investiționale.

2.3.3. FORME DE ASOCIERE

A. ASOCIAȚII DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ (A.D.I.)

Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară sunt definite, conform Legii nr. 215/2001 a administrației publice locale, cu modificările ulterioare la art.1 alin 2. Lit. c., ca fiind „structurile de cooperare cu personalitate juridică, de drept privat, înființate în condițiile legii, de unitățile administrativ-teritoriale pentru realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional ori furnizarea în comun a unor servicii publice”.

Conform informațiilor Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, în România, în anul 2012, existau peste 600 de parteneriate de cooperare inter-municipale, față de un număr de parteneriate în anul 2017. Asigurarea serviciilor publice și a celor de utilități locale reprezintă cea mai importantă parte a activităților desfășurate de către autoritățile publice locale și regionale.

În regiunea Sud Muntenia exista, în anul 2017, un număr total de 57 de Asociații de Dezvoltare Intercomunitară create pentru a sprijini procesul de dezvoltare comunitară, intercomunitară și mai ales de

dezvoltare rurală. Cele mai multe Asociații de Dezvoltare Intercomunitară există în județele Argeș și Ialomița, un total de 10, iar cele mai puține există în județul Teleorman, în total 6.

Trebuie evidențiat faptul că anumite unități administrativ-teritoriale sunt implicate în mai mult de o Asociație de Dezvoltare Intercomunitară, cum este exemplul comunei Cicănești care face parte din Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Servsal Argeș și Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Salubritate 2010” Molivișu. Alte comune care fac parte din mai multe astfel de asociații sunt Arefu, Grădiștea, Râu Alb, Bolintin Deal, Mihail Kogălniceanu, Drăgănești.

B. GRUPURILE DE ACȚIUNE LOCALĂ (GAL)

Grupurile de Acțiune Locală (GAL) au fost create prin Programul Național de Dezvoltare Rurală, Axa LEADER, al cărui obiectiv este „demararea și funcționarea inițiativelor de dezvoltare locală”.

În momentul analizei scopului pentru care au fost înființate grupurile de acțiune locală din cadrul regiunii Sud Muntenia, s-au remarcat două tipuri principale de structuri parteneriale:

- Cu scop unic (înființarea rețelei de apă, crearea infrastructurii, managementul deșeurilor, canalizare, turism etc.);
- Cu scop multiplu (diversificarea acțiunilor de dezvoltare rurală și comunitară).

În regiunea Sud Muntenia exista, la nivelul anului 2020, 36 de Grupuri de Acțiune Locală, cele mai multe în județele Dâmbovița și Prahova, în număr de 9 în fiecare județ, în contrast cu județele Călărași și Ialomița unde nu există nici un Grup de Acțiune Locală.

C. FORME DE ASOCIERE ȘI PARTENERIAT ÎNTRE LOCALITĂȚI

Înfrățirea între orașe reprezintă o realitate pentru Europa de astăzi deoarece un număr mare de municipalități sunt unite prin acorduri formale de înfrățire a orașelor. Un asemenea parteneriat are drept scop încurajarea cooperării orașelor și înțelegerea reciprocă între cetățenii acestora. În prezent, înfrățirea între orașe reprezintă o rețea unică și compactă pe întreg teritoriul Europei, dar și dincolo de granițele acesteia, având astfel un rol deosebit în ceea ce privește provocările cu care se confruntă Europa de astăzi, reflectate în obiectivele acestui program.

În cadrul regiunii Sud Muntenia există mai multe tipuri de forme de asociere, după cum urmează: acorduri de înfrățire, parteneriate, colaborări și cooperări. Cele mai multe acorduri de înfrățire se înregistrează în județul Prahova, 27 de înfrățiri cu localități din țări membre ale Uniunii Europene, dar și non-UE precum Republica Moldova, Kazahstan, China, Japonia, Albania, Venezuela, Turcia, Tunisia, Israel. Cele mai puține acorduri de înfrățire s-au încheiat de către județul Ialomița.

Cele mai multe parteneriate le-au realizat unitățile teritoriale din cadrul județului Giurgiu cu un număr de 11 parteneriate în țări precum Serbia, Statele Unite ale Americii, în statele membre ale Uniunii Europene și Serbia. Totodată, acordurile cele mai importante au fost încheiate în cadrul orașului Giurgiu cu orașe importante din Uniunea Europeană (Viena, Paris, Ulm, Berlin, Cork, Varșovia) și Turcia (Edirne). La polul opus se situează județul Prahova cu un singur parteneriat încheiat cu localitatea Givė din Danemarca.

2.3.4. SPECIALIZAREA FUNCȚIONALĂ

Regiunea Sud Muntenia are un important potențial de dezvoltare economică, diferențiat între nordul și sudul regiunii.

Trăsătura esențială a regiunii Sud Muntenia este reprezentată de împărțirea acesteia în două sub-arii cu caracteristici geografice și socio-economice diferite. Partea de nord a regiunii (județele Argeș, Dâmbovița și Prahova) se caracterizează printr-un grad ridicat de industrializare, Prahova deținând locul 1 pe țară în ceea ce privește producția industrială. Partea sudică a regiunii (județele Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman) este o zonă tradițional subdezvoltată, dar cu întinse suprafețe agricole, care pot sta la baza dezvoltării unei agriculturi specializate pe anumite tipuri de culturi, corespunzătoare condițiilor pedologice din regiune.

SPECIALIZAREA FUNCȚIONALĂ A ZONEI DE NORD

1. Județul **Argeș** dispune de o economie bine dezvoltată și diversificată, industria deținând rolul principal în economia acestuia.

Structura industrială este diversificată, cele mai reprezentative ramuri fiind:

- Industria produselor primare care cuprinde subramurile:
 - producția de produse chimice și petrochimice;
 - fabricarea elementelor de beton, ciment, ipsos;
 - producția articolelor din cauciuc și mase plastice.
- Industria metalurgică și a construcțiilor metalice;
- Industria construcțiilor de mașini, utilaje, echipamente, motoare electrice;
- Industria de confecții - puternic dezvoltată;
- Industria ușoară - slab dezvoltată;
- Industria pielăriei;
- Industria lemnului și mobilei – o ramură cu tradiție în Pitești, care, datorită resurselor locale de lemn reprezintă o oportunitate pentru investiții în producția de mobilier de calitate superioară.

Cel mai mare producător de mobilă din România, S.C. Alprom SA funcționează în Pitești dar s-au dezvoltat și mulți producători de succes, însă nu de talia celui amintit anterior;

- Industria alimentară cuprinde un număr mare de agenți economici care acționează în trei subramuri:
 - Industria de morărit și panificație;
 - Industria prelucrării cărnii;
 - Industria laptelui.

2. Sectorul industrial continuă să aducă o contribuție importantă în economia județului **Dâmbovița**. Domeniile de activitate industrială cu specializarea cea mai puternică din județul Dâmbovița sunt domenii de tehnologie medie, precum:

- Industria de armament;
- Industria metalurgică;
- Producția de echipamente electrice, prelucrarea de cauciuc, mase plastice și alte produse din minerale nemetalice;
- Fabricarea și repararea mașinilor-utilaje, construcțiile metalice;
- Industria lemnului;
- Industria chimică;
- Industria alimentară;
- Industria textilă.

3. Județul **Prahova** este reprezentat de o industrie complexă și diversificată, prin toate ramurile ei. Ponderea cea mai mare în producția industrială o deține ramura prelucrării petrolului brut (benzine, motorine, păcură, uleiuri minerale etc.) fiind o activitate de tradiție, prima rafinărie de petrol din lume fiind pusă în funcțiune în anul 1856, la Ploiești. O altă ramură importantă a industriei județului Prahova – pe locul trei din punct de vedere al producției industriale - este cea de mașini și echipamente (utilaj petrolier, minier și chimic, rulmenți grei, echipamente și piese de schimb). Foarte dinamice sunt și industria textilă și a produselor textile, industria materialelor de construcții, industria sticlei, detergenți, industria mobilei și industria cartoanelor. De asemenea, se remarcă existența a 10 parcuri industriale, funcționale la capacitate maximă, 7 cu capital majoritar public și 3 cu capital majoritar privat, ce oferă investitorilor facilități/oportunități la cele mai ridicate standarde.

SPECIALIZAREA FUNCȚIONALĂ A ZONEI DE SUD

1. Potențialul natural și economic de care dispune județul **Călărași** face ca agricultura să constituie un sector de bază în economia județului. Producția vegetală este orientată cu precădere spre culturile de cereale boabe, plantele uleioase și plante de nutreț, județul Călărași fiind cunoscut pentru culturile de grâu și secară (ocupând locul 2 la nivel regional), producția de orz și orzoaică (locul 1 la nivel regional) și producția de floarea-soarelui (locul 3 la nivel regional).
2. Județul **Giurgiu** este un județ preponderent agricol, predominante fiind culturile de grâu, porumb, floarea soarelui, orz, orzoaică, soia și rapiță. Există, de asemenea, o tradiție multiseculară în cultivarea și prelucrarea viței de vie în comuna Greaca, zonă care beneficiază de un cadru natural favorabil acestei culturi, ceea ce a determinat cercetarea viti-vinicolă și specializarea în producerea strugurilor de masă, cu posibilitatea obținerii de soiuri nobile recunoscute pe plan internațional.
3. Județul **Ialomița** ocupă locul trei în cadrul regiunii Sud Muntenia, după județele Teleorman și Călărași, din punct de vedere al suprafeței agricole și arabile. Principalele culturi sunt cele de cereale boabe (grâu și secară, orz și orzoaică, porumb), floarea-soarelui, etc.
4. Agricultura reprezintă o ramură importantă a economiei județului **Teleorman**, cultivându-se cu precădere: cereale pentru boabe (grâu, secară, orz, orzoaică, ovăz, porumb), leguminoase pentru boabe (mazăre, fasole), plante uleioase (floarea soarelui, soia etc.) și plante de nutreț. Culturile cu cel mai bun randament la nivelul județului Teleorman, identificate prin intermediul procesului consultativ desfășurat la nivel local, au fost rapița și cerealele (cu precădere porumbul).

ZONE DEFAVORIZATE

De asemenea, în regiunea Sud Muntenia se pot identifica și anumite zone defavorizate datorită caracteristicilor geografice, după cum urmează:

a) zonele montane – sunt caracterizate printr-o limitare semnificativă a posibilităților de utilizare a terenurilor și printr-o creștere apreciabilă a costurilor de exploatare a terenurilor agricole, ca urmare a unor constrângeri (condiții climatice dificile și existența unor pante abrupte, care conduc, împreună, la reducerea sezonului de cultivare, la necesitatea folosirii unor echipamente agricole costisitoare, etc.).

La nivelul regiunii Sud Muntenia, acestea ocupă o suprafață relativ redusă (sub 10% din suprafața totală a regiunii), respectiv nordul județelor Argeș, Dâmbovița și Prahova.

Tabel nr. 3.7. – Zone montane defavorizate

Județe	Comune/Orașe
ARGEȘ	Albeștii de Muscel, Aninoasa, Arefu, Berevoești, Boteni, Brăduleț, Bughea de Jos, Bughea de Sus, Câmpulung, Cetățeni, Cicănești, Corbeni, Corbi, Dâmbovicioara, Dragoslavele, Lerești, Mioarele, Nucșoara, Poienarii de Muscel, Rucăr, Sălătrucu, Stoenesti, Șuici, Valea Mare Pravăț
DÂMBOVIȚA	Bărbulețu, Bezdead, Buciumeni, Iedera, Moroeni, Pietroșița, Pucheni, Râu Alb, Runcu, Valea Lungă, Vârfuri, Văleni Dâmbovița, Vișinești
PRAHOVA	Adunați, Ariceștii Zeletin, Azuga, Bătrâni, Berteaua, Brebu, Bușteni, Cărbunești, Cerașu, Comarnic, Cosminele, Izvoarele, Măneciu, Posești, Predeal-Sărari, Provița de Jos, Provița de Sus, Salcia, Secăria, Sinaia, Slănic, Starchiojd, Șotriș, Ștefești, Talea, Tătaru, Telega, Valea Doftanei

Sursa: www.madr.ro

În localitățile din aceste zone, densitatea populației este mult sub media județeană și regională, din cauza condițiilor mai grele de viață (accesibilitate redusă, numeroase calamități naturale etc.), practicarea agriculturii se face în condiții puțin prielnice, predominantă fiind creșterea animalelor în mici exploatații individuale. În ultimii ani, aceste zone au cunoscut un oarecare reviriment prin dezvoltarea turismului, însă prezintă în continuare decalaje mari de dezvoltare față de zona sub-montană.

b) zone defavorizate de condițiile naturale specifice – prezintă vaste suprafețe nisipoase, conducând astfel rapid la apariția secetei edafice și afectând astfel recoltele. Ariditatea edafică se manifestă prin uscarea excesiv de prelungită a profilului de sol, prăfuirea și distrugerea structurii stratului arat. Aceste zone semi-aride pot susține dezvoltarea culturilor agricole însă cu un nivel mai scăzut al producțiilor agricole. Așadar, acestea sunt zone în care activitatea agricolă ar trebui sprijinită și continuată, prin conservarea mediului înconjurător.

Tabel nr. 3.8. – Zone defavorizate de condiții naturale specifice

Județe	Comune/Orașe
ARGEȘ	Beleți-Negrești, Bogați, Dobrești, Priboieni
DÂMBOVIȚA	Aninoasa, Doicești, Glodeni, Ocnița
IALOMIȚA	Făcăeni, Giurgeni, Mihail Kogălniceanu, Stelnică, Vlădeni
PRAHOVA	Apostolache, Călugăreni, Chiojdeanca, Drajna, Gornet, Gornet-Cricov, Jugureni, Lapoș, Păcureți, Sângeru, Surani, Șoimari, Teișani, Vâlcănești, Vălenii de Munte, Vărbilău

Sursa: www.madr.ro

ZONE MONOINDUSTRIALE

În ceea ce privește zonele monoindustriale, acestea au fost specifice mai ales perioadei comuniste, când unele dintre localitățile din regiunea Sud Muntenia erau dependente de un singur agent economic. Exemple în acest sens ar fi următoarele localități: Valea Călugărească (combinatul de îngrășăminte chimice), Câmpulung (Uzina de Automobile „Aro”), Plopeni, Mija (uzine de armament), Mioveni (Uzina de Automobile „Dacia”), Schitu-Golești, Filipeștii de Pădure, Ceptura, Șotânga (minerit), Valea Mare Prăvăț (Combinatul de lianți), Fieni (Fabrica de ciment), Brazi (Combinatul petrochimic), Florești (Uzina de anvelope), etc. După 1989, pe fondul restrângerii activității sau chiar închiderii acestor agenți economici, aceste localități au fost cele mai afectate de procesul de restructurare economică, unele fiind chiar declarate zone defavorizate.

În prezent, cele mai multe dintre aceste localități și-au diversificat economia locală, existând totuși o serie de centre vulnerabile, în care un singur angajator asigură peste jumătate din locurile de muncă din localitate, acestea fiind:

Tabelul nr. 3.9. – Localități cu profil monoindustrial din regiunea Sud Muntenia

Județ	Localitate	Număr total de salariați (31.12.2017)	Principalul angajator	Număr de salariați ai angajatorului principal	% din total salariați
ARGEȘ	Mioveni	19.937	Automobile Dacia S.A.	14.723	73,85%
DÂMBOVIȚA	Găești	4.846	Arctic S.A.	2822	58,23%
DÂMBOVIȚA	Răcari	616	Nedaliment S.R.L.	584	94,81%

Sursa: „Studiu privind stadiul actual de dezvoltare al Infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și perspective de dezvoltare”

La aceste localități se adaugă cele în care există sonde de extracție a petrolului și gazelor naturale, unde principalul angajator este OMV PETROM: Videle, Poeni, Blejești, Siliștea, Cosmești, Poiana Lacului, Aninoasa, Vișina, Hulubești, Corbii Mari, Cobia, Bilciurești, Aninoasa, Roata de Jos, Clejani, etc.

ZONELE DE REGENERARE URBANĂ DIN CADRUL REGIUNII SUD MUNTENIA

Zonele urbane furnizează servicii importante, oportunități de muncă, interacțiuni sociale și activități recreaționale pentru locuitorii săi. În același timp, datorită densității populației și infrastructurii, aceste zone sunt mari utilizatoare de resurse și producătoare de deșeuri, având impact negativ asupra mediului. Totodată, influența mediului sub forma schimbărilor climatice asupra întregului sistem de așezări, deși se manifestă la nivel global, influențează în mod particular evoluția acestuia în funcție de caracteristicile fiecărei regiuni.

Astfel, managementul planificării și elaborarea politicilor complexe și intergrate nu servesc doar reducerii impactului zonelor urbane asupra ecosistemelor înconjurătoare, ci și asigurării unei creșteri economice sănătoase, satisfacerii nevoilor și așteptărilor cetățenilor și întreținerii adecvate a acestor zone respectând mediul înconjurător. Pentru a pune în practică această viziune a managementului este nevoie de o înțelegere profundă a sistemelor urbane, a subsistemelor lor și a interacțiunilor dintre acestea, astfel încât să se previzioneze cu precizie impactul politicilor urbane asupra acestor sisteme și asupra mediului.

A devenit evident faptul că proiectarea urbană este insuficientă în generarea dezvoltării urbane, ca aceasta trebuie subordonată unei viziuni de dezvoltare pe termen lung asumate de întreaga comunitate, că trebuie corelată cu resursele de terenuri și cu programele de investiții publice, precum și cu investițiile sectorului privat. Astfel, se creează o nouă configurație a rolurilor administrației publice locale și o nouă relație a acesteia cu sectorul privat și cu comunitatea locală în general.

În calitate sa de stat membru al Uniunii Europene (UE), România și implicit regiunea Sud Muntenia trebuie să țină seama de cerințele politicii de coeziune economică a UE, iar abordarea dezvoltării urbane într-o manieră integrată reprezintă una dintre aceste cerințe. În plus, experiența anterioară (POR 2007 - 2013) a arătat că abordarea integrată a problemelor economice, sociale și de mediu în zonele urbane degradate reprezintă o metodă de succes pentru rezolvarea problemelor respective și pentru obținerea unei dezvoltări urbane cu adevărat sustenabile, cu condiția respectării complexității specifice proiectelor de regenerare urbană.

În perioada 2014-2020, în cadrul regiunii Sud Muntenia, prin intermediul Programului Operațional Regional (Axa Prioritară 4) au fost semnate 25 de contracte de finanțare, cu o valoare totală de 496,13 milioane de lei, din care valoarea fondurilor comunitare a fost de 376,62 de milioane de lei. Astfel, următoarele localități din regiunea Sud Muntenia au investit sume semnificative din bugetele locale, de stat sau din finanțări nerambursabile în proiecte de regenerare urbană:

1. județul Argeș – Pitești, Costești, Curtea de Argeș, Mioveni;
2. județul Dâmbovița – Târgoviște, Moreni;
3. județul Prahova – Ploiești, Sinaia, Comarnic, Băicoi, comuna Ariceștii Rahtivani (sat Nedelea);
4. județul Teleorman – Alexandria.

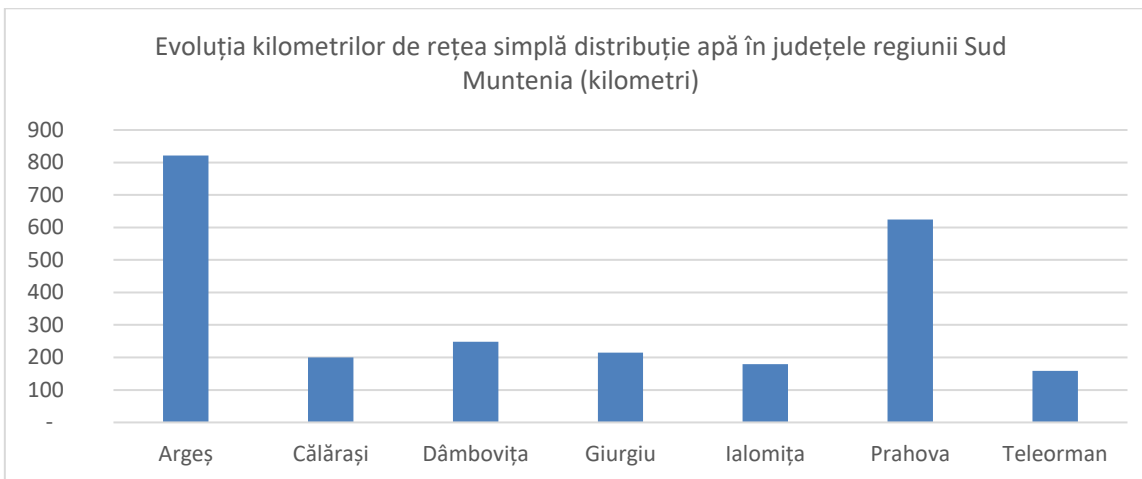
ZONE LIPSITE DE DOTĂRI TEHNICO – EDILITARE

A. REȚEAUA DE APĂ

În anul 2017, numărul unităților administrativ-teritoriale din regiunea Sud Muntenia conectate la rețeaua publică de alimentare cu apă era de 426, ceea ce reprezintă doar **75,1% din totalul** de 567 existente în regiune. Dacă, în ceea ce privește mediul urban, gradul de conectare la rețeaua de apă este de 100%, toate cele 48 de localități urbane având acces la aceasta, în mediul rural doar 72,8% din comune dispuneau de o astfel de rețea. Totuși, față de anul 2011, numărul comunelor conectate a crescut cu 41, pe fondul investițiilor în domeniul infrastructurii de profil. Pe județe, gradul de conectare al localităților la rețeaua publică de alimentare cu apă varia între 35,3% în județul Giurgiu și 90% în județele Argeș și Ialomița. Față de anul 2011, numărul de localități conectate la rețeaua de alimentare cu apă a crescut cel mai mult în Argeș și Dâmbovița, unde au fost conectate 11 noi comune.

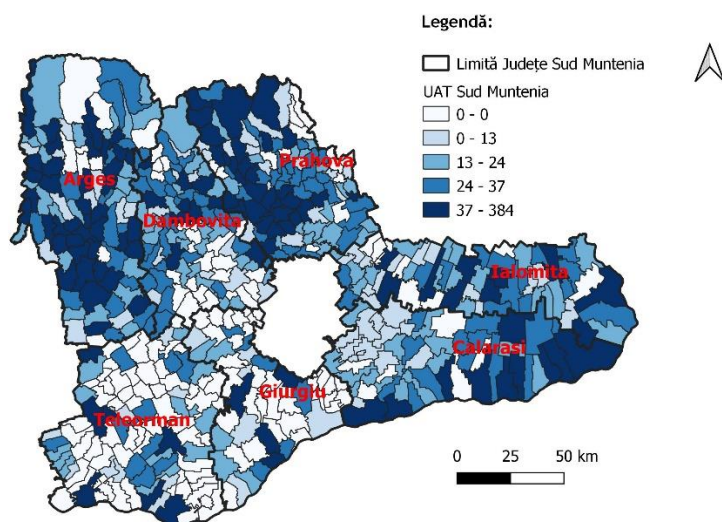
Din punct de vedere al lungimii rețelei de apă, în intervalul analizat s-au construit peste 2.700 de kilometri de rețea simplă, cei mai mulți în județul Argeș, peste 820 km, urmat de Prahova cu peste 620 km. La polul opus, cei mai puțini kilometri de rețele de apă construite au fost în județele Teleorman – 158 km și Ialomița 179 km. Dacă în cazul județului Ialomița se observă faptul că majoritatea UAT-urilor sunt deja racordate la rețea iar numărul scăzut de kilometri suplimentari este justificat, județul Teleorman are cea mai mică pondere de astfel de UAT-uri.

Figura nr. 3.9. – Evoluția rețelei de alimentare cu apă în județele regiunii Sud Muntenia, 2011 -2017

Sursa: Institutul Național de Statistică

Figura nr. 3.10. – Rețeaua de alimentare cu apă, pe localități, în anul 2017

Sursa: INS

B. REȚEAUA DE CANALIZARE

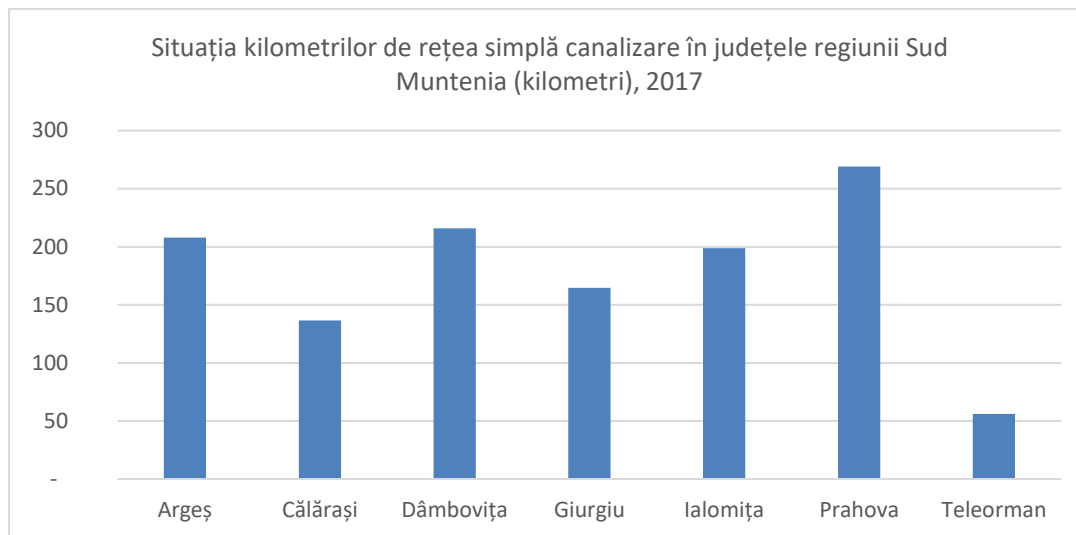
La nivelul anului 2017, doar 141 dintre cele 567 de unități administrativ-teritoriale **(24,9%) din regiunea Sud Muntenia dispuneau de rețea de canalizare**, dintre care 46 din mediul urban (95,8% din total orașe) și 95 din mediul rural (18,3% din total comune). Față de anul 2011, numărul localităților care beneficiază de rețea de canalizare a crescut cu 2 în mediul urban și cu 43 în mediul rural.

Cele mai multe localități conectate la rețeaua de canalizare se regăsesc în județul Prahova (41), iar cele mai puține în Giurgiu (8). Gradul de conectare al localităților la rețeaua de canalizare variază între 39% în Prahova și 14,8% în Giurgiu.

Față de anul 2011, numărul localităților conectate la rețeaua publică de canalizare a crescut în anul 2017 în toate județele regiunii, prin înființarea de noi astfel de rețele în localități rurale.

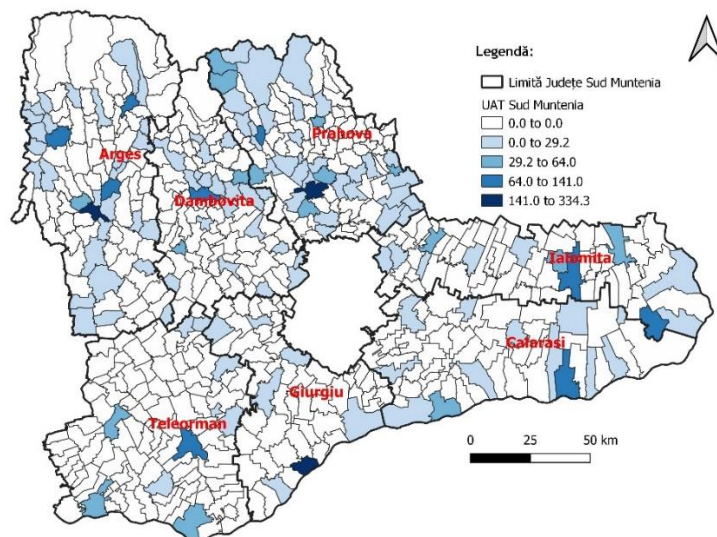
Din punctul de vedere al kilometrilor de rețea simplă de canalizare, cea mai bună evoluție se regăsește la nivelul județului Prahova – 269 km rețea de canalizare, urmat de județul Argeș cu 208 kilometri. La polul opus, cea mai slabă evoluție se regăsește în județul Teleorman, doar 50 km de rețea în intervalul analizat și Călărași cu 137 km.

Figura nr. 3.11. – Situația rețelei de canalizare, în județele regiunii Sud Muntenia, km, anul 2017

Sursa: Institutul Național de Statistică

Figura nr. 3.12. – Rețeaua de canalizare, pe localități, în anul 2017

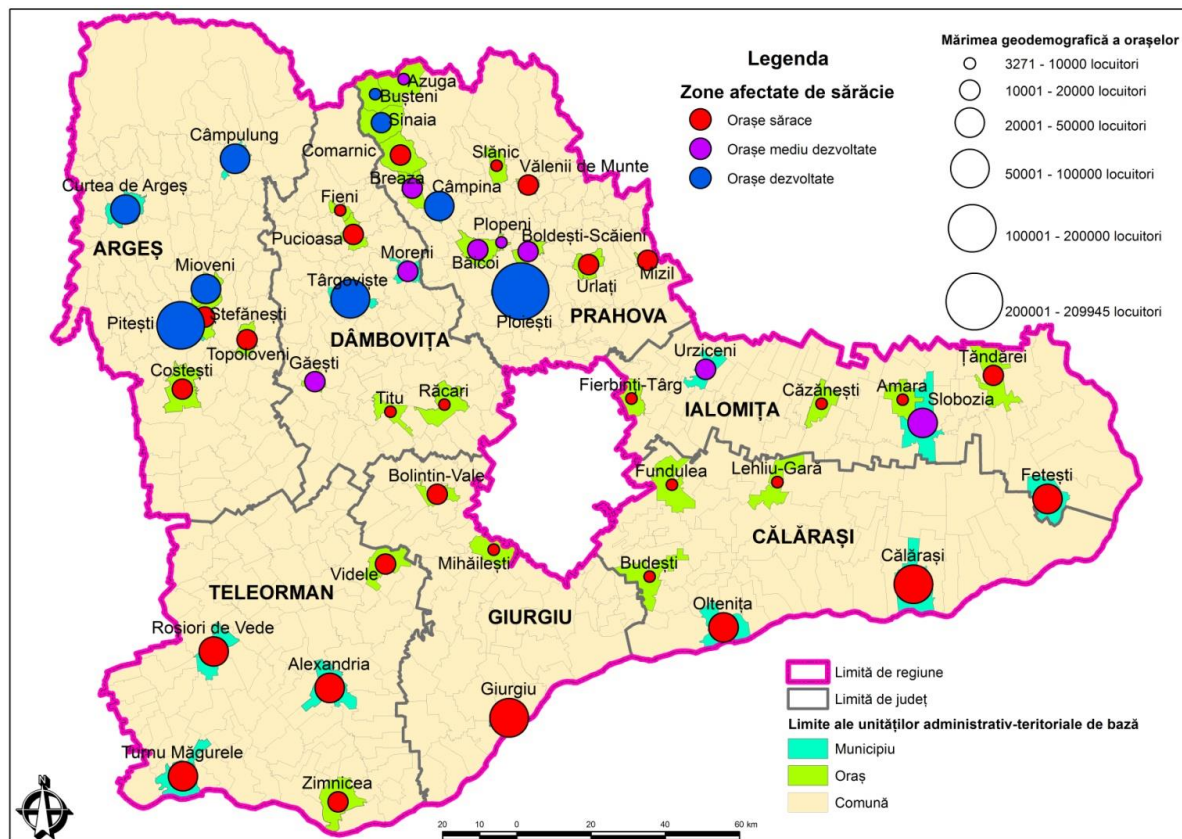

Sursa: Institutul Național de Statistică

ZONE CU GRAD ACCENTUAT DE SĂRĂCIE

Conform Indicelui Dezvoltării Sociale a Localității (IDSL), calculat de către Prof.Univ.Dr. Dumitru Sandu de la Universitatea de București, localitățile urbane din regiunea Sud Muntenia erau împărțite în 3 categorii: orașe dezvoltate, orașe mediu dezvoltate și orașe sărace, în funcție de capitalul material, uman, etc.

**Figura nr. 3.13. – Rețeaua de așezări urbane din regiunea Sud Muntenia, în funcție de valorile
Indicelui de Dezvoltare Socială a Localității (ISDL)**

Sursa: „Studiul privind dezvoltarea urbană în regiunea Sud Muntenia – stadiul actual și scenarii de dezvoltare pentru perioada 2014-2020”

Principalele caracteristici ale fenomenului de excluziune socială și de sărăcie de la nivelul orașelor din regiuni, conform analizei socio-economice elaborate în cadrul Grupului de Lucru Incluziune Socială din cadrul CCT Ocupare, Incluziune Socială și Servicii Sociale, de sub autoritatea Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, sunt:

- riscul de sărăcie este mai mare în cazul familiilor cu 3 copii sau mai mulți, familiilor monoparentale, copiilor și tinerilor (18-23 ani), persoanelor cu un nivel scăzut de instruire, lucrătorilor pe cont propriu și la negru, șomerilor, femeilor casnice și populației rome;
- riscul de sărăcie în rândul bătrânilor a scăzut semnificativ în ultimul deceniu, dar numărul femeilor de peste 65 de ani expuse riscului de sărăcie se menține foarte ridicat;
- centrele urbane mari și zonele lor metropolitane prezintă un risc redus de sărăcie și excluziune socială, însă locuitorii sunt dependenți de venituri monetare, de forme comunitare de locuire și de segregarea la nivel de servicii sociale;

- accesul la educație în rândul populației de etnie romă este foarte redus, 25% sunt analfabeți. Pe de altă parte, rata de ocupare a populației rome este de doar 36%, de două ori mai redusă decât media națională și regională, iar 90% dintre aceștia trăiesc în condiții de deprivare materială severă;
- numărul persoanelor cu dizabilități este foarte ridicat (114.000 la nivel regional), cu o rată a analfabetismului de circa 6 ori mai mare decât media națională și o rată a ocupării de doar 23,9%, la mai puțin de jumătate față de medie.

2.3.5. POTENȚIAL ȘI TENDINȚE DE DEZVOLTARE ALE JUDEȚELOR DIN CADRUL REGIUNII SUD MUNTENIA

Potențialul și tendințele de dezvoltare nu pot fi analizate fără a lua în considerare **oportunitățile și obstacolele determinate de cadrul natural, social și economic, dar și particularitățile teritoriale** ale regiunii Sud Muntenia.

A. OPORTUNITĂȚI ȘI OBSTACOLE DETERMINATE DE CADRUL NATURAL, SOCIAL ȘI ECONOMIC

Principalele **oportunități** de dezvoltare ale județelor din regiunea Sud Muntenia sunt legate de:

- 1. existența unui patrimoniu natural deosebit și diversificat:** zona montană a regiunii (nordul județelor Prahova, Dâmbovița, Argeș) poate deveni o destinație turistică cu valențe naționale și internaționale. Localitățile din aceste zone (Azuga, Bușteni, Sinaia, Breaza, Comarnic, Vălenii de Munte, Fieni, Pucioasa, Câmpulung, Curtea de Argeș) își pot dezvolta funcțiile turistice, cu efecte benefice asupra economiilor locale, migrând către un profil economic preponderent terțiar. De asemenea, zonele protejate situate de-a lungul Dunării (Turnu Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Oltenița, Călărași, Fetești) pot contribui la dezvoltarea turismului (inclusiv de croazieră) din orașele riverane, care se confruntă cu un proces de restructurare economică de lungă durată, cu condiția protejării mediului și a biodiversității, precum și a dezvoltării infrastructurii turistice. Nu în ultimul rând, localitățile-stațiune din afara zonei montane, precum Slănic și Amara, își pot consolida activitățile din sfera turismului de sănătate, pentru care există o cerere în creștere, odată cu accentuarea fenomenului de îmbătrânire a populației;
- 2. existența unor resurse agricole importante** – terenuri arabile, vii, livezi, mai ales în jurul localităților de câmpie și de deal (Turnu Măgurele, Roșiori de Vede, Zimnicea, Alexandria, Giurgiu, Mihăilești, Călărași, Slobozia, Fundulea, Țândărei, Urziceni, Căzănești, Topoloveni, Ștefănești, Mizil, Boldești-Scăieni, Valea Călugărească, Urlați, etc.), care pot deveni centre de colectare, procesare și distribuție a produselor agroalimentare pentru piața internă, dar și pentru cele

externe, cu condiția dezvoltării infrastructurii de profil (irigații, centre de colectare și logistice, unități de procesare, drumuri de exploatare agricolă);

3. **densitatea mare de axe prioritare TEN-T**, poate permite județelor situate de-a lungul acestora (de ex. Prahova și Giurgiu) să își dezvolte funcțiile de transport și logistică, devenind adevărate hub-uri naționale, prin dezvoltarea unor terminale intermodale de mărfuri și modernizarea infrastructurii de transport; se va asigura, astfel, dezvoltarea unui sistem durabil de transport și integrarea acestuia la rețelele europene;
4. **existența unor tendințe de concentrare și specializare a activității economice** – cu precădere în domeniul construcției de autovehicule și componente pentru acestea (în jurul orașelor Mioveni, Pitești, Câmpulung, Titu, Topoloveni, Ștefănești, Costești, Ploiești) poate permite dezvoltarea și diversificarea funcției industriale a acestora și creșterea numărului de locuri de muncă, prin susținerea dezvoltării infrastructurii de sprijinire a afacerilor din domeniu, a diversificării serviciilor oferite mediului de afaceri și a înființării unor clustere industriale funcționale;
5. **existența unor centre urbane mari** – Ploiești, Pitești și Târgoviște – care reprezintă poli de atracție pentru personalul înalt calificat, deoarece dispun de institute de învățământ superior, de parcuri științifice și tehnologice și au capacitatea de a-și consolida sectorul cuaternar (TIC, cercetare-dezvoltare-inovare, învățământ superior) prin dezvoltarea infrastructurii de CDI, a celei pentru învățământ superior, a parcurilor științifice și tehnologice, a incubatoarelor de afaceri pentru start-up-uri și spin-off-uri inovative, poli de competitivitate etc.

Principalele **obstacole** în calea dezvoltării rețelei sistemului de așezări din regiune rămân:

1. **gradul ridicat de polarizare manifestat de capitala țării** și hipertrofia rețelei de așezări din regiune în raport cu aceasta – care conduce la acapararea de către București a resurselor de dezvoltare, cu precădere din județele puternic polarizate (Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman), pe fondul disparităților cronice de dezvoltare;
2. **migrația internă și externă a forței de muncă** – mai ales a celei înalt-calificate (brain-drain), cu efecte negative asupra dezvoltării economiilor locale;
3. **accesibilitatea redusă a localităților urbane și rurale din Lunca Dunării și din zona montană** a regiunii (Turnu Măgurele, Zimnicea, Oltenița, Călărași, Câmpulung, Curtea de Argeș), care au o poziție relativ periferică față de coridoarele majore de transport, ceea ce le face puțin atractive pentru investiții. La aceasta se adaugă infrastructura deficitară de traversare a Dunării și a lanțului Carpatic;
4. **tendința tot mai accentuată de îmbătrânire a populației**, care va conduce la un deficit de forță de muncă și la o presiune ridicată asupra sistemelor de sănătate, asistență socială;

5. infrastructura tehnico-edilitară deficitară (străzi, rețele de utilități, de comunicații).

B. PARTICULARITĂȚI TERITORIALE ÎN CADRUL REGIUNII SUD MUNTENIA

Principalele **particularități teritoriale** care se remarcă la nivelul rețelei de așezări urbane din regiunea Sud Muntenia sunt:

- 1. existența unor disparități majore de dezvoltare între partea de nord a acesteia și cea de sud**, evidențiată prin numărul de așezări urbane, mărimea acestora, dotările și serviciile de care dispun, gradul de dezvoltare socio-economică;
- 2. existența unor aglomerări de orașe, de tip conurbație** (Valea Prahovei; cele din jurul municipiului Pitești: Ștefănești-Topoloveni-Costești-Mioveni; cele din jurul municipiului Ploiești: Băicoi-Plopeni-Boldești Scăieni-Urlați), care au nevoi și potențial comun de dezvoltare, de o manieră integrată;
- 3. existența unor orașe-satelit**, de mici dimensiuni, ale municipiului București (Fundulea, Mihăilești, Bolintin-Vale, Fierbinți-Târg, Răcari, Budești), care au înregistrat o dinamică demografică și economică pozitivă în ultimii 10-15 ani;
- 4. existența unor localități situate de-a lungul Dunării** cu o identitate bine conturată de orașe-port, principala lor funcțiune economică timp de peste un secol (până în anii 40) fiind cea de puncte nodale ale comerțului exterior cu cereale.

TENDINȚE ȘI POTENȚIAL DE DEZVOLTARE

Principalele **tendințe** identificate la nivelul rețelei de așezări urbane din regiunea Sud Muntenia sunt:

- 1. tendința de suburbanizare**, manifestată mai ales în jurul orașelor mari (Ștefănești – Pitești; Mihăilești, Fundulea, Răcari, Fierbinți-Târg, Bolintin-Vale, Budești – București; Boldești-Scăieni – Ploiești), dar și a celor mijlocii (Amara – Slobozia), concretizată în apariția „cartierelor-dormitor”, relocarea unor activități economice dinspre centru către periferie, intensificarea navetismului;
- 2. tendința de dezurbanizare** – concretizată în declinul demografic, social și economic al unor orașe mijlocii, puternic polarizate de municipiul București (Oltenița, Turnu Măgurele, Roșiori de Vede, Alexandria, Călărași, Slobozia), inclusiv un trend migratoriu pozitiv urban-rural;
- 3. tendința de specializare și concentrare economică** a unor orașe: turism (Azuga, Bușteni, Sinaia, Comarnic, Breaza, etc.), industria de autovehicule și componente pentru acestea (Mioveni, Pitești, Costești, Ștefănești, Titu, etc.), agricultură și industrie alimentară (Zimnicea, Mihăilești, Răcari, Budești, Roșiori de Vede, Fetești, Țândărei, etc.), industria electronică și electrotehnică (Găești, Curtea de Argeș), prelucrare a petrolului (Ploiești);

4. **accentuarea disparităților de dezvoltare** dintre nordul și sudul regiunii, precum și dintre București și restul orașelor din regiune;
5. **accentuarea specializării funcționale** a localităților situate în zone de concentrare și specializare economică (de ex. Pitești, Ploiești, Târgoviște, Mioveni, Găești, Câmpina), prin investiții în dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor de afaceri, a învățământului, a CDI și formării profesionale, înființarea de clustere industriale și non-industriale.

Un potențial ridicat de dezvoltare se remarcă la nivelul următoarelor localități:

1. **localitățile din jurul marilor centre urbane**, care beneficiază de fenomenul de suburbanizare (Mihăilești, Bolintin-Vale, Fundulea, Răcari, Fierbinți-Târg, Budești – București; Ștefănești, Costești, Mioveni, Topoloveni – Argeș; Boldești-Scăieni, Plopeni, Băicoi, Urlați – Ploiești), care își pot dezvolta funcțiile rezidențiale și economice, în condițiile în care vor investi în infrastructura de transport, tehnico-edilitară, de afaceri;
2. **localitățile riverane Dunării** (Turnu Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Oltenița, Călărași), cu perspective de dezvoltare integrată cu orașele-pereche din Bulgaria, prin realizarea de investiții în domeniul transportului, logistic, turistic;
3. **centrele urbane mari** (Ploiești, Pitești, Târgoviște) – prin dezvoltarea sectorului terțiar și cuaternar, în condițiile realizării unor investiții semnificative în infrastructura de CDI, de învățământ superior, de sprijinire a sectorului TIC;
4. **localitățile situate de-a lungul principalelor coridoare de transport** (TEN-T, rutiere și feroviare), prin dezvoltarea funcțiilor de transport și logistice, care să deservească piața capitalei și a regiunii (Giurgiu, Ploiești);
5. **localitățile situate în jurul unor bazine agricole importante** (Oltenița, Zimnicea, Alexandria, Roșiori de Vede, Turnu Măgurele, Călărași, Slobozia, Fetești, Mizil, Urziceni, Țândărei, Căzănești etc.), care pot deveni puncte nodale ale unui sistem regional de colectare, depozitare și comercializare a produselor agricole, cu precădere pentru zona capitalei, dar și pentru piețe externe (cu facilități de transport pe Dunăre);
6. **localitățile cu un potențial turistic ridicat** (stațiunile de pe Valea Prahovei – Azuga, Bușteni, Sinaia, Comarnic, Breaza – Amara, Slănic, Pucioasa, Câmpulung, Curtea de Argeș, Târgoviște) – care pot deveni destinații pentru turismul de iarnă, balnear și cultural;
7. **existența cursurilor de apă în interiorul localităților** reprezintă un potențial uriaș pentru acestea, care poate fi valorificat prin intermediul unor investiții importante în particularizarea spațiului pentru petrecerea timpului liber, pentru furnizarea unor soluții de transport, pentru producerea de energie.

CONCLUZII:

- Aflate în zona de dominație a municipiului București, **orașele din regiunea Sud Muntenia sunt puternic polarizate economic și social de către acesta**, structura sistemului de așezări fiind una dezechilibrată.
- În **regiunea Sud Muntenia** s-a înregistrat un grad scăzut de urbanizare în pofida creșterii numărului de orașe cu 5 în intervalul 1999-2010, fapt ce se datorează scăderii populației din mediul urban. Cu toate acestea, se remarcă județul Prahova cu cel mai mare grad de urbanizare (14 orașe).
- Regiunea Sud Muntenia este caracterizată de existența unei rețele de așezări urbane de dimensiuni mici și medii cu o capacitate de polarizare relativ redusă.
- O altă caracteristică a regiunii este prezența **unor formațiuni de tip conurbație**, respectiv existența unei concentrări de așezări urbane care se dezvoltă independent, sunt învecinate și au de rezolvat probleme comune. Un astfel de exemplu este Valea Prahovei din județul Prahova, unde orașele Breaza, Comarnic, Sinaia, Bușteni, Azuga formează o zonă urbană compactă, lungă de peste 50 km.
- În cadrul rețelei de localități, un element aparte îl constituie **orașele pereche de pe Dunăre** – Turnu Măgurele-Nikopole, Zimnicea-Svishtov, Giurgiu-Ruse, Oltenița-Tutrakan, Călărași-Silistra, ce reprezintă o mare oportunitate pentru cooperarea transfrontalieră și, implicit, pentru dezvoltarea regiunii.
- În România, cultura urbană a fost puternic influențată de trecutul istoric, mai multe popoare europene aducându-și contribuția la dezvoltarea urbană românească (turci, ruși, francezi s.a.), prin urmare, orașele din Moldova și Tara Românească au cunoscut o abordare spațială diferită față de cele din Transilvania.
- După 1990, în plin proces de descentralizare, dar și de schimbări economice majore, procesul de urbanizare a cunoscut noi forme, influențate și de tendința de migrare în zonele periurbane. În acest context, centrele orașelor au devenit neatractive, fondul construit suferind multiple degradări.
- O problemă importantă este ignorarea cursurilor de apă din interiorul orașelor, deoarece acestea reprezintă un potențial uriaș prin particularizarea spațiului urban, pentru petrecerea timpului liber, pentru furnizarea unor soluții de transport sau pentru energie.

- În regiunea Sud Muntenia, peisajul cultural urban a fost profund agresat în lipsa unor strategii sau politici integrate ale zonelor protejate ale orașelor sau din lipsa de viziune a proiectelor urbane.
- De asemenea, peisajul cultural rural și industrial a cunoscut o lungă perioadă de distrugeri și alterări fie din ignoranță, fie din abandon sau presiuni imobiliare.
- Se constată că, în cadrul regiunii Sud Muntenia, orașele se confruntă cu un puternic fenomen de expansiune urbană necontrolată, care are ca efecte mutarea polilor de interes din oraș (din centru înspre periferie), blocaje în trafic, un consum mai mare de energie, dar și o segregare socială, care duce la izolarea indivizilor și negarea funcției unui oraș. Așadar, se impun anumite măsuri de stopare a acestui fenomen și de diminuare a efectelor lui, deoarece aduce direct sau indirect costuri mari, atât pentru administrațiile locale cât și pentru populație.
- Regiunea Sud Muntenia, se remarcă printr-o pondere mai mare a așezărilor rurale, astfel că ponderea populației, în anul 2017, era de 42,8% în mediul urban și 57,2% în mediul rural.
- Populația din mediul rural în perioada 2011-2017 a înregistrat o creștere de 3,1%.
- Creșteri importante ale populației din mediul rural s-au înregistrat în comunele localizate în zonele metropolitane/periurbane ale principalelor centre urbane din regiune, în timp ce scăderi ale populației s-au înregistrat în comunele aflate la mare distanță de principalele orașe.
- Există diferențe de mărime medie a comunelor de la un județ la altul, în funcție de modul de organizare al acestora (comunele din zona montană sunt formate din 4-6 sate de dimensiuni mai mici, de tip răsfirat sau împrăștiat, în timp ce în zona de câmpie regăsim comune formate din 2-3 sate de dimensiuni mai mari, după modelul așezărilor de tip adunat, compact).
- O mare oportunitate de dezvoltare urbană a fost dată de fondurile europene (axa 1 din POR – Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor și alte programe ce au finanțat proiecte cu relevanță urbană), ce au adus orașele românești în contextul competitivității, în care fiecare oraș este interesat să-și sporească atractivitatea pentru investitori, turiști și forța de muncă cu o bună calificare.
- Regiunea Sud Muntenia are un important potențial de dezvoltare economică, diferențiat între nordul și sudul regiunii. Partea de nord a regiunii se caracterizează printr-un grad ridicat de industrializare, Prahova deținând locul 1 pe țară în ceea ce privește producția industrială. Partea sudică a regiunii este o zonă subdezvoltată, dar cu un potențial important pentru dezvoltarea unei agriculturi performante.
- În regiunea Sud Muntenia se remarcă prezența unor zone a căror dezvoltare este limitată de caracteristicile geografice sau de profilul monoindustrial. De asemenea, se remarcă existența

unor orașe de mici dimensiuni, amplasate în partea de sud a regiunii, caracterizate de un risc ridicat de sărăcie și excluziune socială, fapt ce impune adoptarea unor măsuri specifice pentru aceste zone, dar și pentru cele defavorizate geografic sau economic.

- În ceea ce privește infrastructura tehnico-edilitară, în regiunea Sud Muntenia se distinge existența unui număr mare de localități cu acces scăzut la aceasta. Astfel, se poate concluziona că, în perioada 2014-2020, investițiile ar trebui direcționate și către facilitarea accesului populației la acest tip de infrastructură.

2.4. STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ A POPULAȚIEI REGIUNII SUD MUNTENIA

2.4.1. EVOLUȚIA POPULAȚIEI ȘI POTENȚIALUL DEMOGRAFIC

2.4.1.1. NUMĂRUL POPULAȚIEI ȘI STRUCTURA ACESTEIA PE SEXE, MEDII, GRUPE DE VÂRSTĂ, NAȚIONALITĂȚI, ETNII (EVIDENȚIEREA COMUNITĂȚILOR ROME)

Planificarea dezvoltării economice în raport cu creșterea demografică creează numeroase provocări, inclusiv la nivel teritorial, iar schimbările demografice pot deveni factori de risc pentru implementarea politicilor de dezvoltare locală. Astfel, evoluția populației este unul din indicatorii care prezintă situația curentă și perspectiva economică a unei localități. Dacă dinamica populației înregistrează o creștere și evoluția economică a localității este pozitivă, populația este atrasă să rămână în localitate. Dacă acestea au tendințe negative, capitalul uman se pierde, ceea ce conduce inevitabil la stagnare. Integrând evoluția fenomenelor demografice împreună cu alte preocupări privind creșterea competitivității, dezvoltarea durabilă, mediul ambiant, consumul, producția, protecția socială într-o politică coerentă, se poate miza pe dezvoltare socio-economică teritorială sau locală, în care contextul demografic sau comportamentul uman, reprezintă factorul-cheie pentru a înțelege și a anticipa schimbările.

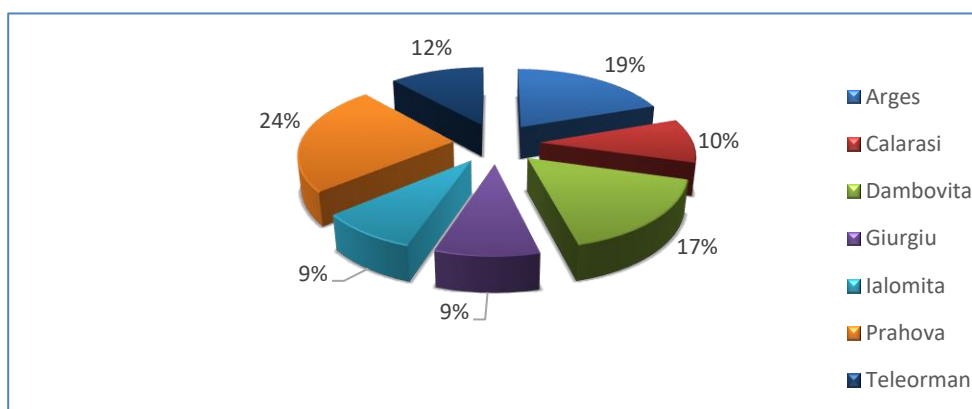
Numărul populației indică numărul de locuitori de pe un anumit teritoriu la un moment dat. Acesta își etalează valoarea atunci când este însoțit de repartizare teritorială și de structuri, fiind un indicator fundamental pentru determinarea intensității fenomenelor demografice.

La 1 iulie 2017, populația regiunii Sud Muntenia era de 2.984.992 de persoane, reprezentând din punct de vedere procentual 15,24% din populația României (19.591.668), fiind a doua regiune ca mărime din punct de vedere demografic. Numărul ridicat al populației generează, pe termen lung, o serie de avantaje, printre care o rezervă de forță de muncă mai mare care să susțină creșterea economică. O relație

pozitivă între numărul ridicat al populației și dezvoltarea economică, stimulează și promovează atât dezvoltarea economică, cât și creșterea nivelului de trai.

Analizând distribuția populației regiunii Sud Muntenia, la nivel NUTS 3, se poate observa faptul că, la mijlocul anului 2017, 24% din populația regiunii Sud Muntenia era concentrată în județul Prahova, în timp ce în județul Giurgiu era de 9%, la fel ca și în Ialomița(9%), din populația regiunii.

Grafic nr. 4.1. - Populația pe județe, la 1 iulie 2017 (%)

Sursa: Anuarul Statistic al României, 2018

Structura populației pe sexe la nivelul anului 2017 (1 iulie), indică o populație feminină în procent de 50,86% din totalul regional, fiind puțin mai mic decât procentul național de 51,12% și urmând tendințele înregistrate la nivel european, conform cărora ponderea femeilor este ușor mai ridicată. Județul cu cel mai ridicat procent de femei este Prahova (51,25%), județul cu cel mai mic procent este Teleorman (50,38%). În toate județele, în anul 2017, populația de sex feminin a depășit numeric populația de sex masculin.

La nivel regional, populația din mediul urban este preponderent feminină (52,15%), la fel și în mediul rural (50,01%). În toate cele șapte județe ale regiunii Sud Muntenia, atât populația din mediul urban cât și populația din mediul rural este preponderent feminină.

În anul 2017, raportul între sexe a fost de 1.035 femei la 1.000 de bărbați, în timp ce în anul 2011, raportul între sexe era de 1.052 femei la 1.000 de bărbați. Astfel, se poate observa că în anul 2017, la nivelul regiunii Sud Muntenia, deficitul de populație masculină a fost de 1,72%, comparativ cu anul 2011, când deficitul de populație masculină a fost de 2,6%.

Structura populației pe medii de rezidență, la nivelul anului 2017 (1 iulie), indică faptul că cea mai mare parte a populației regiunii Sud Muntenia era concentrată în mediul rural. Astfel, din totalul populației de 2.984.992 de persoane, 39,38% (1.175.564) locuia în mediul urban (sub media înregistrată la nivel național de 53,68%) și 60,62% (1.809.428) în mediul rural.

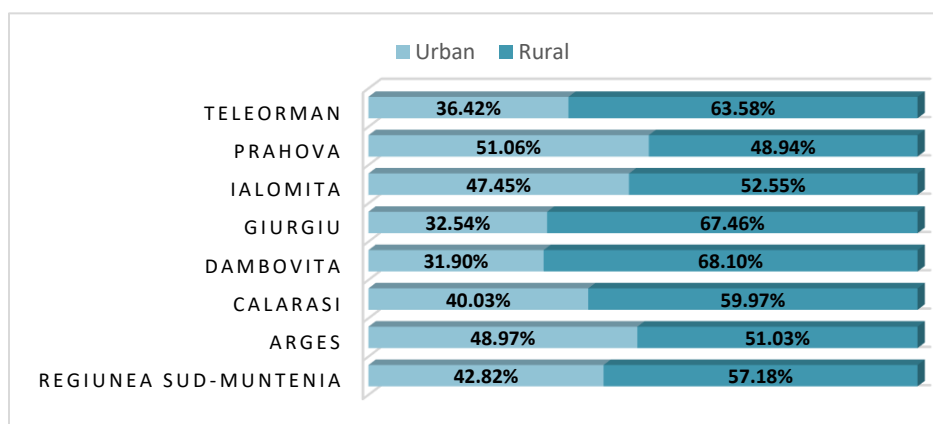
Analizând dinamica populației între 2011–2017 pe medii de rezidență, la nivelul regiunii Sud Muntenia s-a manifestat o puternică tendință de scădere a populației atât în mediul urban, cât și în rural, așa cum se poate observa în tabelul de mai jos:

Tabel. 4.1. Evoluția populației din cadrul județelor regiunii Sud Muntenia (2011-2017, UM: număr)

Județ	Total	Urban	Rural
Argeș	-16.481	-9.183	-7.298
Călărași	-10.779	-4.526	-6.253
Dâmbovița	-10.510	-7.055	-3.455
Giurgiu	-7.414	-2.932	-4.482
Ialomița	-10.007	-3.999	-6.008
Prahova	-26.022	-16.363	-9.659
Teleorman	-29.862	-9.633	-20.229

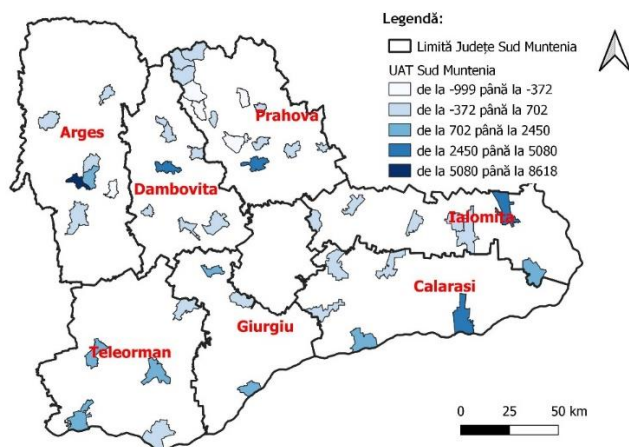
Sursa: Tempo On-line

Grafic nr. 4.2.- Structura populației pe medii de rezidență la nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul 2017

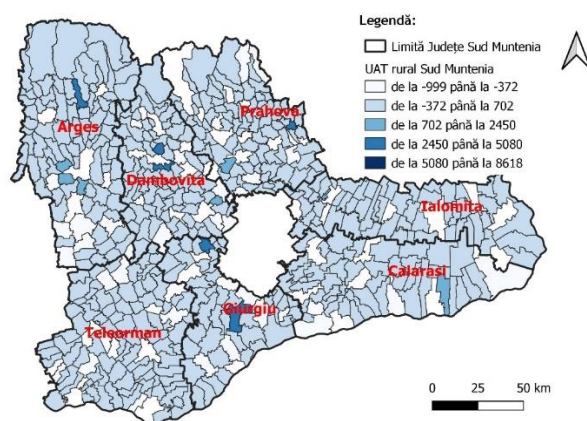
Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Fig. 4.1. Evoluția populației urbane din cadrul regiunii Sud Muntenia (2011 - 2017, UM: număr)

Sursa:INS

Fig. 4.2. Evoluția populației rurale din cadrul regiunii Sud Muntenia (2011 - 2017, UM: număr)

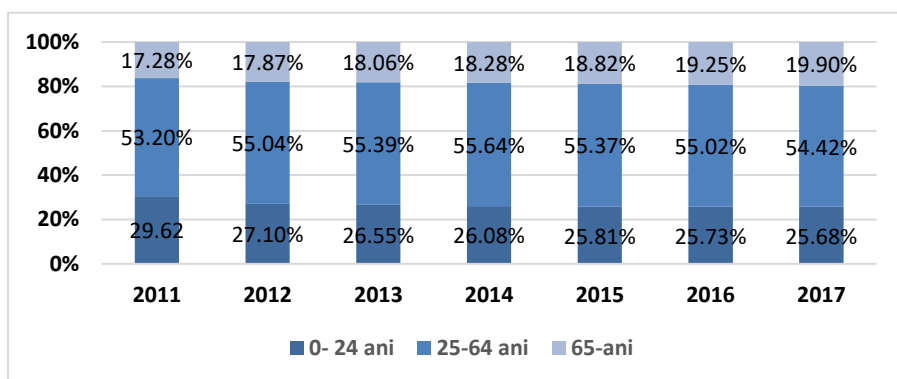
Sursa:INS

Structura pe categorii de vârstă a populației regiunii Sud Muntenia poartă amprenta caracteristică unui proces de îmbătrânire demografică, datorat în principal scăderii natalității, care a determinat reducerea absolută și relativă a populației tinere și creșterea numărului și, implicit, a ponderii populației

vârstnice (de 65 de ani și peste). Reducerea populației tinere are un impact substanțial asupra economiei regiunii Sud Muntenia. De exemplu, ca urmare a scăderii constante a populației tinere, regiunea Sud Muntenia se confruntă cu o problemă gravă ce vizează populația îmbătrânită și lipsa forței de muncă cu experiență, ceea ce pune presiune pe sistemul de pensii.

Valorile negative ale sporului natural, conjugate cu cele ale soldului migratoriu au avut ca efect scăderea constantă a populației regiunii de-a lungul perioadei analizate. Se observă faptul că în anul 2017 ponderea populației sub 25 de ani a fost de 25,68% la nivelul regiunii, în scădere cu 3,92 % față de valoarea înregistrată în anul 2011 (29,62%), în timp ce populația cu vârsta cuprinsă între 25 - 64 de ani a înregistrat o creștere cu 1,32% în anul 2017 față de anul 2011. Totodată, ponderea populației vârstnice de 65 de ani și peste a crescut cu 2,62% în 2017 față de anul 2011.

Grafic nr. 4.3. - Structura populației pe grupe de vârstă, la nivelul regiunii Sud Muntenia, în intervalul 2011-2017

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Piramida vârstelor reprezintă grafic structura populației pe grupe de vârstă și sexe. Cu ajutorul ei se poate observa cu ușurință fenomenul de îmbătrânire înregistrat la nivelul regiunii Sud Muntenia. În partea superioară a piramidei sunt reprezentate efectivele populației de peste 65 ani.

Aceasta este în formă de urnă (amforă), cu o îngustare a bazei piramidei ca urmare a scăderii natalității (ponderea grupei de vârstă 0 - 14 ani a ajuns la 443.261 în 2017, față de 483.817 în anul 2011), precum și o creștere a ponderii populației adulte, evidențiind o îmbătrânire demografică accentuată.

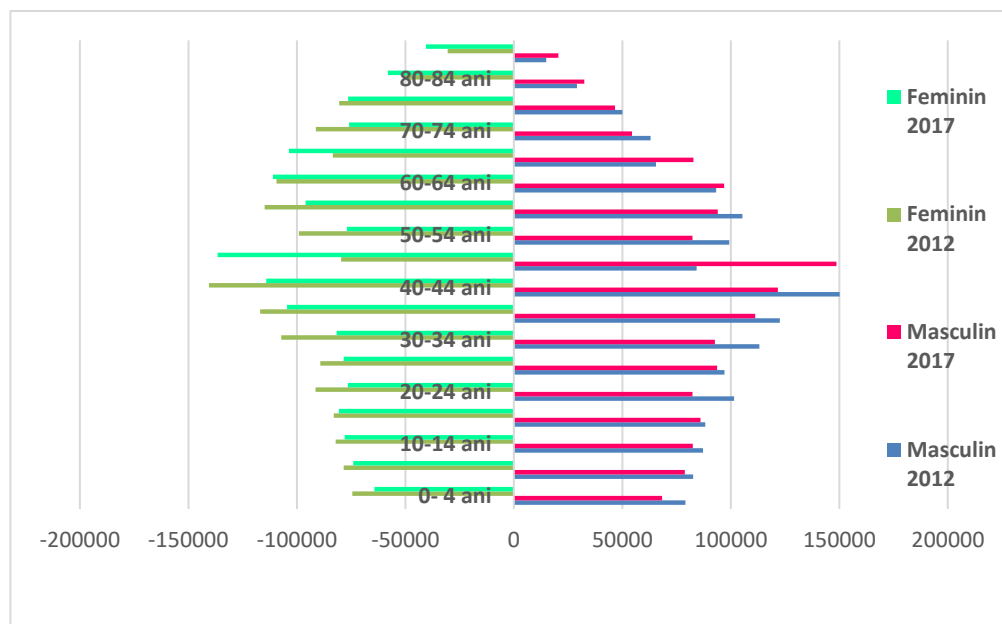
La nivel NUTS 3, în anul 2017, ponderea cea mai mare a populației cu vârsta cuprinsă între 0 - 24 de ani era concentrată în județul Prahova (23,29%), în timp ce ponderea cea mai mică era concentrată în județul Giurgiu (9,35%).

În ceea ce privește populația cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani, cea mai mare pondere a populației era deținută de județul Prahova (25,17%), iar cea mai mică pondere a populației se regăsea în județul Ialomița (8,36%).

O analiză succintă a evoluției populației în vârstă de 65 de ani și peste din regiune, pe județe, arată că ponderea acestora a crescut constant, în toată perioada analizată, această evoluție evidențiind tendința constantă de îmbătrânire a populației.

Astfel, în anul 2017, cea mai ridicată pondere a populației vârstnice s-a înregistrat în județul Prahova (23,89%), iar cea mai scăzută în județul Ialomița (8,36%).

**Grafic nr 4.4. - Piramida vârstelor pe sexe, la nivelul regiunii Sud Muntenia,
anul 2012 comparativ cu anul 2017**

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Raportul de dependență demografică reprezintă raportul dintre numărul persoanelor de vârstă „dependentă” (persoane cu vârsta mai mică de 15 ani și persoane cu vârsta mai mare de 64 de ani) și populația în vârstă de muncă (persoane cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani), exprimat la 100 de persoane.¹²

¹² Definiția este preluată din documentul „Populația-Definiții și indicatori”, ediția a V-a, 2004, <http://www.geografie.uvt.ro/old/personal/academic/vert/Populatia%20-%20Definitii%20si%20indicatori.pdf>

Astfel, analizând la nivel național, în anul 2017, regiunea Sud Muntenia ocupa locul 2 (53,25%), după regiunea Nord-Est (55,11%) și înregistra o rată a dependenței demografice mai mare decât media națională în valoare de 50,57%.

Rata dependenței demografice indică faptul că în anul 2017, în regiunea Sud Muntenia, la 100 de persoane potențial active reveneau 53 de persoane inactive (0 - 14 ani și peste 65 de ani).

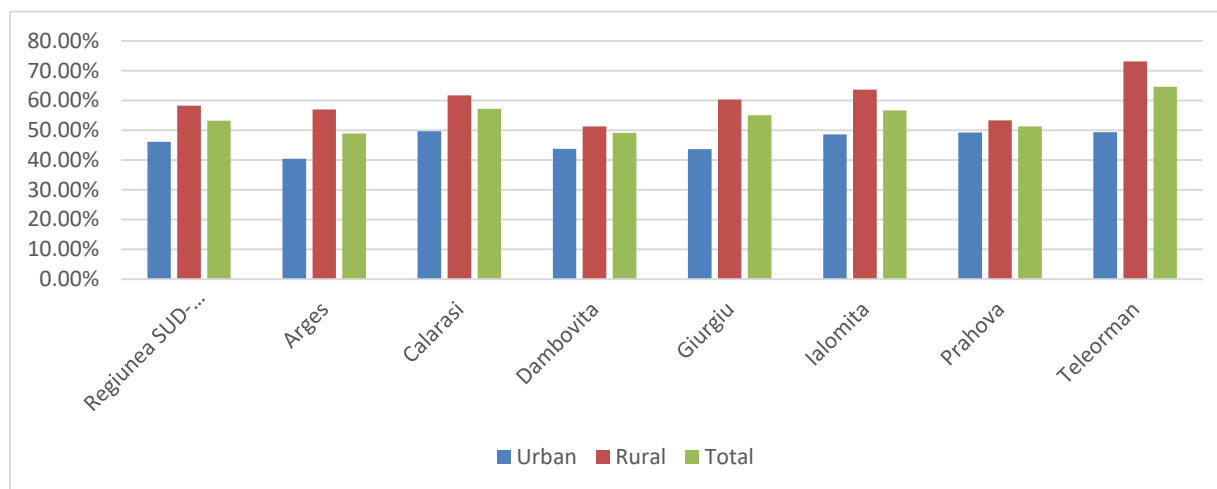
În anul 2017, rata dependenței demografice în cele șapte județe componente s-a prezentat astfel:

- în județul Argeș, raportul de dependență demografică a fost de 49 de persoane inactive la 100 de persoane active;
- în județul Călărași, raportul de dependență demografică a fost de 57 de persoane inactive la 100 de persoane active;
- în județul Dâmbovița, raportul de dependență demografică a fost de 49 de persoane inactive la 100 de persoane active;
- în județul Giurgiu, rata de dependență demografică a fost de 55 de persoane inactive la 100 de persoane active;
- în județul Ialomița, raportul de dependență demografică a fost de 57 de persoane inactive la 100 de persoane active;
- în județul Prahova, raportul de dependență demografică a fost de 51 de persoane inactive la 100 de persoane active;
- în județul Teleorman, raportul de dependență demografică a fost de 65 de persoane inactive la 100 de persoane active.

În ceea ce privește diferențierea pe medii de rezidență, în anul 2017, în mediul urban, raportul de dependență demografică a fost de 46 de persoane inactive la 100 de persoane potențial active, în timp ce în mediul rural s-a atins valoarea de 58 persoane inactive la 100 de persoane potențial active.

Adâncind analiza la nivel județean, se poate observa faptul că, în anul 2017, cea mai ridicată valoare a ratei dependenței demografice, în mediul urban, s-a înregistrat în județele Călărași, Prahova și Teleorman (49 de persoane inactive la 100 de persoane potențial active), iar cea mai scăzută în județul Argeș (40 de persoane inactive la 100 de persoane potențial active). În mediul rural, primul loc a fost ocupat de județul Teleorman (73 de persoane inactive la 100 de persoane potențial active), valorile cele mai scăzute înregistrându-se în Dâmbovița (cu 51 de persoane inactive la 100 de persoane potențial active).

Grafic nr. 4.5. - Dependența demografică, pe medii de rezidență, în anul 2017, la nivelul regiunii Sud Muntenia

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Scăderea accentuată a segmentului populației cu vârste cuprinse între 0–4 ani, 5–9 ani și 10–14 ani, ceea ce reconfirmă scăderea natalității în rândurile populației din regiunea Sud Muntenia, este un fenomen ce implică, pe termen mediu și lung, consecințe negative asupra forței de muncă (creșterea segmentului de persoane asistate și scăderea populației active), antrenând indirect depopularea zonelor/localităților urbane și rurale din regiune care deja se confruntă cu o scădere semnificativă a numărului locuitorilor. Intensificarea tendinței de depopulare a localităților generează implicații multiple asupra dezvoltării teritoriale: dezechilibre din punct de vedere a dispunerii teritoriale a sistemului de așezări, creșterea presiunii urbane corelată cu degradarea spațiului urban, mutații în relația urban-rural din punct de vedere al distanțelor între localități, care, pe măsură ce se măresc, accentuează discrepanțele și deficiențele în materie de accesibilitate, infrastructură, dotări, oportunități de investiții etc.

Important de semnalat este și faptul că segmentul de populație între 25 și 29 ani, care reprezintă forță de muncă activă, se află într-o scădere progresivă, iar una dintre cauze o constituie faptul că o parte din această populație optează pentru migrația externă (tinerii care termină studiile obligatorii și nu își găsesc locuri de muncă pe piața locală) și migrația internă (tinerii care optează după finalizarea facultății să profeseze în orașe, cu un nivel mai ridicat de remunerare și/sau care prezintă perspective variate de dezvoltare profesională).

Începând cu segmentul de vârstă 40–44 ani se constată o creștere a numărului populației, care va căpăta pe termen mediu statutul de persoană asistată (pensionari), fapt care evidențiază manifestarea fenomenului îmbătrânirii demografice la nivelul întregii regiuni, în corelație cu tendința națională și

europăeană. Pe termen mediu și lung, accentuarea și persistența acestui fenomen va afecta în special localitățile uni-funcționale (mono-industriale sau agrare) și localitățile situate în zone montane izolate sau lipsite de infrastructură tehnică-utilitară și de transport.

În cazul componenței etnice a populației, ultimele date oficiale disponibile sunt cele aferente recensământului populației și al locuințelor din anul 2011. Deși situația este posibil să se fi modificat semnificativ în intervalul 2011 – 2017, la momentul de față nu există nici o altă sursă disponibilă pentru actualizare.

Indicatori privind componența etnică a populației se actualizează cu ocazia Recensământului populației și locuințelor care are loc odată la 10 ani. Deoarece viitorul recensământ va avea loc în anul 2021, ultimele date valide sunt aferente anului 2011.

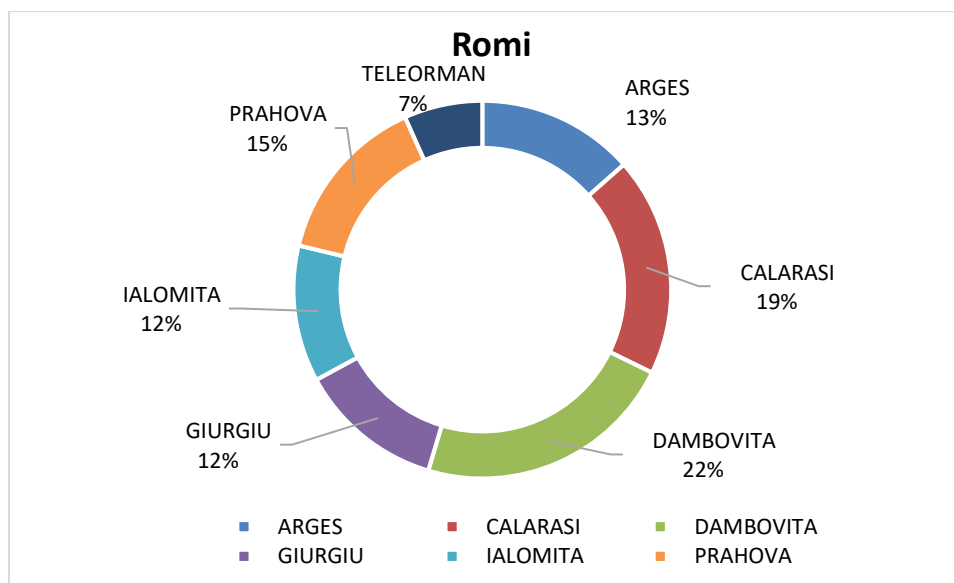
Analiza **componenței etnice a populației** relevă faptul că populația regiunii Sud Muntenia este relativ omogenă. Astfel, în anul 2011, conform datelor Recensământului Populației și al Locuințelor 2011, cea mai mare pondere în structura etnică a regiunii o dețineau românii cu 90,85% (2.849.550 de persoane), urmați de populația de etnie romă 3,89% (122.232 de persoane), de maghiari cu 0,03% (1.017 de persoane), turci 0,03% (979 de persoane), ruși–lipoveni 0,02% (526 de persoane), bulgari 0,05% (1635 de persoane), și alte etnii declarate cu 0,08% (2381 de persoane), precum și 5,04% informație indisponibilă. Procentul populației de etnie romă este mai ridicat în regiunea Sud Muntenia (3.89%), comparativ cu media națională (3,09%).

Comparativ cu datele de la Recensământul Populației și al Locuințelor din 2002, se observă o scădere a ponderii românilor cu 6.04% (de la 3.274.433 în 2002 la 2.849.550 în 2011), precum și o creștere a ponderii populației de etnie romă cu 0,97% (de la 98.538 de persoane în 2002 la 122.232 în anul 2011).

Din analizarea datelor Recensământului Populației și Locuințelor din 2011, s-a observat faptul că populația de etnie română este majoritară în toate județele regiunii Sud Muntenia.

Cu toate acestea, răspândirea teritorială a celorlalte etnii este neuniformă pe teritoriul regiunii Sud Muntenia, remarcându-se zone de concentrare a populației de etnie romă în județele Dâmbovița și Călărași, a maghiarilor în județul Prahova, a turcilor în județul Călărași, iar a rușilor-lipoveni în județul Ialomița. De asemenea, se constată faptul că în județul Teleorman este concentrată cea mai scăzută pondere a populației de etnie romă, numai 9%.

Grafic nr. 4.6. - Populația de etnie romă, pe județe, în anul 2011

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

În ceea ce privește structura populației după limba maternă, conform datelor rezultate în urma Recensământului Populației și Locuințelor din anul 2011, la nivelul regiunii Sud Muntenia populația cu limba maternă română reprezenta 98,4%. Județele cu cea mai mare pondere a populației cu limba maternă română erau Argeș (99,5%), urmat de Prahova (99,5%), Teleorman și Călărași (98,2%) și Dâmbovița (98,1%). La cealaltă extremă, cu cele mai mici ponderi ale populației cu limba maternă română din regiunea Sud Muntenia sunt județele Ialomița și Giurgiu (95,5% respectiv 97,8% populația cu limba maternă română). Suportul social acordat populației de etnie romă a reprezentat o opțiune constantă a comunității, a guvernelor și a tuturor factorilor implicați, acordându-se o atenție specială angajării persoanelor de etnie romă în sistemul public. Există angajați consilieri de etnie romă sau specialiști în cadrul birourilor județene pentru romi în consiliile județene și locale, în primării, precum și în prefecturi. Minoritatea romă este reprezentată ca minoritate națională în Parlamentul României, într-o serie de instituții guvernamentale și în toate guvernele de după 2000, unde au deținut funcții precum: consilieri personali ai primului-ministru (de etnie romă, pentru problemele romilor).

Complexitatea ridicată a problematicii romilor a făcut ca eforturile multiple de îmbunătățire a situației să fie încă disproporționate în raport cu nevoile. Programe de suport pentru populația de etnie romă au fost dezvoltate în toate componentele din sistemul public (învățământ, sănătate, ocupare a forței de muncă, poliție).

Dificultățile înregistrate în implementarea strategiilor și programelor naționale și locale având ca scop ameliorarea condițiilor populației de romi, s-au manifestat sub două aspecte: limitarea resurselor financiare disponibile și existența unor instituții specializate și a competențelor necesare pentru un program de îmbunătățire social-economică a calității vieții persoanelor de etnie romă.

Pentru a soluționa aceste aspecte s-a optat pentru stimularea ocupării persoanelor de etnie romă prin: ridicarea nivelului pregătirii profesionale și a ponderii măsurilor active de ocupare, motivarea și stimularea interesului de participare la activitățile economiei formale, combaterea oricăror atitudini discriminatorii împotriva romilor pe piața muncii concomitent cu creșterea receptivității angajatorilor în angajarea persoanelor de etnie romă, relansarea meșteșugurilor și meseriilor specifice romilor, creșterea nivelului de ocupare în activități ce permit, prin natura lor, obținerea unor calificări la locul de muncă și susținerea proiectelor ce au în vedere dezvoltarea economică în comunitățile de romi.

Crearea și dezvoltarea unui sistem de servicii de asistență medicală și socială cu accent pe accesul la serviciile medicale primare, îmbunătățirea accesului romilor la informațiile referitoare la sănătatea reproducerii, precum și la îngrijirea mamei și copilului, pregătirea de mediatori sanitari, ca soluție intermediară până la stabilirea legăturii dintre sistemul de asistență și comunitățile de romi, sprijinirea dezvoltării infrastructurii comunitare în zonele deficitare și suport pentru modernizarea și construcția locuințelor, intensificarea formelor de incluziune pe toate dimensiunile și în toate sectoarele vieții sociale, întărirea parteneriatelor dintre instituțiile publice și grupurile reprezentative ale romilor și organizarea de campanii publice de conștientizare în vederea promovării unei atitudini colective de susținere pentru persoanele și colectivitățile romi, au un rol important în ameliorarea acestor aspecte.

2.4.1.2. DINAMICA POPULAȚIEI

Dinamica populației analizează modificările care determină numărul populației, precum și structura și răspândirea populației unui teritoriu, ca urmare a nașterilor, deceselor, a imigrărilor și emigrărilor.

În acest context, dinamica populației trebuie privită sub două aspecte: ca mișcare naturală (mobilitate demografică) și ca mobilitate teritorială (migrația).

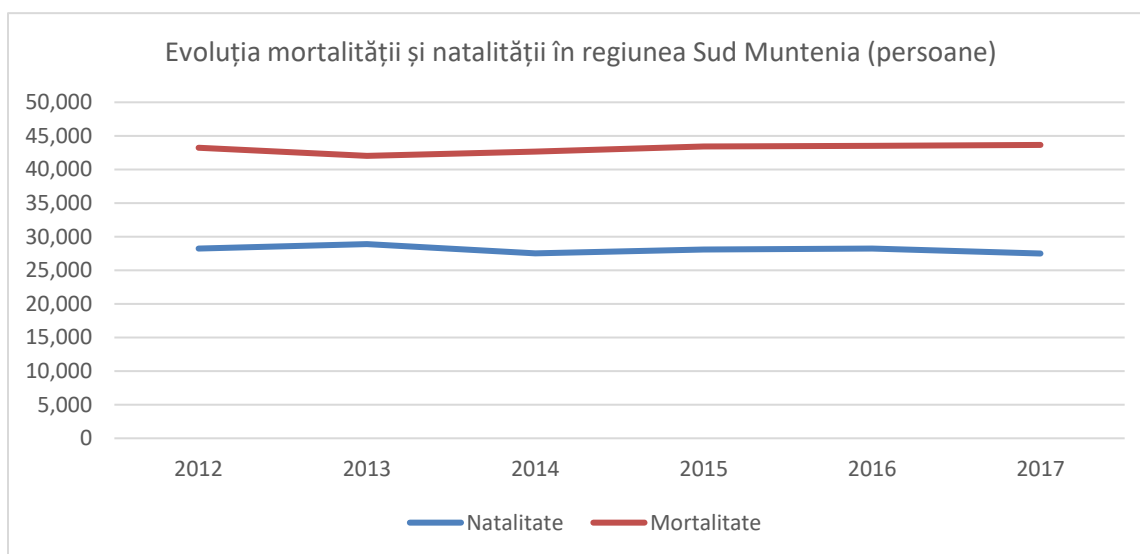
2.4.1.2.1. EVOLUȚIA POPULAȚIEI

Sub efectul scăderii natalității, suprapus peste cel al creșterii mortalității, începând din anul 2004, regiunea Sud Muntenia se confruntă cu fenomenul de scădere numerică a populației, având la bază atât soldul negativ al migrației externe cât și sporul natural care este de asemenea negativ. Scăderea continuă și în intervalul 2012 – 2017, sporul fiind negativ în ambele cazuri.

Este evident că menținerea acestui context socio-economic va duce la deteriorarea în continuare a situației demografice. Redresarea economică și socială nu implică și o redresare demografică, în condițiile în care asistăm la crearea unui nou model reproductiv al tinerelor cupluri, bazat pe opțiune. Deși o resursă pentru revenirea la un spor natural pozitiv care trebuie luată în calcul este scăderea mortalității, aceasta va avea ca efect o îmbătrânire a populației și o scădere continuă a nivelului de trai regional. Pentru o sustenabilitate socială pe termen mediu și lung, scăderea mortalității va trebui completată de măsuri concrete de creștere a natalității, astfel încât populația să aibă un trend de întinerire.

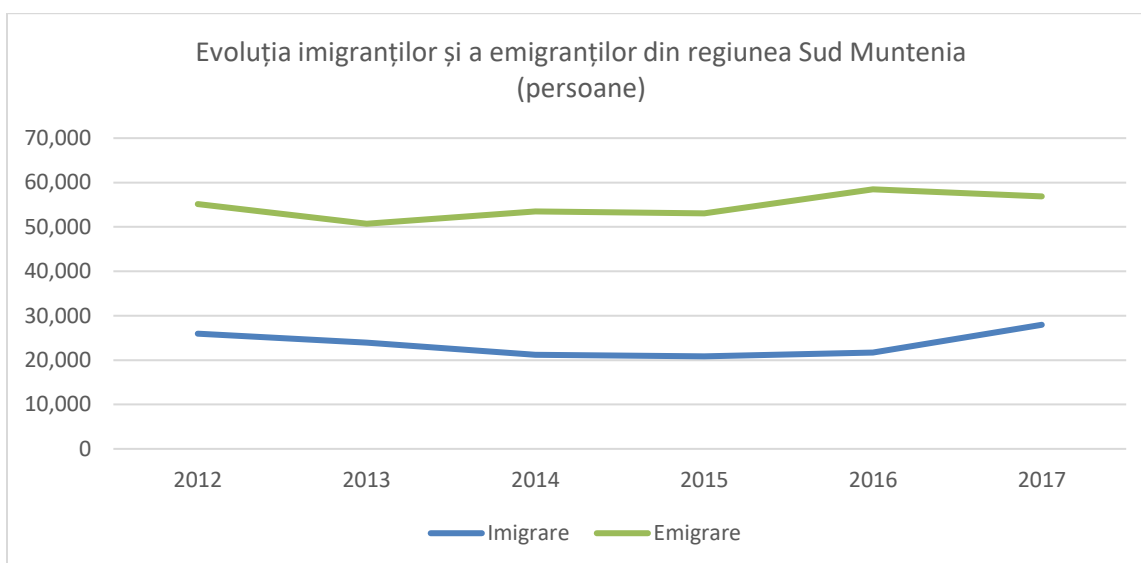
Totodată, creșterea natalității fără măsuri de stopare a fenomenului migrațional are efect scăzut în regiune, în contextul în care tinerii sunt cei care părăsesc regiunea și o lipsesc de un aport consistent de creiere și de forță de muncă calificată. Astfel, o creștere a natalității fără măsuri concrete de reducere a migrației va crește și mai mult presiunea socială pe această regiune, tinerii fiind crescuți și educați (până la un punct) din resursele regionale dar vor ajunge să performeze și să contribuie la bunăstarea altor regiuni.

Graficul nr. 4.8. – Evoluția mortalității și a natalității în perioada 2012 – 2017

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Graficul nr. 4.9. – Migrația în regiunea Sud Muntenia, în perioada 2012 – 2017

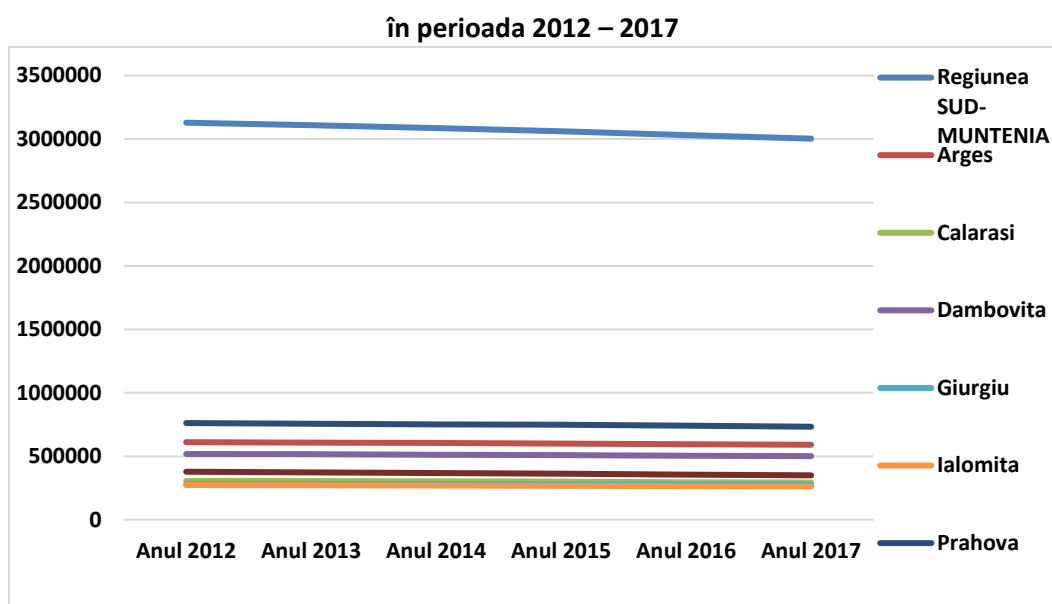

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

La 1 iulie 2017, **populația** regiunii Sud Muntenia era de 2.984.992 de persoane, reprezentând 15,24% din populația țării. Comparativ cu aceeași perioadă a anului 2012, populația regiunii Sud Muntenia a înregistrat o scădere cu 4,29% (-133.835 de persoane), tendință înregistrată și la nivel național (-2,76%). În acest context, se remarcă faptul că populația regiunii Sud Muntenia a scăzut mai mult decât media la nivel național, ocupând astfel locul 7, fiind urmată doar de regiunea Sud - Vest Oltenia.

Analizând evoluția populației la nivel NUTS 3, prezentată în graficul nr. 4.10, se observă faptul că, în perioada 2012 - 2017, populația a înregistrat un trend negativ constant, cea mai semnificativă scădere înregistrându-se în județele Teleorman (-7,9%) și Călărași (-4,7%), în timp ce în județele Argeș și Dâmbovița s-a înregistrat cea mai mică scădere a populației (-3,4% în 2017 față de 2012).

Graficul nr. 4.10. - Evoluția populației din județele regiunii Sud Muntenia,

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Adâncind analiza la nivel NUTS 3, se poate observa faptul că evoluția populației în regiunea Sud Muntenia, la nivel de localități, în intervalul 2012 - 2017 s-a prezentat astfel:

- în anul 2017, populația **județului Argeș** a scăzut cu 3,4% (20.713 persoane), comparativ cu anul 2012.
- în intervalul analizat, **la nivelul județului Călărași**, populația a scăzut cu 4,7% (14.337 de persoane).
- în perioada 2012 – 2017, populația **județului Dâmbovița** a urmat tendințele de scădere înregistrate la nivel național și regional. Astfel, populația județului a scăzut cu 3,45% (17.862 de persoane) în anul 2017 comparativ cu anul 2012.

Totodată, în intervalul 2012 - 2017, **la nivelul județului Giurgiu**, populația a scăzut cu 3,5% (9.920 persoane).

În ceea ce privește populația **județului Ialomița**, aceasta a urmat tendințele de scădere înregistrate la nivel național și regional. Astfel, în anul 2017, populația județului Ialomița a scăzut cu 4,26% (11.613 persoane) comparativ cu anul 2012.

Populația **județului Prahova** a urmat trendul descendent înregistrat la nivel național și regional, populația la nivelul anului 2017, scăzând cu 3,9 % (29.893 de persoane) față de populația înregistrată în anul 2012.

Populația **județului Teleorman** a înregistrat cea mai semnificativă scădere, în anul 2017, cu 7,9% (29.497 de persoane) față de anul 2012.

2.4.1.2.2. MIȘCAREA NATURALĂ A POPULAȚIEI

Elementele definitorii ale mișcării naturale a populației sunt reprezentate de nașteri (intrările demografice naturale în sistem) și decese (ieșirile naturale din sistem), căsătorii și divorțuri. Totodată, mișcarea naturală a populației exprimă procesul de reînnoire al unei populații de tip închis, nesupuse fluxurilor migratorii. Intensitatea intrărilor și ieșirilor pe cale naturală dintr-un sistem demografic este exprimată prin natalitate și mortalitate, iar indicatorul care sintetizează mișcarea naturală a populației este sporul natural.

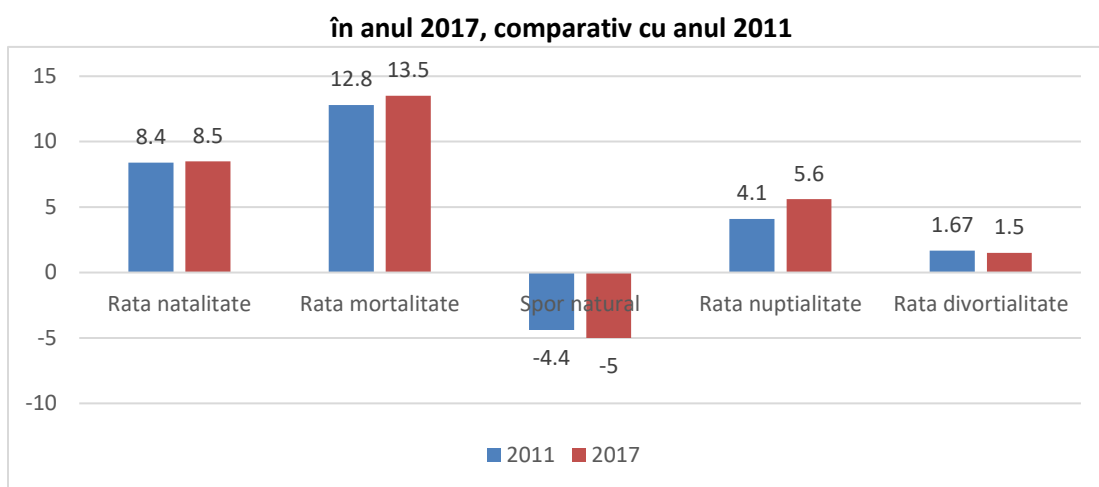
În ceea ce privește mișcarea naturală a populației, în anul 2017, regiunea Sud Muntenia, se afla pe locul 5 în ceea ce privește rata natalității (8,6 născuți vii la 1.000 de locuitori), aflându-se sub media națională de 9,7 născuți vii la 1.000 de locuitori. Rata mortalității a fost în anul 2017 de 14,6 decedați la 1.000 de locuitori, peste media națională de 13,3 decedați la 1.000 de locuitori, în acest sens regiunea a ocupat primul loc în rândul celor opt regiuni de dezvoltare.

Rata sporului natural la nivelul regiunii Sud Muntenia a fost negativ, de -6,0 la 1.000 de locuitori, ceea ce a determinat o depopulare accentuată a regiunii Sud Muntenia din motive naturale, situându-se cu mult peste media înregistrată la nivel național (-3,6). Toate județele regiunii Sud Muntenia urmăresc această tendință în ceea ce privește rata sporului natural negativ.

Referitor la numărul căsătoriilor încheiate, regiunea Sud Muntenia a ocupat, în anul 2017, față de nivelul național, locul 3 (18.117). Totodată, referitor la numărul divorțurilor, în 2017, regiunea Sud Muntenia a ocupat locul 2 în 2017, cu 4.841 divorțuri înregistrate.

Din analiza evoluției mișcării naturale a populației, în anul 2017 comparativ cu anul 2011, se poate observa, din graficul nr. 4.11., faptul că aceasta a avut o tendință descendentă, astfel: în anul 2017, în regiunea Sud Muntenia deși rata natalității a crescut cu 0,1 la 1.000, numărul de decese a crescut cu 0,7 la 1.000, înregistrându-se astfel o evoluție a sporului natural negativ cu -0,6 la 1.000 de persoan, mai mare decât în anul 2011. Totodată, în intervalul analizat, rata de nupțialitate a crescut cu 1,5 la 1.000, în timp ce rata de divorțialitate a scăzut cu 0,12 la 1.000.

Graficul nr. 4.11. - Evoluția mișcării naturale a populației regiunii Sud Muntenia,

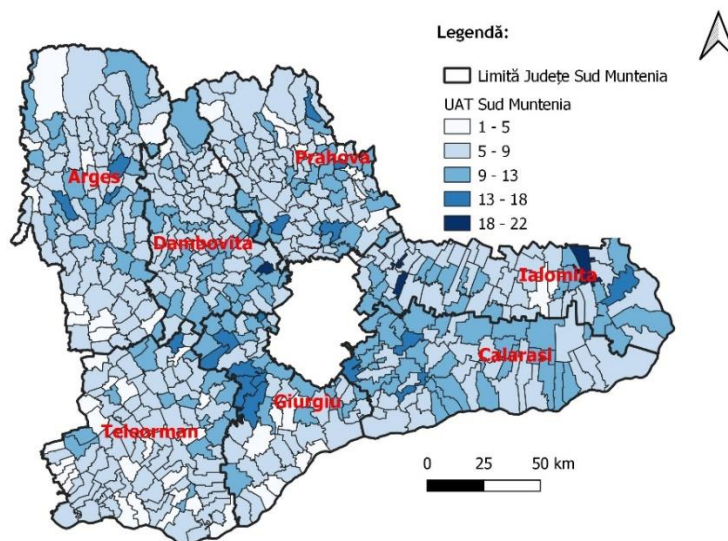

Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo On-line

La nivelul județelor regiunii Sud Muntenia, în anul 2017, în ceea ce privește rata natalității, județul Ialomița a ocupat locul 1 (9,4 născuți vii la 1.000 de locuitori) în rândul celor șapte județe, iar ultimul loc a fost ocupat de județul Teleorman (7,3 născuți vii la 1.000 de locuitori).

Clasamentul s-a menținut similar și în dinamică, diferențele fiind nesemnificative de-a lungul perioadei de timp analizate.

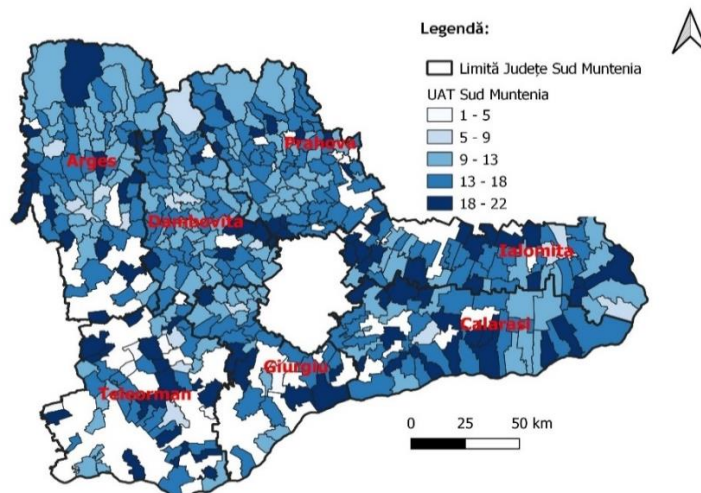
Fig. 4.3. Rata natalității la nivel județean – UAT (2017, UM: născuți vii la 1.000 loc.)

Sursa: „Studiu privind elementele de dezvoltare spațială a regiunii Sud-Muntenia”

În ceea ce privește rata mortalității, acest indicator a înregistrat valorile cele mai ridicate, în anul 2017 în județul Teleorman (17 decedați la 1.000 de locuitori), iar cele mai scăzute valori în județul Argeș (11,9 decedați la 1.000 de locuitori).

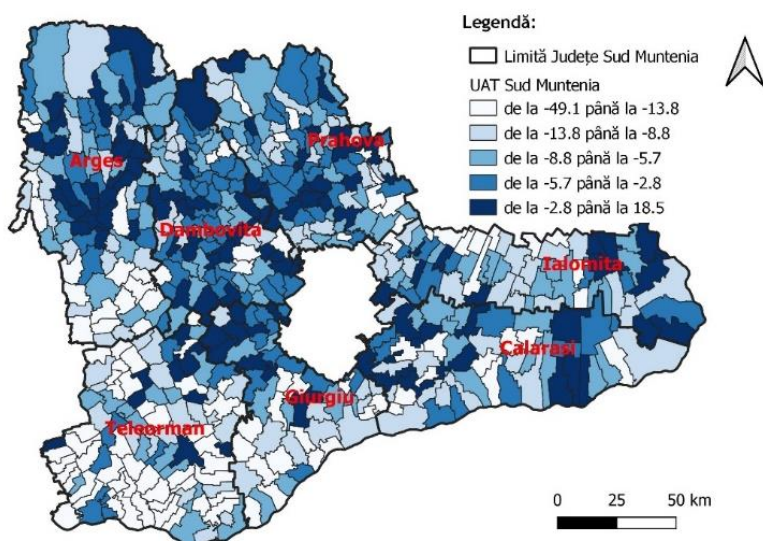
Fig. 4.4. Rata mortalității la nivel județean – UAT (2017, UM: decedați la 1.000 loc.)

Sursa: „Studiu privind elementele de dezvoltare spațială a regiunii Sud-Muntenia”

În anul 2017, rata sporului natural a înregistrat valori negative în toate cele șapte județe componente ale regiunii Sud Muntenia. În acest sens, cele mai scăzute valori au fost în județul Teleorman (-9,8), în timp ce valorile cele mai ridicate au fost înregistrate în județul Argeș (-3,3).

Fig. 4.5. Sporul natural în regiune la nivel de UAT (2017, UM: număr persoane)

Sursa: Sursa: „Studiu privind elementele de dezvoltare spațială a regiunii Sud-Muntenia”

Totodată, în anul 2017, județul Argeș a ocupat locul 1 în ceea ce privește atât rata de nupțialitate (5,9 căsătorii la 1.000 de locuitori), precum și în ceea ce privește rata de divorțialitate (1,86 divorțuri la 1.000 de locuitori).

În ceea ce privește diferențierea în funcție de mediile de rezidență, se constată faptul că, în anul 2017, la nivelul regiunii Sud Muntenia, rata de natalitate a fost de 9,5 la 1.000 locuitori în mediul urban și 8,8 născuți vii la 1.000 de locuitori în mediul rural.

Totodată, în anul 2017, rata mortalității a fost mult mai mare în mediul rural (15,9 decedați la 1.000 de locuitori), cu mult peste media națională (14,2 decedați la 1.000 de locuitori), în timp ce în mediul urban rata mortalității a fost de 10,3 decedați la 1.000 de locuitori, iar media înregistrată la nivel național a fost de 9,9 decedați la 1.000 de locuitori).

De asemenea, în 2017, rata sporului natural a înregistrat valori negative semnificative în mediul rural (-7,5 la 1.000 de locuitori), în timp ce în mediul urban rata sporul natural a fost de -2,6 la 1.000 de locuitori.

În ceea ce privește rata de nupțialitate, valori mai ridicate s-au înregistrat în mediul urban (6,1 căsătorii la 1.000 de locuitori), comparativ cu mediul rural unde s-au înregistrat doar 5,2 căsătorii la 1.000 de locuitori.

În cazul nupțialității la nivel regional s-a observat o creștere a numărului de căsătorii după anul 2013. Acest lucru arată că după 2013, sentimentul de securitate a crescut acționând pozitiv asupra deciziei tinerilor de a întemeia o familie.

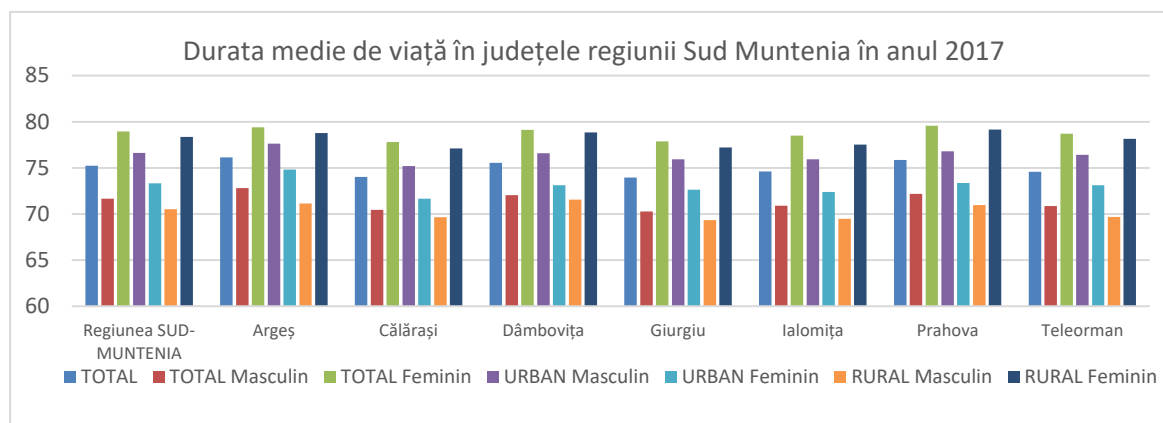
În schimb, în ceea ce privește rata de divorțialitate procentul a fost mult mai mare în mediul urban (1,89 divorțuri la 1.000 de locuitori), comparativ cu mediul rural unde s-au înregistrat doar 1,21 divorțuri la 1.000 de locuitori.

În anul 2017, în regiunea Sud Muntenia, **durata medie a vieții** a fost de 75,23 ani (puțin sub media națională de 75,56 ani), fiind în general mai mare la femei decât la bărbați (71,65 ani la bărbați și 78,93 ani la femei) și mai ridicată în mediul urban decât în mediul rural (76,63 ani în mediul urban și 74,21 ani în mediul rural).

Adâncind analiza la nivelul celor șapte județe componente ale regiunii, se poate observa faptul că, în anul 2017, în județele cele mai dezvoltate ale regiunii, respectiv Argeș, Prahova și Dâmbovița s-a înregistrat o speranță medie de viață de peste 75 de ani, depășind astfel media înregistrată la nivel național, iar cea mai scăzută valoare s-a înregistrat în județul Giurgiu (73,95 ani).

Din analiza duratei medii a vieții pe sexe, s-a constatat faptul că s-a menținut tendința generală conform căreia, atât pentru persoanele de sex masculin, cât și pentru persoanele de sex feminin, în anul 2017, s-au înregistrat valori mai ridicate, peste media regională, în cele trei județe din nordul regiunii Sud Muntenia, în timp ce valori mai scăzute s-au înregistrat în județele din sud, respectiv în Călărași și Teleorman. Cea mai mică speranță de viață se identifică la persoanele de sex masculin din cele 4 județe din sudul regiunii, cu valori între 70,27 - 70,88 de ani pe când cea mai ridicată este identificată la femeile din mediul urban din județul Prahova (79,58 ani).

Grafic nr. 4.12. - Durata medie a vieții pe județe, medii de rezidență și sexe, în anul 2017

Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo On-line

Rata mortalității infantile a înregistrat din anul 2011 până în anul 2017 o scădere evidentă la nivel de regiune (în 2011 s-a înregistrat o rată de 10,3 decedați sub 1 an la 1.000 de născuți vii, scăzând la 6,7 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori în 2017). În anul 2017, media înregistrată la nivel de regiune s-a situat însă, peste nivelul înregistrat la nivel național care a fost de 6,6 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori.

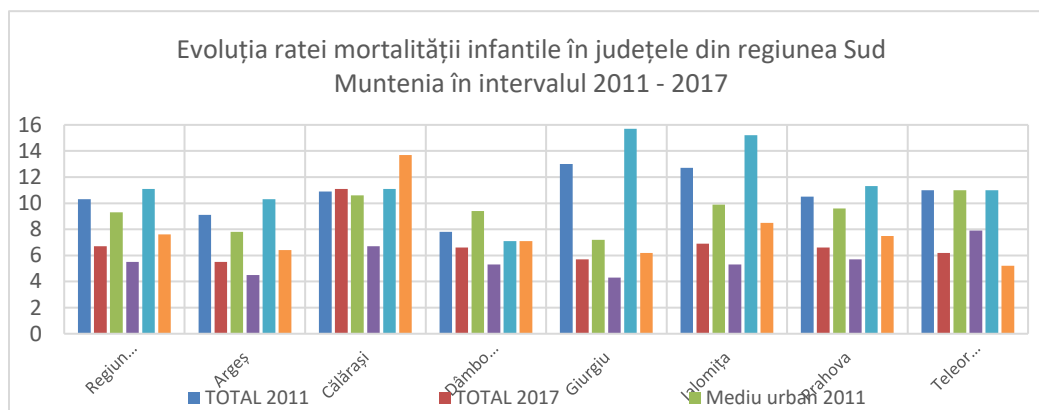
La nivel interjudețean, în anul 2017, cea mai ridicată rată a mortalității infantile s-a înregistrat în județul Călărași (11,1 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori), iar cea mai scăzută în județul Argeș (5,5 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori), situându-se astfel sub media înregistrată la nivel regional.

În ceea ce privește diferențierea pe medii de rezidență se constată că, în anul 2017, rata mortalității infantile a înregistrat valori mai ridicate în mediul rural (6,4 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori) decât în mediul urban (5,5 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori). Totodată, în mediul urban, județul Teleorman a deținut cea mai ridicată valoare a ratei mortalității infantile (7,9 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori), comparativ cu județul Giurgiu, care a înregistrat o rată a mortalității infantile de 4,3 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori.

În mediul rural, primul loc în ceea ce privește rata mortalității infantile a fost ocupat de județul Călărași (13,7 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori), în timp ce la polul opus s-a regăsit județul Teleorman (5,2 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori).

Din punctul de vedere al trendului, singurul loc în care mortalitatea infantilă a crescut se identifică în mediul rural din județul Călărași, de la 11,1 la 13,7 în intervalul 2011- 2017.

Grafic nr. 4.13. – Evoluția ratei mortalității în județele din regiunea Sud Muntenia în intervalul 2011 - 2017

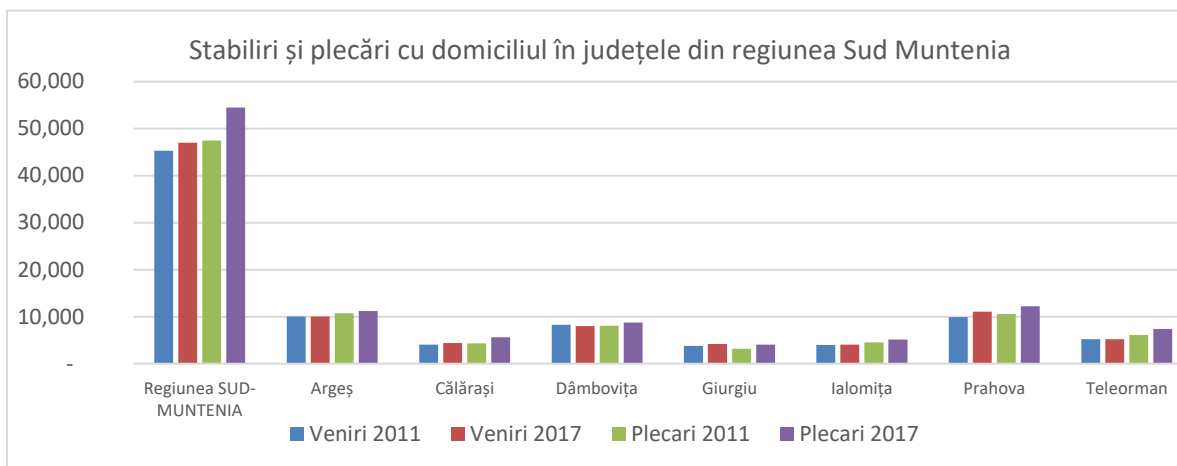
Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

2.4.1.2.3. MIȘCAREA MIGRATORIE A POPULAȚIEI

Alături de natalitate și mortalitate, **mișcarea migratorie** contribuie la creșterea sau descreșterea unei populații. Migrația este determinată de factori economici, sociali și politici, putând fi de tip intern (imigrările) și de tip extern (emigrările).

Migrația internă reprezintă totalitatea deplasărilor însoțite de schimbarea definitivă a domiciliului între unitățile administrativ-teritoriale ale unei țări. Ea este o componentă esențială a proceselor de dezvoltare, fiind corelată cu schimbările economice, de structură socială sau calitatea vieții.

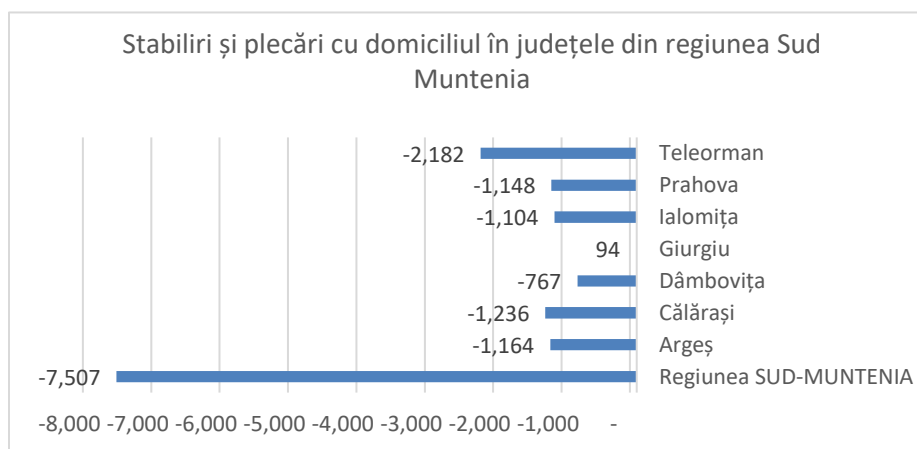
Grafic nr. 4.14. – Stabiliri și plecări cu domiciliul în județele din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

În anul 2017, soldul schimbărilor de domiciliu, denumit și migrațiune netă, a plasat regiunea Sud Muntenia pe locul 5, cu o migrațiune netă negativă din cauza faptului că numărul persoanelor care au plecat cu domiciliul din regiunea Sud Muntenia a fost mai mare cu 7.500 de persoane decât numărul persoanelor care au venit cu domiciliul. Situația este cauzată în primul rând de migrația negativă înregistrată în județul Teleorman (-2.182 de persoane). Migrație negativă s-a înregistrat în toate județele regiunii, cu excepția județului Giurgiu, care a înregistrat un ușor spor pozitiv de 94 de persoane.

Grafic nr. 4.15. – Stabiliri și plecări cu domiciliul în județele din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Referitor la diferențierea pe medii de rezidență, se remarcă faptul că, în anul 2017, la nivelul regiunii Sud Muntenia, în mediu urban s-a înregistrat un sold migratoriu negativ de -4.174 de persoane,

cea mai semnificativă depopulare fiind înregistrată în județul Argeș cu -1.792 persoane, iar în județul Prahova a avut loc în mediul urban o creștere de 459 de persoane.

În mediul rural, s-a înregistrat un sold migratoriu negativ de -828 de persoane. Valoarea cea mai scăzută s-a înregistrat în județul Prahova, cu -1.714 persoane, iar în județul Giurgiu a avut loc în mediul rural o creștere de 2.708 de persoane.

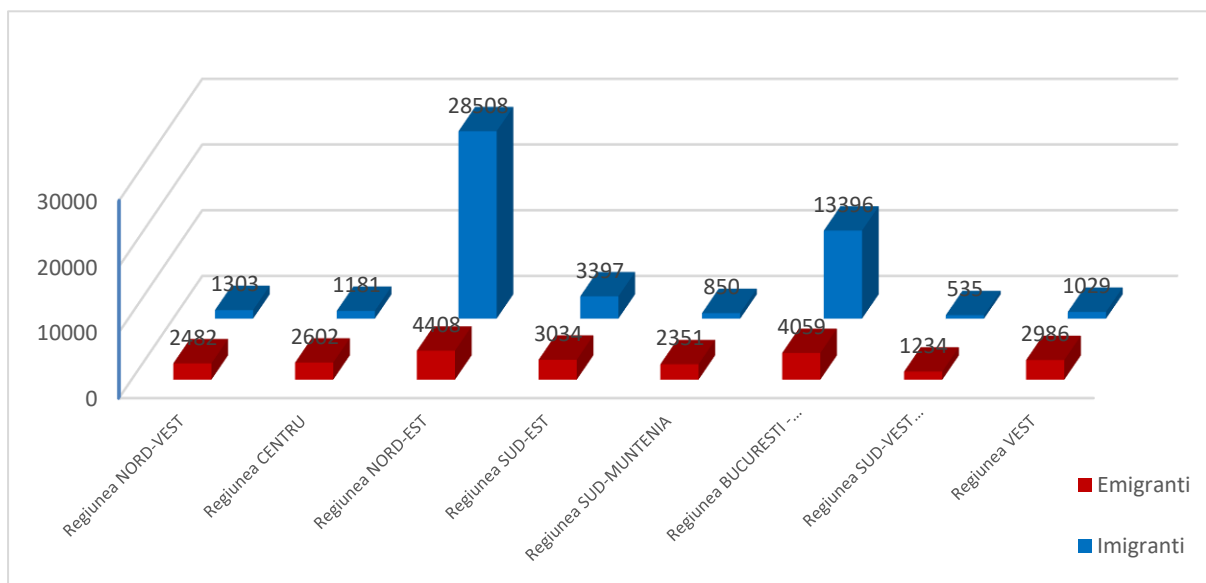
În concluzie, în perioada analizată 2012 - 2017, soldul schimbărilor de domiciliu pe medii de rezidență a relevat o tendință de scădere dramatică a populației în mediul rural.

Totodată, referitor la soldul schimbărilor de reședință, se poate observa faptul că soldul schimbărilor de reședință a fost negativ în anul 2017 (-5.002 persoane), datorat soldului schimbărilor de reședință negativ înregistrat în fiecare din cele șapte județe componente ale regiunii Sud Muntenia. În profil teritorial, soldul schimbărilor de reședință a fost negativ atât în mediul urban, cât și în mediul rural.

Referitor la **migrația externă**, se poate observa, în graficul nr. 4.16., faptul că, în anul 2017, regiunea Sud Muntenia a ocupat locul 7, între cele opt regiuni de dezvoltare, în ceea ce privește numărul de emigranți, cu un procent de 6% (1.107 persoane) din totalul emigranților de la nivel național.

Totodată, regiunea Sud Muntenia a ocupat același loc 7 și în ceea ce privește numărul de imigranți, cu un procent de 3,2% (499 de persoane), din totalul imigranților înregistrați la nivel național.

Grafic nr. 4.16. - Migrația externă, în anul 2017

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

În anul 2017, județele cu cea mai mare pondere a numărului emigranților au fost județele Dâmbovița și Argeș, iar la popul opus s-au aflat județele Giurgiu și Ialomița.

În timp ce pentru **regiunea Sud Muntenia emigranții** reprezintă o **pierdere netă, atestând capacitatea încă redusă a economiei și societății de a genera oportunități de muncă și remunerare corespunzătoare, pentru țările și regiunile primitoare constituie o forță de muncă capabilă de performanțe înalte, o forță de muncă competitivă.**

Cauzele migrării forței de muncă sunt, aparent, simplu de identificat: prevalența nevoilor materiale. De asemenea, se poate observa faptul că ponderea majoră a persoanelor care emigrează pentru a munci în străinătate se regăsește în județele defavorizate care sunt puternic afectate de sărăcie și unde lipsesc locurile de muncă. Alarmant este însă faptul că majoritatea celor care părăsesc țara provin din mediul rural și sunt tineri cu vârste sub 35 de ani. Principalele efecte ale migrației externe constau în reducerea forței de muncă locale, scăderea natalității, creșterea ratei divorțialității, agravarea fenomenului de delincvență juvenilă.

În anul 2017, județele cu cel mai mare număr de imigranți au fost Prahova și Argeș, în timp ce ponderea cea mai scăzută a imigranților s-a regăsit în județele Ialomița și Giurgiu. Astfel, se constată că județele mai dezvoltate ale regiunii sunt principalii receptori de persoane cu statut de imigranți.

Din analizarea datelor statistice pentru perioada 2011 - 2017, se constată o ușoară creștere a numărului emigranților, însă datele puse la dispoziție de Institutul Național de Statistică nu reflectă în totalitate amploarea fenomenului migrației la nivel național sau regional, în special al emigrației. În consecință, datele oficiale cu privire la fenomenul migrației nu sunt suficiente pentru caracterizarea corespunzătoare a acestui fenomen în regiunea Sud Muntenia.

Evoluția negativă a soldului migrator (intern și extern) în perioada de analiză tinde să se convertească la nivelul regiunii într-un pattern cu consecințe asupra dezvoltării teritoriale. Corelat cu rata scăzută de natalitate și cu o serie de factori ce țin de specificul localităților (vulnerabilități, probleme sociale, cadru natural) soldul migrator negativ reprezintă, de asemenea, una din cauzele depopulării.

Migrația externă afectează în special zonele rurale (Teleorman, Ialomița etc.) pentru că populația tânără, dar cu un nivel scăzut de instruire, optează pentru locuri de muncă în străinătate. Lipsa locurilor de muncă, lipsa investițiilor și lipsa infrastructurii de afaceri, dezvoltarea economică încă fragilă, profilul agrar al activităților și slaba calificare a populației (în special a celei din mediul rural) reprezintă câteva din cauzele ce generează migrația externă.

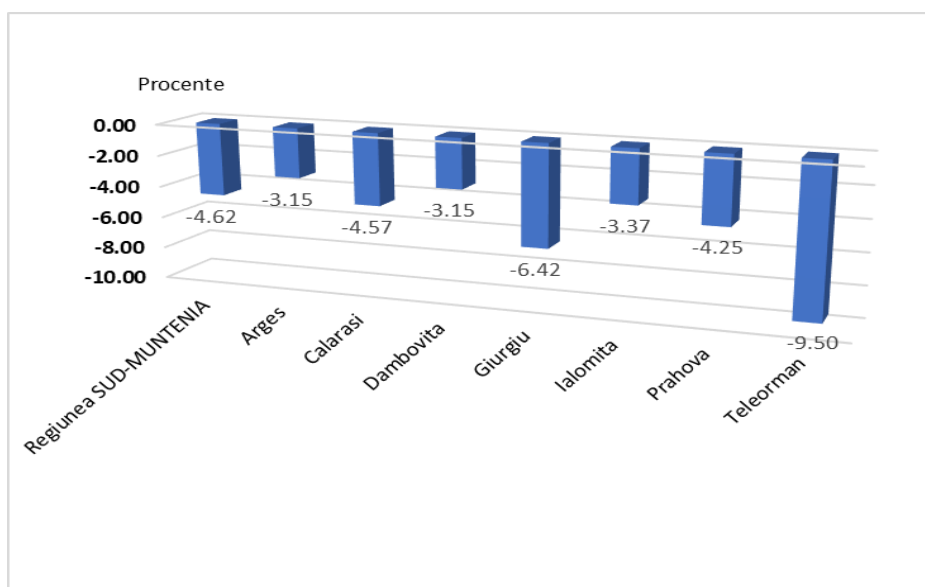
Migrația internă afectează în principal rețeaua de centre urbane mici și mijlocii, dat fiind faptul că are loc un proces de reorientare către comunele limitrofe acestora, din motive ce țin de cheltuielile cu utilitățile și taxele mai reduse etc. Pe de altă parte, migrația internă către un centru urban principal din regiune (Ploiești, Pitești) sau din afara regiunii (în special București) caracterizează în special tinerii care doresc să își completeze nivelul de instruire sau care doresc să își găsească un loc de muncă adecvat pregătirii profesionale și cu perspective de viitor.

Impactul soldului migrator negativ asupra dezvoltării spațiale poate să genereze următoarele acțiuni: descurajarea tendințelor de a susține orașele mici și mijlocii (tinerii cu studii superioare nu sunt interesați să rămână să lucreze în aceste localități) cu efecte și asupra așezărilor rurale din imediata apropiere, accentuează tendințele polarizante ale marilor orașe, stimulează depopularea și degradarea mediului rural (comune în care populația este majoritar îmbătrânită tind să dispară).

2.4.1.2.4. RATA MEDIE DE CREȘTERE A POPULAȚIEI

Rata medie de creștere a populației furnizează o imagine de ansamblu privind dinamica și reproducerea populației. În anul 2017, comparativ cu anul 2011, rata medie de creștere a populației regiunii Sud Muntenia a fost de -4,62%, situându-se sub media înregistrată la nivel național, care a fost de -2,76%. La nivel regional, județele Argeș și Dâmbovița au înregistrat valoarea cea mai ridicată a ratei medii de creștere a populației (-3,15%), la polul opus fiind județul Teleorman (-9,5%).

Grafic nr. 4.17. – Rata medie de creștere a populației județelor regiunii Sud Muntenia (2017)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

2.4.1.3. DENSITATEA POPULAȚIEI (ZONE CU DENSITATE RIDICATĂ/ SCĂZUTĂ/ URBAN/ RURAL)

Densitatea populației reflectă gradul de intensitate a populării unui anumit teritoriu prin raportarea numărului de locuitori la anumite suprafețe diferite în privința modului de utilizare. Acest indicator este, totodată, rezultatul unor condiții istorice, economice și sociale date, dar și un factor care influențează desfășurarea normală a vieții sociale și economice într-un teritoriu, fiind astfel, atât una din condițiile vieții materiale, cât și element esențial pentru strategia de dezvoltare a unei regiuni/zone, atât la nivel macroeconomic cât și în profil teritorial.

Repartiția geografică a populației este influențată de specificul factorilor fizico-geografici, social-istorici și tehnologici, cărora colectivitățile umane li s-au adaptat. A rezultat, astfel, o mare diversitate de așezări umane, de la cele mai simple până la marile aglomerări urbane.

Relieful are influență directă asupra distribuției spațiale a populației, densitatea modificându-se în funcție de relief, deoarece pantele accentuate împiedică sau fac dificile anumite tipuri de exploatare a solului și pentru că reducerea temperaturii o dată cu creșterea altitudinii nu este favorabilă dezvoltării anumitor culturi. Volumul reliefului sau masivitatea, structura geologică și formele topografice exercită, de asemenea, o influență considerabilă prin limitarea suprafețelor agricole și îngreunarea circulației, în funcție de acestea înregistrându-se numeroase variații spațiale în distribuția populației. Pe de altă parte și zonele de câmpie cu soluri fertile înregistrează o densitate scăzută a populației, din cauza întinderilor mari de terenuri utilizate pentru agricultură.

Resursele minerale și energetice, precum și progresul tehnic și tehnologic înregistrat în exploatarea acestora exercită, de asemenea, o influență deosebită asupra distribuției populației, determinând formarea marilor aglomerări urbane (cum sunt, de exemplu, unele orașe din cadrul județelor Argeș, Dâmbovița, Prahova).

La rândul ei, repartiția geografică a populației este unul din factorii care influențează posibilitatea de dezvoltare economico-socială a unei regiuni/zone. Astfel, printre consecințele economice care pot apărea ca efect al scăderii densității populației se numără: scăderea PIB-ului potențial prin diminuarea contribuției forței de muncă, dar și a capitalului în condițiile afectării economisirii interne, creșterea presiunii asupra bugetului de stat, atât pe partea de venituri prin afectarea creșterii economice, cât și pe partea de cheltuieli prin majorarea cheltuielilor pentru asistența socială și sănătate. Prin urmare, dezvoltarea unor activități economice într-o anumită zonă depinde de potențialul natural al locului, dar și de populația existentă în zona respectivă, care contribuie la organizarea spațiului geografic și la orientarea acestuia prin crearea unor vectori de forță. Astfel, populația și așezările umane sunt punctele de potențial

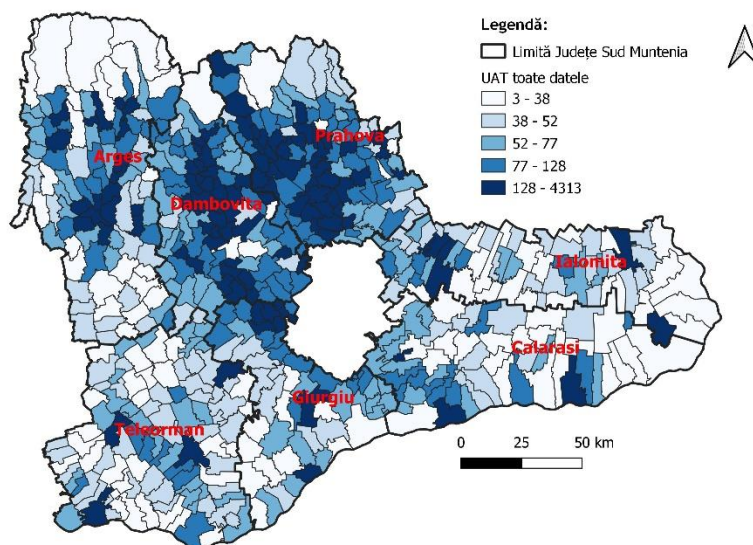
într-un teritoriu care dezvoltă relații complexe, atât în interiorul teritoriului respectiv, cât și între acesta și alte componente ale teritoriului, sau alte teritorii.

Scăderea constantă a populației regiunii Sud Muntenia în toată perioada analizată a determinat, pe cale de consecință, și o scădere corespunzătoare a densității populației din regiune. Astfel, în perioada analizată (2011 - 2017), suprafața administrativ teritorială a județelor a rămas constantă, singura influență asupra densității populației din regiune și asupra județelor care o compun a avut-o diminuarea populației, semnalată în toate județele care compun regiunea. În acest context, dinamica densității populației urmează strict dinamica evoluției populației din regiunea Sud Muntenia, precum și din județele componente.

Din punct de vedere al densității populației se poate afirma că partea de nord a regiunii Sud Muntenia este o zonă extrem de densă, în comparație cu alte zone din țară (densitatea este ridicată în special județele Prahova și Dâmbovița). În ceea ce privește situația județelor de câmpie, acestea prezintă zone mai dense în apropierea Bucureștiului și în jurul zonelor urbane. În rest, aceste județe au o densitate a populației pe alocuri extrem de scăzută (cazul județelor din Bărăgan: Ialomița și Călărași).

Astfel, în anul 2017, densitatea populației în regiunea Sud Muntenia a fost de 86,55 locuitori/ km², situând astfel regiunea pe locul 3 la nivelul țării, după regiunile București-Ilfov și Nord-Est, valoarea înregistrată fiind superioară mediei naționale de 82,18 loc./ km². La nivel NUTS 3, în anul 2017, cel mai populat județ al regiunii a fost Prahova, cu o densitate a populației de 154,65 loc./ km², urmat de Dâmbovița cu 123,05 loc./ km², ultimele locuri fiind ocupate de județele Ialomița cu 58,52 loc./ km² și Călărași cu 57,10 loc./ km².

**Fig. 4.6. Densitatea populației la nivel de UAT în cadrul județelor regiunii Sud Muntenia
(2017, UM: loc./km²)**

Sursa: „Studiu privind elementele de dezvoltare spațială a regiunii Sud Muntenia”

În ceea ce privește diferențierea pe medii de rezidență, în anul 2017, densitatea populației a înregistrat o valoare mai ridicată în mediul urban (412,80 loc./km²), în timp ce în mediul rural aceasta a fost de 52,18 loc./km². La nivel județean, densitatea populației pe medii de rezidență a atins următoarele valori:

- mediul urban – cel mai populat județ a fost Argeș cu 739,11 loc./km², iar cel mai slab populat, Ialomița cu 219,56 loc./km²;
- mediul rural – primul loc a fost ocupat de județul Prahova, cu o densitate de 97,19 loc./km², în timp ce pe ultimul loc s-a clasat tot județul Ialomița cu o valoare de 37,83 loc./km².

Relația pozitivă dintre densitate și performanță economică este bine evidențiată de economiștii care au concluzionat că schimbările climatice se află în strânsă legătură cu creșterea populației, densitatea umană și bunăstarea economică. Pentru prezent și viitor, cunoașterea cât mai exactă a problemelor populației are o importanță primordială, deoarece de densitatea populației depinde în bună parte bogăția națiunii, puterea ei, realizările sociale și culturale, civilizația sa în ultimă instanță. Efectivul populației, răspândirea geografică, dinamica populației, structura geodemografică sunt factorii de care depinde ritmul de creștere a populației, evoluția numerică a populației dintr-o țară, dintr-un continent sau de pe întreg

globul. Ritmul de creștere determină densitatea populației care influențează, la rândul său, dezvoltarea economică a unei societăți, dar pretinde, în același timp, asigurarea mijloacelor de subsistență, de culturalizare, sanitare, igienice, de locuire.

2.4.2. RESURSELE UMANE

2.4.2.1. STAREA DE SĂNĂTATE, PERSONAL MEDICO-SANITAR

a) STAREA DE SĂNĂTATE

Starea de sănătate a populației reprezintă un fenomen complex, biologic, psihologic, social și cultural, care exprimă sintetic nivelul și caracteristicile sănătății membrilor comunității, în ansamblul ei. Totodată, starea de sănătate a populației reprezintă un indicator major al nivelului de trai al comunității, ocupând primul loc în lista celor 12 indicatori alcătuită de experții ONU pentru definirea calității vieții.

Starea de sănătate a populației reprezintă un indice al gradului de productivitate și performanță al capitalului uman și, raportat la dimensiunea spațială, contribuie la descrierea, pe de o parte, a curenților între mediul urban-rural, generate de accesul la infrastructura medicală de bază, iar pe de altă parte poate constitui un factor relevant privind evaluarea competitivității și potențialului de dezvoltare al unei comunități.

În ceea ce privește evaluarea stării de sănătate a României, comparativ cu alte state ale Uniunii Europene, se poate observa o stare de sănătate precară, din punct de vedere al percepției, România situându-se alături de statele baltice și Bulgaria, între țările în care oamenii își evaluează mai slab sănătatea. Atât indicatorii obiectivi, cât și cei subiectivi, situează România printre statele UE cu o stare slabă de sănătate. Datele indică sănătatea ca un domeniu cheie care necesită intervenție prin politici sociale pentru îmbunătățirea sănătății și reducerea inegalităților din populație.

În acest sens, în vederea analizării stării de sănătate a populației regiunii Sud Muntenia, se vor utiliza o serie de indicatori relevanți, care pot fi grupați astfel:

- a. Indicatori ai nivelului reproducerii populației: natalitate, fertilitate;
- b. Indicatori care măsoară absența sănătății: mortalitatea și mortalitatea infantilă.

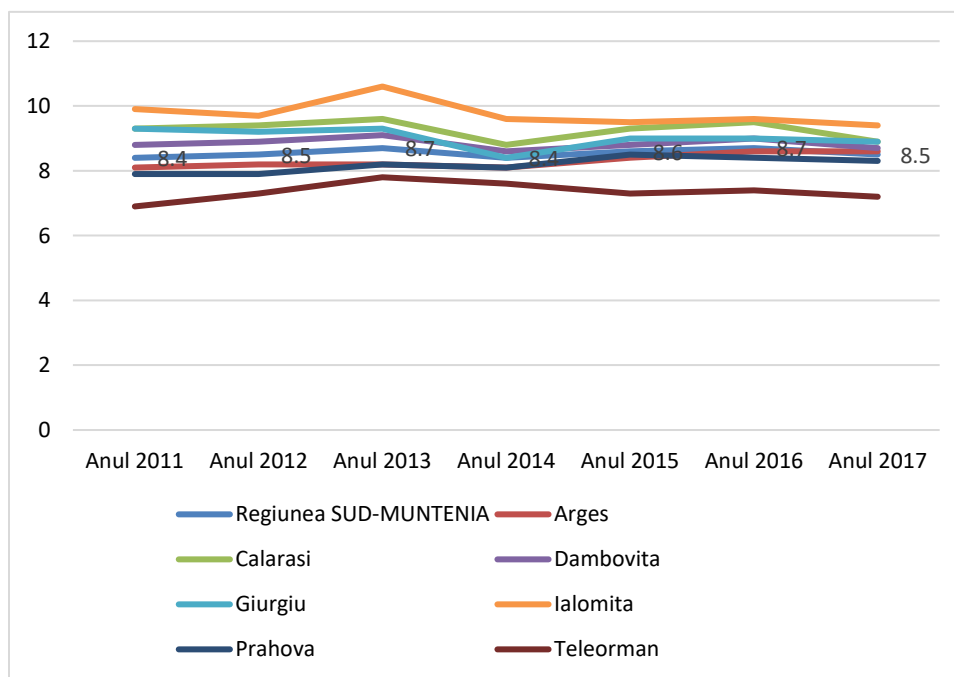
În ceea ce privește primul set de indicatori referitori la nivelul reproducerii populației, se poate observa faptul că, în perioada 2011 - 2017, la nivel național s-a înregistrat o tendință de scădere a natalității, acest trend fiind mai accentuat în 2014 și în 2016. De asemenea, aceste oscilații s-au menținut în perioada analizată și la nivelul celor opt regiuni de dezvoltare.

La nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul 2017, **rata natalității** a fost scăzută sub 8,5 nașcuți vii la 1.000 de locuitori, situându-se sub media națională, fiind cu aproximativ 0,8 nașcuți vii la 1.000 de locuitori, sub media înregistrată la nivel național. Totodată, în anul 2017, regiunea a ocupat locul 7 în rândul celor opt regiuni de dezvoltare.

Evoluția în timp, în perioada 2011 - 2017 a fost asemănătoare cu cea de la nivel național, cu diferența că pe medii de rezidență, rata natalității din mediul urban este în creștere, iar cea din mediul rural este în scădere. În anul 2017, în regiunea Sud Muntenia, rata natalității din mediul urban a fost de 8,2 nașcuți vii la 1.000 de locuitori, iar în mediul rural, respectiv 8,7 nașcuți vii la 1.000 de locuitori.

La nivel interjudețean, în graficul nr. 4.18. se poate observa faptul că, în perioada analizată, s-a păstrat tendința de scădere a natalității înregistrată atât la nivel național, cât și la nivel regional. În anul 2017, cea mai ridicată rată a natalității s-a înregistrat în județul Ialomița (9,4 nașcuți vii la 1.000 de locuitori), în timp ce cea mai scăzută valoare a ratei natalității s-a înregistrat în județul Teleorman (7,2 nașcuți vii la 1.000 de locuitori).

Graficul nr. 4.18. – Evoluția ratei natalității în regiunea Sud Muntenia, în perioada 2012 - 2017

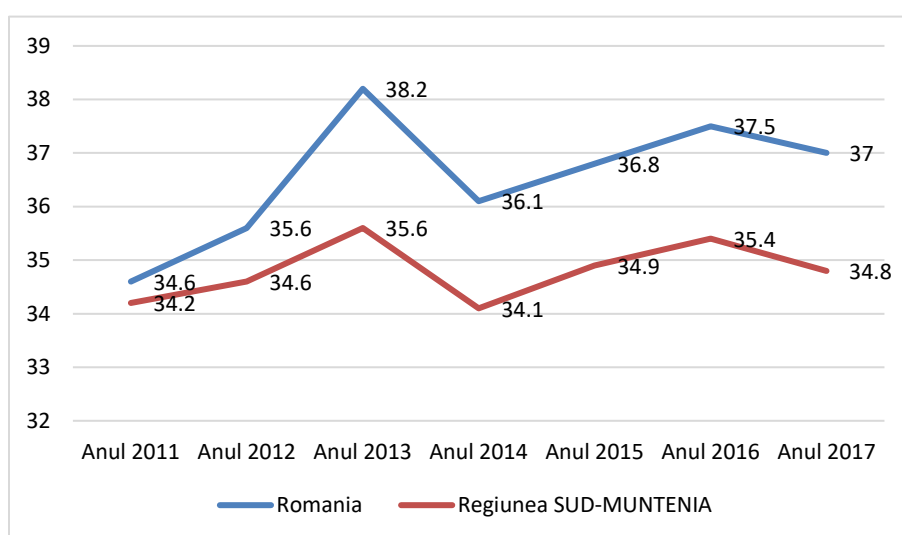
Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Principalul factor care influențează natalitatea este **fertilitatea populației feminine**. **Rata de fertilitate** se referă la numărul nașcuților vii la 1.000 de femei de vârstă fertilă (categorie în care sunt

încadrate femeile cu vârsta cuprinsă între 15 - 49 de ani), dintr-un anumit an. Astfel, în perioada 2011 - 2017, la nivelul regiunii Sud Muntenia, rata de fertilitate a avut tendințe oscilante, scăzând în anul 2014 până la 34,1 născuți vii la 1.000 de femei de vârstă fertilă, pentru ca apoi, rata de fertilitate să ajungă la 34,9 născuți vii la 1.000 de femei de vârstă fertilă în anul 2015, scăzând apoi până la 34,8 născuți vii la 1.000 de femei fertile în anul 2017. Comparativ cu trendul național, rata fertilității din regiunea Sud Muntenia este net inferioară în fiecare dintre anii analizați dar respectă trendul acesteia din punctul de vedere al evoluției.

Graficul nr. 4.19. – Evoluția ratei fertilității în România și în regiunea Sud Muntenia în intervalul

2011-2017

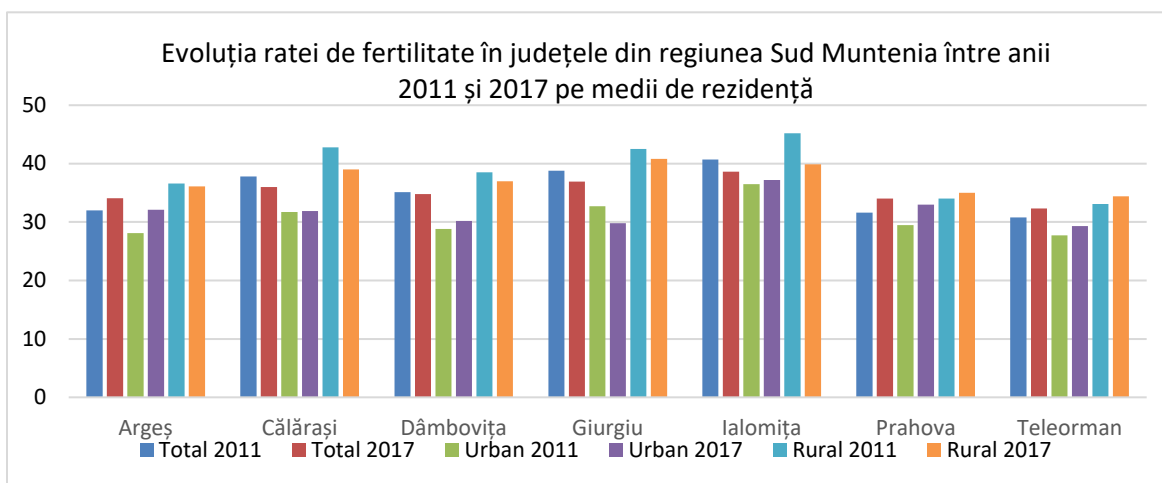
Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

La nivelul celor șapte județe componente, în anul 2017, cea mai ridicată valoare a ratei fertilității s-a înregistrat în județul Ialomița cu 40,7 născuți vii la 1.000 de femei fertile, iar cele mai scăzute valori în județele Prahova (31,6 născuți vii la 1.000 de femei de vârstă fertilă) și Teleorman (30,8 născuți vii la 1.000 de femei de vârstă fertilă).

În ceea ce privește diferențierea pe medii de rezidență, se poate observa faptul că, în anul 2017, la nivelul regiunii Sud Muntenia, rata fertilității în mediul urban a fost de 32,2 născuți vii la 1.000 de femei de vârstă fertilă, iar în mediul rural de 36,9 născuți vii la 1.000 de femei fertile, în scădere față de anul 2013. La nivel interjudețean, în anul 2017, cea mai ridicată valoare a ratei fertilității în mediul urban s-a înregistrat în județul Ialomița (37,2 de născuți vii la 1.000 de femei fertile), iar cea mai scăzută în județul Teleorman (29,3 născuți vii la 1.000 de femei fertile). Totodată, în mediul rural, valoarea cea mai ridicată a

fost semnalată în județul Ialomița (45,2 nașcuți vii la 1.000 de femei fertile), iar cea mai scăzută în județul Teleorman (33,1 nașcuți vii la 1.000 de femei fertile).

Graficul nr. 4.20. – Evoluția ratei de fertilitate, în perioada 2011 - 2017

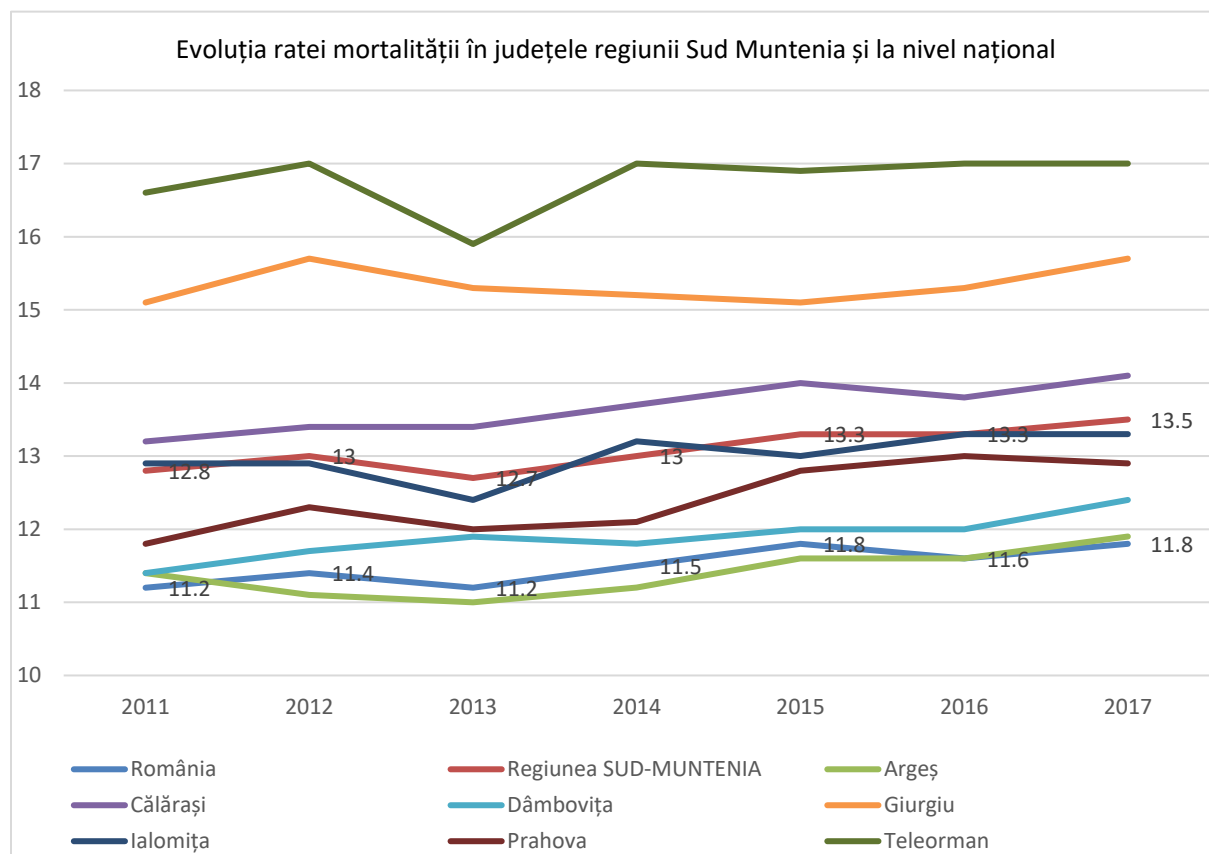
Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Mortalitatea populației poate fi considerat fenomenul demografic cel mai complex în evoluții pe termen scurt și mediu, nivelul acestuia înglobând toți factorii ce influențează în mod negativ calitatea vieții, reflectați cu o inerție specifică concretizată printr-un anumit decalaj în timp față de momentul în care intervin schimbările factorilor socio-economici.

La nivelul României, rata mortalității are valori cuprinse între 11 și 12 decedați la 1.000 de locuitori, o rată inferioară celei identificate la nivelul regiunii Sud Muntenia, care se situează în jurul valorii de 13,5 decedați la 1.000 locuitori. Trendul este unul ușor crescător la toate nivelele analizate.

La nivel județean, cea mai mare rată se înregistrează la nivelul județului Teleorman, aproximativ 17 decedați la 1.000 de locuitori, pe când cea mai mică la nivelul județului Argeș, între 11 și 12 decedați la 1.000 de locuitori. De altfel, județul Argeș este singurul județ din regiune cu o rată inferioară celei înregistrate la nivel național în perioada 2012 – 2016, în anii 2011 și 2017 în toate județele analizate, rata mortalității fiind superioară acestuia.

**Graficul nr. 4.21. - Evoluția ratei mortalității în regiunea Sud Muntenia,
în perioada 2011- 2017**

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Din analiza pe cauze de deces a mortalității, putem constata că la bărbații de vârstă adultă (20 - 59 de ani) decesul a fost provocat de maladii ale inimii și ale sistemului circulator, în timp ce pentru populația vârstnică au fost predominante maladii ale inimii. Concluzia care se poate trage este că, pe lângă degradarea continuă a nivelului de trai din primii ani ai tranziției, care a afectat întreaga populație, cu precădere fiind resimțită de către populația cu vârstă înaintată, se mai adaugă o serie de factori precum: stresul, lipsa siguranței locului de muncă, deprimarea generată de pierderea acestuia sau alți factori care au afectat cel mai mult bărbații de vârstă adultă.

Această mortalitate în exces, care nu se datorează creșterii sau îmbătrânirii populației și care se concretizează în creșterea ratei de mortalitate exclusiv pe grupe de vârstă, poate fi corelată direct cu deprecierea condițiilor socio-economice care a fost caracteristică perioadei de tranziție.

Dacă se iau în considerare diferiții factori care se află la originea mortalității și a stării de sănătate, factorii tradiționali de risc și-au pierdut din ce în ce mai mult semnificația, în timp ce o serie de noi factori, strâns legați de perioada de tranziție, devin decisivi. Stresul începe să fie din ce în ce mai mult recunoscut

ca factor principal în creșterea numărului de decese cauzate de boli de inimă, ulcer, ciroză, psihoză alcoolică, sinucideri, accidente și omucideri. Stresul se pare că se manifestă în situația în care individul trebuie să reacționeze la apariția unei conjuncturi noi, neașteptate, pentru soluționarea căreia metodele și conduita adecvată nu sunt cunoscute. Creșterea mortalității sub influența stresului depinde de mai mulți factori a căror evoluție a fost ascendentă în perioada analizată:

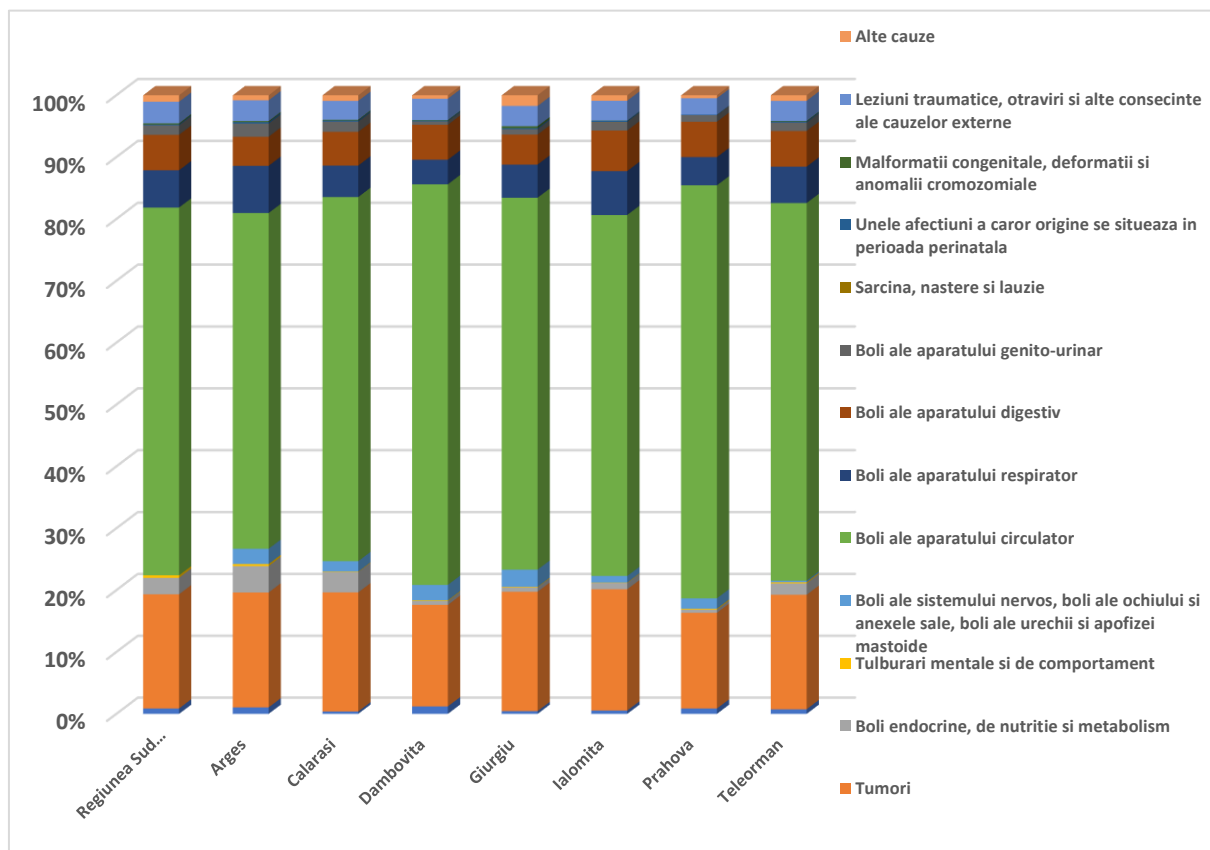
- instabilitatea și conflictele din familie;
- migrația internă și externă care a înregistrat o creștere considerabilă în special în primii ani ai tranziției și care s-a produs de cele mai multe ori în condiții nefavorabile, făcând necesară redefinirea strategiei de supraviețuire;
- dificultățile emoționale ca de exemplu furia, depresia și evoluția ascendentă a insecurității individuale;
- diminuarea veniturilor reale;
- insecuritatea locului de muncă sub amenințarea șomajului, salariile scăzute, plata cu întârziere a salariilor, hiperinflația, explozia prețurilor, creșterea inegalității sociale, etc.

Toate aceste fenomene produc un considerabil stres, în special în rândul unei populații obișnuite să ducă o viață în condiții stabile, într-o bunăstare medie, în condițiile unei societăți egalitariste¹³.

În anul 2017, în regiunea Sud Muntenia au decedat 43.656 de persoane, cu 945 de persoane mai multe decât în anul 2011. Principalele cauze de deces, în anul 2017, au fost: bolile aparatului circulator (26.142 de decese, în scădere cu 1.155 de decese comparativ cu anul 2011), tumori (7.929 de decese, în creștere cu 574 de decese față de anul 2011), boli ale aparatului digestiv (2.468 de decese, în scădere cu 18 decese față de anul 2011) și boli ale aparatului respirator (2.524 de decese, în creștere cu 570 de decese față de anul 2011).

¹³ [208] UNICEF, ICDC Florence, Crisis in Mortality, Health and Nutrition, , 1994

Graficul nr. 4.22. - Decese pe cauze de deces în regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

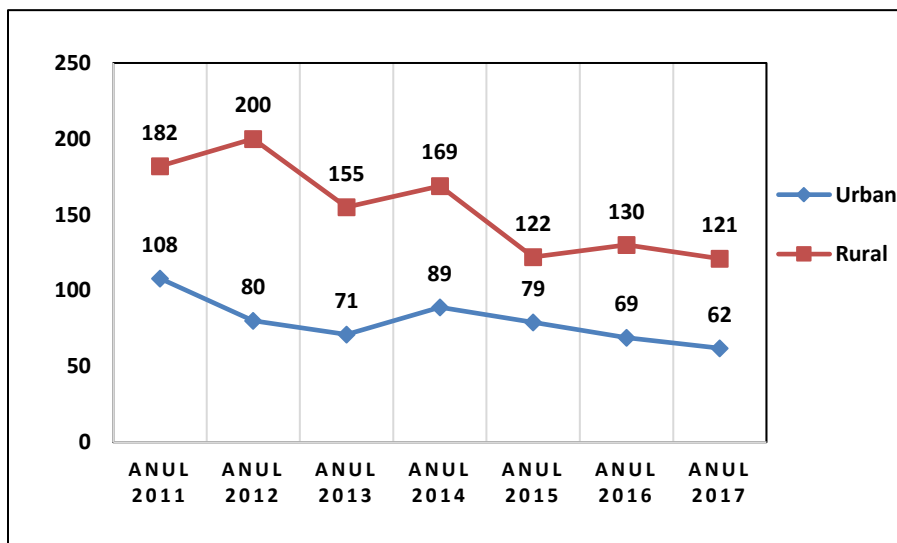
Mortalitatea infantilă și rata mortalității infantile reprezintă alți indicatori a stării de sănătate a unei populații, reflectând, printre altele, gradul de acces la serviciile de îngrijire medicală și la informațiile ce țin de educația medicală. La nivelul Uniunii Europene, România este printre țările cu cea mai ridicată rată a mortalității infantile. Conform Eurostat, în anul 2011, cea mai ridicată rată a mortalității infantile în statele membre ale Uniunii Europene a fost înregistrată în țara noastră (9,4%), urmată de Bulgaria (8,5%), la polul opus situându-se Luxemburg (1,8%) și Suedia (2,5%).

Mortalitatea infantilă a înregistrat o evoluție favorabilă atât la nivel național, cât și la nivel regional. Astfel, în anul 2017, la nivel național rata mortalității infantile a fost de 6,7 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori. Cu toate acestea, regiunea Sud Muntenia s-a situat și în anul 2017 peste media înregistrată la nivel național, cu 6,9 decedați sub un an la 1.000 de locuitori, ocupând astfel locul 4 în rândul celor opt regiuni de dezvoltare.

Totodată, rata mortalității infantile, la nivel național, a înregistrat o scădere de 33% în anul 2017 (6,9 născuți morți la 1.000 născuți) față de anul 2011 (10,3 născuți morți la 1.000 născuți), iar această tendință de diminuare caracterizează indicatorul și din punct de vedere al distribuției pe medii de rezidență, deși în mod diferențiat; în mediul urban rata mortalității infantile s-a diminuat de la 7,7 la 5,7 născuți morți la 1.000 născuți, în timp ce în rural aceasta s-a redus de la 12,7 la 7,6 născuți morți la 1.000 născuți.

La nivel interjudețean, în anul 2017, cea mai mare **rată a mortalității infantile** s-a înregistrat în județul Călărași (11,7 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori), sub media înregistrată la nivelul regiunii Sud Muntenia, la polul opus situându-se județul Giurgiu (5,3 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori). În ceea ce privește diferențierea pe medii de rezidență, se constată faptul că, în anul 2017, rata mortalității infantile a fost mai ridicată în mediul rural decât în mediul urban cu 33,3%. Totodată, în mediul urban, județul Călărași a înregistrat cea mai ridicată valoare a ratei mortalității infantile (12,1 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori), comparativ cu județul Teleorman (4 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori). În mediul rural, pe primul loc în ceea ce privește rata mortalității infantile, s-a clasat județul Călărași, cu o rată a mortalității infantile de 12,7 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori, la polul opus aflându-se județul Dâmbovița cu 5,1 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori.

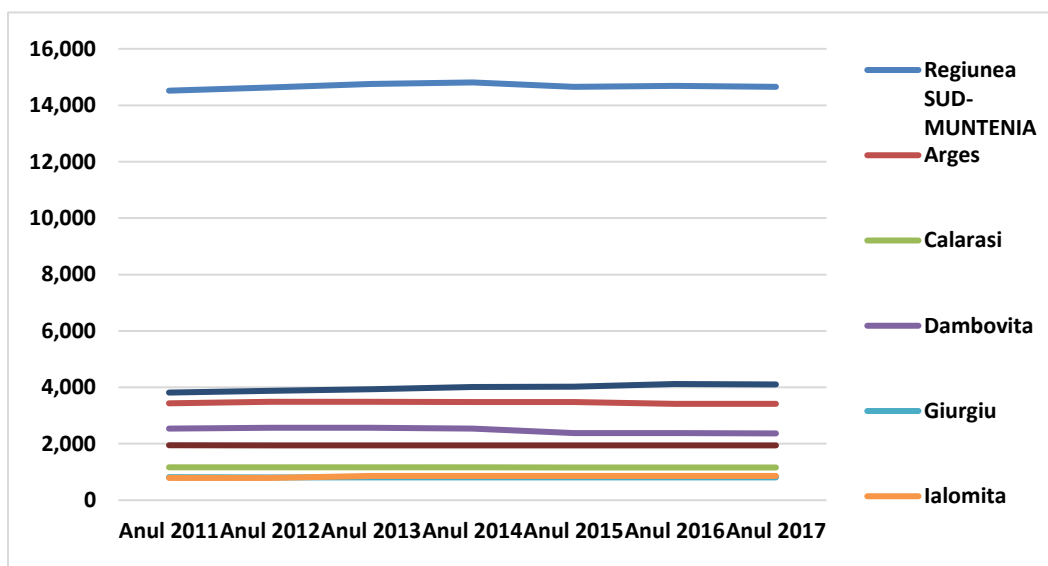
Graficul nr. 4.23. – Evoluția ratei de mortalitate infantilă

Sursa: INS, Tempo On-line

În anul 2017, regiunea Sud Muntenia a ocupat locul 5 la nivel național în ceea ce privește **numărul paturilor din spitale** (14.655 de paturi). Așa cum rezultă din analizarea graficului nr. 4.24., se poate observa faptul că, la nivelul celor șapte județe componente, indicatorul privitor la numărul de paturi în spital a urmat tendința de creștere ușoară înregistrată atât la nivel regional cât și la nivel național.

Graficul nr. 4.24. - Evoluția numărului paturilor în spitale în regiunea Sud Muntenia, în perioada 2011 – 2017

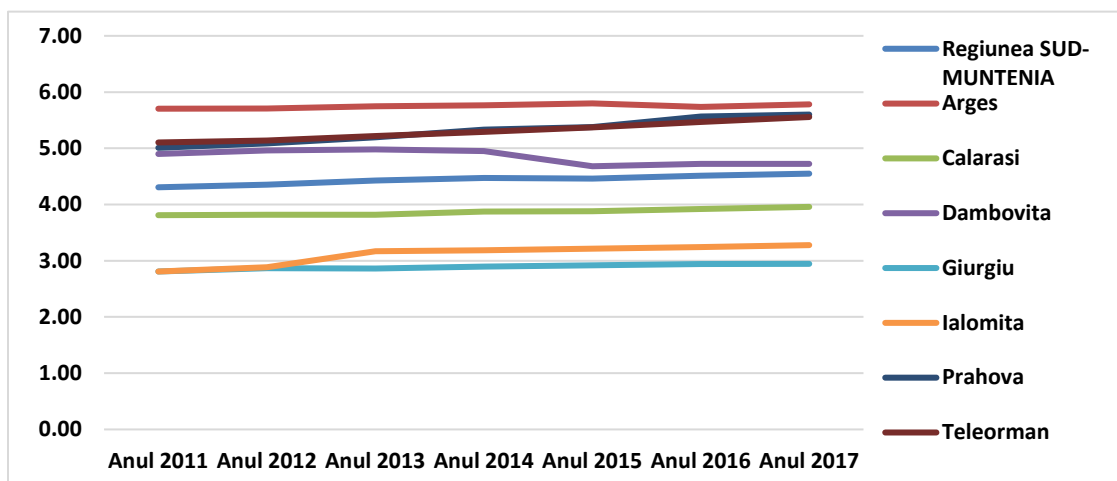

Sursa: INS, Tempo On-line

În ceea ce privește numărul de paturi în spitale care revin la 1.000 de locuitori, în anul 2017, regiunea Sud Muntenia a ocupat ultimul loc în rândul celor opt regiuni de dezvoltare cu doar 4,9 paturi la 1.000 de locuitori, situându-se astfel mult sub media națională de 6,85 paturi la 1.000 de locuitori.

În profil teritorial, în anul 2017, în trei din cele șapte județe ale regiunii Sud Muntenia (Argeș, Prahova și Teleorman) s-au înregistrat valori peste media regională, primul loc fiind ocupat de județul Argeș cu 5,8 paturi în spitale la 1.000 de locuitori, la polul opus situându-se județul Giurgiu cu 2,96 paturi la 1.000 de locuitori.

Graficul nr. 4.25. - Evoluția numărului de paturi în spitale care revin la 1.000 de locuitori în regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

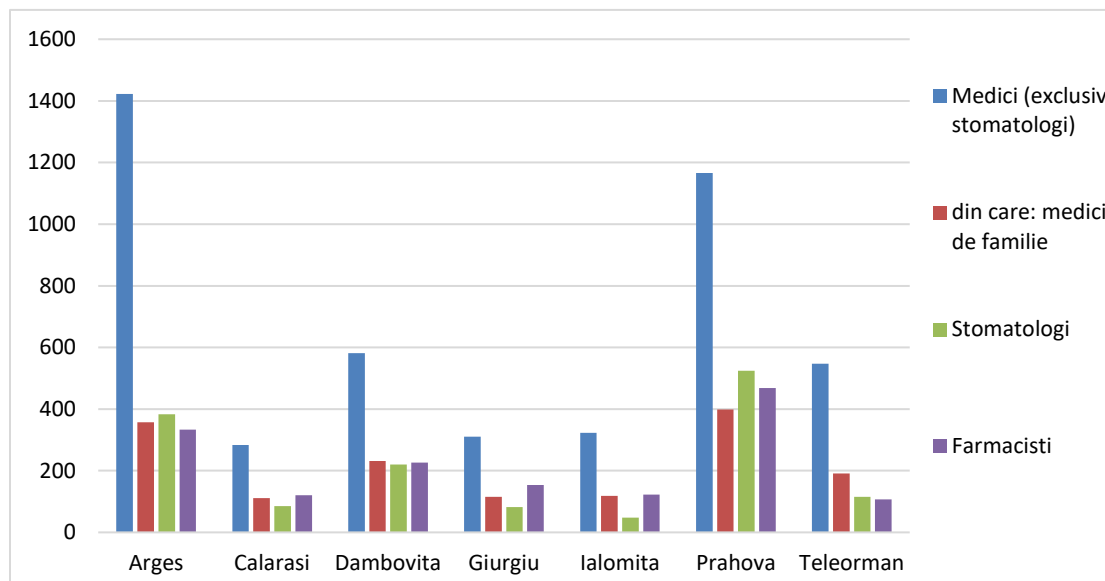
Sursa: INS, Tempo On-line

În profil temporal, numărul paturilor în spital care revin la 1.000 de locuitori a scăzut constant în cinci județe, în intervalul analizat 2011-2017, iar în Ialomița și Prahova se constată o creștere cu 70 respectiv 289 de paturi în spital, care revin la 1000 de locuitori.

b) PERSONAL MEDICO-SANITAR

În anul 2017, la nivelul regiunii Sud Muntenia, serviciile medicale erau asigurate de un număr de 4.635 de medici (din care 2.386 erau în sectorul public și 2.249 în mediul privat). Dintre aceștia, 1.523 erau medici de familie (36 activau în sectorul public și 1487 în sectorul privat). De asemenea, în anul 2017 își desfășurau activitatea 1.457 de medici stomatologi (89 în sectorul public și 1.368 în sectorul privat), 1.532 de farmaciști (87 în sectorul public și 1.445 în mediul privat) și 17.340 de cadre sanitare medii (10.981 în sectorul public și 6.359 în cel privat).

Graficul nr. 4.26. - Personal medico-sanitar la nivelul județelor regiunii Sud Muntenia, în anul 2017

Sursa: INS

La nivelul celor șapte județe componente, se constată faptul că personalul medico sanitar își desfășoară activitatea cu precădere în județele din nordul regiunii (3.569 în Argeș și 5.197 în Prahova), în timp ce în județele din sudul regiunii serviciile medicale sunt asigurate de un număr insuficient de cadre medicale (1.078 în Giurgiu, 1.326 în Ialomita, 1.374 în Calarasi, 2.005 în Teleorman și 2.791 în Dâmbovița).

Astfel, din analizarea graficului nr. 4.26, se poate observa faptul că în județele din partea de nord a regiunii își desfășoară activitatea aproximativ 68% din totalul medicilor înregistrați la nivel regional, în timp ce în județele din sud numărul medicilor este foarte scăzut. Un exemplu în acest sens este județul Călărași, cu 284 de cadre medicale. Referitor la numărul medicilor de familie, cea mai ridicată valoare s-a înregistrat în anul 2017, în județul Prahova (399 de cadre medicale), la polul opus aflându-se județul Călărași cu 111 cadre medicale. În anul 2017, județul Prahova s-a situat în fruntea clasamentului în ceea ce privește numărul stomatologilor (524 de cadre medicale), la polul opus fiind județul Ialomița cu doar 48 de stomatologi.

Totodată, în ceea ce privește numărul farmaciștilor, în anul 2017, în județul Prahova, activau 468 de farmaciști, în timp ce în județul Teleorman își desfășurau activitatea doar 107 farmaciști. În ceea ce privește personalul sanitar mediu, primul loc a fost ocupat de județul Prahova (5.197 de cadre medicale), iar la polul opus s-a situat județul Giurgiu 1.078 de cadre medicale.

Tabel nr. 4.2. – Medici și personalul sanitar mediu în regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

Nivel	Medici	Medici la 1000 de	Populația care revin	Persoanal sanitar	Persoanal sanitar	Populația care revin
Sud	4.4	1,4	720,9	15.7	4,8	207,3
Munte Argeș	1.3	2,1	470,5	3.43	5,4	185,9
Călăra	311	1,0	998,3	1.20	3,9	259,7
și Dâmbo	639	1,2	827,8	2.53	4,8	209,2
ovita Giurgi	297	1,1	940,0	1.01	3,6	276,0
„ Ialomi	289	1,0	988,7	1.29	4,5	221,4
ta Prahov	1.0	1,3	747,8	4.35	5,4	186,9
a Teleor	528	1,3	744,6	1.88	4,7	211,0

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

2.4.2.2. NIVELUL DE INSTRUIRE AL POPULAȚIEI

Nivelul de instruire este influențat de evoluția factorilor demografici (evoluția populației din segmentul de vârstă corespunzător vârstei școlare), precum și de un set de indicatori subiectivi (calitatea actului educațional, numărul absolvenților, gradul de accesibilitate la educație și la alte servicii de pregătire profesională) și obiectivi (infrastructura educațională).

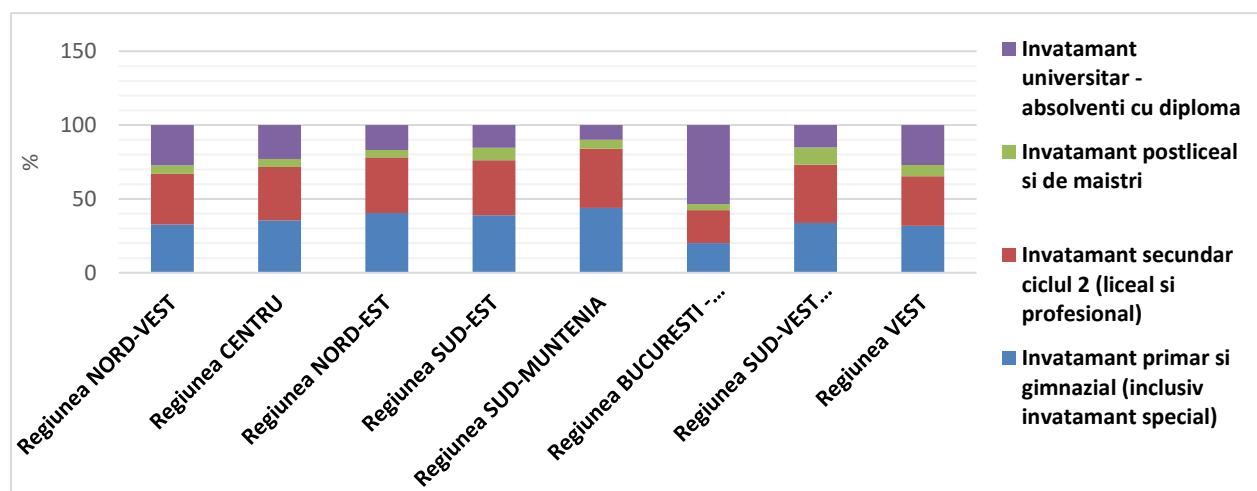
Manifestarea procesului de diminuare a ratei natalității și a numărului populației cu vârstă școlară, în intervalul 2011–2016, imprimă sau întărește pentru/în următorii ani tendința negativă de evoluție a populației școlare la nivelul regiunii Sud Muntenia. Implicațiile generate direct sau indirect asupra nivelului de dezvoltare sunt multiple și vizează sfera economică, pe de o parte și domeniul social, pe de altă parte. Scăderea populației școlare se traduce printr-o scădere a numărului absolvenților în general și, implicit, printr-o scădere a numărului absolvenților de studii medii/superioare care tind să reprezinte forța de muncă calificată.

Reducerea nivelului de calificare/instruire a populației apte de muncă are impact asupra calității serviciilor/produselor și asupra randamentului și performanței activităților economice, în general. La nivel particular, nivelul de instruire scăzut generat sau modelat de o continuă scădere a populației școlare și a numărului de absolvenți afectează zonele/localitățile cu vulnerabilități economice/sociale, precum și mediul rural.

Orice modificare pe piața muncii sau în relația cerere-ofertă, în ceea ce privește nivelul de pregătire și/sau competențele solicitate/existente tinde să creeze dezechilibre periodice, care pot conduce spre o severă restructurare a activității economice în respectiva zonă/localitate.

La nivel social, scăderea nivelului de instruire se convertește într-un factor determinant pentru creșterea șomajului printre tineri și pentru manifestarea șomajului de lungă durată. Aceste categorii de șomeri se confruntă cu dificultăți în a găsi și a păstra un loc de muncă, dețin o stimă de sine scăzută și o capacitate redusă de autopromovare, au pierdut contactul cu piața muncii, cu noile tehnologii și/sau au un acces deficitar la informații. Iar, în funcție de particularitățile demografice și geografice ale zonei/localității, intensificarea șomajului devine echivalentul intensificării riscului de excluziune socială (comunitățile cu populație rromă, orașele mici cu tendințe demografice negative, localitățile în zone greu accesibile, fără conexiuni de transport principale, localitățile din zone montane sau din zone predominant rurale și agrare etc.).

Graficul nr. 4.27. Nivelul de calificare/instruire a populației apte de muncă, pe regiuni, în 2017

Sursa: INSSE-Calcul propriu

Din analiza graficului nr. 4.27, se poate observa faptul că, în anul 2016, regiunea Sud Muntenia a ocupat ultimul loc în ceea ce privește ponderea persoanelor cu nivel superior de educație (9,9%), situându-se mult sub media națională (23,49%), precum și cu mult sub media europeană de 39,9% (la 2017); locul 1 în ceea ce privește ponderea persoanelor cu nivel mediu de educație (40,08%) și pe locul 1 în ceea ce privește ponderea educației cu nivel scăzut de educație (43,82%), situându-se peste media înregistrată la nivel național de 34,62%.

În perioada analizată 2011 - 2017, regiunea Sud Muntenia s-a încadrat în tendința de scădere a **populației școlare** înregistrată la nivel național. Astfel, atât la nivel național, cât și la nivel regional, principalii factori care au condus la scăderea semnificativă a populației școlare au fost: scăderea natalității, migrația populației, abandonul școlar și scăderea nivelului de trai cauzată de criza economică din perioada anterioară.

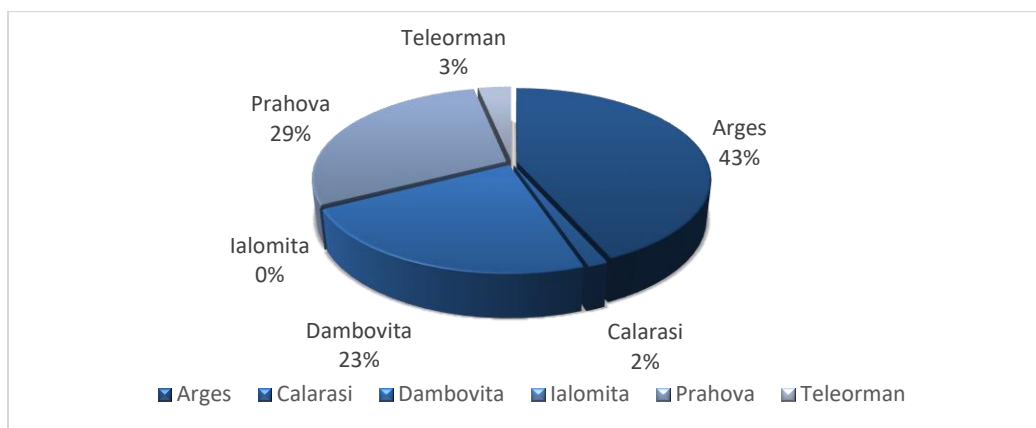
La nivel regional, se constată faptul că scăderea populației școlare nu se pliază pe populația județelor. Astfel, în perioada analizată, cea mai semnificativă scădere a populației școlare s-a înregistrat în județul Prahova (-11.923 de persoane), deși acesta este cel mai populat județ al regiunii Sud Muntenia. De asemenea, o scădere semnificativă a populației școlare s-a înregistrat și în județul Dâmbovița (-9.056 de persoane) fiind un județ important al regiunii Sud Muntenia. În mod paradoxal, la polul opus s-au situat două dintre județele mai puțin dezvoltate ale regiunii Sud Muntenia: Giurgiu (-3.531 de persoane) și Călărași (-6.041 de persoane).

În anul 2017, cele mai ridicate **valori ale populației școlare la nivel național** s-au înregistrat în învățământul preuniversitar (173.013 elevi), urmate de cele din învățământul primar și gimnazial (171.387), universitar (121.250) și postliceal (31.982). Tendința generală a fost de scădere continuă, aproape la nivelul fiecărei trepte de școlarizare.

Pe de altă parte, la nivelul preșcolarilor și învățământului liceal secundar s-a înregistrat o scădere în intervalul 2011 - 2017, astfel că populația școlară de grădiniță în anul 2011 era de 94.675, scăzând în anul 2017 la 70.687, în timp ce la nivel de liceu, în anul 2011, erau înregistrați un număr de 26.776 de liceeni, scăzând în 2017 la 23.694 de liceeni. Cel mai mare număr de liceeni s-a înregistrat în județul Prahova (6.264), la polul opus regăsindu-se județul Giurgiu (1.408).

O categorie importantă a populației școlare este reprezentată de studenți, al căror număr a scăzut constant în perioada analizată 2014 - 2017 de la 24.540 în anul 2014 la 21.482 în anul 2017.

Graficul nr. 4.28. - Numărul studenților înscriși , pe județe, în anul 2017

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

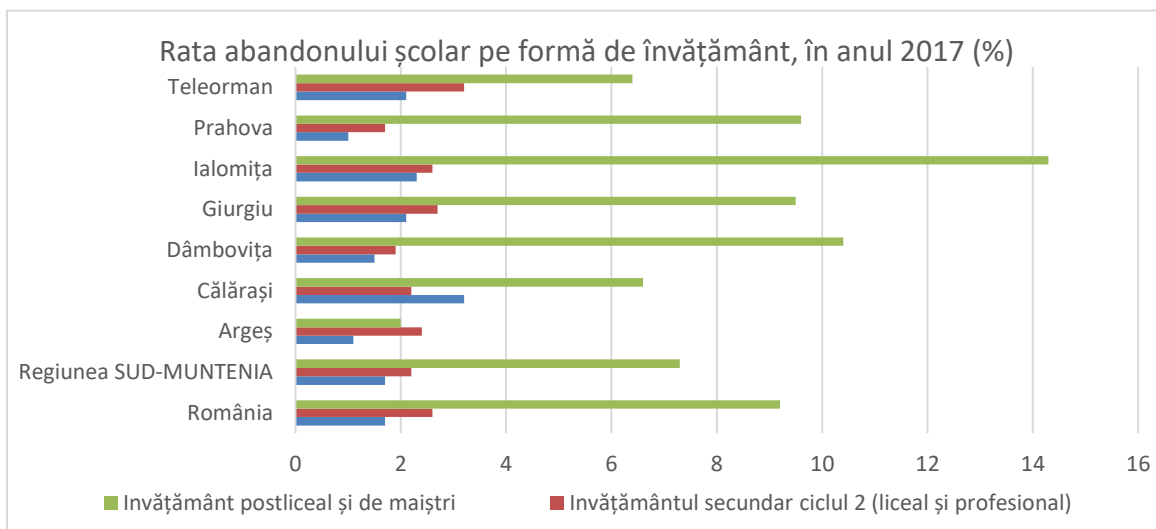
Analizând numărul studenților în profil teritorial, se poate observa în graficul nr. 4.28. faptul că în anul 2017, cea mai ridicată valoare a numărului acestora s-a înregistrat în județul Argeș, peste 43% din numărul de studenți de la nivel regional. Acest fapt s-a datorat, în primul rând, existenței a două centre universitare în acest județ: Universitatea de Stat din Pitești și Universitatea Constantin Brâncoveanu. La polul opus s-a aflat județul Giurgiu, unde nu a fost înregistrat niciun student, cauza fiind inexistența unei universități sau a unei filiale ale acesteia.

Un aspect general acceptat este că abandonul școlar este mult mai frecvent în comunitățile de romi și se datorează sărăciei, coroborate cu lipsa de educație a părinților. Combaterea acestui fenomen este văzută prin aplicarea de programe de tip „after school” și înființarea de centre de zi pentru copiii proveniți din familii sărace.

În acest context, în anul școlar 2016/2017, situația abandonului școlar în regiunea Sud Muntenia, pe forme de învățământ, a fost următoarea: 1,88% în învățământul primar, 1,74% în învățământul gimnazial, 2,1% în învățământul liceal, 2,5% în învățământul profesional și de ucenici și 11% în învățământul postliceal și de maiștri.

La nivelul celor șapte județe componente ale regiunii Sud Muntenia, cea mai mare rată a abandonului școlar în învățământul primar s-a înregistrat în județul Călărași (3,3%), iar cea mai scăzută în județele Teleorman și Dâmbovița (doar 0,8%). În ceea ce privește învățământul gimnazial, cea mai ridicată rată a abandonului școlar s-a înregistrat în județul Călărași (4,3%), iar cea mai scăzută în județele Argeș și Prahova (1,1%). Referitor la învățământul liceal, în anul 2016, cea mai mare rată a abandonului școlar s-a înregistrat în județul Călărași (4,2%), în timp ce județul Dâmbovița a avut cea mai scăzută rată a abandonului școlar în învățământul liceal și profesional (0,9%). În ceea ce privește învățământul postliceal și de maiștri, pe primul loc s-a situat județul Giurgiu (20,2%).

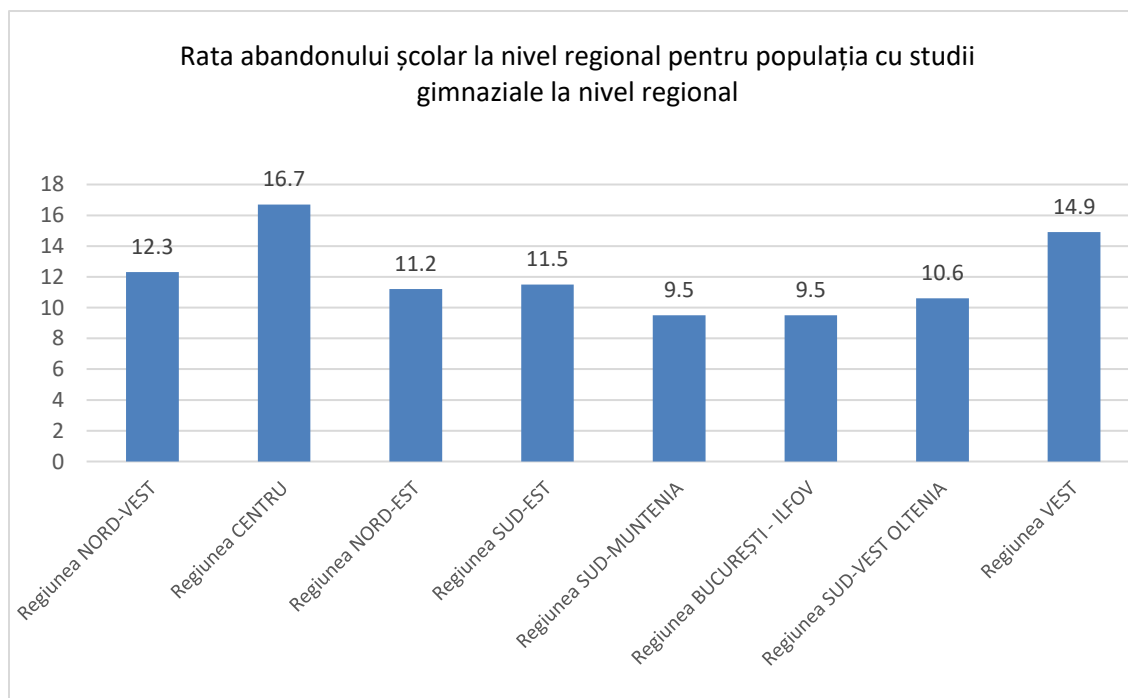
Grafic nr. 4.29. - Rata abandonului școlar, pe forme de învățământ, în anul 2017

Sursa: Tempo Online, INSSE

Din punct de vedere al abandonului școlar la nivel regional, pentru populația cu studiile gimnaziale încheiate, cea mai mare rată se identifică la nivelul regiunii Centru 16,7% urmată de regiunea Vest 14,9% și Nord – Vest 12,2%. Toate cele 3 regiuni au în comun populația de etnie maghiară, unde numeroase persoane aleg continuarea studiilor în Ungaria.

Grafic nr. 4.30. - Rata părăsirii timpurii a școlii, în anul 2017

Nivelul de instruire are implicații evidente asupra procesului de creștere economică, pe de o parte din prisma contribuției populației cu studii superioare la PIB-ul anual, iar pe de altă parte preocuparea și interesul în a dobândi noi competențe și a îmbunătăți nivelul de pregătire favorizează prevenirea riscului de șomaj și asigură un grad mai mare de adaptabilitate pe piața muncii.

2.4.2.3. STRUCTURA ȘI DINAMICA RESURSELOR DE MUNCĂ (CU EVIDENȚIEREA FENOMENELOR DE RECONVERSIE/REINSERTIE PROFESIONALĂ)

Evoluția societății românești de-a lungul ultimilor ani a fost influențată atât de reformele economice, fenomene soldate cu profunde transformări pe piața muncii. Modificarea condițiilor sociale au avut drept consecință reducerea sporului demografic natural și mai cu seamă accentuarea migrației temporare și definitive, cu efecte directe asupra scăderii constante a populației și pe cale de consecință a populației active. Analizând structura pe grupe de vârste a populației active se constată tendințe evidente de îmbătrânire a acesteia.

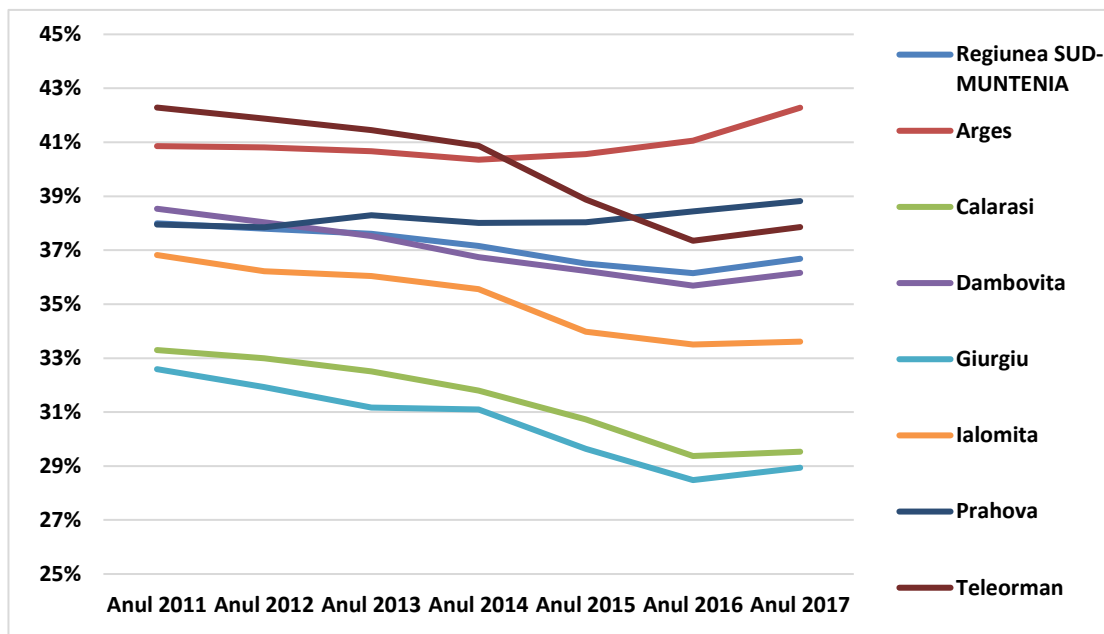
Resursele de muncă, respectiv populația în vârstă de muncă, include bărbații în vârstă de 16 - 64 ani și femeile în vârstă de 16 - 59 ani, conform legislației în vigoare în anul 2017. Pe fondul scăderii drastice a natalității de după 1989, ponderea resurselor de muncă în total populație a înregistrat o creștere. Fenomenul a fost similar și în regiunea Sud Muntenia, unde ponderea resurselor de muncă a rămas relativ constantă în perioada 2011-2014 și apoi a scăzut în perioada 2015 – 2017.

Astfel, în anul 2017, regiunea Sud Muntenia s-a clasat pe locul 5 între cele opt regiuni de dezvoltare în ceea ce privește volumul resurselor de muncă (1.159,9 mii de persoane). Totodată, referitor la repartizarea pe sexe, regiunea Sud Muntenia a urmat tendințele naționale, conform cărora, în anul 2017, resursele de muncă de sex masculin erau ușor mai ridicate decât cele de sex feminin, aceeași situație înregistrându-se și la nivelul fiecărui județ component al regiunii.

În ceea ce privește rata de ocupare a resurselor de muncă, în Sud Muntenia a păstrat aceeași evoluție descrescătoare înregistrată atât la nivel național cât și la nivel european. Astfel, în anul 2017, regiunea a ocupat locul 5 între cele opt regiuni de dezvoltare (55,6%), situându-se mult sub media națională (59,9%). De asemenea, rata de ocupare a resurselor de muncă de sex masculin (56,4%) a fost mai ridicată decât rata de ocupare a resurselor de muncă de sex feminin (54,8%).

Totodată, în ceea ce privește repartizarea pe medii de rezidență, se constată faptul că trendul a fost de creștere a ratei de ocupare a resurselor de muncă în mediul urban și de ușoară descreștere în mediul rural.

Grafic nr. 4.31. - Evoluția ratei de ocupare a resurselor de muncă, în perioada 2011-2017

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

În ceea ce privește rata de activitate a resurselor de muncă, în anul 2017, regiunea Sud Muntenia a ocupat locul 5 (59,8%) în rândul celor opt regiuni de dezvoltare, situându-se mult sub media la nivel național (63,9%). Totodată, în anul 2017, în ceea ce privește repartizarea pe sexe, rata de activitate a resurselor de muncă a fost mai ridicată în rândul bărbaților (60,8%), decât în rândul femeilor (57,7%).

2.4.2.4. OCUPAREA RESURSELOR DE MUNCĂ (ZONE/DOMENII CU RATE SCĂZUTE/RIDICATE DE OCUPARE, ȘOMAJ)

a) Rata de activitate a populației (15 - 64 de ani) pe județe, medii de rezidență și pe sexe;

Perioada 2011 - 2017 a fost marcată de o evoluție oscilantă a ratei de activitate a populației cu vârsta 15 - 64 de ani. Astfel, cea mai scăzută valoare a fost înregistrată în anul 2014 (64,3%), iar cea mai ridicată valoare a fost înregistrată în anul 2017 (67,6%).

În anul 2017, la nivelul regiunii Sud Muntenia, rata de activitate a populației cu vârsta cuprinsă între 15 - 64 de ani a fost 67,6%, astfel situându-se sub media de la nivel național (68,3%). În ceea ce privește diferențierea pe medii de rezidență, rata de activitate a populației 15 - 64 de ani a fost mai ridicată în mediul urban (68,7%) față de mediul rural (66,9%). Totodată, acest indicator a atins valori mai ridicate, la nivel regional, în rândul populației masculine (70,9%) comparativ cu rata de activitate a populație de sex feminin (54,4%).

Tabel nr. 4.3. - Rata de activitate și rata de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 15 - 64 de ani, în regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

2017	Rata de activitate a populației cu	Rata de ocupare a populației cu
	%	%
TOTAL	67,6	62,8
MASCULIN	76,6	70,9
FEMININ	58,2	54,4
URBAN	68,7	64,5
RURAL	66,9	61,7

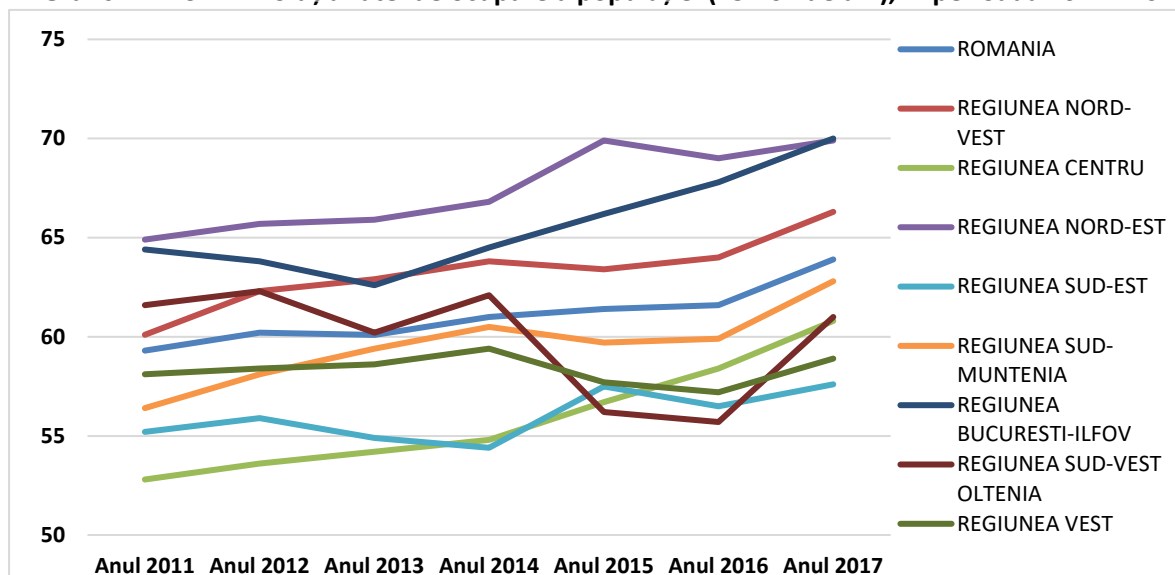
Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

b) Rata de ocupare a populației pe județe, medii de rezidență, sexe, categorii de populație, pe sectoare ale economiei;

În perioada analizată, așa cum rezultă din analizarea graficului nr. 4.32 se poate observa că atât la nivel național, cât și la nivel regional, rata de ocupare a populației (15 - 64 de ani), a urcat constant până în anul 2017 la 61,0% în regiunea Sud Muntenia, cea mai scăzută fiind 58,1% în anul 2011.

Referitor la repartizarea pe medii de rezidență, se poate observa în tabelul nr. 4.3 faptul că, în anul 2017, rata de ocupare a populației (15 - 64 de ani) a fost mai scăzută în mediul rural (61,7%), comparativ cu mediul urban (64,5%). Totodată, în ceea ce privește rata de ocupare a populației (15 - 64 de ani), pe sexe, se poate observa faptul că, în anul 2017, rata de ocupare în rândul populației de sex masculin (70,9%) era mult mai ridicată decât rata de ocupare a populației (15 - 64 de ani) de sex feminin (54,4%).

Grafic nr. 4.32. - Evoluția ratei de ocupare a populației (15 - 64 de ani), în perioada 2011 - 2017

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

În funcție de sectorul de activitate se constată faptul că, în 2017, similar cu tendința înregistrată la nivel național, ponderea cea mai ridicată a populației ocupate civile a lucrat în agricultură, silvicultură și pescuit, respectiv 305,9 mii de persoane, în industrie 289,1 mii de persoane și în comerț 140,7 mii de persoane. La polul opus s-au aflat tranzacțiile imobiliare, unde își desfășurau activitatea 4.100 de persoane și activități de spectacole, culturale și recreative cu 7.200 de persoane.

În ultimii trei ani, numărul persoanelor ocupate a crescut în cele mai multe activități economice: industrie, comerț, transporturi, tranzacții imobiliare, administrație publică și învățământ. De asemenea, există domenii precum hoteluri și restaurante, intermediari financiari și, surprinzător, sănătate, în care populația ocupată a înregistrat creșteri ușoare.

În profil regional, tendințele privind gradul de ocupare a populației din totalul populației active s-au reflectat diferit, în funcție de specificitatea socio-economică zonală și de transformările complexe care au avut loc în cadrul economiei naționale, ca urmare a procesului de restructurare. Caracteristicile regionale ale acestui fenomen au fost: reducerea ponderii agriculturii ca domeniu de activitate pentru locuitorii mediului rural din nordul regiunii, concomitent cu orientarea spre sectorul industriei și al serviciilor, menținerea interesului pentru sectorul agricol în sudul regiunii.

c) Numărul mediu al salariaților pe județe, medii de rezidență, sectoare ale economiei, sexe

În perioada analizată, evoluția numărului mediu al salariaților de la nivelul regiunii Sud Muntenia s-a înscris în tendința înregistrată la nivel național. Astfel, în perioada 2011 - 2017 a avut loc o creștere

continuă a numărului mediu al salariaților, până la 573.033 de persoane în anul 2017. Astfel, în anul 2017, regiunea Sud Muntenia s-a situat pe locul 4, la nivel național, în ceea ce privește numărul mediu de salariați, fiind depășită de București-Ilfov, Nord-Vest și Centru.

În ceea ce privește repartizarea numărului mediu al salariaților pe cele șapte județe componente ale regiunii Sud Muntenia, se poate observa faptul că, în anul 2017, majoritatea salariaților era concentrată în județele dezvoltate din nordul regiunii, respectiv Prahova (156.988 de persoane) și Argeș (150.150 de persoane), reprezentând 56,2% din numărul mediu al salariaților de la nivelul regiunii Sud Muntenia. La polul opus s-au situat județele din partea de sud, slab dezvoltate, precum Giurgiu (33.354 de persoane) și Călărași (42.875 de persoane).

În ceea ce privește repartizarea numărului mediu al salariaților pe sexe, în anul 2017, în regiunea Sud Muntenia, 298 de mii de salariați erau de sex masculin, în timp ce numărul mediu al salariaților de sex feminin a fost ușor mai scăzut 274 de mii de persoane.

În ceea ce privește repartizarea salariaților pe activități ale economiei naționale, se poate observa faptul că, în anul 2017, în regiunea Sud Muntenia, majoritatea salariaților era concentrată în industrie 30,1%, în comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și a motocicletelor 14,9%, în învățământ 7,3% și în sănătate și asistență socială 7,4%. La polul opus, cel mai mic număr de salariați a fost concentrat în următoarele activități: 0,6% în tranzacții imobiliare, 1,2% în informații și comunicații și 1,1% în activități de spectacole, culturale și recreative.

Din punct de vedere al indicatorului numărul mediu al salariaților din regiunea Sud Muntenia se remarcă o împărțire structurală a regiunii între județele din nordul său – Argeș, Dâmbovița și Prahova – și cele din sud – Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman. Astfel, județele de nord se remarcă ca având un număr mediu al salariaților ridicat în industrie, construcții și comerț, cu mențiunea că județul Dâmbovița se poziționează în intervalul de tranziție către județele de sud. În ceea ce privește agricultura, județele de câmpie prezintă valori ridicate ale indicatorului. Ialomița și Călărași prezintă cea mai dramatică scădere a numărului mediu al salariaților, aceste județe înjumătățindu-și numărul de angajați în agricultură.

În același timp, se constată o specializare a județelor pe activități ale economiei naționale și anume: Prahova în turism (hoteluri și restaurante), Argeș în silvicultură și exploatare forestieră, iar județele din sud, Călărași, Ialomița și Teleorman în agricultură (agricultură și vânătoare). Conform datelor statistice cu privire la numărul mediu de salariați ocupați în principalele sectoare de activitate, județul Giurgiu înregistrează cele mai ridicate date pentru sectoarele comerț, industria prelucrătoare și industria extractivă, clasându-se sub media regională la nivelul fiecărui sector. De asemenea, județul Dâmbovița se

situează peste media regională în silvicultură și exploatare forestieră, cu un număr mediu de salariați de aproximativ două ori mai mic decât cel înregistrat în primul județ clasat (Argeș). Județul Dâmbovița, ca număr mediu de salariați ocupați în industrie (în special industriile prelucrătoare și extractivă), respectiv în construcții, se situează pe locul trei, după județele Prahova și Argeș.

d) Rata șomajului BIM, pe categorii de vârstă a populației, județe, medii de rezidență și sexe

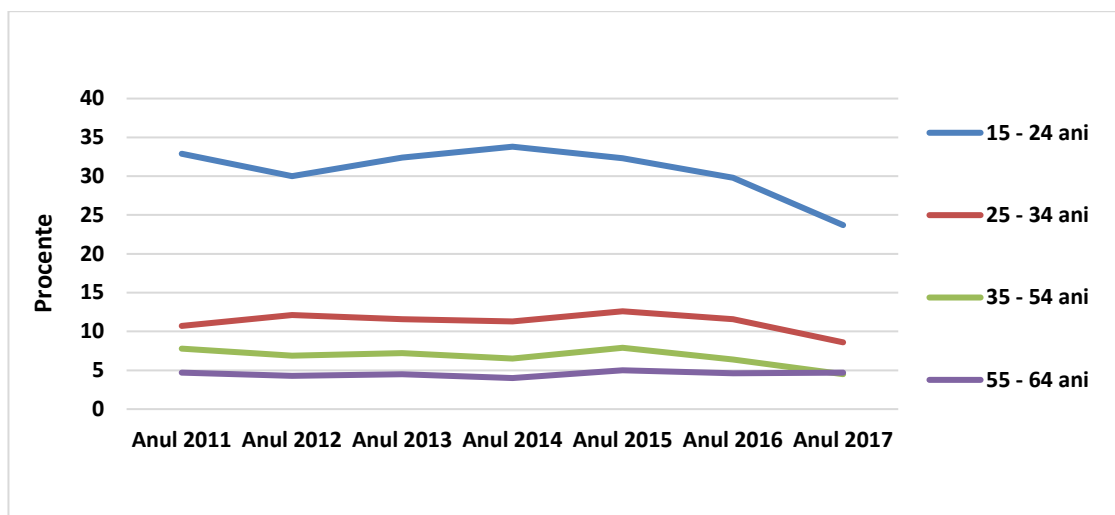
Ca urmare a dezechilibrelor apărute pe piața forței de muncă (unde oferta de forță de muncă depășește cererea), apare fenomenul șomajului. Transformările socio-economice au influențat puternic fenomenul șomajului atât la nivel național, cât și la nivel regional.

În România și în alte state din Uniunea Europeană, măsurarea volumului șomajului se realizează prin indicatorul: șomajul BIM (Biroul Internațional al Muncii).

Astfel, din analiza indicatorilor statistici, se poate observa faptul că rata șomajului BIM în perioada analizată a avut un trend descendent în perioada 2011 - 2017, ocupând locul 4 la nivel național, depășind cu mult media națională (6,76%). De asemenea, se poate observa faptul că în anul 2017 rata șomajului BIM a fost ușor mai ridicată în rândul bărbaților (5,2%), decât în rândul femeilor (4,7%).

Totodată, se observă o rată scăzută a șomajului BIM în rândul populației cu vârsta cuprinsă între 55 și 64 de ani (4,7% - locul 4 la nivel național), precum și o rată crescută a acesteia în rândul populației tinere 15 - 24 de ani (23,7% - locul 7 la nivel național).

Grafic nr. 4.33. - Evoluția ratei șomajului BIM în regiunea Sud Muntenia, pe grupe de vârstă (%)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

În ceea ce privește diferențierea pe medii de rezidență, se remarcă o pondere mai mare a ratei șomajului BIM în mediul rural (6,63% - locul 1 la nivel național), comparativ cu ponderea înregistrată în mediul urban (6,54% - locul 2 la nivel național). De asemenea, ponderea mai mare a ratei șomajului BIM în mediul urban s-a înregistrat în rândul populației tinere de 15 - 24 de ani, iar cea mai scăzută atât în rândul populației bătrâne 55 - 64 de ani, cât și a populației de 25 - 34 de ani.

În mediul rural, în anul 2017, ponderea cea mai ridicată a ratei șomajului BIM a fost înregistrată în rândul populației tinere 15 - 24 ani (20,8%), iar cea mai scăzută în rândul populației cu vârsta cuprinsă între 55 și 64 de ani (2,7%).

2.4.2.5. NIVEL DE TRAI, GRADUL DE SĂRĂCIE, RAPORTUL DE DEPENDENȚĂ SOCIALĂ (ZONE CARACTERIZATE DE POLARIZARE SOCIALĂ/ FENOMENE DE GENTRIFICARE, ZONE CU GRAD RIDICAT DE INFRAȚIONALITATE/ DELINCVENȚĂ)

Nivelul de trai reprezintă ansamblul condițiilor economice și non-economice, sociale, culturale și politice pe care societatea le creează membrilor săi, dar și capacitatea, aptitudinile indivizilor de a-și satisface cât mai bine nevoile cu venitul lor. Aspectele definitorii ale nivelului de trai sunt legate de: condiții de locuit, nivelul și evoluția veniturilor, nivelul și evoluția cheltuielilor pentru consumul populației, nivelul și structura consumului de bunuri și servicii. Realitatea arată că nivelul de trai, în România, este reflectat în mod extrem de diferit în funcție de mărimea veniturilor familiale lunare (anuale) și de mărimea fiecărei familii, în corelație cu cheltuielile de consum structurate pe produse alimentare, produse nealimentare și servicii. Un element esențial într-o astfel de analiză îl reprezintă mărimea și structura gospodăriilor.

În profil teritorial, atât evoluțiile puterii de cumpărare a salariilor, cât și a pensiilor de asigurări sociale de stat și pensiilor agricultorilor, au fost similare din punct de vedere al dinamicii. Diferențe apar însă între valorile acestora din diferite județe, sub efectul specificului activităților principale desfășurate și a remunerării diferite a acestora, care își pune amprenta și asupra valorii pensiilor.

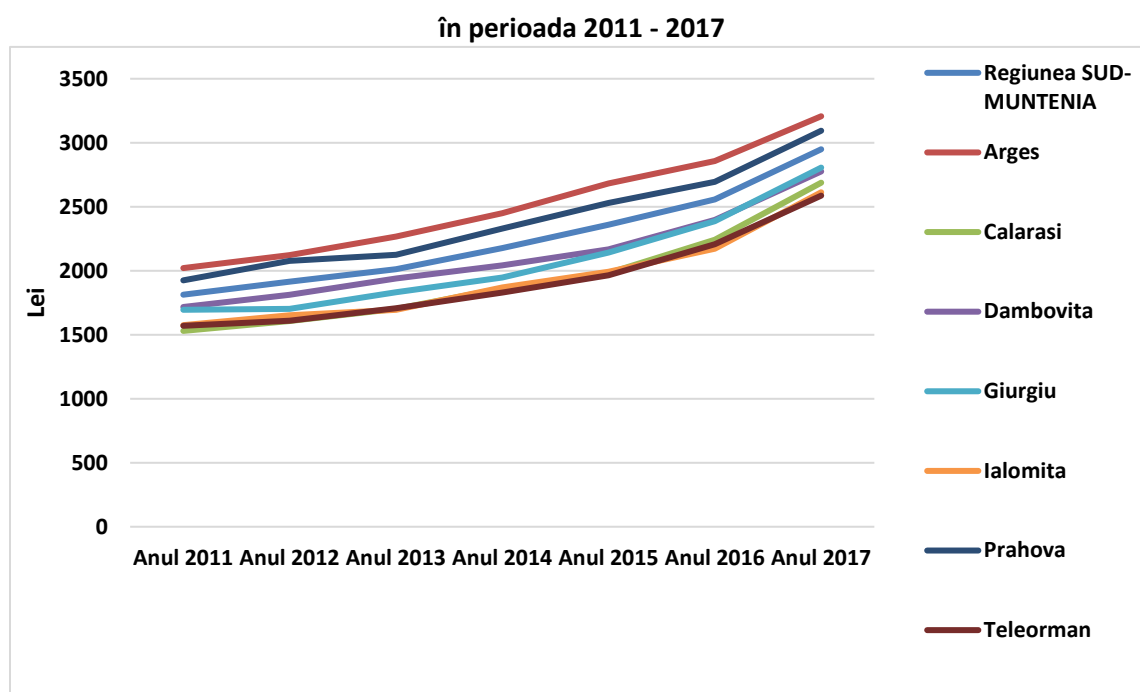
În general, nivelul de trai din ultimii ani este perceput ca fiind în continuă apreciere.

Unii dintre indicatorii importanți în analizarea nivelului de trai național este câștigul salarial mediu nominal net și câștigul salariat mediu nominal brut. Astfel, în anul 2017, câștigul salarial mediu nominal brut național a fost 3.223 de lei, iar câștigul salarial mediu nominal net național a înregistrat o valoare de 2.338 de lei. Câștigurile populației din regiunea Sud Muntenia sunt medii (câștigul salarial mediu nominal brut în valoare de 2.949 de lei/salariat, câștigul salarial mediu nominal net în valoare de 2.130 de lei/salariat), mai mici decât media națională, regiunea ocupând locul 5 la nivel național.

a) Câștigul salarial nominal mediu brut și net, pe județe, medii de rezidență și sexe

Câștigul salarial nominal mediu brut a crescut constant în perioada 2011 - 2017, în regiunea Sud Muntenia de la 1.813 lei în anul 2011, la 2.949 de lei în anul 2017, urmând tendința de creștere înregistrată la nivel național. De asemenea, tendința de creștere continuă s-a înregistrat în perioada analizată și la nivelul celor șapte județe componente ale regiunii. Astfel, se poate observa în graficul nr. 4.34., faptul că în județele dezvoltate din nordul regiunii salariul nominal mediu brut a avut cea mai semnificativă creștere, ajungând în 2017 până la 3.207 lei în Argeș și 3.094 de lei în Prahova, la polul opus fiind județul Teleorman cu 2.587 de lei, sub media înregistrată la nivel regional.

Graficul nr. 4.34. - Câștigul salarial nominal mediu brut, în regiunea Sud Muntenia,

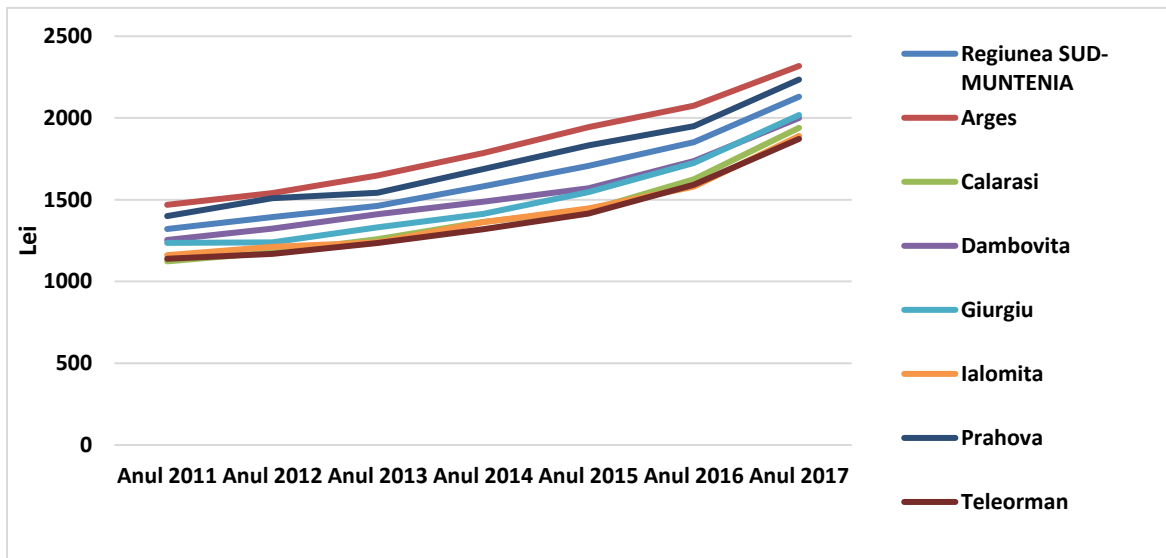

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

O creștere constantă a avut-o și câștigul salarial nominal mediu net la nivelul regiunii, de la 1.321 de lei în anul 2011, la 2.130 de lei în anul 2017, urmând aceeași tendință ca la nivel național. De asemenea, se poate observa din graficul nr. 4.35., faptul că în județele dezvoltate din nordul regiunii, salariul nominal mediu net a avut loc cea mai importantă creștere, ajungând în 2017 până la 2.318 lei în Argeș și 2.235 de lei în Prahova. La polul opus s-a situat județul Teleorman cu 1.872 de lei, valoare sub media de la nivel regional.

Graficul nr. 4.35. - Câștigul salarial nominal mediu net, în regiunea Sud Muntenia,

în perioada 2011 -2017

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

Tabel nr. 4.4. – Evoluția indicelui câștigului salarial real, în perioada 2011 – 2017

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Regiunea Sud Muntenia	1	1	1	1	1	1	2
Argeș	1	1	1	1	1	2	2
Călărași	1	1	1	1	1	1	1
Dâmbovița	1	1	1	1	1	1	1
Giurgiu	1	1	1	1	1	1	2
Ialomița	1	1	1	1	1	1	1
Prahova	1	1	1	1	1	1	2
Teleorman	1	1	1	1	1	1	1

Sursa: Calcule proprii ADR pe baza datelor furnizate de INS

Un alt indicator relevant pentru măsurarea nivelului de trai se referă la Indicele câștigului salarial real care este calculat ca raport între indicele câștigului salarial nominal net și indicele prețurilor de consum.

Astfel, pentru perioada analizată, se poate observa faptul că acesta a avut o tendință crescătoare la nivelul regiunii Sud Muntenia, cu o creștere mai accentuată în perioada 2016 - 2017.

b) Veniturile totale ale principalelor categorii de gospodării pe județe, medii de rezidență și sexe

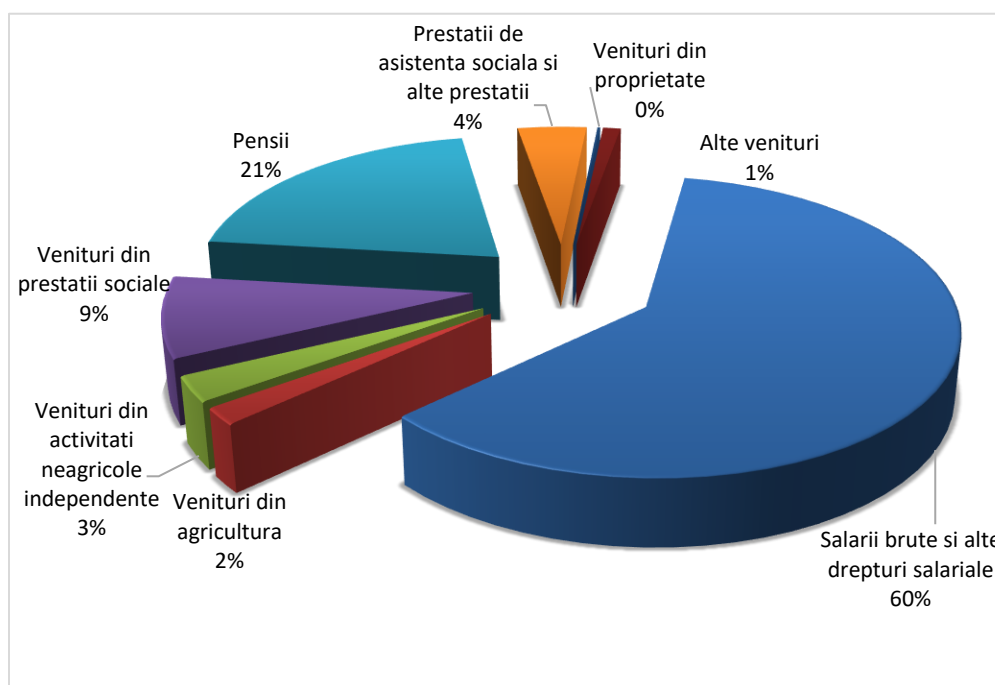
În anul 2017, media veniturilor populației a înregistrat valoarea de 3.391,67 de lei/gospodărie. În ceea ce privește veniturile populației, regiunea Sud Muntenia, s-a situat sub media națională, ocupând numai locul 4 la nivel național, înregistrând un venit de 3.200,86 de lei/gospodărie.

În perioada 2011 - 2017, veniturile totale lunare ale gospodăriilor din regiunea Sud Muntenia au crescut constant, de la 2.337,56 de lei în anul 2011, la 3.200,86 de lei în 2017.

Veniturile bănești au fost în medie de 2.915,78 de lei, reprezentând 91,1% din veniturile totale, în timp ce veniturile în natură au fost de 285,07 lei, reprezentând 8,9% din veniturile totale.

După cum rezultă din analiza graficului nr. 4.36, salariile și celelalte venituri asociate acestora au format, în anul 2017, cea mai importantă sursă de venituri (60%). De asemenea, la formarea veniturilor totale ale gospodăriilor au contribuit inclusiv veniturile prestații sociale (9%), veniturile din agricultură (2%) și veniturile din activități neagricole independente (3%).

Graficul nr. 4.36. - Veniturile totale ale gospodăriilor din regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

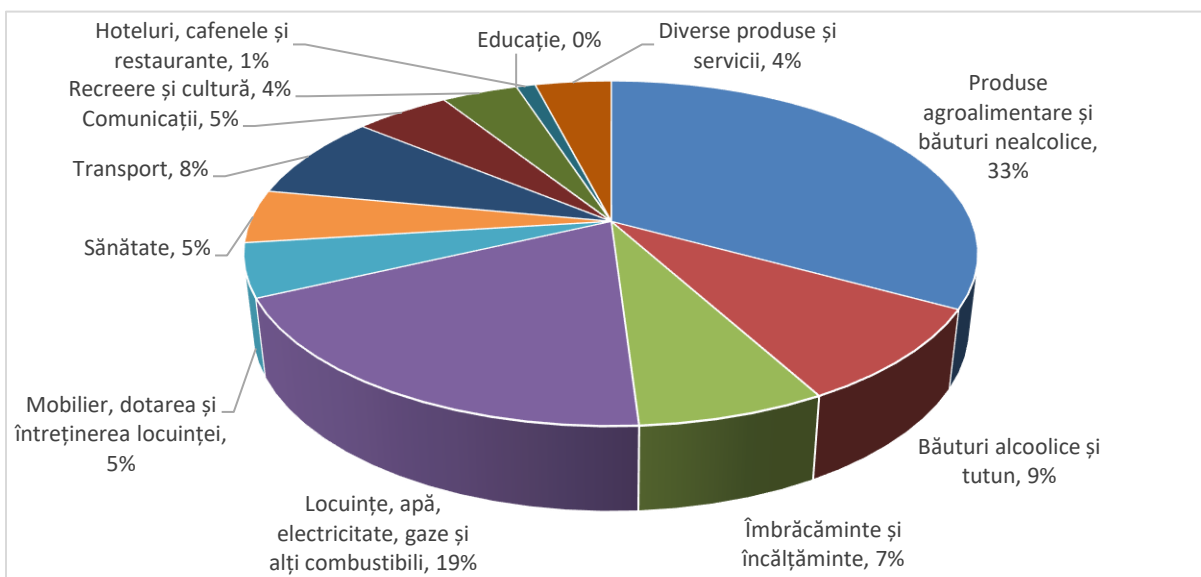
Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

c) Cheltuielile totale ale principalelor categorii de gospodării, pe județe, medii de rezidență și sexe

La nivelul anului 2017, cheltuielile totale ale populației din regiunea Sud Muntenia (2.646,31 de lei lunar pe gospodărie) sunt mai mici decât media națională a cheltuielilor totale în valoare de 2.878,14 lei, lunar pe gospodărie. Din acest punct de vedere, regiunea Sud Muntenia ocupă locul 6 la nivel național.

În perioada analizată, cheltuielile totale ale populației din regiunea Sud Muntenia au crescut constant, de la 2.090,72 de lei în anul 2011, la 2.646,31 în anul 2017. Astfel, cheltuielile totale ale populației au reprezentat 82,67% din nivelul veniturilor totale. Principalele destinații ale cheltuielilor efectuate de gospodării au fost consumul de bunuri alimentare, nealimentare, servicii și transferurile către administrația publică și privată și către bugetele asigurărilor sociale, sub forma impozitelor, contribuțiilor, cotizațiilor și taxelor. Totodată, din analiza graficului nr. 4.37., cheltuielile bănești pentru cumpărarea de alimente și băuturi reprezintă 33% din total.

Grafic nr. 4.37. - Cheltuielile totale ale gospodăriilor din regiunea Sud Muntenia, în anul 2017
(procente)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

d) Numărul de pensionari și pensia medie lunară

Numărul de pensionari și pensia medie lunară au un rol important în analiza nivelului de trai. Regiunea Sud Muntenia are cel mai mare număr de pensionari - asigurări sociale (721.277 de pensionari) și cea mai mare valoare a pensiei medii lunare a agricultorilor (429 de lei). Regiunea Sud Muntenia înregistrează un număr mic de pensionari - agricultori (71.646 de pensionari), ocupând, din acest punct de vedere, locul 6 la nivel național.

Tabel nr. 4.5. - Numărul de pensionari și pensia medie lunară, în anul 2017

	Pensionari (asigurări)	Pensionari (agricultori)	Pensia (asigurări)	Pensie (agricultori)
	Nr.persoane		Lei	
Sud	721.277	71.646	985	429
Argeș	146.577	7.266	1043	403
Călărași	62.079	8.657	863	432
Dâmbovița	111.587	8.473	980	410
Giurgiu	55.979	9.625	827	436
Ialomița	55.587	101.33	892	441
Prahova	197.058	7.558	1.100	419
Teleorman	92.410	199.34	885	439

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

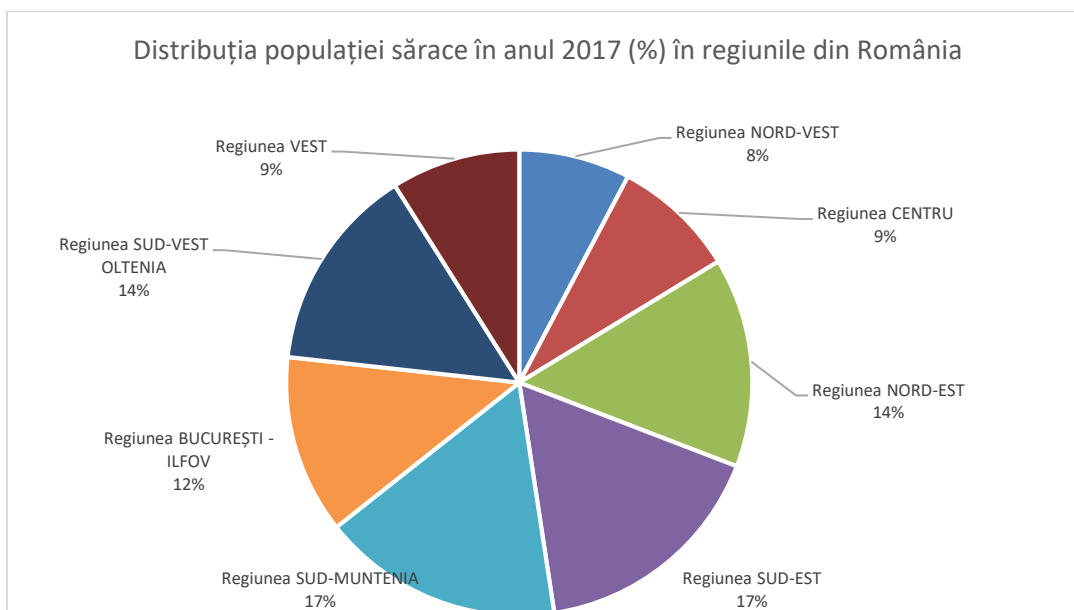
În perioada 2011- 2017, numărul mediu al pensionarilor, pe tipuri de asigurări sociale a scăzut ușor atât la nivel național cât și la nivel regional. Cu toate acestea, în anul 2017, regiunea Sud Muntenia a ocupat primul loc la nivel național, cu privire la numărul de pensionari de asigurări sociale (721.277 persoane) și locul 2 în rândul celor opt regiuni de dezvoltare, în ceea ce privește numărul pensionarilor agricultori (71.646).

De asemenea, o evoluție ascendentă a avut-o și pensia medie lunară de asigurări sociale de stat și de agricultori. Astfel, la nivelul regiunii Sud Muntenia, pensia de asigurări sociale de stat, a crescut de la 732 de lei în anul 2011 la 985 de lei în anul 2017, în timp ce pensia de agricultori a crescut de la 317 de lei în anul 2011, la 429 de lei în anul 2017.

2.4.2.6. GRADUL DE SĂRĂCIE

În conformitate cu datele furnizate de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale (în documentul „Indicatori de incluziune socială calculați de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale”, 2011 - 2017), aproximativ 17% din populația aflată în prag de sărăcie severă de la nivel național era concentrată, în anul 2017, în regiunea Sud Muntenia, ocupând astfel împreună cu Regiunea Sud-Est (17%) locul 1 în rândul celor opt regiuni de dezvoltare.

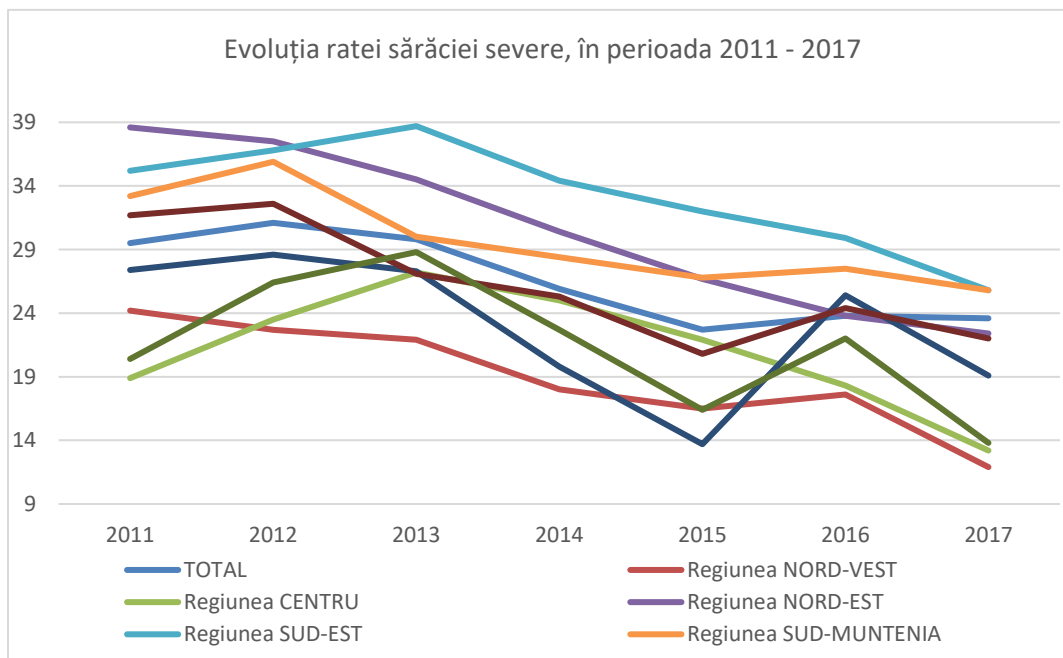
Grafic nr. 4.38. - Distribuția populației sărace (sărăcia severă), în anul 2017 (procente)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

În perioada analizată, rata sărăciei severe a avut o tendință de scădere constantă de la 33,2% în anul 2011, până la 25,8% în anul 2017, poziționând regiunea Sud Muntenia pe primul loc la nivel național, cu mult peste media națională de 23,6%.

Grafic nr. 4.39. - Evoluția ratei sărăciei severe, în perioada 2011 - 2017

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

În ceea ce privește diferențierea pe sexe, s-a păstrat tendința înregistrată la nivel național, conform căreia rata de sărăcie este ușor mai ridicată în rândul populației de sex feminin. De asemenea, din punct de vedere al mediului de rezidență, mediul rural se confruntă cu o incidență mai mare a sărăciei severe, comparativ cu mediul urban.

La nivelul celor șapte județe componente, se poate observa faptul că sărăcia severă este mai accentuată în județele mai puțin dezvoltate din sudul regiunii Sud Muntenia: Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman, în timp ce în județele din nord (Argeș, Dâmbovița și Prahova), mai dezvoltate economic, procentul este mult mai redus.

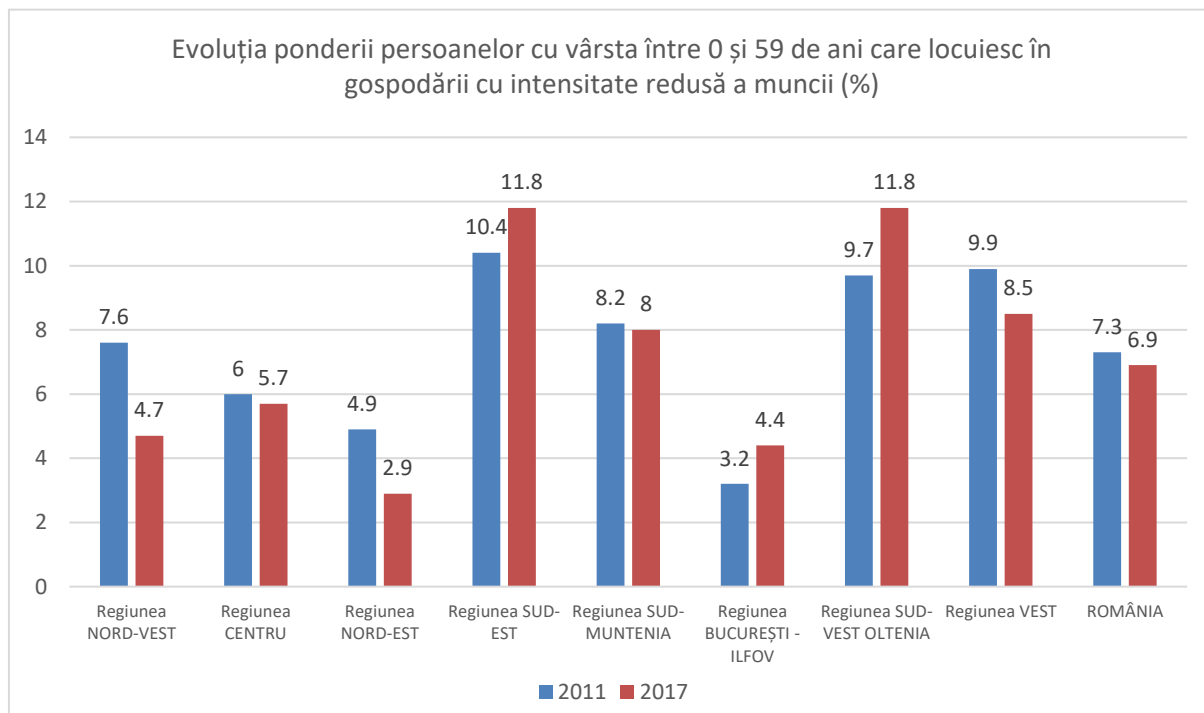
În plus, conform bazei de calcul utilizată de Eurostat, peste 6,2 milioane de persoane din România sunt afectate de lipsuri materiale grave. Dintre acestea, peste șapte sute de mii de persoane afectate de lipsuri materiale grave se regăsesc în regiunea Sud Muntenia (23,6%), poziționând-o pe locul 1, alături de Sud-Est.

Categoria persoanelor care trăiesc cu lipsuri materiale severe cuprinde populația afectată de cel puțin patru din următoarele probleme:

- nu pot plăti la timp chiria, ipoteca sau facturile la utilități,
- nu-și permit să-și încălzească în mod adecvat locuința,
- nu pot face față cheltuielilor neașteptate,
- nu își permit o masă cu carne, pește sau alt tip de hrană bogată în proteine cel puțin odată la două zile,
- nu își permit o vacanță de o săptămână în fiecare an,
- nu pot deține și întreține un automobil, o mașină de spălat, un televizor color sau un telefon, fix sau mobil.

De asemenea, în anul 2017, în România 6,9% din populația cu vârsta cuprinsă între 0 și 59 ani locuia în gospodării cu intensitatea redusă a muncii (în scădere de la 7,3% în anul 2011). Din analiza datelor statistice, s-a constatat faptul că, în rândul celor opt regiuni de dezvoltare, primul loc este ocupat de regiunea Sud Est: 11,8% din populație trăiește, în anul 2017, în gospodării cu intensitate redusă a muncii (în creștere de la 10,4% în anul 2011), la egalitate cu regiunea Sud Vest (11,8% creștere de la 9,7%) și locul doi de regiunea Vest 8,5% (scădere de la 9,9%). La polul opus se situează regiunea Nord-Est unde doar 2,9% din populația cu vârsta cuprinsă între 0 și 59 de ani trăiește în gospodării cu intensitate redusă a muncii.

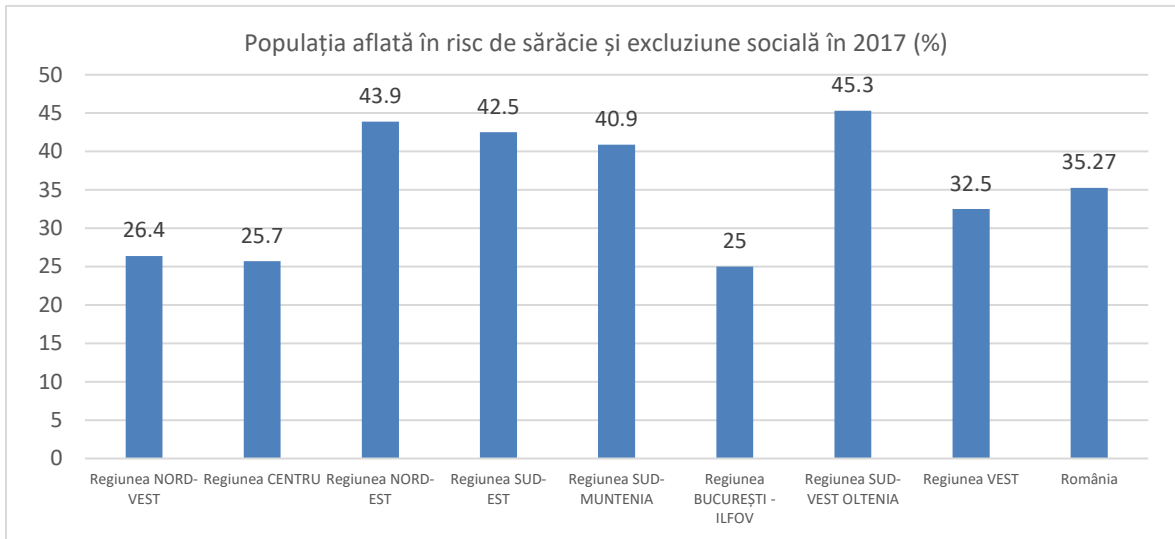
Grafic nr. 4.40. – Evoluția ponderii persoanelor cu vârsta între 0 și 59 de ani care locuiesc în gospodării cu intensitate redusă a muncii (%)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

Totodată, în ceea ce privește populația aflată în risc de sărăcie sau excluziune socială, situația la nivelul anului 2017 este îngrijorătoare, dat fiind faptul că aproximativ 6.896 de mii de persoane se regăsesc în această situație în România, respectiv 35,2% din populația țării. Adâncind analiza la nivel regional, s-a observat faptul că în anul 2017, peste 43,9% din populația regiunii Nord-Est se află în risc de sărăcie și excluziune socială. La polul opus, se regăsește regiunea București-Ilfov, unde doar 25% din populație se află în risc de sărăcie și excluziune socială. În regiunea Sud Muntenia, în anul 2017, 40,9% din populație se află în risc de sărăcie sau excluziune socială, ocupând locul 4 în rândul celor opt regiuni de dezvoltare.

Graficul nr. 4.41. - Populația aflată în risc de sărăcie sau excluziune socială, în 2017 (procente)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

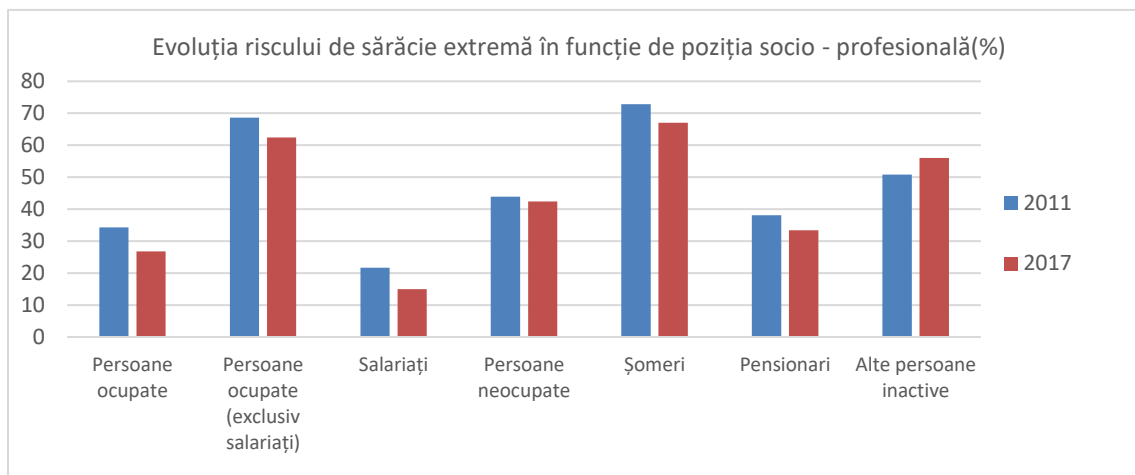
Conform datelor furnizate de Eurostat, în anul 2017, 35,27% din populația României se afla în risc de sărăcie. În rândul celor opt regiuni de dezvoltare, Sud-Vest – 45,3% a ocupat primul loc, fiind urmată de regiunile Nord-Est – 43,9% și Sud- 42,5%. La polul opus s-a situat regiunea București Ilfov, unde doar 25% din populație se afla în risc de sărăcie. Regiunea Sud Muntenia s-a situat, în anul 2017, la jumătatea clasamentului, cu un procent de 40,9%, ușor sub media națională.

Între factorii care determină riscul de sărăcie, analizați pe baza ratelor de sărăcie absolute, cei mai importanți ar fi:

➤ **Poziția socio-profesională**

Influența poziției socio-profesionale în riscul de sărăcie severă este disponibil doar la nivel național. Se poate observa că atât în anul 2011 cât și în anul 2017, deși în scădere cel mai mare risc este la persoanele ocupate (fără a fi salariați) 63% și la șomeri 67% pe când cel mai mic este la salariați – 15% dintre aceștia fiind în risc de sărăcie extremă.

Grafic nr. 4.42. – Evoluția riscului de sărăcie extremă în funcție de poziția socio-profesională (%)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

➤ **Diferența de gen**

Din punct de vedere al genului, nu există nici o deosebire între bărbați și femei în riscul de sărăcie extremă, în ambele cazuri acesta fiind de 50%.

➤ **Educația**

Nivelul de educație probabil că este cel mai important factor. Absolvirea liceului reduce considerabil riscul de sărăcie. Cu fiecare nivel de educație absolvit se reduce semnificativ și riscul de sărăcie. Cei mai mulți dintre săraci pot fi identificați în gospodăriile conduse de persoane cu educație primară sau gimnazială.

➤ **Distribuția teritorială**

Aproape trei sferturi din populația săracă poate fi identificată în mediul rural, riscul sărăciei fiind mult mai ridicat în acest mediu de rezidență (8,8% față de 2,2% în mediul urban). În mediul urban însă sărăcia este mai accentuată (deficitul mediu de consum este mai ridicat).

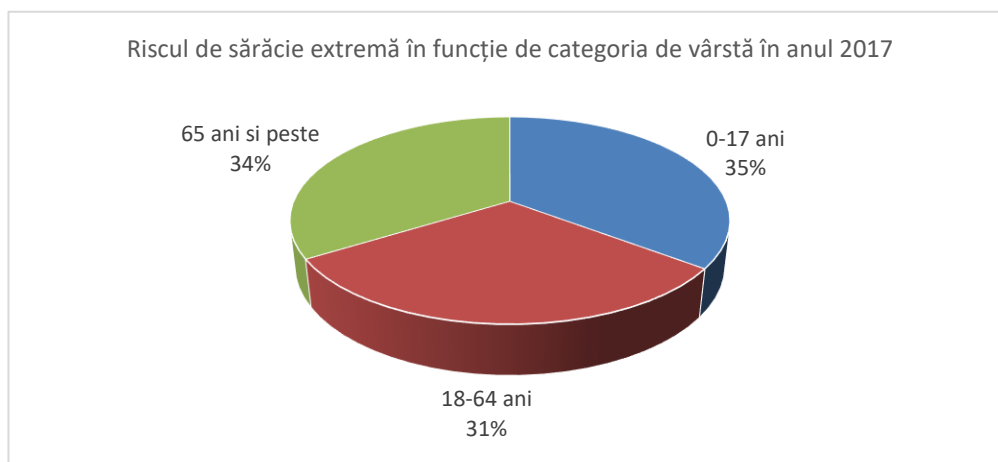
➤ **Apartenență etnică**

O proporție considerabilă a populației aparținând minorității romă se plasează la un nivel extrem de ridicat de sărăcie, aceștia fiind de aproximativ 3 ori mai săraci decât media regională. Măsurile guvernamentale de sprijin, prin aplicarea Strategiei de îmbunătățire a situației romilor, nu au avut ca rezultat o îmbunătățire semnificativă a standardului de viață a acestei etnii. Deși adoptarea acestei strategii a reprezentat un important pas înainte, punerea în practică a acesteia, nefiind suficient susținută prin resurse financiare, nu a permis implementarea efectivă a măsurilor prevăzute.

➤ **Alte dimensiuni**

Famiile cu mai mult de 2 copii și cele monoparentale prezintă riscul cel mai ridicat. Pe grupe de vârstă, riscul cel mai ridicat îl prezintă minorii, din totalul persoanelor aflate în risc de sărăcie 35% sunt cu vârsta mai mică de 18 ani. Cea de-a doua categorie din punctul de vedere al riscului este cea a persoanelor cu vârsta de peste 65 de ani, respectiv 34% din totalul celor aflați în acest risc.

Grafic nr. 4.43. – Riscul de sărăcie extremă în funcție de categoria de vârstă în anul 2017

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

2.4.2.7. POPULAȚIA MARGINALIZATĂ

Datele privind populația marginalizată se culeg în cadrul Recensământului populației și locuințelor, proces care se realizează la fiecare 10 ani. Următorul recensământ va avea loc în anul 2021, ultimele date disponibile fiind cele aferente anului 2011. Conform datelor statistice furnizate de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, în anul 2017, în regiunea Sud Muntenia, 43.657 de persoane erau marginalizate. Dintre acestea, 17.301 persoane erau de etnie romă. Printre principalele cauze care contribuit la marginalizarea populației, în anul 2017, în regiunea Sud Muntenia au fost: lipsa locurilor de muncă, apartenența la familii cu mai mulți copii în întreținere, apartenența la etnia romă, locuirea în condiții improprii. Analizând din punct de vedere teritorial se poate observa faptul că în anul 2011, în județul Argeș era concentrată cea mai mare parte a populației marginalizate (10.939 de persoane marginalizate), în timp ce la polul opus în județul Giurgiu se aflau doar 1.826 de persoane marginalizate.

Adâncind analiza pe tipuri de persoane marginalizate, se poate observa faptul că, în anul 2011, județul Călărași a ocupat primul loc în ceea ce privește populația marginalizată care nu avea loc de muncă (6.348 de persoane), dintre care 1.746 erau de etnie romă, ultimul loc fiind ocupat de județul Giurgiu cu doar (591 persoane), dintre care 153 erau de etnie romă.

În ceea ce privește populația marginalizată care are unul sau mai mulți copii în întreținere sau fac parte dintr-o familie cu mai mulți copii în întreținere, în anul 2011, pe primul loc s-a situat județul Argeș (3.079 persoane), dintre care 1.074 erau de etnie romă, în timp ce ultimul loc a fost ocupat de județul Giurgiu (399 persoane), dintre care 113 erau romi. Referitor la persoanele marginalizate de etnie romă, în județele Argeș (6.340) și Călărași (3.727) a fost concentrată cea mai mare parte a populației marginalizate de etnie romă, la polul opus situându-se județul Giurgiu cu doar 591 de persoane de etnie romă marginalizate.

CONCLUZII:

- Regiunea Sud Muntenia este a doua regiune din România ca număr de locuitori și, prin urmare, dispune de o importantă rezervă de forță de muncă pregătită să îi susțină dezvoltarea economică. Cu toate acestea, regiunea Sud Muntenia se confruntă cu un declin demografic pronunțat, cauzat de scăderea natalității și de creșterea migrației. Acest fenomen poate duce, pe termen lung, la depopularea unor zone, cele mai afectate fiind județele din sud: Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman. Totodată, din interpretarea indicatorilor statistici pentru perioada 2011 - 2017, s-a observat faptul că depopularea localităților este mai accentuată în mediul rural, acolo unde este concentrată cea mai mare parte a populației regiunii Sud Muntenia, în special în județele Ialomița și Teleorman. Scăderea constantă a populației regiunii Sud Muntenia a determinat o scădere corespunzătoare a densității populației în perioada 2011 - 2017.
- Totodată, regiunea Sud Muntenia este afectată de un amplu proces de îmbătrânire demografică. Tendința de îmbătrânire a populației din regiune este evidentă și la analiza mișcării naturale a populației. Astfel, în perioada analizată se constată o scădere continuă a numărului de copii născuți vii, atât în mediul urban, cât și în mediul rural, precum și o creștere a ratei mortalității. De asemenea, sporul natural înregistrează o degradare rapidă în aceeași perioadă, atât în mediul urban, cât și în rural, în toate județele regiunii. Cu toate acestea, în județul Prahova se înregistrează cea mai mare pondere a populației cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani (56,7%).
- Populația regiunii Sud Muntenia este omogenă din punct de vedere etnic. Perioada analizată se caracterizează printr-o scădere a numărului populației de etnie română, concomitent cu o creștere ușoară a populației de etnie romă, ce are o concentrare masivă în special în județele Călărași și Dâmbovița.
- În regiunea Sud Muntenia, nivelul de instruire al populației este mediu. În acest context, în anul 2017, doar 9,9% din populația regiunii Sud Muntenia deținea educație terțiară, poziționând astfel regiunea pe ultimul loc la nivel național. Totodată, doar 14,7% din populația regiunii Sud Muntenia

cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani deținea un nivel superior de educație, situându-se cu mult sub media națională de 20,4%. Populația cu educație superioară este concentrată în județele din nordul regiunii – Argeș și Prahova unde activează majoritatea universităților din regiunea Sud Muntenia. Nivelul de instruire scăzut al populației este determinat de o serie de factori precum: scăderea natalității, migrația populației, scăderea populației școlare, creșterea abandonului școlar, precum și participarea redusă a adulților la învățarea pe tot parcursul vieții.

- La nivelul regiunii, nivelul de ocupare al forței de muncă este redus, ceea ce poate determina, pe termen lung, o scădere a nivelului de trai, precum și o creștere a presiunii asupra serviciilor sociale. În același timp, un segment important al forței de muncă angajată este îmbătrânită, iar acest lucru va determina, pe termen mediu și lung, o creștere a raportului de dependență economică. Totodată, regiunea înregistrează și o rată de dependență demografică ridicată, ceea ce sugerează un nivel scăzut al populației active. Aceste fenomene caracterizează cu precădere județele Călărași, Giurgiu și Teleorman. În regiunea Sud Muntenia, forța de muncă este concentrată în județele din sud în agricultură, iar în județele din nord în industrie și servicii. Totodată, rata șomajului a avut o evoluție similar celei de la nivel național, dar cu valori peste media națională. În perioada analizată, rata șomajului a fost mai ridicată în mediul rural, precum și în rândul populației de sex masculin. În plus, tinerii cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani și populația sunt cei mai afectați de șomaj, în timp ce populația de etnie romă se confruntă cu dificultăți de integrare pe piața forței de muncă (în special în județele Argeș și Călărași).
- Nivelul de trai al populației regiunii Sud Muntenia este scăzut, acest lucru fiind cauzat de factori precum: acces scăzut la servicii publice și de sănătate, nivel scăzut de educație și ocupare a forței de muncă, nivel ridicat al șomajului, precum și un nivel în creștere al sărăciei și al excluziunii sociale. În județele dezvoltate ale regiunii (Argeș și Prahova) nivelul de trai este mai ridicat.
- În perioada analizată, rata sărăciei au avut o dinamică strict descrescătoare, în perioada 2011 - 2017. Sub efectul crizei economice însă, din 2011 ratele de sărăcie relativă și absolută au început să crească în regiunea Sud Muntenia. În funcție de etnie, populația de etnie romă este cea mai afectată de sărăcie. În funcție de nivelul de educație, populația cu educație primară sau gimnazială este cea mai afectată de sărăcie, în timp ce printre persoanele cu educație universitară sau post-liceală și de maiștri se găseau cei mai puțini dintre săraci. Totodată, în anul 2011, 21,61% din populația regiunii Sud Muntenia se afla în risc de sărăcie, conform datelor Eurostat și 33,4% din populația regiunii Sud Muntenia era afectată de lipsuri materiale grave, iar 43.657 de persoane erau marginalizate, dintre acestea, 17.301 persoane erau de etnie romă.

2.5. INFRASTRUCTURA ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

2.5.1. INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT ȘI COMUNICAȚII

TRANSPORTUL RUTIER

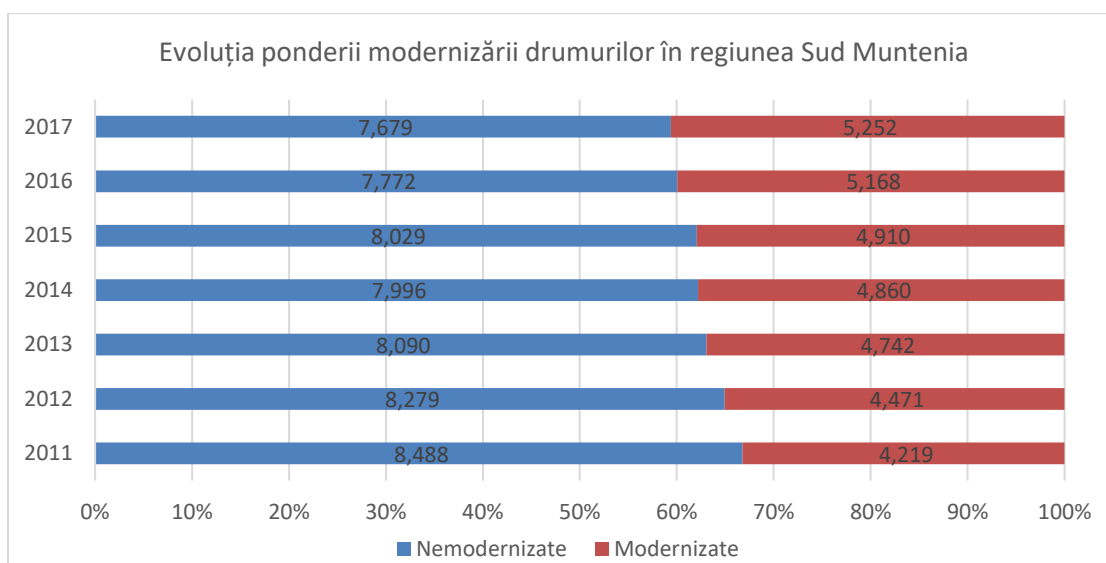
În cadrul regiunii Sud Muntenia, transportul rutier, aflat în ultimii ani într-o continuă dezvoltare, tinde să devină lider în domeniu pe fondul declinului înregistrat de transportul feroviar. Astfel, la sfârșitul anului 2017, rețeaua de drumuri publice măsura 12.931 km, situând regiunea pe locul 2 din țară, cu un procent de 15,02% din total. Rețeaua rutieră asigură o bună comunicare în special între centrele urbane din regiune, facilitând totodată accesul din și înspre diverse centre importante, cum ar fi București, portul maritim Constanța și, nu în ultimul rând, Giurgiu, punct de trecere al frontierei cu Bulgaria prin intermediul podului Prieteniei Giurgiu – Ruse (rutier și feroviar), pod ce traversează Dunărea în sectorul de graniță dintre România și Bulgaria. Din totalul drumurilor publice din regiune, 22,01% erau drumuri naționale iar 77,99% drumuri județene și comunale.

În ceea ce privește densitatea drumurilor publice din regiune, aceasta era mai ridicată decât valoarea înregistrată la nivel național, în anul 2017 (37,5 km/100 km² față de 36,1 km/100 km²). Densitatea drumurilor reprezintă și un indicator de măsurare a accesibilității, fiind considerate zone foarte accesibile cele care au un procent ridicat al densității drumurilor. Astfel, analizând distribuția teritorială a densității drumurilor publice, în Sud Muntenia, se constată că valorile cele mai mari s-au înregistrat în județele Argeș (51,8 km/100 km²), Prahova (47,3 km/100 km²) și Dâmbovița (47,1 km/100 km²), iar cele mai mici valori în județele Călărași (26,5 km/100 km²) și Ialomița (26 km/100 km²), acestea înregistrând aceeași valoare.

Se remarcă diferențe semnificative între nordul regiunii, cu o densitate foarte ridicată a rețelei de drumuri și partea de câmpie, unde rețeaua de drumuri este foarte răsfirată. Explicația constă în tipologia diferită a așezărilor din cele două sub-regiuni și configurația teritoriului: în timp ce în zona montană satele sunt numeroase și de tip răsfirat, cu numeroase drumuri care le leagă, în zona de câmpie sunt așezări puține, dar de dimensiuni mai mari, concentrate teritorial.

Starea tehnică a rețelei de drumuri publice, la finele anului 2017, era în general nesatisfăcătoare, situația pe categorii fiind următoarea: din totalul de 12.931 km de drum, doar 5.252 erau modernizați (aproximativ 41% din aceștia) restul de 7.679 km fiind nemodernizați. Cu toate acestea regiunea Sud Muntenia ocupa locul 2 la nivel național, după regiunea Nord-Est cu un număr de 5.479 de km modernizați. Comparativ cu anul 2011, situația este net superioară, în respectivul an doar 4.219 km de drumuri fiind modernizați (aproximativ 34%) iar restul de 8.488 nefiind modernizați.

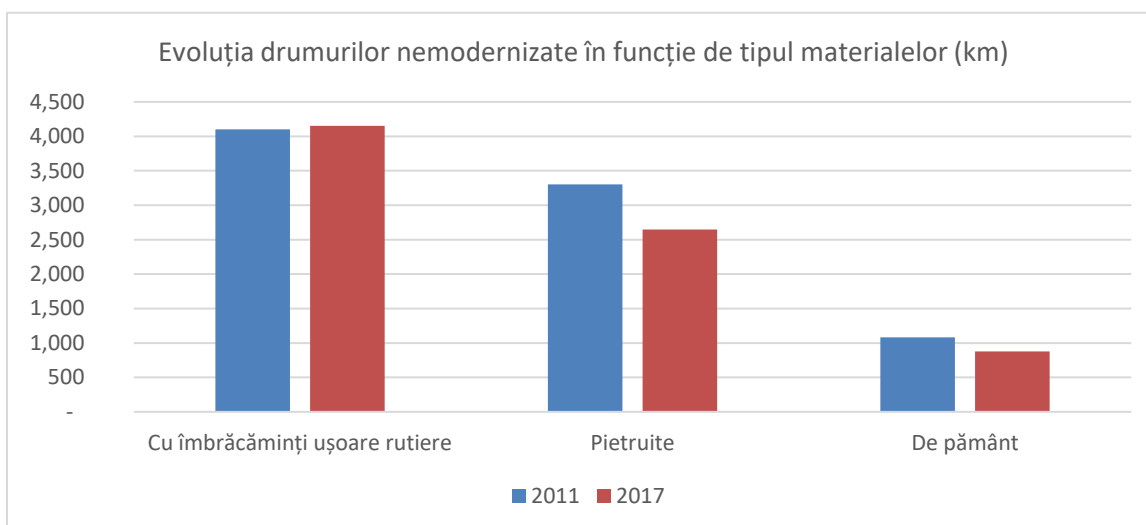
Grafic nr. 5.1. - Lungimea drumurilor publice din regiunea Sud Muntenia, în perioada 2011-2017

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

În cazul drumurilor neasfaltate, în anul 2011 erau peste 1.000 km de drumuri din pământ și peste 3.300 de drumuri pietruite. În anul 2017, numărul de kilometri de drumuri nemodernizați, construiți din aceste materiale a scăzut la 878 km de drumuri de pământ și 2.647 km de drumuri pietruite. În contextul în care numărul kilometrilor de drumuri din îmbrăcămințe ușoară rutieră a rămas relativ constant (o ușoară creștere de la 4.101 km la 4.154 km) se poate concluziona faptul că lucrările de modernizare au vizat, în special, drumurile din categoriile cele mai slabe.

Grafic 5.2. – Evoluția drumurilor nemodernizate în funcție de tipul materialelor (km)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

Din totalul drumurilor naționale din regiunea Sud Muntenia, 96,70% erau modernizate la sfârșitul anului 2017, dintre care în procent de 100% în județele Dâmbovița și Prahova. Rețeaua de drumuri

județene și comunale din regiune măsoară o lungime totală de 10.085 km, dintre care 24,79% modernizată, iar 40,46% cu îmbrăcămînți ușoare rutiere. La nivel de județ, cele mai mici ponderi ale rețelei de drumuri județene și comunale modernizată au fost înregistrate în județele Argeș (2,88%), urmat de județele Prahova (13,47%) și Călărași (15,62%). În cazul județelor Argeș și Prahova, una dintre provocările modernizărilor de drumuri este relieful montan din partea nordică a județului.

Tabel nr. 5.1. – Lungimea și starea drumurilor la nivelul județelor regiunii Sud Muntenia, în anul 2017

Regiune / Județ	Drumuri			Drumuri naționale			Drumuri județene și comunale		
	Total (km)	Modernizate (%)	Cu ÎUR* (%)	Total (km)	Modernizate (%)	Cu ÎUR* (%)	Total (km)	Modernizate (%)	Cu ÎUR* (%)
Sud Muntenia	12931	40,62	32,12	2846	96,70	2,60	10085	24,79	40,46
Argeș	3536	18,27	37,36	587	95,57	2,73	2949	2,88	44,25
Călărași	1346	46,81	19,32	501	99,40	0,60	845	15,62	30,41
Dâmbovița	1915	39,01	42,19	359	100	:	1556	24,94	51,93
Giurgiu	1184	79,39	:	310	97,10	:	874	73,11	:
Ialomița	1160	46,90	30,17	354	92,66	7,34	806	26,80	40,20
Prahova	2230	25,96	58,07	322	100	:	1908	13,47	6,87
Teleorman	1560	74,74	7,69	413	92,74	7,02	1147	68,27	7,93

*cu îmbrăcămînți ușoare rutiere

Sursa: INS Tempo online; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

În ceea ce privește rețeaua de drumuri județene și comunale starea tehnică a acestora este nesatisfăcătoare, doar 24,79 % erau modernizați, având o lungime totală de 10.085 km. La nivel de județ, cele mai mici ponderi ale rețelei de drumuri județene și comunale modernizată au fost înregistrate în județele Argeș (2,88%), urmat de județele Prahova (13,47%) și Călărași (15,62%).

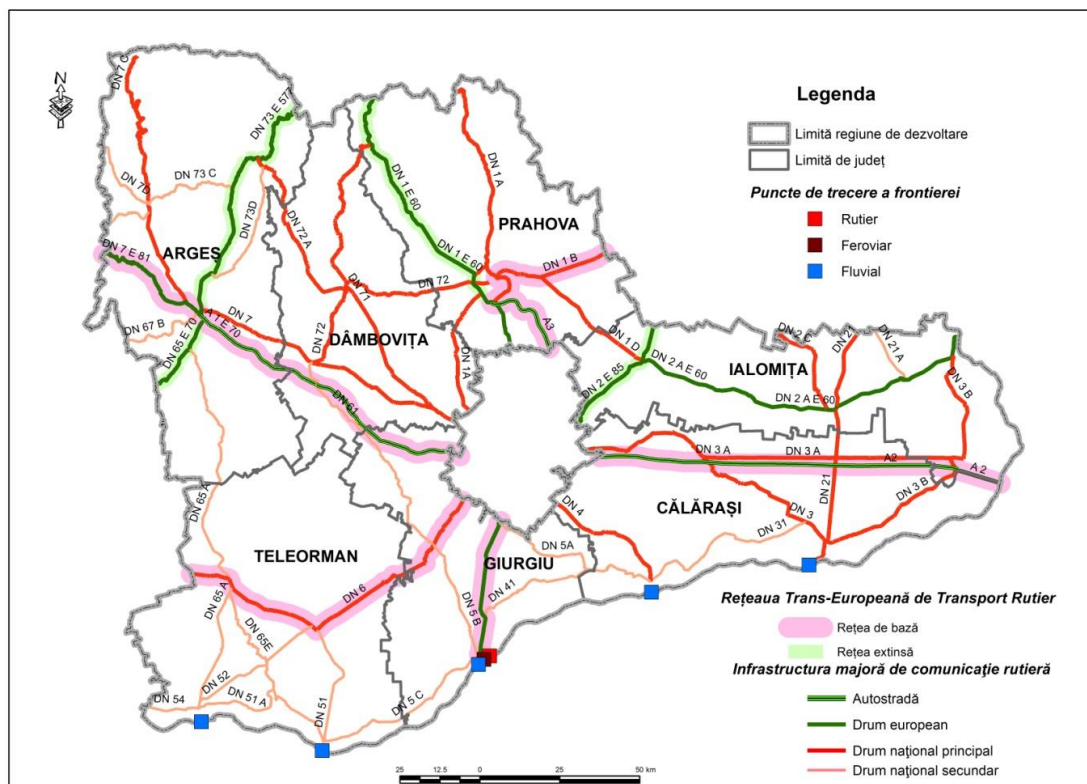
Rețeaua de drumuri existentă și poziția geografică a regiunii asigură acesteia o bună deschidere internă și internațională. Regiunea Sud Muntenia are o poziție geografică strategică, fiind, pe de o parte, o regiune de graniță, iar, pe de altă parte, amplasată în imediata proximitate a municipiului București, capitala României și una dintre cele mai importante metropole din Europa Centrală și de Est.

Principalele căi rutiere internaționale care străbat regiunea și care facilitează accesul din și înspre aceasta la nivel național și internațional sunt următoarele:

- E60: (Franța, Elveția, Austria, Ungaria) – Borș - Oradea – Cluj-Napoca – Turda – Târgu-Mureș - Brașov – Ploiești –București – Urziceni – Slobozia – Constanța;
- E70: (Spania, Franța, Italia, Slovenia, Croația, Serbia) – Timișoara – Drobeta-Turnu Severin – Craiova – Alexandria – București – Giurgiu – (Bulgaria, Turcia, Georgia);
- E81: (Ucraina) – Halmeu – Livada –Satu Mare – Zalău – Cluj-Napoca – Turda – Sebeș - Miercurea Sibiului – Sibiu – Pitești – București – Constanța;
- E85: (Lituania, Belarus, Ucraina) – Siret – Suceava – Roman – Bacău – Buzău – Urziceni – București – Giurgiu – (Bulgaria, Grecia);
- E574: Bacău – Onești – Târgu Secuiesc – Brașov – Pitești – Craiova;
- E577: Slobozia – Brăila – Galați – (Republica Moldova, Ucraina);
- E584: (Ucraina, Republica Moldova) – Galați – Slobozia.

Regiunea beneficiază de avantajele oferite de autostrăzile A1 (București – Pitești), A2 (București – Constanța), A3 (București – Ploiești) și în viitor de Autostrada Sudului (București - Alexandria – Roșiori de Vede - Slatina - Craiova - Lugoj). Un alt drum important ce străbate regiunea este DN5, fiind drumul național din România, care leagă capitala București de orașul Giurgiu, aflat pe malul Dunării, la granița cu Bulgaria, fiind continuat dincolo de Giurgiu prin intermediul Podului Prieteniei Giurgiu – Ruse și pe teritoriul Bulgariei.

Figura nr. 5.1. - Infrastructura de transport la nivelul regiunii Sud Muntenia

Sursa: Studiu privind Stadiul Actual de Dezvoltare al Infrastructurii în Regiunea Sud-Muntenia și Perspective de Dezvoltare

Investițiile în infrastructură la nivelul regiunii Sud Muntenia au fost diminuate de efectele recesiunii economice și au început să se manifeste la nivelul regiunii în anul 2009, însă ele au urmat același trend de scădere și la nivelul anului 2016, față de anul 2015. De altfel, acest subiect este tratat pe larg în cadrul subcapitolului 2.7. Economia regiunii.

ACCESIBILITATEA RUTIERĂ

Factorii care determină creșterea și dezvoltarea economică a localităților sunt: localizarea, tipul și resursele din zona de influență a acestora, dotarea cu infrastructură și calitatea resurselor de muncă. În afara acestor factori care țin de orașele mici propriu-zise, acestea sunt afectate și de factori exogeni (ex. evoluția economiei la nivel național sau regional, trendurile de dezvoltare la nivel macroteritorial, influențele economiei mondiale care se repercutează asupra orașelor mici prin intermediul economiei naționale, declinul regional, sistemele urbane din apropiere, atractivitatea regională etc.).

Poziționarea localităților constituie, de cele mai multe ori, un element esențial în dezvoltarea acestora, iar cele mai importante atribute ale localizării sunt legate de amplasarea față de marile unități natural-geografice, de accesibilitatea față de rețelele de transport și comunicații, de distanța față de orașul coordonator al județului/regiunii.

Pentru a identifica gradul de accesibilitate rutieră al localităților din regiunea Sud Muntenia, se pot analiza trei elemente definitorii: poziționarea și localizarea geografică a orașelor mici față de arterele naționale (tipul de drum pe care sunt localizate fiecare localitate), distanța față de orașul reședință de județ, precum și timpul de deplasare până la orașul reședință de județ. Premisa de la care se poate pleca în analiza accesibilității rutiere este că orașul reședință de județ este centrul județean care concentrează viața economică și socială a județului și zona cu cele mai mari oportunități, fiind deci centrul către care gravitează toate localitățile județului respectiv, precum și faptul că atracția unei destinații crește sau descrește cu distanța și timpul de deplasare. Prin urmare, o bună poziționare față de acesta și distanțe reduse de parcurs, cu durată de deplasare redusă, facilitează legăturile economice și demografice cu aceste centre urbane coordonatoare și poate impulsiona dezvoltarea orașelor mici.

Majoritatea localităților din regiune sunt situate pe drumuri naționale sau drumuri județene și sunt conectate cu orașele reședință de județ prin drumuri naționale sau județene, și mai puțin prin drumuri comunale. Mult mai importantă este însă durata de deplasare dintre două locații, care poate fi influențată de tipul și calitatea infrastructurii de transport. Astfel, două localități pot avea aceeași distanță către reședințele de județ, dar amplasarea acestora (acces la autostradă, drum național sau drum județean, drum comunal) are repercusiuni asupra duratei de transport, generate de calitatea infrastructurii de transport.

Zonele compacte de la nivelul regiunii Sud Muntenia care nu au acces direct sau conexiuni laterale la rețeaua de drumuri europene și naționale sunt:

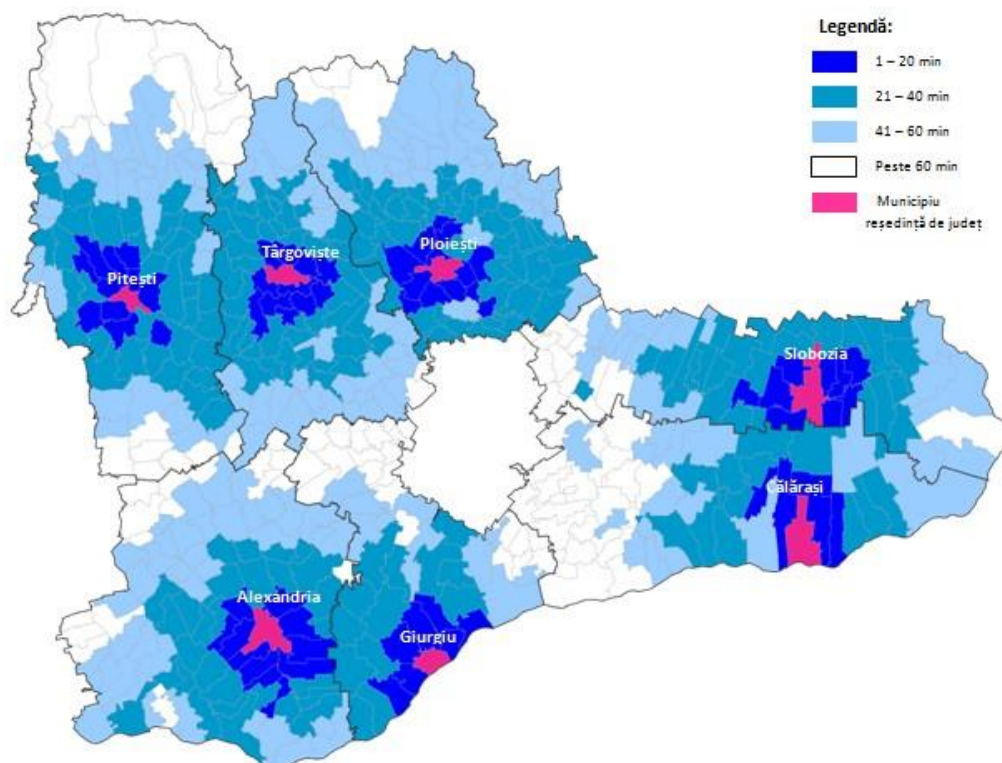
- partea de nord a județului Teleorman și partea de sud a județului Argeș, în perimetrul delimitat de Autostrada A1, DN61, DN6 și DN65A;
- partea de vest a județului Teleorman, teritoriul delimitat de DN54, DN65A, DN6 și Valea Oltului;
- partea de est a județului Teleorman și de vest a județului Giurgiu – teritoriu delimitat de DN6, DN5B, DN5C și DN51;
- partea de vest a județului Călărași – în zona delimitată de DN4, A2 și DN31;
- partea de central-nordică și est a județului Prahova – în zona montană și a Subcarpaților – teritoriul dintre DN1A, 1B și Valea Buzăului;
- partea de central-nordică a județului Argeș - zona montană și piemontană, între DN73 și DN7C, etc.

Toate aceste zone sunt exclusiv rurale, cu o economie agricolă precară și se confruntă, tradițional, cu un exod al forței de muncă către mediul urban, care a condus la un grad foarte accentuat de îmbătrânire demografică.

Transportul reprezintă un element cheie în dezvoltarea durabilă la nivelul regiunii Sud Muntenia, iar analiza accesibilității transportului oferă informații referitoare la conexiunile cu celelalte regiuni, dar și conexiunile din interiorul regiunii.

În figura de mai jos este evidențiată accesibilitatea unităților administrativ teritoriale din regiune la municipiile reședință de județ, în funcție de timpul parcurs. Astfel, se pot observa cu ușurință localitățile din cadrul județelor ce au o accesibilitate scăzută față de municipiul reședință de județ, acestea fiind evidențiate cu culoarea albă.

Figura nr. 5.2. - Accesibilitatea unităților administrativ teritoriale la municipiile reședință de județ în funcție de timpul parcurs

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia

CONECTIVITATEA REGIUNII SUD MUNTENIA CU AXELE TEN-T

Regiunea Sud Muntenia este traversată de 3 axe prioritare ale rețelei europene de transport (TEN-T), coridoare care leagă centrul și nordul Europei de zona Mediteraneană și Asia, respectiv:

- Axa prioritară 7 (rutieră);
- Axa prioritară 18 (fluviul Dunărea);
- Axa prioritară 22 (feroviară).

În ceea ce privește accesibilitatea regiunii la rețeaua TEN-T, aceasta se realizează prin trei tipuri de conectivitate: primară, secundară și terțiară. Deoarece, de-a lungul timpului, au existat numeroase

interpretări ale definițiilor tipurilor de conectivitate, în urma unei întâlniri tripartite MT – MFE – AMPOR s-au agreat următoarele:

1. **Conectivitate primară:** rețea de așezări/ localități aflate pe traseul TEN-T;
2. **Conectivitate secundară:** direct, prin intermediul unui drum (DN sau DJ) care se racordează la TEN-T;
3. **Conectivitate terțiară:** indirect, prin intermediul unui DJ care intersectează un DN care se racordează la TEN-T.

În Sud Muntenia, **rețeaua rutieră de bază** (TEN-T Core) este reprezentată de următoarele coridoare:

- Autostrada A1 (E81): comuna Bolintin Deal (Giurgiu) – Pitești (Argeș);
- Autostrada A2 (E81): Fundulea (Călărași) – Fetești (Ialomița) - legătura cu Constanța;
- Autostrada A3: limita județului Ilfov - Ploiești (Prahova) – legătura cu Brașov;
- E60 și E577: comuna Gorgota (Prahova) – Ploiești (Prahova) – Mizil (Prahova) – legătura cu Buzău;
- E70 și E85: Adunații Copăceni (Giurgiu) – Giurgiu – legătura cu Ruse (Bulgaria);
- E70: Mihăilești (Giurgiu) – Alexandria (Teleorman) – Roșiorii de Vede (Teleorman) – comuna Măldăeni (Teleorman) - legătura cu Craiova;
- E81: Pitești (Argeș) – comuna Dedulești (Argeș) - legătura cu Sibiu.

Punct de trecere al frontierei Giurgiu – Ruse: rutier, fluvial și feroviar (podul Prieteniei Giurgiu - Ruse).

Rețeaua rutieră extinsă (TEN-T Comprehensive) din regiune este reprezentată de următoarele coridoare:

- E85 și E60: Comuna Sinești (Călărași) – Urziceni (Ialomița) – Ciocârlia (Ialomița) – legătura cu Buzău;
- E60: Ploiești (Prahova) - Bușteni (Prahova) – Azuga (Prahova) – legătura cu Brașov;
- E574 (DN73): Pitești (Argeș) – Câmpulung Muscel (Argeș) – Rucăr (Argeș) – sat Podu Dâmboviței (comuna Dâmbovicioara, județul Argeș) – legătura cu Brașov;
- E574 (DN65): Pitești (Argeș) – limita județului Olt (legătura cu Craiova).

Punctele de trecere ale frontierei:

- Zimnicea (județul Teleorman) – Sviștov (Bulgaria): fluvial;
- Oltenița (județul Călărași) - Tutrakan (Bulgaria): fluvial;
- Călărași (județul Călărași) - Silistra (Bulgaria): fluvial.

În ceea ce privește conectivitatea drumurilor de pe teritoriul regiunii Sud Muntenia la rețeaua europeană rutieră de bază și extinsă (TEN-T core și comprehensive), aceasta este prezentată sub formă tabelară în ANEXA 1.2.5.1.

Figura nr. 5.3. - Harta rețelilor rutiere de bază și extinse, în România

Sursa: Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România (CNADNR), care administrează rețeaua de drumuri naționale, clasifică drumurile în 2 categorii:

- **Drumuri naționale principale:**

- DN1: București - Borș – este cel mai aglomerat drum național din România și parcurge regiunea de la sud la nord, între limita județului Ilfov și cea a județului Brașov, pe circa 100 km. Traseul său se suprapune cu cel al DE60, iar pe distanța dintre limita județului Ilfov și Comarnic este prevăzut cu 4 benzi (două pe sens). În ultimii 10 ani, drumul a fost modernizat, inclusiv cu lucrări de creștere a siguranței traficului, la care se adaugă drumul de centură al municipiului Ploiești (12,9 km), conectat la Autostrada A3;

- DN2: București - Siret – este cel de-al doilea cel mai aglomerat drum național din România și parcurge regiunea pe o distanță scurtă (50 km), în județul Ialomița. Este o șosea cu 4 benzi și se suprapune peste traseul DE85;
- DN3: București - Constanța – este un drum național mai puțin circulat, cu o singură bandă pe sens, care se întinde pe circa 115 km;
- DN4: București - Oltenița – este un drum național, care parcurge regiunea pe o distanță de 45 km, cu o singură bandă pe sens;
- DN5: București - Giurgiu – este un drum național cu 4 benzi, similar unui drum expres, care este intens circulat și care traversează regiunea pe o distanță de 43 km. Acesta a fost modernizat recent printr-un proiect ISPA, care a implicat extinderea sa la 2 benzi pe sens pe o distanță de 39,5 km și construcția unei variante de ocolire a comunei Adunații-Copăcenii (3 km). De asemenea, există un proiect de modernizare al Podului de la Giurgiu;
- DN6: București - Cenad – este cel de-al patrulea cel mai circulat drum național din țară și străbate regiunea pe circa 100 km. DN6 se suprapune pe traseul DE70 și dispune de o bandă pe sens. Prin Programul Operațional Sectorial de Transport se finanțează, în prezent, modernizarea DN6 pe segmentul Alexandria – limită județul Olt (circa 50 km), construcția variantelor de ocolire Alexandria (13,3 km) și Roșiorii de Vede (14,4 km). De asemenea, s-a elaborat un proiect și pentru realizarea unei variante de ocolire a orașului Mihăilești (3,2 km);
- DN7: București - Nădlac – este cel de-al treilea cel mai circulat drum din România și care se suprapune, pe segmentul Pitești – limita județului Vâlcea, cu DE81. În total, drumul străbate circa 135 km din regiunea Sud Muntenia. Este un drum cu o bandă pe sens, pentru care există un proiect de lărgire la 4 benzi în sectorul Bâldana - Titu (22 km), precum și o variantă de ocolire (6 km) în orașul Titu;
- DN1A: București - Brașov – este un drum național important prin prisma faptului că este cea mai eficientă alternativă la DN1, având o lungime de 115 km pe teritoriul regiunii. Drumul nu a beneficiat în ultimii ani de lucrări complexe de reabilitare și modernizare;
- DN1B: Ploiești - Buzău – este un drum intens circulat, care se întinde pe 40 km în estul regiunii și care se suprapune cu DE 577. Drumul are 4 benzi pe distanța Ploiești - Albești Paleologu, sector care este cel mai intens circulat;
- DN1D: Ploiești - Urziceni – un drum important, prin prisma faptului că este o alternativă de a evita zona aglomerată a Bucureștiului, reducând semnificativ distanța dintre zona Transilvaniei și a Munteniei și Dobrogea. Are o distanță de 45 km și nu a beneficiat de lucrări ample de modernizare în ultimii ani;

- DN2A: Urziceni – Constanța – cu o lungime de 115 km pe suprafața regiunii, este unul dintre cele mai circulat 10 drumuri din România, fiind o alternativă la Autostrada A2. Acesta se suprapune peste traseul DE60. În prezent, se realizează lucrări de modernizare la Podul peste Dunăre de la Giurgeni (1,5 km);
- DN 2C: Slobozia - Buzău – străbate regiunea pe o distanță de doar 30 km, însă asigură accesul la Stațiunea Amara;
- DN3A: Lehliu - Gară – Fetești – paralel cu Autostrada A2, pe o distanță de 79 km;
- DN3B: Călărași – Fetești - Urziceni – cu o lungime de 98 km, merge de-a lungul Dunării;
- DN21 și 21B: Călărași - Brăila – se suprapune parțial cu DE584 și are o lungime de 71 km. Sectorul Slobozia – Bărăganul (21 km) se află, în prezent, în curs de reabilitare;
- DN71: București - Sinaia – are o lungime de 103 km pe teritoriul regiunii și este un drum intens circulat, mai ales în zona Târgoviște. Este, alături de DN1A, una dintre alternativele la DN1 pentru deplasarea între București și Brașov. În prezent, se execută lucrări de reabilitare a acestui drum, cu fonduri de la bugetul de stat. De asemenea, există un proiect pentru realizarea unei variante de ocolire a orașului Pucioasa (3 km) și Târgoviște (12 km);
- DN72: Ploiești – Găești – cu o lungime de 77 km, este un important drum de legătură între DN1, DN7 și Autostrada A1, într-o zonă dens populată;
- DN72A: Târgoviște - Câmpulung – cu o lungime de 60 km, constituie o alternativă la DN 1 și DN71;
- DN73: Pitești – Brașov – se suprapune cu DE574 și este un important drum de legătură între DN1 și DN7, făcând legătura între Oltenia, Muntenia, Transilvania și mai departe către Moldova. Drumul este intens circulat, mai ales pe sectorul din apropierea municipiului Pitești, până la intersecția cu DE73D către Mioveni. În prezent, se derulează un proiect de lărgire a drumului la 4 benzi pe acest sector de 7,3 km. În plus, întregul drum se află în curs de reabilitare cu finanțare de la bugetul de stat;
- DN7C („Transfăgărășan”) – este unul dintre cele mai cunoscute drumuri din țară, cu o importantă funcție turistică, dar și de legătură între Muntenia și Transilvania;
- DN65: Pitești – Craiova (30 km în regiunea Sud Muntenia) – este un drum intens circulat și face legătura între Oltenia și Autostrada A1 către București. Acesta se suprapune cu DE574 și este propus pentru a fi transformat, pe viitor, în drum expres;
- DN65B – face legătura între DN65 și A1, în jurul municipiului Pitești.

Drumurile naționale principale înregistrează valori ridicate de trafic și au beneficiat de investiții importante în reabilitarea lor, astfel încât starea lor tehnică asigură condiții corespunzătoare de deplasare, ceea ce le face adevărate culoare de dezvoltare.

De menționat este faptul că toate drumurile naționale principale (cu excepția DN7C, DN2C, DN3B, DN1A, DN1D, DN3 și DN4 – au o sarcină maximă admisă de 9 tone/osia simplă motoare) sunt reabilite și permit o masă maximă admisă de 11,5 tone/osia simplă motoare.

- **Drumuri naționale secundare:**

Drumurile naționale secundare asigură legăturile dintre autostrăzi, drumuri naționale principale sau diferite orașe din regiune și din afara acesteia. Acestea înregistrează, în general, valori reduse de trafic și nu au beneficiat de lucrări ample de reabilitare și modernizare în ultimul deceniu.

În regiunea Sud Muntenia se găsesc următoarele drumuri naționale secundare: DN54, DN51A, DN65A, DN52, DN51, DN65E, DN5C, DN5B, DN61, DN41, DN5A, DN31, DN31A, DN21B, DN21A, DN67B, DN65D, DN73C, DN73D, DN65B. Toate aceste drumuri (DN73D – parțial pietruite și care au o sarcină maximă admisă de 8 tone/osia simplă motoare) sunt modernizate și permit o sarcină maximă admisă de 9 tone/osia simplă motoare.

În anul 2015, Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere, cea care administrează rețeaua de autostrăzi și drumuri naționale din țară, a realizat recensăminte de circulație.

Zonele de congestionare a traficului de la nivelul regiunii Sud Muntenia erau, conform recensământului de trafic din 2015, următoarele:

1. A1 între km 30 (Palanca) și km 50 (Corbii Mari) 47.700 de mașini/zi;
2. A1 între km 11 (Centura) și km 30 (Palanca) 42.700 de mașini/zi;
3. DN1 între km 40 (Ciolpani) și km 54 (Centura Ploiești) 39.170 de mașini/zi;
4. A1 intrarea în Pitești 36.189 de mașini/zi.

Suplimentar, pe perioada estivală, autostrada A2 care tranzitează județele Călărași și Ialomița înregistrează un trafic ce depășește 50.000 de autovehicule, făcând-o cel mai circulat drum din țară în această perioadă a anului.

Din anul 2015, anul ultimelor date oficiale până în prezent, a fost deschisă o nouă rută alternativă la DN 1 și anume A3, care leagă municipiul București de municipiul Ploiești și care a preluat parțial traficul de pe DN1.

TRANSPORTUL FEROVIAR

Traversată și de principalele magistrale feroviare ale țării incluse în rețeaua TEN-T de bază și extinsă, regiunea are un real avantaj datorită facilitării de către acestea a legăturii cu importante zone și centre urbane ale țării și asigurării unui transport rapid. Magistrala cu lungimea cea mai mare care traversează regiunea este și cea care asigură legătura cu principala poartă maritimă a țării - portul Constanța.

Potrivit studiului privind „Dezvoltarea urbană în regiunea Sud Muntenia – stadiul actual și scenarii de dezvoltare pentru perioada 2014-2020”, rețeaua de transport feroviar TEN-T din regiune cuprinde următoarele magistrale și linii:

a) Rețeaua feroviară TEN-T de bază:

- Magistrala 300: București - Ploiești - Brașov și mai departe către granița cu Ungaria – este o linie dublă electrificată, parte din Axa prioritară TEN-T feroviară IV. Aceasta asigură conectarea României la rețeaua majoră de transport din Europa Centrală și de Vest;
- Magistrala 500: București-Ploiești-Vicșani (spre Ucraina) – linie dublă electrificată, parte a axei prioritare TEN-T feroviare IX, asigură legătura cu spațiul ex-sovietic;
- Magistrala 800: București - Fetești - Constanța – linie dublă electrificată, parte din axa prioritară TEN-T IV, asigură legătura feroviară cu cel mai important port de la Marea Neagră;
- Magistrala 900: București – Roșiori - Timișoara - linie dublă electrificată, asigură legătura dintre axele prioritare TEN-T feroviare IX și IV;
- Linia 902: București - Giurgiu – linie dublă neelectrificată, în prezent nefuncțională, din cauza prăbușirii podului de la Grădiștea, va asigura legătura dintre capitală și zona mediteraneană, de-a lungul axei prioritare TEN-T IX;
- Magistrala 1000: București - Ploiești – linie dublă electrificată.

b) Rețeaua feroviară TEN-T extinsă:

- Linia 901: București – Pitești – Râmnicu Vâlcea – este o linie secundară dublă neelectrificată, care este funcțională doar pe tronsonul București - Vâlcele, în timp ce tronsonul Vâlcele – Râmnicu Vâlcea nu a fost încă finalizat, lucrările fiind abandonate în urmă cu peste 15 ani. Odată finalizat, acest tronson va permite accesul rapid al municipiului Pitești și al nordului regiunii la rețeaua TEN-T de bază;
- Linia 903: Videle – Giurgiu – este o linie simplă neelectrificată, care face legătura dintre magistrala 900 și linia 902, fiind utilizată ca alternativă la linia 902 de deplasare între București și Giurgiu, care nu e funcțională.

Rețeaua de căi ferate a regiunii este bine dezvoltată, liniile aflate în exploatare însumând, la sfârșitul anului 2017, o lungime de 1.247 de km, regiunea deținând din acest punct de vedere, 11,6% din totalul pe țară.

Liniile de cale ferată electrificate din cadrul regiunii au o lungime de 439 de km (11,57% din totalul la nivelul țării), ponderea acestora de 36,17% din totalul liniilor de cale ferată nu este superioară mediei pe țară (45,41%). De remarcat este faptul că în județul Argeș rețeaua feroviară este complet neelectrificată.

În raport cu suprafața regiunii, liniile de cale ferată aveau o densitate de 36,2 km/1.000 km², fiind inferioară mediei pe țară de 45,2 km/1.000 km². Cea mai densă rețea de cale ferată exista în județul Ialomița (65,8 km/1000 km²), urmat de Teleorman (39,2 km/1000 km²), Călărași (37,0 km/1000 km²), în timp ce județul Giurgiu înregistra cea mai scăzută valoare (13,3 km/1000 km²).

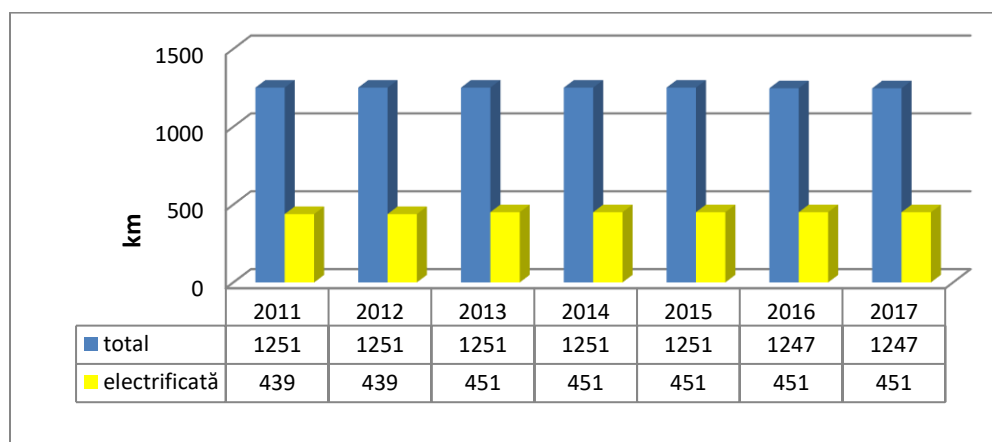
Tabel nr. 5.2. - Lungimea, starea și densitatea căilor ferate la nivelul județelor regiunii Sud Muntenia, în anul 2017

Regiune/Județ	Căi ferate		Densitatea căilor ferate pe 1000 km ² (km)
	Total (km)	Electrificate (%)	
Sud Muntenia	1247	36,17	36,2
Argeș	227	:	33,3
Călărași	188	78,19	37,0
Dâmbovița	103	4,85	25,4
Giurgiu	47	51,06	13,3
Ialomița	293	28,33	65,8
Prahova	162	69,14	34,4
Teleorman	227	29,96	39,2

Sursa: Anuarul Statistic al României; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

Urmare a descreșterii transportului feroviar și a stării precare a unor sectoare de cale ferată în perioada analizată 2011 – 2017, lungimea totală a căilor ferate în exploatare a scăzut cu 4 kilometri, de la 1.251 de kilometri la 1.247 de kilometri.

Grafic nr. 5.3. - Lungimea căilor ferate în exploatare din regiunea Sud Muntenia, în perioada 2011 - 2017

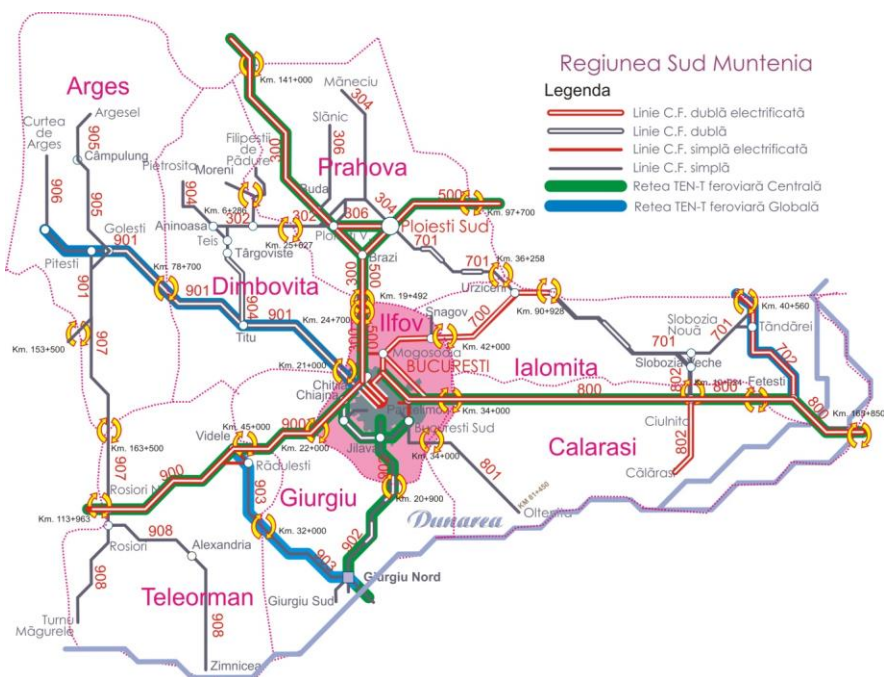
Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

Față de 2011, în anul 2017, doar județul Teleorman a avut 4 km de cale ferată închisă, în celelalte 6 județe menținându-și linia de cale ferată în funcțiune. Mai puțin de o treime din totalul kilometrilor de

cale ferată sunt electrificați, în acest domeniu nerealizându-se nici o investiție pe orizontul de timp analizat.

În ceea ce privește detalierea caracteristicilor tehnice ale liniilor de cale ferată din regiune, aceasta este ilustrată în figura de mai jos.

Figura nr. 5.4. - Caracteristici tehnice ale liniilor de cale ferată din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Ministerul Transporturilor și Infrastructurii - Compania Națională de Căi Ferate „CFR”- S.A. București

În ceea ce privește evoluția infrastructurii feroviare din ultimii ani, studiul de piață „Transportul feroviar în România” subliniază faptul că activitatea operatorilor care folosesc această infrastructură este afectată ca urmare a deteriorării continue a acesteia. Această deteriorare conduce la o calitate redusă a serviciilor prestate, în special în ceea ce privește viteza de transport și punctualitatea. Având viteze reduse, durate foarte lungi de călătorie și servicii neperformante de călătorie, precum și costuri ridicate comparativ cu transportul rutier, transportul de pasageri și marfă pe calea ferată a scăzut dramatic în comparație cu anul 1989, când a înregistrat valori record. Astfel, conform „Strategiei de Dezvoltare a Infrastructurii Feroviare – 2019-2023”, Anexa 1, cota modală în cadrul transportului terestru de pasageri în România, comparativ cu media UE-28, pe baza datelor Eurostat, la anul 2015 este de 4,6% în România față de 7,7% (media UE-28). Prin comparație cu situația la nivel european, se remarcă pe de o parte competitivitatea mult mai redusă a transportului feroviar în raport cu cel european, dar pe de altă parte se remarcă faptul că, la nivel european, transportul feroviar deține o cotă modală apropiată de cea a transportului rutier public (în comun).

Este știut că, în mod tradițional, transportul feroviar este utilizat pentru transportul pe distanțe lungi, iar cel auto pentru distanțe mai scurte. Diagrama arată însă o tendință de inversare a acestei reguli. Începând din anul 2012, raportul dintre distanța medie în traficul rutier și cea din traficul feroviar a depășit valoarea de 80%. Dacă situația evoluează în aceiași parametri, este de așteptat ca în scurt timp distanța medie de transport în traficul rutier să devină mai mare decât în traficul feroviar, ceea ce reprezintă o anomalie a sistemului național de transport.

Totodată, în ultimii ani, ca urmare a alocărilor insuficiente de la bugetul de stat pentru reparația elementelor infrastructurii feroviare, parametri tehnici ai infrastructurii feroviare publice au suferit o continuă degradare. Aceasta a determinat reducerea treptată a vitezei maxime de circulație pe liniile curente și directe din stații și reducerea lungimii liniilor cu viteză maximă de circulație. Un exemplu elocvent este calea ferată Giurgiu - Giurgiu Nord - București. În data de 13 august 2005, din cauza inundațiilor, podul de cale ferată ce traversa râul Argeș din localitatea Grădiștea s-a prăbușit, iar de atunci legătura feroviară este întreruptă. Trenurile rapide între București și Ruse (Bulgaria) care trec prin Giurgiu Nord, sunt redirecționate prin Videle.

Studiul privind „Dezvoltarea urbană în regiunea Sud Muntenia – stadiul actual și scenarii de dezvoltare pentru perioada 2014-2020” a identificat însă faptul că, în ultimii 10 ani, au fost executate următoarele proiecte ample de reabilitare a infrastructurii feroviare din regiunea Sud Muntenia:

- Tronsonul București - Câmpina (92 km) – cu o finanțare de la Banca Europeană de Investiții;
- Tronsonul București – Fundulea (35 km) – cu finanțare ISPA;
- Tronsonul Predeal - Câmpina (48 km) – cu finanțare ISPA;
- Tronsonul Fundulea - Fetești (104 km) – cu finanțare ISPA.

În prezent, mai există proiecte mature pentru reabilitarea Podului CF de la Fetești (1 km), precum și pentru modernizarea stațiilor de cale ferată din Alexandria, Giurgiu, Pitești, Slobozia, Călărași și Târgoviște, toate cu cofinanțare din Fondul de Coeziune al UE.

În concluzie, deși regiunea beneficiază de o rețea de transport feroviar bine dezvoltată, aceasta este învechită și deteriorată, cu efecte negative asupra vitezei de transport și punctualității. În acest sens, investițiile din perioada 2014 – 2020 vor trebui direcționate către reabilitarea acestui tip de infrastructură.

Potrivit datelor furnizate de Ministerul Transporturilor și Infrastructurii - Compania Națională de Căi Ferate „CFR”- S.A. București, segmentele de cale ferată care trebuie modernizate în regiunea Sud Muntenia, ca urmare a apartenenței lor la rețeaua TEN-T de bază sau extinsă, sunt următoarele:

- București - Giurgiu - Frontieră - Lungime totală 68,75 km (aproximativ 48 km în regiunea Sud Muntenia), termen maxim finalizare 2030;

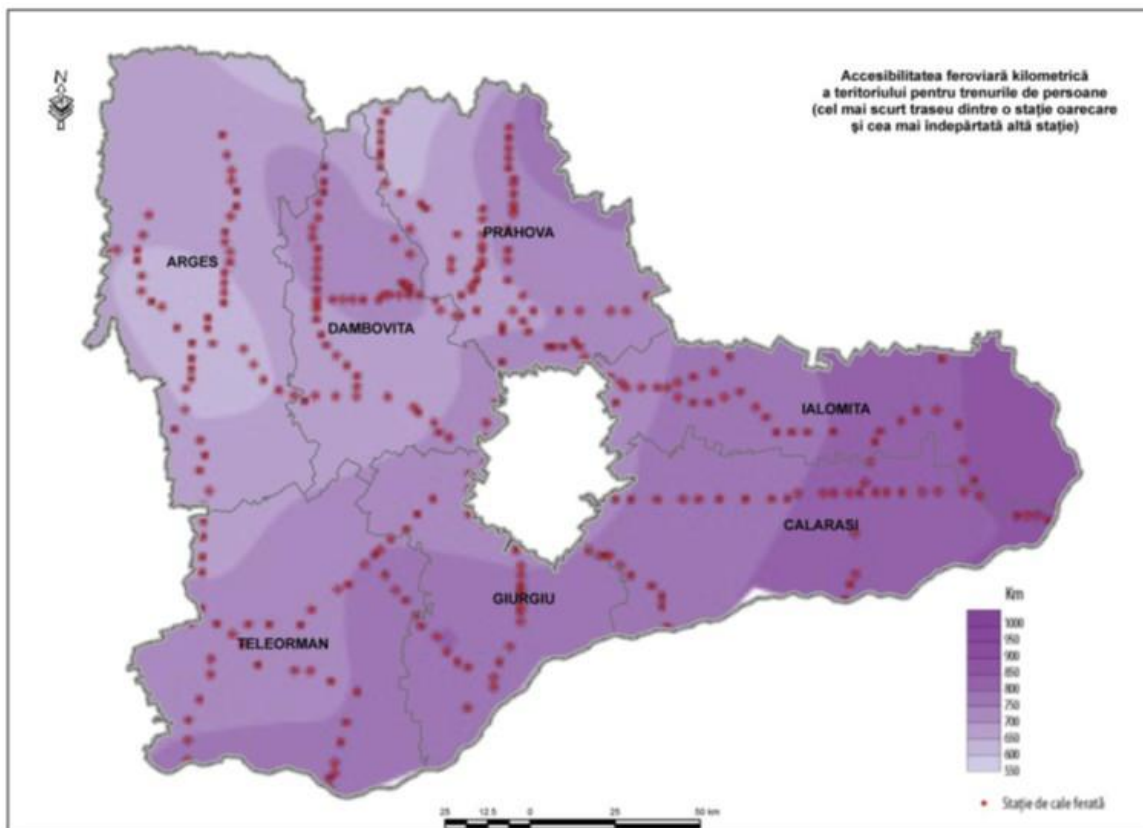
- Ploiești Sud - Buzău - Lungime totală 68,6 km (aproximativ 33 km în regiunea Sud Muntenia), termen maxim finalizare 2030;
- Roșiori - Videle - Lungime totală 49,24 km, termen maxim finalizare 2030;
- Videle - Chiajna - Lungime totală 42 km, termen maxim finalizare 2030;
- Videle - Giurgiu - Lungime totală 61,4 km, termen maxim finalizare 2050;
- Chitila - Pitești - Lungime totală 98,61 km, termen maxim finalizare 2050;
- Făurei - Fetești - Lungime totală 88,62 km (aproximativ 58 km în regiunea Sud Muntenia), termen maxim finalizare 2050.

În ceea ce privește numărul kilometrilor de cale ferată ce trebuie reabilitați în regiunea Sud Muntenia, aceștia sunt prezentați în detaliu în anexa 1.2.5.2.

ACCESIBILITATEA FERROVIARĂ

În ceea ce privește accesibilitatea feroviară (în kilometri), modelul teoretic reprodus în figura de mai jos, evidențiază faptul că partea de sud și est a regiunii Sud Muntenia (Culoarul Dunării) este cel mai puțin accesibilă, distanța pe calea ferată față de anumite puncte din țară fiind de 800 - 850 km, ceea ce înseamnă un timp de deplasare de peste 10 ore, ceea ce face acest tip de transport ineficient. Prin urmare, o serie de relații din această zonă au fost concesionate către operatori privați (de exemplu Costești - Roșiori - Turnu Măgurele).

Figura nr. 5.5. - Accesibilitatea feroviară kilometrică, în regiunea Sud Muntenia

Sursa: Studiu privind Stadiul Actual de Dezvoltare al Infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și Perspective de Dezvoltare

TRANSPORTUL AERIAN

În ceea ce privește accesibilitatea la rețeaua de transport aerian, în regiune nu funcționează niciun aeroport civil pentru transport aerian de marfă și călători, dar aceasta beneficiază de serviciile celui mai mare aeroport internațional din România (aeroportul Otopeni), amplasat la minimum 60 km și maximum 120 km de reședințele județelor regiunii. Alte aeroporturi aflate în apropierea regiunii sunt aeroportul Mihail Kogalniceanu din județul Constanța (regiunea Sud-Est), aflat la 120 km depărtare de municipiile Călărași și Slobozia și Aeroportul Craiova (regiunea Sud-Vest), aflat la aproximativ 100 km de municipiul Pitești.

TRANSPORTUL FLUVIAL

La nivelul anului 2017 transportul fluvial de mărfuri reprezentând doar 8% (în scădere de la 9,2% în anul 2011) din volumul total al mărfurilor transportate în comparație cu transportul rutier și feroviar de marfă care reprezintă 62% (în creștere de la 57%), respectiv 15% (în scădere de la 19%) din transportul total de marfă.

Transportul de mărfuri pe căile navigabile interioare se derulează în România pe Dunăre și pe canalul Dunăre – Marea Neagră/Poarta Albă – Midia Năvodari, respectiv prin porturile situate la acestea.

Conform INS Tempo online Sectorul Transport, la nivelul anului 2017, transportul pe căi navigabile interioare a înregistrat 29.043 mii tone. La nivelul aceluiași an, flota fluvială românească era alcătuită din 1.509 nave (fără propulsie pentru transportul mărfurilor, remorchere și împingătoare, nave pentru transportul pasagerilor), iar mijloacele de transport maritim numărau 413 nave.

Potrivit studiului privind „Dezvoltarea urbană în regiunea Sud Muntenia – stadiul actual și scenarii de dezvoltare pentru perioada 2014-2020”, pe teritoriul regiunii Sud Muntenia există un număr de 5 porturi: Turnu Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Oltenița și Călărași, dintre care unul este cuprins în rețeaua TEN-T de bază (Giurgiu), 3 sunt cuprinse în rețeaua TEN-T extinsă (Zimnicea, Oltenița și Călărași), iar portul Turnu Măgurele este în afara rețelei TEN-T.

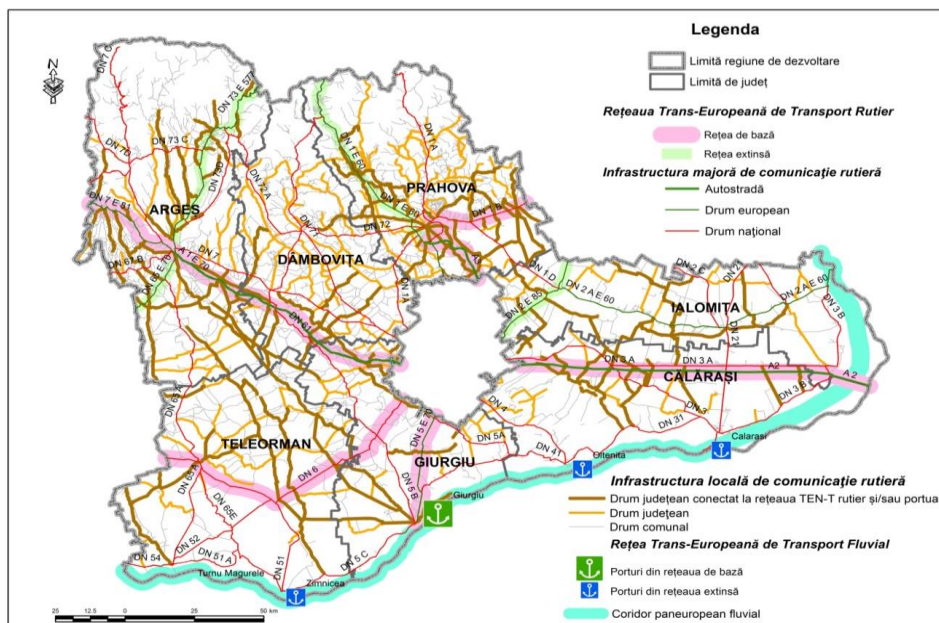
De asemenea, în rețeaua TEN-T extinsă a fost cuprins portul 1 Decembrie la Canalul București-Dunăre, care nu a fost finalizat, lucrările fiind abandonate după 1989. Acest port ar urma să deservească transportul de mărfuri între municipiul București și portul Oltenița, unde se va face legătura cu Dunărea.

Regiunea Sud Muntenia beneficiază de accesul la principala arteră de navigație europeană, Dunărea, care asigură și facilitează, prin intermediul porturilor fluviale Turnu Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Oltenița și Călărași, schimburile comerciale cu țările europene riverane. Infrastructura nesatisfăcătoare a porturilor fluviale și reducerea treptată a activității acestora, sunt factori care au contribuit la scăderea gradului de utilizare a potențialului existent.

Pentru a valorifica potențialul oferit de axa Rin-Main-Dunăre, dezvoltarea porturilor de pe Dunăre ale regiunii reprezintă un obiectiv major pentru investițiile din următoarea perioadă de finanțare 2014 - 2020.

Accesibilitatea la căile fluviale este asigurată direct doar pentru localitățile din partea de sud a regiunii Sud Muntenia, prin cele 5 porturi (Turnu Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Oltenița și Călărași). Toate aceste porturi dispun de acces rutier și feroviar, dar nu există centre moderne de transport intermodal, iar unele dintre ele nu beneficiază de legături rutiere sau feroviare rapide (Turnu-Măgurele, Zimnicea, Oltenița) cu celelalte centre din regiune.

Figura nr. 5.6. – Porturile din regiunea Sud Muntenia și infrastructura rutieră de acces către acestea

Sursa: Studiu privind Stadiul Actual de Dezvoltare al Infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și Perspective de Dezvoltare

Fluviul Dunărea reprezintă însă o barieră naturală semnificativă în calea relațiilor de transport de persoane și mărfuri între regiune și zona balcanică (Bulgaria, Grecia, Turcia, Asia). Astfel, deși granița naturală dintre regiunea Sud Muntenia și Bulgaria este de peste 250 km, există un singur pod rutier și feroviar, la Giurgiu, care are o infrastructură deficitară și este supraaglomerat. În plus, Lunca Dunării este relativ izolată față de rețeaua TEN-T rutieră și feroviară (exceptând municipiul Giurgiu), iar volumul de mărfuri transportate este foarte redus, în condițiile infrastructurii portuare uzate fizic și moral. Din această perspectivă, cel mai greu accesibile orașe sunt Turnu Măgurele, Zimnicea și Oltenița, aflate la 40-60 km de cel mai apropiat punct de acces la rețeaua TEN-T feroviară și rutieră.

Principalele caracteristici funcționale ale celor cinci porturi din regiune sunt următoarele:

- a) **Portul Turnu Măgurele** are o suprafață totală de 8,5 ha și dispune de o platformă de depozitare de 660 de mp, depozite de 500 de mp, și de 4 macarale de cheu (5 tf x 32 m și 16 tf x 32 m). În proximitatea portului funcționează o linie modernă de ferry-boat către Nikopol (Bulgaria). Portul are acces la drum național și cale ferată. Pot acosta nave de maxim 1.800 de tone, adâncimea fiind de -2,8 m. Cheiul portuar este de 610 m, din care 120 de m este operațional. Capacitatea totală a portului este de 800.000 de tone/an.
- b) **Portul Zimnicea** dispune de un chei funcțional de 440 de ml, de o platformă de depozitare de 21.300 de mp și depozite de 4.000 de mp, precum și de trei macarale de cheu 16 tf x 32 m. Silozul de cereale din port are o capacitate de 8.000 de tone și permite încărcarea directă din nave. În port există o facilități de ferry-

boat către Svistov (Bulgaria). Portul are acces la drum național, cale ferată și permite acostarea navelor de maxim 2.000 de tone. Capacitatea sa totală este de 720.000 de tone/an.

c) **Portul Giurgiu** este cel mai important și complex din regiunea Sud Muntenia. Este tot un port public, concesionat de Ministerul Transporturilor către CN APDF S.A. Giurgiu, care permite acostarea navelor de maxim 2.000 de tone.

Portul se întinde pe o lungime de circa 8 km, are o incintă de 59 ha, din care 70.000 de mp construiți și cuprinde un număr de 4 sectoare portuare:

- Sectorul Ramadan – cu fronturi de acostare de 750 m, 1.100 de ml de cheiuri (dana Dunapref – 450 ml, 2 dane penru pasageri – 250 ml, 4 dane pentru mărfuri – 400 m), depozite de 3.000 m² și platformă betonată de 8.000 m². Portul dispune și de 2 macarale de tip portic (5 tf x 32 și 16 tf x 32m) și are o capacitate de 435.000 de tone/an;
- Bazinul Plantelor – cu fronturi de acostare de 1.190 de ml (2 dane pentru agregate, 2 dane pentru cereale și 8 dane neamenajate), cheiuri-pereu, platformă de depozitare de 29.000 de mp, 5 macarale portic (5 tf x 32 m și 16 tf x 32) și o capacitate de 1.230.000 de tone/an;
- Bazinul Veriga – cu o lungime de 1.000 m, care cuprinde șantierul naval Shipyard ATG Giurgiu, cu syncrolift pentru nave de 5.000 de tone, cheiuri de armare, hale de producție și reparații, Zona Liberă Giurgiu și fostul Ferry-Boat Ruse - Giurgiu, momentan aflat în conservare;
- Portul Petrolier – cu fronturi de acostare de 680 ml, rezervoare petroliere și o capacitate de 550.000 de tone/an.

d) **Portul Oltenița** se află în proprietatea publică și este administrat de Compania Națională Administrația Porturilor Dunării Fluviale S.A. Giurgiu. Suprafața incintei portuare este de 88,7 hectare, din care 9.600 de mp reprezintă suprafața construită. În port operează, în prezent, două companii private – SCAEP Giurgiu Port și TTS S.A. București, mărfurile operate fiind cereale și materiale de construcții. Capacitatea portului este de 450.000 de tone/an.

Portul Oltenița permite acostarea barjelor de până la 2.000 t, cu acces direct din șenalul navigabil al Dunării, adâncimea de acostare fiind de -3 m. Infrastructura portului cuprinde:

- 4 rampe de acostare pentru transportul pieselor agabaritice;
- 200 ml front neoperativ – cheu pereat;
- 300 ml cheu pereat pentru manipulare mărfuri;
- 3 macarale portic de cheu – cu o capacitate de 5tf x 32 m;
- acces la drum național și cale ferată;
- șantier naval – actualmente în faliment.

e) **Portul Călărași** este în proprietatea statului român și se află în exploatarea CN AFDP S.A. Giurgiu. Portul are o suprafață de 149.096,42 de mp, fiind alcătuit din trei bazine:

- Călărași Comercial = 81.505 mp;
- Călărași Industrial = 62.500 mp;
- Călărași Chiciu = 5.091,42 mp.

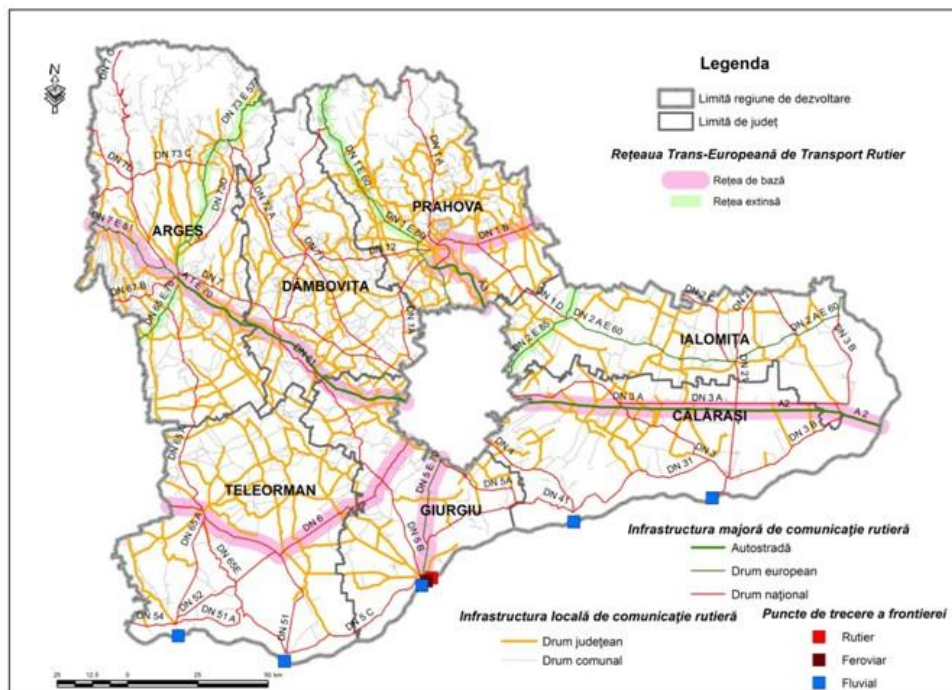
Portul dispune de 1.285 de ml de cheu vertical, siloz de cereale de 10.000 de tone, depozite de 3.000 de mp și platformă de depozitare de 12.000 de mp, iar în zona Chiciu există o rampă de acostare modernizată pentru ambarcațiuni de agrement. Adâncimea de acostare ajunge la -4,25 m, ceea ce permite accesul navel de maxim 3.000 de tone. Portul dispune de 7 macarale (5 tf și 16 tf x 32 m). Capacitatea totală a celor trei bazine este de 1.690.000 de tone.

„Studiul privind dezvoltarea urbană în regiunea Sud Muntenia – stadiul actual și scenarii de dezvoltare pentru perioada 2014-2020” menționează însă că starea infrastructurii portuare este uzată fizic și moral, motiv pentru care, în perioada 2014 – 2020, investițiile ar trebui direcționate cu precădere spre reabilitarea acestora și dotarea cu echipamente performante. Investițiile se vor adresa celor 4 porturi ce sunt incluse în rețeaua TEN-T de bază și extinsă (Giurgiu, Zimnicea, Oltenița și Călărași).

Punctele de trecere ale frontierei din regiunea Sud Muntenia sunt următoarele:

- Turnu Măgurele (județul Teleorman) - Nikopol - fluvial;
- Zimnicea (județul Teleorman) - Sviștov - fluvial;
- Giurgiu (județul Giurgiu) - Ruse - fluvial, rutier și feroviar (podul Prieteniei Giurgiu - Ruse);
- Oltenița (județul Călărași) - Tutrakan - fluvial;
- Călărași (județul Călărași) - Silistra -fluvial.

Figura nr. 5.7. – Punctele de trecere a frontierei din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Studiu privind Stadiul Actual de Dezvoltare al Infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și Perspective de Dezvoltare

TRANSPORTUL INTERMODAL

Conform Strategiei de Transport Intermodal în România 2020, la nivelul regiunii Sud Muntenia existau, la nivelul anului 2011, 2 terminale operate de compania CFR Marfă, la Bradu de Sus (Pitești), respectiv Ploiești – Crâng, dintre care doar primul era funcțional. De asemenea, Compania Națională Administrația Porturilor Dunării Fluviale deține facilitățile de manipulare a mărfurilor în porturile Giurgiu (macarale și platformă pentru containere), Călărași și Oltenița, însă acestea sunt uzate fizic și moral.

La acestea s-a adăugat, tot în 2011, primul terminal intermodal din regiune, deschis în municipiul Ploiești, cu o suprafață de 10 ha, 1,1 km de cale ferată și o capacitate de depozitare de 1.028 TEU, care va fi extinsă la 5.000 TEU în următorii ani. De asemenea, compania SC Automobile Dacia SA deține în zona Pitești-Mioveni propriul terminal de cale ferată care asigură transportul la porturile Constanța și Galați.

Conform aceleiași strategii, există două zone propice pentru amenajarea de noi terminale intermodale, în perioada 2014-2020:

- Zona Calafat-Craiova-Pitești – cu posibilități de combinare a transportului feroviar, rutier și fluvial, care să deservească cu prioritate companiile producătoare de autovehicule – Ford și Automobile Dacia, precum și furnizorii lor;

- Zona Giurgiu-Oltenița-Ploiești – care să deservească cu prioritate piața bucureșteană, cu posibilități de transport combinat – feroviar, rutier și fluvial. Acest terminal este de altfel cuprins și în rețeaua TEN-T de bază, cu o localizare ceva mai precisă (Giurgiu).

De menționat este și faptul că, în ultimii ani, au apărut mai multe proiecte de amenajare a unor terminale petroliere și pentru cereale în porturile dunărene (la Giurgiu, Oltenița, Zimnicea, etc.).

PISTELE DE BICICLIȘTI

La acest moment, nu există o centralizare cu privire la lungimea totală a aleilor pietonale și pistelor pentru bicicliști din regiunea Sud Muntenia. Cu toate acestea, pot fi menționate cele mai importante proiecte derulate în acest sens, în ultimul deceniu:

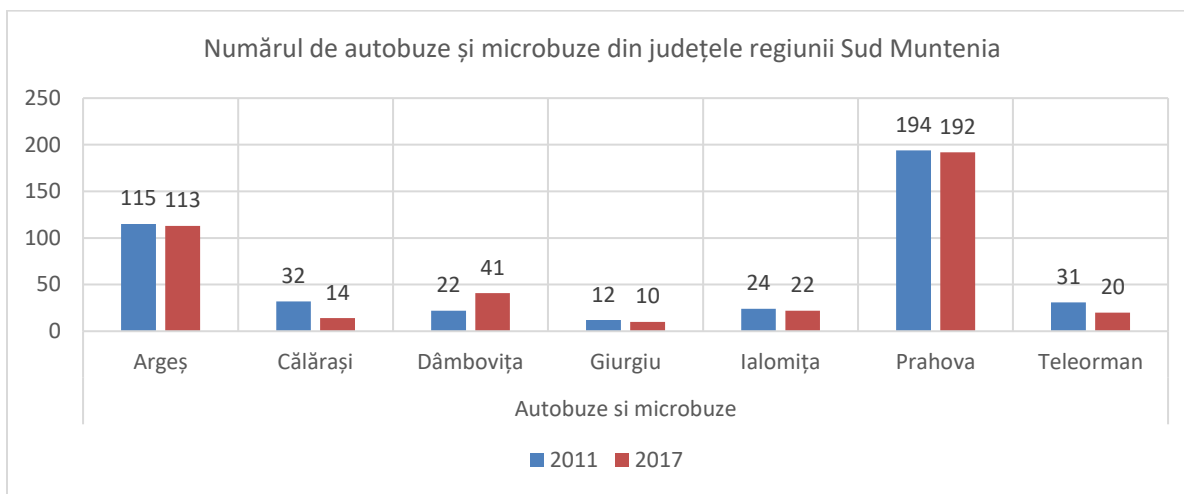
- Pista de bicicliști Călărași - Modelu (Str. Prelungirea București, 2 km) – finanțată din PHARE CBC;
- Pista de biciclete (Str. Independenței - Castanilor: 3 km) Ploiești – finanțată din Programul PHARE;
- Pista de biciclete Pădure Trivale Pitești și Parc Chindia Târgoviște – realizate cu fonduri de la bugetul local;
- Pistă de biciclete (circa 200 km) în Oltenița, Plopeni, Lipănești, Măgurele, Răcari, Doicești, Ulmi, Prundu, Vărăști, Comana, Runcu, Târgoviște, Giurgeni, Vlădeni, Ciocina, Conțești, Făcăeni, Drăganu, Colibași - proiecte depuse spre finanțare la Administrația Națională pentru Fondul de Mediu. Aceste proiecte nu au fost încă implementate, programul fiind temporar suspendat;
- Realizare/reabilitare/modernizare trasee pietonale și pentru bicicliști în municipiile Pitești, Târgoviște, Moreni, Ploiești – prin Programul Operațional Regional 2007 - 2013 – proiecte integrate PIDU.

TRANSPORTUL PUBLIC LOCAL

La nivelul regiunii Sud Muntenia, transportul public local, în anul 2017, era asigurat, în principal, de autobuze și microbuze. Transportul public asigurat prin tramvaie și troleibuze se regăsea doar în județul Prahova, având în dotare 33 tramvaie și 42 troleibuze.

În anul 2017, numărul de autobuze și microbuze din regiune era de 412, cu 18 mai puține față de anul 2011, la nivel județean, cele mai multe autobuze și microbuze regăsindu-se în județele Prahova (192) și Argeș (113), la polul opus fiind județul Giurgiu (10). Cea mai mare scădere s-a înregistrat în județul Călărași, flota de autobuze și microbuze a județului reducându-se la mai mult de jumătate (de la 32 la 14), pe când singurul județ în care s-a înregistrat creștere este Dâmbovița, de la 22 la 41.

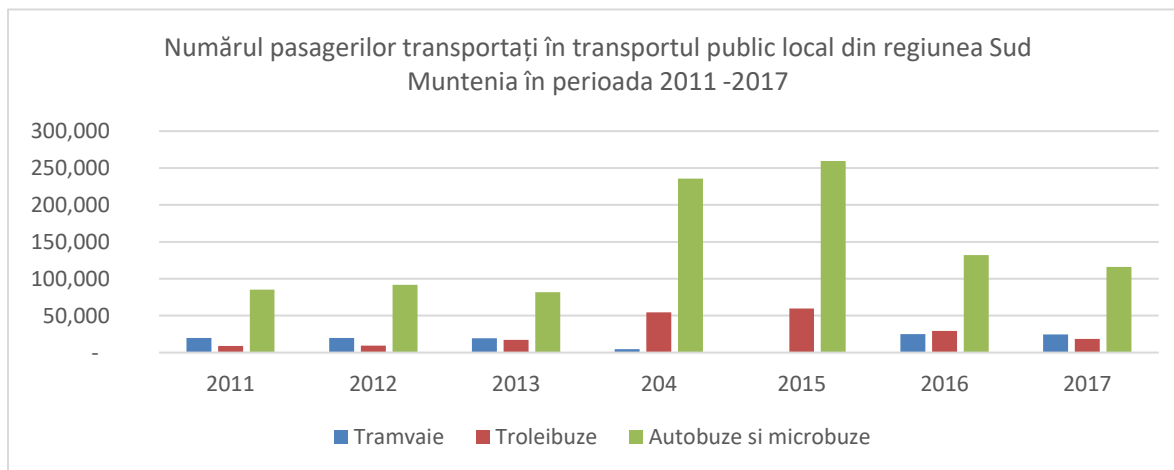
Grafic nr. 5.4. - Numărul de autobuze și microbuze din regiunea Sud Muntenia, în perioada 2011 – 2017

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

În ceea ce privește numărul de pasageri transportați, în perioada analizată 2011 – 2017, s-a înregistrat o creștere cu 39,10%, ajungând la 159.055,2 de mii de persoane, cea mai mare parte dintre aceștia fiind transportați de autobuze și microbuze (116.230,2 de mii de persoane). Anii 2014 și 2015 au înregistrat o valoare ridicată pentru transportul pasagerilor cu autobuze și microbuze iar în anul 2015 în municipiul Ploiești a avut loc revizia infrastructurii de transport cu tramvaiul.

Grafic nr. 5.5. - Numărul pasagerilor transportați în transportul public local din regiunea Sud Muntenia, în perioada 2011 -2017

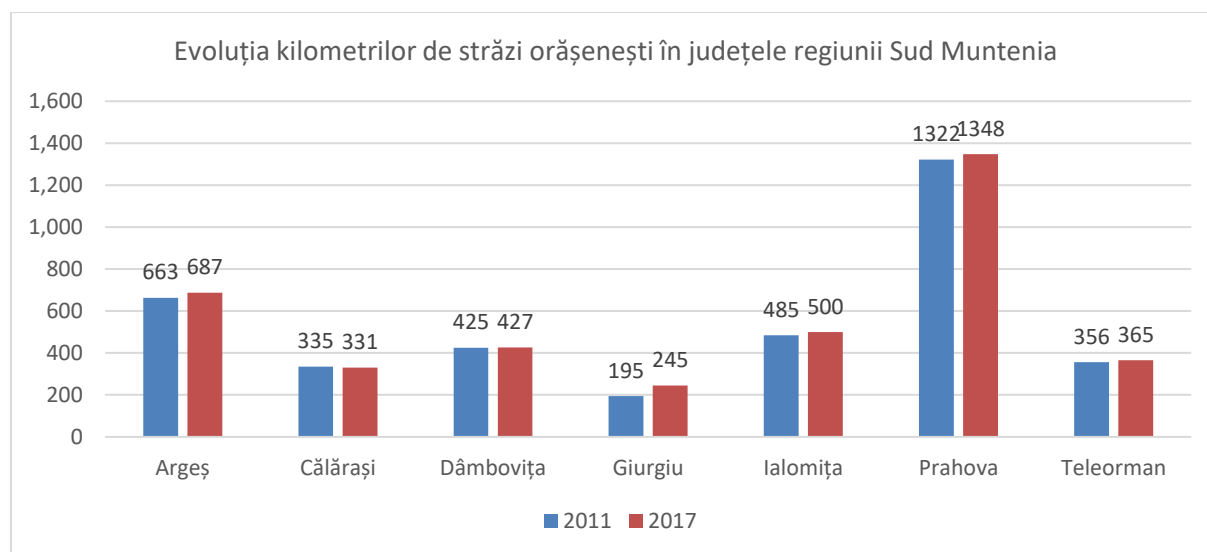
Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

STRĂZILE ORĂȘENEȘTI

Analizând situația străzilor orășenești din regiunea Sud Muntenia, se observă o ușoară creștere a lungimii acestora, cu 3,23% (122 de kilometri) mai mult în anul 2017 față de anul 2011, astfel regiunea se situa sub media națională de 12,27%.

La nivel județean, cea mai mare creștere a kilometrilor de străzi orășenești se identifică la nivelul județului Giurgiu (50 km), Argeș (24 km) și Prahova (26 km). La polul opus, în județul Călărași, rețeaua de străzi orășenești a scăzut cu 4 km (orașul Fundulea).

Grafic 5.6. – Evoluția kilometrilor de străzi orășenești în județele regiunii Sud Muntenia

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

În ceea ce privește starea tehnică a acestora, în anul 2017, erau modernizate doar 74,79% din străzile orășenești din regiune, ponderea cea mai ridicată fiind deținută de județele Argeș (93,45%), Prahova (76,93%) și Dâmbovița (76,35%), iar la polul opus se afla județul Ialomița (49,60%). Astfel comparativ cu celelalte regiuni, regiunea Sud Muntenia ocupa locul 3 (2.919km) la nivel național în ceea ce privește numărul de km al străzilor orășenești modernizate după regiunile București-Ilfov (3.033 km) și Centru (3.012 km).

Tabel nr. 5.3. – Lungimea și starea străzilor orășenești la nivelul județelor regiunii Sud Muntenia, în anul 2017

Județ/Regiune	Străzi orășenești	
	Total (km)	Modernizate (%)
Sud Muntenia	3903	74,79
Argeș	687	93.45
Călărași	331	75.83
Dâmbovița	427	76.35
Giurgiu	245	71.02

Ialomița	500	49.60
Prahova	1348	76.93
Teleorman	365	66.03

Sursa: Direcția Regională de Statistică Călărași; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

Cea mai mare creștere a kilometrilor de drumuri orășenești a avut loc în Municipiul Giurgiu, a cărei rețea a crescut cu 50 de kilometri în orizontul de timp analizat, urmat de orașul Băicoi, cu 22 km. Conform Institutului Național de Statistică, alte localități în care a avut loc creșterea numărului de kilometri de străzi orășenești în intervalul 2011 – 2017 sunt Curtea de Argeș 10 km, Mioveni 9 km, Găești 7 km și Fierbinți-Târg 7 km.

2.5.2. INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI PUBLICE

ALIMENTAREA CU GAZE NATURALE

La nivelul regiunii Sud Muntenia, numărul localităților în care se distribuiau gaze naturale a crescut de la 158 de localități în 2011, la 171 de localități în 2017, atingând o pondere de 30,16%, nedepășind astfel ponderea medie înregistrată la nivel național de 36,46%.

Distribuția gazelor naturale era prezentă mai mult în localitățile județelor din nordul regiunii, iar în ceea ce privește cantitatea gazelor naturale distribuite, 61,12% erau folosite pentru uz industrial și doar 38,88% pentru uz casnic.

În mediul urban, distribuția gazelor naturale era prezentă în 91,67% localități, deficitare fiind județele Călărași cu o pondere de 80% a localităților în care se distribuiau gaze naturale, Ialomița cu o pondere de 71,43%, respectiv Prahova cu 92,86%.

Spre deosebire de mediul urban, în mediul rural situația nu era atât de bună în 2017, unde doar 24,47% dintre localități beneficiau de acest serviciu, valori peste media națională (22,20%) regăsindu-se doar în județele din nordul regiunii: Argeș cu 28,42%, Dâmbovița cu 50% și Prahova cu 44,44%.

Tabel nr. 5.4. - Gradul de dotare al localităților în care se distribuie gaze naturale din regiunea Sud Muntenia pentru anul 2017

Regiune / Județ	Număr localități			Numărul localităților în care se distribuie gaze naturale			Ponderea localităților în care se distribuie gaze naturale (%)		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Sud Muntenia	567	48	519	171	44	127	30,16	91,67	24,47
Argeș	102	7	95	34	7	27	33,33	100	28,42

Călărași	55	5	50	12	4	8	21,82	80	16,00
Dâmbovița	89	7	82	48	7	41	53,93	100	50,00
Giurgiu	54	3	51	9	3	6	15,79	100	11,76
Ialomița	66	7	59	10	5	5	15,15	71,43	8,47
Prahova	104	14	90	53	13	40	50,96	92,86	44,44
Teleorman	97	5	92	5	5	:	5,15	100	:

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

ALIMENTAREA CU ENERGIE TERMICĂ

În perioada analizată, numărul localităților în care se distribuia energie termică a scăzut continuu, de la 15 localități în anul 2011 la 11 localități în 2017, acest fapt fiind datorat numărului mare al locuitorilor care optează pentru instalații proprii de energie termică.

Ponderea localităților din regiune în care se distribuie energie termică a ajuns, în anul 2017, la 2,12%, mai mică cu 0,55% decât ponderea națională.

În mediul urban, distribuția energiei termice se realiza într-un procent foarte scăzut, doar 16,67% din totalul localităților, această pondere fiind influențată foarte mult și de inexistența distribuției energiei termice în județele Dâmbovița și Ialomița, dar și de ponderile scăzute din județele Teleorman cu 20%, Argeș cu 14,29% și Prahova 7,14%, restul județelor înregistrând valori de peste 50%.

În mediul rural, distribuția energiei termice se regăsea doar la nivelul a 3 localități din județele Argeș și Prahova.

Tabel nr. 5.5. - Gradul de dotare al localităților în care se distribuie energia termică din regiunea Sud Muntenia pentru anul 2017

Regiune/ Județ	Număr localități			Numărul localităților în care se distribuie energia termică			Ponderea localităților în care se distribuie energia termică (%)		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Sud Muntenia	567	48	519	11	8	3	2,12	16,67	0,58
Argeș	102	7	95	3	1	2	2,94	14,29	2,11
Călărași	55	5	50	3	3	:	5,45	60	:
Dâmbovița	89	7	82	:	:	:	:	:	:
Giurgiu	54	3	51	2	2	:	3,70	66,67	:
Ialomița	66	7	59	:	:	:	:	:	:
Prahova	104	14	90	2	1	1	1,92	7,14	1,11
Teleorman	97	5	92	1	1	:	1,03	20	:

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

ALIMENTAREA CU ENERGIE ELECTRICĂ

Din perspectiva producției de energie electrică, regiunea Sud Muntenia joacă un rol esențial, prin prisma capacităților și potențialului de care dispune, mai ales în sectorul energiilor regenerabile. În ultimii 10 ani, aceste capacități s-au dublat, prin construcția unei centrale pe gaze, prima de acest gen cu capital privat, de finalizarea unor amenajări hidroenergetice, a unor centrale în cogenerare și a începerii lucrărilor la proiecte din domeniul energiilor regenerabile.

Infrastructura de producere a energiei electrice din regiunea Sud Muntenia este alcătuită din următoarele unități:

a) unități de producere a energiei hidro – administrate de S.C. HIDROELECTRICA S.A. – cu o putere instalată de 655 MW, amplasate mai ales în nordul regiunii (Argeș, Dâmbovița, Prahova);

Pentru perioada următoare, HIDROELECTRICA are în plan construcția unei noi hidrocentrale pe râul Olt, la Turnu Măgurele – Islaz (Teleorman), care va avea o putere instalată de 28,8 MW. De asemenea, există proiecte pentru șase microhidrocentrale (Valea Pechii, Lăzărești, Vlădeni, Mihăești, Oprești, Băjești) pe Râul Târgului (județul Argeș), cu o putere instalată totală de 5,02 MW, în parteneriat public-privat.

De asemenea, în zona Turnu-Măgurele a demarat în anii '70 construcția unei noi hidrocentrale pe Dunăre. Proiectul (cu o capacitate instalată de circa 880 MW) a fost abandonat în urma cu 20 de ani, însă există interes de ambele părți, română și bulgară, pentru reluarea acestuia. Un al doilea proiect, cu o capacitate de 265 MW, viza zona Călărași-Silistra.

b) centrale termoelectrice pe bază de lignit: Centrala Termoelectrică Doicești (Dâmbovița), aflată în administrarea TERMOELECTRICA. Aceasta are o putere instalată de 200 MW și dispune de un bloc de ardere a lignitului, instalat în 1979. Centrala a fost construită pentru a deservi județele învecinate și pentru a exploata lignitul din minele din Muntenia (Șotânga, Filipești, Schitu-Golești, Ceptura, etc.), actualmente închise. Centrala este momentan în conservare, din cauza costurilor mari de operare.

TERMOELECTRICA a demarat deja o procedură de selecție a unui investitor strategic pentru a crea o societate mixtă care să investească în modernizarea centralei, prin construcția unor capacități de producție de 500 MW pe cărbune, eventual și cu integrarea minelor de lignit din zonă.

Compania COCA-COLA a realizat, în anul 2010, o centrală termoelectrică de mici dimensiuni (putere instalată de 6,1 MW), în sistem de cogenerare, la fabrica sa din Ploiești.

Centrale de cogenerare au fost construite și de Grupul INTERAGRO la Zimnicea (14 MW), Turnu Măgurele (20,25 MW), pentru a deservi unitățile de producție ale societății. Aceeași companie are în proiect construcția unei termocentrale pe cărbune la Turnu Măgurele, cu o capacitate instalată de 1.320 MW.

c) centrale de cogenerare pe bază de gaze: Centrala Brazi (Prahova), operată de compania OMV PETROM, cu o putere instalată de 860 MW, operațională integral din 2012. Aceasta a implicat o investiție de circa 500 mil. Euro, inclusiv cu finanțare de la Banca Europeană de Investiții.

De menționat e și faptul că în Mioveni funcționează Fabrica de Combustibil Nuclear și o Stațiune de cercetare în domeniu a NUCLEARELECTRICA, înființată în 1970 pentru a asigura necesarul de combustibil al centralei nuclear-electrice de la Cernavodă. În prezent, se realizează investiții pentru dublarea capacității de producție, în perspectiva deschiderii a două noi reactoare la centrala sus-menționată.

Prin materializarea proiectelor sus-menționate, capacitatea de producție a energiei electrice din regiunea Sud Muntenia ar putea crește cu până la 3.500 MW, triplă față de cea existentă în prezent. În plus, acestea ar contribui la creșterea calității mediului, utilizând resurse regenerabile și/sau tehnologii moderne.

Rețeaua de transport a energiei electrice din regiunea Sud Muntenia este administrată de C.N.T.E.E. TRANSELECTRICA S.A. și cuprinde următoarea infrastructură:

- stații de transformare: Turnu Măgurele (Teleorman), Ghizdaru (Giurgiu), Bradu, Pitești, Stupărei, Râureni, Arefu (Argeș), Târgoviște (Dâmbovița), Brazi-Vest, Teleajen (Prahova), Mostiștea (Călărași), Gura Ialomiței (Ialomița);

- linii de 220 kV: București Sud-Ghizdaru; București Sud-Fundeni-Brazi Vest; Brazi Vest-Târgoviște-Bradu; Bradu-Pitești Sud; Bradu-Arefu; Bradu-Stupărei-Râureni-Arefu; Ghizdaru-Turnu Măgurele – Craiova; București Sud – Mostiștea;

- linii de 400 kV: Bradu-Brașov; Bradu-Țânțăreni; București Sud – Slatina; Domnești-Urechești; Domnești- Brazi Vest - Dârste; București Sud – Gura Ialomiței; București Sud – Pelicanu; Brazi Vest – Teleajen - Stâlp;

- inelul de 400 kV București – Brazi Vest.

Figura nr. 5.8. – Rețeaua electrică de transport din România

Sursa: Transelectrica

Rețeaua de distribuție a energiei electrice din regiunea Sud Muntenia este gestionată de 3 companii diferite, dintre care două au capital privat și una de stat:

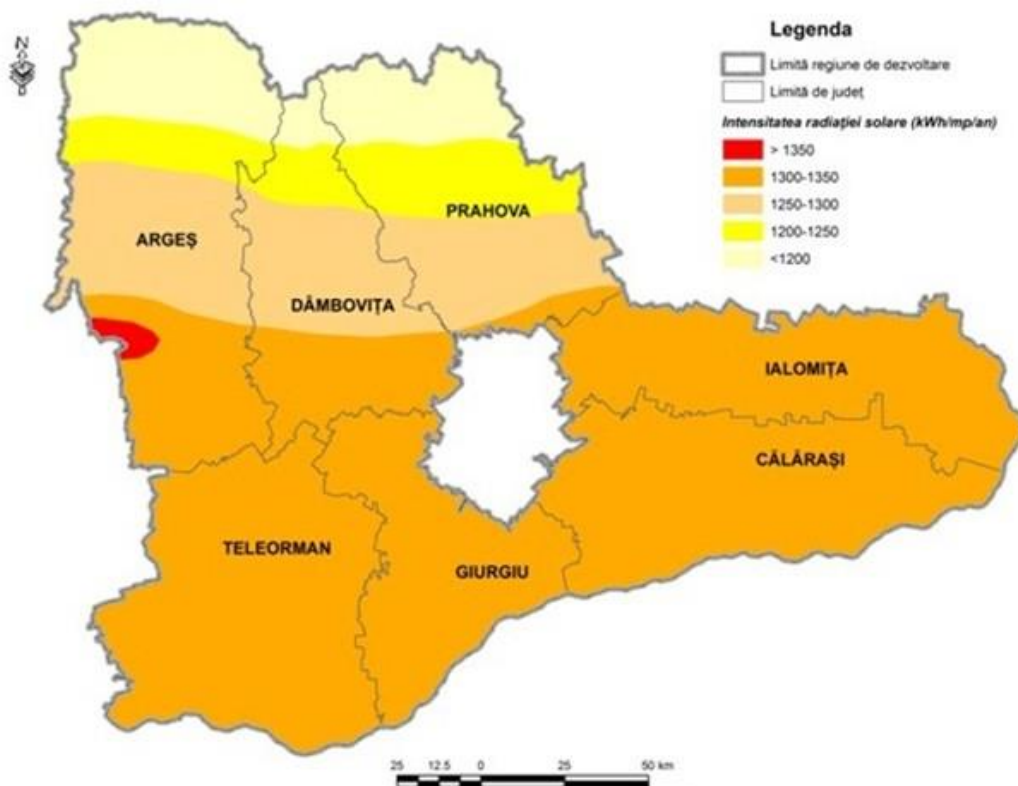
- ELECTRICA – Filiala de Distribuție și Furnizare a Energiei Electrice Muntenia Nord – în județele Prahova și Dâmbovița;
- CEZ DISTRIBUȚIE – în Argeș și Teleorman;
- ENEL MUNTENIA SUD și ENEL DOBROGEA – în Giurgiu, Ialomița și Călărași.

POTENȚIALUL DE ENERGIE DIN SURSE REGENERABILE

Regiunea Sud Muntenia dispune de resurse însemnate de producere a energiei electrice din surse regenerabile, cu precădere hidro, solare și de biomasă agricolă și forestieră, potrivit studiului privind „Evaluarea potențialului energetic actual al surselor regenerabile de energie în România”, elaborat de Ministerul Economiei.

Potențialul solar al regiunii Sud Muntenia este unul dintre cele mai ridicate din România, mai ales în partea de sud a acesteia (județele Teleorman, Giurgiu, Ialomița, Călărași, sudul județelor Argeș, Dâmbovița, Prahova), care se află în zona II de radiație solară, cu o intensitate de 1.300/1.350 kWh/m²/an. Cea mai mare intensitate a radiației solare se înregistrează pe o mică suprafață din partea de sud-vest a județului Argeș, unde se depășesc 1.350 kWh/m²/an.

Figura nr. 5.9. – Potențialul solar în regiunea Sud Muntenia

Sursa: Studiu privind Stadiul Actual de Dezvoltare al Infrastructurii în Regiunea Sud-Muntenia și Perspective de Dezvoltare

Potrivit studiului privind „Identificarea soluțiilor privind eficiența energetică și utilizarea energiilor regenerabile în regiunea Sud Muntenia”, infrastructura existentă în regiunea Sud Muntenia poate acoperi necesarul de evacuare a energiei pentru parcurile fotovoltaice în proiect sau în execuție. Chestiunea se rezumă, în final, la modalitatea și plata racordării fiecărui parc fotovoltaic la rețeaua locală de distribuție și/sau la rețeaua locală de transport. Aceasta pentru că, pentru fiecare parc fotovoltaic și, în general pentru fiecare proiect din domeniul surselor regenerabile, rețeaua locală trebuie adaptată noului proiect, de obicei trebuie crescută capacitatea de evacuare pentru energia estimată a fi produsă de acel proiect.

Potențialul fotovoltaic este ridicat, în special la sud de paralela 45 Nord. Totuși, proiectele de acest tip, deși de anvergură mică și medie, nu beneficiază de o infrastructură suficientă, datorită faptului că liniile de medie și joasă tensiune din sud au fost realizate în scopul susținerii sistemului de irigații și nu de preluare a energiei produse. Este cazul zonei Giurgiu-Răzmirești, unde capacitățile de producție a energiei electrice de la Răsuceni-Cucuruzu, au ocupat deja o bună parte din disponibilul de evacuare în detrimentul CET Giurgiu, care participă acum cu foarte puțin la producția de energie din zonă.

Potențialul zonal și local al regiunii este dat însă, în mare măsură, de accesul la rețele și, mai ales, de distanța și capacitatea stațiilor de transformare (în special de medie și joasă tensiune). Ca atare,

parcurile fotovoltaice se pot grupa în preajma stațiilor de transformare, iar potențialul de evacuare depinde de depărtarea parcului fotovoltaic de aceste stații.

Tabel nr. 5.6. - Localitățile din regiunea Sud Muntenia cu cel mai ridicat potențial pentru proiecte fotovoltaice

Județ	Localitatea
Argeș	Mozăceni
Călărași	Chirnogi sud, Spanțov sud, Paicu - Săpunari
Dâmbovița	Vișina
Giurgiu	Oinacu – Băneasa – malul Dunării
Ialomița	Urziceni Vest - Alexeni
Prahova	Platforma Cet Brazi (Dalkia)
Teleorman	Clădirile Combinatului Chimic Turnu Măgurele

Sursa: „România – Mediul și rețeaua electrică de transport – Atlas geografic” – Institutul de Geografie și CN Transelectrica SA - 2005

Tabel nr. 5.7. - Localitățile din regiunea Sud Muntenia cu cel mai ridicat potențial pentru proiecte fotovoltaice, în funcție de respectarea restricțiilor de utilizare a terenurilor

Județ	Localitatea
Argeș	Burdea numai zonele acceptate ca atare prin Planul Județean de Amenajare teritorială.
Călărași	La sud de linia Mănăstirea – Ciocănești – Grădiștea, fostul combinat SIDERCA, Mitreni - Curcani
Dâmbovița	Zona din jurul localității Bilciurești. Areale specificate prin planul județean de amenajare.
Giurgiu	CET Giurgiu – clădirile și terenurile nerefolosibile
Ialomița	Gheorghe Doja – Motâlva, Țândărei Nord – Vest, Fierbinți Târg – Dridu, Jiavele - Adâncata
Prahova	Platforma Cet Brazi (Dalkia)
Teleorman	Clădirile Combinatului Chimic Turnu Măgurele

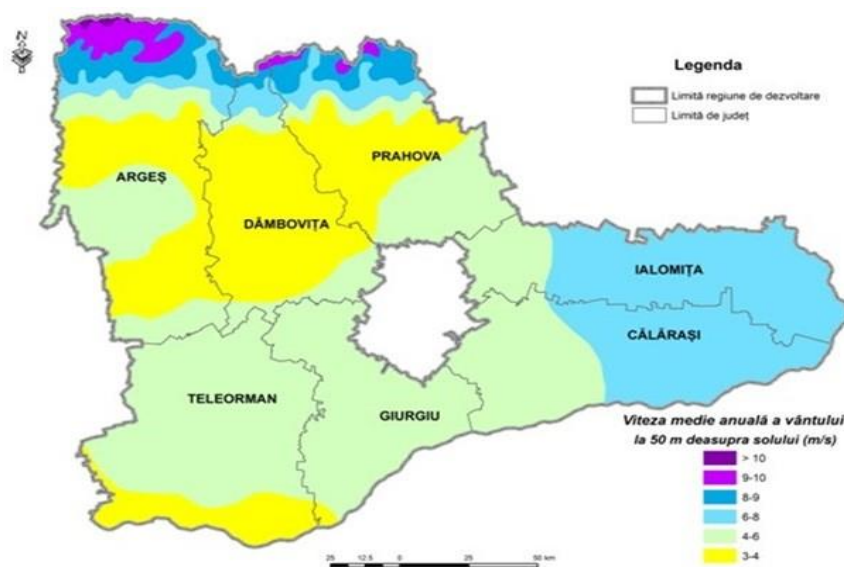
Sursa: „România - Calitatea solurilor și rețeaua electrică de transport” - Institutul de Geografie și CN Transelectrica SA- 2005

Având în vedere că potențialul de profit depinde de costurile cu mentenanța parcului solar, de costurile operaționale adiacente (injecția de energie, pierderile în rețea, echilibrarea energiei produse) și de costurile financiare ale proiectului, potențialul de recuperare a investiției în parcurile solare proiectate pentru regiunea Sud Muntenia este de la 4,9 ani (pentru 6 certificate verzi), la 6,3 ani (dacă se admite amânarea atribuirii a 6 certificate verzi în loc de 4 certificate verzi pentru 2017 și reluarea atribuirii de 6 certificate verzi după 2017 precum și a certificatelor amânate) și la 8,3 ani (cu 4 certificate verzi).

Din acest punct de vedere, zona optimă este cea a județului Giurgiu cu costurile potențiale cele mai mici: Clinceni –Jilava – Berceni (Giurgiu) – Giurgiu – Slobozia (Giurgiu) – Ghimpați – Clinceni, pentru capacități de producție de energie de peste 1 MW.

Potențialul eolian al regiunii Sud Muntenia este unul mediu în context național, cu excepția părții de nord a acesteia (zona montană din nordul județelor Prahova, Dâmbovița și Argeș).

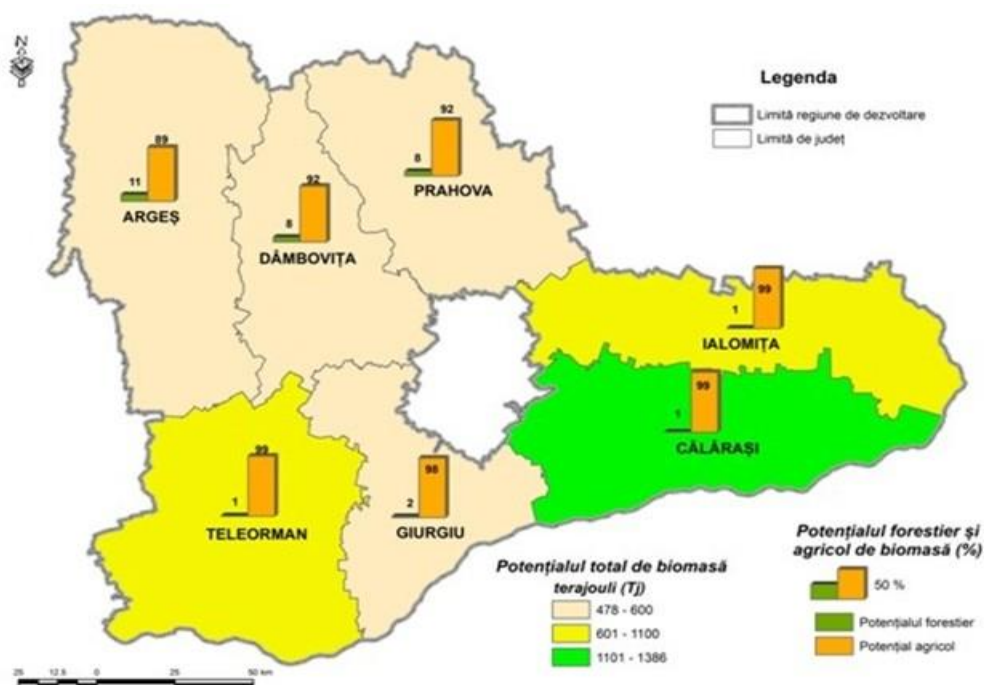
Figura nr. 5.10. – Potențialul eolian în regiunea Sud Muntenia

Sursa: Studiu privind Stadiul Actual de Dezvoltare al Infrastructurii în Regiunea Sud-Muntenia și Perspective de Dezvoltare

Potențialul de biomasă al regiunii Sud Muntenia este de 5.352,3 de terajouli (Tj), dintre care peste 95% este reprezentat de biomasa agricolă. Cel mai mare potențial îl au județele Călărași (1.386,2 Tj), Ialomița (1.057,3) și Teleorman (865,6). De altfel, județul Călărași se află pe locul II la nivel național din perspectiva resurselor de biomasă agricolă vegetală, cu 934.000 de tone/an.

Figura nr. 5.11. – Potențialul de biomasă în regiunea Sud Muntenia

Sursa: Studiu privind Stadiul Actual de Dezvoltare al Infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și Perspective de Dezvoltare

Potrivit studiului privind „Identificarea soluțiilor privind eficiența energetică și utilizarea energiilor regenerabile în regiunea Sud Muntenia”, perimetrele potențiale cele mai importante pentru producerea de energie regenerabilă prin utilizarea biomasei agricole sau forestiere sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 5.8. – Perimetre potențiale pentru proiecte de biomasă în regiunea Sud Muntenia

Județ	Localitatea
Argeș	Valea Danului, Slatina – Corbi, Costești
Călărași	Fundulea, Perișoru, Dorobanțu, Nana
Dâmbovița	Butimanu, Vișina, Fieni
Giurgiu	Roata de Jos, Mihăilești, Berceni, Greaca, Toporu
Ialomița	Fetești, Țândărei, Căzănești, Coșereni
Prahova	Mizil, Fulga, Gherghița, Mănești, Telega, Măneciu, Vălenii de Munte
Teleorman	Dobrotești, Videle, Roșiori de Vede

Sursa: „România – Mediul și rețeaua electrică de transport – Atlas geografic” – Institutul de Geografie și CN Transelectrica SA - 2005.

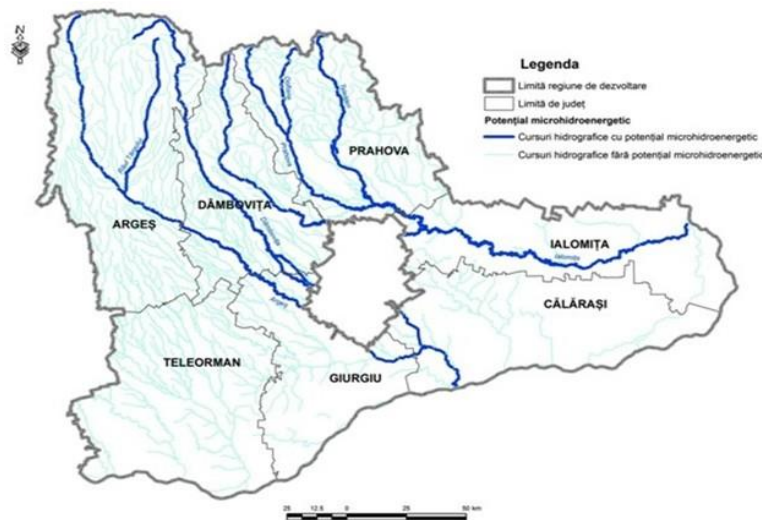
Producători de biocombustibili în regiunea Sud Muntenia sunt: Agrotrust SRL, Best Team Consulting – Nucet, Genesis Biotech și Renewable Power. Există foarte puține proiecte pentru producerea biogazului în România, respectiv 10 proiecte, din care, 3 au fost inițiate în 2011 (2 în regiunea Nord-Est și

1 în regiunea Nord-Vest), 4 în 2012 (câte unul în fiecare dintre regiunile Sud Muntenia, Sud-Est, Nord-Vest și Sud-Vest) și alte 3 în 2013 (câte unul în fiecare dintre regiunile Nord-Est, Nord-Vest și Sud-Vest).

În regiunea Sud Muntenia a fost inițiat un singur proiect, în anul 2012, în județul Teleorman, cu o capacitate de 0,45 MW.

În ceea ce privește potențialul microhidroenergetic al regiunii Sud Muntenia, acesta este unul relativ ridicat, mai ales în zona de nord a acesteia (Argeș, Dâmbovița, Prahova). Râurile cu potențial pentru construcția de noi centrale electrice sunt: Râul Târgului, Prahova, Teleajen, Dâmbovița, Ialomița, Doftana, Argeș, etc.

Figura nr. 5.12. – Potențialul microhidroenergetic în regiunea Sud Muntenia

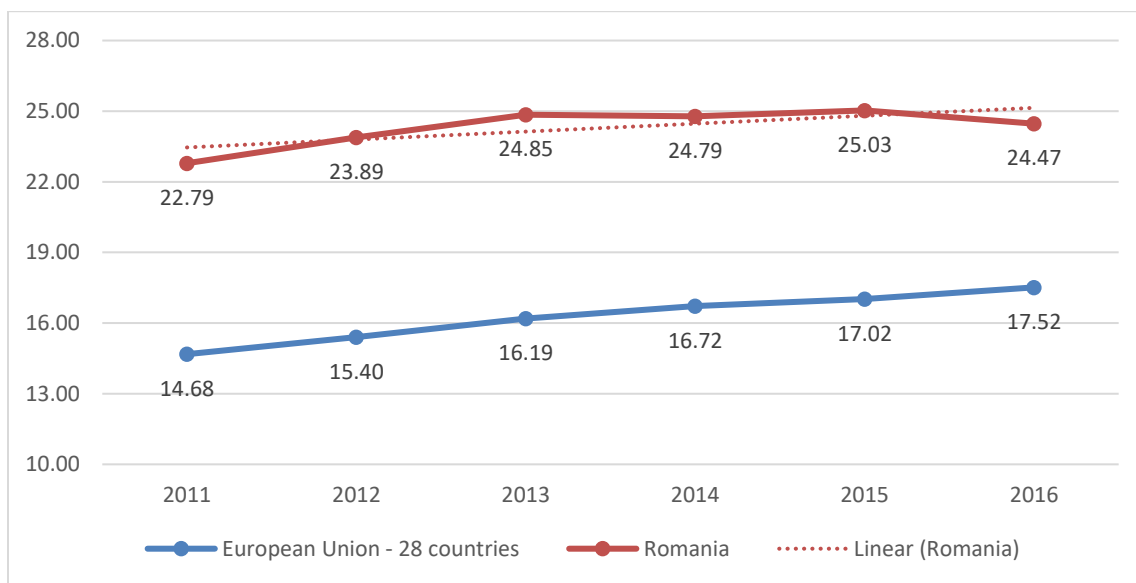

Sursa: Studiu privind Stadiul actual de dezvoltare al infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și perspective de dezvoltare

STADIUL UTILIZĂRII ENERGIEI DIN RESURSE REGENERABILE

Comparativ cu Uniunea Europeană, în România ponderea energiei produse din surse regenerabile în consumul de energie electrică este evidențiată în graficul ce urmează.

**Grafic nr. 5.7. - Ponderea energiei produse din surse regenerabile – Uniunea Europeană și România
(2011 – 2016)**

Sursa: prelucrare date <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Se poate constata că, la nivel european, indicatorul se caracterizează pe întreg intervalul de raportare, printr-un ritm constant de creștere, în schimb, la nivel național, tendința înregistrează o evoluție ușor oscilantă, dar per ansamblu în creștere.

Potrivit studiului privind „Identificarea soluțiilor privind eficiența energetică și utilizarea energiilor regenerabile în regiunea Sud Muntenia”, pe fundalul politicilor europene și naționale care încurajează creșterea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, începând cu anul 2010, în regiune au luat amploare investițiile și proiectele de producere a energiei din surse regenerabile.

Sursele regenerabile au fost obiectul unor proiecte de investiții după anul 2008, din motive legate de pregătirea și aplicarea legislației românești în domeniu (în special, legislația privind schema de sprijin) și din motive relaționate cu pregătirea și adaptarea infrastructurii de evacuare a energiei care urma să fie produsă. Astfel, proiectele de investiții în domeniu au demarat în 2008, dar au atins cele mai ridicate valori în perioada 2010 – 2011. Ca atare, analiza domeniului este utilă doar după 2008, îndeosebi după 2010.

În ceea ce privește numărul de proiecte în domeniul fotovoltaic, regiunea Sud Muntenia se clasează pe primul loc la nivel național, cu un număr de 215 de proiecte. Cu toate acestea, numărul proiectelor care au ajuns în stadiul final de punere în funcțiune completă și funcțională este extrem de mic. Acest fapt se datorează perioadei destul de lungi de implementare completă a unui astfel de proiect, prin urmare marea majoritate a proiectelor nu aveau cum să ajungă la faza finală ținând cont de momentul în care au fost demarate activitățile acestora.

La nivel național, regiunea Sud Muntenia este singura regiune care are un proiect considerat ca fiind pus complet și efectiv în funcțiune.

Mai trebuie menționat însă faptul că în acest domeniu au apărut anumite schimbări legislative. Acestea sunt evidențiate și prin Ordinul 55/19.08.2013 al ANRE (Ordin privind modificarea și completarea Regulamentului de acreditare a producătorilor de energie pentru aplicarea sistemului de promovare prin certificate verzi, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 42/2011).

2.5.3. INFRASTRUCTURA DE TELECOMUNICAȚII

În ceea ce privește activitățile de telefonie, la nivelul regiunii Sud Muntenia, la finele anului 2017, s-au înregistrat 469.200 de conexiuni de telefonie, reprezentând 12,06% din cele înregistrate la nivel național, situând regiunea pe locul 5 la nivel național.

Conform Eurostat, ponderea gospodăriilor care au acces la rețeaua de Internet din regiunea Sud Muntenia pentru anul 2017 ajungea la 76%, regiunea ocupând astfel locul 5 la nivel național.

Un alt indicator furnizat de către Eurostat face referire la tipul conexiunii la Internet, ponderea gospodăriilor cu acces la Internet în bandă largă (termenul de conexiune la Internet în bandă largă se referă la accesul la Internet de mare viteză, fiind necesar de exemplu la încărcarea și descărcarea conținutului de tip media) din regiune pentru anul 2017 atingea un nivel de 74%, regiunea clasându-se pe locul 6 la nivel național.

Termenul de utilizator al Internetului este definit ca persoană ce a utilizat Internetul în ultimele trei luni, iar cel de utilizator al Internetului în mod regulat este definit ca fiind cel care folosește Internetul cel puțin o dată pe săptămână, indiferent de locație. Astfel, prin datele statistice oferite de Eurostat, ponderea persoanelor care utilizează regulat Internetul pentru anul 2017, se observă o detașare a ocupantei primului loc, respectiv regiunea București Ilfov (81%), față de celelalte regiuni, continuarea clasamentului fiind următoarea: regiunea Nord Vest (75%), regiunea Vest (73%), regiunea Centru (66%) și Sud Vest Oltenia (66%), regiunea Sud Muntenia (64%) regiunea Nord-Est (62%) și ultimul loc fiind ocupat de regiunea Sud-Est (61%).

Una dintre activitățile care ocupă un segment important pe Internet este comerțul electronic. Cu privire la acest aspect, Eurostat contabilizează indicatorul cu privire la persoanele care au comandat bunuri sau servicii prin Internet pentru uz privat. Astfel, în anul 2017, în regiunea Sud Muntenia ponderea acestora a atins 18% din totalul populației, regiunea ocupând astfel locul 3 la nivel național, la egalitate cu regiunea Centru, primul loc fiind ocupat de regiunea București-Ilfov.

La nivelul anului 2017, conform Eurostat, regiunea Sud Muntenia ocupa primul loc la nivel național în ceea ce privește persoanele care nu au utilizat niciodată un calculator cu o pondere de 37%, cel mai bun procent fiind obținut de regiunea București-Ilfov cu o pondere de doar 10%.

2.5.4. INFRASTRUCTURA DE SĂNĂTATE

Potrivit datelor statistice, în anul 2017, regiunea Sud Muntenia dispunea de o rețea de unități sanitare compusă dintr-un număr de 67 de spitale (46 în mediul urban și 11 în mediul rural), 28 de dispensare, 1.509 de cabinete de medicină generală și de familie, 1.382 de cabinete stomatologice (836 în mediul urban și 251 în mediul rural), 1.179 de cabinete medicale de specialitate (877 în mediul urban și 24 în mediul rural), 1.433 de farmacii și puncte farmaceutice (632 în mediul urban și 499 în mediul rural) și 455 de laboratoare medicale (293 în mediul urban și 43 în mediul rural). În județele regiunii Sud-Muntenia nu există nici o policlinică.

La nivel de județ, cele mai multe unități sanitare erau în Argeș și Prahova, iar cele mai puține în Giurgiu și Ialomița.

Tabel nr. 5.9. - Numărul unităților sanitare în județele regiunii Sud Muntenia în anul 2017

Județ / Regiune	Spitale	Policlinici	Dispensare medicale	Cabinete medicale de medicină generală	Cabinete medicale de familie	Cabinete stomatologice	Cabinete medicale de specialitate	Farmacii	Puncte farmaceutice	Laboratoare medicale
Sud Muntenia	67	0	28	170	1509	1382	1179	1030	403	455
Argeș	20	0	5	69	349	340	299	220	148	96
Călărași	5	0	3	15	124	84	13	96	21	37
Dâmbovița	4	0	5	13	269	246	121	168	58	79
Giurgiu	3	0	3	6	106	70	35	107	2	28
Ialomița	4	0	3	2	111	69	72	81	35	28
Prahova	24	0	4	65	360	472	351	251	63	124
Teleorman	7	0	5	0	190	101	148	107	40	63

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

Analizând evoluția rețelei de unități sanitare din regiune de-a lungul intervalului 2011 – 2017, se constată o creștere a numărului acestora, cu excepția policlinicilor și a dispensarelor medicale.

La nivel de județ, cele mai mari creșteri în ceea ce privește numărul de unități sanitare s-au înregistrat în județele Argeș și Prahova, la polul opus fiind județele Giurgiu și Teleorman.

Tabel nr. 5.10. - Creșterea/descreșterea numărului unităților sanitare din județele regiunii Sud Muntenia în anul 2017 față de anul 2011

Regiune/ Județ	Spitale	Policlinici	Dispensare medicale	Cabinete medicale de	Cabinete medicale de	Cabinete stomatologice	Cabinete medicale de specialitate	Farmacii	Puncte farmaceutice	Laboratoare medicale
----------------	---------	-------------	---------------------	----------------------	----------------------	------------------------	-----------------------------------	----------	---------------------	----------------------

Sud Muntenia	10	-2	-9	-5	-3	295	277	141	161	119
Argeș	3	-1	0	5	-26	42	71	33	153	30
Călărași	0	0	0	-3	6	15	65	35	6	7
Dâmbovița	0	0	0	-4	29	48	2	31	9	12
Giurgiu	-1	0	0	-4	-10	19	1	31	-1	2
Ialomița	1	0	-9	-1	-11	5	17	18	5	4
Prahova	8	0	0	2	5	144	94	-23	-6	42
Teleorman	-1	-1	0	0	4	22	27	16	-5	22

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

În regiunea Sud Muntenia, principalele unități spitalicești sunt localizate în principalii poli urbani (Ploiești, Pitești), personalul medical tinde mai degrabă să opteze pentru a profesa în aceste orașe și/sau București, decât să asigure servicii medicale într-o localitate de dimensiuni mai mici; infrastructura și dotările materiale din orașele mici și mijlocii din regiune sunt fie inexistente, fie prezintă un grad avansat de uzură tehnologică și fizică; pentru majoritatea satelor dintr-o comună funcționează doar un singur dispensar cu un singur medic, ceea ce îngreunează accesul populației la serviciile medicale de bază etc. Sub aceste aspecte, caracteristicile infrastructurii și ale serviciilor de sănătate influențează calitatea și durata vieții populației, influențează relația urban-rural (accentuând adesea discrepanțele).

La nivelul anului 2014, în regiunea Sud Muntenia peste 5% dintre comune nu beneficiau de asistență medicală. Printre localitățile cu acces dificil la asistența medicală primară în respectivul an se numărau următoarele localități: comuna Bughea de Sus din județul Argeș, comuna Plătărești din județul Călărași, comunele Butimanu, Perișani, Răscăeți, Râu Alb și Vulcana-Pandele din județul Dâmbovița, comunele Cosoba și Singureni din județul Giurgiu, comunele Bărbulești, Borănești, Buești, Ciocârlia, Colelia, Drăgoești, Giurgeni, Rădulești și Sărățeni din județul Ialomița, comunele Cosminele, Lapoș, Salcia, Talea și Vadu Săpat din județul Prahova și comunele Beciu, Fântânele, Frăsinet și Purani din județul Teleorman. La nivelul anului 2017 nu există date centralizate referitoare la comunele cu acces dificil la asistența medicală, singurele referințe fiind despre județele Călărași și Giurgiu, codase în clasamentul numărului de medici existenți. Personalul medico-sanitar din regiunea Sud Muntenia, în anul 2017, era alcătuit dintr-un număr de 4.635 de medici, 1.457 de stomatologi, 1.532 de farmaciști, iar numărul personalului sanitar mediu a fost de 17.340.

Tabel nr. 5.11. - Numărul personalului medico-sanitar din județele regiunii Sud Muntenia în 2017

Regiune/ Județ	Medici		Stomatologi	Farmaciști	
----------------	--------	--	-------------	------------	--

		Din total medici: medici de familie			Personal sanitar mediu
Sud Muntenia	4635	1523	1457	1532	17340
Argeș	1422	357	383	333	35569
Călărași	284	111	85	121	1374
Dâmbovița	582	232	220	226	2791
Giurgiu	311	115	82	154	1078
Ialomița	323	118	48	123	1326
Prahova	1166	399	524	468	5197
Teleorman	547	191	115	107	2005

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

La nivel regional, față de anul 2011, în anul 2017 s-a înregistrat o creștere a numărului personalului medico-sanitar. La nivel județean, cele mai mari creșteri s-au înregistrat în județele Prahova și Argeș, iar cele mai mici în județele Giurgiu și Ialomița, majoritatea județelor înregistrând creșteri considerabile la nivelul personalul medico-sanitar mediu.

Tabel nr. 5.12. - Creșterea/descreșterea numărului personalului medico-sanitar în județele regiunii Sud Muntenia în anul 2017 față de anul 2011

Regiune/ Județ	Medici	Din total medici: medici de familie	Stomatologi	Farmacисти	Personal sanitar mediu
Sud Muntenia	136	-62	301	330	1706
Argeș	69	-38	48	109	160
Călărași	-27	-9	15	43	173
Dâmbovița	-57	-7	35	62	216
Giurgiu	14	0	23	40	38
Ialomița	34	-7	-19	33	99
Prahova	84	1	174	24	919
Teleorman	19	-2	25	19	101

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

În ceea ce privește numărul de medici la 1.000 de locuitori, regiunea ocupa ultimul loc la nivel național cu 1,54 medici în anul 2017. La nivel județean, media regiunii a fost depășită doar de Argeș (2,41 medici la 1000 de locuitori), ultimul loc fiind ocupat de județul Călărași (0,97 medici la 1.000 de locuitori).

Referitor la numărul de paturi în spitale la 1.000 de locuitori, regiunea ocupa ultimul loc la nivel național cu doar 4,88 paturi în anul 2017. Adâncind analiza la nivel regional, se constată depășiri ale mediei regiunii în județele Argeș (5,78 paturi), Dâmbovița (4,72 paturi), Prahova (5,60 paturi) și Teleorman (5,56 paturi), valori inferioare mediei regăsindu-se în județele Călărași (3,96 paturi), Giurgiu (2,94 paturi) și Ialomița (3,28 paturi).

2.5.5. INFRASTRUCTURA SOCIALĂ

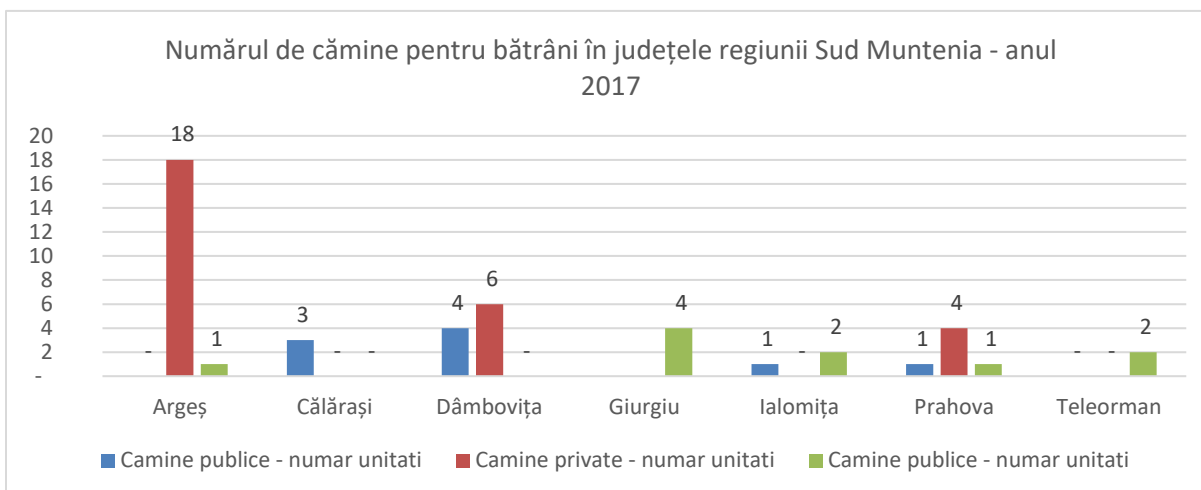
În ceea ce privește infrastructura socială pentru anul 2017, în regiunea Sud Muntenia funcționau 47 de cămine pentru persoane vârstnice, numărul acestora fiind în creștere față de anul 2012, în care funcționau doar 17 cămine pentru persoane vârstnice. Din totalul de 47 de unități, în anul 2017, 10 unități funcționau în subordinea DGASPC, 9 în subordinea consiliilor locale și 28 de unități au fost administrate de furnizori privați.

Numărul căminelor pentru persoane vârstnice din regiunea Sud Muntenia, la nivelul anului 2017, reprezenta 10,30% din totalul național, regiunea ocupând locul 6 în clasamentul regiunilor. Coborând analiza la nivel județean, cele mai multe cămine se regăseau în județele Argeș (19 cămine) și Dâmbovița (10 cămine), iar la polul opus situându-se județele Călărași și Ialomița, în fiecare județ existând 3 cămine și județul Teleorman cu 2 cămine.

În ceea ce privește numărul mediu lunar de beneficiari ai căminelor din regiune, acesta a înregistrat o creștere de 235% în anul 2017 față de anul 2012, atingând cifra de 1.721 de beneficiari, cei mai mulți dintre aceștia regăsindu-se în județul Argeș (639 beneficiari), urmat de județele Dâmbovița (260 beneficiari), Giurgiu (204 beneficiari), Prahova (175 beneficiari), Teleorman (176 beneficiari), Ialomița (163 beneficiari) și Călărași (104 beneficiari).

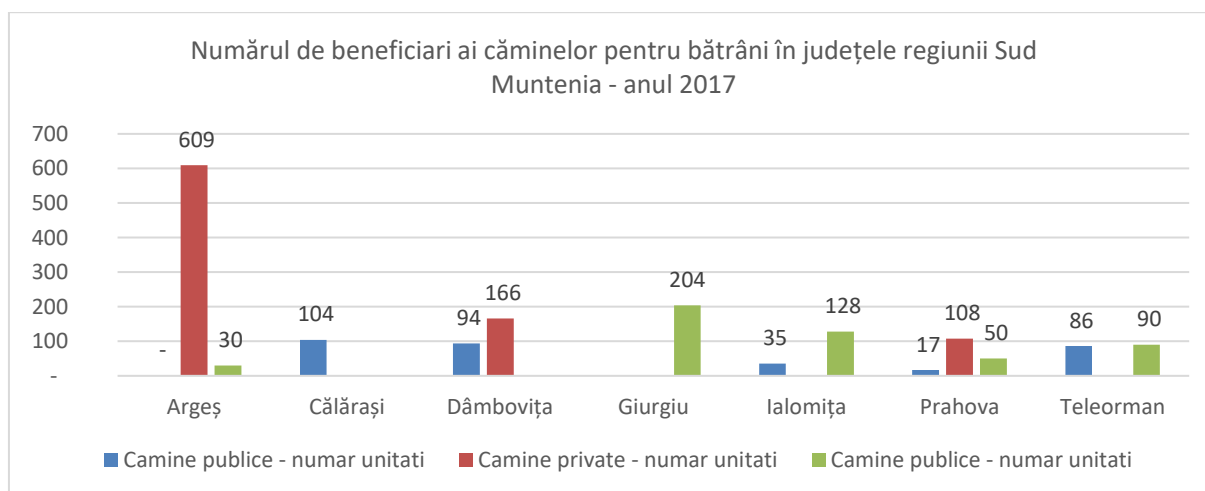
Numărul beneficiarilor căminelor din regiunea Sud Muntenia, la nivelul anului 2017, reprezenta 7,79% din totalul național, situând regiunea pe locul 7 din 8 la nivel național.

Grafic 5.8. – Numărul de cămine pentru bătrâni în județele regiunii Sud Muntenia (2017)

Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo Online

Grafic 5.9. – Numărul de beneficiari ai căminelor pentru bătrâni în județele regiunii Sud Muntenia (2017)

Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo Online

La sfârșitul anului 2017, regiunea Sud Muntenia deține locul 2 cu un procent de 4,08% în ceea ce privește rata persoanelor cu dizabilități din cele 8 regiuni de dezvoltare. Din punct de vedere al repartiției pe sexe, peste jumătate din persoanele cu dizabilități erau femei (53,53%), iar în ceea ce privește vârsta 92,96% erau adulți, restul fiind copii.

Referitor la instituționalizarea persoanelor cu dizabilități, 98% se regăseau în familii – neinstituționalizați și 1,99% în instituții – instituționalizați.

Tabel nr. 5.13. – Numărul persoanelor cu dizabilități, în anul 2017

Regiune / Județ	Total	din care femei	Din total	
			Copii	Adulți
Sud Muntenia	132305	70828	9313	122992
Argeș	31388	17597	1871	29517
Călărași	13434	7246	923	12511
Dâmbovița	18407	9346	1441	16966
Giurgiu	9709	5101	738	8971
Ialomița	9659	4864	1073	8586
Prahova	37140	20571	2271	34869
Teleorman	12568	6103	996	11572

Sursa: Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități, Date Statistice 31.12.2017

Privind instituțiile publice de asistență socială pentru persoanele adulte cu dizabilități, în anul 2010 regiunea număra 50 de centre, cu 108,3% mai multe față de anul 2005. Privind repartitia acestora pe medii, 31 de centre erau concentrate în mediul urban și doar 19 în mediul rural. Prin aceste centre erau asistate 2.974 de persoane, 1.259 dintre acestea în mediul rural și 1.715 în mediul rural.

La nivel județean, cele mai multe centre se regăseau în județul Dâmbovița, cu un număr de 16 centre, iar ultimul loc a fost ocupat de județele Călărași și Ialomița cu câte 2 centre fiecare. Tot aici putem observa că județele ocupante ale ultimului loc (Călărași și Prahova) nu au centre în ambele medii.

Numărul persoanelor asistate din regiunea Sud Muntenia, la nivelul anului 2010, a scăzut cu 9,6% față de anul 2005. Coborând analiza la nivel județean, primul loc este ocupat de județul Prahova cu 1.134 persoane asistate în timp ce ultima poziție era ocupată de județul Teleorman cu doar 134 persoane.

Tabel nr. 5.14. – Instituții publice de asistență socială pentru persoanele adulte cu dizabilități, în anul 2010

Regiune / Județ	Număr total centre	Număr total centre pe medii		Număr total de persoane asistate	Număr total de persoane asistate pe medii	
		Urban	Rural		Urban	Rural
Sud Muntenia	50	31	19	2974	1259	1715
Argeș	7	4	3	677	215	462
Călărași	2	0	2	272	0	272
Dâmbovița	16	10	6	307	130	177
Giurgiu	10	8	2	269	129	140
Ialomița	2	2	0	181	181	0
Prahova	10	5	5	1134	525	609

Teleorman	3	2	1	134	79	55
-----------	---	---	---	-----	----	----

Sursa: Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice

Regiunea Sud Muntenia număra în anul 2010, 11.372 de asistenți personali pentru persoanele cu dizabilități grave, cu 5,6% mai puțini față de anul 2005, reprezentând 14,66% din total la nivel național, ocupând astfel locul 3 în clasamentul regiunilor pentru anul 2010. La nivelul județelor regiunii, cei mai mulți dintre aceștia se regăseau în județul Teleorman (2.397 de asistenți personali) iar cei mai puțini în județul Giurgiu (1.109 asistenți personali).

La nivel regiunii numărul persoanelor cu dizabilități angajate în muncă a înregistrat o creștere de 121,7% la nivelul anului 2010 față de anul 2005, clasând regiunea pe locul 4 la nivel național, cu o pondere de 13,8% a persoanelor cu dizabilități angajate în muncă din totalul național. Adâncind analiza la nivel județean, cele mai multe dintre acestea se regăseau în județul Prahova (1.509 persoane), iar la polul opus se afla județul Călărași (164 de persoane).

Tabel nr. 5.15. - Numărul asistenților personali pentru persoanele cu dizabilități grave și numărul persoanelor cu dizabilități angajate în muncă, în 2010

Regiune / Județ	Nr. asistenților personali pentru persoanele cu dizabilități grave*	Nr. persoanelor cu dizabilități angajate în muncă
Sud Muntenia	11372	3915
Argeș	1578	1115
Călărași	1639	164
Dâmbovița	1942	499
Giurgiu	1109	194
Ialomița	1120	232
Prahova	1587	1509
Teleorman	2397	202

* Nr. de asistenți personali este egal cu nr. de persoane cu dizabilități grave

Sursa: DGASPC

În anul 2010, regiunea beneficia de 154 servicii de tip rezidențial DGASPC, cu 3,7% mai mult față de anul 2006, astfel regiunea clasându-se pe locul 3 la nivel național. În ceea ce privește serviciile rezidențiale ale organismelor private acreditate, acestea au ajuns la un număr de 34 în anul 2010, cu 5,6% mai puțin față de anul 2006, clasând regiunea pe locul 6 la nivel național. Adâncind analiza la nivel județean, cele mai multe servicii de tip rezidențial erau în județele Argeș și Prahova (cu câte 36 fiecare), iar cele mai puține erau în județul Ialomița (doar 12).

Referitor la numărul copiilor în servicii de tip rezidențial DGASPC, acesta a atins 2.179 beneficiari în anul 2010, cu 13,36% mai puțin față de anul 2005, clasând regiunea pe locul 4 la nivel național. Numărul copiilor în servicii rezidențiale organisme private acreditate a fost mai mic decât cel în servicii de tip rezidențial DGASPC, totalizând 474 beneficiari la nivelul anului 2010, cu 6% mai puțin față de anul 2005, clasând regiunea pe locul 5 la nivel național. La nivelul județelor, cei mai mulți beneficiari s-au regăsit în Prahova (849 beneficiari), iar cei mai puțini în județele Dâmbovița și Ialomița (cu câte 229 beneficiari).

Tabel nr. 5.16. - Numărul de servicii de tip rezidențial și numărul de copii, beneficiari de măsuri de protecție specială în servicii de tip rezidențial, în anul 2010

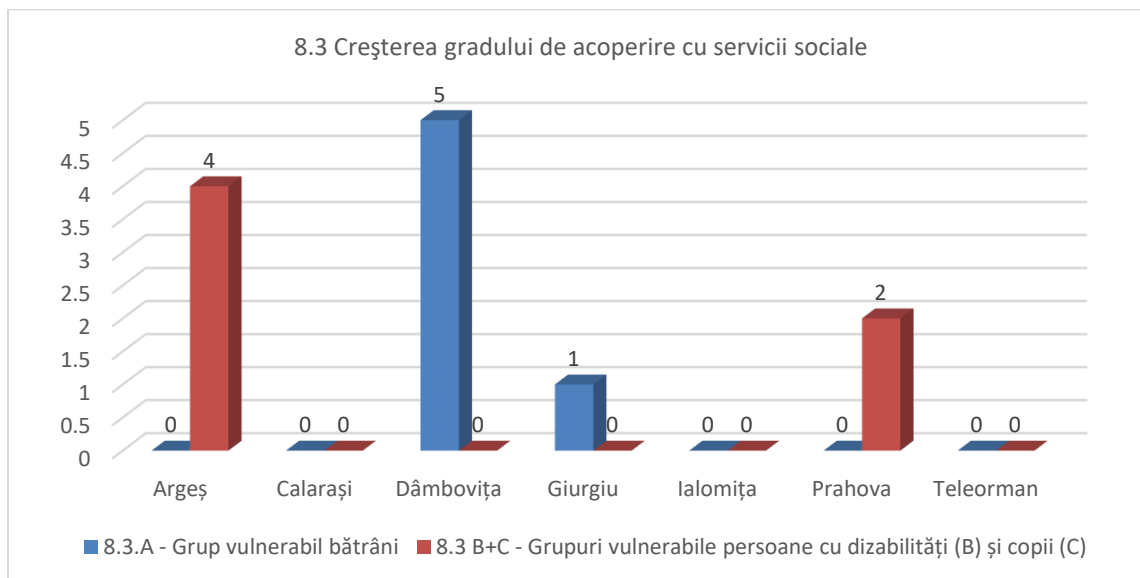
	Sud Muntenia	Argeș	Călărași	Dâmbovița	Giurgiu	Ialomița	Prahova	Teleorman
Nr. de servicii de tip rezidențial DGASPC	154	31	19	22	21	11	16	34
Nr. de servicii rezidențiale ale organismelor private acreditate	34	5	1	3	4	1	20	0
Nr. total de servicii de tip rezidențial	188	36	20	25	25	12	36	34
Nr. copii în servicii de tip rezidențial DGASPC	2179	459	289	193	193	223	509	313
Nr. copii în servicii rezidențiale organisme private acreditate	474	34	9	36	49	6	340	0
Nr. total de copii în servicii de tip rezidențial	2653	493	298	229	242	229	849	313

Sursa: Direcțiile de Asistență Socială și Protecția Copilului

La nivelul regiunii Sud Muntenia prin *Programul Operațional Regional – Axa Prioritară 3 – Îmbunătățirea infrastructurii sociale*, au fost finanțate 28 de proiecte privind domeniul major de intervenție 3.2 *Reabilitarea/ modernizarea/ dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor sociale*. Distribuția acestor proiecte în cadrul județelor regiunii este evidențiată în cadrul graficului de mai jos.

Grafic nr. 5.10. – Numărul proiectelor din cadrul Programului Operațional Regional 2014-2020

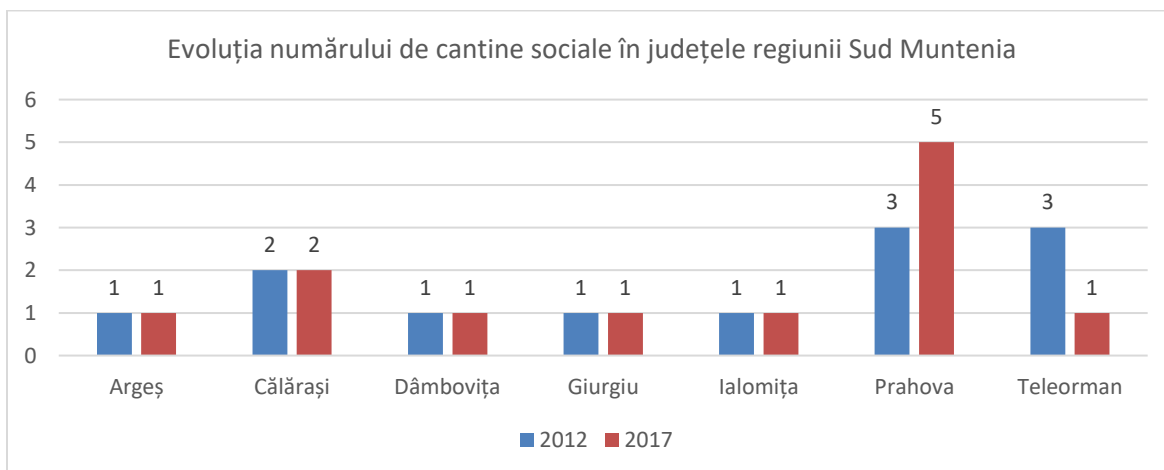
Axa 8 - Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale, 8.3. Creșterea gradului de acoperire cu servicii sociale, iulie 2019

Sursa: ADR Sud Muntenia

La nivelul anului 2017, în regiunea Sud Muntenia funcționau 12 cantine de ajutor social, cel puțin câte una în fiecare județ din regiune. Regiunea ocupa, astfel, locul 7 la nivel național în ceea ce privește numărul de cantine de ajutor social. În județul Prahova, numărul acestora a crescut cu 2 unități pe când în județul Teleorman a scăzut cu 2 unități. Singurele cantine private se regăsesc în județele Argeș (singura unitate din județ) și Prahova, 2 unități.

Grafic nr. 5.11. – Evoluția numărului cantinelor de ajutor social în intervalul 2011- 2017

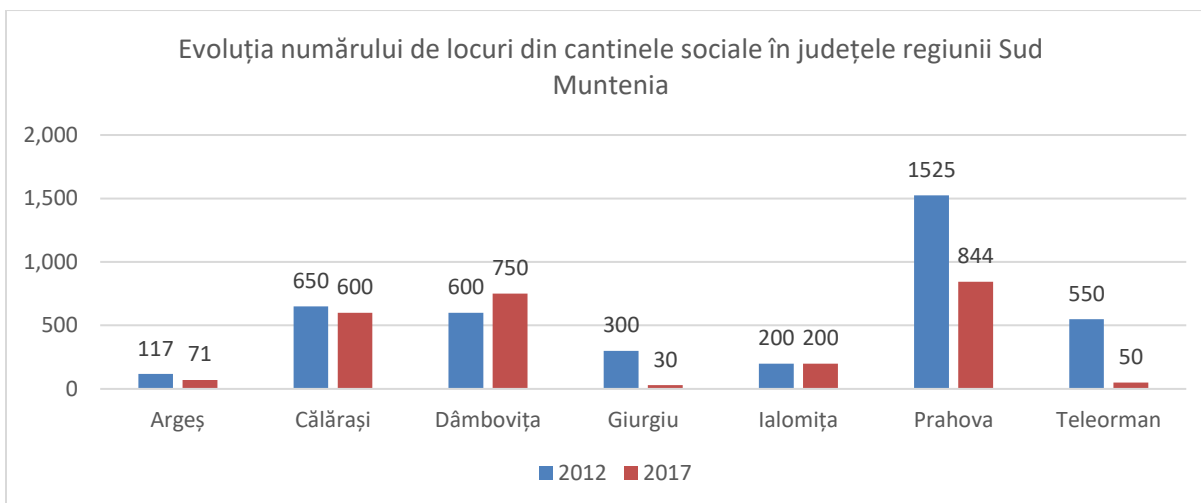

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO- Online

Capacitatea cantinelor de ajutor social a scăzut în anul 2017 față de anul 2011, atingând valoarea de 2.545 de locuri. Cele mai multe locuri, deși într-o scădere accelerată de la 1.525, se regăsesc în județul

Prahova, 844. Dâmbovița dispune de 750 de locuri, în creștere de la 600, iar Călărași în scădere de la 650 la 600 de locuri. Cea mai semnificativă scădere se identifică la nivelul județului Teleorman, doar 50 de locuri, de 10 ori mai puține comparativ cu anul 2012, când în județ erau 550 locuri.

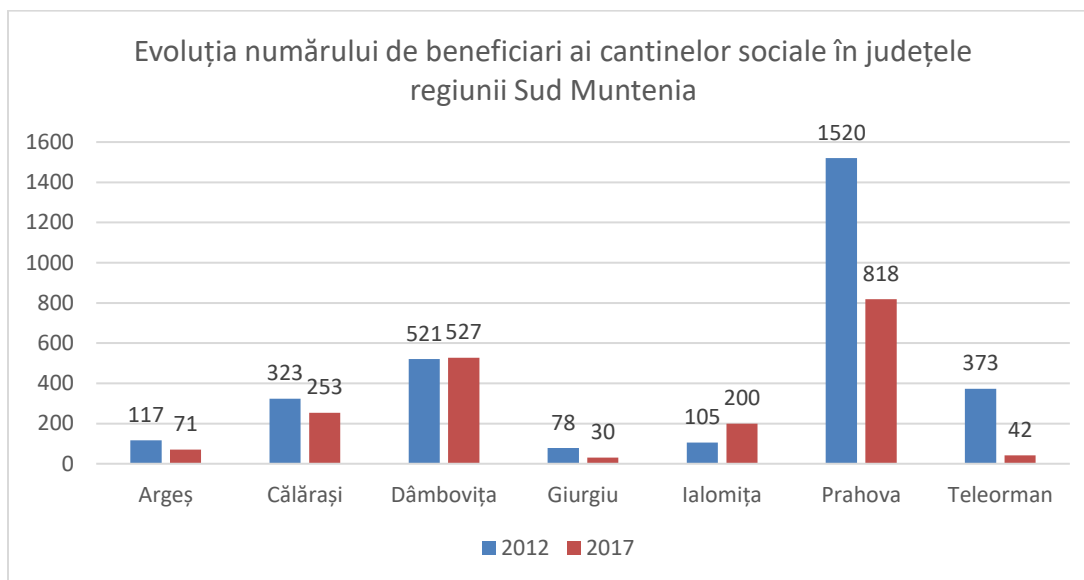
Grafic nr. 5.12. – Capacitatea cantinelor de ajutor social la nivelul anului 2017 (număr locuri)

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO- Online

În ceea ce privește numărul mediu de beneficiarii ai serviciilor cantinelor de ajutor social, în anul 2017 erau 1.941 de persoane la nivelul regiunii cu peste 1.000 de persoane mai puțin comparativ cu anul 2011. La nivel județean, cei mai mulți dintre aceștia se regăseau în județul Prahova, 818 persoane (în scădere de la 1.520) și cei mai puțini în județul Giurgiu, 30 de persoane, în scădere de la 78. Cu excepția județului Ialomița, unde numărul mediu de beneficiari a crescut cu 95 de persoane și a județului Dâmbovița, unde numărul mediu de beneficiari a crescut cu 6 persoane, la nivelul restului de județe numărul beneficiarilor cantinelor de ajutor social a scăzut.

Grafic nr. 5.13. – Număr mediu de beneficiari ai serviciilor cantinelor de ajutor social la nivelul anului 2017 (număr persoane)

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO- Online

Membrii Grupului Tematic Regional „Susținerea Sănătății și a Asistenței Sociale” au ridicat problema că, în continuare, capacitatea instituțiilor sociale este insuficientă față de cerere.

La nivelul regiunii Sud Muntenia, în perioada analizată 2011 – 2017, numărul unităților școlare din regiune a scăzut cu 36, fapt datorat închiderii unor unități școlare, în special în mediul rural, ceea ce a impus relocarea elevilor la unități școlare aflate la distanțe mai mari față de domiciliu.

În anul 2017, numărul total de unități școlare a fost de 1.020 (din care 45,49% erau localizate în mediul urban și 54,51% în mediul rural). Cele mai multe dintre acestea au fost înregistrate în județele Prahova (236) și Argeș (213), la polul opus situându-se județele Ialomița (93) și Giurgiu (87).

Tabel nr. 5.17. - Numărul unităților școlare din regiunea Sud Muntenia pe tipuri de învățământ, în anul 2017

Regiune/ Județ	Total	Tipuri de învățământ				
		Preșcolar	Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	Secundar ciclul 2 (liceal și profesional)	Postliceal	Superior

Sud Muntenia	1020	127	669	196	23	4
Argeș	213	36	126	44	5	2
Călărași	96	11	66	17	1	0
Dâmbovița	154	18	102	30	3	1
Giurgiu	87	8	65	12	2	0
Ialomița	93	7	60	24	2	0
Prahova	236	38	141	49	7	1
Teleorman	141	9	109	20	3	0

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO- Online

Tabel nr. 5.18. - Numărul unităților școlare din regiunea Sud Muntenia pe tipuri de învățământ și medii de rezidență, în anul 2017

Regiune/ Județ	Total urban	Total rural	Tipuri de învățământ									
			Preșcolar		Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)		Secundar ciclul 2 (liceal și profesional)		Postliceal		Superior	
			Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural
Sud Muntenia	464	556	121	6	159	510	156	40	23	0	4	0
Argeș	116	97	35	1	36	90	38	6	5	0	2	0
Călărași	40	56	10	2	16	50	13	4	1	0	0	0
Dâmbovița	64	90	16	2	20	82	24	6	3	0	1	0
Giurgiu	28	59	8	0	10	55	8	4	2	0	0	0
Ialomița	38	55	7	0	11	49	18	6	2	0	0	0
Prahova	129	107	37	1	45	96	39	10	7	0	1	0
Teleorman	49	92	9	0	21	88	16	4	3	0	0	0

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO - Online

Conform datelor furnizate de inspectoratele școlare județene, în anul 2014, la nivelul regiunii Sud Muntenia există 48 unități de învățământ în stare avansată de degradare fizică, 66,7% dintre acestea fiind localizate în mediul rural. Informațiile privind nominalizarea acestora se regăsesc în anexa 1.2.5.3.

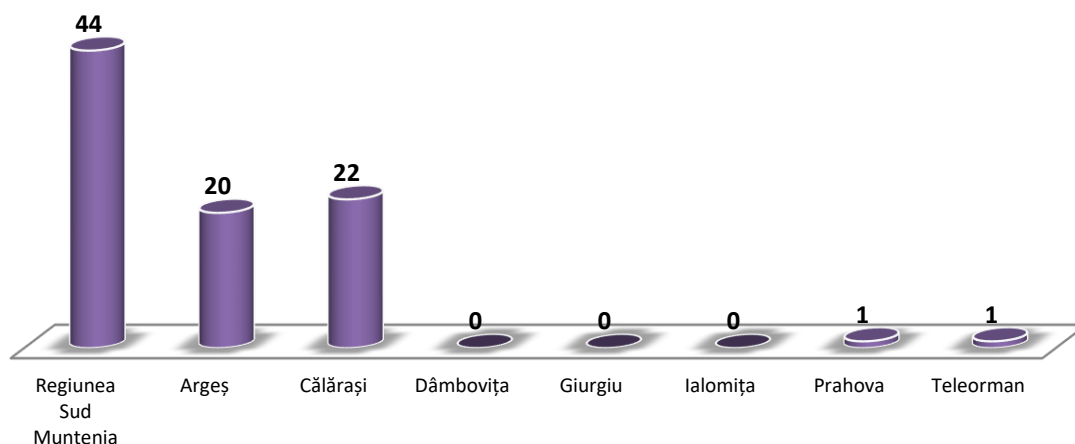
Tabel nr. 5.19. - Unitățile de învățământ în stare avansată de degradare fizică la nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul 2014- în curs de actualizare

Regiune/ Județ	Total urban	Total rural	Tipuri de învățământ									
			Preșcolar		Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)		Secundar ciclul 2 (liceal și profesional)		Postliceal		Superior	
			Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural
Sud Muntenia	16	32	2	10	3	18	11	4	0	0	0	0
Argeș	0	3	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0
Călărași	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dâmbovița	0	7	0	3	0	4	0	0	0	0	0	0
Giurgiu	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
Ialomița	10	11	2	5	2	5	6	1	0	0	0	0
Prahova	4	11	0	2	1	7	3	2	0	0	0	0
Teleorman	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Sursa: Inspectoratele școlare județene

În perioada 2007 - 2013 au fost însă făcute eforturi pentru reabilitarea acestora din bani europeni. Astfel, în regiunea Sud Muntenia prin *Programul Operațional Regional – Axa Prioritară 3 – Îmbunătățirea infrastructurii sociale*, au fost finanțate 44 de proiecte privind domeniul major de intervenție 3.4 *Reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea și echiparea infrastructurii preuniversitare, universitare și a infrastructurii pentru formare profesională continuă*. Distribuția acestor proiecte în cadrul județelor regiunii este evidențiată în cadrul graficului de mai jos.

**Grafic nr. 5.14. – Numărul proiectelor din cadrul Programului Operațional Regional - D.M.I. 3.4
Reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea și echiparea infrastructurii preuniversitare, universitare și a
infrastructurii pentru formare profesională continuă**

Sursa: ADR Sud Muntenia

Ca urmare a implementării acestor proiecte, s-a constatat faptul că unitățile de învățământ au fost construite între anii 1960 – 1970, clădirile și mobilierul fiind degradate fizic în proporție de 60 – 80%, iar echipamentele și materialul didactic prezentau uzură morală.

La nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul școlar 2017, personalul didactic avea o pondere de 12,69% din totalul național, clasând regiunea pe locul 3 la nivel național cu 29.974 de cadre didactice (54,36% în mediul urban și 45,64% în mediul rural), cele mai multe regăsindu-se în județele Argeș și Prahova, la polul opus fiind județul Giurgiu.

În anul școlar 2017, față de 2011, personalul didactic a înregistrat o scădere cu 2.664 de cadre didactice, cele mai mari valori fiind consemnate în județele Argeș și Dâmbovița.

**Tabel nr. 5.20. - Numărul personalului didactic pe medii de rezidență în regiunea Sud Muntenia pentru
anul școlar 2017**

Regiune/ Județ	Total	Total urban	Total rural
Regiunea Sud Muntenia	29974	16294	13680

Argeș	6743	4282	2461
Călărași	2670	1244	1426
Dâmbovița	5251	2584	2667
Giurgiu	2481	946	1535
Ialomița	2341	1315	1026
Prahova	7076	4362	2714
Teleorman	3412	1561	1851

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO - Online

Numărul populației școlare din regiunea Sud Muntenia avea, în anul școlar 2017, o pondere de 12,69% din totalul național, clasând regiunea pe locul 4 la nivel național cu 454.205 persoane (58,99% în mediul urban și 41,01% în mediul rural), cea mai mare populație școlară înregistrându-se în județele Argeș și Prahova, iar cea mai scăzută în județul Giurgiu.

La fel ca în cazul cadrelor didactice, în perioada analizată, o scădere a înregistrat și numărul populației școlare, reducându-se cu 51.499 de persoane în anul școlar 2017 în comparație cu anul școlar 2011, județele cu cele mai semnificative scăderi fiind Prahova, Dâmbovița, Teleorman și Argeș.

Tabel nr. 5.21. - Numărul populației școlare pe medii de rezidență în regiunea Sud Muntenia pentru anul școlar 2017

Regiune/ Județ	Total	Total urban	Total rural
Sud Muntenia	454205	267935	186270
Argeș	101992	70040	31952
Călărași	42401	20905	21496
Dâmbovița	75412	40214	35198
Giurgiu	34906	14240	20666
Ialomița	38292	22364	15928
Prahova	115145	74770	40375
Teleorman	46057	25402	20655

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO- Online

Potrivit datelor furnizate de inspectoratele școlare județene, în anul 2014, suprapopularea unităților de învățământ la nivelul regiunii Sud Muntenia se regăsește mai mult în mediul urban, pe când subpopularea acestora se manifestă cu precădere în mediul rural. Informații privind nominalizarea unităților de învățământ suprapopulate și subpopulate se regăsesc în anexa 1.2.5.4.

Tabel nr. 5.22. - Suprapopularea unităților de învățământ la nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul 2014
– în curs de actualizare

Regiune/ Județ	Total urban	Total rural	Tipuri de învățământ									
			Preșcolar		Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)		Secundar ciclul 2 (liceal și profesional)		Postliceal		Superior	
			Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural
Sud Muntenia	56	19	12	14	24	4	20	1	0	0	0	0
Argeș	6	0	0	0	2	0	4	0	0	0	0	0
Călărași	7	1	0	0	4	1	3	0	0	0	0	0
Dâmbovița	0	4	0	3	0	0	0	1	0	0	0	0
Giurgiu	2	2	1	2	0	0	1	0	0	0	0	0
Ialomița	11	7	0	6	11	1	0	0	0	0	0	0
Prahova	30	5	11	3	7	2	12	0	0	0	0	0
Teleorman	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Sursa: Inspectoratele școlare județene

Tabel nr. 5.23. - Subpopularea unităților de învățământ la nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul 2014 -
în curs de actualizare

Regiune/ Județ	Total urban	Total rural	Tipuri de învățământ									
			Preșcolar		Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)		Secundar ciclul 2 (liceal și profesional)		Postliceal		Superior	
			Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural
Sud Muntenia	5	115	1	46	4	68	0	1	0	0	0	0

Argeș	0	11	0	0	0	11	0	0	0	0	0	0
Călărași	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dâmbovița	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Giurgiu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ialomița	0	7	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0
Prahova	4	34	0	5	4	29	0	0	0	0	0	0
Teleorman	1	63	1	41	0	21	0	1	0	0	0	0

Sursa: Inspectoratele școlare județene

Conform datelor statistice din Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ Sud Muntenia 2009 - 2013 (date disponibile doar până la anul școlar 2007/2008), în regiunea Sud Muntenia, gradul de cuprindere în învățământ pentru anul școlar 2007/2008 s-a situat sub valorile nivelului național, pentru toate grupele de vârstă, cu excepția grupelor de vârstă 7-10 ani și 11-14 ani.

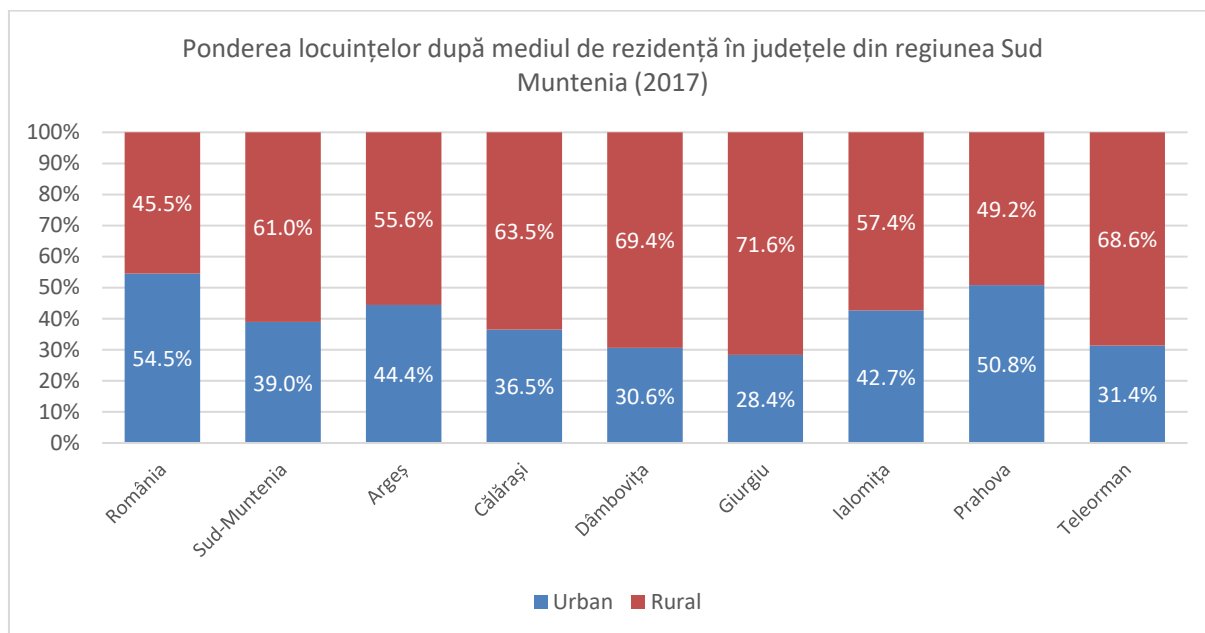
2.5.7. FONDUL DE LOCUINȚE

Locuința reprezintă una din nevoile de bază ale populației, iar accesul la aceasta reprezintă un factor important de menținere și îmbunătățire a calității vieții, precum și o componentă esențială a societății.

Fondul de locuințe al regiunii Sud Muntenia era estimat, la sfârșitul anului 2017, la 1.359.753 de locuințe, în creștere cu 1,90% față de sfârșitul anului 2011.

Din numărul total al locuințelor, mai mult de jumătate (60,21%) se aflau în mediul rural, confirmând tipologia predominant rurală a regiunii, singura excepție fiind în județul Prahova, unde ponderea locuințelor din mediul urban era de 50,80%.

Grafic nr. 5.15. – Ponderea locuințelor după mediul de rezidență în anul 2017, la nivel național, regiunea Sud Muntenia și județele componente

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO - Online

Din fondul locativ existent, locuințele aflate în proprietate majoritar privată reprezentau 99,11%, iar restul de 0,89% se aflau în proprietate majoritar de stat.

Adâncind analiza la nivel județean, media regională în 2017, în ceea ce privește ponderea localităților în proprietate majoritar de stat, media regiunii Sud Muntenia era depășită doar de județele Călărași, Dâmbovița și Ialomița.

Tabel nr. 5.24. - Fondul de locuințe după tipul de proprietate în regiunea Sud Muntenia pentru anul 2017

Regiune/ Județ	Nr. locuințe	Ponderea locuințelor (%)	
		în proprietate majoritar de stat	în proprietate majoritar privată
Sud Muntenia	1359753	0,89	99,11
Argeș	279612	0,67	99,33
Călărași	128416	1,23	98,77
Dâmbovița	216884	1,14	98,86
Giurgiu	120226	0,64	99,36

Ialomița	114955	1,02	98,98
Prahova	327307	0,93	99,07
Teleorman	172353	0,69	99,31

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO - Online

La nivelul regiunii, fondul locativ existent la sfârșitul anului 2017 releva îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației, în toate județele din cadrul regiunii, diferențiat însă, ca intensitate, de la un județ la altul.

Astfel, la sfârșitul anului 2017, pe o locuință din fondul locativ existent se înregistrau, la nivel de regiune, în medie 2,94 camere. Mediile cele mai mari la nivelul județelor au fost înregistrate în județele Giurgiu (cu 3,24 camere pe o locuință) și Ialomița (cu 2,98 camere pe o locuință), iar la polul opus s-a aflat județul Argeș (cu 2,79 camere pe o locuință).

Mărimea locuințelor, exprimată prin suprafața medie locuibilă ce revine pe o locuință, a crescut diferențiat în cadrul tuturor județelor din regiune. Astfel, cele mai mari valori ale suprafețelor medii locuibile pe o locuință s-au înregistrat în județele Prahova (48,94 m²) și Argeș (47,20 m²), iar pe ultimul loc s-a situat județul Teleorman (40,89 m²).

Ținând seama de suprafața locuibilă disponibilă pe o locuință, apar diferențe în ceea ce privește suprafața medie locuibilă ce revine pe o cameră de locuit, cele mai spațioase camere de locuit regăsindu-se în județele Argeș și Prahova (unde, în medie, unei camere îi revenea o suprafață locuibilă de 16,94 respectiv 16,65 m²), iar cele mai mici în județul Călărași (cu o medie de 13,67 m²).

Tabel nr. 5.25. - Caracteristici ale fondului de locuințe în regiunea Sud Muntenia pentru anul 2017

Regiune/ Județ	Nr. locuințe	Nr. camere de locuit	Nr. camere pe o locuință	Suprafața locuibilă (m ²)	Suprafața locuibilă	
					pe o cameră (m ²)	pe o locuință (m ²)
Sud Muntenia	1359753	3990906	2,94	62036511	15,54	45,62
Argeș	279612	779021	2,79	13198508	16,94	47,20
Călărași	128416	377422	2,94	5159317	13,67	40,18
Dâmbovița	216884	635520	2,93	10087228	15,87	46,51
Giurgiu	120226	388971	3,24	5350750	13,76	44,51
Ialomița	114955	342472	2,98	5175069	15,11	45,02
Prahova	327307	961995	2,94	16017438	16,65	48,94
Teleorman	172353	505505	2,93	7048201	13,94	40,89

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO - Online

În anul 2017, în regiunea Sud Muntenia, au fost date în folosință 5.403 locuințe, dintre care 5.184 din fonduri private, deținând astfel ponderea cea mai mare din total (95,94%), majoritatea acestora fiind construite în mediul rural (64,35%).

Numărul locuințelor terminate din fonduri publice a fost reprezentativ în mediul urban (99,54%). Din totalul de 219 locuințe terminate din fonduri publice, la nivel regional au fost date în folosință doar în județele Dâmbovița (86), Prahova (87), Teleorman (24), Giurgiu (20) și Ialomița (2) la polul opus situându-se celelalte județe ale regiunii Argeș și Călărași, unde nu s-a dat în folosință nicio locuință finalizată din fonduri publice.

Tabel nr. 5.26. - Locuințe terminate pe surse de finanțare în cursul anului 2017, în regiunea Sud Muntenia

Regiune/ Județ	Surse de finanțare								
	Total			Din fonduri publice			Din fonduri private		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Sud Muntenia	5403	2066	3337	219	218	1	5184	1848	3336
Argeș	1425	617	808	0	0	0	1425	617	808
Călărași	289	94	195	0	0	0	289	94	195
Dâmbovița	1219	315	904	86	85	1	1133	230	903
Giurgiu	458	89	369	20	20	0	438	69	369
Ialomița	361	115	246	2	2	0	359	113	246
Prahova	1505	743	762	87	87	0	1418	656	762
Teleorman	146	93	53	24	24	0	122	69	53

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO - Online

Potrivit studiului privind „Dezvoltarea urbană în regiunea Sud Muntenia – stadiul actual și scenarii de dezvoltare pentru perioada 2014-2020”, peste 95% dintre locuințele amplasate în blocuri de locuințe au fost construite în perioada 1960-1990, au o suprafață utilă redusă (sub 40 mp arie desfășurată, în medie) și sunt construite din materiale ineficiente energetic, ceea ce generează costuri ridicate de întreținere. În plus, multe dintre aceste clădiri au fațadele nereabilitate, ceea ce afectează grav peisajul urban.

În ceea ce privește materialul de construcție al pereților exteriori al clădirilor de locuit din mediul urban al regiunii Sud Muntenia, conform recensământului din 2002, cele mai multe dintre acestea, 35,8% din total, erau realizate din paie și chirpici (inclusiv PFL și vâlătuci), material de construcție tradițional pentru casele individuale din zona de sud a României. Deși aceste materiale sunt ecologice și chiar mai eficiente energetic decât unele dintre cele noi, fac clădirile de locuit vulnerabile la diferite hazarde naturale

(a se vedea efectele cutremurului din 1977 în orașul Zimnicea). Acestea sunt urmate de clădirile de locuit realizate din beton armat și prefabricate de beton, cu planșeu din beton (26,6% din total) și clădirile cu pereți din cărămidă și piatră, cu planșeu de beton (23,1%), ambele metode constructive fiind specifice blocurilor de locuințe construite în perioada comunistă. Cea mai mică pondere (7%) o aveau clădirile de locuit cu pereți din cărămidă sau piatră și planșeu de lemn, respectiv cele construite complet din lemn (2,5%).

Cu privire la anul construcției clădirilor de locuit din municipiile și orașele regiunii, cele mai multe dintre acestea (36%) au fost construite în perioada 1970-1979, perioada de maximă intensitate a fenomenului de industrializare forțată, când a crescut substanțial fluxul de populație rurală către mediul urban. Pe de altă parte, 19,1% din locuințele din orașele regiunii au o vechime de peste 50 de ani.

Conform studiului „Identificarea soluțiilor privind eficiența energetică și utilizarea energiilor regenerabile în regiunea Sud Muntenia”, regiunea se situează pe locul 6 la nivel național în ceea ce privește numărul total de apartamente înscrise în *„Programul național privind creșterea performanței energetice la blocurile de locuințe”*, gradul de interes fiind relativ constant și unitar pe fiecare an al intervalului de referință (2005 - 2012). La nivelul regiunii Sud Muntenia, au fost cuprinse în program un total de 19.779 de apartamente, ceea ce reprezintă 1,63% din totalul locuințelor existente în 1990 și 1,51% din totalul locuințelor existente în regiunea Sud Muntenia în 2012, conform datelor asigurate de către INSSE – TEMPO On-line.

La nivelul regiunii Sud Muntenia, un interes considerabil privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe s-a întâlnit în județele Dâmbovița și Prahova, care au însumat 77.24% din totalul apartamentelor cuprinse în programul de reabilitare pe parcursul anilor de referință. La polul opus, niciun apartament din județul Ialomița nu a fost înscris în program, iar numărul de apartamente incluse din județul Teleorman reprezintă doar 2,17% din total apartamente de la nivelul regiunii Sud Muntenia care au fost cuprinse în cadrul programului de reabilitare.

2.5.8. INFRASTRUCTURA PENTRU SITUAȚII DE URGENȚĂ – în curs de actualizare

Conform datelor puse la dispoziție de cele 7 Inspectorate Județene pentru Situații de Urgență din regiunea Sud Muntenia, acestea dispun de următoarea infrastructură pentru derularea activităților curente:

a) Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Cpt. Puică Nicolae” Argeș:

- 5 detașamente de pompieri: Pitești, Bradu, Curtea de Argeș, Câmpulung și Mioveni;
- o secție de pompieri la Costești;
- 2 gărzii de intervenție: Topoloveni și Vedea;

- 4 puncte de lucru: Aninoasa, Rucăr, Stolnici și Tigveni.

b) Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Barbu Știrbei” Călărași:

- 2 detașamente de pompieri: Călărași și Oltenița;
- 2 secții de pompieri: Dragalina și Lehliu-Gară;
- 3 gărzi de intervenție: Borcea, Budești și Chiselet.

c) Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Basarab I” Dâmbovița:

- 5 detașamente de pompieri: Târgoviște, Moreni, Pucioasa, Titu și Găești;
- 6 gărzi de intervenție: Voinești, Cornești, Răcari, Potlogi, Vișina și Fieni.

d) Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Vlașca” Giurgiu:

- 2 detașamente de pompieri: Giurgiu și Bolintin Deal;
- 3 gărzi de intervenție: Găujani, Roata de Jos și Ghimpați;
- un punct de lucru la Mihai Bravu.

e) Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Barbu Catargiu” Ialomița:

- un detașament de pompieri la Slobozia;
- 3 gărzi de intervenție: Slobozia, Țândărei și Fetești;
- o secție de pompieri la Urziceni.

f) Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Șerban Cantacuzino” Prahova:

- 6 detașamente de pompieri: Ploiești 1, Ploiești 2, Câmpina, Sinaia, Mizil și Vălenii de Munte;
- 5 gărzi de intervenție: Băicoi, Peleş, Urlați, Măneciu și Slănic;
- 4 echipaje: Plopeni, Teșila, Lipănești și Cheia.

g) Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „A.D. Ghica” Teleorman:

- 5 detașamente de pompieri: Alexandria, Turnu Măgurele, Roșiori de Vede, Zimnicea și Videle;
- o gardă de intervenție la Piatra.

De asemenea, aceste raportări relevă faptul că majoritatea dotărilor acestora (în proporție de 70%) au un grad mare de uzură morală, fiind achiziționate între anii 1970 - 1985. Totodată, acestea au și un grad mare de uzură fizică (în proporție de 55%), aflându-se aproape de limita de asigurare a funcționalității tehnice.

Astfel, investițiile pentru viitoarea perioadă de finanțare 2014 – 2020 vor fi direcționate către reabilitarea infrastructurii de urgență și dotarea acestora cu echipamente moderne. Necesarul detaliat al acestor investiții este prezentat pe larg în anexa 1.2.5.5.

CONCLUZII:

TRANSPORTUL RUTIER

- În ceea ce privește transportul rutier, regiunea se bucură de o bună conectivitate la rețeaua europeană de transport (TEN-T), fiind străbătută de toate axele de comunicații care converg către municipiul București, iar lungimea drumurilor publice a înregistrat o evoluție crescătoare, cu o densitate peste media națională. Principalele provocări constau în starea tehnică nesatisfăcătoare a drumurilor și existența unor zone cu o slabă accesibilitate rutieră.

TRANSPORTUL FEROVIIAR

- Transportul feroviar înregistrează un declin la nivel regional, iar lungimea totală a rețelei de cale ferată are o densitate inferioară față de nivelul național. Infrastructura feroviară nu este complet electrificată (36,17%) și se află într-un stadiu avansat de degradare, ce nu permite deplasarea cu viteze mari pe anumite tronsoane. În ceea ce privește accesibilitatea feroviară, aceasta este scăzută în partea de sud și est a regiunii, generând timpi de călătorie de peste 10 ore față de anumite destinații din țară.
- Accesibilitatea (rutieră și feroviară) la nivelul regiunii este îngreunată de două bariere naturale – fluviul Dunărea și lanțul carpatic, cu o infrastructură de traversare deficitară, care afectează accesul la orașele din zona montană și la cele din Lunca Dunării.

TRANSPORTUL FLUVIAL

- Referitor la transportul fluvial, trebuie menționat faptul că regiunea este conectată la rețeaua europeană de transport TEN-T prin 4 din cele 5 porturi existente. Volumul de mărfuri transportate este însă relativ redus, ca urmare a unei infrastructuri portuare uzate fizic și moral. Cel mai greu accesibile orașe sunt Turnu Măgurele, Zimnicea și Oltenița, aflate la 40-60 km distanță față de cel mai apropiat punct de acces la rețeaua TEN-T feroviară și rutieră.

TRANSPORTUL INTERMODAL

- Dezvoltarea transportului intermodal în regiune se află într-un stadiu incipient. Astfel, există 3 terminale de transport intermodal, din care unul este nefuncțional (Ploiești – Crâng). Pentru perioada 2014 - 2020, Strategia de Transport Intermodal România 2030 propune construcția de încă 2 terminale (Pitești și Giurgiu).

TRANSPORTUL PUBLIC DE PASAGERI

- Transportul public de pasageri, realizat cu autobuze și microbuze a înregistrat o creștere din punct de vedere al numărului de pasageri transportați, în condițiile scăderii parcului de autovehicule. Această dezvoltare a transportului public rutier se datorează, în mare parte, declinului transportului public feroviar și scăderii calității serviciilor acestuia.

STRĂZILE ORĂȘENEȘTI

- Rețeaua de străzi orășenești din regiune a cunoscut o dezvoltare din punct de vedere al lungimii și măririi tramei stradale, însă din punct de vedere al stării tehnice, necesită modernizări. Problemele cele mai mari în acest domeniu se manifestă în orașele mici din sudul regiunii, care au o infrastructură tipic rurală.

INFRASTRUCTURA DE TELECOMUNICAȚII

- În ceea ce privește infrastructura de telecomunicații, se poate afirma că regiunea are o rată medie de penetrare a internetului, în schimb are un acces foarte bun la internet în bandă largă, situându-se pe locul doi la nivel național. Principalele provocări constau în faptul că regiunea deține cel mai mare procent, la nivel național, de populație care nu a utilizat niciodată internetul (37%), iar ponderea populației ce utilizează în mod regulat internetul este destul de scăzută (locul 6 la nivel național). De asemenea, în regiune, comerțul electronic înregistrează un nivel destul de scăzut. În acest sens, se impune ca în perioada 2014 – 2020, investițiile în infrastructură să fie acompaniate de măsuri cu caracter social (cum ar fi campanii de informare și educare, de formare a abilităților digitale).

INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI PUBLICE

- **ALIMENTAREA CU GAZE NATURALE** – Deși numărul localităților racordate la rețeaua de gaze naturale a crescut în perioada analizată, există încă diferențe semnificative între mediul urban și cel rural, precum și între partea de nord și sud a regiunii. Astfel, investițiile din perioada 2014 – 2020 ar trebui direcționate cu precădere către conectarea localităților din mediul rural, din partea de sud a regiunii.
- **ALIMENTAREA CU ENERGIE TERMICĂ** - Distribuția energiei termice în cadrul regiunii Sud Muntenia a înregistrat o scădere considerabilă, realizându-se doar în 2,12% din totalul localităților regiunii, acest fapt fiind datorat numărului mare al locuitorilor care au optat pentru instalații proprii de energie termică.
- **ALIMENTAREA CU ENERGIE ELECTRICĂ** – Prin prisma capacităților și potențialului de care dispune în sectorul energiilor regenerabile, regiunea Sud Muntenia joacă un rol important în domeniul producției de energie electrică. Investițiile trebuie direcționate diferit din punct de vedere teritorial, către valorificarea potențialului solar și de biomasă din partea de sud a regiunii și către valorificarea potențialului microhidroenergetic și eolian din partea de nord.

INFRASTRUCTURA DE SĂNĂTATE

- Deși la nivel regional s-au înregistrat, în perioada analizată, creșteri privind numărul unităților sanitare și al personalului medico-sanitar, încă există localități cu acces dificil la asistența medicală

primară, acestea fiind localizate în special în mediul rural. Totodată, regiunea ocupă ultimul loc în ceea ce privește numărul medicilor și al paturilor în spitale raportat la numărul locuitorilor.

INFRASTRUCTURA SOCIALĂ

- În ceea ce privește situația infrastructurii sociale, aceasta s-a dezvoltat din punct de vedere numeric, însă este în continuare la un nivel scăzut de dezvoltare (regiunea situându-se pe locul 6 la nivel național privind căminele pentru persoane vârstnice). De asemenea, este insuficientă pentru a face față cererii venite din partea beneficiarilor.

INFRASTRUCTURA DE ÎNVĂȚĂMÂNT

- În ceea ce privește infrastructura de învățământ, s-a remarcat faptul că, la nivelul regiunii Sud Muntenia, în perioada analizată s-au înregistrat scăderi semnificative în rândul personalului didactic și al numărului populației școlare. Totodată, în contextul reformelor din sistemul educațional, numărul unităților școlare a scăzut considerabil, cu preponderență în mediul rural.

FONDUL DE LOCUINȚE

- Fondul locativ existent la nivelul regiunii Sud Muntenia a crescut cantitativ și a cunoscut îmbunătățiri ale condițiilor de locuit (în ceea ce privește numărul de camere și suprafața medie locuibilă). Principalele probleme rezidă în faptul că locuințele sunt în mare parte construite din materiale ineficiente energetic, au fațadele nereabilitate și prezintă vulnerabilitate la cutremure (în special cele din sudul regiunii). În acest sens, investițiile din perioada 2014 – 2020 vor trebui direcționate către reabilitarea constructivă și energetică a locuințelor.

INFRASTRUCTURA PENTRU SITUAȚII DE URGENȚĂ

- Majoritatea dotărilor pentru intervențiile în situații de urgență au un grad mare de uzură morală și fizică, ce se apropie de limita funcționalității. Astfel, investițiile pentru viitoarea perioadă de finanțare 2014 – 2020 vor fi direcționate către reabilitarea infrastructurii de urgență și dotarea acesteia cu echipamente moderne.
- Pentru a putea răspunde eficient provocărilor cu care se confruntă regiunea în domeniul infrastructurii și pentru ca efectul intervențiilor să fie de impact, este important ca viitoarele investiții în infrastructură să fie însoțite de măsuri de tip soft, cum sunt campaniile de conștientizare, de informare, de educare, anti-discriminare. Astfel, prin aceste măsuri se va asigura accesul grupurilor defavorizate la noile obiective de investiții și totodată se va determina o creștere a nivelului de implicare civică activă și formarea sentimentului de proprietate.

2.6. MEDIU

2.6.1. INFRASTRUCTURA DE MEDIU

În ceea ce privește infrastructura de mediu, regiunea Sud Muntenia dispune de o dotare destul de slabă privind instalațiile de alimentare cu apă potabilă, în 2017, din cele 567 de localități ale regiunii, doar un procent de 75,13% fiind dotate cu astfel de instalații (locul 4 la nivel național). Această situație este cauzată de slabele investiții în mediul rural pentru realizarea sistemelor de alimentare cu apă potabilă (doar 72,83%), în timp ce în mediul urban toate localitățile dispun de rețele de alimentare cu apă potabilă.

Ponderile cele mai mici din mediul rural s-au înregistrat în județele Giurgiu (35,29%) și Teleorman (36,96%), celelalte județe având valori mai mari față de media regiunii.

Tabel nr. 6.1. – Gradul de dotare cu instalații de alimentare cu apă potabilă al localităților din regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

Regiune/ Județ	Număr localități			Numărul localităților cu instalații de alimentare cu apă potabilă			Ponderea localităților cu instalații de alimentare cu apă potabilă (%)		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Sud Muntenia	567	48	519	426	48	378	75,13	100	72,83
Argeș	102	7	95	94	7	87	92,16	100	91,58
Călărași	55	5	50	50	5	45	90,90	100	90,00
Dâmbovița	89	7	82	69	7	62	77,52	100	75,61
Giurgiu	54	3	51	21	3	18	38,89	100	35,29
Ialomița	66	7	59	60	7	53	90,90	100	89,83
Prahova	104	14	90	93	14	79	89,42	100	87,78
Teleorman	97	5	92	39	5	34	40,21	100	36,96

Sursa: Institutul Național de statistică, TEMPO-Online; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

Tabel nr. 6.2. - Capacitatea instalațiilor publice de producere și distribuție centralizată a apei potabile în regiunea Sud Muntenia pentru anul 2017

Regiune/ Județ	Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile (km)			Capacitatea instalațiilor de producere a apei potabile (m ³ /zi)	Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor (mii m ³)	Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor pentru uz casnic (mii m ³)	Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor cu apometre (mii m ³)
	Total	Urban	Rural				

Sud Muntenia	14052,3	3845,1	10207,2	1048164	89830	72488	85353
Argeș	3906,3	857,4	3048,9	259049	21736	18552	21545
Călărași	1355,5	268,5	1087	92268	9050	7527	7221
Dâmboviț	1899,3	346,1	1553,2	161656	12254	9467	12038
Giurgiu	651,1	240,7	410,4	103978	4886	3726	4758
Ialomița	1516,7	433,3	1083,4	76711	8500	7005	6666
Prahova	3631,8	1315,3	2316,5	228183	25999	21191	25721
Teleorma	1091,6	383,8	707,8	126319	7405	5020	7404

Sursa: Institutul Național de statistică, TEMPO-Online; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

La nivelul anului 2017, rețeaua simplă de distribuție a apei potabile din regiunea Sud Muntenia măsura 14.052,3 km, respectiv 17,12% din totalul celei existente la nivel național. Față de anul 2011, lungimea rețelei a înregistrat o creștere cu 26,1%, pe fondul investițiilor publice semnificative alocate extinderii și modernizării rețelelor de apă din regiune.

Capacitatea instalațiilor de producere a apei potabile din regiunea Sud Muntenia era, în 2017, de 1.048.164 mc/zi, în creștere cu 3,3% față de anul 2011. Creșterea s-a produs pe fondul creșterii consumului populației și a îmbunătățirii unor instalații uzate fizic și moral.

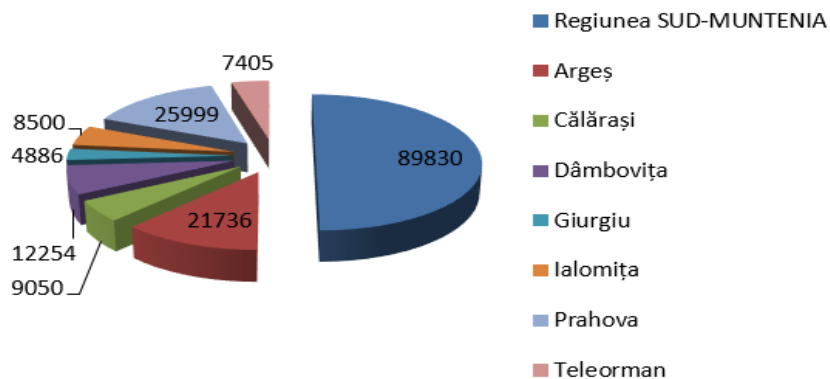
În ceea ce privește cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor din regiunea Sud Muntenia, se constată că aceasta a fost de 89.830 mii mc în anul 2017, din care 72.488 mii mc pentru consumatorii de uz casnic. Din totalul apei distribuite, 95% a mers către consumatorii cu apometre, foarte puțin sub media națională de 95,1%;

De asemenea, de remarcat este și faptul că județul cu cea mai mare cantitate de apă potabilă distribuită consumatorilor este Prahova, cu 25.999 mii mc, ceea ce reprezintă 28,94% din totalul cantității de apă distribuită la nivelul regiunii Sud Muntenia. Județul în care este distribuită cea mai mică cantitate de apă potabilă este Giurgiu, cu 4.886 mii mc, ceea ce reprezintă numai 5,43% din totalul cantității de apă distribuită la nivelul regiunii Sud Muntenia.

În ceea ce privește volumul de apă potabilă distribuit consumatorilor pe județe, din datele puse la dispoziție de Institutul Național de Statistică, la nivelul anului 2017, se poate constata că județul fruntaș este Prahova cu 25.999 mii m³/an, în timp ce în Giurgiu se înregistrează cel mai mic volum de apă potabilă distribuit consumatorilor, 4.886 mii m³/an.

Grafic nr. 6.1. Volumul de apă potabilă distribuit consumatorilor pe județe și total regiune Sud

Muntenia - 2017 mii m³/an

Sursa: Institutul Național de Statistică

La nivelul anului 2017, regiunea Sud Muntenia înregistra un nivel scăzut de dotare și în cazul sistemelor de canalizare publică, de doar 24,86%, situându-se astfel pe locul 5 la nivel național. Acest lucru se datorează faptului că investițiile din mediul rural sunt inferioare mediului urban, de aici și diferențele semnificative dintre mediul urban și cel rural în ceea ce privește gradul de dotare al sistemelor de canalizare. Astfel, în mediul urban, instalațiile de canalizare publică erau prezente în proporție de 95,83%, județele care nu atingeau maximul fiind Dâmbovița și Ialomița, pe când în mediul rural procentul era de numai doar în 18,30% din comunele regiunii, cele mai multe dintre acestea din județele Argeș și Prahova.

Tabel nr. 6.3. Gradul de dotare cu instalații de canalizare publică al localităților din regiunea Sud

Muntenia în anul 2017

Regiune/ Județ	Număr localități			Numărul localităților cu instalații de canalizare publică			Ponderea localităților cu instalații de canalizare publică (%)		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Sud Muntenia	567	48	519	141	46	95	24,86	95,83	18,30
Argeș	102	7	95	35	7	28	34,31	100	29,47
Călărași	55	5	50	13	5	8	23,63	100	16,00
Dâmbovița	89	7	82	23	6	17	25,84	85,71	20,73
Giurgiu	54	3	51	8	3	5	14,81	100	9,8
Ialomița	66	7	59	12	6	6	18,18	85,71	10,16
Prahova	104	14	90	41	14	27	39,42	100	30,00

Teleorman	97	5	92	9	5	4	9,27	100	4,35
-----------	----	---	----	---	---	---	------	-----	------

Sursa: Institutul Național de statistică, TEMPO-Online; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

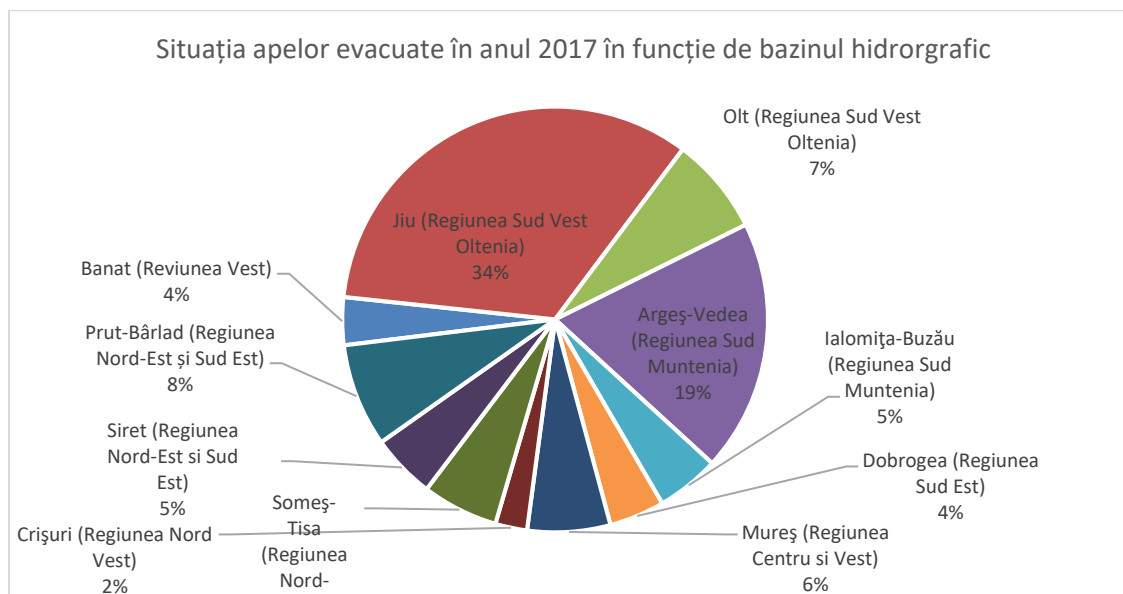
Lungimea simplă a conductelor de canalizare din regiunea Sud Muntenia era, în anul 2017, de 3.634 km, respectiv 10% din totalul celei existente la nivel național. Față de anul 2011, lungimea rețelei de canalizare din regiune a crescut cu 15,2%, pe fondul investițiilor în extinderea conductelor în localitățile care beneficiază de astfel de rețea.

Numărul locuitorilor deserviți cu servicii publice de canalizare și epurare ape uzate a fost, în anul 2017, de 1.052.594 de persoane, ceea ce reprezenta doar 35,05% din populația stabilă a regiunii Sud Muntenia, sub media națională de 50,08%. Din totalul abonaților din regiune, 98,49% aveau acces la rețea de canalizare cu epurare, în timp ce doar 15.893 de persoane (1,51%) deversau apele uzate în rețele fără epurare. În ceea ce privește tipul stației de epurare, 300.317 de abonați (28,97%) aveau acces la sisteme de canalizare cu treaptă primară de epurare, 113.973 la sisteme cu treaptă secundară de epurare (10,99%), iar 622.411 la sisteme cu treaptă terțiară de epurare (60,04%).

În ceea ce privește volumul de ape uzate evacuate, în bazinele hidrografice care tranzitează regiunea Sud-Muntenia, situația a fost următoarea:

- Bazinul hidrografic Argeș-Vedea: 357.977,2 mii m3 ape uzate evacuate;
- Bazinul hidrografic Ialomița- Buzău: 89.838 mii m3 ape uzate evacuate;

Grafic nr. 6.2. – Volumul de ape uzate evacuate la nivel regional și național pe bazine hidrografice – 2017, mii m³/an

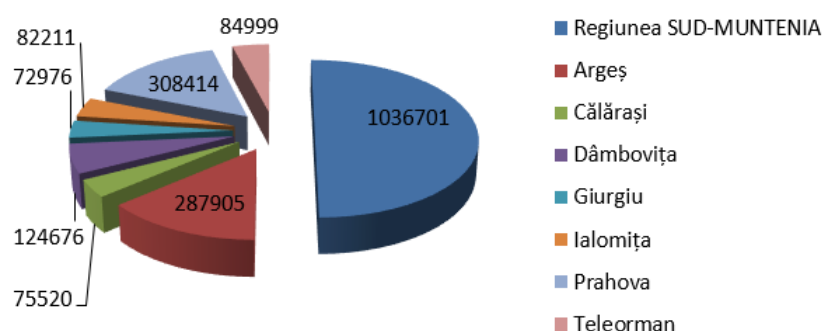

Sursa: Institutul Național de Statistică

În ceea ce privește cantitatea de agenți poluanți evacuată în apele de suprafață (emisari) de către cele 86 de stații de epurare din regiune (mai multe detalii pot fi găsite în cadrul tabelului 1.2.6.1. din anexele Planului), se observă că cel mai mare factor poluant la nivelul regiunii Sud Muntenia este amoniul.

În cazul apelor de suprafață din regiune, problemele de poluare apar, în special, pe cursurile de apă ce străbat arealul schelelor petroliere (din cauza impurificării cu săruri și produs petrolier), pâraurile din aceste zone fiind caracterizate de regim de curgere temporară și debite reduse, precum și datorită deversării apelor uzate insuficient epurate din categoria celor menajere generate de localitățile urbane. La acestea se adaugă activitățile economice din industria chimică, industria extractivă, industria alimentară, zootehnia și agricultura. Principalii receptori ai apelor uzate epurate sunt bazinele hidrografice Vedea și Dunăre.

Grafic nr. 6.3. Populația conectată la sistemul de epurare al apelor uzate, pe județe și total regiune Sud Muntenia în anul 2017 - persoane

Sursa: Institutul Național de Statistică

În anul 2017, doar 34,52% din locuitorii regiunii aveau locuințele conectate la sistemul de epurare a apelor uzate, media regiunii fiind inferioară mediei naționale de 49,43%. În raport cu populația regiunii, primul loc îl ocupa județul Argeș (48,75%), urmat de județele Prahova (42,08%), Ialomița (31,37%), Giurgiu (26,63%), Călărași (25,79%), Dâmbovița (24,87%) și Teleorman (24,31%).

În perioada 2011-2017 au fost demarate o serie de proiecte de investiții pentru extinderea/modernizarea stațiilor de tratare a apelor, cofinanțate din fonduri UE, respectiv:

În județele Teleorman și Giurgiu au fost semnate contractele de finanțare pentru trei proiecte a căror beneficiar este Apa Serv S.A.:

- Fazarea proiectului Reabilitarea și extinderea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare în județul Teleorman – cu termen de finalizare în anul 2021;

- Sprijin pentru pregătirea aplicației de finanțare și a documentațiilor de atribuire pentru proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată din județul Teleorman, în perioada 2014-2020 – cu termen de finalizare în anul 2019;
- Sprijin pentru pregătirea aplicației de finanțare și a documentațiilor de atribuire pentru proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată din județul GIURGIU în perioada 2014-2020 – cu termen de finalizare în anul 2019;

În județul Călărași au fost semnate contractele a două proiecte:

- Fazarea proiectului Sistem de management integrat al deșeurilor solide în județul Călărași – a cărui beneficiar este UAT Jud Călărași – proiect finalizat;
- Sprijin pentru pregătirea aplicației de finanțare și a documentațiilor de atribuire pentru proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată pentru aria de operare a Operatorului Regional în județele Călărași și Ialomița – a cărui beneficiar este S.C. ECOAQUA S.A. și a cărui termen de finalizare este 31.12.2020.

În județul Prahova au fost semnate contractele a două proiecte, beneficiar HidroPrahova S.A.:

- Fazarea proiectului Reabilitarea și modernizarea sistemelor de apă și canalizare în județul Prahova - cu termen de finalizare în anul 2019;
- Sprijin pentru pregătirea aplicației de finanțare și a documentațiilor de atribuire pentru proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată din județul Prahova în perioada 2014-2020 - cu termen de finalizare în anul 2019;

În județul Dâmbovița au fost semnate contractele a două proiecte, beneficiar Compania de Apă Târgoviște-Dâmbovița S.A.:

- Fazarea proiectului Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Dâmbovița - cu termen de finalizare în anul 2019;
- Sprijin pentru pregătirea aplicației de finanțare și a documentațiilor de atribuire pentru proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată din județul Dâmbovița în perioada 2014-2020 - cu termen de finalizare în anul 2019;

În județul Argeș au fost semnate contractele a două proiecte, beneficiar SC Apă Canal 2000 S.A.:

- Fazarea proiectului Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Argeș
- Sprijin pentru pregătirea aplicației de finanțare și a documentațiilor de atribuire pentru proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată din județul Argeș;

2.6.2. CALITATEA FACTORILOR DE MEDIU

Teritoriul regiunii Sud Muntenia prezintă o mare diversitate de condiții și resurse, ceea ce explică locuirea acestuia încă din antichitate, determinând un grad ridicat de modificare antropică a mediului și afectând toate unitățile de relief și toate etajele de vegetație, în proporții diferite și în perioade diferite. Starea actuală a mediului în regiune este afectată de intervenția antropică prin exploatarea irațională a resurselor naturale (păduri, petrol, gaze naturale, etc.), valorificarea necorespunzătoare a terenurilor agricole în zonele de câmpie, expansiunea urbană și suburbană în cazul unor orașe, etc.

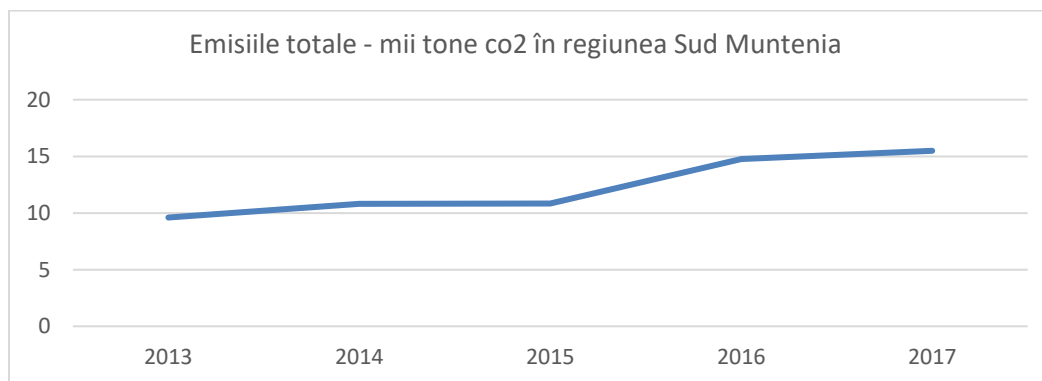
2.6.2.1. CALITATEA AERULUI

Aerul este factorul de mediu care condiționează în cea mai mare măsură existența vieții pe pământ. Totodată, este factorul de mediu cel mai important pentru transportul poluanților, deoarece constituie suportul pe care are loc transportul cel mai rapid al acestora în mediul înconjurător, acesta fiind motivul pentru care supravegherea calității aerului este de primă importanță. Calitatea aerului este exprimată statistic printr-o serie de indicatori, care exprimă fenomenul de poluare sub forma răspândirii în aer a unor substanțe reziduale poluante, rezultate din activitățile economice. Poluarea aerului are numeroase cauze, unele fiind rezultatul activităților umane din ce în ce mai extinse și răspândite în ultima perioadă de timp, altele datorându-se unor condiții naturale de loc și de climă.

În anul 2017, supravegherea calității aerului în regiunea Sud Muntenia s-a realizat în cadrul rețelei de monitorizare continuă a calității aerului, prin intermediul a 27 stații automate amplasate în cele mai relevante zone ale regiunii inclusiv în orașele de la granița româno – bulgară, respectiv în zonele: Turnu Măgurele – Nikopole, Zimnicea – Sviștov, Giurgiu – Ruse și Călărași – Silistra.

Trendul emisiilor totale de gaze cu efect de seră are un trend ascendent în intervalul 2013 – 2017, valoarea acestora depășind pentru prima dată 15.000 tone în anul 2017.

Grafic nr. 6.4. Emisiile totale de gaze cu efect de seră la nivelul regiunii Sud Muntenia în perioada 2013-2017 (mii tone CO₂ Eq)

Sursa: Agențiile pentru Protecția Mediului a celor 7 județe ale regiunii Sud Muntenia

În anul 2017, în regiunea Sud Muntenia nu au fost înregistrate accidente majore de mediu care să afecteze factorul de mediu aer.

Presiunile asupra stării de calitate a aerului în regiunea Sud Muntenia au fost identificate, astfel, în județele din partea de nord a regiunii, sursele de poluare provin din industria petrolieră, industria constructoare de mașini, industria materialelor de construcții și industria metalurgică, în timp ce, în sudul regiunii, poluarea este generată de activitățile din agricultură (creșterea intensivă a păsărilor și porcilor și folosirea îngrășămintelor chimice pe terenurile agricole) și activităților specifice proceselor de producție din unitățile economice aparținând industriei chimice, industriei mineralelor și industriei alimentare¹⁴.

2.6.2.2. CALITATEA APEI

Apa reprezintă o resursă naturală, regenerabilă, vulnerabilă și limitată, element indispensabil pentru viață și societate, materie primă pentru activități productive, sursă de energie și cale de transport, factor determinant în menținerea echilibrului ecologic.

O problemă importantă în legătură cu folosirea apei o constituie lupta împotriva poluării acesteia. Principalele forme de poluare a apei, în funcție de sursele și natura lor sunt:

- poluarea organică (au ca sursă principală deversările menajere din orașe);
- poluarea toxică (sursa principală de poluare o reprezintă industria);
- poluarea bacteriană (afectează calitatea apei potabile);
- poluarea termică (provenită de la apele de răcire din industrie care sunt evacuate în stare caldă);
- poluare chimică (principalele surse de poluare sunt: îngrășămintele chimice, petrolul, diferite substanțe chimice deversate de întreprinderi industriale);

Rețeaua hidrografică a regiunii Sud Muntenia este formată din cursurile de apă și lacurile situate pe teritoriile administrate de ABA (Administrația Bazinală de Apă) Argeș – Vedea și ABA Buzău – Ialomița.

Tabel nr. 6.4. Situația prelevărilor de apă din regiunea Sud Muntenia, în anul 2011

Regiune/Județ	Suprafață (mii m ³)	Subteran (mii m ³)	Total (mii m ³)
Sud Muntenia	274835,31	161864,888	334355,749
Argeș	56581,449	56581,449	10818,449
Călărași	39187,736	5453,457	44641,193
Dâmbovița	29240,247	23979,688	53219,935
Giurgiu	17580,675	8470,759	26051,434
Ialomița	25882,045	10408,064	36290,109
Prahova	70716,38	48027,981	118744,361
Teleorman	35646,778	8943,49	44590,268

Sursa: Raportul privind starea mediului în regiunea Sud Muntenia 2011

¹⁴ Informații preluate din Raportul privind starea mediului în regiunea Sud Muntenia în anul 2010, elaborat de Agenția Regională pentru Protecția Mediului Pitești

Datele centralizate de Agenția Regională pentru Protecția Mediului Pitești privind calitatea apelor subterane din județul Argeș, monitorizate la forajele de observație, indică valori ce se înscriu în limitele admise de standardele în vigoare, cu excepția indicatorilor: încărcare organică, cloruri, azotați, mai ales în zonele rampelor de deșeuri. Din datele transmise de agenții economici, valorile indicatorilor monitorizați prin analize trimestriale nu au prezentat depășiri ale concentrațiilor maxime admise.

Conform datelor furnizate de către Administrația Bazinală de Apă Buzău - Ialomița, în județul Dâmbovița în anul 2010 sunt delimitate 2 corpuri de apă subterană: Munții Bucegi și Câmpia Gherghiței, monitorizate cantitativ (debit) și calitativ pentru evaluarea stării chimice în 5 locații: izvorul Zănoaga și 4 foraje (Mărcești, Băleni, Gura Ocniței și Bucșani). Cu excepția forajelor de la Gura Ocniței și Bucșani, unde s-au constatat depășiri la indicatorul cloruri, valorile obținute în urma monitorizării nu au depășit valorile de prag stabilite pentru niciun indicator, starea chimică a corpurilor de apă fiind bună. În bazinul hidrografic Argeș - Vedea, pe teritoriul județului Dâmbovița, râurile Argeș și Dâmbovița sunt încadrate în clasa de calitate II, afluenții Potop și Neajlov în clasa de calitate III și afluentul Ilfov în clasa de calitate II.

Rezultatele privind calitatea apelor curgătoare, lacurilor și forajelor monitorizate din județul Giurgiu indică faptul că acestea se găsesc într-o stare bună. În județul Teleorman predomină o stare nefavorabilă a apelor curgătoare datorată depășirilor limitelor admise la anumiți indicatori de calitate.

Cel mai important curs de apă din regiunea Sud Muntenia este fluviul Dunărea care străbate județele Călărași, Giurgiu (pe o distanță de 76 km) și Teleorman (pe o distanță de 87 km). Monitorizarea calității fluviului s-a făcut în cadrul proiectului Phare CBC RO 0103.03-02 "Protecția zonelor mlăștinoase ale Dunării - proiect pilot pentru zona ostroavelor Cama - Dinu". În urma monitorizării calității apei, starea chimică a acesteia este bună în toate județele.

2.6.2.3. CALITATEA SOLULUI

Solul este unul dintre cei mai importanți factori de mediu, iar cunoașterea și monitorizarea calității solului este importantă pentru asigurarea condițiilor de dezvoltare durabilă a agriculturii și a societății în ansamblu.

Relieful foarte variat al regiunii Sud Muntenia, împreună cu ceilalți factori pedogenetici au favorizat dezvoltarea tuturor celor 12 clase de soluri existente în Sistemul Român de Taxonomie a Solurilor. În ceea ce privește pretabilitatea solurilor pentru agricultură, distribuția terenurilor agricole din regiune pe clase de calitate, în funcție de notele medii de bonitate, este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 6.5. – Clasele de calitate ale solurilor din regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

Regiune/Județ	Clasa I (ha)	Clasa II (ha)	Clasa III (ha)	Clasa IV (ha)	Clasa V (ha)
---------------	-----------------	------------------	-------------------	------------------	--------------

Sud Muntenia	88625,5	755750,5	645256,3	276098,8	103685,9
Argeș	6827	19262	170888	95449	29699
Călărași	12462	194911	175898	37599	4311
Dâmbovița	660,5	3009,5	4669,3	1695,8	506,9
Giurgiu	14634	122047	109068	22090	8283
Ialomița	932	270617	40751	43756	18829
Prahova	10899	58770	91119	73272	40225
Teleorman	56845	209181	161931	24327	1832

Sursa: Planul Național de gestionare a Deșeurilor

Astfel, la nivelul regiunii, cea mai mare pondere (76,20%) o dețin terenurile arabile din clasele II (bună) și III (mijlocie), care nu necesită aplicarea măsurilor agroameliorative. Cele mai bune terenuri pentru agricultură se găsesc în partea de sud a regiunii, în județele Ialomița, Teleorman și Călărași. În ceea ce privește calitatea solului, aceasta este afectată într-o măsură mai mică sau mai mare de diverse restricții. Aceste restricții sunt determinate fie de factori naturali (climă, forme de relief, caracteristici edifice, etc.), fie de acțiuni antropice agricole și industriale.

Presiunile asupra stării de calitate a solurilor din regiunea Sud Muntenia¹⁵, sunt determinate de:

1. **Utilizarea de îngrășăminte chimice** – la nivelul anului 2017 se constată că s-au utilizat îngrășăminte naturale în proporție de 96,61% și îngrășăminte chimice de 2,48%;
2. **Utilizarea produselor pentru protecția plantelor (fitosanitare)** - în anul 2017, cantitatea de produse fitosanitare (1.673,772 tone) utilizate în regiunea Sud Muntenia a scăzut față de anul 2011 (2.560,704 tone), astfel cel mai mare procent de 37,7% este reprezentat, ca și în anul 2011, de fungicide, urmat de 36,16% erbicide și 24,1% insecticide, în timp ce insectofungicidele și insectoacaricidele au fost utilizate într-un procent mai mic de 1,8% și respectiv 0,24%;
3. **Soluri afectate de reziduuri zootehnice** – dejecțiile provenite de la porci și păsări (cele șase mari complexe de creștere a animalelor și păsărilor plus alte șase complexe zootehnice de dimensiuni reduse din județul Argeș), precum și nămolul provenit din stațiile de epurare, răspândite pe sol fără o tratare prealabilă, reprezintă o sursă potențială de poluare a solului și pot prejudicia buna exploatare a acestuia;
4. **Activitățile poluante din sectorul industrial** – sunt de menționat aici cele din industria petrolieră (extracția, depozitarea carburanților, depozitele de șlam din județele Argeș, Dâmbovița și Prahova), exploatarea substanțelor minerale utile (exploatări miniere, cariere, balastiere -

¹⁵ Informații preluate din Planul Național de Gestionare a Deșeurilor

localizate în special în albiile minore sau în zonele de terasă ale râurilor Argeș, Dâmbovița și Ialomița);

5. **Poluările accidentale** - în anul 2017, la nivelul regiunii au avut loc 111 poluări accidentale cu efecte asupra solului față de 109 în anul 2011. Cauzele principale ale producerii acestor poluări au constat în defecțiuni tehnice și coroziune avansată la sondele și conductele ce aparțin operatorilor economici din regiune care își desfășoară activitatea în domeniul extracției țițeiului și transport prin conducte.

Zonele critice din punct de vedere al calității solului sunt localizate în următoarele județe:

- **Argeș**

- ✓ În localitățile Poiana Lacului, Moșoaia, Săpata, Bogați, Căteasca, Oarja, Cocu-Băbana, Vedea, Merișani, unde sunt amplasate schele de extracție a țițeiului și este prezentă o rețea densă de conducte de transport țiței și apă sărată;
- ✓ În localitățile Fâlfani și Micești unde există contaminare cu pesticide;
- ✓ În localitățile Albota, Câmpulung, Costești, Curtea de Argeș, Topoloveni, ce sunt zone limitrofe depozitelor de deșeuri menajere și unde solul este poluat cu metale grele.

- **Dâmbovița**

- ✓ În localitățile Poiana Mare, Lucieni și Teiș, unde sunt amplasate depozite de zgură și cenușă.

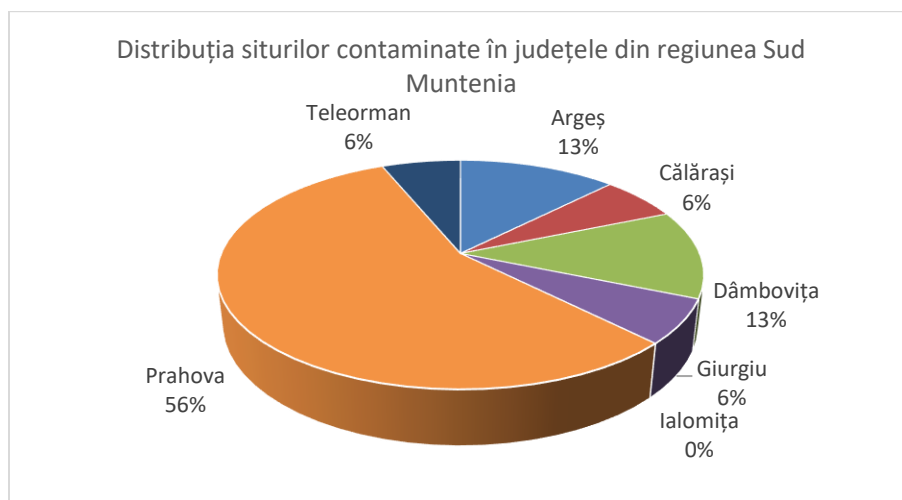
- **Prahova**

- ✓ În Câmpina (rafinăria STEAUA ROMÂNĂ) și Ploiești (rafinăria PETROBRAZI), unde există poluare cu hidrocarburi din petrol.

Conform HG 683/2015, în România există oficial 1.183 de situri potențial contaminate, din care 492 (peste 41%) sunt în regiunea Sud Muntenia și 210 situri contaminate din care 16 (8%) sunt în regiunea Sud Muntenia.

Din cele 16 situri contaminate din regiunea Sud Muntenia, peste jumătate (9) sunt localizate în județul Prahova, iar un sfert (4) în județele Argeș și Dâmbovița. Câte un sit se regăsește în județele Călărași, Teleorman și Giurgiu și nici unul în județul Ialomița.

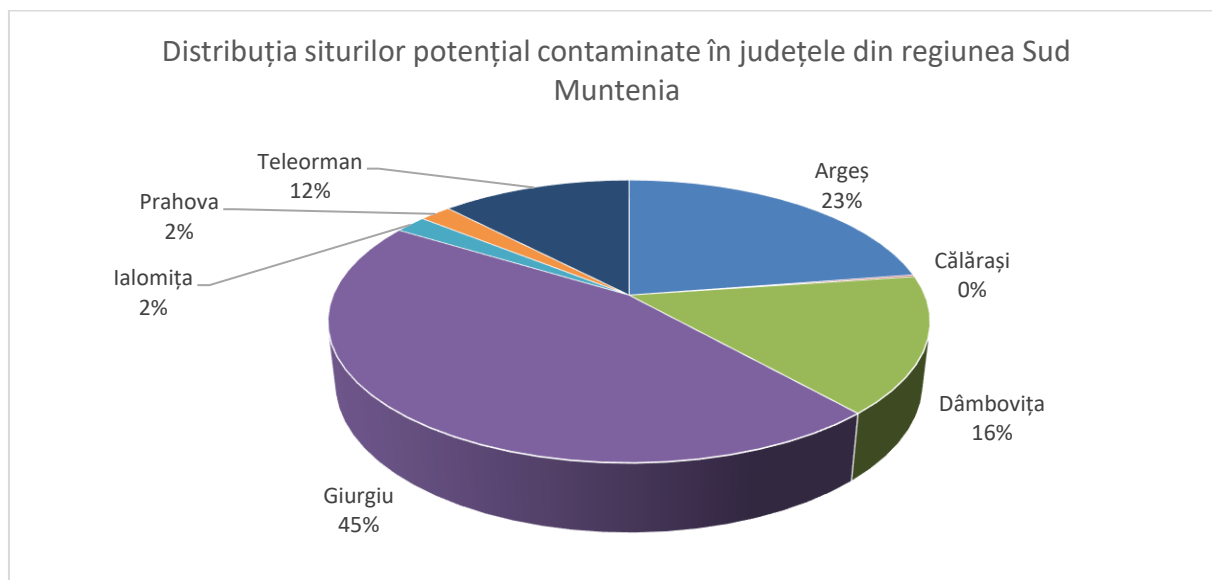
Grafic nr. 6.5. – Distribuția teritorială a siturilor contaminate din regiunea Sud Muntenia în anul 2017

Sursa: HG 683/2015

Din perspectiva siturilor potențial contaminate, cele mai multe (45% - peste 220) se regăsesc în județul Giurgiu, urmat de județul Argeș cu 23% (111 situri) și Dâmbovița cu 16% (77). La polul opus, în județul Călărași există un singur sit potențial contaminat iar în județele Ialomița și Prahova există câte 10 astfel de situri.

Grafic nr. 6.6. – Distribuția teritorială a siturilor potențial contaminate din regiunea Sud Muntenia în anul 2017

Sursa: HG 683/2015

2.6.2.4. ASPECTE ALE BIODIVERSITĂȚII

Reprezentând condiția primordială a existenței civilizației umane, biodiversitatea asigură suport al vieții și al dezvoltării sistemelor socio-economice. Valoarea economică a biodiversității devine evidentă prin utilizarea directă a componentelor sale: resurse naturale neregenerabile, combustibili fosili, minerale, etc. și resurse naturale regenerabile, specii de plante și animale utilizate ca hrană, pentru producerea de energie sau pentru extragerea unor substanțe. Costurile pierderii sau degradării biodiversității sunt foarte greu de stabilit, dar studiile până în prezent, la nivel mondial, arată că acestea sunt substanțiale și în creștere. Din punct de vedere etic, fiecare componentă a biodiversității are o valoare intrinsecă inestimabilă, iar societatea umană are obligația de a asigura conservarea și utilizarea durabilă a acestora.

Cauza principală a pierderii biodiversității, în special în cazul distrugerii vegetației arbustive pentru extinderea suprafețelor pășunilor sau în scopul dezvoltării turismului, drenării pajiștilor umede și conversiei acestora în terenuri arabile sau pășuni (susținute chiar cu fonduri pentru mediu) o reprezintă **conversia terenurilor**. Alte amenințări ale pierderii biodiversității din România și implicit din regiunea Sud Muntenia, potrivit Strategiei Naționale și Planului Național de Acțiune privind Conservarea Biodiversității în România pentru decada 2011 – 2020, sunt: **dezvoltarea infrastructurii, extinderea și dezvoltarea așezărilor umane, lucrările hidrotehnice, speciile invazive, schimbările climatice, poluarea**.

O alta cauză majoră a pierderii biodiversității o reprezintă **supraexploatarea resurselor naturale**, exploatarea necontrolată de masă lemnoasă și tăierile ilegale fragmentează habitatele și conduc la eroziunea solului sau alunecări de teren. La aceasta se adaugă suprautilizarea plantelor cu statut special de protecție, ce conțin principii active și sunt utilizate în cosmetică, precum și braconajul. O situație aparte o reprezintă braconajul piscicol de-a lungul Dunării în special, pescuitul electric care, pe lângă faptul că distruge un număr însemnat de exemplare tinere, cauzează sterilitatea exemplarelor mature care supraviețuiesc.

Conform „*Raportului național privind starea mediului pentru anul 2016*”, România, datorită poziționării sale geografice, este singura țară din Uniunea Europeană în care se reunesc cinci regiuni biogeografice, și anume: alpină, continentală, panonică, stepică și pontică, ultimele două fiind elemente noi pentru bogăția Uniunii Europene. Biodiversitatea regiunii Sud Muntenia cuprinde trei regiuni biogeografice, și anume: alpină, continentală și stepică.

În regiunea Sud Muntenia, suprafața ocupată de ariile naturale protejate reprezintă 16,28% din suprafața regiunii. Astfel, pe teritoriul regiunii se găsesc 137 de arii naturale protejate de interes local, trei parcuri naționale, 3 parcuri naturale, 72 de arii naturale protejate de interes național, 39 de situri de importanță comunitară și 32 de situri de protecție avifaunistică. Date detaliate despre fiecare dintre acestea pot fi găsite în anexele planului, tabelul 1.2.6.2. și tabelul 1.2.6.3.

Prezentarea detaliată a celor mai relevante aspecte ale biodiversității din regiunea Sud Muntenia este realizată, însă, în cadrul subcapitolului 2.2. Cadrul Natural al regiunii Sud Muntenia, secțiunea 2.2.3.3. Biodiversitatea.

2.6.3. GOSPODĂRIREA APELOR

La nivelul regiunii Sud Muntenia, gospodărirea apelor se face prin intermediul a 2 administrații bazinale:

- ✓ Administrația Bazinală Argeș Vedea care activează pe teritoriul a 4 județe din regiune (Argeș, Dâmbovița - parțial, Giurgiu, Teleorman), acoperind bazinele hidrografice ale râurilor Argeș, Vedea, Călmățui și fluviul Dunărea;
- ✓ Administrația Bazinală Buzău - Ialomița care își desfășoară activitatea în județele: Călărași, Dâmbovița - parțial, Prahova, Ialomița și acoperă bazinele hidrografice ale râurilor Ialomița, Buzău, Călmățui, Mostiștea și fluviului Dunărea.

În ceea ce privește obiectivele de investiții de la nivelul Administrației Bazinale de Apă Buzău – Ialomița, au fost realizate câte 2 obiective în județele Călărași și Ialomița, 3 obiective în județul Dâmbovița și 4 obiective în județul Prahova.

Obiectivele de investiții în curs de promovare, în număr de 18 la nivel de regiune, astfel: câte 2 obiective în județele Călărași și Ialomița, 3 obiective în județul Dâmbovița și 11 obiective în județul Prahova. Date detaliate despre fiecare dintre acestea pot fi găsite în anexele planului, tabelul 1.2.6.4.

2.6.3.1. AMENAJĂRI PENTRU ASIGURAREA NECESARULUI DE APĂ

Resursele teoretice de apă de suprafață din spațiul hidrografic Argeș - Vedea sunt de 3.593 de milioane m³/an. Acestea sunt distribuite total inegal între bazinele hidrografice (Argeș – 1960, Vedea – 363 și Călmățui – 42). Apa de suprafață reprezintă circa 66% din totalul resurselor teoretice din acest spațiu hidrografic (3.593 milioane m³/an). Ținând seama de gradul ridicat de amenajare al bazinului Argeș (circa 70% - ceea ce reprezintă un volum acumulat de 1.080.000 mil. m³/an), acesta dispune și de cele mai mari resurse utilizabile, respectiv aproape 1.672 milioane m³/an. Întregul bazin hidrografic al Argeșului are un grad înalt de utilizare a resurselor de apă, indicele specific de utilizare fiind de cca. 600 m³/locuitor/an numai din surse de suprafață. Acest lucru este favorizat și de prezența unor importante orașe care concentrează mari consumatori industriali și cu o populație numeroasă: Pitești, Câmpulung și Curtea de Argeș. Bazinul hidrografic Vedea este într-o situație opusă, având resurse de suprafață reduse și nici nu dispune de lucrări hidrotehnice, acest fapt a determinat asigurarea alimentării cu apă exclusiv din surse subterane.

2.6.3.2 COMBATEREA RISCURILOR NATURALE

2.6.3.2.1. COMBATEREA INUNDAȚIILOR

În spațiul hidrografic Buzău - Ialomița, există lucrări hidrotehnice care au scopul de a asigura necesarul de apă și combaterea inundațiilor, cum ar fi: acumulările Bolboci, Pucioasa și Dridu pe râul Ialomița, acumularea Paltinu pe râul Doftana, acumularea Măneciu pe râul Teleajen, acumularea Gh. Doja pe râul Fundata și acumulări în cascadă pe Valea Mostiștei, și anume: Fundulea, Gurbănești, Frăsinet și Iezer.

La nivelul bazinului hidrografic Argeș - Vedea se află în implementare un proiect finanțat din Programul Operațional Sectorial de Mediu care vizează elaborarea „**Planului pentru prevenirea, protecția și diminuarea efectelor inundațiilor în bazinul hidrografic Argeș - Vedea**”. Prin acest proiect se urmărește modernizarea sistemului de management al inundațiilor. Astfel, se vor realiza hărțile de hazard (inundabilitate) la inundații și Planul pentru prevenirea, protecția și diminuarea efectelor inundațiilor în bazinul hidrografic Argeș - Vedea pe o lungime totală de 3.620 km și o suprafață de 5.545 km².

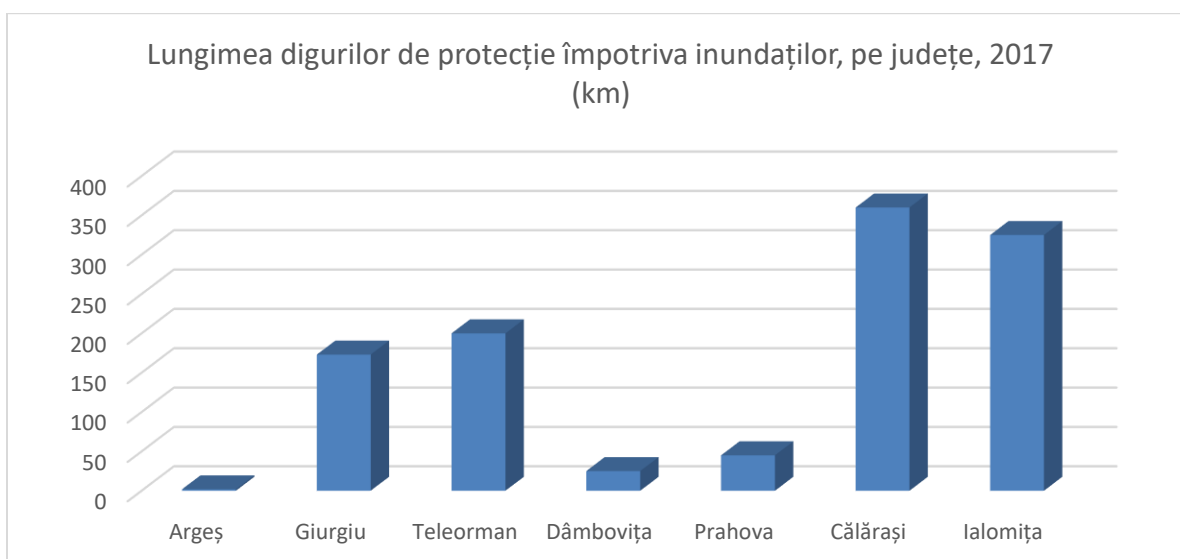
În conformitate cu Legea Apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare, „apărarea împotriva inundațiilor, fenomenelor meteorologice periculoase și accidentelor la construcții hidrotehnice reprezintă o activitate de protecție civilă a populației, de interes național”, iar „elaborarea strategiei și concepției de apărare împotriva inundațiilor, fenomenelor meteorologice periculoase și accidentelor la construcții hidrotehnice revine autorității publice centrale din domeniul apelor”, respectiv Administrația Națională „Apele Române” prin cele 11 administrații bazinale de apă.

În spațiul hidrografic Buzău – Ialomița, activitatea de combatere a inundațiilor se realizează prin aplicarea măsurilor operative de apărare stabilite în mod unitar pe baza planurilor de apărare împotriva inundațiilor, fenomenelor meteorologice periculoase sau accidentelor la construcții hidrotehnice, elaborate pe bazine hidrografice, județe și localități, precum și la obiectivele care pot fi afectate de astfel de fenomene sau accidente.

În perioada de programare 2007 - 2013 au fost implementate o serie de proiecte care vizează atât modernizarea sistemului de management al inundațiilor, cât și urmărirea și caracterizarea comportării în exploatare a lucrărilor de gospodărirea apelor și a efectelor acestora în utilizarea și valorificarea resurselor de apă.

Conform datelor puse la dispoziție de Inspectoratele Județene pentru Situații de Urgență, în regiunea Sud Muntenia, există 1.103,5 km de diguri de protecție împotriva inundațiilor. Cea mai mare lungime a digurilor se înregistrează în județele din partea de sud a regiunii, care au beneficiat, în anii 1960 - 1970, de lucrări de îndiguire în Lunca Dunării.

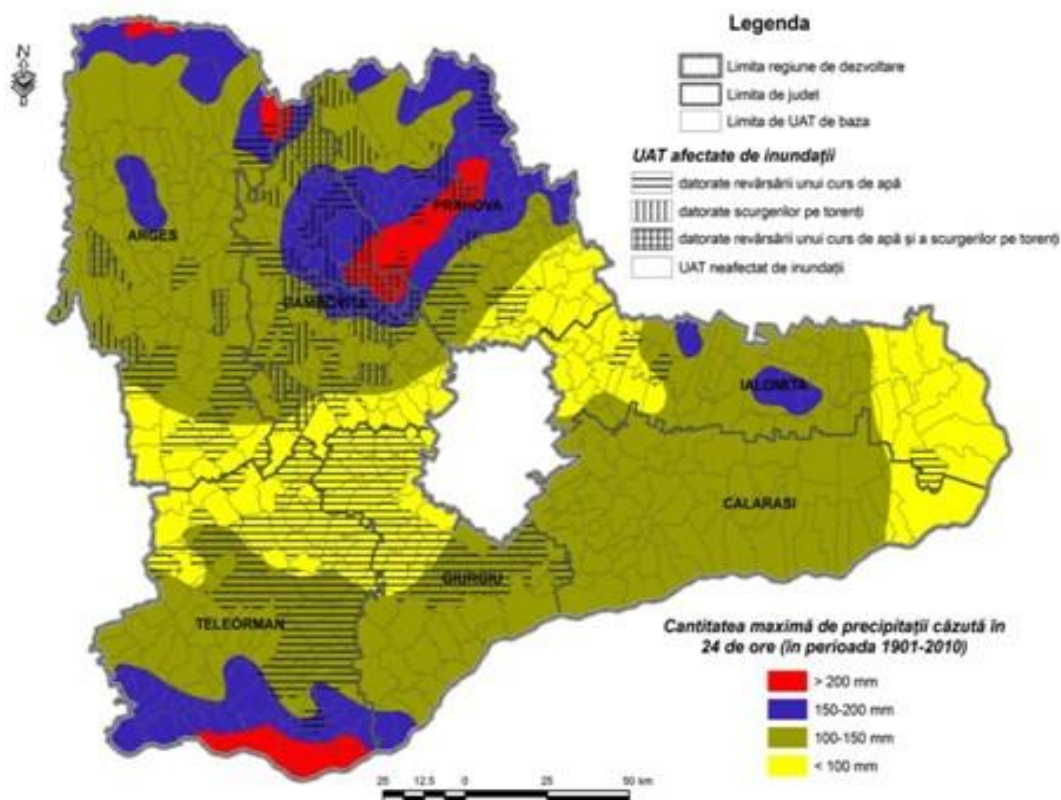
Grafic nr. 6.7. – Lungimea digurilor de protecție împotriva inundațiilor, pe județe, 2017 (Km)

Sursa: Administrația Națională Apele Române

Infrastructura pentru combaterea inundațiilor de la nivelul regiunii Sud Muntenia se află în administrarea Administrației Naționale „Apele Române”, prin intermediul Administrațiilor Bazinale de Apă Argeș Vedea și Buzău - Ialomița. Principalele categorii de lucrări împotriva inundațiilor sunt lacurile de acumulare, regularizările de cursuri de apă, derivațiile, îndiguirile, apărările și consolidările de mal, etc.

Figura nr. 6.1. – Riscul de inundații pe localități

Sursa: Planșă prelucrată din "Studiul privind stadiul actual de dezvoltare al infrastructurii în regiunea Sud-Muntenia și perspective de dezvoltare" realizat în anul 2012

În spațiul hidrografic **Argeș-Vedea-Călmățui** sunt 221 lacuri de acumulare cu un volum total de 1.004 mil. m³, având un volum util de 921,1 mil.m³. Dintre acestea, 24 sunt reprezentative (9 având folosință complexă). Acestea au un volum total (la NNR) de 798,82 mil.m³ și o suprafață (la NNR) de 5.362,324 ha.

În bazinul râului Argeș există 7 lacuri de acumulare cu folosință complexă, din care cel mai important este cel de la Vidraru, urmând apoi lacurile Zigoneni, Vâlcele, Budeasa, Golești, Mihăilești. De asemenea, importantă este și acumularea Râușor situată pe râul Târgului. În bazinul râului Dâmbovița sunt de interes lacurile de acumulare complexe Pecineaga și Văcărești pe râul Dâmbovița, acumulările de pe Ilfov (Urdești, Bunget I, Bunget II, Brătești, Adunați și Ilfoveni) și acumularea Buftea de pe râul Colentina.

Acumularea Vidraru este principala acumulare din bazinul hidrografic Argeș, având următoarele caracteristici: suprafață de 870 ha, lungimea de 12 km, volumul total la NNR de 450,62 mil.m³. Barajul este din beton în dublă curbură, cu o lungime a frontului de 307 m și înălțimea de 165 m.

Acumularea Vâlcele are suprafața de 442 ha, un volum total la NNR de 41,6 mil. m³, o lungime de 4,85 km și o adâncime maximă de 20 m; prezintă un deversor etajat cu înălțimea de 35,3 m.

Acumularea Golești este cea mai mare pe râul Argeș, după Vidraru; are o suprafață de 634 ha, un volum total la NNR de 55 mil. m³, o lungime de 7,0 km și o adâncime maximă de 16,5 m. Prezintă același tip de baraj ca Vâlcele, și anume deversor etajat cu înălțimea de 19,5 m.

Pe râul Târgului se găsește acumularea Râușor, cu o suprafață de 160 ha, o lungime de 5,5 km o adâncime maximă de 102 m și un volum la NNR de 52,4 mil. m³; barajul este din anrocamente, cu nucleu de argilă.

Acumularea Pecineaga este situată pe cursul superior al Dâmboviței. Are o suprafață de 183,84 ha, un volum total la NNR de 63 mil. m³, o lungime a lacului de 5,5 km și o adâncime maximă de 108 m; prezintă un baraj din anrocamente cu mască din plăci de beton armat.

În bazinul hidrografic Vedea nu sunt lacuri de acumulare, iar în bazinul hidrografic Călmățui singura acumulare semnificativă este Stejaru.

Pe 120 de râuri există iazuri piscicole care, în majoritate, sunt realizate prin bararea cursurilor de apă și nu au incinte îndiguite. Pe unele cursuri de apă din spațiul hidrografic Argeș - Vedea aceste iazuri sunt realizate în cascadă, modificând puternic cursurile naturale, cum este cazul râurilor: Urlui, Nanov, Izvoarele, Vajiștea, Gabur, Clanița, Calniștea, Izmar, Ilfovăț, etc. (Sursa : Descriere bazin Argeș-Vedea).

În perioada 2007 - 2011, au fost realizate investiții importante în infrastructura de apărare contra inundațiilor din regiunea Sud Muntenia, cu sprijin financiar de la Bugetul de Stat, Administrația Fondului de Mediu și din Programul Operațional Sectorial Mediu:

- Stabilizarea alunecărilor de teren și refacere căi de acces în comunele Malu cu Flori și Pucheni (Dâmbovița);
- Consolidarea Acumulării Bunget (Dâmbovița);
- Amenajarea contra inundații a râurilor Teleorman, Cotmeana, Vedea, Vedița, în zona localităților Țigănești, Tătărăști, Costești (Teleorman și Argeș);
- Punerea în siguranță a Acumulării Iezer (Călărași);
- Punerea în siguranță a amenajărilor împotriva inundațiilor pe râul Ialomița și afluenți, în zona Urziceni, Slobozia - Țândărei (Ialomița);
- Sistem informațional DESWAT – care a presupus instalarea a 66 de stații automate de monitoring a râurilor, care permite realizarea de prognoze hidrologice;
- Elaborarea planurilor pentru prevenirea, protecția și diminuarea efectelor inundațiilor, inclusiv realizarea de hărți de hazard;
- WATMAN – Sistem informațional pentru managementul integrat al apelor;
- Sistem informațional prin radiotelecomunicații pentru apărare împotriva inundațiilor pe Fluviul Dunărea;

- Combaterea inundațiilor în sub-bazinul Cricovu Dulce (Dâmbovița);
- Amenajarea și regularizarea pârâului Ialomicioara II (Dâmbovița);
- Regularizare râu Ialomița, amonte și aval de Târgoviște, în zonele Brănești, Săcuieni, Comișani, Bucșani, Mărcești, Dobra, Gheboiaia, Finta, Cornești (Dâmbovița);
- Surse de alimentare cu apă a zonei Azuga - Breaza (Prahova);
- Extinderea ramurii Telejean cu 1.200 l/s (Prahova);
- Amenajări pentru prevenirea colmatării lacului de acumulare Măneciu (Prahova);
- Refaceri apărări de maluri râul Prahova în comunele Cocorăștii de Colț și Brazi (Prahova);
- Amenajări pe râul Mostiștea – Etapa II – Fundulea și Măriuța (Călărași).

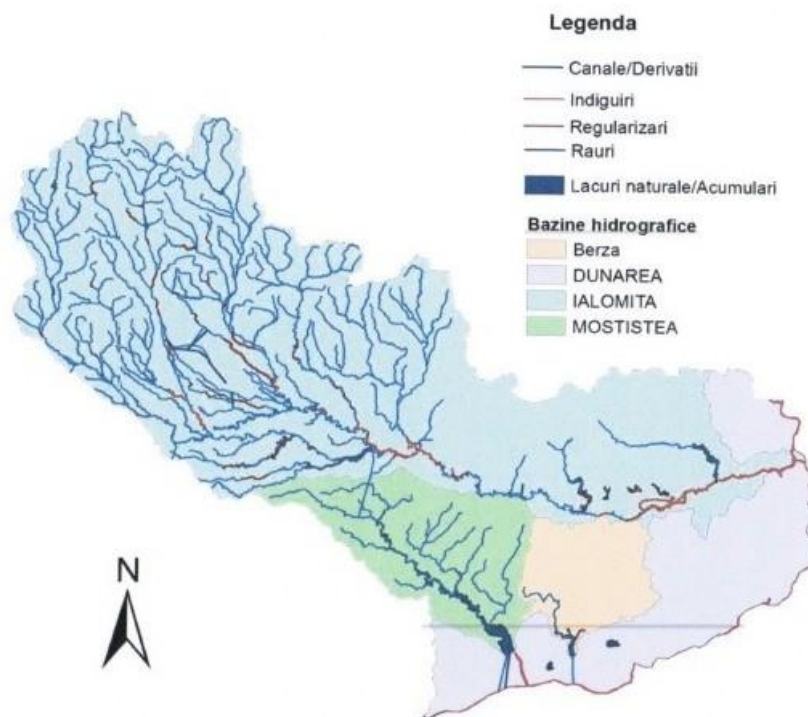
În spațiul hidrografic Buzău - Ialomița există mai multe categorii de lucrări: acumulări, baraje, praguri, derivații, regularizări, îndiguiri și apărări de maluri, prize de apă etc., executate pe corpurile de apă în diverse scopuri (energetic, asigurarea cerinței de apă, regularizarea debitelor naturale, apărarea împotriva efectelor distructive ale apelor etc).

Suprafața totală a spațiului hidrografic Buzău-Ialomița este de 26.470,64 km² reprezentând o pondere de 11,11 % din suprafața țării. Rețeaua hidrografică cuprinde un număr de 266 de cursuri de apă cadastrate (din care 8 au suprafețe mai mici de 10 km²), cu o lungime totală de 6.062 km și o densitate medie de 0,23 km/km². Pe teritoriul României, spațiul hidrografic Buzău-Ialomița cuprinde subbazinele: Ialomița cu 142 afluenți codificați, Buzău cu 102 afluenți codificați, Călmățui cu 4 afluenți codificați, Mostiștea cu 13 afluenți codificați și Berza (fără afluenți). Lungimea fluviului Dunărea aferentă spațiului hidrografic Buzău-Ialomița este de 560 km și râul Siret 72 km (sector Nămolosa – vărsare în fluviul Dunărea).

Resursele totale de apă de suprafață din spațiul hidrografic Buzău-Ialomița (fără fluviul Dunărea) însumează cca. 3.149,397 mil.m³ /an, din care resursele utilizabile sunt cca. 731,45 mil.m³ /an. Acestea reprezintă cca. 23% din totalul resurselor și sunt formate, în principal, de râurile Ialomița, Buzău, Călmățui, Mostiștea, Berza și afluenții acestora. Pentru fluviul Dunărea, resursele totale de apă sunt de cca.194.251,7 mil.m³ /an, din care cele utilizabile sunt de cca.55.188 mil.m³ /an (reprezentând 28% din resursele teoretice). În spațiul hidrografic Buzău-Ialomița există 13 lacuri de acumulare importante (cu suprafața mai mare de 0,5 km²), care au folosință complexă și însumează un volum util de 489,52 mil.m³ . Raportată la populația bazinului, resursa specifică utilizabilă este de 297,69 m³ /loc/an, iar resursa specifică calculată la stocul disponibil teoretic (mediu multianual) se cifrează la 1.281,8 m³ /loc/an. Resursele de apă cantonate în arealul hidrografic Buzău-Ialomița pot fi considerate suficiente și neuniform distribuite în timp și spațiu. Debite medii multianuale pentru principalele râuri din spațiul hidrografic Buzău-Ialomița sunt : Ialomița-38,9 mc/s, Buzău-27,6 mc/s, Călmățui-0,872 mc/s și Mostiștea-1,46 mc/s. Din lungimea

totală a cursurilor de apă cadastrate din spațiul hidrografic Buzău-Ialomița, cursurile de apă nepermanente reprezintă circa 21,5%. În spațiul hidrografic Buzău-Ialomița, resursele subterane teoretice (fără fluviul Dunărea) sunt estimate la 1.182,3 mil.m³, din care resursele subterane utilizabile sunt de 675 mil.m³ (reprezentând 57% din resursele teoretice). Pentru fluviul Dunărea, resursele subterane teoretice sunt estimate la 1.545,5 mil.m³, din care resursele subterane utilizabile sunt de 329,55 mil.m³ (reprezentând 21% din resursele teoretice). (Sursa: Planul de management al bazinului hidrografic ABA Buzău – Ialomița).

Figura nr. 6.2. – Bazinele hidrografice din arealul Buzău - Ialomița

Sursa: ABA Buzău – Ialomița

Lacuri de acumulare

Lacurile de acumulare din spațiul hidrografic Buzău - Ialomița au fost realizate cu scopuri multiple: alimentare cu apă potabilă și industrială, energetic și apărare împotriva inundațiilor, repartiția acestora fiind prezentată în tabelul de mai jos.

Cele mai importante lacuri de acumulare sunt:

- ✓ În bazinul hidrografic Ialomița – Bolboci, Pucioasa și Dridu pe râul Ialomița, acumularea Paltinu pe râul Doftana, acumularea Măneciu pe râul Teleajen și acumularea Gh. Doja pe râul Fundata;
- ✓ Acumularea Bolboci (baraj cu H=56 m) asigură regularizarea debitelor râului Ialomița și utilizarea acestora pentru alimentarea cu apă a centrelor populate din aval, alimentarea cu apă a industriei, producere de energie electrică și irigații;

- ✓ Acumularea Pucioasa (baraj cu H=30,5 m) asigură alimentarea cu apă a orașului Pucioasa, a industriilor, producere de energie electrică, tranzitare viituri, piscicultură, agrement;
- ✓ Acumularea Dridu (baraj cu H=20 m) asigură regularizarea debitelor cu efect favorabil asupra folosințelor din aval și în special pentru cele de irigații, atenuare viituri, producere de energie electrică, derivarea debitelor disponibile prin canalul Ialomița – Mostiștea în caz de ape mari, alimentarea cumulărilor din sistemul Mostiștea (priza derivație Ialomița - V.Mostiștea-Dridu/Hăgiești cu $Q_{inst.}=50 \text{ mc/s}$);
- ✓ Acumularea Paltinu (baraj Paltinu cu H=108 m) asigură alimentarea cu apă a folosințelor racordate la sursa Paltinu, produce energie electrică prin CHE Paltinu, asigură apararea împotriva inundațiilor prin atenuarea viiturilor;
- ✓ Acumularea Măneciu (baraj Măneciu cu H=78 m) asigură apa pentru stațiile de tratare Măneciu și Vălenii de Munte, stații ce asigură alimentarea cu apă a folosințelor racordate la sursa Măneciu, dar și prin interconectare cu sursa Paltinu (zona Ploiești – Brazi - Teleajen, precum și localitățile Măneciu și Vălenii de Munte), produce energie electrică prin CHE Măneciu, CHE Izvoarele și CHE Vălenii de Munte;
- ✓ Acumularea Gh. Doja (baraj cu H=12 m) are ca folosințe principale: apărare împotriva inundațiilor prin atenuarea undelor de viitură pe Valea Fundata, piscicultura;
- ✓ În bazinul hidrografic Mostiștea se află 4 acumulări în cascadă, și anume: Fundulea, Gurbănești, Frăsinet și Iezer. Barajele acestor acumulări au înălțimi cuprinse între 12 și 26 m și au ca folosințe principale: piscicultura, asigurarea apei pentru irigații a suprafețelor deservite de SNIF - Sucursala Călărași și protecția unor localități împotriva inundațiilor.

2.6.3.2.2. COMBATEREA INCENDIILOR

Incendiile reprezintă hazarde periculoase pentru mediu și pentru activitățile umane și determină distrugeri ale recoltelor, ale bunurilor, etc.. Ele pot fi declanșate de cauze naturale cum ar fi fulgerele, erupțiile vulcanice, fenomene de autoaprindere a vegetației și de activitățile omului (neglijența utilizării focului, incendieri intenționate, accidente tehnologice). În perioadele secetoase, incendiile sunt favorizate de vânturi puternice asociate cu temperaturi ridicate, care contribuie la extinderea rapidă a focului.

În ceea ce privește amenajările pentru asigurarea necesarului de apă pentru stingerea incendiilor la nivelul regiunii Sud Muntenia, situația pe județe la nivelul anului 2017 se prezintă astfel:

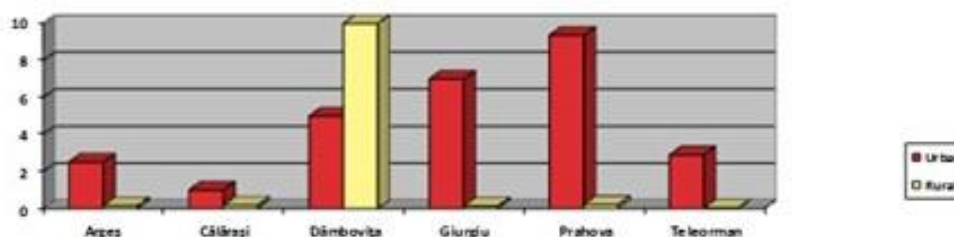
- ✓ În județul Argeș sunt realizate amenajări pentru asigurarea necesarului de apă pentru stingerea incendiilor în toate municipiile și orașele din județ, dar și în 75 din cele 94 de comune ale județului. Zone deficitare în resurse de apă se găsesc în comunele: Albești de Muscel, Cicănești,

Căldăraru, Domnești, Hârsești, Mălureni, Merișani, Miroși, Mușătești, Nucșoara, Oarja, Pietroșani, Râca, Uda, Cotmeana, Bârla, Cicănești, Ciomăgești, Stoenеști;

- ✓ În județul Călărași, amenajările ce pot fi folosite la asigurarea necesarului de apă pentru stingerea incendiilor sunt lacurile de acumulare și acumulările (iazuri) piscicole. În ceea ce privește zonele deficitare în resurse de apă, acestea se regăsesc în comunele Nicolae Bălcescu și comuna Ileana (sat Arțari);
- ✓ La nivelul județului Dâmbovița există un număr de 55 din localități care au sisteme de alimentare cu apă potabilă (inclusiv hidranți). La nivelul județului, localitățile care nu au sisteme de alimentare cu apă potabilă (inclusiv hidranți) sunt: Bărbulețu, Braniște, Ciocănești, Butimanu, Cornești, Crevedia, Glodeni, Gura Fcii, Mogoșani, Perșinari, Pietrari, Râu Alb, Tărtășești, Sălcioara, Uliești, Văcărești, Vlădeni, Băleni;
- ✓ Situația amenajărilor pentru asigurarea necesarului de apă pentru stingerea incendiilor în județul Giurgiu este următoarea: din totalul de 54 de localități (un municipiu, 2 orașe și 52 de comune), doar 17 au asigurate rețele de hidranți pentru alimentare cu apă, dar și aceste doar în centrul localităților; în zonele periferice nicio localitate din județul Giurgiu nu dispune de rețea de hidranți;
- ✓ În județul Ialomița, din cele 128 de localități (municipii, orașe, comune, sate), 81 sunt dotate cu instalații de alimentare cu apă, care includ și rezerve intangibile de apă pentru stingerea incendiilor. Din cele 128 de localități ale județului, 40 nu sunt dotate cu instalații pentru stingerea incendiilor. Practic, în aceste localități alimentarea cu apă a populației și animalelor se face prin fântâni forate;
- ✓ La nivelul județului Prahova nu există rampe speciale amenajate pe cursurile de apă pentru alimentarea cu apă a autospecialelor de intervenție destinate stingerii incendiilor, alimentarea acestora realizându-se din rețele de hidranți, rezervoare de apă incendiu sau direct din albia râurilor, pâraielor, în zonele în care se poate efectua alimentarea. Următoarele localități figurează în evidență fără sistem centralizat de surse de apă : Adunați, Aluniș, Ariceștii Zeletin, Balta Doamnei, Bătrâni, Bertea, Cărbunești, Călugăreni, Cerașu, Colceag, Cosminele, Gherghița, Gorgota, Lapoș, Mănești, Olari, Posești, Provița de Jos, Provița de Sus, Puchenii Mari, Râfov, Salcia, Sângeru, Șoimari, Șotriile, Starchiojd, Surani, Tătaru.

Conform datelor puse la dispoziție de Inspectoratele Județene pentru Situații de Urgență, densitatea hidranților pentru stingerea incendiilor se prezintă în graficul următor.

Grafic nr. 6.8. Densitatea hidranților/km², pe județe și medii de rezidență, în anul 2010

Sursa: Grafic prelucrat din "Studiul privind stadiul actual de dezvoltare al infrastructurii în regiunea Sud-Muntenia și perspective de dezvoltare" realizat în anul 2012

* Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență Ialomița nu a comunicat datele cu privire la numărul și densitatea hidranților din județ

Trebuie totuși menționat că acest indicator nu este unul foarte relevant, întrucât cea mai mare parte a suprafețelor administrative ale unităților administrativ-teritoriale din regiunea Sud Muntenia, la care s-a raportat numărul de hidranți, o reprezintă terenurile din extravilan, în care nu sunt amplasate locuințe sau obiective publice, economice, sociale etc., implicit zone care nu necesită astfel de dotări.

În pofida faptului că există hidranți pentru alimentarea cu apă a vehiculelor de intervenție în caz de incendii în toate județele regiunii, densitatea este deficitară, mai ales în mediul rural, ceea ce conduce la creșterea timpilor de intervenție și la reducerea eficienței acestora.

2.6.3.3. ZONELE CU RISC NATURAL

2.6.3.3.1. ALUNECĂRI DE TEREN

Alunecările de teren se produc din cauza unor fenomene naturale sau ca urmare a unor activități umane. Ele sunt periculoase, putând conduce la distrugerea unor construcții (prin deplasarea straturilor de roci sau prin acoperire), pot bara cursul unor ape curgătoare, creând lacuri de acumulare temporare sau permanente. Acest risc afectează o populație de 314.931 de locuitori în mediul urban și 440.522 de locuitori în mediul rural, ceea ce înseamnă 9,75% din totalul regiunii Sud Muntenia în mediul urban și 13,64% în mediul rural.

Distribuția teritorială a zonelor cu risc de alunecări de teren de la nivelul regiunii Sud Muntenia, pentru anul 2017, se prezintă astfel:

- ✓ În județul Argeș sunt catalogate cu risc de alunecări de teren 5 localități din mediul urban (Câmpulung Muscel, Curtea de Argeș, Mioveni, Ștefănești, Topoloveni) și 36 de comune (Arefu, Bălilești, Bârla, Berevoiești, Boteni, Buzoiești, Călinești, Căteasca, Cetățeni, Corbeni, Corbi, Coșești, Cotmeana, Dâmbovicioara, Domnești, Drăganu, Godeni, Hârtiești, Izvoru, Lunca Corbului, Mălureni, Mărăcineni, Merișani, Micești, Mihăești, Mușătești, Nucșoara, Popești, Râca, Recea, Stolnici, Suseni, Țițești, Uda, Vlădești, Vulturești). Populația vulnerabilă la alunecările de teren numără 128.491 de locuitori în mediul urban și 128.576 de locuitori în mediul rural, ceea

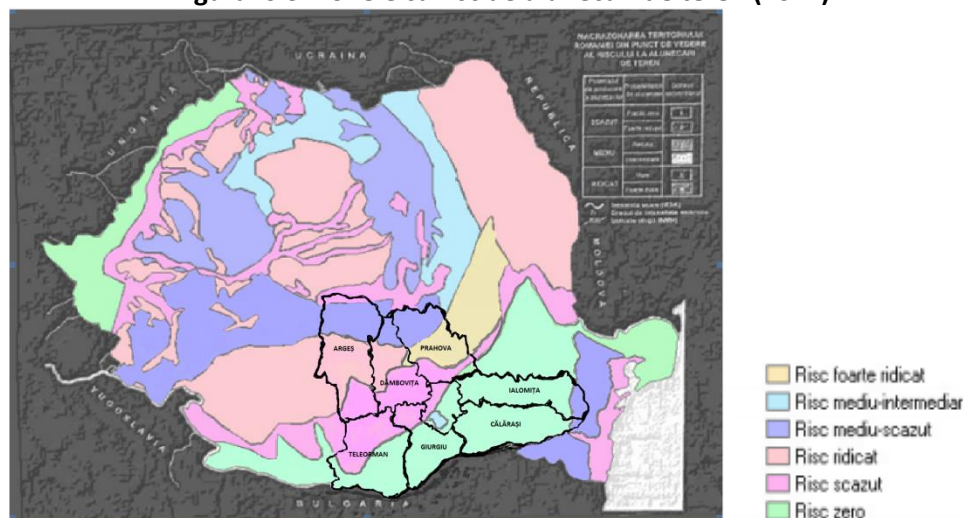
ce înseamnă 20,03% din populația județului Argeș în mediul urban și 20,04% din populația județului Argeș în mediul rural;

- ✓ În județele Călărași și Ialomița nu se pune problema unui astfel de risc;
- ✓ În județul Dâmbovița se înregistrează zone active de alunecări de teren în municipiul Moreni și orașele Pucioasa și Fieni, precum și în 19 comune (Aninoasa, Bărbulețu, Bezdead, Brănești, Căndești, Doicești, Hulubești, Ludești, Moțăeni, Ocnița, Pietroșița, Pucheni, Runcu, Șotânga, Tătărani, Valea Lungă, Văleni Dâmbovița, Vișinești, Vulcana Băi). Populația vulnerabilă la alunecările de teren numără 42.951 de locuitori în mediul urban și 73.337 de locuitori în mediul rural, ceea ce înseamnă 8,18% din populația județului Dâmbovița în mediul urban și 13,97% din populația județului Dâmbovița în mediul rural;
- ✓ În cuprinsul județului Giurgiu, cea mai mare probabilitate de producere a alunecărilor de teren există în Izvoru, în dreptul localităților Vieru, Ghizdaru, Daia, Băneasa, Pietrele și Pueni, pe versantul drept al Călniștei (afluent pe dreapta al Glavaciocului), în dreptul localității Naipu, în versantul drept al Glavaciocului, la sud de localitatea Bila, în dreptul localității Tangâru, respectiv în versantul drept al Neajlovului, în localitatea Călugăreni. Populația vulnerabilă la alunecările de teren numără 25.421 de locuitori în mediul rural, ceea ce înseamnă 9,03% din populația județului Giurgiu în mediul rural. În ceea ce privește populația din mediul urban a județului Giurgiu, aceasta nu este afectată;
- ✓ În județul Prahova există riscul de alunecări de teren în 10 localități din mediul urban (Câmpina, Azuga, Băicoi, Boldești-Scăieni, Breaza, Comarnic, Sinaia, Slănic, Vălenii de Munte și Urlați) și în 53 de comune (Adunați, Aluniș, Apostolache, Ariceștii Zeletin, Bălțești, Bănești, Berteza, Brebu, Bucov, Călugăreni, Cărbunești, Ceptura, Chiojdeanca, Cornu, Cosminele, Drajna, Flipeștii de Pădure, Fântânele, Gornet, Gornet Cricov, Gura Vadului, Gura Vitioarei, Iordăchianu, Izvoarele, Jugureni, Lapoș, Măneciu, Păcureți, Păulești, Plopu, Podenii Noi, Poiana Câmpina, Posești, Predeal Sărari, Provița de Jos, Provița de Sus, Salcia, Sângeru, Scorțeni, Secăria, Starchiojd, Surani, Șoimari, Șotriș, Ștefești, Talea, Târgșoru Vechi, Teișani, Telega, Valea Călugărească, Valea Doftanei, Vărbilău, Vâlcănești). Populația vulnerabilă la alunecările de teren numără 143.489 de locuitori în mediul urban și 206.020 de locuitori în mediul rural, ceea ce înseamnă 17,91% din populația județului Prahova în mediul urban și 25,71% din populația județului Prahova în mediul rural;
- ✓ În județul Teleorman se pot produce alunecări de teren superficiale în localitățile Uda Clocociov, Slobozia Mândra, Plopii Slăvitești și Beciu pe o distanță de 15 km, ca urmare a efectelor cumulate ale mișcărilor seismice și condițiilor geologice ale scoarței. Populația vulnerabilă la alunecările de

teren numără 7.168 de locuitori în mediul rural, ceea ce înseamnă 1,88% din populația județului Teleorman în mediul rural. În ceea ce privește populația din mediul urban a județului Teleorman, aceasta nu este afectată.

Conform informațiilor furnizate de Facultatea de Geologie și Geofizică a Universității București, la nivel național, situația zonelor cu risc de alunecări de teren este prezentată în harta de mai jos, pe care se poate observa că teritoriul regiunii Sud Muntenia se află în zone cu risc zero, scăzut și ridicat de alunecări de teren.

Figura. 6.3. Zonele cu risc de alunecări de teren (2017)

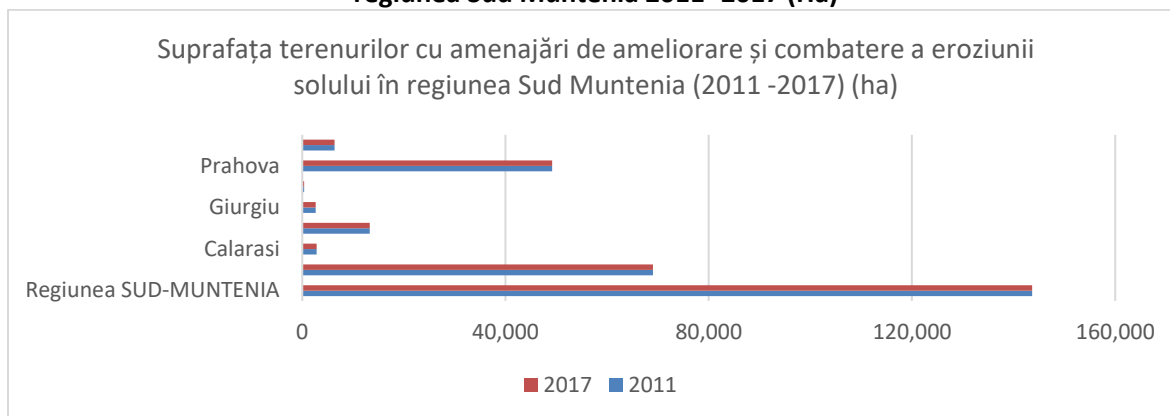

Sursa: Universitatea București, Harta zonelor cu risc de alunecări de teren

La nivelul regiunii Sud Muntenia existau, la finele anului 2017, 143.674 de hectare de terenuri amenajate cu lucrări de ameliorare și combatere a eroziunii solului, ceea ce reprezintă 4,2% din suprafața totală a regiunii și 6,3% din totalul terenurilor cu astfel de lucrări de la nivel național. Având în vedere că fenomenul de eroziune este specific mai ales zonelor înalte (de deal și de munte), precum și faptul că principala formă de relief din regiune este cea de câmpie, regiunea Sud Muntenia este cel mai puțin afectată de acest fenomen la nivel național.

Față de anul 2011, suprafața terenurilor cu amenajări de ameliorare și combatere a eroziunii solului a rămas aceeași.

Grafic nr. 6.9. – Suprafața terenurilor cu amenajări de ameliorare și combatere a eroziunii solului în regiunea Sud Muntenia 2011- 2017 (Ha)

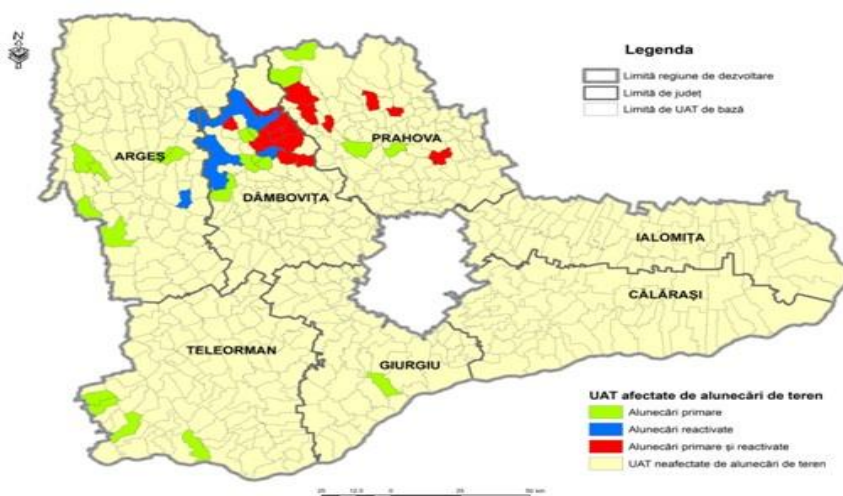
Sursa: Institutul Național de Statistică Tempo-online 2018

Din cele 143.674 de hectare de terenuri amenajate pentru ameliorarea și combaterea eroziunii solului, cea mai mare parte era reprezentată de pășuni naturale (67.508 de hectare, 47% din total), 25.410 de hectare (17,7%) erau terenuri arabile, 18.797 erau livezi și pepiniere pomicele (13,1%), 14.295 de hectare erau fânețe naturale (9,9%), 11.280 de hectare (7,9%) erau vii și pepiniere viticole, iar 6.384 de hectare (4,4%) erau terenuri neagricole.

Pe județe, cea mai mare suprafață amenajată pentru ameliorarea și combaterea eroziunii solului se înregistra, în 2017, în zona înaltă din partea de nord a regiunii – județul Argeș (69.005 hectare, 48% din total regional și 10,1% din suprafața totală a județului) și Prahova (49.200 de hectare, 34,2%, respectiv 10,4%), în timp ce în județul Ialomița era de doar 346 de hectare.

Se constată că, în intervalul 2013 - 2017, suprafața amenajată contra eroziunii a rămas neschimbtă, nu a fost extinsă în nici unul din județele regiunii Sud Muntenia.

Figura nr. 6.4. – Riscul de alunecări de teren pe localități

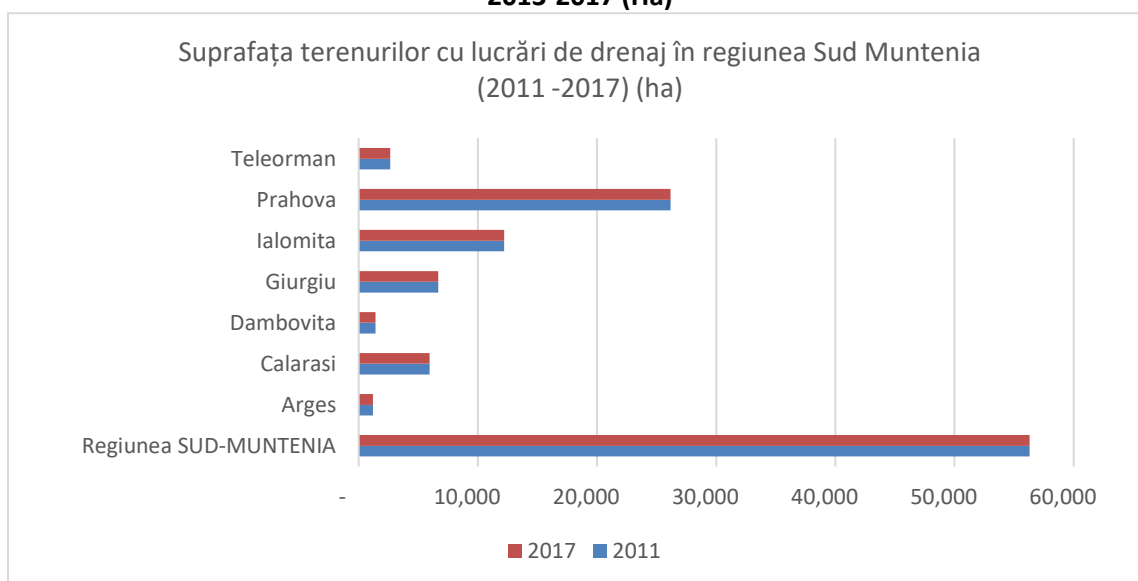
Sursa: Planșă prelucrată din „Studiul privind stadiul actual de dezvoltare al infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și perspective de dezvoltare”

În ceea ce privește lucrările de drenaj, acestea acopereau, la nivelul anului 2017, 56.298 de hectare din suprafața regiunii Sud Muntenia, ceea ce reprezintă 1,6% din suprafața totală a acesteia și 22,2% din suprafața totală cu astfel de lucrări existentă la nivel național. În perioada 2013 - 2017, suprafața amenajată cu lucrări de drenaj din regiunea Sud Muntenia a rămas identică (în toate cele șapte județe componente ale regiunii).

Cea mai mare suprafață cu lucrări de drenaj se înregistrează în județul Prahova – 26.178 de hectare (46,5% din total regional și 5,6% din suprafața totală a județului), iar cea mai redusă în Argeș (1.205 ha).

Din totalul suprafeței amenajate cu lucrări de drenaj, 55.228 de hectare erau terenuri agricole (98,1% din total), în timp ce doar 1.070 de hectare (1,9%) erau terenuri non-agricole.

Grafic nr. 6.10. – Suprafața terenurilor cu lucrări de drenaj în regiunea Sud Muntenia, în perioada 2013-2017 (Ha)

Sursa: Institutul Național de Statistică Tempo-online 2018

2.6.3.3.2. SECETĂ

Seceta este un hazard climatic cu o perioadă lungă de instalare și este caracterizată de scăderea precipitațiilor sub nivelul mediu, de micșorarea debitului râurilor și a rezervelor subterane de apă care determină un deficit mare de umezeală în aer și sol, cu efecte directe asupra mediului și în primul rând asupra culturilor agricole.

Seceta și fenomenele asociate acesteia, respectiv aridizarea și deșertificarea, reprezintă, după poluare, cea de-a doua mare problemă cu care se confruntă omenirea în ultima jumătate de secol. Și la nivelul regiunii Sud Muntenia seceta reprezintă o problemă importantă și se manifestă, în special, în partea de sud a regiunii, în Câmpia Română, pe tot întinsul județelor Călărași, Giurgiu, Ialomița, Teleorman și în partea de nord a regiunii (Argeș, Dâmbovița, Prahova) în localitățile aflate în partea de sud a județelor. Cei mai secetoși ani înregistrați în perioada 2011 - 2018 au fost: 2011, 2014 și 2017.

2.6.3.3.3. CUTREMURE

În conformitate cu Legea nr. 575/22 octombrie 2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a V-a - Zone de risc natural, prin cutremur se înțelege mișcarea vibratoare a scoarței terestre, generată de o ruptură brutală în aceasta, ce poate duce la victime umane și distrugeri materiale. Acest risc afectează o populație de 2.150.414 locuitori, ceea ce înseamnă 66,60% din totalul regiunii Sud Muntenia.

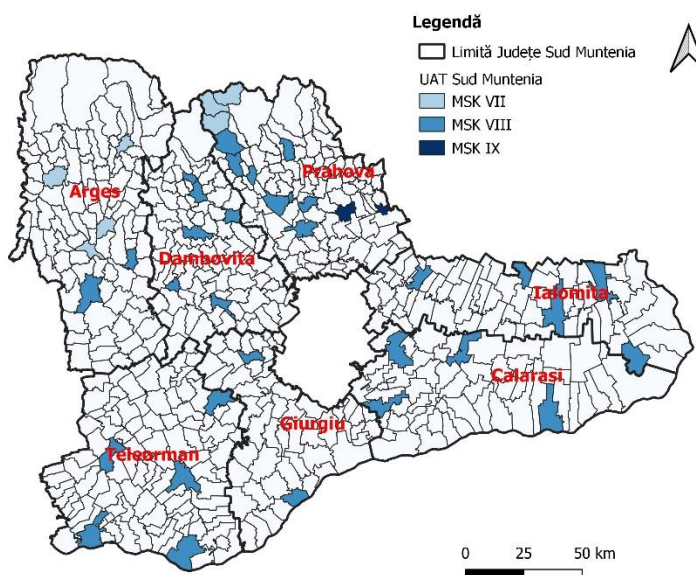
Arealul circumscris județelor regiunii Sud Muntenia se încadrează în macrozona cu magnitudinea seismică cuprinsă între 71 și 92 scara MKS, valoarea crescând din direcția sud-vest către nord-est, conform SR 11100/1-93 „Zonarea seismică a României”.

Astfel, la nivelul regiunii Sud Muntenia, distribuția teritorială a localităților cu risc mare de seismicitate pentru anul 2017 este următoarea:

- ✓ În județul Argeș pot fi afectate de cutremure municipiile Pitești și Câmpulung, precum și orașele Curtea de Argeș, Costești, Mioveni și Topoloveni. Populația vulnerabilă la cutremure numără 298.757 de locuitori, ceea ce înseamnă 46,57% din populația județului Argeș;
- ✓ Pe raza județului Călărași, toate localitățile sunt afectate de un eventual cutremur, dar se încadrează la gradul de risc VIII municipiile Călărași și Oltenița, precum și orașele Budești, Fundulea și Lehliu-Gară. Populația vulnerabilă la cutremure cu grad de risc VIII numără 167.089 de locuitori, ceea ce înseamnă 53,19% din populația județului Călărași;
- ✓ Conform legii mai sus menționate, întreg județul Dâmbovița este încadrat la gradul de risc VIII în eventualitatea producerii unui cutremur cu epicentrul în zona seismică Vrancea. Populația vulnerabilă la cutremure cu grad de risc VIII numără 525.048 de locuitori la nivelul anului 2017, ceea ce înseamnă 100% din populația județului Dâmbovița;
- ✓ Județul Giurgiu este situat în partea de sud a țării și este supus efectelor unui tip de mișcare seismică. Localitățile care pot fi afectate de cutremure sunt municipiul Giurgiu și orașele Bolintin Vale și Mihăilești. Populația vulnerabilă la cutremure numără 89.403 locuitori, ceea ce înseamnă 32,53% din populația județului Giurgiu;
- ✓ Ca urmare a condițiilor geografice, geologice și meteorologice, în cadrul județului Ialomița există riscul de apariție a unor mișcări seismice cu epicentrul în zona Vrancea. Pot fi afectate în special localitățile urbane Slobozia, Fetești, Urziceni, Țândărei și Amara. Populația vulnerabilă la cutremure numără 129.857 de locuitori, ceea ce înseamnă 44,67% din populația județului Ialomița;
- ✓ În județul Prahova, zonele afectate de cutremure de mică adâncime (mai puțin de 10 km) sunt: Azuga - Sinaia. În rest, toate localitățile urbane din județ sunt expuse la o intensitate seismică

- cuprinsă între VII grade și IX grade pe scara MSK. Populația vulnerabilă la cutremure de mică adâncime numără 16.143 de locuitori, ceea ce înseamnă 2,01% din populația județului Prahova, iar restul populației de 785.229 de locuitori este expusă la o intensitate seismică cuprinsă între VII grade și IX grade pe scara MSK, ceea ce reprezintă 97,99% din populația județului Prahova;
- ✓ Cutremurele de pământ localizate în zona Vrancea se resimt pe teritoriul județului Teleorman pe direcția Nord-Sud și sunt aproape în totalitate de natură tectonică. Direcțiile de propagare ale undei de șoc sunt: București – Alexandria – Zimnicea și București – Alexandria – Turnu Măgurele. Localitățile Alexandria, Roșiori de Vede, Turnu Măgurele, Videle, Zimnicea sunt expuse la o intensitate seismică de grad VIII pe scara MSK. Populația vulnerabilă la cutremure cu grad de risc VIII numără 138.888 de locuitori, ceea ce înseamnă 36,45% din populația județului Teleorman.

Figura nr. 6.5. - Localitățile afectate de cutremure în județele regiunii Sud Muntenia (2017)

Sursa: Legea 575 / 2001

În ceea ce privește structura fondului de locuințe, nevoite să facă față acestor riscuri, trebuie menționat faptul că studiul privind „Dezvoltarea Urbană în regiunea Sud Muntenia – stadiul actual și scenarii de dezvoltare pentru perioada 2014-2020” a identificat faptul că cele peste 320.000 de locuințe amplasate în blocuri de locuințe au fost construite, în proporție de peste 95%, în perioada 1960-1990 și au, în majoritatea cazurilor, fațadele nereabilitate, ceea ce generează riscuri în caz de cutremur. Mai mult,

materialele de construcție folosite pentru clădirile de locuit din zona de sud a regiunii (paiantă și chirpici) fac ca aceste clădiri să fie deosebit de vulnerabile în caz de cutremure (a se vedea situația orașului Zimnicea, la cutremurul din 1977).

Informații mai detaliate referitoare la structura fondului de locuințe, pot fi găsite în subcapitolul 2.5. Infrastructură, la secțiunea 2.5.7. Fondul de locuințe.

2.6.3.3.4. AVALANȘE

În regiunea Sud Muntenia, zonele afectate de acest fenomen sunt localizate în partea de nord a regiunii, pe teritoriile județelor Argeș, Dâmbovița și Prahova:

- ✓ În județul Argeș, zonele în care se pot produce avalanșe sunt: Arefu, Dâmbovicioara, Rucăr și Lerești;
- ✓ În județul Dâmbovița, din cauza ninsorilor abundente pe porțiunile pantelor montane, avalanșele sunt de versant, cu dimensiuni medii. Zonele unde se produc sunt: Cheile Tătarului, Cheile Orzei, Scropoasa – Lespezi, Valea Obârșiei, Babele, Vârful Omu, Dichiu, Moroeni și Padina;
- ✓ Pe raza județului Prahova, zonele cele mai expuse avalanșelor și cu flux mare de turiști sunt: Bușteni, Cantonul Piatra Arsă, Vârful Omu, Mălăiești, Poiana Coștilei, Valea Cerbului. Din cauza condițiilor meteorologice nefavorabile (o viteză a vântului de peste 15 m/s și producerii avalanșelor) pot rămâne izolate următoarele obiective: cabana Omu, stația meteorologică Omu, releul Coștila, cantonul Baba Mare, cabana Babele, cabana Caraiman, cabana Piatra Arsă, cabana Vârful cu Dor și cabana Miorița.

2.6.4. RISCURILE TEHNOLOGICE ȘI SURSELE MAJORE DE POLUARE

Principalele hazarde tehnologice cu impact asupra mediului sunt produse de deficiențe și erori de proiectare și construcție ale instalațiilor industriale, de grad ridicat de uzură fizică și morală, de exploatare necorespunzătoare, de eroare umană, de management defectuos al operatorilor economici, de transport al substanțelor și deșeurilor periculoase, de ruperi ale barajelor sau explozii ale unor instalații, având atât cauze naturale, cât și antropice și determinând o succesiune de evenimente extrem de complexe sub forma unor reacții în lanț, cu efecte locale și transfrontaliere.

Obiectivele economice care prezintă riscuri tehnologice (avarii, accidente, explozii, incendii) cu implicații majore asupra mediului, bunurilor materiale și persoanelor de pe teritoriul regiunii Sud Muntenia au fost identificate prin **Planurile de analiză și acoperire a riscurilor**, elaborate de către Comitetele Județene pentru Situații de Urgență, din cele șapte județe ale regiunii. Distribuția teritorială a acestora se prezintă astfel:

- ✓ În județul **ARGEȘ**: platforma F.C.N. - S.C.N. Mioveni, OMV Petrom-Arpechim Pitești, S.C. TERMOFICARE 2000, S.C. CONCEPT, S.C. APĂ CANAL 2000, PECO GPL Pitești, S.C. MOBERFLEX IMPEX S.R.L. Pitești;
- ✓ În județul **CĂLĂRAȘI** sunt: S.C. Delta GAS COV S.R.L., S.C. Concept S.A., S.C. Air Liquide România, S.C. SIAD ROMÂNIA S.R.L., S.C. PRIO BIO COMBUSTIBIL S.R.L.;
- ✓ În **DÂMBOVIȚA** sunt: S.C. Avicola Crevedia S.A., NUBIOLA DOICEȘTI, S.C. OȚEL INOX SA, S.C. TERMO ELECTRICA DOICEȘTI S.A., S.C. MECHEL S.A. TÂRGOVIȘTE și Stațiile de clorinare a apelor de la Pucioasa, Lazuri, Priseaca;
- ✓ La nivelul județului **IALOMIȚA** - S.C. Amonil S.A. Slobozia;
- ✓ La nivelul județului **PRAHOVA** există un număr de 14 operatori economici cu risc de producere de accidente majore, în care sunt implicate substanțe periculoase: Petrom Petrobazi, S.C. Petrotel Lukoil S.A. Ploiești, S.C. Rompetrol-Rafinaria Vega S.A., S.C. Steaua Română S.A. Câmpina, S.C. Daljia Termo Prahova S.R.L., Petrom S.A.I.P.G. Negoiești, S.C. LLK Lubricants România S.R.L. Ploiești, S.C. Bulrom Gas Impex S.R.L, Petrom S.A., S.C. Rafinaria Astra România S.A., S.C. Lukoil Energy Gaz România S.R.L.;
- ✓ Obiectivele economice care prezintă riscuri tehnologice în județul **TELEORMAN** sunt următoarele: S.C. Donau Chem S.R.L, S.C. Rombau, S.C. OMV Petrom S.R.L., S.C. Koyo România S.A., S.C. Cicalex S.A., S.C. Cerealcom, Grupul de zăcăminte Preajba Nord și Sud (Schela Petrol Poeni), Grupul de Zăcămintă Videle Vadu-Lat (Schela de Petrol Videle), S.C. Romcip Salcia.

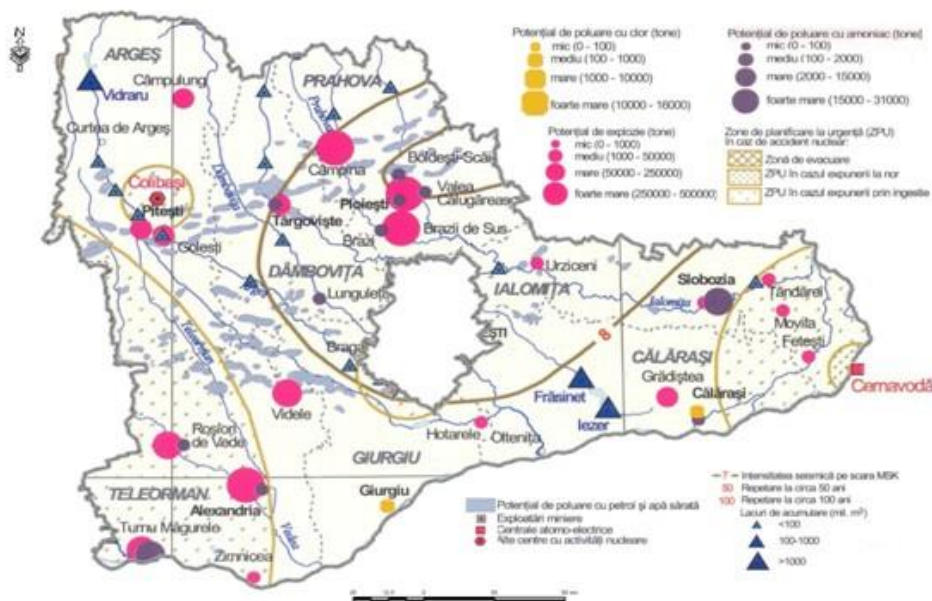
Alte categorii de riscuri tehnologice care amenință regiunea Sud Muntenia sunt: riscul tehnologic de transport și depozitare produse periculoase (transport feroviar și transport prin rețele magistrale), riscul nuclear, de prăbușiri de construcții, instalații sau amenajări, eșecul utilităților publice, căderi de obiecte din atmosferă sau din cosmos și muniție neexplodată.

Sursele industriale majore de poluare a mediului din regiunea Sud Muntenia sunt reprezentate de activitățile din următoarele domenii: extracția și procesarea țițeiului, chimie și petrochimie, producerea energiei electrice și termice în centrale de mare putere, construcții de mașini, materiale de construcții, procesarea metalelor feroase.

Printre obiectivele economice ce reprezintă surse industriale majore de poluare se numără:

- Rafinăriile și uzinele petrochimice aparținând S.N.P. Petrom S.A.: Sucursala ARPECHIM – Pitești și Sucursala PETROBRAZI – Ploiești;
- Uzina pentru producerea îngrășămintelor chimice S.C. Donau Chem S.R.L. – Turnu Măgurele;
- Centralele electrotermice de la Giurgiu, Pitești, Ploiești și Doicești;
- Combinatul de Oțeluri Speciale Mechel – Târgoviște.

Figura nr. 6.6. – Riscurile tehnologice, pe localități

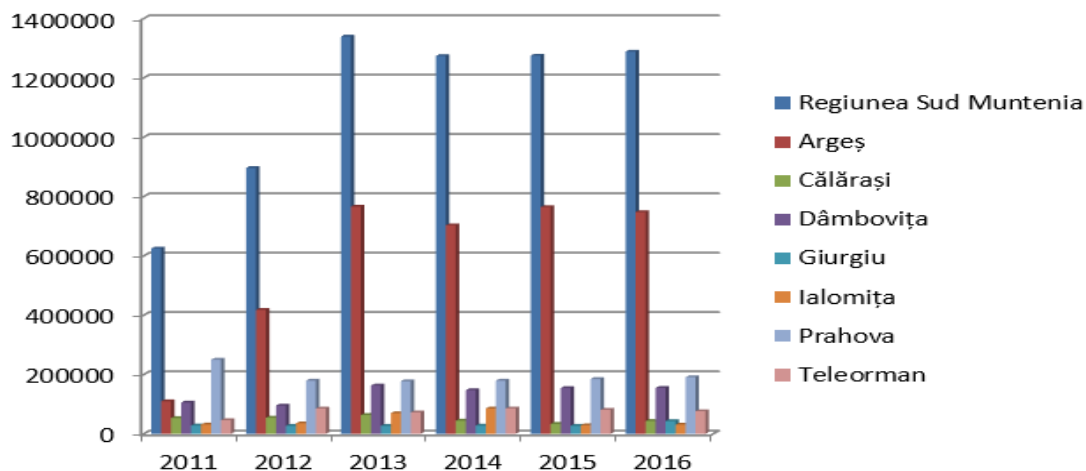

Sursa: Planșă prelucrată din „Studiul privind stadiul actual de dezvoltare al infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și perspective de dezvoltare” realizat în anul 2012

2.6.5. GESTIONAREA DEȘEURILOR MENAJERE ȘI INDUSTRIALE

Conform datelor transmise de Agenția Regională pentru Protecția Mediului Pitești, evoluția cantităților de deșeuri municipale colectate la nivelul localităților urbane și rurale, în perioada 2005 -2011, în baza raportărilor statistice ale agenților de salubritate, este prezentată în graficul următor:

Grafic nr. 6.11. – Evoluția cantităților de deșeuri municipale colectate la nivelul regiunii Sud Muntenia în perioada 2011 – 2016 (t/an)

Sursa: APM – Rapoartele regionale de mediu ale cele 7 județe ale regiunii SM

După cum se poate observa, în perioada analizată 2011 – 2016 se constată o creștere a cantității de deșeuri municipale generate și colectate, cauzată în special de cântărirea deșeurilor de către agenții

economici de salubritate la recepție, spre deosebire de anii precedenți când deșeurile erau estimate precum și din cauza gradului de acoperire a serviciilor de salubritate în mediul rural, diminuându-se astfel depozitățile necontrolate. Județele în care s-au colectat cele mai mari cantități de deșeurile municipale la nivelul anului 2016 au fost Prahova și Argeș.

Cantitatea anuală de deșeurile municipale generată pe cap de locuitor a avut o evoluție ascendentă la nivelul regiunii în perioada 2011 – 2016, după cum rezultă din tabelul următor:

Tabel nr. 6.6. – Evoluția indicatorului de generare deșeurile (tone/locuitor/an)

Indicator/An	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Populația regiunii	3243268	3128799	3108150	3085723	3061759	3031555
Cantitatea de deșeurile generată	624799	896176	1339145	1273624	1274802	1288386
Indicatorul de generare deșeurile	5.19	3.49	2.32	2.42	2.40	2.35

Sursa: APM – Rapoartele regionale de mediu ale cele 7 județe ale regiunii SM

În ceea ce privește compoziția deșeurilor municipale generate/colectate de la populație, principalele componente fizice ale deșeurilor menajere sunt: hârtia, cartonul, materialele plastice, metale, cauciucul, textilele, resturile animaliere, vegetale, sticla, geamurile sparte, deșeurile din construcții și demolări, paie, cenușă, pământ etc. Procentul cel mai mare în compoziția deșeurilor menajere este dat de grupa materialelor ușor fermentabile (resturi animaliere, vegetale).

În perioada 2011 – 2015, la nivelul regiunii Sud Muntenia, s-au colectat de la gospodăriile particulare, atât prin campanii naționale de colectare, cât și de la punctele de colectare special amenajate în localități, următoarele cantități de deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE):

Tabel nr. 6.7. – Cantități de DEEE colectate de la gospodăriile particulare, în perioada 2011 – 2015

Regiune/Județ	2011	2012	2013	2014	2015
Sud Muntenia	3975,979	4319,99	4140,18	4348,97	4608,10
Argeș	2160,224	2491,52	2571,63	2783,46	2517,36
Călărași	9,692	59,989	92,715	12,548	176,583
Dâmbovița	638,95	649,00	699,17	751,23	912,464
Giurgiu	16,739	11,49	4	5,121	143,077
Ialomița	60,424	22,93	8,495	5,727	5,195
Prahova	908,80	834,07	462,17	439,73	472,27
Teleorman	181,15	250,99	302,00	351,15	381,15

Sursa: APM – Rapoartele regionale de mediu ale cele 7 județe ale regiunii SM

În conformitate cu prevederile Hotărârii de Guvern nr. 1037/2010 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice, ținta de colectare a DEEE-urilor de la gospodăriile particulare este de 4 kg/locuitor/an. În anul 2015, cea mai mare cantitate de DEEE colectată este în județul Argeș, în timp ce pe ultimul loc este județul Ialomița cu numai 5,195 tone.

La nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul 2015 sunt 96 de operatori economici autorizați pentru colectarea DEEE-urilor în timp ce pentru tratarea DEEE-urilor sunt numai 23.

În ceea ce privește gradul de acoperire cu servicii de salubritate, în regiunea Sud Muntenia între anii 2012 și 2015, acesta s-a situat între 41,9% (anul 2012) și 61,9% (anul 2015), situația detaliată fiind prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 6.8. – Gradul de acoperire cu servicii de salubritate (%)

Regiune/Județ	2012		2013		2014		2015	
	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural
Sud Muntenia	83,9	12	83,09	20,91	83,5	29,2	89,4	42,4
Argeș	100	89,4	100	90,33	100	89,83	100	98,12
Călărași	85,8	2,02	89,05	0	82,7	1,19	84,1	7,5
Dâmbovița	100	100	100	100	100	100	100	100
Giurgiu	91,8	6	10,12	10,12	69	35,4	82,5	48,4
Ialomița	96	56	66,87	21,83	88,36	25,87	96	56
Prahova	98,5	25,5	100	30,5	100	35,1	100	37,9
Teleorman	100	28	100	47,8	100	100	100	100

Sursa: APM – Rapoartele regionale de mediu ale cele 7 județe ale regiunii SM

Astfel, se poate observa că, în intervalul 2012 – 2015, gradul de acoperire cu serviciile de salubritate la nivelul regiunii a crescut treptat atât în mediul rural, cât și în cel urban. Adâncind analiza la nivel județean, se constată că toate județele din nordul regiunii (Argeș, Dâmbovița și Prahova la care se adaugă și Teleorman) au atins, în mediul urban, începând cu anul 2012 și până în anul 2015, gradul maxim de acoperire de 100%. La polul opus se află județul Călărași, care abia reușește să acopere 84% în mediul urban. În ceea ce privește zona rurală, tot județul Dâmbovița are cel mai mare grad de acoperire (100%) din regiune, iar județul Călărași deține cel mai scăzut grad de acoperire cu servicii de salubritate (7,5%).

Atât România cât și regiunea Sud Muntenia se află încă la început, în ceea ce privește implementarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor. O serie de probleme cu care se confruntă în această privință sunt generate de lipsa infrastructurii și de timpul necesar pentru schimbarea mentalității populației. Astfel, 96% dintre deșeurile menajere sau asimilate sunt colectate încă în recipiente mixte. În prezent, în regiunea Sud Muntenia, procesul de colectare selectivă a deșeurilor (hârtie-carton, mase plastice, PET, sticlă, metal), în vederea valorificării materialelor reciclabile a fost introdus într-un număr de

114 localități din regiune din cele 567 de localități existente. La nivel național numai 698 de localități implementau sistemul de colectare selectivă a deșeurilor din cele 3.181 de localități existente. În această privință, se constată că România se situează pe penultimul loc în Uniunea Europeană, procentul de reciclare fiind puțin peste 1%, urmată doar de Bulgaria.

Producătorii și deținătorii de deșeuri de producție au obligația să asigure prevenirea producerii la sursă, manipularea, stocarea, colectarea, transportul, tratarea și eliminarea în siguranță a deșeurilor, fără să fie afectate negativ sănătatea populației și mediul înconjurător.

În regiunea Sud Muntenia, cantitatea de deșeuri de producție generate în anul 2011, a fost de **1.854.811 de tone**, în scădere față de anul anterior când a fost de 3.597.978 de tone.

Tabel nr. 6.9. – Cantități de deșeuri de producție generate, în anul 2011

Regiune/Județ	Deșeuri producție (tone)			
	Total generat 2011	Valorificat	Stoc la sfârșitul anului	Eliminat
Sud Muntenia	1854811	1678397	455353	795950
Argeș	490635	344955	50993	139125
Călărași	57285	3611	53674	0
Dâmbovița	227273	895279	52940	4362
Giurgiu	112507	103723	15393	4124
Ialomița	15127	14887	1731	47
Prahova	851984	285942	210622	648292
Teleorman	100000	30000	70000	0

Sursa: Raportul privind starea mediului în regiunea Sud Muntenia, 2011

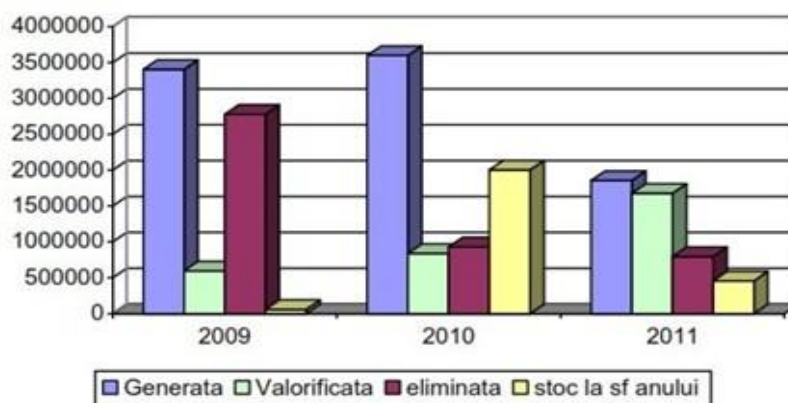
Scăderea cantităților de deșeuri de producție generate în anul 2011, a avut 2 urmări principale: scăderea ponderii activităților industriale generatoare de cantități mari de deșeuri de producție și minimizarea cantităților de deșeuri generate prin re tehnologizare.

Din datele prezentate rezultă, că în anul 2011, aproximativ 90,48% din deșeurile de producție au fost valorificate.

Deșeurile industriale sunt, în general, colectate selectiv de către agenții economici care le produc. Unele deșeuri industriale precum: fier, fontă, cupru, aluminiu, hârtie, carton, textile etc. sunt valorificate prin unități de tip REMAT, altele sunt stocate temporar sau, cele care nu se mai pot valorifica sunt stocate definitiv în depozite.

Cea mai mare rată de valorificare se înregistrează la deșeurile feroase provenite din prelucrarea suprafețelor și din dezmembrări de utilaje și vehicule uzate și la deșeurile rezultate din prelucrarea lemnului, acestea fiind valorificate energetic într-un procent de aproximativ 95%.

Grafic nr. 6.12. – Evoluția cantităților de deșeuri de producție generate în regiunea Sud Muntenia

Sursa: Raportul privind starea mediului în regiunea Sud Muntenia, 2011

În regiunea Sud Muntenia, eliminarea deșeurilor menajere și asimilabile celor menajere se realizează prin depunere la depozite de deșeuri. -La nivelul județelor, eliminarea deșeurilor se face după cum urmează:

În județul Argeș, toate depozitele neconforme au sistat activitatea de depozitare conform calendarului prevăzut prin HG 319/2005. Stadiul actual al depozitelor se prezintă astfel:

- Curtea de Argeș, Albota, Câmpulung, Mioveni – activități sistate;
- Costești și Topoloveni – depozite închise prin ecologizare.

În ceea ce privește depozitul de la Mioveni, activitatea în acest depozit a fost sistată în luna octombrie 2010, așa cum s-a prevăzut în proiectul ISPA „Managementul integrat al deșeurilor solide din județul Argeș”, etapa I.

Tot de atunci, în județul Argeș se află în funcțiune numai depozitul ecologic Albota.

În județul Călărași s-a desfășurat proiectul ISPA „Sistem Integrat de Management al Deșeurilor solide în județul Călărași” care a prevăzut:

- colectarea selectivă a deșeurilor și transportul specializat;
- sortarea deșeurilor pe amplasamentul depozitului din comuna Ciocănești, județul Călărași;
- depozitarea deșeurilor solide, respectiv:
 - a) stocarea temporară a deșeurilor – stații de transfer: Lehliu-Gară, Oltenița și Călărași;
 - b) depozitare finală – depozit conform de deșeuri nepericuloase în comuna Ciocănești, județul Călărași;
- compostarea deșeurilor biodegradabile, stație de compostare centralizată a deșeurilor pe amplasamentul depozitului județean din comuna Ciocănești, jud. Călărași;
- închiderea depozitelor de deșeuri existente neconforme: Fundulea, Lehliu-Gară, Călărași, Oltenița.

În județul Dâmbovița, proiectul ISPA „Reabilitarea colectării, transportului, tratării și depozitării deșeurilor solide” a prevăzut atât închiderea depozitelor orășenești neconforme, cât și reabilitarea spațiilor de depozitare rurale, alături de construirea celor două depozite conforme la Aninoasa și Titu, respectându-se termenele impuse de legislația europeană în domeniul depozitării deșeurilor.

Depozitarea deșeurilor menajere din județ se face, în prezent, în cele două celule, aferente depozitelor ecologice de la Aninoasa și Titu, fiind desemnat operatorul unic pe depozitare (S.C. Eurogas Prescom SRL).

În județul Giurgiu, eliminarea deșeurilor rezultate din municipiul Giurgiu, orașul Mihăilești și din mediul rural s-a realizat la depozitele Chiajna, Glina și Vidra, iar a celor de pe raza orașului Bolintin-Vale la depozitul localității, care nu este conform.

În județul Giurgiu au funcționat, în anul 2011, un depozit urban pentru deșeuri menajere (Bolintin-Vale) și 6 spații de depozitare din zona rurală.

Prin implementarea proiectului „Sistem de management integrat al deșeurilor pentru județul Giurgiu” a fost realizat un depozit conform, la Frătești, cu o suprafață de 6 ha și o capacitate de 7.888,8 mii mc.

În județul Ialomița, depozitul zonal conform pentru deșeuri nepericuloase al companiei Vivani Salubritate este situat în extravilanul municipiului Slobozia și al comunei Perieți, la 2 km nord-vest de municipiul Slobozia, cu durata de exploatare de 20 ani.

A fost realizată prima celulă la sfârșitul anului 2004, cu o capacitate de depozitare de 283.000 mc de deșeuri și o suprafață de 21.500 mp, având durata de exploatare de 3,5 ani. Această celulă se află în faza de sistare temporară a activității de depunere întrucât gradul de umplere este de cca. 90% și se află în perioada de tasare.

În anul 2009 a fost realizată și dată în funcțiune a doua celulă pentru depozitarea deșeurilor, cu o capacitate proiectată de 114.030 de tone, prevăzută cu o minicelulă de depozitare a deșeurilor de azbest cu o capacitate de 114.545 de tone. Această minicelulă a fost amenajată în partea a doua a anului 2008 și dată în folosință în cursul anului 2009, ca urmare a epuizării capacității de stocare a minicelulei de azbest aferentă celei 1.

Celula numărul trei este operațională, dată în folosință în cursul anului 2009, cu o suprafață de 17.500 mp, cu un volum de stocare de 283.000 mc, capacitate proiectată de 226.000 tone, ce va asigura depozitarea deșeurilor din județul Ialomița timp de 4,5 - 5 ani.

Deșeurile municipale și asimilabile din municipiul Urziceni sunt transportate la stația de transfer, unde sunt supuse unui proces de sortare manuală. În urma sortării, deșeurile reciclabile se colectează în vederea valorificării de către agenți economici autorizați, iar restul deșeurilor se transportă la depozitul conform zonal.

În orașul Țândărei s-a finalizat realizarea stației de transfer conform proiectului PHARE CES 2004. Deșeurile municipale din orașul Țândărei sunt transportate la depozitul zonal conform din municipiul Slobozia.

În orașul Fetești deșeurile municipale de la stația de transfer sunt transportate la depozitul zonal conform din municipiul Slobozia.

O a patra stație de transfer funcționează în comuna Balaciu.

În județul Prahova, există în funcțiune 2 depozite conforme de deșeuri municipale, iar cele 5 depozite neconforme de deșeuri menajere și-au sistat depozitarea în anul 2003 și au fost ecologizate (cu excepția celui din Băicoi): Ploiești, Slănic, Câmpina și Sinaia.

Depozitele neconforme de deșeuri care au obținut perioadă de tranziție (Mizil, Urlați și Vălenii de Munte) au fost ecologizate.

La nivelul județului Prahova sunt în operare trei stații de transfer pentru deșeuri municipale:

- Bușteni - capacitate de 7.600 tone/an;
- Valea Doftanei – capacitate de 448 mc/zi;
- Drăgănești – capacitate de 70 mc/zi.

În județul Teleorman, lucrările de închidere pentru cele 5 depozite urbane neconforme existente (Alexandria, Turnu Măgurele, Roșiori de Vede, Zimnicea, Videle) au fost asigurate prin proiectul ISPA „Sistem Integrat de Management al Deșeurilor în județul Teleorman”. Deșeurile menajere rezultate de la populație și agenți economici au fost colectate, în majoritate, neselectiv și depozitate în depozite neamenajate și neconforme cu legislația națională și europeană.

În județul Teleorman nu existau depozite autorizate. Proiectul inițiat de Consiliul Județean Teleorman „Sistem integrat de management al deșeurilor în județul Teleorman”, finanțat în cadrul programului ISPA al UE, reglementat prin acordul integrat de mediu nr. 9/31.10.2005 este în curs de derulare. Deșeurile municipale generate în anul 2010 au fost depozitate temporar pe platforme betonate, în vecinătatea fostelor depozite neconforme de deșeuri care au sistat activitatea de depozitare, iar, în trimestrul IV, o parte din acestea au fost transportate la depozitul conform Mavrodin, ca strat de bază pentru depozitarea viitoare.

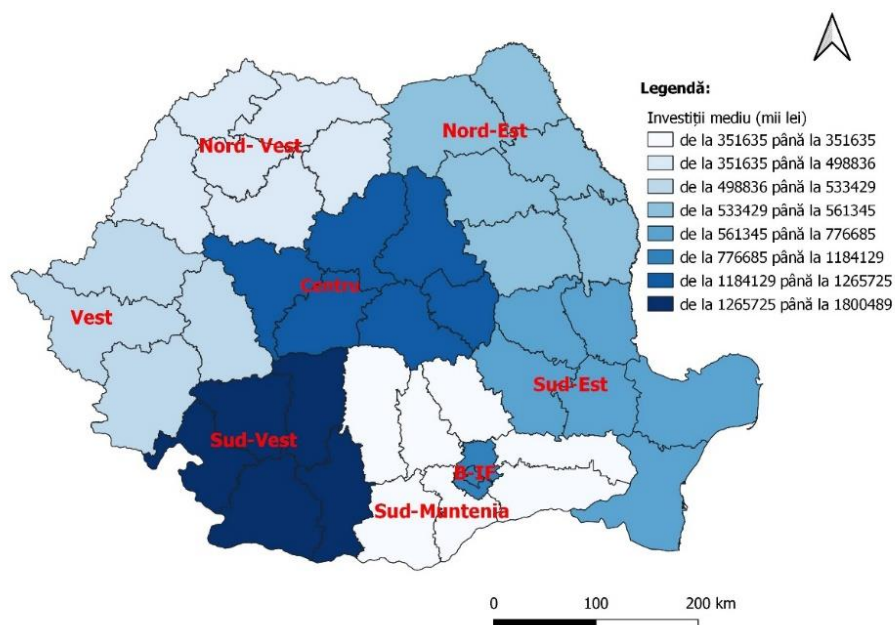
Per ansamblu, la nivelul regiunii Sud Muntenia funcționau, în 2016, 9 depozite urbane, cu o suprafață de 80,52 hectare (la care se adaugă suprafața celui din Giurgiu, pentru care nu există date disponibile) și o capacitate de 10,737 milioane mc.

Referitor la spațiile de depozitare din mediul rural, trebuie menționat că spațiile de depozitare identificate în 2009 au fost închise și ecologizate până la sfârșitul anului, autoritățile locale având obligația ca, pentru perioada următoare, să încheie contracte de prestări servicii cu operatori de salubritate în

vederea colectării și depozitării deșeurilor la un depozit în funcțiune. În anul 2010 nu s-a realizat o altă inventariere a spațiilor de depozitare necontrolate din mediul rural, deși au existat situații de nerespectare a prevederilor legislative privind apariția de noi astfel de spații.

Închiderea propriu-zisă a fost efectuată cu mijloace locale (buldozer, forță de muncă manuală), o reconfigurare a depozitului (formă geometrică regulată), acoperirea cu pământ, înierbarea zonei, marcarea și evidențierea cadastrală.

Figura nr. 6.7. - Investiții pentru protecția mediului pe regiuni de dezvoltare, 2015

Sursa: Institutul Național de Statistică

Investițiile pentru protecția mediului din regiunea Sud Muntenia, erau de 351.635 mii lei la nivelul anului 2015, conform datelor de la Institutul Național de Statistică, ceea ce reprezintă 9,61% din nivelul național.

După cum se poate observa din descrierea detaliată a problemelor de mediu cu care se confruntă regiunea Sud Muntenia, investițiile în domeniul protecției mediului sunt insuficiente față de multitudinea provocărilor din acest domeniu, cărora trebuie să le facă față regiunea.

Totodată, trebuie menționat faptul că, în acest domeniu, planificarea și implementarea proiectelor este afectată și de anumite schimbări instituționale. Astfel, majoritatea datelor statistice au fost furnizate de către Agenția Regională pentru Protecția Mediului Pitești, înainte de desființare. Agenția Națională pentru Protecția Mediului s-a reorganizat ca organ de specialitate al administrației publice centrale, în

subordinea autorității publice centrale pentru protecția mediului, cu competențe în implementarea la nivel național a politicilor, strategiilor și a legislației în domeniul protecției mediului.

Prin urmare, începând cu data de 1 noiembrie 2012, Agențiile Regionale pentru Protecția Mediului au fost înlocuite de Agențiile Județene pentru Protecția Mediului. Agențiile Județene pentru Protecția Mediului îndeplinesc atribuțiile Agenției Naționale pentru Protecția Mediului de implementare a politicilor, strategiilor și legislației în domeniul protecției mediului la nivel județean, precum și la nivelul municipiului București.

CONCLUZII:

- În pofida investițiilor realizate în perioada 2011– 2017, regiunea încă dispune **de un nivel scăzut de dezvoltare a infrastructurii de mediu**. Din punct de vedere teritorial, problemele se manifestă cu pregnanță în partea de sud a regiunii (județele Giurgiu și Teleorman) și în mediul rural. Astfel că, în perioada 2021 – 2027 investițiile din domeniu ar trebui să se concentreze către **extinderea și modernizarea infrastructurii de alimentare cu apă, canalizare și epurare, cu precădere în mediul rural și în județele din partea de sud a regiunii**.
- De asemenea, **managementul integrat al deșeurilor continuă să fie una dintre problemele de mediu** prioritare ale regiunii, operațiunile de colectare selectivă și reciclare realizându-se în prezent doar în mediul urban din anumite județe din regiune (Dâmbovița, Ialomița, Prahova, Argeș și Giurgiu). Totodată, gradul de acoperire cu servicii de salubritate este încă scăzut în mediul rural, deșeurile fiind depozitate în gospodării sau în locuri neamenajate. Din acest punct de vedere, investițiile din perioada 2021 – 2027 se vor concentra pe finalizarea implementării sistemelor de management integrat al deșeurilor din toate județele regiunii, precum și pe dezvoltarea serviciilor de salubritate în mediul rural.
- În ceea ce privește calitatea factorilor de mediu, există probleme referitoare la poluarea apelor de suprafață, poluare generată în mare parte atât de exploatarea de hidrocarburi cât și de deversările apelor uzate menajere, insuficient epurate. Totodată, la nivelul regiunii există un număr mare de situri contaminate (492 din cele 1.183 situri potențial contaminate existente la nivel național respectiv 16 din cele 210 situri contaminate sunt în regiunea Sud Muntenia) în urma activităților industriale. Cât privește poluarea aerului, aceasta se datorează **activităților industriale energofage, traficului auto intens din zonele urbane și utilizării combustibilului solid la sistemele de încălzire ale populației**. Din acest motiv, investițiile din perioada 2021 – 2027 vor fi direcționate și către decontaminarea siturilor, promovării eficienței energetice și utilizării energiilor regenerabile.

- Vulnerabilitatea mare a regiunii Sud Muntenia la riscurile naturale se datorează, în egală măsură, infrastructurii deficitare de protecție la inundații, defrișărilor pe suprafețe mari de teren, cât și formelor de relief și schimbărilor climatice (se face referire la aridizare, deșertificare, cutremure și avalanșe). Astfel, investițiile vizate pentru perioada 2021 – 2027 vor fi îndreptate și către creșterea capacității locale și regionale de prevenire a riscurilor naturale.

2.7. ECONOMIA REGIUNII SUD MUNTENIA

2.7.1. ACTIVITATEA ECONOMICĂ A REGIUNII SUD MUNTENIA

Odată cu integrarea în Uniunea Europeană, la 1 ianuarie 2007, România a devenit membru al unui model redistributiv, ambivalent, economic și social, care folosește politica regională pentru a reduce decalajele între regiunile europene și care joacă un rol esențial în obținerea creșterii economice, crearea de noi locuri de muncă și stabilitate demografică. Un model cu finalitate socială și cu o strategie de reglementare care, prin fondurile structurale și de coeziune acordate, difuzează prosperitatea dinspre centru spre periferie.

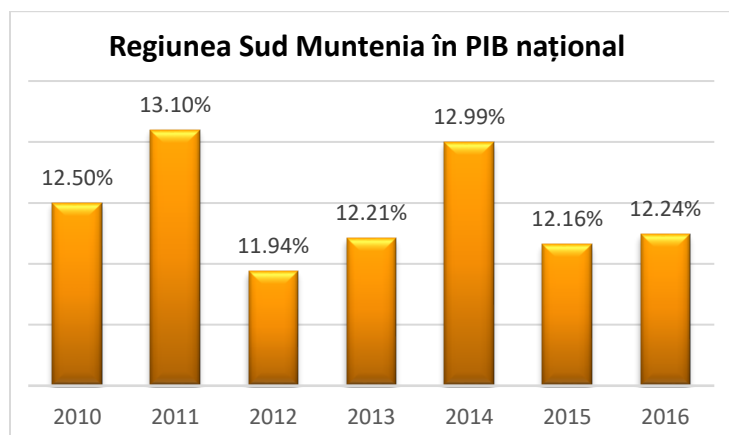
Pe plan economic, aderarea a adus României o creștere a Produsului Intern Brut, a schimburilor comerciale și o îmbunătățire a balanței comerciale. Efectele acestor tendințe pozitive au fost puternic contracarate însă de evoluția inflaționistă a economiei și de deprecierea monedei naționale.

La nivelul regiunii de dezvoltare Sud Muntenia, în intervalul analizat 2011 – 2017, economia a fost caracterizată printr-o evoluție fluctuantă, ușor ascendentă începând cu anul 2014, influențată în foarte mare măsură de criza economică și financiară mondială, reflectată în valorile principalilor indicatori de evaluare a creșterii economice. Un aspect important care se evidențiază pe tot parcursul analizei economiei regiunii Sud Muntenia este legat de reunirea în cadrul regiunii a șapte județe care formează două clase extrem de diferite în caracteristicile lor economice. Astfel, cele trei județe din nord – Argeș, Dâmbovița și Prahova – dau baza industrial-regională care este impresionantă, depășind media națională și celelalte patru județe din sudul regiunii – Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman – cu tradiție, în principal, în producția agricolă și agroalimentară.

2.7.1.1. INDICATORI MACROECONOMICI REGIONALI

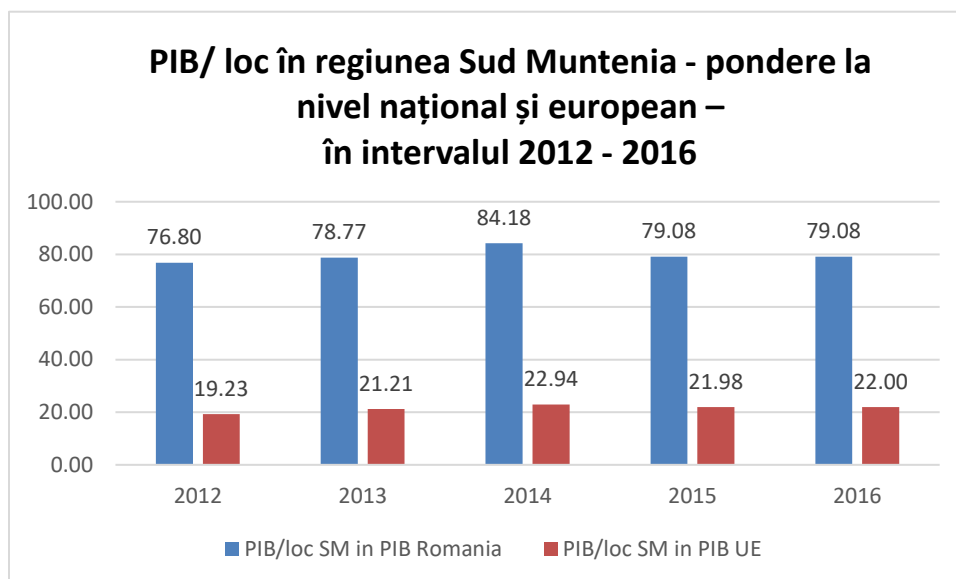
Produsul Intern Brut obținut în anul 2016 de regiunea Sud Muntenia totaliza 93.684,9 milioane lei prețuri curente (14.800 milioane euro – 1,1% din media UE-28), reprezentând 12,24% din valoarea PIB național, ceea ce a condus la ocuparea locului 2 în rândul celor 8 regiuni de dezvoltare ale României, după București - Ilfov. Indicator macroeconomic folosit pentru a măsura activitatea și creșterea economică într-o țară sau regiune, PIB regional s-a caracterizat, în tot intervalul analizat, respectiv 2011- 2016, printr-o evoluție fluctuantă dar aproximativ stabilă în jurul valorii de 12.45% .

Grafic nr. 7.1. - Ponderea regiunii Sud Muntenia în PIB național, în intervalul 2011- 2016

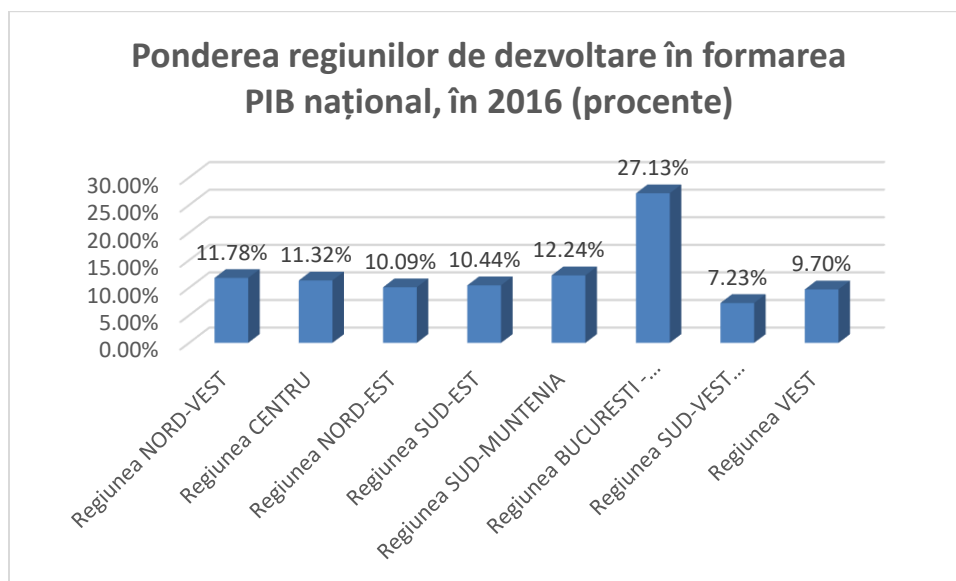
Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia

Grafic nr. 7.2. - PIB/ loc în regiunea Sud Muntenia - pondere la nivel național și european – în intervalul 2012 - 2016 (procente)

Sursa: Eurostat; INSSE, calcule proprii ADR Sud Muntenia

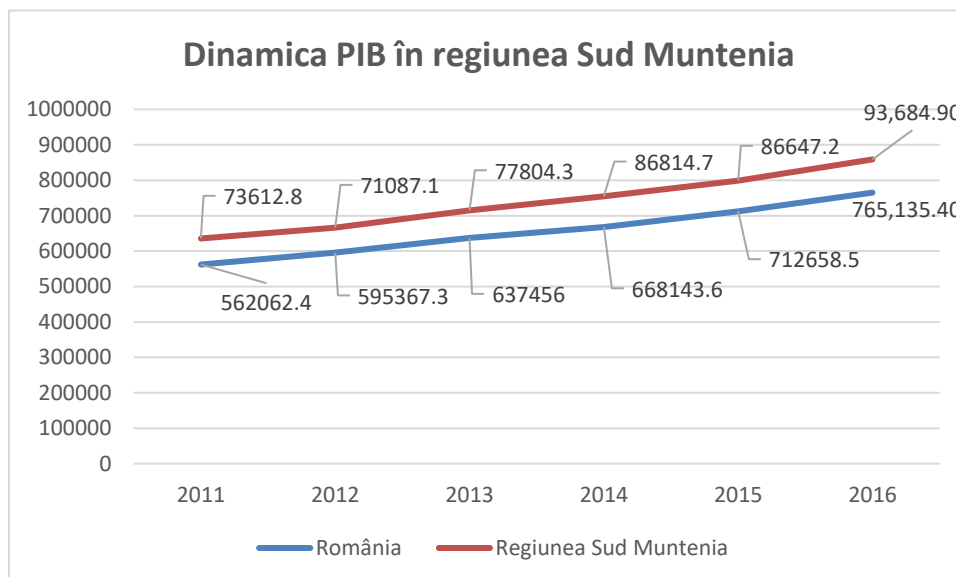
Grafic nr. 7.3. - Ponderea regiunilor de dezvoltare în formarea PIB național, în 2016 (procente)

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia

În perioada analizată, la nivelul regiunii Sud Muntenia, valoarea indicatorului PIB în valori reale a înregistrat o evoluție fluctuantă, ajungând în 2016 la un nivel de 134,16%, în creștere față de anul precedent. Evoluția PIB în valori reale se poate observa din următorul grafic:

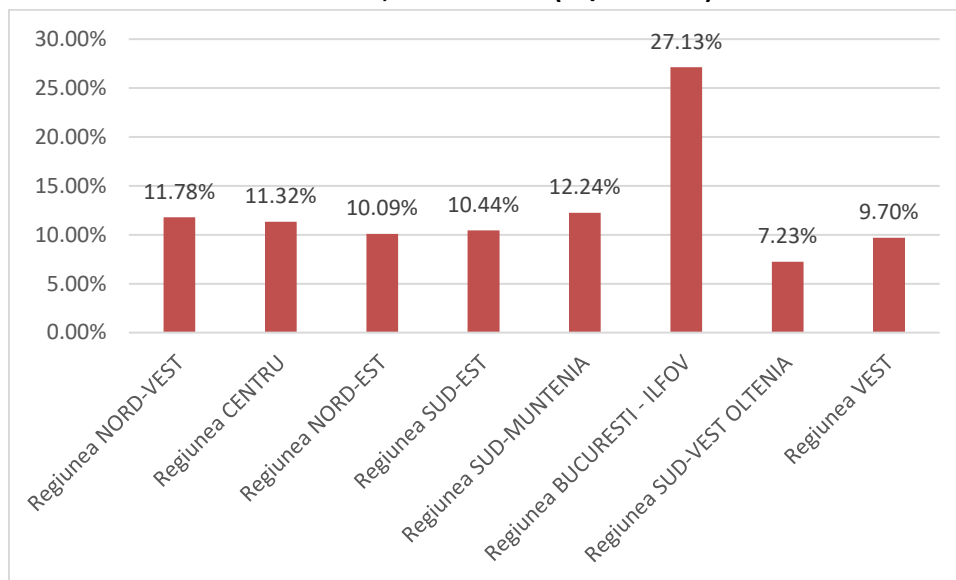
Grafic nr. 7.4. – Dinamica PIB în valori reale, în regiunea Sud Muntenia comparative cu nivelul național, în perioada 2011 – 2016

Sursa: INSSE, Calcule proprii ADRSM, date temporare Insse

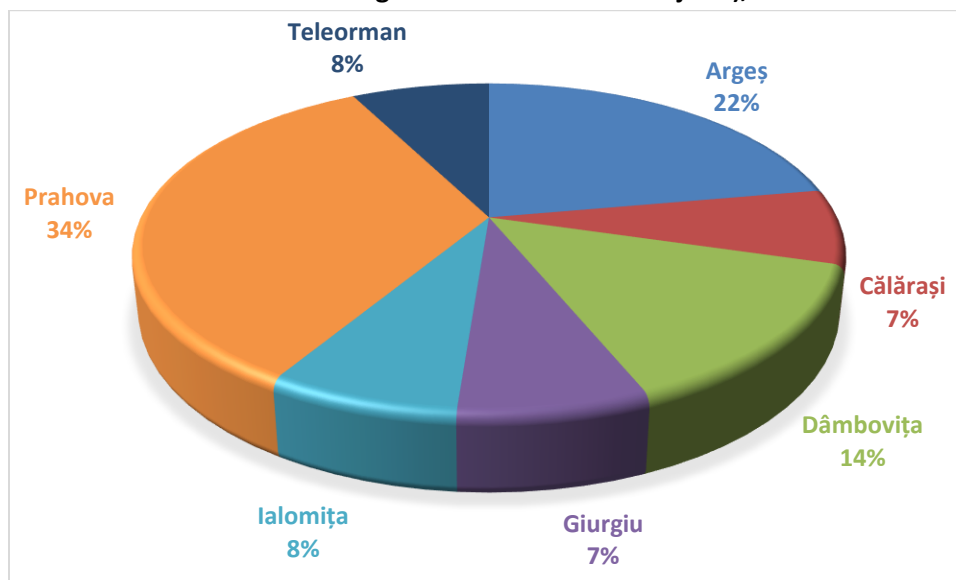
Contribuția celor 7 județe la formarea Produsului Intern Brut regional, în 2016, evidențiază decalajul dintre performanța economică a județelor din nordul regiunii specializate în industrie, comparativ cu cele din sudul regiunii influențate de evoluția sectorului agricol. Astfel, județele Prahova și Argeș au realizat 33.76%, respectiv 22.21% din PIB regional, în timp ce Ialomița, Giurgiu și Calarasi, județe cu o populație puțin numeroasă (în special cea ocupată civilă) și cu o structură economică diferită au contribuit cu 7,46%, 7,43%, respectiv 7,32% la PIB regional.

Grafic nr. 7.5. - PIB/ locuitor la nivel național, regional și pe județe component ale regiunii Sud Muntenia, în anul 2016 (lei/ locuitor)

Sursa: Direcția Regională de Statistică Călărași

Grafic nr. 7.6. - Ponderea în PIB regional a PIB-ului fiecărui județ, la nivelul anului 2016

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia

În perioada 2011 – 2015, cel mai important indicator de analiză a disparităților regionale, **PIB per locuitor** la nivel teritorial, a înregistrat un trend ascendent, având un ușor declin în anul 2016. Astfel, în anul 2016, PIB/locuitor, calculat la paritatea de cumpărare standard a fost de 28.428,80 lei/locuitor, respectiv 6.330 euro, reprezentând aproximativ 20% din media UE-28. Privită din prisma acestui indicator, regiunea Sud Muntenia s-a situat pe locul 2 la nivel național și pe locul 12 în topul celor mai sărace regiuni din UE, depășind regiunile Nord Est și Sud Vest care se numără printre cele mai sărace 10 regiuni ale UE din cele 276 de regiuni existente. Mai mult decât atât, regiunea Sud Muntenia (locul 12) se numără și printre cele 21 de regiuni cu un PIB/locuitor la paritatea de cumpărare de sub 50% din media UE, alături de cinci regiuni din Bulgaria, cinci din Polonia, patru din Ungaria, două din România, (Nord Est- locul 5 și Sud Vest Oltenia- locul 7), trei din Grecia și una în Franța (Mayotte).

Diferențele apreciabile în ce privește dezvoltarea economică a județelor se reflectă în valorile indicelui de disparitate a PIB/locuitor. Comparativ cu anul 2015, județul Prahova s-a menținut în fruntea clasamentului la nivel regional, înregistrând în anul 2016 o creștere de 113.74% față de anul anterior. De asemenea, județul Prahova s-a evidențiat în raport cu PIB/locuitor aferent regiunii Sud Muntenia (31.041,20 lei) și în raport cu PIB-ul național (35.948,90 lei), depășind cele 2 valori atât în anul 2016 (42.927 lei), cât și în anul precedent (37.740 lei). Mai mult decât atât, și județul Argeș (35.071,10 lei), a depășit valorile PIB-ului/locuitor înregistrate atât la nivel regional, cât și național. Celelalte județe din regiunea Sud Muntenia au înregistrat valori de peste 80% din media regională și peste 70% din media națională, cu excepția județelor Călărași și Teleorman care se situează pe ultimele poziții dintre județele regiunii.

Tabel nr. 7.1. - Produsul intern brut obținut în anul 2016 la nivel județean și indici de disparitate

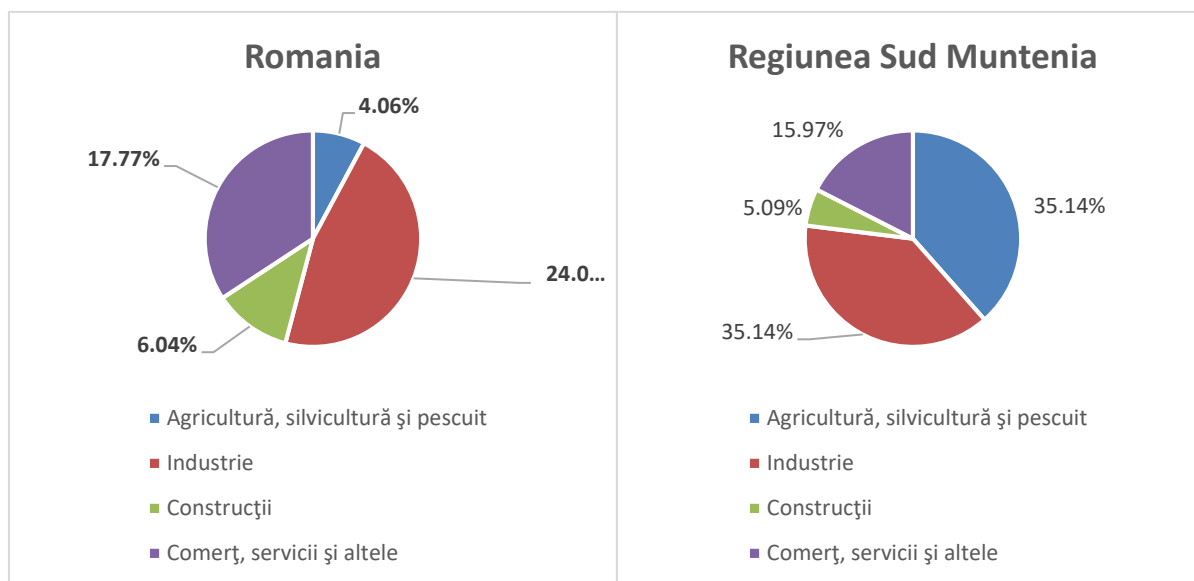
Nivel	PIB	PIB/ loc	Indici de disparitate (%)	
			Față de nivelul regional	Față de nivelul național
România	765.135,40	35.948,90	-	-
Sud Muntenia	93.684,90	31.041,2	-	86.35%
Argeș	20.806,80	35.071,1	112.98%	97.56%
Călărași	6.862,2	23.319,5	75.12%	64.87%
Dâmbovița	13.351,8	26.524,8	85.45%	73.78%
Giurgiu	6.963,3	25.374,5	81.74%	70.58%
Ialomița	6.990,1	26.536,7	85.49%	73.82%
Prahova	31.626,4	42.927	138.29%	119.41%
Teleorman	7.084,3	20092.6	64.73%	55.89%

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia pe baza datelor de la DRS Călărași

Principalele sectoare care au contribuit, în anul 2016, la formarea PIB regional în Sud Muntenia au fost: Industria - cu o pondere de 35.14% față de PIB regional și în creștere cu aproximativ 2% față de anul trecut, și agricultura și pescuitul – cu o pondere de 15.97% în raport cu PIB regional înregistrat în același an, și în creștere, cu aproximativ 1% față de anul precedent. La o distanță de aproximativ 19% s-au situat Comerțul, serviciile și altele, fiind urmat, la o distanță destul de mare de Construcții (5.09% din PIB regional).

În schimb, în perioada 2011- 2016, industria a crescut substanțial valoric, iar, din punctul de vedere al ponderii în PIB regional, a scăzut cu aproximativ 6%. De asemenea, agricultura, deși a înregistrat valori oscilante în tot intervalul analizat, în 2016, ponderea în PIB-ul regional scade cu 3.13% față de 2011 și cu aproximativ 0.5% față de anul precedent, evidențindu-se astfel, principalele amenințări pentru acest sector strategic al regiunii Sud Muntenia, precum: practicarea pe o scară largă a agriculturii de subsistență și dependența de vreme.

Grafic nr. 7.7. – Ponderea principalelor sectoare economice în PIB, în anul 2016, la nivel național și în regiunea Sud Muntenia

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia pe baza datelor de la INS

Structura sectorială a Valorii Adăugate Brute Regionale în Sud Muntenia

Analiza structurii sectoriale a VAB-ului regional arată că ponderile principalelor sectoare de activitate au avut, în intervalul 2011 - 2016, evoluții diferite și evidențiază tranziția treptată către o economie post-industrială bazată pe sectorul terțiar. Sectorul „Agricultură, silvicultură și pescuit” (cf CAEN rev 2) a avut un parcurs oscilant, înregistrând o diminuare a ponderii în VAB regional, scăzând de la 7.1% până la 4.53%, înregistrând în 2016 o scădere de aproximativ 0.2% față de anul precedent. De asemenea, sectorul „Industrie” a înregistrat o diminuare a ponderii în VAB-ul regional cu 9.82% în 2016 în raport cu anul 2011, sectorul „Construcții” a scăzut cu 7,86% în 2016 față de anul 2015, în timp ce sectorul „Comert, servicii și altele”, după o creștere formidabilă de peste 275% în intervalul 2011 – 2016, consecință a

expansiunii sectorului imobiliar care a caracterizat întreaga țară, înregistrând chiar și în anul 2016 o creștere în valoare de 6,62%, față de anul precedent.

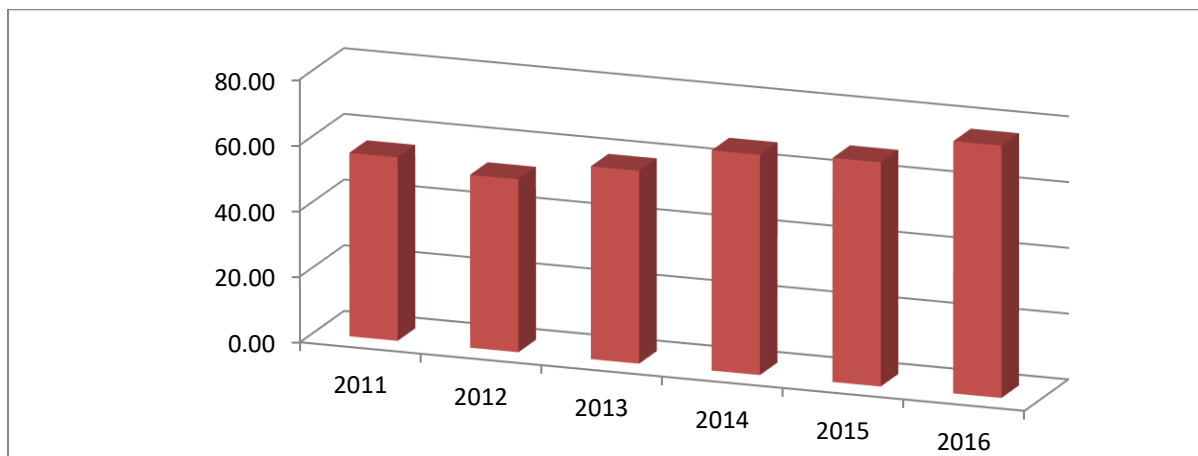
Valorile acestui indicator confirmă faptul că tranziția regiunii Sud Muntenia de la o economie bazată pe producție către o economie bazată pe servicii este în curs de realizare, contribuția unora dintre sectoare, precum agricultura și industria, la formarea VAB-ului atingând valori peste nivelul național (6.96% față de 4.53% și 39.19% față de 26.78%). Acest aspect poate contribui la conturarea profilului economic al regiunii, accentuând importanța celor două sectoare în economia regională.

Productivitatea muncii la nivelul regiunii Sud Muntenia

Calculată ca raport între valoarea adăugată brută regională și populația ocupată civilă, acest indicator macroeconomic exprimă, în principal, eficiența cu care este consumată munca. În perioada analizată 2011 - 2016, productivitatea muncii în regiunea Sud Muntenia a înregistrat un trend crescător, atingând în ultimul an de analiză un nivel de 76,67% din media națională, ocupând locul 3 la nivel național (primul loc fiind ocupat de regiunea București – Ilfov cu 152,6 % comparativ cu nivelul național).

Pentru anul 2016, județele cu cel mai mare nivel al productivității muncii au fost Prahova și Giurgiu, urmate de Argeș, Călărași, Ialomița, Dâmbovița și Teleorman.

Grafic nr. 7.8. – Productivitatea muncii în regiunea Sud Muntenia, pentru intervalul 2011– 2016 (lei/persoană)

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia pe baza datelor de la INS

2.7.1.2. POPULAȚIA – FACTOR DE INFLUENȚĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A REGIUNII SUD MUNTENIA

Desfășurarea oricărei activități economice, precum și creșterea eficienței acesteia, implică nu numai aspecte tehnico-economice, ci și pe cele sociale, legate în principal de forța de muncă sub toate aspectele sale.

Datele statistice, dar și toate teoriile economice demonstrează că între populație și economie se manifestă întotdeauna o anumită corelație, că acestea nu evoluează independent una față de cealaltă, ci împreună, influențându-se reciproc continuu.

Populația, prin numărul și structura sa, printr-o serie de caracteristici ale sale (cum ar fi: nivelul de instruire, comportamentul vis-a-vis de muncă, experiența acumulată, bagajul de cunoștințe, modul de utilizare a timpului de muncă, speranța de viață, veniturile totale etc.) influențează ritmul și direcția dezvoltării economice a unei țări și regiuni. Implicația se manifestă însă și în sens invers, căci, la rândul său și nivelul dezvoltării economice induce anumite influențe asupra evoluției numărului și structurii populației.

Deoarece multe dintre aspectele referitoare la populație au fost analizate în capitolul 4 al acestui document, în acest capitol se va prezenta numai situația veniturilor și cheltuielilor totale ale populației la nivelul anului 2017 în regiunea Sud Muntenia.

Astfel, veniturile totale ale populației regiunii au atins nivelul de 1.202,63 lei /persoană, sub media națională (1.290,9 lei/persoana), ocupând în anul 2017, locul 5 între cele 8 regiuni de dezvoltare, în urcare cu o poziție față de anul precedent. Nivelul acestui indicator a fost destul de puternic influențat de efectele crizei economice, regiunea Sud Muntenia pierzând 2 locuri la nivel național, în anul 2011, comparativ cu anul 2010, fiind de altfel singura regiune în care valoarea acestui indicator a scăzut. Mai mult decât atât, începând cu anul 2011, nivelul acestui indicator a fost constant timp de patru ani consecutiv, situând regiunea Sud Muntenia pe locul 5 până în anul 2015.

Un alt aspect important de punctat referitor la sursele veniturilor îl reprezintă ponderea destul de ridicată a contravalorii consumului de produse agricole din resurse proprii, respectiv circa 19% în anul 2017, un nivel care scoate în evidență caracteristica de agricultură de subzistență practică într-o pondere însemnată în această regiune. Mai mult decât atât, se poate observa o ușoară decelerare a acestui indicator în intervalul de referință 2011- 2017, chiar dacă atât PIB-ul regional cât și cel la nivel național au înregistrat creșteri constante. De asemenea, scăderea acestui indicator este însă justificată datorită creșterii valorii PIB-ul național în comparație cu creșterea valorii PIB-ului regional.

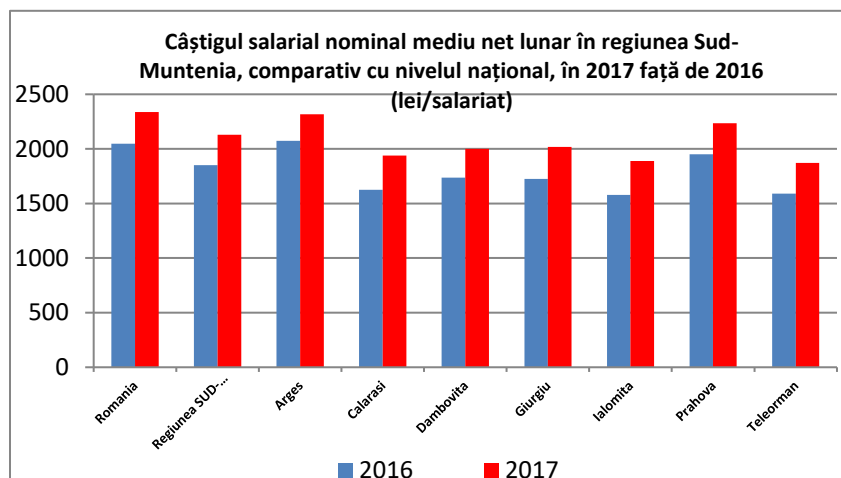
Evoluția economiei regiunii Sud Muntenia se reflectă și în evoluția indicatorului privind câștigul salarial mediu net lunar, care a crescut de la 1.321 lei/salariat în anul 2011, la 2.130 lei/salariat în 2017, situând regiunea Sud Muntenia pe locul 5 între toate regiunile României, în scădere cu o poziție față de anul precedent. De asemenea, în 2017, se poate observa ritmul de creștere a indicatorului câștigului mediu salarial lunar înregistrat la nivelul regiunii, care a fost lent și mai mic decât cel al celorlalte regiuni din țară, înregistrând doar o creștere de 278 lei în 2017 față de anul precedent, situând regiunea Sud Muntenia pe locul 6 din cele 8 regiuni.

Analizând aportul tuturor domeniilor care contribuie la valoarea economiei naționale, la nivelul anului 2017, cel mai scăzut câștig salarial mediu net lunar a fost specific domeniului „Hoteluri și restaurante”, respectiv 1.317 lei, în timp ce nivelele cele mai ridicate au fost obținute în domeniile „Industria Extractivă” – 4.026 lei și „Administrație Publică și Apărare; Asigurări Sociale din Sistemul Public” – 3.368 lei. Un aspect important de evidențiat se referă la sectorul „Comerț”, care, deși deținea în anul 2016 o pondere foarte mare în PIB-ul regiunii (aproximativ 18%), nivelul câștigului salarial mediu net

pentru anul menționat este unul destul de scăzut, doar 1.484 lei, în creștere ușoară față de anul anterior (1.312 lei).

Din analiza la nivel teritorial, se poate concluziona că în anul 2017, cele mai ridicate valori ale acestui indicator s-au obținut în județele cele mai dezvoltate din regiunea Sud Muntenia, respectiv Argeș și Prahova (valori situate deasupra mediei regionale), pe ultimele poziții clasându-se județele Teleorman și Ialomița; față de anul anterior, toate județele din regiunea Sud Muntenia au înregistrat creșteri constante ale acestui indicator.

Grafic nr. 7.9. Câștigul salarial nominal mediu lunar în regiunea Sud-Muntenia, comparativ cu nivelul național, în anul 2017 față de anul 2016 (lei/salariat)

Sursa: INS, baza de date Tempo on-line

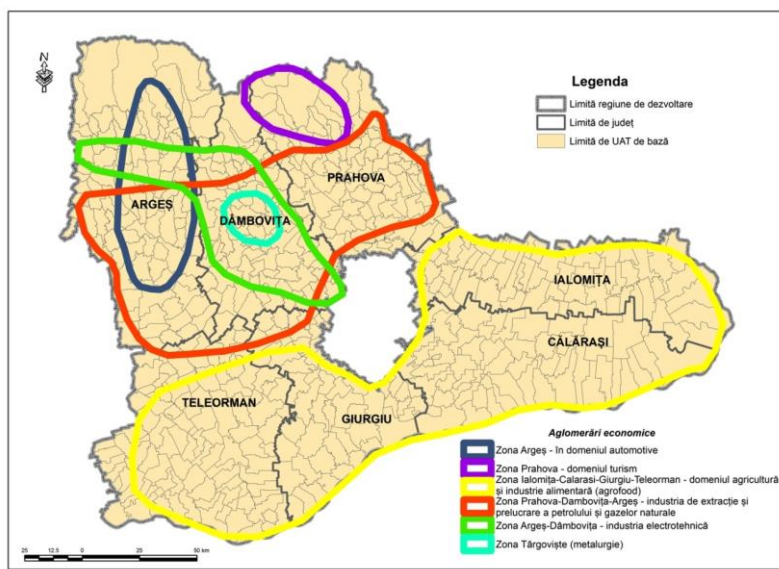
În ceea ce privește cheltuielile totale medii lunare pe persoană, în anul 2017, în regiunea Sud Muntenia, acestea au înregistrat o valoare de 2.646,31 lei/persoană (comparativ cu 2.328,35 lei în 2016), poziționându-se astfel pe locul 6 la nivel național, pe o poziție inferioară față de cea din anul precedent. Principalele destinații ale cheltuielilor efectuate pe gospodării au fost cheltuieli pentru cumpararea mărfurilor nealimentare (707,53 lei/persoana), cheltuieli pentru achiziționare de alimente și bauturi consumate (483,94 lei/persoana) și cheltuieli pentru plata serviciilor (477,04 lei/persoana).

Vechea structură a economiei regiunii, care a cunoscut o dezvoltare industrială masivă în anii '70, și-a pus amprenta pe profilul regiunii, încă dominat de industrie și agricultură și cu un sector terțiar cu o evoluție ascendentă. O parte dintre activitățile industriale au supraviețuit și sunt motorul creșterii economice, o altă parte nu a avut șanse de restructurare și a lăsat fără viitor mai multe orașe mici. Extracția și prelucrarea petrolului și a gazelor naturale, fabricarea de mașini, echipamente și mijloace de transport, producția de utilaj petrolier și chimic, producția de frigidere și congelatoare și producția de automobile sunt industriile care s-au restructurat și care au beneficiat de investiții străine.

Industria regiunii Sud Muntenia, cu un profil diversificat și complex, se bazează în mare parte pe activități tradiționale orientate spațial în funcție de localizarea resurselor naturale. Astfel, industria regiunii acoperă toate domeniile componente, însă ponderile superioare sunt deținute de industria chimică și petrochimică (în județele Prahova și Argeș), industria construcției de mașini, echipamente și mijloace de transport (în județele Prahova, Argeș și Dâmbovița), industria textilă, a confecțiilor și industria alimentară (specifică județelor din sudul regiunii).

De remarcat este că apar o serie de discrepanțe la nivel intra-regional, astfel industria are o pondere ridicată în județele din partea nordică unde sunt localizate cele mai importante centre urbane industriale: Ploiești, Pitești și Târgoviște, care au constituit și constituie în continuare poli de dezvoltare și centre de polarizare pentru noi activități industriale pe lângă cele tradiționale existente și pentru investițiile străine.

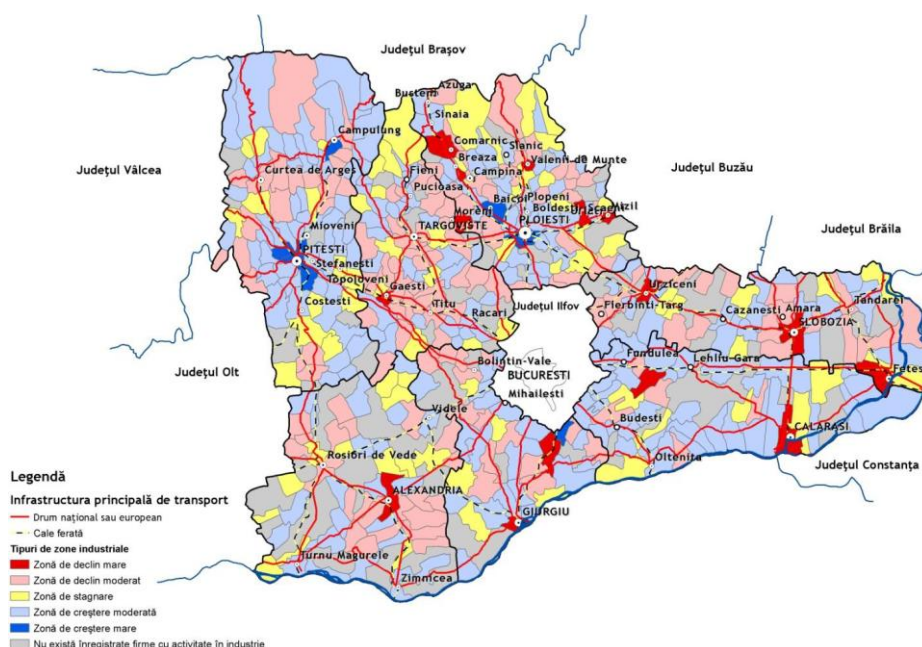
Figura nr.7.1. – Zonele de concentrare și specializare economică ale regiunii Sud Muntenia, în 2016

Sursa: „Studiu privind stadiul actual de dezvoltare al infrastructurii în regiunea Sud-Muntenia și perspective de dezvoltare”

Prin dimensiunile sale economice, sociale și ecologice, restructurarea industrială a reprezentat și continuă să reprezinte un proces cu implicații dintre cele mai profunde asupra evoluției și structurii economice a regiunii Sud Muntenia. Efectele măsurilor de restructurare industrială sunt multiple și s-au manifestat la niveluri și pe planuri diferite. Un efect cu implicații majore de ordin social și care este perceput la nivelul componentei demografice este acela al reducerii numărului de salariați prin disponibilizări și pensionări, urmarea directă a acestora reprezentând creșterea ratei șomajului.

Figura nr. 7.2. - Zonele de declin industrial ale regiunii Sud Muntenia, în 2016

Sursa: "Studiu - Competitivitate și Inovare în regiunea Sud Muntenia"

Cele mai mari reduceri ale forței de muncă industrială, care au avut și numeroase implicații asupra activității economice ale zonei, s-au înregistrat în orașele mici și mijlocii, monoindustriale, a căror industrie era dependentă de marile întreprinderi din centrele polarizatoare, și anume: Fundulea - județul Călărași, Bolintin Vale - județul Giurgiu, Turnu Măgurele - județul Teleorman, Urziceni, Fetești, Tândărei - județul Ialomița. Evoluții negative moderate sau stagnante au înregistrat și orașele: Mioveni - județul Argeș, Moreni - județul Dâmbovița (construcții de mașini), în timp ce altele au înregistrat creșteri, respectiv Boldești - Scăieni - județul Prahova (sticlărie). Orașele mari au înregistrat reduceri mici ale forței de muncă industrială, de cele mai multe ori sub media națională, fiind avantajate de diversificarea industrială și de mediul economic mai atractiv (exemplu: Municipiul Ploiești). Declinul industrial al orașelor a înregistrat valori negative accentuate datorită "efectului de talie": cele mai mari centre urbane înregistrează cele mai importante decalaje față de evoluția medie. Aceștia li se adaugă orașele de mărime mai mică specializate industrial, în regiunea Sud Muntenia, cum ar fi Târgoviște, pierderile industriale continuând cu: Pitești și Alexandria.

Restructurarea industriei din ultimii 20 ani, a determinat închiderea unor unități industriale din zone monoindustriale, ducând la apariția unor probleme sociale grave în ariile aferente localităților: Mizil, Plopeni, Urlați, Valea Călugărească, Șotânga, Costești, Stoienești și Câmpulung Muscel - din județele nordice, dar și a unora din județele sudice: Turnu Măgurele, Zimnicea, Alexandria, Videle, Giurgiu, Oltenița, Călărași, Slobozia și Fetești.

Probleme și dezechilibre economice au apărut și în localitățile a căror activitate economică se baza numai pe industria extractivă, unele dintre acestea, precum Filipești și Ceptura din județul Prahova, fiind încadrate în categoria zonelor defavorizate, cu scopul de a atrage investiții majore. Din păcate însă, respectivele măsuri au avut un impact redus asupra situației socio-economice, fiind încă necesare acțiuni ample de revigorare economică și socială.

Scopul înființării zonelor defavorizate l-a reprezentat sprijinirea refacerii economice a zonelor

În concordanță cu prevederile O.U.G. nr. 24/1998, cu modificările și completările ulterioare, pe

ONE DEFAVORIZATE JUDETUL LOCALITĂȚI INVESTIȚII

ZONA MIZIL 22.10.2001 - 22.10.2004 (3 ani)	Prahova	Mizil	74.496.000
ZONA ZIMNICEA 07.12.2000 - 15.12.2010 (10 ani)	Teleorman	Zimnicea	114.650.000

Sursa: ADR Sud Muntenia

Ariile identificate ca fiind zone defavorizate se confruntau cu mari probleme de ordin economic și social, dovedind incapacitate de a se redresa singure și de a se adapta la noile condiții impuse de mecanismele pieței. Ajutorul regional a fost destinat dezvoltării regiunilor defavorizate, prin sprijinirea investițiilor și creării de locuri de muncă într-un context durabil. Acesta a promovat extinderea, modernizarea și diversificarea activităților firmelor localizate în acele regiuni și a încurajat noile firme să se stabilească acolo.

Tabel nr. 7.3. – Locuri de muncă nou create -date neactualizate

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Locuri de muncă nou create	480	990	1450	1700	1550	1500	1750	2300

Sursa: ADR Sud Muntenia

Negocierea Capitolului 6 privind concurența și ajutorul de stat, cuprins în Tratatul de Aderare a României la Uniunea Europeană, armonizarea politicilor de stat cu politica UE, în perioada 2003 -2004, a condus la plafonarea, diminuarea și ulterior eliminarea ajutoarelor de stat pentru investitorii din zonele defavorizate.

2.7.2. DEZVOLTARE ANTREPRENORIALĂ

O caracteristică a economiei de piață contemporane, indiferent dacă ne referim la nivelul național, regional sau local, este situarea firmelor în prim-planul activității economice, pornind de la premisa că dacă acestea sunt profitabile atunci toți cei implicați sunt afectați pozitiv și, în consecință întreaga economie. O economie bazată pe antreprenoriat, fie că e la nivel național, regional sau de comunitate, diferă în mod semnificativ de economiile non-antreprenoriale și nu doar prin structura sau vigoarea economică, cât și prin vitalitatea socială și calitatea vieții. Structura unei economii antreprenoriale este foarte dinamică și extrem de competitivă datorită rapidei apariții a unei afaceri noi și a ieșirii de pe piață a uneia stagnante și falimentare. O astfel de economie este populată rapid cu firme cu ascendență rapidă, așa-numitele firme înalt dinamice, în literatura de specialitate „gazelles”. Ele sunt cheia dezvoltării economice (Hans Landström – „Handbook of research on venture capital”, 2009).

Într-o economie modernă un rol extrem de important îl joacă, însă, sectorul IMM-urilor, contribuția vitală a acestora la creșterea economică fiind o realitate unanim recunoscută. Efectele lor economice și sociale benefice au condus la considerarea sectorului IMM-urilor ca un domeniu de interes strategic pentru economie la toate nivelurile, de la național, la regional și local.

În ansamblul lor, întreprinderile mici și mijlocii se constituie într-o realitate foarte diversă, eterogenă, caracterizată de flexibilitate, dinamism și adaptabilitate. Acestea se pot integra relativ ușor într-o rețea industrială regională, ceea ce contribuie pe de o parte la dezvoltarea economică a regiunii

respectiv, iar pe de altă parte la reducerea șomajului și creșterea nivelului de trai, prin oferta mare de locuri de muncă.

DINAMICA ÎNTEPRINDERILOR ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

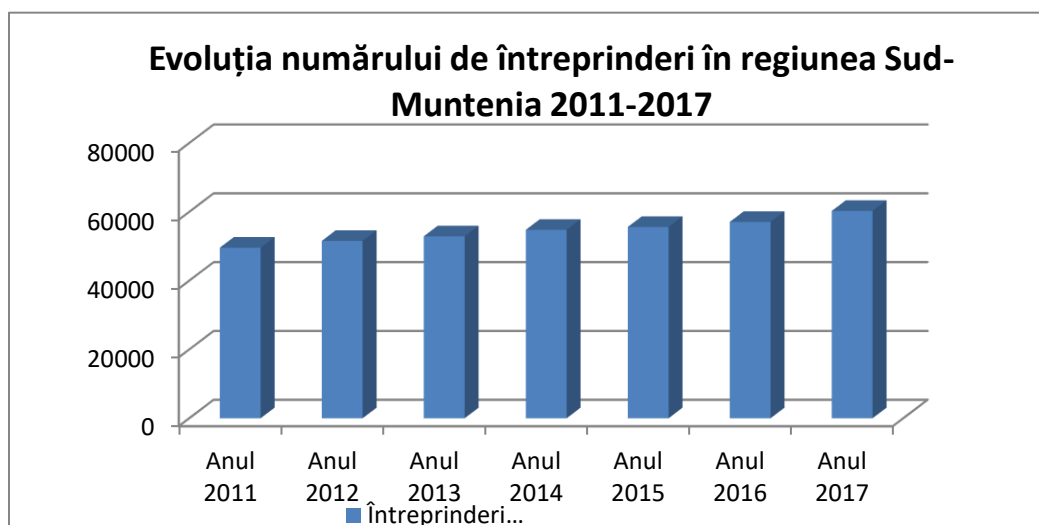
Întreprinderile au un rol hotărâtor în dezvoltarea economică a regiunii Sud Muntenia, în determinarea potențialului acesteia, întrucât la acest nivel se creează substanța economică. Dinamica și distribuția teritorială a IMM-urilor este influențată de o serie de factori precum: puterea economică a zonei, existența unui potențial de forță de muncă cu o bună pregătire profesională, posibilitatea accesului la capitalul disponibil, structura economică și cererea corespunzătoare.

În ceea ce privește aria de localizare a IMM-urilor, în Sud Muntenia, acestea se găsesc preponderent în mediul urban, adâncind astfel discrepanțele dintre mediul urban și cel rural în ceea ce privește crearea de locuri de muncă și dezvoltarea unitară a regiunii. Ca și structură, plaja IMM-urilor din regiune este predominantă de mici întreprinzători, în contextul în care, în multe zone ale regiunii s-au creat și dezvoltat IMM-uri reprezentative atât ca mărime, cât și ca importanță.

În 2017, în Sud Muntenia, existau 60.276 de întreprinderi active în toate sectoarele economice, poziționând astfel regiunea, pentru al șaselea an consecutiv, pe locul 5 la nivel național. Dintre acestea peste 88% se încadrau în categoria microîntreprinderilor (0-9 angajați), 9,33% dintre acestea fac parte din clasa întreprinderilor mici (10-49 angajați), 1,62% sunt întreprinderi mijlocii (50-249 angajați) și numai 0,30% se încadrează în categoria întreprinderilor mari (peste 250 angajați).

În analiza dinamicii economiei regiunii se distinge o evoluție continuă de creștere economică din intervalul 2011-2017. Astfel, dinamica întreprinderilor se caracterizează printr-un trend crescător menționată, mediul de afaceri din regiunea Sud Muntenia aflându-se în perioada de recuperare de după criza economică, numărul de întreprinderi active a crescut așadar cu 21.56% (+10.689 întreprinderi) față de anul 2011.

Grafic nr. 7.10. Evoluția numărului de întreprinderi în regiunea Sud Muntenia 2011-2017

Sursa: INS, Baza de date Tempo online

Analiza la nivel județean, relevă faptul că în anul 2017, pe primele două locuri s-au poziționat județele Prahova cu 17.399 întreprinderi active și Argeș cu 16.066 întreprinderi active, urmate la o distanță semnificativă de Dâmbovița – 7.823 întreprinderi active, în timp ce ultimul loc la nivel regional a fost ocupat de Ialomița cu numai 4.307 întreprinderi active.

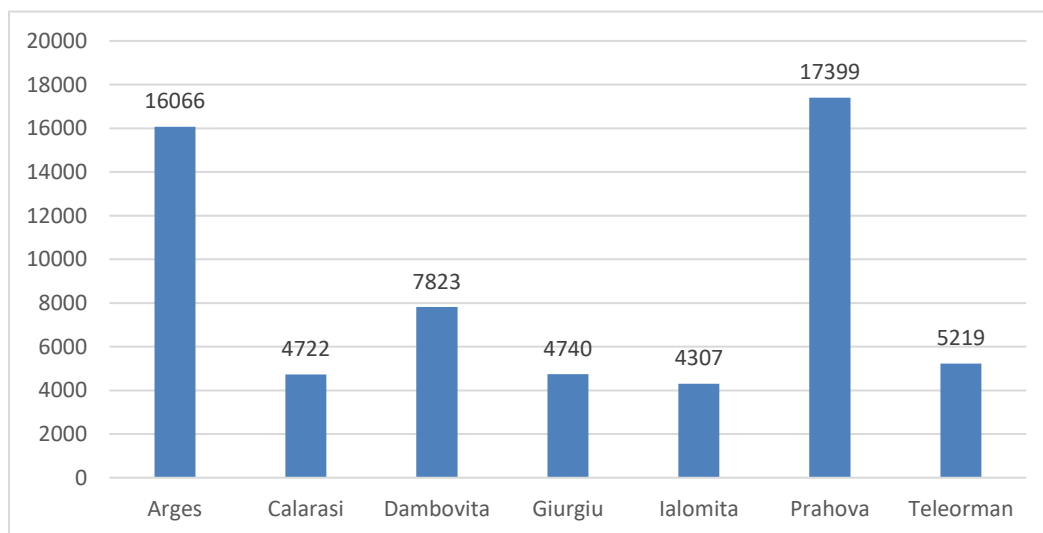
În ce privește structura întreprinderilor după domeniul de activitate se remarcă unele specializări teritoriale. Astfel, județul cu cel mai mare grad de diversificare economică a fost Prahova, care a înregistrat cele mai mari ponderi ale numărului de întreprinderi pentru 15 din cele 18 sectoare de activitate. La polul opus, s-a situat județul Giurgiu cu cel mai mic număr de întreprinderi active pentru 6 din domeniile de activitate, fiind astfel județul cu cel mai scăzut grad de diversificare economică. Situația completă asupra numărului de întreprinderi active pe activități economice se regăsește în tabelul nr. 1.2.7.1 din secțiunea Anexe.

Tabel nr.7.4. – Numărul întreprinderilor active pe clase de mărime, la nivel județean, în 2017

Numărul întreprinderilor active pe clase de mărime, la nivel județean, în 2017								
	Sud Munteni a	Argeș	Călăraș i	Dâmboviț a	Giurgi u	Ialomiț a	Prahov a	Teleorma n
Micro	54751	14469	4293	7229	4389	3924	15639	4808
Mici	6330	1759	512	751	420	515	1907	466
Mijloci	1155	316	77	126	75	77	387	97
Mari	213	66	14	25	5	7	81	15
Total	60276	16066	4722	7823	4740	4307	17399	5219
Sursa: TEMPO online								

Sursa: INS, baza de date Tempo on-line

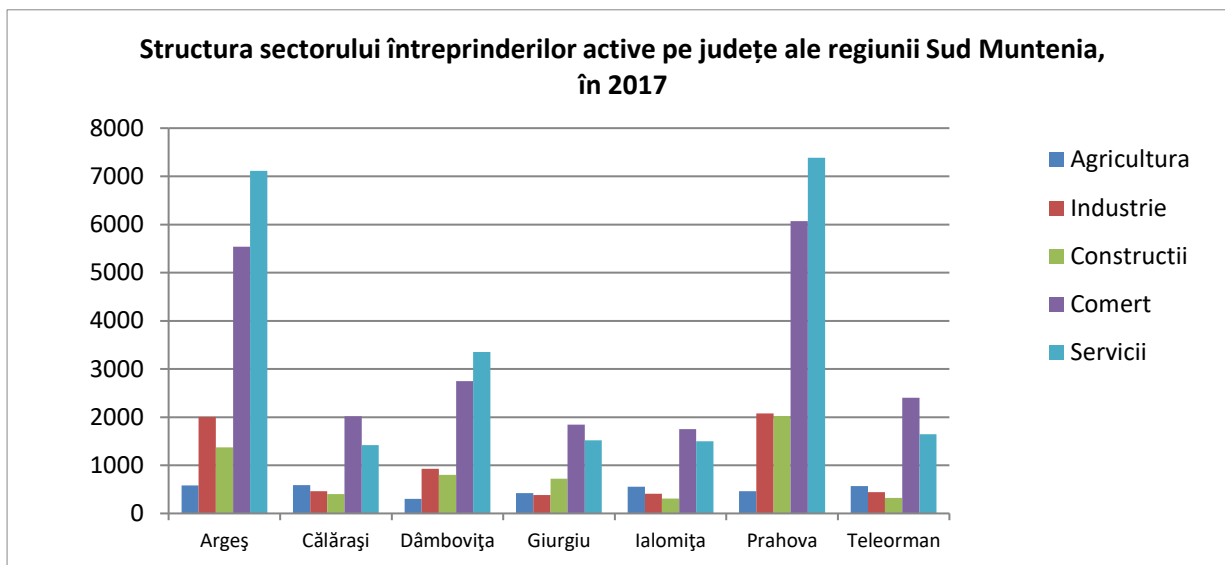
Grafic nr. 7.11. - Numărul de întreprinderi active la nivel județean în 2017, în regiunea Sud Muntenia

Sursa: INS, baza de date Tempo on-line

Situația distribuției întreprinderilor active pe sectoare economice la nivelul celor șapte județe ale regiunii Sud Muntenia în anul 2016, accentuează atât repartizarea inegală a întreprinderilor în plan teritorial, cât și existența dezechilibrelor semnificative cu privire la concentrarea teritorială a întreprinderilor. De exemplu, 44% dintre întreprinderile active la nivel regional din sectorul „Servicii” erau localizate în județul Prahova, în timp ce județul Călărași deținea doar 8% dintre acestea. De asemenea, județul Prahova se situa pe primul loc și în domeniile „Comerț”, „Construcție” și „Industrie”, fiind urmat de județul Argeș și, la o distanță semnificativă, de județul Dâmbovița.

Grafic nr. 7.12. - Structura sectorului întreprinderilor active pe județe ale regiunii Sud Muntenia, în 2017

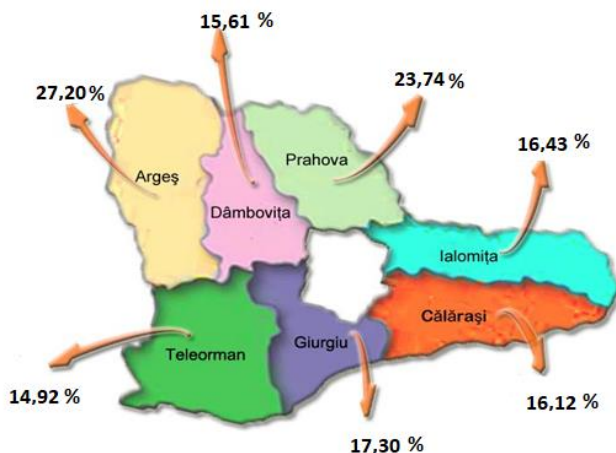
Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia pe baza datelor de la INS

Dezechilibrele semnificative din punct de vedere al spiritului și al nivelului antreprenorial în regiunea Sud Muntenia și, îndeosebi, în cazul județelor componente, pot fi ilustrate prin analizarea densității întreprinderilor active la 1000 de locuitori, acesta fiind un indicator relevant și în caracterizarea atât a dimensiunii piețelor regionale, cât și a evoluției în profunzime a sectorului întreprinderilor la nivel regional.

În intervalul analizat, respectiv 2011 – 2017, densitatea întreprinderilor din regiunea Sud Muntenia a urmat același trend crescător ca și cel de la nivel național. În 2017 comparativ cu anul 2011, regiunea Sud Muntenia a înregistrat o creștere a densității întreprinderilor de aproximativ 21%, atingând în 2017 un număr de 60.276 întreprinderi.

Situația la nivelul anului 2017 este prezentată în figura de mai jos:

Figura nr. 7.4. - Harta densității întreprinderilor active din regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

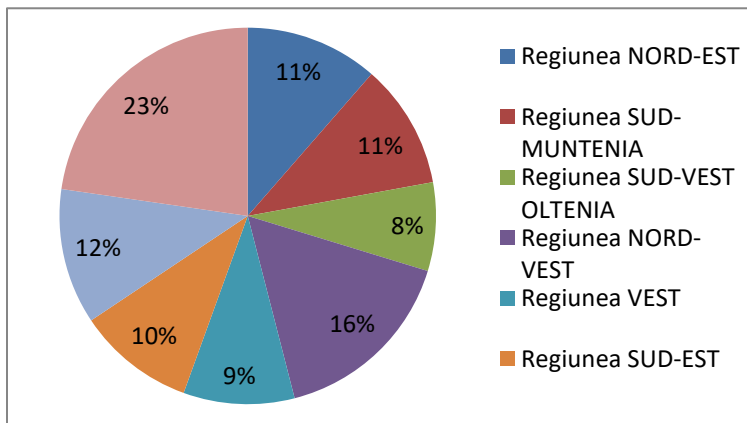

Densitatea la nivelul regiunii – 20,07 întreprinderi active/ 1.000 locuitori

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia pe baza datelor de pe TEMPO online

La nivelul regiunii Sud Muntenia, dinamica înmatriculărilor firmelor în perioada analizată, respectiv anii 2011 - 2017, a fost oarecum oscilantă de la un an la altul. Media anuală a înmatriculărilor pentru întreg intervalul a fost de aproximativ 13.612 de firme (PF și AF, SRL, SA, SCS, SNC și filiale). Pentru anul 2017, datele statistice de la ONRC, indică o creștere de 27,68% a numărului total de înmatriculări comparativ cu 2016, procentul cel mai mare de unități nou înființate fiind deținut de întreprinderile din categoria IMM, care reprezentau aproximativ 100% din numărul total. Astfel, la nivelul anului 2017, regiunea Sud Muntenia a ocupat locul 5 la nivel național, cu peste 10,7% din numărul total de noi înmatriculări la Registrul Comerțului, înregistrând a cincea cea mai mare creștere a numărului de înmatriculări, comparativ cu anul precedent. Distribuția pe regiuni a înmatriculărilor de noi întreprinderi este prezentată în graficul următor:

Grafic nr. 7.13. - Distribuția pe regiuni a numărului de înmatriculări, în 2017 (procente)

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia pe baza datelor de pe TEMPO online

Analizând numărul total de agenți economici înregistrați în anul 2017, în regiunea Sud Muntenia, 49% au fost persoane fizice autorizate și 50,3% societăți comerciale, din care aproximativ toate întreprinderile nou înființate au avut un singur sediu – 97,5%. Referitor la distribuția pe medii de rezidență, 55,1% dintre întreprinderile nou create au fost în mediul urban și 44,9% în mediul rural, important de evidențiat fiind faptul că ponderea întreprinderilor nou create în mediul rural a înregistrat o ușoară creștere față de anul precedent (+6,7%). Un aspect pozitiv se remarcă și în cazul proporției generale a noilor întreprinderi al căror sediu era locuința managerului, valoare ce a înregistrat o scădere în anul 2017 ajungând la 72,8% de la 77,2% în anul precedent, în timp ce ponderea întreprinderilor noi care își desfășoară activitatea la un sediu independent a crescut semnificativ de la 22,8% în 2016, la 27,2% în 2017.

Din punct de vedere al distribuției întreprinderilor active nou create, pe sectoare de activitate, la nivelul regiunii cei mai mulți agenți economici au fost înmatriculați cu activitatea principală comerț (36,6%), urmați de cei cu activitate în industrie (18,4%), în hoteluri și restaurante (15,5%), în alte servicii (13,3%), în construcțiile (11,6%), iar cei mai puțini în transporturi (4,6%). Comparativ cu anul 2016, s-a constatat o scădere a ponderii sectoarelor Transporturi (-10,7%) și Alte servicii (-17,7%), în timp ce pentru celelalte categorii analizate, trendul a fost de creștere, cea mai accentuată dintre acestea înregistrându-se în sectorul Comerț (+12,4%). (Pentru tabelul cu informațiile prezentate mai sus, sintetizat pentru Sud Muntenia, pentru intervalul 2011 – 2017 – vezi tabelul nr. 1.2.7.2. din secțiunea Anexe).

La nivel județean, cele mai multe înmatriculări s-au înregistrat în anul 2017, în județele Prahova (3.942) și Argeș (3.903), iar cele mai puține în județele Teleorman (1.132) și Ialomița (1.033).

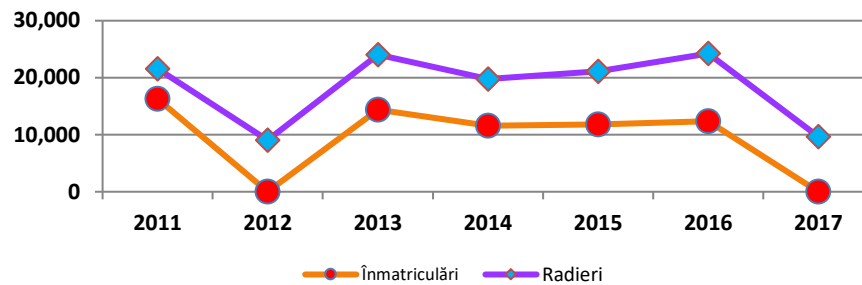
Dinamica radierilor însă a fost mult mai sensibilă la fluctuațiile economice. În perioada 2011-2017, în regiunea Sud Muntenia s-au radiat în medie aproximativ 9.009 firme, cel mai mare număr de radieri anuale înregistrându-se în anul 2016 – 11.8385 radieri.

La nivel de regiune și județe componente, dinamica a fost negativă pentru anul 2017, semn că economia arăta semne de instabilitate.

La nivel regional, în 2017, rata de creare a întreprinderilor noi, calculată față de stocul existent la 1 ianuarie 1995, s-a situat la un nivel de 3,6% (național 33,5%), în ușoară creștere comparativ cu anul precedent (+0,5%), ocupând locul 4 la nivel național alături de regiunea Nord-Est, și după regiunile București – Ilfov (7,7%), Nord-Vest (5,5%) și Centru (3,9%). Evoluția în perioada analizată 2011 – 2017, ilustrează faptul că rata de creare a avut o tendință oscilantă, valoarea cea mai mare înregistrându-se în anul 2011 (4,4%), iar cea mai mică în 2014 (1,8%).

Grafic nr. 7.14. - Înmatriculări și radieri de firme, în regiunea Sud Muntenia,

în intervalul 2011 – 2017 (număr)

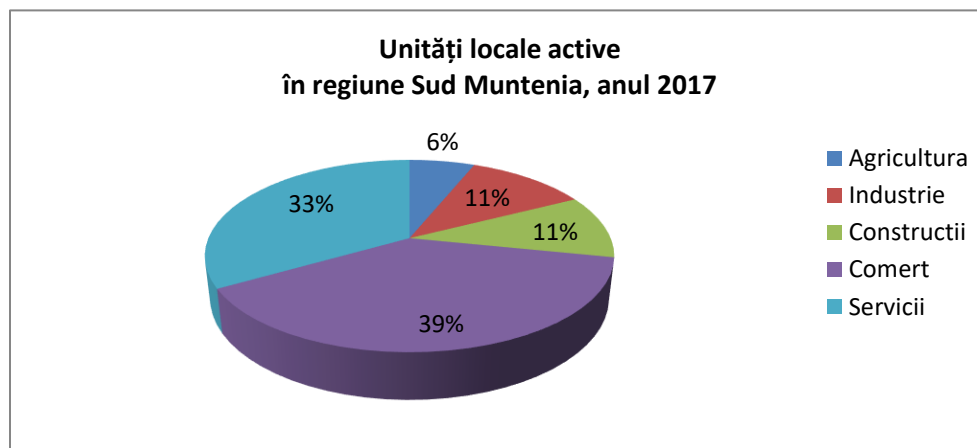
Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia pe baza datelor de la ONRC

În vederea conturării unei imagini mai detaliate a mediului de afaceri la nivelul regiunii Sud Muntenia se va analiza în continuare și situația unităților locale active sub toate aspectele, respectiv numărul, domeniile de activitate, cifra de afaceri, efectivul de personal și productivitatea muncii.

Unitățile locale active, prin natura lor, apar la nivel local și își desfășoară activitățile la scară mică, fiind conectate îndeosebi la piețele locale și regionale. Numai o mică parte dintre acestea sunt active la nivel național sau reușesc să își găsească o nișă internațională de piață.

Astfel, la nivelul anului 2017, în regiunea Sud Muntenia existau 60.276 unități locale active, ocupând locul 6 la nivel de țară, înregistrând o creștere continuă pe toată perioada analizată (2011-2017), cu 10.689 unități în creștere față de anul de referință. Cele mai multe dintre acestea activau în domeniile comerț (39%), servicii (33%), urmate de cele din industrie (11%), construcții (11%) și agricultură (6%).

Grafic nr. 7.14. Unități locale active în regiunea Sud Muntenia în anul 2017

Sursa: INS, baza de date Tempo on-line

La nivel județelor componente, cele mai multe unități locale existau, în anul 2017, în județele Prahova și Argeș, cu 17.399, respectiv 16.066 unități, în timp ce pe ultimele locuri s-au clasat județele Călărași și Ialomița, cu 4.722, respectiv 7.307 unități. Important de adăugat este faptul că în toată perioada analizată, numărul unităților locale active a crescut constant în toate județele regiunii, cu două excepții: județul Teleorman a înregistrat o creștere a numărului unităților locale active din 2011 până în 2014, apoi

o scădere pentru doi ani consecutiv, urmând o nouă creștere în anul 2017 când a depășit nivelul înregistrat în anul 2014; județul Giurgiu a înregistrat o ușoară creștere din anul 2011 până în anul 2016, însă în anul 2017, numărul unităților locale active a scăzut față de anul precedent.

În 2017, unitățile locale active în industrie, construcții, comerț și alte servicii, de la nivelul regiunii Sud Muntenia, au realizat o cifră de afaceri de peste 164.672 milioane lei (ce reprezintă 12,17% din valoarea la nivel național), în creștere cu 11,85% față de anul precedent, situând regiunea Sud Muntenia pe locul 2 la nivel național, poziție de altfel ocupată în tot intervalul analizat. Cea mai mare cifră de afaceri a fost înregistrată de unitățile din județul Argeș cu 59.425 milioane lei, urmate de cele din județul Prahova cu 56.830 milioane lei, iar pe ultimele două poziții s-au situat județele Ialomița și Teleorman, cu 8.413 și, respectiv 6.361 milioane lei. Evoluția în ansamblu a cifrei de afaceri în perioada 2011 – 2017, la nivelul fiecărui județ al regiunii Sud Muntenia se poate observa în următorul tabel:

Tabel nr. 7.5. - Cifra de afaceri a unităților locale active în industrie, construcții, comerț și alte servicii, nivel național, regional și județean, în intervalul 2011 - 2017 (milioane lei prețuri curente)

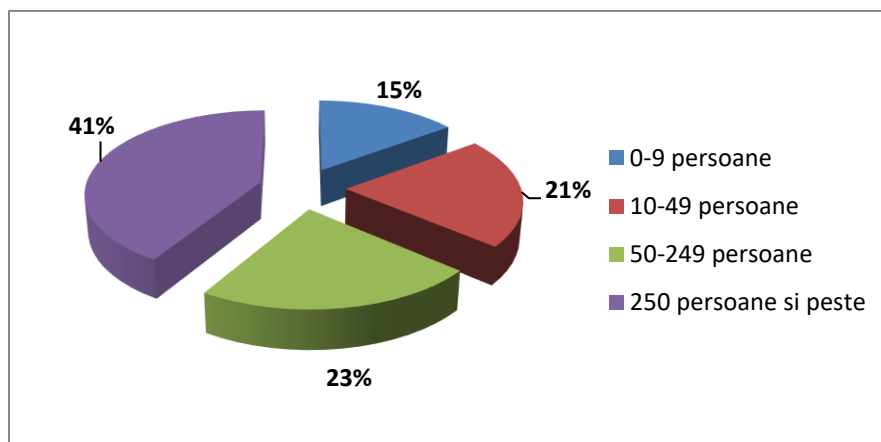
	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017
Romania	1.007.151	1.062.122	1.054.993	1.105.671	1.177.483	1.232.567	1.352.340
Regiunea SUD-MUNTENIA	128.467	132.488	130.652	137.286	139.956	147.224	164.672
Argeș	40.387	43.603	45.754	46.463	48.634	53.904	59.425
Calarasi	6.843	7.022	6.899	7.446	7.633	7.489	8.627
Dambovita	11.365	12.976	11.691	12.753	14.062	14.505	16.298
Giurgiu	5.137	5.151	5.345	5.411	6.021	6.013	8.718
Ialomita	6.170	6.495	6.608	6.565	7.547	7.777	8.413
Prahova	53.215	51.545	48.354	52.465	50.202	51.569	56.830
Teleorman	5.350	5.696	6.002	6.183	5.856	5.967	6.361

Sursa: Institutul Național de Statistică

Variația pe parcursul perioadei analizate, respectiv 2011 – 2017, a cifrei de afaceri pentru fiecare categorie de mărime din cadrul unităților locale active arată că întreprinderile mari (cu peste 250 de angajați) realizează ponderea cea mai mare a cifrei de afaceri (ajungând la 41%), comparativ cu numărul lor foarte scăzut, care nu a depășit 185 unități în intervalul analizat. Pentru celelalte categorii, respectiv întreprinderile micro (cu 0-9 salariați), mici (10-49 salariați) și mijlocii (50-249 salariați), evoluția ponderilor a fost una constantă, cu excepția anului 2012 când microîntreprinderile au realizat o cifră de afaceri mai mare decât întreprinderile mici, la nivel regional. O altă concluzie ar fi distribuirea destul de echilibrată a

ponderilor cifrei de afaceri realizate de fiecare categorie de mărime a unităților locale active, ceea ce se poate observa și din graficul următor:

Graficul nr. 7.15. - Cifra de afaceri a unităților locale active, pe clase de mărime după numărul de salariați, în regiunea Sud Muntenia, la nivelul anului 2017 (procente):

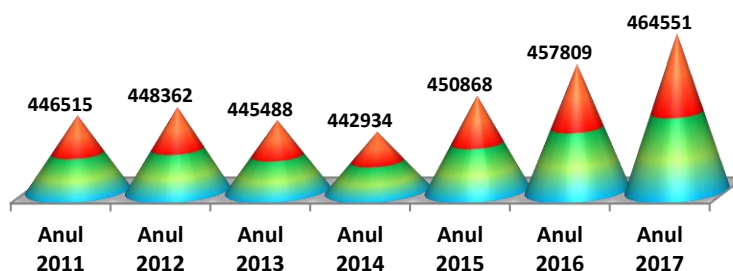

Sursa: Institutul Național de Statistică

La nivelul anului 2017, efectivul de personal din unitățile locale active, la nivelul regiunii, a fost de peste 464.000 persoane, reprezentând peste 12% din efectivul de personal de la nivel național (loc 4).¹⁶

Sectoarele economice cu numărul cel mai mare al efectivului de personal, în Sud Muntenia, în 2017 au fost industria (aproximativ 42% din totalul de la nivel regional), serviciile (26%), comerțul (în jur de 21%), construcții (8,8%).

Grafic nr. 7.16. - Evoluția efectivului de personal din unitățile locale active din regiunea Sud Muntenia, în intervalul 2011 – 2017 (număr)

Sursa: Institutul Național de Statistică

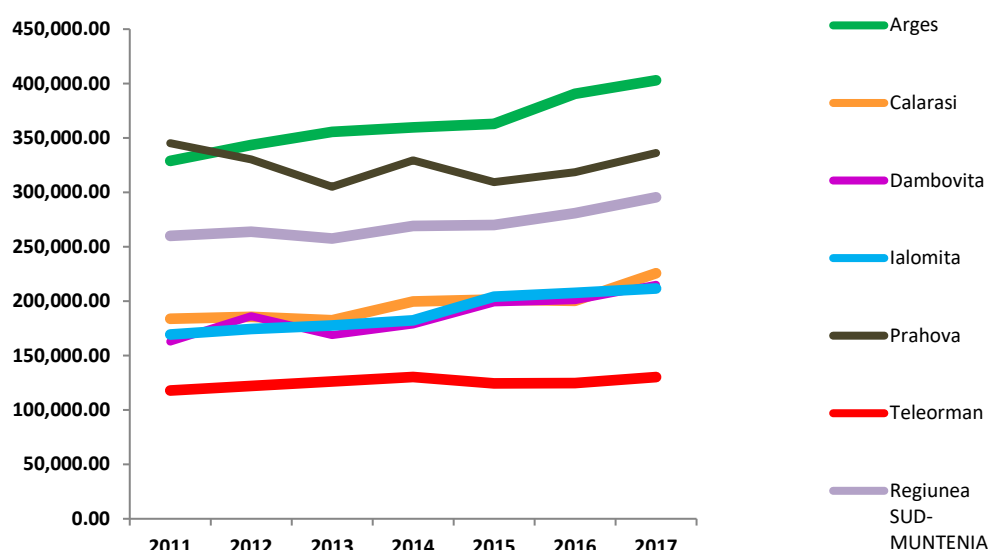
Performanța economică și financiară a întreprinderilor poate fi măsurată cu ajutorul mai multor indicatori economici, dintre care, cel mai relevant pentru prezenta analiză este **productivitatea muncii**, definită, în situația de față, ca raport între cifra de afaceri a unităților locale și numărul mediu de salariați. Indicator sintetic al eficienței activității economice a întreprinderilor, productivitatea muncii reflectă

¹⁶ Până la data ultimei actualizări, respectiv iunie 2019, pentru anul 2017 nu există date disponibile la INS referitoare personalul angajat pentru sectorul agricol. Din acest motiv, estimările realizate sunt bazate pe datele existente ale celorlalte activități ale economiei naționale.

eficacitatea muncii cheltuite în procesul de producție, depinzând nu numai de cuantumul muncii, ci și de calitatea ei, de mărimea capitalului utilizat etc.

Pentru unitățile locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii din regiunea Sud Muntenia productivitatea muncii la nivelul anului 2017 a fost de 14.722 lei/salariat, peste valoarea de la nivel național. Evoluția în intervalul analizat, respectiv 2011 – 2017, a fost în general ascendentă, cu excepția perioadei 2012- 2014 când valoarea acestui indicator a oscilat. Analizând datele privind evoluția productivității muncii la nivel local, în intervalul analizat, se poate remarca faptul că cele mai importante creșteri ale acestui indicator s-au înregistrat în județele Călărași și Ialomița și Giurgiu, în timp ce în județele Prahova și Teleorman creșterile au fost într-o proporție mai mică.

Grafic nr. 7.17. – Evoluția productivității muncii în județele regiunii Sud Muntenia, în perioada 2011-2017 pentru sectoarele industrie, construcții, comerț și servicii (lei/salariat)

Sursa: Calcule ADR pe baza datelor de la INS

O treime din PIB-ul regiunii Sud Muntenia provine din industrie, un domeniu bine dezvoltat, variat și în expansiune. Acest lucru este evidențiat de clasamentul celor mai puternice companii regionale, în funcție de cifra de afaceri. Prin urmare, analizând nivelul cifrei de afaceri înregistrate la nivelul anului 2017, județul Argeș ocupa locul 4 în top 30 companii din România, poziționându-se astfel pe acest loc și datorita CA obținute de societatea Automobile Dacia SA – 2.156 mil euro în acest an. În același timp, județul Prahova se situa pe poziția 26 cu firma Lidl Discount SRL - 833 mil euro. În prezent (anul 2019), firma argeșeană se află pe locul 1 în topul celor 30 companii românești, având o cifră de afaceri de 5,3 mil euro, iar firma din județul Prahova ocupă locul 10 în cadrul topului, înregistrând 1,5 mil euro. În anul 2017, din județele Prahova și Argeș proveneau 83% (25) dintre companiile care au intrat în Top 30 regional. Mai mult decât atât, județul Ialomița are o singură companie poziționată în primele 30, județele Dâmbovița și Călărași au câte 2 firme, iar județele Giurgiu și Teleorman nu se regăsesc cu nici o companie în acest top.

În 2017, primii 30 de jucători din regiunea Sud Muntenia au asigurat locuri de muncă pentru aproape 62.806 de oameni, realizând o cifră de afaceri de 57,3 miliarde lei, în creștere față de anul precedent. Lider detașat a fost societatea Automobile Dacia SA cu 14.261 de salariați și o cifră de afaceri

de circa 23,1 miliarde lei. Poziția a doua a revenit celor de la Lidl Discount SRL cu 4.815 angajați, companie prezentă în județul Prahova și care activează în domeniul comerțului.

Începând cu anul 2011, companiile mari ale regiunii au înregistrat câștiguri semnificative, recuperându-se astfel situația economică a regiunii afectată în urma crizei din perioada 2009-2010. Unele dintre cele mai afectate companii au fost Lidl Discount SRL și PETROTEL - LUKOIL SA, ambele din județul Prahova, activând în domeniul comerțului cu amănuntul și, respectiv, fabricarea produselor obținute din prelucrarea țițeiului. Compania Lidl Discount SRL a înregistrat profit începând cu anul 2013, în timp ce firma PETROTEL - LUKOIL SA nu se mai află în pierdere începând cu anul 2015.

Conform datelor preluate de la ONRC, la nivelul anului 2017, având drept criteriu cifra de afaceri realizată, se pot constata următoarele: activitatea economică din Argeș a fost dominată de industria auto (Automobile Dacia SA), în Prahova conduceau industria comerțului cu amănuntul (Lidl Discount SRL) și cea petrolieră (PETROTEL - LUKOIL SA), iar în Dâmbovița s-au menținut două mari unități de producție, una de metale feroase (COS Târgoviște SA) iar cealaltă fiind fabrica de aparate electrocasnice Arctic de la Găești. Județul Călărași rămâne în top cu o societate specializată în cultivarea cerealelor (Agro-Chirnogi SA) și o fabrică a sticlei plate, Saint Gobain Glass Romania SRL. Ialomița are un reprezentant, Expur Urziceni SA care face parte din industria uleiurilor alimentare. Județele Giurgiu și Teleorman nu au reușit să califice societăți în acest top.

2.7.3. INIȚIATIVE ANTREPRENORIALE

Structurile de sprijinire a afacerilor (parcuri industriale, parcuri logistice, parcuri de afaceri, tehnologice, incubatoare de afaceri, clustere) contribuie la dezvoltarea economică a localităților, prin oferirea condițiilor adecvate pentru localizarea întreprinderilor, în special a IMM-urilor productive și a serviciilor de sprijinire a acestora. Structuri moderne, ele permit regiunilor să beneficieze de avantaje competitive prin utilizarea resurselor lor specifice, neutilizate sau sub-utilizate, contribuind astfel la convergența regiunilor din punct de vedere economic și social.

La nivel regional, structurile de sprijinire a afacerilor sunt încă slab dezvoltate și insuficient funcționale, iar un număr limitat de IMM-uri era localizat în cadrul acestor structuri.

În 2018, la nivel național exista un număr de 89 de parcuri industriale, din care 24 (cca. 27%) erau localizate în regiunea Sud Muntenia, ce ocupa astfel locul 1 la nivel național. În ceea ce privește localizarea parcurilor industriale din regiune, mai mult de jumătate dintre acestea erau situate în mediul rural. O situație mai detaliată a acestora este prezentată în tabelul nr.7.6. de mai jos.

Discrepanțele dintre zona de sud și cea de nord a regiunii sunt regăsite și în distribuția geografică a structurilor de sprijin în cadrul regiunii. Astfel, o pondere covârșitoare ale acestora este situată în județele din nordul regiunii, cel mai reprezentativ din acest punct de vedere fiind județul Prahova, care deținea un număr de 15 astfel de unități, clasându-se primul loc atât la nivel regional, cât și național. Urmează județul Dâmbovița cu 4 parcuri, Giurgiu și Ialomița cu câte 2 parcuri, în timp ce județele Călărași și Teleorman nu aveau niciun parc industrial.

Tabel nr. 7.6. - Parcuri industriale în regiunea Sud Muntenia , în anul 2018

Nr.	Județ	Denumire Parc Industrial	Stadiu	Localizare
1	Argeș	Parcul Industrial WDP Oarja	Operațional	Rural
2	Dâmbovița	Parcul Industrial Răcari	Operațional	Urban

3	Dâmbovița	Parcul Industrial Moreni	Operațional	Urban
4	Dâmbovița	Parcul Industrial Mija	Operațional	Rural
5	Dâmbovița	Parcul Industrial Priboiu	Operațional	Rural
6	Giurgiu	Parcul Industrial București - Bolintin	Operațional	Rural
7	Giurgiu	Parc Tehnologic și Industrial Giurgiu Nord	Operațional	Urban
8	Ialomița	Parcul Industrial IMM Slobozia	Operațional	Rural
9	Ialomița	Parcul Industrial OCH Slobozia	Operațional	Urban
10	Prahova	Parcul Industrial Prahova	Operațional	Urban
11	Prahova	Parcul Industrial Ploiești	Operațional	Urban
12	Prahova	Parcul Industrial Brazi	Operațional	Rural
13	Prahova	Parcul Industrial Mizil	Operațional	Urban
14	Prahova	Parcul Industrial Urlați	Operațional	Urban
15	Prahova	Parcul Industrial Allianso Business Park-	Operațional	Rural
16	Prahova	Parcul Industrial WDP Ariceștii Rahtivani	În curs de amenajare	Rural
17	Prahova	Parcul Industrial Ciorani	Greenfield	Rural
18	Prahova	Parcul Industrial Primus 1 Ariceștii	Greenfield	Rural
19	Prahova	Parcul Industrial Primus 2 Ariceștii	Greenfield	Rural
20	Prahova	Parcul Industrial Plopeni	Operațional	Urban
21	Prahova	Parc Industrial Allianso Development	Greenfield	Rural
22	Prahova	Parc Industrial Bărcănești	Green field	Rural
23	Prahova	Parc Industrial Dibo	Operațional	Rural
24	Prahova	Parc Industrial Breaza	Green field	Urban

Sursa: Ministerul Administrației și Internelor

Domeniile de activitate predominante ale firmelor găzduite de parcurile industriale din regiune sunt industria textilă, industria petrochimică, construcții, echipamente electronice, medicale și sanitare. Gama de servicii oferite este puțin variată și limitată în cele mai multe cazuri la utilități (energie electrică, gaze naturale, apă, canalizare menajeră, canalizare pluvială, parcuri); infrastructura necesită investiții majore, iar vizibilitatea lor în rândul companiilor din mediul privat trebuie îmbunătățită.

Serviciile oferite de către parcurile industriale sunt legate de oferirea dreptului de folosință asupra infrastructurii, a utilităților și serviciilor necesare desfășurării activității, precum și consultanță de afaceri. Pentru perioada următoare, cel mai mare parc industrial al regiunii – Parcul Industrial Ploiești – își propune să stimuleze mediul de afaceri prin crearea Centrului multifuncțional de afaceri – Lumina Verde – Ploiești, județul Prahova, ca o structură de sprijin a afacerilor din Polul de Creștere Ploiești – Prahova. Obiectivele vizate sunt legate de dezvoltarea spiritului antreprenorial în rândul elevilor și studenților din mediul

preuniversitar și universitar; promovarea conceptului de dezvoltare economică durabilă în rândul oamenilor de afaceri; promovarea activităților economice desfășurate în Polul de Creștere.

Parcul Tehnologic și Industrial Giurgiu Nord, o investiție tip brownfield, cu o suprafață de 11,76 ha și un profil în proporție de 80% textil, 10% chimic și 10% altele, realizează activități de cercetare – dezvoltare – inovare. Principalele activități de CDI realizate în ultimii 5 ani sunt focalizate pe realizarea și dezvoltarea de noi metode de producție – tehnologie, în special cu privire la îmbunătățirea parametrilor apei utilizate de firmele găzduite de parc. Rezultatele activităților de CDI se reflectă în o mai bună calitate a parametrilor apei industriale și în găsirea de modalități și procedee de reciclare a nămolului industrial prin utilizarea sa în construcția de cărămizi. În ceea ce privește auto-evaluarea performanțelor de CDI, parcul se poziționează la categoria „o stea” – cu performanțe de CDI recunoscute la nivel național din punct de vedere al originalității, relevanței și rigorii. Activitatea parcului a început în 2003, iar în prezent numără 32 de firme găzduite și 1.418 de angajați.

Incubatoarele de afaceri, componentă importantă a infrastructurii de afaceri, cu rol major în impuls ionarea IMM-urilor și în sprijinirea dezvoltării acestora, sunt destul de slab reprezentate.

În România, în 2012, erau funcționale doar 10 incubatoare, cele mai multe activând în domenii precum servicii de consultanță, IT, biotehnologii, biomateriale, transfer de know-how, cercetare științifică, servicii de transport, etc. Cele mai multe erau localizate în regiunea București – Ilfov, în timp ce în regiunea Sud Muntenia existau doar 2 incubatoare de afaceri, și anume: Incubatorul Tehnologic și de Afaceri ITAF Ploiești - în cadrul Universității de Petrol - Gaze Ploiești și Incubatorul de Afaceri din cadrul Universității Pitești.

Stimularea inițiativei antreprenoriale prin sprijinirea și încurajarea înființării clusterelor are drept obiectiv încurajarea cooperării dintre diferiți actori economici, în vederea creșterii competitivității și productivității. În competiția globală pentru piețe, șansele succesului economic ale unei țări sau ale unei regiuni se bazează pe specializarea forței de muncă și concentrarea eforturilor de dezvoltare spre domenii cheie, unde se dețin avantaje competitive, resurse și competențe. În acest context, clusterelor inovative sunt o soluție de succes datorită faptului că sunt o combinație între dinamismul antreprenorial și sinergiile proactive între actorii principali ai inovării.

În regiunea Sud Muntenia, un cluster inovativ funcțional este Dacia Renault Cluster Pole, Pitești - o asociație de tip profesional și patronal compusă din societăți comerciale care desfășoară activități în industria de automobile, asociate în scopul reprezentării intereselor sectorului de automobile. Asociație fără scop lucrativ, Dacia Renault Cluster Pole grupează 150 societăți comerciale de mărimi diferite, având în comun faptul că se ocupă de concepția, fabricarea și comercializarea de automobile, materiale, componente, module, părți din automobil sau realizează servicii legate de automobile.

În scopul promovării schimburilor internaționale și al atragerii de capital străin pentru introducerea tehnologiilor noi, precum și pentru sporirea posibilităților de folosire a resurselor economiei naționale, a fost înființată, în 1996, Zona Liberă Giurgiu.

Pe lângă funcția tradițională de centru gravitațional pentru fluxurile comerciale internaționale, Zona Liberă Giurgiu are ca obiective prioritare atragerea investitorilor străini pentru dezvoltarea de activități industriale, precum și stimularea exporturilor de produse prelucrate.

Zona Liberă Giurgiu se întinde pe o suprafață de 160 ha, la doar 60 de km de București, fiind punctul de intersecție al principalelor culoare de trafic rutiere, feroviare și fluviale internaționale. Aici desfășoară activități de producție, comerț, construcții, prestări servicii, etc. circa 200 de firme.

2.7.4. ACTIVITATEA DE CERCETARE – DEZVOLTARE – INOVARE ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

România are un nivel foarte scăzut al cheltuielilor totale pentru cercetare - dezvoltare, ele reprezentând cca. un sfert din media UE-28. România se situează sub nivelul înregistrat de țările din centrul și sud-estul Europei în privința intensității cercetării-dezvoltării, un aspect pozitiv fiind ponderea mai mare a sectorului privat în finanțarea cheltuielilor de C&D, comparativ cu alte state membre.

În regiunea Sud Muntenia există 11 Institute de cercetare – dezvoltare, în domenii precum agricultura, viticultura, pomicultura, horticultura, piscicultura, petrol și instalații petroliere și cercetare nucleară.

Din categoria entităților de inovare și transfer tehnologic, în Sud Muntenia există două centre de informare tehnologică, respectiv:

- CIT Casa Dunării - Fundația pentru Democrație, Cultură și Libertate – Filiala Călărași – autorizat în domenii precum: energie eoliană și solară, co-generare, hidraulică, Internet, comunicații fixe și mobile, transporturi, cultură și turism;
- CIT-CCIA Ialomița, Slobozia - Centru de Informare Tehnologică - autorizat în domenii precum: industria alimentară, agricultură și protecția mediului.

Sistemul regional de cercetare – dezvoltare – inovare se confruntă cu aceleași probleme ca cel de la nivel național. Subfinanțarea acestui sector ca procent din PIB, slaba dotare cu tehnologie performantă și remunerația scăzută din acest domeniu au condus la fenomenul de migrație al specialiștilor, în special a celor tineri. Pe lângă problemele de ordin instituțional, la baza declinului din sectorul CDI a stat și capacitatea scăzută a mediului de afaceri de la nivel regional în a investi în cercetare sau în a asimila rezultatele de cercetare-dezvoltare tehnologică (produse, tehnologii noi sau modernizate etc.), fapt ce reiese din ponderea scăzută a investițiilor în modernizare și re tehnologizare. Tot acest complex de factori sunt determinanți pentru atractivitatea foarte scăzută a sectorului CDI la nivel regional, cu impact negativ asupra întregului mers al acestui domeniu.

În activitatea de cercetare – dezvoltare, în anul 2017, la nivelul regiunii Sud Muntenia, erau 2.344 salariați, în creștere față de anul 2011 cu 4.03% și în scădere cu aproximativ 17%, în comparație cu anul precedent, 2016. Se poate observa o evoluție fluctuantă a numărului de salariați în intervalul analizat. Din punct de vedere al numărului de salariați, regiunea s-a situat pe locul 6 la nivel național, în 2017, menținându-se pe aceeași poziție comparativ cu anul precedent și în scădere cu o poziție în raport cu anul 2015.

Cei mai mulți salariați în cercetare – dezvoltare erau în județul Argeș (1.585 salariați), urmat de Călărași cu 324 salariați și Dâmbovița cu 232 salariați, în timp ce pe ultimele locuri s-au situat județele Teleorman – 11 salariați, Ialomița cu 8 salariați și Giurgiu cu 1 salariat, în 2017. Pe parcursul intervalului analizat, se pot observa mici fluctuații ale numărului de salariați din fiecare județ, însă, în ansamblu, majoritatea județelor și-au păstrat poziția.

Din numărul total al salariaților 60,37% erau cercetători, 20,4% erau tehnicieni și asimilați, iar 19,23% erau alte categorii de salariați.

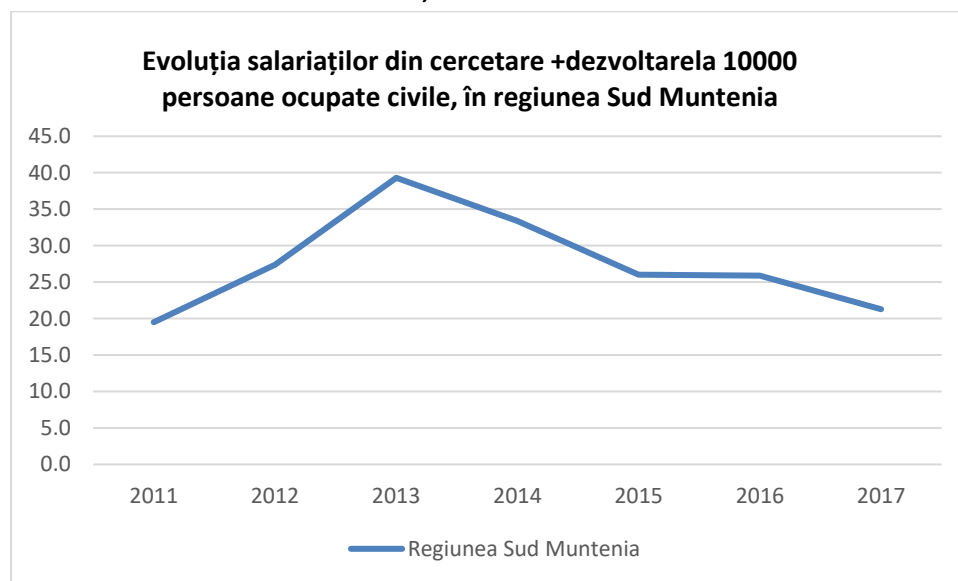
Tabel nr. 7.7. - Număr salariați din activitatea de cercetare - dezvoltare la nivel regional și pe județe în intervalul 2011 – 2017 (număr persoane)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sud Muntenia	2253	3236	4595	3826	2902	2836	2344
Argeș	1165	2130	3416	2884	2040	2000	1585
Călărași	420	340	351	373	355	321	324
Dâmbovița	365	353	320	232	251	245	232
Giurgiu	0	55	7	3	25	23	1
Ialomița	3	0	0	0	0	0	8
Prahova	277	335	474	302	204	212	183
Teleorman	23	23	27	32	27	35	11

Sursa: Institutul Național de Statistică

În anul 2017, în regiunea Sud Muntenia la 10.000 de persoane ocupate civile, 21,3 erau salariați în activitatea de cercetare – dezvoltare (locul 8 la nivel național, în scădere o poziție față de anul precedent), cei mai mulți regăsindu-se în județele Argeș (63,5) și Călărași (37,5). În graficul de mai jos, se poate observa evoluția oscilantă, în urcare continuă până în anul 2013 urmată de o scădere abruptă până în 2017, atingând aproape nivelul din 2011.

Grafic nr. 7.18. - Evoluția salariaților din cercetare – dezvoltare la 10.000 persoane civile, în regiunea Sud Muntenia, în intervalul 2011 - 2017

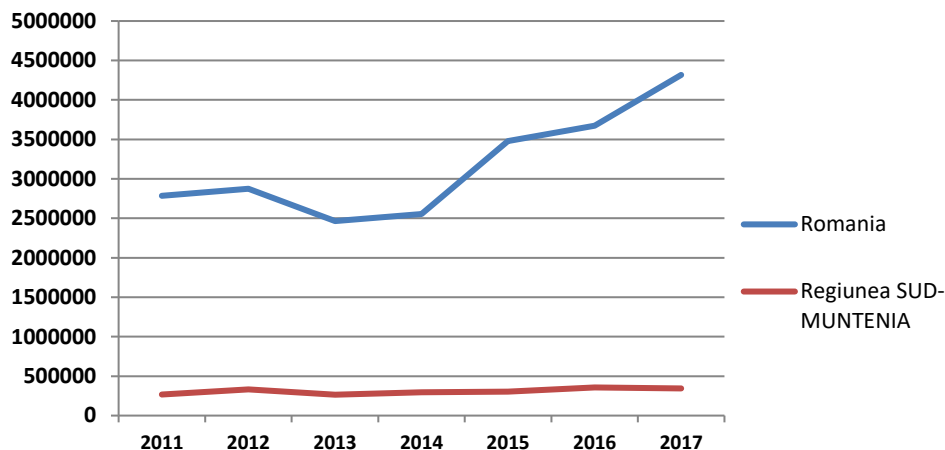

Sursa: Institutul Național de Statistică

La nivel regional, cheltuielile totale din cercetare – dezvoltare au fost, în 2017, de 342.976 milioane lei, ocupând locul 2 la nivel național după București – Ilfov. Din totalul cheltuielilor, 96,4% au reprezentat cheltuieli curente și 3,6% cheltuieli de capital, acestea din urmă au înregistrat un trend crescător în ceea ce privește ponderea în totalul cheltuielilor față de anul precedent, indicând orientarea preponderentă spre dezvoltare la nivelul regiunii. Din repartizarea pe județe a cheltuielilor din cercetare – dezvoltare rezultă că în județul Argeș acestea au deținut o pondere de 90%, urmat de județul Dâmbovița cu 4%,

județele Prahova și Călărași cu 3% în timp ce județele Ialomița, Teleorman și Giurgiu înregistrează puțin peste 0%.

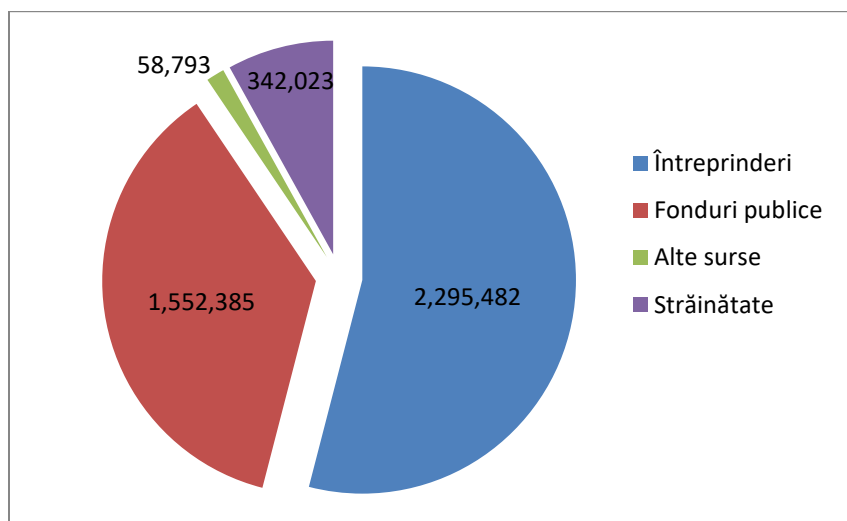
Grafic nr. 7.19 – Evoluția cheltuielilor din domeniul CDI la nivelul regiunii Sud Muntenia – comparativ cu nivelul național, în intervalul 2011 – 2017 (mii lei prețuri curente)

Sursa: Institutul Național de Statistică

Analizate pe surse de finanțare, cheltuielile din activitatea de cercetare – dezvoltare au provenit, în 2017, la nivel național, în proporție de 53,2% din mediul privat, fiind urmate de fondurile publice cu un procent de 34,8%, iar pe ultimul loc s-au situat fondurile instituțiilor fără scop lucrativ în procent de 0,03%.

Grafic nr. 7.20. – Cheltuieli totale din activitatea de cercetare – dezvoltare pe surse de finanțare în regiunea Sud Muntenia, în anul 2017 (procente)

Sursa: Baza de date TEMPO Online, INS

Cererile de brevete de invenție depuse de solicitanții români în anul 2017, la nivelul regiunii Sud Muntenia, au fost în număr de 42, în scădere cu 29% față de anul precedent. După numărul de cereri de brevete depuse, regiunea Sud Muntenia s-a poziționat pe locul 7 la nivel național, în coborâre 2 poziții față de anul anterior. La nivel județean, cele mai multe cereri de brevete au fost depuse în județele Argeș (13 – în scădere cu 43% față de anul 2016) și Prahova (13 – scădere de 32% față de anul precedent), iar cele mai puține în județele Giurgiu și Ialomița (ambele câte o cerere) și Călărași (0 cereri).

Numărul cererilor de înregistrare a desenelor/modelelor ale solicitanților români a fost de 12 (loc 6 la nivel național), cele mai multe înregistrându-se în Prahova – 3 și Ialomița – 3, iar cele mai puține în Călărași, Teleorman (ambele câte o cerere) și Giurgiu - 0, în 2017.

În ceea ce privește depunerea de cereri de înregistrare a mărcilor, în 2017 acestea au fost în număr de 460, poziționând regiunea Sud Muntenia pe locul 6 la nivel național. Cele mai multe s-au depus în județele Prahova (176) și Argeș (136), iar cele mai puține în Ialomița (14) și Teleorman (23).

Inovarea este un proces continuu și dinamic, care contribuie la creșterea economică. Acesta este definit ca fiind introducerea de bunuri, servicii, procese sau metode de marketing substanțial îmbunătățite, creșterea economică și dezvoltarea depinzând de generarea, exploatarea și diseminarea noilor cunoștințe, metode, procese și produse. Este general admis faptul că modul corect de a depăși criza și de a înscrie economia pe calea unei creșteri sustenabile și echitabile din punct de vedere social este finanțarea inovării în întreprinderi.

Astfel, în ceea ce privește inovarea, în regiunea Sud Muntenia, în 2016 exista un număr de 132 întreprinderi inovative dintr-un total de 2.925 la nivel național, ocupând astfel locul 6 la acest aspect. Cele mai multe dintre întreprinderile inovative operau în industrie – 94 și restul de 38 în servicii. (Acest indicator se calculează de către INS din 2 în 2 ani, ultimul an disponibil fiind 2016).¹⁷

Conform studiului „Inobarometru 2011 și Bariere în calea inovării”, elaborat de Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică, studiu care compară regiunile de dezvoltare din punct de vedere a cinci factori de inovare, și anume: „Potențialul de conducere a inovării”, „Potențialul de creare a cunoștințelor”, „Capacitatea de inovare și de integrare într-un sistem relațional”, „Performanța

¹⁷ Până la data ultimei actualizări, respectiv iunie 2019, nu sunt disponibile date la nivelul anului 2017 pentru indicatorii analizați în acest paragraf.

activităților de inovare” și „Proprietatea intelectuală”, regiunea Sud Muntenia s-a clasat pe locul 4 la nivel național. Factorii de inovare la care regiunea a obținut cele mai bune locuri au fost: „Potențialul de creare a cunoștințelor” – loc 2 și „Proprietatea intelectuală” – loc 3.

În ceea ce privește capacitatea de inovare calculată pe baza indicatorului „ponderea întreprinderilor inovative față de numărul total de întreprinderi”, performanța regiunii Sud Muntenia a fost sub media de la nivel național, respectiv 4,2% față de 10,2%, plasându-se astfel pe locul 7. Evoluția acestui indicator în intervalul 2002 - 2010 este prezentată în următorul tabel:

Tabel nr. 7.8. - Ponderea întreprinderilor inovative față de numărul total de întreprinderi la nivel național (%)

	2010 – 2012	2012 - 2014	2014 - 2016
România	20,7	12,8	10,2
Regiunea Nord-Est	32,2	14,4	13,8
Regiunea Sud-Est	36,5	18,5	16,9
Regiunea Sud Muntenia	17,3	11,6	4,2
Regiunea Sud-Vest	19,8	6,8	3,2
Regiunea Vest	14,4	6,4	8,3
Regiunea Nord-Vest	12	9,1	13,2
Regiunea Centru	21,2	11,8	7,1
Regiunea București	18,5	17,6	10,5

Sursa: Statistică Teritorială 2018; INS - Inovare în industrie și servicii pentru perioada 2014 - 2016

Concluziile aceluiași studiu, au plasat regiunea Sud Muntenia pe locul 6 la nivel național în ceea ce privește factorul „Performanța activităților de inovare”. Plasarea pe acest loc a fost determinată de rezultatele slabe ale regiunii în ceea ce privește următorii subfactori: angajarea în servicii de înaltă tehnologie (loc 6), procentul mediu al cifrei de afaceri din exportul de produse ori servicii noi sau modernizate din totalul cifrei de afaceri (loc 6), ponderea scăzută a întreprinderilor care au primit consultanță din total întreprinderi (loc 6), nivelul scăzut al exportului direct de produse de înaltă tehnologie ca parte din totalul exporturilor (loc 7), procentul mediu al cheltuielilor pentru tehnologii noi sau modernizate din totalul cheltuielilor (loc 7), numărul scăzut al rezultatelor de cercetare-dezvoltare tehnologică (produse, tehnologii, brevete, modele și desene industriale, articole, studii etc.) la 1 milion de locuitori (loc 7) și procentul mediu al cheltuielilor pentru consultanță din total cheltuieli ale firmelor care au primit consultanță (loc 8).

Tabel nr. 7.9. – Situația comparativă generală și pe factori de inovare

Clasament pe factori de inovare

Regiune de dezvoltare	Clasament general	Potențialul de conducere a inovării	Potențialul de creare a cunoștințelor	Capacitatea de inovare și de integrare într-un sistem relațional	Performanța activităților de inovare	Proprietatea intelectuală
București - Ilfov	1	1	1	1	1	1
Nord - Est	2	2	4	2	7	6
Centru	3	7	8	3	3	2
Sud Muntenia	4	5	2	5	6	3
Sud - Est	5	6	7	4	2	7
Sud - Vest	6	3	6	8	4	8
Nord - Vest	7	4	3	7	8	4
Vest	8	8	5	6	5	5

Sursa: "Studiu Inobarometru 2011 și Bariere în calea inovării"

Tabel nr. 7.10. - Ierarhizarea regiunilor pe subfactori de inovare

Nr. crt.	Regiuni de dezvoltare	Clasament pe subfactori de inovare							
		Potențialul de conducere a inovării				Potențialul de creare a cunoștințelor		Capacitatea de inovare și de integrare într-un sistem relațional	
		Educatie formală și non-formală	Personal implicat în activități de cercetare - dezvoltare tehnologică (CDT)	Personal implicat în promovare, marketing, prognoză și supravegherea mediului economic	Susținerea inovării la nivelul autorităților publice	Public	Privat	Capacitatea de inovare	Cooperare și colaborare
1	Bucuresti - Ilfov	1	1	4	8	1	1	5	1
2	Nord - Est	2	6	1	2	4	4	2	3
3	Centru	3	7	6	7	8	5	4	2
4	Sud Muntenia	5	2	7	4	6	2	6	4
5	Sud - Est	7	4	5	5	7	6	1	7
6	Sud - Vest	6	5	3	1	5	8	8	8
7	Nord - Vest	8	3	2	6	2	3	7	5
8	Vest	4	8	8	3	3	7	3	6

Sursa: "Studiu Inobarometru 2011 și Bariere în calea inovării"

Tehnologiile Informației și Comunicațiilor (TIC) și activitățile economice electronice sunt motoarele cheie în dezvoltarea companiilor: achiziția, producția, marketingul, vânzările și distribuția. Studiile arată că există încă mult loc pentru îmbunătățiri, deoarece multe companii consideră că furnizorii

și clienții lor nu sunt pregătiți pentru activitățile economice electronice, acesta fiind, în general, motivul principal pentru care activitățile de acest tip nu sunt folosite mai intens.

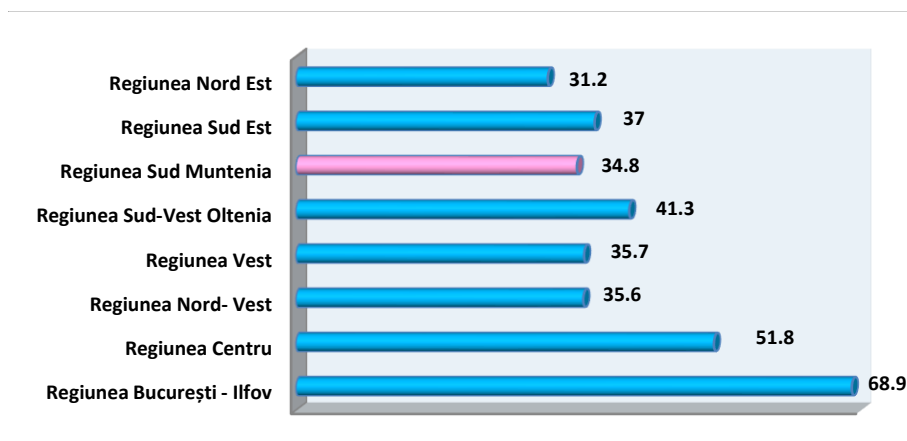
Tabel nr. 7.11. – Ponderea personalului care a utilizat PC și PC conectate la internet pe regiuni de dezvoltare, în 2015, 2016 și 2017 (procente)

Regiune	Ponderea personalului care a utilizat PC - %			Ponderea personalului care a utilizat PC conectat la internet în total personal - %		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Nord - Est	24,3	26,9	27,8	21,7	24,5	24,9
Sud - Est	20,9	20,2	22,5	17,3	17,1	19,7
Sud - Muntenia	27,7	26,4	26,5	24,5	23,1	22,3
Sud - Vest	21,2	19,7	20,5	18,0	18,2	18,3
Vest	25,3	23,8	26,7	22,6	20,8	23,3
Nord - Vest	24,7	26,8	29,8	21,6	24,3	26,0
Centru	26,2	27,1	29,0	21,7	22,9	24,8
București - Ilfov	52,7	55,6	59,1	45,6	51,9	54,6
Total	32,7	35,6	37,6	28,7	32,2	33,8

Sursa: Societatea Informațională INS, ediții 2018 și 2019

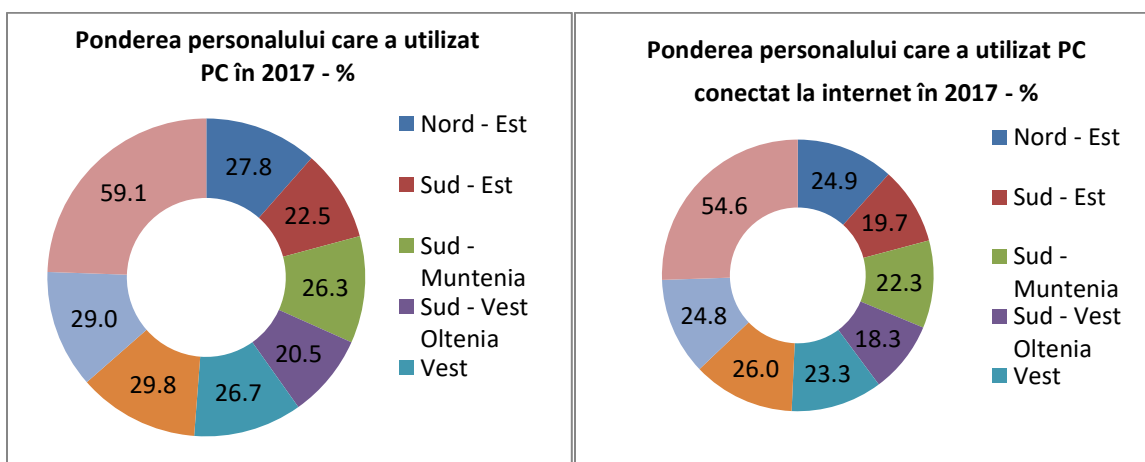
Din repartizarea pe regiuni a indicatorilor prezentați mai sus, la nivelul anului 2017, se poate observa o detașare netă a regiunii București-Ilfov, în timp ce regiunea Sud Muntenia ocupa locul 5 în ceea ce privește ponderea personalului care a utilizat PC, respectiv locul 6 în ceea ce privește ponderea personalului care a utilizat PC conectat la internet.

Grafic nr. 7.21. - Ponderea întreprinderilor care dețineau website propriu în total întreprinderi active, în 2017 (procente)

Sursa: Societatea Informațională INS, ediția 2019

Grafic nr. 7.22. – Pondere personalului care a utilizat PC în anul 2017 (procente)

Sursa: Societatea Informațională INS, ediții 2018 și 2019

Societatea informațională permite accesul larg la informație, un nou mod de lucru și de cunoaștere, amplifică posibilitatea globalizării economice și a creșterii coeziunii sociale, informația și capacitatea de comunicare fiind considerate principalii factori care determină creștere economică pe termen lung. Societatea informațională este cu atât mai importantă, cu cât aceasta integrează și dimensiunea economică, prin dezvoltarea unor noi paradigme ale economiei digitale și ale noii economii bazate pe cunoaștere, inovare, cultură antreprenorială și managerială, educație a cetățeanului și a consumatorului. De asemenea, societatea informațională integrează obiectivele dezvoltării durabile, egalității de șanse, protecției mediului, dezvoltarea inovativă, restructurarea industriei și a mediului de afaceri, inclusiv ale sectorului IMM, de aceea se impune sprijinirea extinderii acestora ca o condiție a dezvoltării socio-economice durabile.

2.7.5. INVESTIȚII STRĂINE ȘI COMERȚUL EXTERIOR ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

2.7.5.1. INVESTIȚIILE STRĂINE

Investițiile reprezintă o forță motrică importantă pentru dezvoltarea economică, contribuind la o creștere substanțială a productivității prin faptul că aduc atât tehnologie, cât și cele mai bune practici.

Amplasarea pe traseul unor importante coridoare de transport paneuropene, profilul diversificat al industriei, existența resurselor naturale (petrol, gaze, cărbune, ape minerale) și o ofertă turistică bine conturată au atras peste 5% din totalul investițiilor străine directe de la nivel național în 2017, în scădere față de anul precedent cu 1,9%, ocupând astfel locul 4 la nivel național, în scădere cu o poziție față de anul precedent, după regiunile București – Ilfov, Centru și Vest.

Tabel nr. 7.12. - Soldul investițiilor străine directe la nivel național, în intervalul 2011 - 2017 (milioane euro)

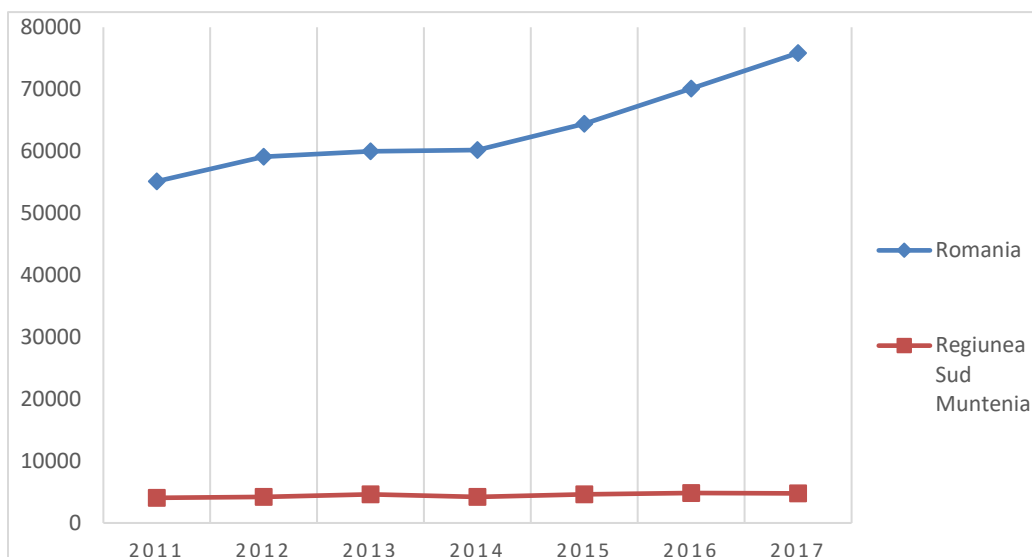
Nivel	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
România	55.139	59.126	59.958	60.198	64.433	70.113	75.851
Regiunea Nord-Est	1.627	1.767	1.685	1.624	1.662	1.606	1.686
Regiunea Sud-Est	2.970	3.253	2.529	2.898	2.869	3.477	3.800
Regiunea Sud Muntenia	4.059	4.230	4.599	4.194	4.626	4.837	4.791
Regiunea Sud-Vest	1.806	2.068	1.912	1.954	2.172	2.080	2.414
Regiunea Vest	3.987	4.510	4.581	4.646	5.237	5.605	6.428
Regiunea Nord-Vest	2.454	2.814	2.665	3.384	3.793	4.108	4.258
Regiunea Centru	4.215	4.625	5.179	5.833	5.831	6.379	6.727
Regiunea București-Ilfov	34.021	35.859	36.808	35.665	38.243	42.021	45.747
Locul regiunii Sud Muntenia	3	4	3	4	4	4	4

Sursa: Investiții străine directe în România - BNR

Informațiile prezentate în tabelul de mai sus evidențiază evoluția pozitivă a investițiilor străine directe din România în perioada 2011 - 2017, astfel încât în 2017, s-au înregistrat cu 39% mai multe

investiții străine directe în România decât în anul 2011, aceeași tendință crescătoare înregistrându-se și la nivelul regiunii Sud Muntenia.

Grafic nr. 7.23. - Evoluția investițiilor străine directe în regiunea Sud Muntenia comparativ cu nivelul național, în perioada 2011 – 2017 (milioane euro)

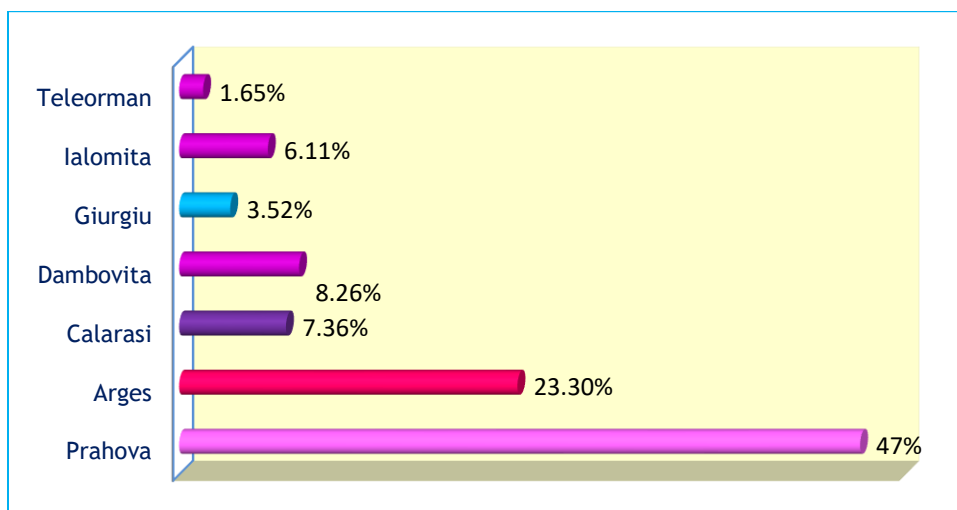
Sursa: Investiții străine directe în România - BNR

Majoritatea investițiilor străine directe în întreprinderi „greenfield”, în 2017, s-au concentrat, ca și ansamblul investițiilor străine directe, în regiunea București - Ilfov (60,1% din soldul ISD), urmată de regiunile Centru cu 11,9% și Vest cu 10,6% din totalul ISD. La nivelul aceluiași an, regiunea Sud Muntenia s-a clasat pe locul 5 la nivel național, cu 4,9% din soldul ISD.

Alocarea regională a ISD greenfield cu deosebire în câteva regiuni de dezvoltare ale României, pentru termenul scurt și mediu, poate constitui un factor de creștere a decalajelor inter și intraregionale la nivelul țării, care pot genera fluxuri însemnate ale migrației interne și externe ale forței de muncă.

În anul 2017, s-a constatat că investitorii străini din regiunea Sud Muntenia au avut un aport străin la capitalul social de aproximativ 4.791 miliarde lei, cele mai multe companii provenind din județele Prahova - 120, Argeș – 69, Giurgiu – 30, Dâmbovița – 27, Teleorman – 11, iar Călărași și Ialomița cu câte 10 firme.

Grafic nr. 7.24. - Ponderea aportului străin la capitalul social a investitorilor străini în regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

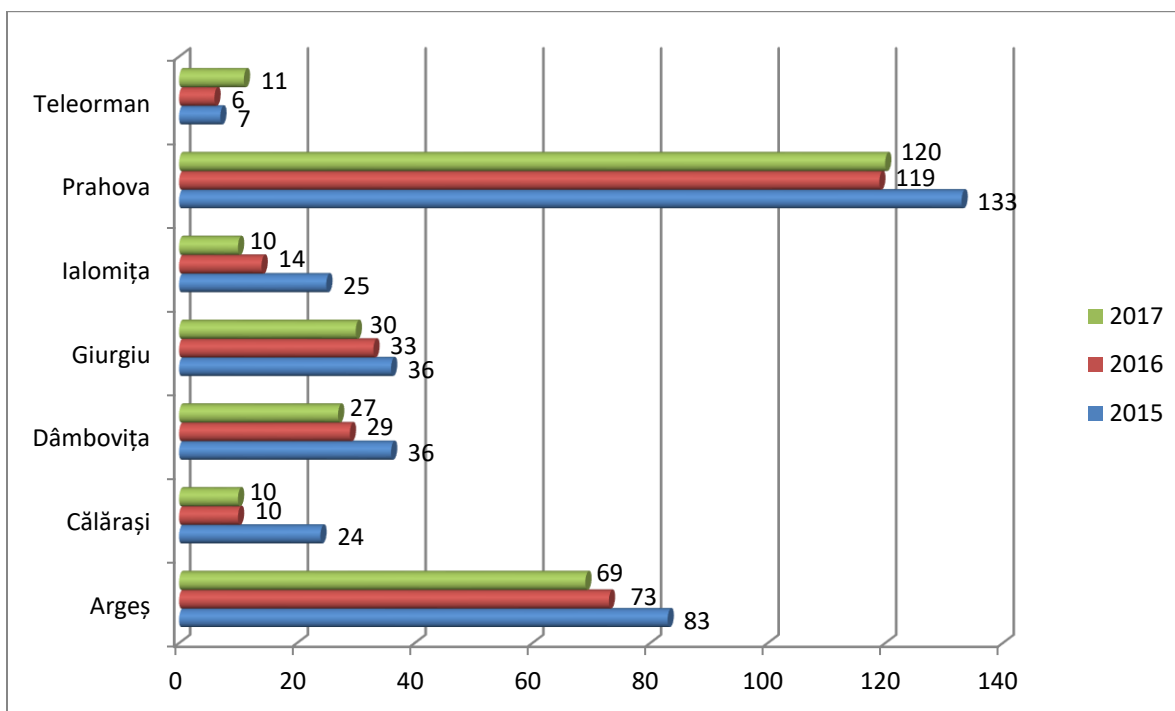
Sursa: Investiții străine directe în România - BNR

Din punct de vedere al numărului de înmatriculări de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social, în anul 2017, regiunea Sud Muntenia a ocupat locul 4 la nivel național (menținând locul din anul precedent), cu un număr de 277 societăți comerciale, reprezentând 4,75% din totalul național.

Cu un număr de 827 radieri de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social (12,23%), în anul 2017, regiunea Sud Muntenia s-a clasat pe locul 4 la nivel național.

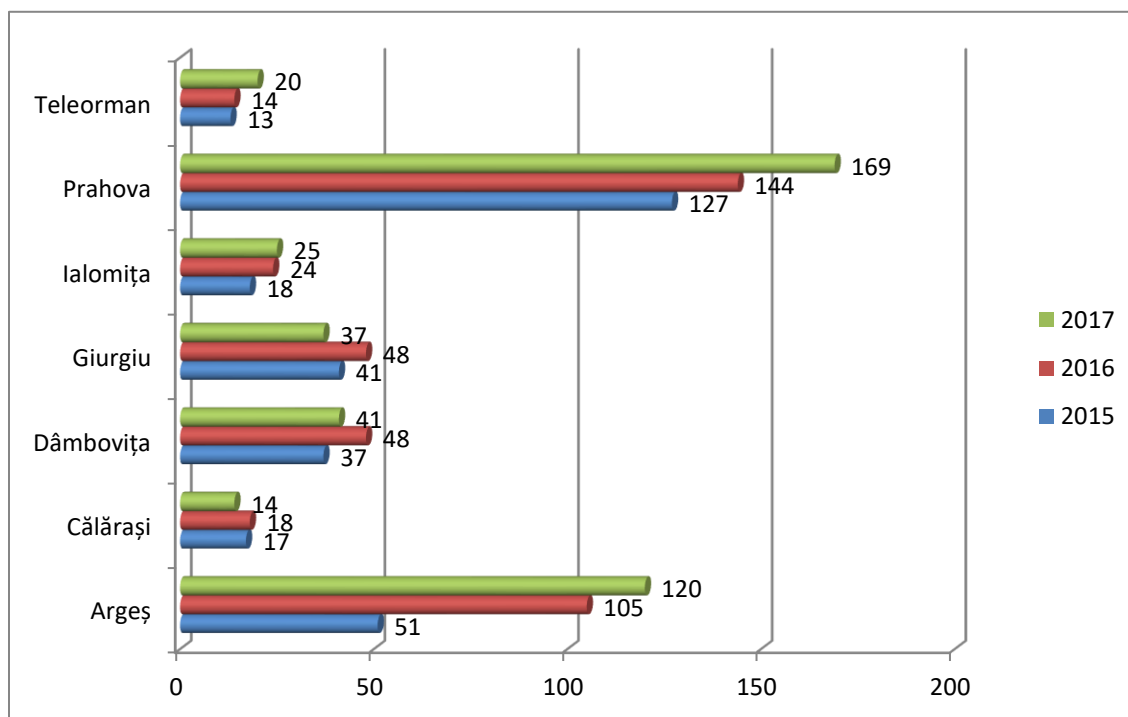
La nivel județean, în 2017, cele mai multe înmatriculări de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social s-au înregistrat în județele Prahova – 120 și Argeș – 69, iar cele mai puține în județele Ialomița (10 înmatriculări) și Călărași (10 înmatriculări). În ceea ce privește situația radierilor de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social, în 2017, cele mai multe s-au operat în județele Prahova (169) și Argeș (120), iar cele mai puține în județele Călărași (14) și Teleorman (20).

Grafic nr. 7.25. - Evoluția înmatriculărilor de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social, în regiunea Sud Muntenia, în perioada 2015 – 2017 (număr)

Sursa: Calcule proprii după datele de la ONRC

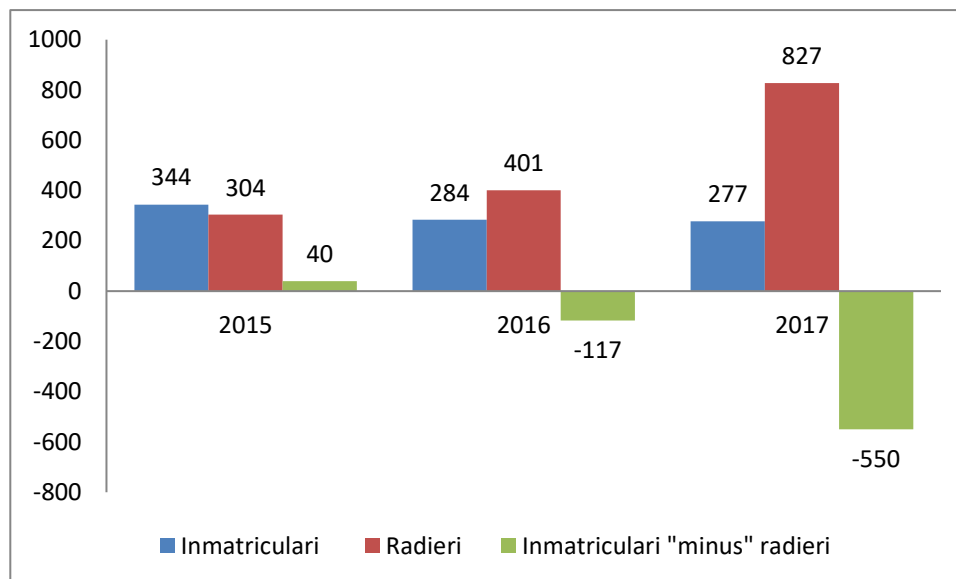
Grafic nr. 7.26. - Evoluția radierilor de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social, în regiunea Sud Muntenia, în perioada 2015 – 2017 (număr)

Sursa: Calcule proprii după datele de la ONRC

Situația sintetizată a dinamicii societăților comerciale cu participare străină la capital în Sud Muntenia, în perioada 2015 – 2017, este prezentată în graficul de mai jos:

Grafic nr. 7.27. - Evoluția înmatriculărilor, radierilor și dinamica societăți comerciale cu participare străină la capital în regiunea Sud Muntenia, în perioada 2015 - 2017 (număr)

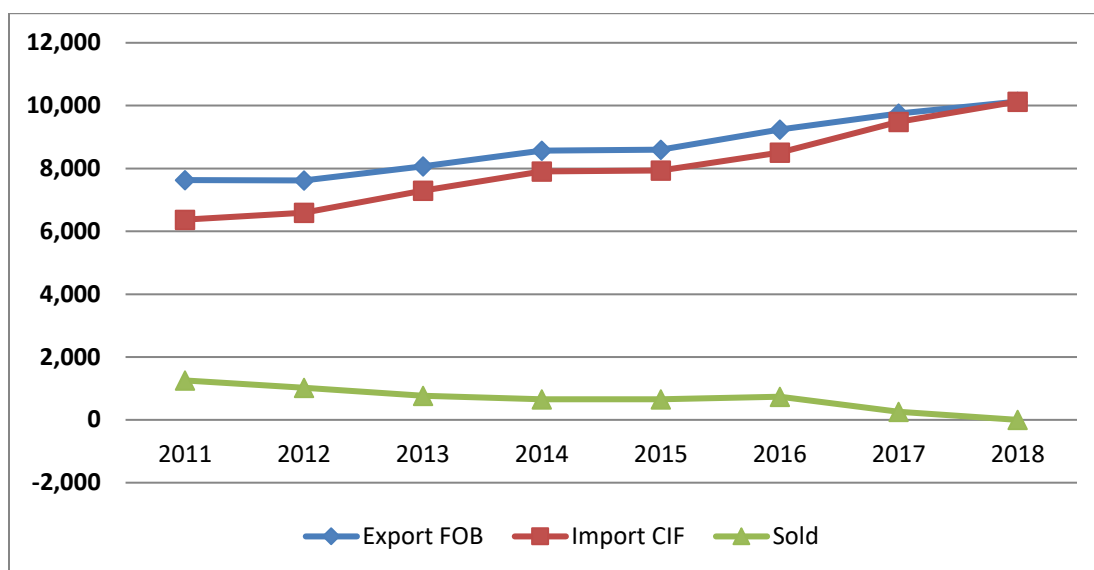

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor de la ONRC

2.7.5.2. COMERȚUL EXTERIOR ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

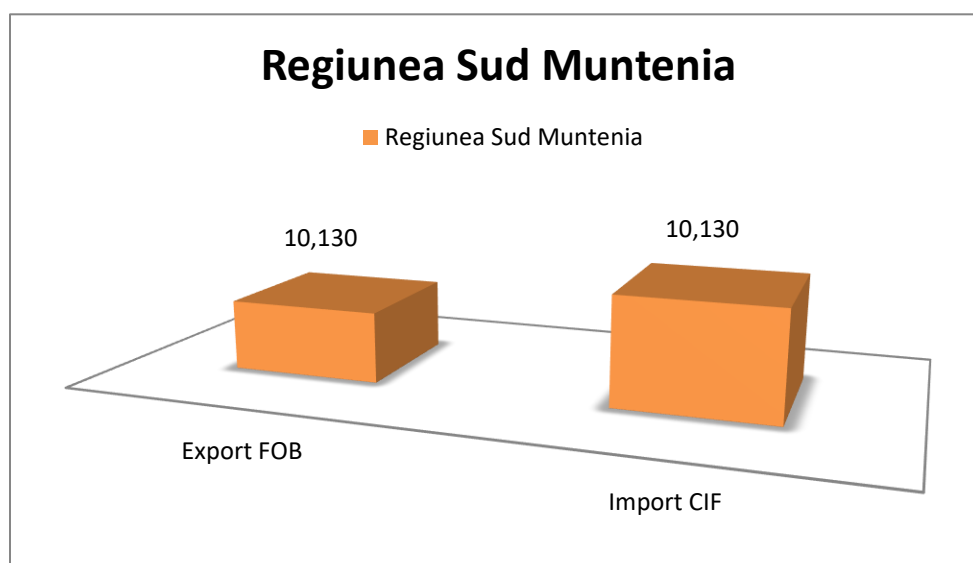
În anul 2018, regiunea Sud Muntenia a realizat 14,96% din totalul exporturilor FOB și 12,22% din totalul importurilor CIF realizate la nivel național, soldul operațiunilor de comerț exterior înregistrând o scădere de aproximativ 262 milioane euro. Balanța soldului de comerț exterior s-a menținut pozitivă și în 2018, pentru întreaga perioadă de timp analizată.

Grafic nr. 7.28. - Evoluția schimburilor comerciale în perioada 2011 - 2018, în regiunea Sud Muntenia (milioane euro)

Sursa: Anuare Statistice Județene

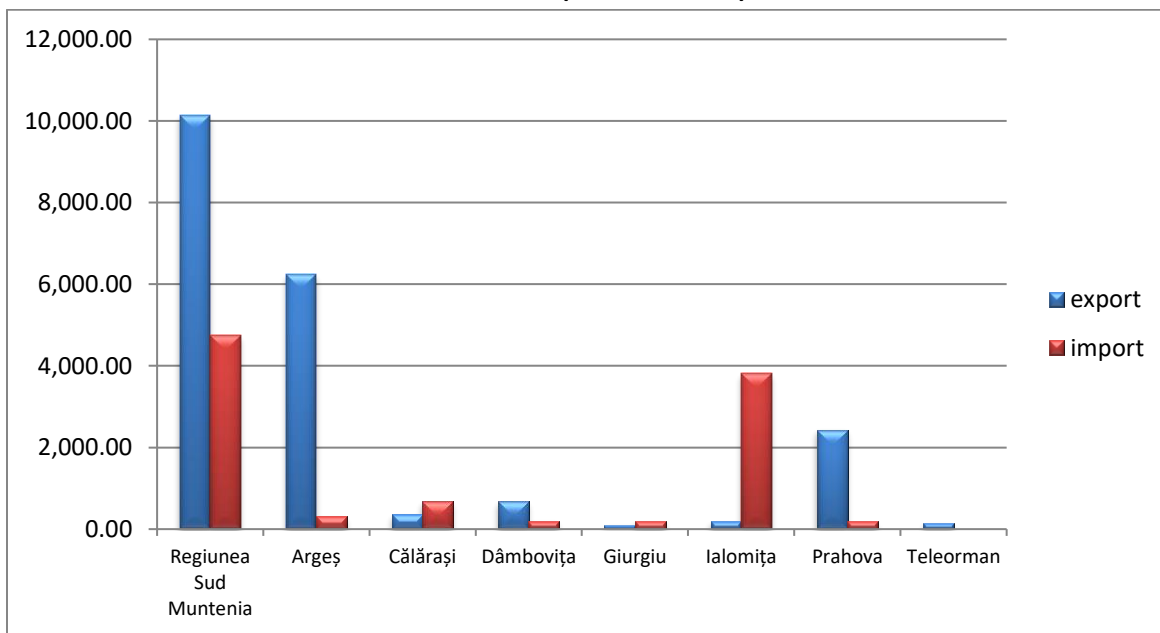
Grafic nr. 7.29. - Ponderea exporturilor FOB și a importurilor CIF în regiunea Sud Muntenia, în anul 2018 (milioane euro)

Sursa: Baza de date TEMPO online

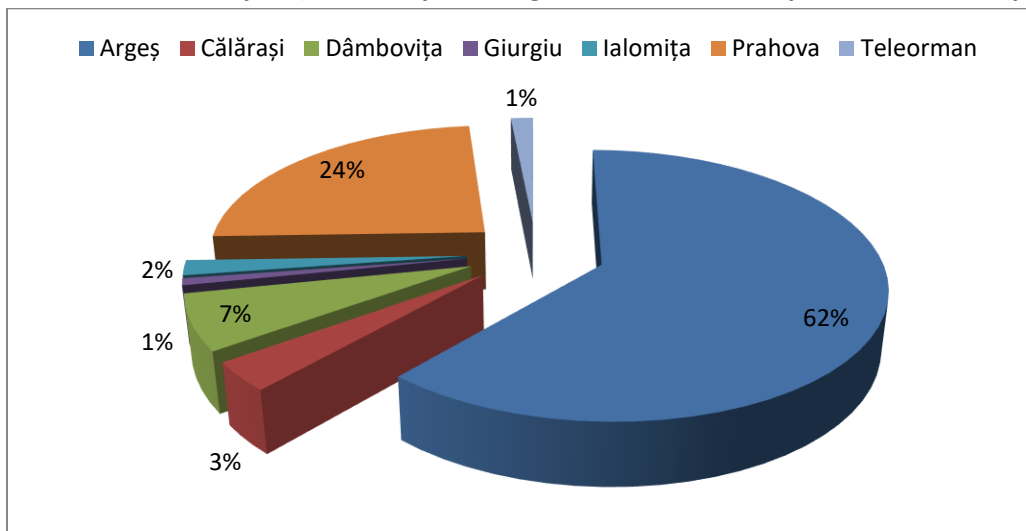
La nivel județean, rolul de lider a revenit județului Argeș cu 61,60% din totalul de exporturi FOB și cu 46,88% din totalul de importuri CIF realizate la nivelul regiunii Sud Muntenia. A fost urmat de județul Prahova, care în 2018, a realizat 23,98% din totalul de exporturi FOB și 37,68% din total importuri CIF. Pe ultimele două locuri s-au situat județele Teleorman, care a realizat 1,52% din totalul de exporturi FOB și 1,91% din importuri (obținând un sold negativ al operațiunilor) și Giurgiu cu 0,84% totalul de exporturi FOB și 1,80% totalul de importuri CIF.

Grafic nr. 7.30. - Activitatea de comerț exterior pe județe componente ale regiunii Sud Muntenia, în anul 2018 (milioane euro)

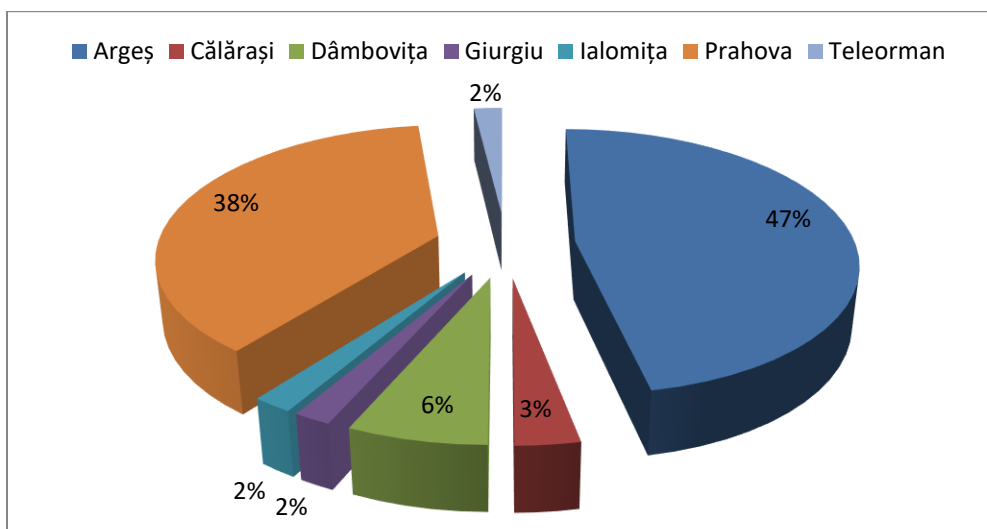
Sursa: Baza de date Tempo online

Grafic nr. 7.31. - Ponderea județelor în exportul regiunii Sud Muntenia, pentru anul 2018 (procente)

Sursa: Baza de date Tempo online

Grafic nr. 7.32. - Ponderea județelor în importul regiunii Sud Muntenia, pentru anul 2018 (procente)

Sursa: Baza de date Tempo online

Principalele mărfuri exportate de regiunea Sud Muntenia în 2017 au fost reprezentate de “Mijloace și materiale de transport”, “Metale comune și articole din acestea”, “Mașini, aparate și echipamente electrice”, “Materiale textile și articole din acestea”, „Produse minerale”, “Produse vegetale”, „Produse alimentare, bauturi si tutun” și „Textile și articole din textile”. O situație de ansamblu asupra principalelor mărfuri exportate și importate la nivel de județe ale regiunii, la 2017, se regăsește în Anexe.

CONCLUZII:

- După anul 1989, economia regiunii Sud Muntenia a avut, în general, o evoluție descendentă, datorată dezechilibrelor moștenite, a neconcordanței dintre componentele reformei economice și a utilizării ineficiente a resurselor naturale și umane, cu impact negativ asupra productivității, eficienței și ratei de angajare.
- În perioada 2011– 2017, cadrul economic al regiunii s-a caracterizat prin următoarele aspecte generale:
 - valori ale unor indicatori ai dezvoltării economice sub cele existente la nivel de țară;
 - concentrarea principalelor sectoare industriale în partea de nord a regiunii;
 - declinul unor sectoare industriale tradiționale.
- Caracteristică importantă a regiunii Sud Muntenia rezultă din diferențele foarte mari dintre județele din nord și cele din sud, cu specializări diferite, respectiv industrie și agricultură, specializarea simțindu-se și în avuția județelor, cu Argeș și Prahova drept lideri ai Produsului Intern Brut pe cap de locuitor.
- Discrepanțele interjudețene au fost adâncite în ultimii 20 ani de restructurarea industrială care a afectat județele din sudul regiunii, cu deosebite implicații la nivel economic și social, care și-au pus amprenta în mod decisiv asupra evoluției și structurii economiei din Sud Muntenia. Cele mai afectate au fost orașele mici și mijlocii, monoindustriale care se luptă și în prezent cu importante dezechilibre economice, cauzate de rata mare a șomajului, de fenomenul de migrație internă și externă ș.a.

- În scopul sprijinirii revigorării economice, în Sud Muntenia au fost înființate prin O.U.G. nr. 24/1998 unele zone defavorizate cu scopul de a atrage investiții prin acordarea de facilități fiscale și financiare, însă proiectul nu a reușit să aibă impactul așteptat.
- Creșterea economică este indispensabilă într-o economie de tranziție, cum este cea a regiunii Sud Muntenia, iar dezvoltarea umană depinde de activitatea economică productivă. Problema este de a înțelege care sunt motoarele creșterii economice și cum funcționează ele, pentru a le valorifica în cel mai eficient mod, pentru a exploata cel mai bine resursele astfel încât să generăm noi oportunități, care să conducă la dezvoltarea umană, reducerea sărăciei și crearea locurilor de muncă, în general pentru bunăstarea întregii regiuni.
- Situatărea firmelor în prim-planul activității economice reprezintă condiția primordială pentru o dezvoltare economică durabilă și sustenabilă, fiind considerat un sector strategic atât la nivel național, regional, cât și local. Întreprinderile, îndeosebi cele mici și mijlocii, generează dinamism și profitabilitate, accentuează competitivitatea și crește gradul de ocupare al forței de muncă active, contribuind astfel la o dezvoltare armonioasă a economiei și a vieții sociale.
- În caracterizarea mediului de afaceri din regiunea Sud Muntenia în perioada 2011 – 2017, se disting două perioade, respectiv una oscilantă în perioada 2012- 2014, urmată de o perioadă de creștere sau stagnare în unele sectoare, semn al redresării economice în urma crizei financiare.
- Din analiza principalilor indicatori referitori la activitatea întreprinderilor din regiunea Sud Muntenia se constată, în 2017, o ușoară revenire în zona pozitivă, însă cu o stabilitate fragilă care se manifestă diferențiat la nivelul claselor de mărime și al sectoarelor de activitate economică de la un județ la altul.
- Disparitățile interjudețene se mențin în continuare, distribuția întreprinderilor active pe sectoare de activitate accentuând dezechilibrele referitoare la concentrarea teritorială a întreprinderilor. Între județele regiunii există încă diferențe foarte mari în ceea ce privește gradul de diversificare economică, ceea ce are consecințe negative pe termen mediu asupra dezvoltării economice a regiunii Sud Muntenia.
- Structura pe sectoare de activitate relevă o specializare a județelor în industrie, îndeosebi a celor din nordul regiunii, și în agricultură în județele din sud.
- Un avantaj pe care regiunea Sud Muntenia ar trebui să îl fructifice mai mult este proximitatea față de capitala București, cea mai mare piață de desfacere emergentă pentru produsele obținute din activitățile agricole (produse perisabile etc.) sau pentru serviciile cu consum direct (cum ar de exemplu serviciile de turism, agrement ș.a.).
- Se constată o lipsă de diversificare a tipurilor de structuri de sprijinire a afacerilor, în sensul că, în regiunea Sud Muntenia există cel mai mare număr de parcuri industriale din România, respectiv 24 de astfel de structuri, numai două incubatoare de afaceri și un singur cluster inovativ.
- Sistemul de cercetare – dezvoltare – inovare din regiunea Sud Muntenia se confruntă încă cu probleme precum subfinanțarea, slaba dotare cu tehnologie performantă și remunerația scăzută. Acest mix de probleme au determinat slaba atractivitate a acestui domeniu pentru specialiști, în special pentru cei tineri, necesitând totodată investiții în dotare cu tehnologii performante.
- Investițiile străine directe și-au încetinit ritmul în perioada 2011 – 2017, o dată cu primele efecte ale crizei economice, ceea ce a făcut ca regiunea Sud Muntenia să piardă o poziție în clasamentul la nivel național (loc 4 în 2012), dovedind și o scădere a atractivității regiunii pentru investitorii străini.

- Comerțul exterior a avut o tendință de urcare în ultimul an de analiză, respectiv 2018, balanța de comerț exterior menținându-se pozitivă pentru tot intervalul de timp analizat. Principalii contributori la comerțul exterior au fost județele Argeș și Prahova, care au realizat împreună 86% din exporturi și 85% din importuri, axându-se în principal pe comerțul cu mijloace de transport și produse minerale.

2.8. TURISMUL

România a reprezentat, înainte de 1990, o destinație turistică importantă pentru piața est-europeană însă, în condițiile în care oferta turistică nu s-a schimbat de-a lungul timpului, turismul practicat devine necompetitiv în raport cu exigențele cererii și produselor turistice de pe piața internațională.

Valorificarea atracțiilor turistice din regiunea Sud Muntenia creează oportunități și creștere economică regională și locală, iar investițiile în turism și cultură vor permite regiunii să folosească avantajele potențialului său turistic și a patrimoniului cultural, pentru a-și îmbunătăți avantajele competitive în sectoare cu valoare adăugată mare și conținut calitativ și cognitiv ridicat, atât pe piețe tradiționale, cât și pe cele în formare.

2.8.1. POTENȚIALUL TURISTIC

În general, pe teritoriul României sunt recunoscute două categorii de potențial turistic:

1. 24% din suprafața țării - zone cu potențial turistic complex și de mare valoare, care includ parcurile naționale și rezervații ale biosferei, monumente naturale, arii naturale protejate, valori ale patrimoniului natural de interes național, resurse balneare, muzee și case memoriale;
2. 34% din suprafața țării - zone cu potențial turistic ridicat care includ cel puțin una din categoriile de rezervații și monumente ale naturii de interes național, valori ale patrimoniului cultural de interes național, resurse balneare, muzee sau case memoriale.

Pe teritoriul regiunii Sud Muntenia se regăsesc ambele categorii de potențial turistic, datorită reliefului său diversificat, mai puțin Rezervațiile Biosferei.

Totodată, potențialul turistic al regiunii este marcat prin două componente esențiale:

- Componenta naturală, reprezentată prin peisaje spectaculoase, configurația variată a reliefului, condițiile climatice favorabile, valoarea terapeutică și abundența unor factori naturali de cură (cură balneară cu sulf la Pucioasa și nămol sapropelic la Amara);
- Componenta antropică, reprezentată prin vestigii arheologice (Târgoviște, Poenari), monumente și obiective de artă laică sau religioase (Mănăstirile Comana, Dealu, Sfinții Voievozi, Sinaia, Curtea de Argeș etc.), muzee și colecții muzeale (Pelișor, Peleş), elemente de etnografie și folclor de

mare frumusețe și originalitate (obiceiurile Călușului, Steagul cu giavrele, Dragobetele, Tudorița/Păștele Cailor etc.), realizări actuale de prestigiu (barajul Vidraru), monumentele istorice (Curtea Domnească de la Târgoviște, Curtea de Argeș etc.), de arhitectură și de artă cu o valoare de unicat.

Acestea constituie elementele de mare atractivitate ale ofertei turistice regionale, contribuind la formarea unei game largi de forme de turism: de sejur (montan, balnear), vânătoare și pescuit sportiv, turism itinerant cu valențe culturale, turism religios etc.

2.8.2. PATRIMONIUL NATURAL PROTEJAT

România este una din țările europene care se bucură de un patrimoniu natural deosebit de divers și conservat, a cărei diversitate biologică reprezentată de ecosistemele naturale și seminaturale acoperă aproximativ 47% din suprafața țării.

În sprijinul conservării diversității biologice, pe teritoriul României sunt constituite 963 de arii naturale protejate, care reprezintă 7% din suprafața țării. Se regăsesc printre acestea 3 rezervații ale biosferei, 4 situri Ramsar, 2 situri care au primit Diploma Europeană pentru arii protejate acordată de Consiliul Europei, 13 parcuri naționale și 13 parcuri naturale.

În componența patrimoniului natural unic al României intră două forme de relief reprezentative și anume munții Carpați, care reprezintă 65% din eco-regiunea carpatică, și una dintre cele mai importante zone umede din Europa, Delta Dunării, care se distinge atât ca suprafață (580.000 ha), cât și la nivel al diversității biologice cu un triplu statut internațional: rezervație a biosferei, sit Ramsar (zona umedă de importanță internațională), sit al Patrimoniului Mondial Natural și Cultural.

Dezvoltarea turismului trebuie să țină cont de principiile dezvoltării durabile, în sensul conservării și protejării patrimoniului natural și cultural dar și al reducerii presiunii antropice asupra mediului, inerentă în condițiile practicării turismului pe scară largă.

Turismul din România se concentrează asupra istoriei sale bogate și a peisajelor naturale care constituie patrimoniul natural protejat, reprezentat în regiunea Sud Muntenia de parcuri naționale și regionale, rezervații naturale, monumente ale naturii și arii protejate și avifaunistice.

În ceea ce privește patrimoniul natural protejat al regiunii, trebuie menționat că acesta este bogat ca urmare a biodiversității sale. Astfel, pe teritoriul celor 7 județe ce compun regiunea se regăsesc 3 parcuri naționale și naturale din totalul de 13 de pe toată suprafața României. În acest sens, peste 100.000 de ha reprezintă arii protejate de interes național (parcuri naționale, rezervații naturale, arii de protecție

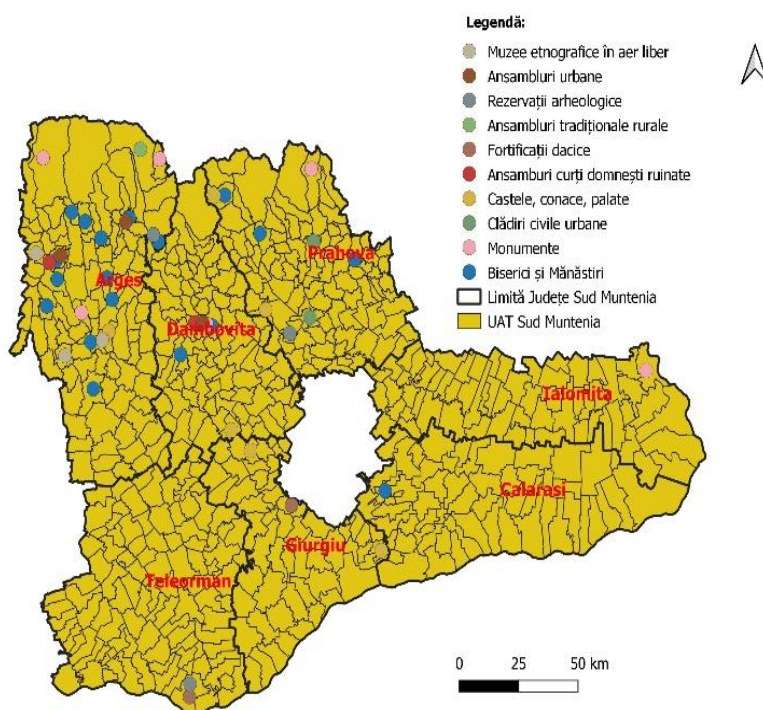
naturală avifaunistică și monumente ale naturii). Prezentarea în detaliu a acestora se regăsește la subcapitolul 2.2. Cadrul natural, secțiunea 2.2.3.3 – Biodiversitatea.

2.8.3. PATRIMONIUL CONSTRUIT PROTEJAT REPREZENTAT DE MONUMENTELE ISTORICE ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Regiunea Sud Muntenia deține un patrimoniu construit protejat deosebit de bogat. Astfel, pe teritoriul ei există 4.778 de obiective construite, parte a patrimoniului național, și 2.758 de lăcașuri de cult, dintre care 79 de biserici de lemn.

În ceea ce privește distribuția teritorială a obiectivelor de patrimoniu pe tipuri de obiective, aceasta este redată în figura nr. 8.1. de mai jos:

Figura nr. 8.1. - Obiectivele de patrimoniu construit din regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

Sursa: Ministerul Culturii

Județul Dâmbovița, cel mai bogat județ din regiune prin prisma celor 1.239 de monumente istorice, are puternice rădăcini în trecut, oferind grațioase edificii istorice încă din preistorie și fiind locuit încă din Paleoliticul Inferior. Fostă capitală a Țării Românești, municipiul Târgoviște oferă astăzi cel mai vast patrimoniu istoric din județ datorită celor 221 monumente istorice, printre care și atractivul Complex Muzeal al Curții Domnești, care datează din Epoca Medievală și grupează alte monumente din secolele XV-XVIII precum Turnul Chindiei, restaurat în secolul XIX, Palatul Domnesc, 2 biserici și alte construcții civile. Dintre cele 15 situri și așezări arheologice din municipiu, cea mai veche datează încă din Epoca Bronzului.

Cele mai multe monumente sunt sub forma bisericilor, a anexelor specifice acestora și a caselor memoriale, vile, conace sau orice altă incintă dintre care: Ansamblul Palatului Brâncovenesc de la Potlogi, în Târgoviște o multitudine de biserici printre care Biserica Albă sau Biserica Târgului, necropolele din comuna Voinești care datează din Epoca Bronzului Timpuriu sau Mănăstirea Dealu din comuna Băieni construită în perioada 1499-1501.

Teritoriul județului Prahova a fost locuit încă din vremuri imemorabile a căror mărturie stau multe dintre cele 1.079 de monumente istorice. Principalul punct de atracție îl reprezintă Castelul Peleş din orașul Sinaia, construit la sfârșitul secolului al XIX-lea în stil germanic și care, din anul 1948, funcționează ca muzeu național.

Acestuia i s-a adăugat, între anii 1896 - 1914, un castel mai mic numit Pelișor, construit în stil elvețian. Totodată, un alt monument recunoscut ca identitate istorică a orașului Sinaia este Mănăstirea Sinaia, numită și „Catedrala Carpaților” și datează din secolul al XVII-lea.

Tot pe teritoriul județului Prahova se găsesc cele două rezervații arheologice, cea din comuna Târgușoru Vechi și cea din Vadu Săpat.

Municipiul Ploiești găzduiește 140 de monumente istorice, printre care se numără și cel mai vechi monument ecleziastic construit în întregime din zid, respectiv Biserica Domnească „Sf. Apostoli Petru și Pavel”, ctitorită în anul 1639 de către Matei Basarab și, de asemenea, Statuia Libertății inaugurată în anul 1881. Din paleta vastă de monumente existente în județul Prahova se mai pot menționa: monumentul de arhitectură laică Casa „Hagi Prodan” din Ploiești, „Casa Cămărășiei” din orașul Slănic, astăzi Muzeul Sării, Crucea de pe Caraiman din Bușteni aflată la o altitudine de 2.291 m sau mărețul monument ecvestru, statuia lui Mihai Viteazul, închinată memoriei și înfăptuirilor acestuia care este, de asemenea, și ctitorul orașului Ploiești. De menționat aici și cele două muzee unice în România, Muzeul Ceasului și al Petrolului – dar și Castelul Iulia Hașdeu din Câmpina, ruinele Palatului Cantacuzino de la Florești.

În nord-vestul regiunii Sud Muntenia este localizat județul Argeș, un teritoriu locuit din vremuri străvechi, care a favorizat dezvoltarea așezărilor geto-dacice, multe dintre ele descoperite și conservate până în zilele noastre, ce fac parte din cele 1.023 de izvoare istorice ale patrimoniului său. Suvenir ale artei feudale, s-au păstrat de-a lungul veacurilor, mai mult sau mai puțin afectate de trecerea timpului, numeroase monumente cum ar fi: palatele domnești de la Câmpulung și Curtea-de-Argeș, Mănăstirea Cotmeana (ridicată de Mircea cel Bătrân), fortăreața Poenari din comuna Arefu (construită în timpul domniei lui Vlad Țepeș), construcțiile feudale de la Glavacioc și Aninoasa, impozanta Mănăstire Curtea-de-Argeș (construită de Neagoe Basarab) etc.

Un număr impresionant de biserici și mănăstiri fac dovada amprentei ortodoxismului în această zonă, astfel că dintre cele 14 biserici monument din Curtea de Argeș se mai pot menționa: Biserica

Domnească, care păstrează în interior 14 morminte ale principilor din familia Basarab, Biserica Sân Nicoară, Biserica Episcopală - legendara biserică a lui Manole și a celor nouă meșteri mari și un alt monument cu valențe istorice reprezentat de „Masa lui Traian”, o imensă lespede rotundă de pe malul Oltului, despre care legenda spune că ar fi locul unde a poposit Traian și apoi Mihai Viteazul.

Cu mai puține monumente istorice în patrimoniul său, **județul Giurgiu** înglobează, prin cele 542 de vestigii, dovezi ale celor mai îndepărtate timpuri precum situl arheologic de la Malu care adăpostește artefacte ce aparțin Paleoliticului Superior cât și Epocii Bronzului Timpuriu. Odată cu urcarea pe treptele istoriei se lasă admirate și vizitate ruinele cetății Giurgiului și Turnul cu ceas din municipiul Giurgiu, ruinele Palatului Cantacuzino de la Mironești sau Crucea de piatră de la Călugăreni, ridicată în memoria bătăliei purtată de Mihai Viteazul cu turcii lui Soliman Pașa.

Lăcașurile de cult care au dobândit în timp numele de monumente istorice datorită arhitecturii religioase reprezintă importante puncte turistice, mai ales pentru turismul religios, dintre care se pot menționa Biserica Grecească, Biserica de lemn de la Călugăreni sau Mănăstirile Comana, Sf. Nicolae din Găiseni și Neajlov.

Patrimoniul istoric al **județului Teleorman** împarte cele 393 de monumente istorice în 316 monumente arhitectonice, 60 de monumente, 2 case memoriale și 15 situri istorice urbane și rurale.

O trecere în revistă a câtorva dintre acestea deschide trecutul epocii medievale prin Cetatea Cazacilor din Roșiorii de Vede, Cetatea medievală Turnu sau ruinele Curții lui Constantin Aga Bălăceanu din localitatea Balaci. De asemenea, numeroase edificii arheologice păstrează și astăzi moștenirea unor milenii demult apuse precum situl arheologic La Biserica din comuna Măgura, rezervația paleontologică de la Ciuperceni sau situl arheologic de la Vitănești care datează din eneolitic.

Teritoriul actual al **județului Călărași** a cunoscut de-a lungul secolelor toate etapele istorice ale dezvoltării poporului român păstrând și astăzi, prin cele 284 de monumente istorice, glasul fiecărei ere în parte. Dincolo de săpăturile arheologice care au scos la iveală existența societăților omenești în acest teritoriu, încă din vremea neoliticului timpuriu, stau drepte în fața timpului, încă neacoperite de acesta, numeroase monumente istorice precum ruinele palatului Ghica din comuna Radovanu sau ruinele Curții Brâncovenești de la Obilești, ambele din sec. XVIII. Dintre cele 70 de case certificate ca monumente istorice se pot menționa Casa Domnească de la Plătărești datată din 1646 și casa scriitorului Marin Preda din comuna Vasilați. De asemenea, în județul Călărași se află unul dintre cele mai frumoase monumente istorice din secolul al VII-lea, reprezentată de mănăstirea Plătărești.

În ceea ce privește **județul Ialomița**, în istoria economică și politică a statului medieval Țara Românească, Orașul de Floci a fost unica așezare urbană din estul Câmpiei Române. În privința numelui istoric al orașului, toponimul *Floci* provine de la comerțul cu lână (*floccus*) practicat atât de oierii din partea

locului, cât și de cei din zona montană care veneau cu turmele la iernat în Balta Ialomiței. Printre cele 218 monumentele istorice ale județului se numără Mănăstirea „Sfinții Voievozi”, o fortăreață a Bărganului, ansamblul Gării Fetești din 1887, turnul de clopotniță din comuna Balaciu, vechi de peste 170 de ani sau ansamblul conacului Bolomey de la Cosâmbești, construit în anul 1898, Ferma Model Perieți, monument de istorie agrară, Așezământul Cultural – Religios de la Maia-Catargi, destinat să repună pe soclul recunoștinței naționale o personalitate emblematică a istoriei României, Barbu Catargiu, întâiul prim-ministru al României Unite.

Cu toate acestea, în ultimii ani, un număr mic de obiective de patrimoniu din regiune au beneficiat de investiții semnificative în ultimii ani pentru restaurarea și valorificarea în scop turistic a acestora, multe dintre acestea afându-se acum într-o stare avansată de degradare (circa 70%).

Dintre acestea, cele mai importante investiții sunt cele cofinanțate din „Programul Operațional Regional 2014-2020, Prioritatea de investiții 5.1: Conservarea, protejarea, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural”, ce pot fi regăsite în anexa 1.2.8., tabelul 1.2.8.1.

De asemenea, prin Programul PHARE a fost finanțată renovarea a două biserici și a unui monument arhitectural din Pucioasa, Pietroșița și Târgoviște (județul Dâmbovița), precum și reabilitarea infrastructurii turistice din Stațiunea Slănic-Prahova.

Totodată, prin Programul Național Anual de Restaurare, gestionat de Ministerul Culturii și Cultelor, au fost elaborate documentații tehnico-economice și de execuție pentru o serie de obiective de patrimoniu din regiune:

- Ruinele Curții Bălăceanu Tătăraștii de Sus, Cetatea „Turnu” Turnu Măgurele, Cetatea Giurgiu;
- Cazinoul din Sinaia;
- Castelul „Peleş” Sinaia;
- Palatul Culturii Câmpulung;
- Palatul Brâncovenesc Potlogi;
- Mănăstirile: Sinaia, Dealu, Gorgota, Bâscoavele, Ciocanu, Argeșului, Robaia;
- Conacele Cosâmbești, Hagiești și Gostinari;
- Ferma agricolă Perieți;
- Ruinele Cetății Giurgiu;
- Situl arheologic Târgu cu Floci;
- Ansamblul rupestru Corbii de Piatră;
- 19 biserici (din care 7 din lemn): Brădetu, Șuici (Argeș), Frunzărești (Călărași), Bădulești, Valea Mare, Frasin, Gorgota, Căndești, Brezoarele Târgoviște (Dâmbovița), Mihăilești, Găiseni

(Giurgiu), Giurgeni, Maia (Ialomița), Puchenii Mari, Lipănești, Urlați (Prahova), Brânceni (Teleorman), Copăcenii și Serbești (Dâmbovița).

De asemenea, în regiunea Sud Muntenia există și alte importante obiective cu potențial turistic ce necesită investiții de reabilitare și modernizare: Monumentul Eroilor de pe vârful Caraiman din Bușteni, județul Prahova, Ansamblul Monumental „Curtea Domnească” și a Curții Seimenilor, etc.

Un lucru important este faptul că accesul către numeroasele obiective turistice naturale și culturale se face pe drumuri nemodernizate (cum este cazul peșterilor Dâmbovicioara, Ialomicioara, castelele Peleş și Pelișor, etc).

2.8.4. INFRASTRUCTURA DE TURISM

2.8.4.1. STRUCTURI DE PRIMIRE TURISTICĂ CU FUNCȚIUNI DE CAZARE TURISTICĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

În categoria structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică intră orice construcție sau amenajare care furnizează în mod permanent sau sezonier serviciul de cazare și alte servicii specifice pentru turiști. Ținând cont de aceste caracteristici, pe teritoriul României aceste structuri se găsesc sub forma de hoteluri, hoteluri pentru tineret¹², hosteluri, hoteluri apartament, moteluri, hanuri, vile turistice, cabane turistice, bungalouri, sate de vacanță, campinguri, popasuri turistice, căsuțe turistice, tabere de elevi și preșcolari, pensiuni turistice și agroturistice, spații de cazare de pe navele fluviale sau alte unități de cazare colective.

Conform datelor statistice referitoare la structurile enumerate mai sus, reiese că, în anul 2017, regiunea Sud Muntenia ocupă locul 2 în ceea ce privește numărul de moteluri, fiind una dintre cele două regiuni care dețin pe teritoriul lor hanuri turistice, pe lângă regiunea Sud-Est, și de asemenea, regiunea deține 2 din cele 10 spații de cazare pe nave fluviale și maritime de pe suprafața României.

Numărul structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică a crescut în România cu 58%, exprimată în 2.902 unități în perioada 2011 - 2017. Toate regiunile urmează aceeași tendință de creștere, regiunea Sud Muntenia plasându-se înaintea regiunilor Vest, Sud-Vest și București-Ilfov, ocupând astfel poziția a 5-a în această ierarhie (tabel nr. 8.1).

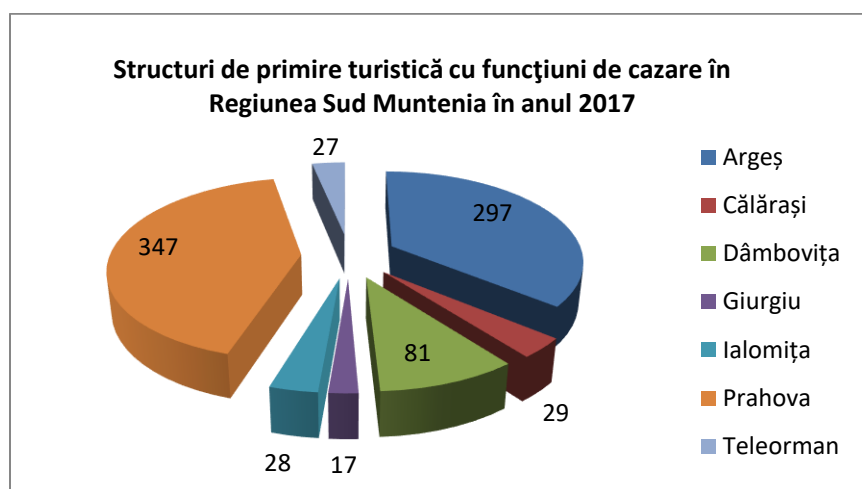
Tabel nr. 8.1. - Numărul structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică în regiunea Sud Muntenia în 2011, 2016 și 2017

	2011	2016	2017
România	5.003	6.946	7.905
Regiunea Centru	1.197	2.094	2.359

Regiunea Sud Est	974	1.129	1.208
Regiunea Nord-Vest	650	831	1019
Regiunea Nord-Est	604	858	985
Regiunea Vest	513	662	770
Regiunea Sud Muntenia	533	734	826
Regiunea Sud-Vest	377	453	529
Oltenia			
Regiunea București Ilfov	155	185	209

Sursa: Institutul Național de Statistică

Grafic nr. 8.1. - Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare în regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din cele 826 de structuri înregistrate în regiune, în anul 2017, cele mai multe sunt reprezentate de pensiuni agroturistice. Dintre acestea, 65,85% sunt amplasate în județul Argeș și 14,07% în județul Prahova.

În ceea ce privește pensiunile turistice, a doua structură răspândită numeric, cele 46 din orașul Bușteni și cele 45 din orașul Sinaia, județul Prahova, plasează aceste două orașe în fruntea ierarhiei atât la nivel județean, cât și regional.

Unitățile de cazare aflate în minoritate sunt reprezentate numeric după cum urmează: trei hosteluri, trei campinguri, trei popasuri turistice, două spații de cazare pe nave fluviale și maritime în municipiul Giurgiu.

În ceea ce privește starea funcționalității unităților de cazare din regiune, este bine de menționat faptul că majoritatea structurilor de cazare au fost construite între anii 1960 – 1980 și o parte dintre acestea se află într-o stare avansată de degradare fizică, în timp ce altele au fost reabilitate prin fonduri

Phare și fonduri structurale. Analizând distribuția teritorială a investițiilor din domeniul turismului din ultimul deceniu, se desprinde concluzia că acestea s-au concentrat cu precădere în construcția și reabilitarea de unități de cazare localizate în zona montană din nordul regiunii, respectiv în județele Prahova, Argeș și Dâmbovița. Apetența mare a investitorilor pentru zona din nordul regiunii se datorează în principal cererii mari de locuri de cazare în stațiunile montane de pe Valea Prahovei, care sunt principala destinație de turism de weekend și montan, nu doar pentru locuitorii regiunii Sud Muntenia, dar și pentru cei din București.

2.8.4.2. CAPACITATEA DE CAZARE TURISTICĂ EXISTENTĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Capacitatea de cazare existentă sau instalată reprezintă numărul de locuri de cazare de folosință turistică înscrise în ultimul act de recepție, omologare, clasificare al unității de cazare turistică, exclusiv paturile suplimentare care se pot instala în caz de necesitate.

În anul 2017, numărul locurilor de cazare existente la nivel național a înregistrat un trend crescător de 23,42%, comparativ cu anul 2011, tendință urmată și de regiunea Sud Muntenia, însă la un nivel mai mare, de 30,77%, așa cum reiese din tabelul de mai jos.

Tabel nr. 8.2. - Evoluția locurilor de cazare existente în regiunea Sud Muntenia în anii 2011, 2016, 2017

	2011	2016	2017
Hoteluri	12872	14819	15179
Hosteluri	440	1618	1599
Hoteluri apartament	84	82	114
Moteluri	1414	1509	1509
Hanuri	20	42	42
Vile turistice	1191	1445	1647
Cabane turistice	1210	1323	948
Bungalouri	36	62	62
Campinguri	342	614	614
Popasuri turistice	30	108	106
Căsuțe turistice	151	211	283
Tabere de elevi și preșcolari	1520	1094	1090
Pensiuni turistice	2431	3394	3700
Pensiuni agroturistice	2036	3690	4300
Spații de cazare de pe navele fluviale și maritime	334	336	336

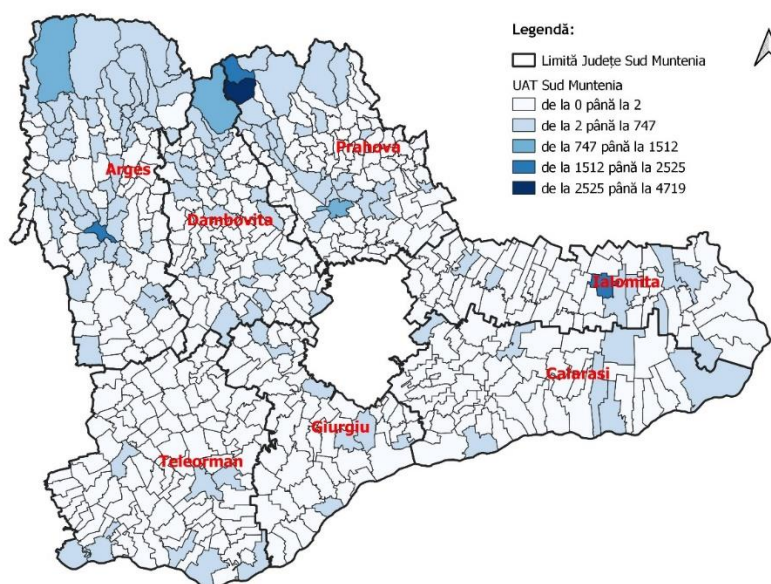
Sursa: Institutul Național de Statistică

Analizând capacitatea de cazare existentă la nivel județean se poate remarca că județele Prahova și Argeș au reprezentat punctele forte pentru regiune în ceea ce privește acest indicator, pe locurile imediat următoare situându-se județele Dâmbovița și Ialomița.

Pe lângă județele Prahova și Argeș, care sunt puncte forte pentru regiune în ceea ce privește capacitatea de cazare instalată, se bucură de asemenea de locuri imediat privilegiate și județul Dâmbovița, unde municipiul Târgoviște și orașul Pucioasa dețin 20,54%, respectiv 15,62% din teritoriu, precum și județul Ialomița pentru care orașul Amara posedă 79,68% din teritoriu, în anul 2017.

Localitățile din regiune care dispuneau de cel mai mare număr de locuri de cazare în 2017 erau: Sinaia (4.719 locuri, 14,97%), Amara (2.525, 8%), Bușteni (2.511, 7,91%), Pitești (2.465, 7,82%) și Ploiești (1.512, 4,79%).

Figura nr. 8.2. - Capacitate de cazare, pe localități, în 2017

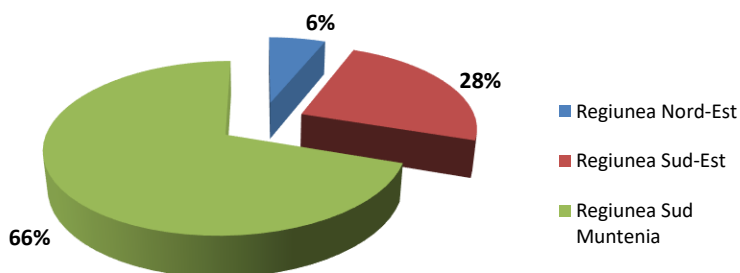

Sursa: Hartă realizată conform datelor INS

Pe județe, structura capacității de cazare este eterogenă, astfel că județele cu un flux ridicat de turiști (Argeș, Dâmbovița, Prahova) au o ofertă diversificată de unități de cazare, în timp ce în județele cu un turism foarte puțin dezvoltat (Teleorman, Giurgiu) oferta cuprinde doar 3-4 tipuri de unități.

Capacitatea de cazare existentă cuantificată în număr de locuri plasează regiunea Sud Muntenia pe prima poziție în ceea ce privește spațiile de cazare pe nave fluviale și maritime în 2017, cu 66% din valoarea națională, fiind urmată de regiunile Sud-Est (28%) și Nord-Est (6%).

Grafic nr. 8.2. - Ponderea spațiilor de cazare pe nave fluviale și maritime în 2017

Sursa: Institutul Național de Statistică

De asemenea, pe o poziție privilegiată se mai află și în ceea ce privește numărul de locuri existente în hoteluri apartament, clasament în care ocupă poziția a treia (114 locuri în anul 2017), după regiunile Sud Est și București-Ilfov, evoluția fiind marcată de o creștere cu 73,7% din 2011 până în 2017. În cazul motelurilor, urmează după regiunea Centru, iar numărul locurilor în taberele de elevi și preșcolari reprezintă aproape 17%, situându-se după regiunea Sud-Est și regiunea Centru.

Regiunea Sud Muntenia nu este competitivă la numărul de locuri existente în campinguri și popasuri turistice și, de asemenea, în bungalouri, unde cele 62 de locuri (2017) o plasau pe locul 7 la nivel național, în contrast cu regiunea Sud-Est, care prin cele 1.983 de locuri (2017) deținea 55,8% și locul fruntaș din ierarhie.

Pe plan regional, numărul de locuri existente în hoteluri în anul 2017 (15.179) reprezintă aproape jumătate din cele 31.529 de locuri de cazare, urmate de pensiunile turistice care dețin puțin peste 13,6%. Ramura turismului reflectă în județul Prahova un mare punct de concentrare în ceea ce privește cazarea turistică, astfel că acesta este cap de listă în ceea ce privește numărul de locuri de cazare (114 în 2017) în cele 2 hoteluri apartament, existente doar pe teritoriul acestui județ și cu peste jumătate din locurile de cazare din hoteluri, vile turistice și în pensiunile turistice, care din 2011 până în 2017 s-au extins cu 67,18%.

De asemenea, luând ca bază același criteriu de mai sus, următorul este județul Argeș care aduce un aport de 29,06% regiunii, deținând cele mai multe locuri în pensiunile agroturistice și în taberele de elevi și preșcolari.

Capacitatea de cazare turistică existentă din regiunea Sud Muntenia a cunoscut o creștere constantă în perioada de referință 2011-2017. Județul Giurgiu ocupă ultimul loc în regiune în ceea ce privește capacitatea de cazare, deoarece din 2011 până în 2017 nu reușește să acumuleze decât 3 locuri de cazare, la polul opus aflându-se județul Prahova, care deține un total de 12.700 de locuri. De asemenea, în vârful piramidei se regăsește și județul Argeș, care îi urmează județului Prahova, acesta din urmă aflându-se într-o evoluție continuă începând cu anul 2012, reușind să își sporească cu 1.586 de locuri capacitatea de cazare.

Tabel nr. 8.4. – Capacitatea de cazare turistică existentă, pe tipuri de structuri de primire turistică în perioada 2011 – 2017 (număr locuri/pat)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
--	------	------	------	------	------	------	------

Sud Muntenia	24111	26336	27906	28348	29881	30347	31529
Argeș	5942	7076	7461	7829	8714	8741	9163
Călărași	561	612	643	843	843	868	885
Dâmbovița	2740	2822	2861	3263	3270	3463	3514
Giurgiu	814	874	916	570	589	636	817
Ialomița	3021	3106	3183	3114	3163	3151	3169
Prahova	10319	11114	12044	11525	12278	12229	12700
Teleorman	714	732	798	1204	1024	1259	1281

Sursa: Institutul Național de Statistică

2.8.4.3. CAPACITATEA DE CAZARE TURISTICĂ ÎN FUNCȚIUNE DIN REGIUNEA SUD MUNTENIA

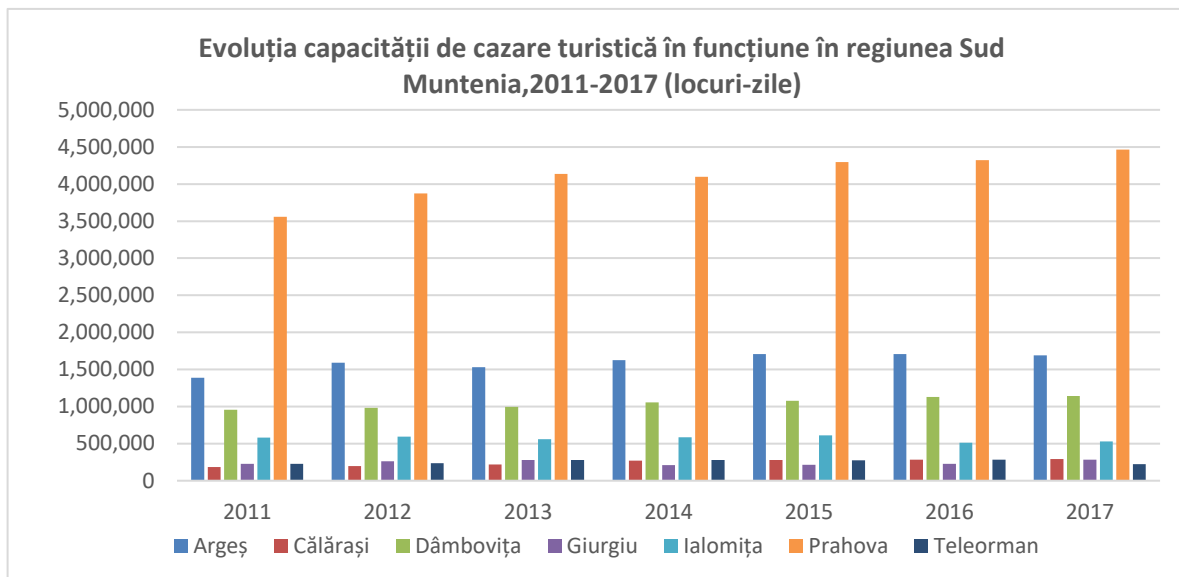
Capacitatea de cazare turistică în funcțiune reprezintă numărul de locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor de către unitățile de cazare turistică, ținând cont de numărul de zile cât sunt deschise unitățile în perioada considerată. Aceasta se exprimă în unitatea de măsură locuri-zile și nu se iau în considerare locurile din camerele sau unitățile închise temporar din lipsa de turiști, pentru reparații sau din alte motive.

La nivel național, numărul acestora a crescut cu 28%, rezultat al unei evoluții constant ascendente în perioada 2011 - 2017. Dintre cele 8 regiuni de dezvoltare, regiunea Centru se face de departe remarcată prin numărul considerabil de locuri, reprezentând astfel 24,4% din totalul de locuri-zile din România, urmată de regiunea Sud-Est cu o pondere de 16%. Astfel, continuând poziționarea regiunilor prin prisma capacității de cazare, regiunea Sud Muntenia se situează la mijlocul clasamentului, cu o pondere de 9,99% din valoarea națională.

Astfel, în perioada 2011 - 2017, capacitatea de cazare în funcțiune din regiunea Sud Muntenia s-a dezvoltat considerabil, înregistrând o creștere de 21% a numărului de locuri de cazare. Această evoluție a fost influențată de progresul județelor Argeș, Dâmbovița și Călărași, dar mai ales de cel al județului Prahova, care în decursul acestei perioade a deținut constant cel puțin 50% din totalul regiunii. La polul opus se află celelalte județe, care se caracterizează printr-o capacitate redusă de locuri în funcțiune, în special Teleorman care în 2017 reprezenta doar 2,6% din regiune.

Grafic nr. 8.3. - Evoluția capacității de cazare turistică în funcțiune în regiunea Sud Muntenia,

2011-2017 (locuri-zile)

Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo - Online

Cea mai răspândită structură de cazare o reprezintă hotelurile, înregistrându-se în 2017 peste 4 milioane de locuri-zile în funcțiune (4.628.832), acoperind astfel 52,8% din totalul capacității de cazare în funcțiune din regiunea Sud Muntenia și căreia îi urmează pensiunile turistice pentru care capacitatea depășește 1.210.538 (2017) locuri-zile în funcțiune.

Mediul urban al județului Prahova reprezintă un areal dezvoltat, atât pe plan județean, cât și regional deoarece, pe lângă faptul că județul se află în topul ierarhiei în ceea ce privește numărul de locuri-zile în hoteluri, moteluri, cabane turistice, vile turistice și pensiuni turistice, acestea se află în totalitate în orașe și municipii. Excepție fac locurile disponibile în hoteluri care se găsesc și în mediul rural, dar mai ales în cel urban în proporție de 96%, în special în orașul Sinaia unde se înregistrează 1.134.863 de locuri-zile (2017), mai mult de jumătate din locurile în funcțiune din județ.

Județul Argeș se evidențiază cu cele mai multe locuri în bungalouri, toate în municipiul Pitești sau pensiuni agroturistice, care sunt doar în mediul rural, urmându-i totodată județului Prahova în ceea ce privește capacitatea de cazare din hoteluri, cabane turistice, vile și pensiuni turistice.

La nivelul regiunii Sud Muntenia există anumite categorii de structuri de cazare, consemnate doar în cadrul unui singur județ, a căror situație la 2017 era următoarea: 41.610 locuri-zile în hoteluri apartament (județul Prahova), 13.076 locuri-zile în căsuțe turistice (județul Argeș).

Din totalul hotelurilor care funcționau, în 2017, în regiunea Sud Muntenia, 7 sunt din categoria 1*, 44 din categoria**, 92 din categoria***, 27 din categoria**** și doar 4 din categoria*****. Hotelurile de 4 și 5 stele se găsesc pe Valea Prahovei (Sinaia, Azuga), în municipiile Pitești, Ploiești și Călărași, în orașele Urlați, Zimnicea, în stațiunea Amara, în zona Vidraru-Argeș, precum și în comunele Păulești, Târgșoru

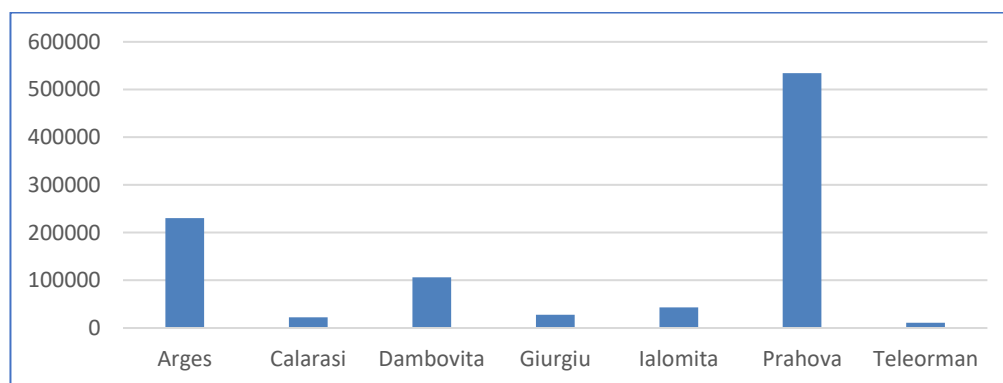
Vechi, Moroeni, Bucov și Comana. Hotelurile de 3 stele se regăsesc în majoritatea municipiilor (Călărași, Câmpulung, Oltenița, Curtea de Argeș, Pitești, Târgoviște, Giurgiu, Slobozia, Urziceni, Câmpina, Ploiești, Alexandria, Turnu Măgurele), în unele orașe (Mioveni, Ștefănești, Fieni, Găești) și stațiuni din regiune (Amara, Azuga, Breaza, Bușteni, Sinaia, Slănic, Vălenii de Munte, Arefu-Vidraru, Moroeni, Măneciu-Cheia), precum și în proximitatea unor așezări urbane mari (Bărcănești-Ploiești, Frătești-Giurgiu, Potlogi-București, Moșoaia și Bascov – Pitești, etc.), unde beneficiază de un flux important de vizitatori și turiști.

De menționat este faptul că încă există 3 municipii din regiune (Moreni, Fetești, Roșiori de Vede) care nu dispun de unități de cazare de minim 3 stele, precum și orașe care nu dispun de niciun hotel (Costești, Răcări, Căzănești, Fierbinți-Târg, Țândărei, Fundulea, Lehliu-Gară, Budești, Videle, Mizil, Comarnic, Bolintin-Vale, Băicoi, Boldești-Scăeni, Plopeni).

2.8.4.4. CIRCULAȚIA TURISTICĂ

În anul 2017, în unitățile de primire a turiștilor din regiunea Sud Muntenia s-au înregistrat 974.473 de sosiri ale turiștilor, 8% din totalul înregistrate la nivel național. Dintre acestea, 825.253 au fost ale turiștilor autohtoni (84,7% din total), în timp ce doar 149.220 au fost ale turiștilor străini (15,31% din total).

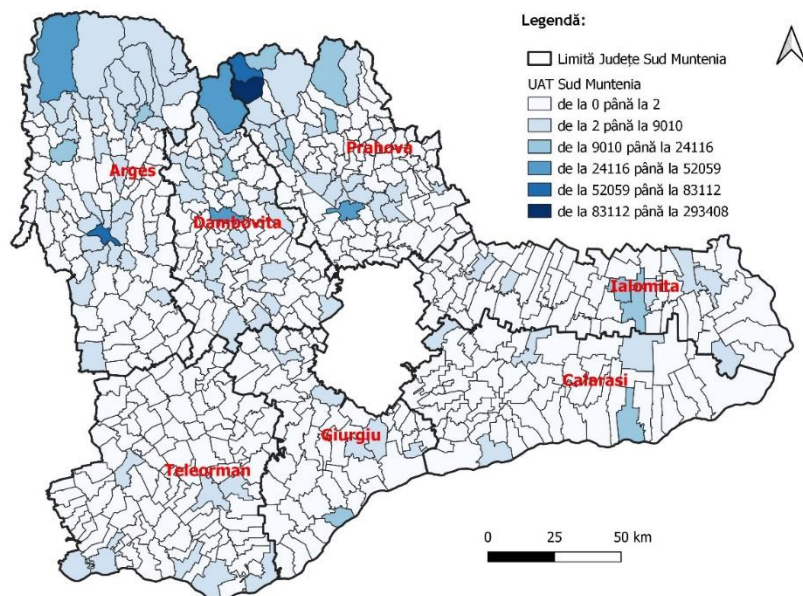
Grafic 8.4. - Numărul de sosiri în unitățile de cazare, pe județe, în anul 2017

Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo - Online

Figura nr. 8.3. evidențiază distribuția teritorială a numărului de sosiri în unitățile de cazare, la nivel de Unitate Administrativ Teritorială.

Figura nr. 8.3. - Numărul de sosiri în unitățile de cazare, pe localități, în anul 2017

Sursa: Hartă realizată conform datelor INS

Astfel, localitățile din regiunea Sud Muntenia care au atras cel mai mare număr de turiști (în termeni de sosiri în unitățile de cazare) în 2017 sunt: Sinaia (293.408 de sosiri, 30,1% din totalul celor înregistrate la nivel regional), Pitești (83.112, 8,52%), Bușteni (73.080, 7,5%), Ploiești (52.059, 5,34%) și Târgoviște (41.468, 4,25%).

2.8.4.5. EVOLUȚIA ÎNNOPTĂRILOR ÎN STRUCTURILE DE CAZARE TURISTICĂ A TURIȘTILOR ROMÂNI ȘI STRĂINI

Înnoptarea reprezintă fiecare noapte pentru care o persoană este înregistrată într-o unitate de cazare turistică, indiferent dacă fizic este sau nu prezentă în cameră.

Numărul de înnoptări ale turiștilor pe teritoriul României au atins cele mai înalte cote în perioada 2016-2017, când s-au înregistrat peste 25 de milioane de înnoptări.

În regiunea Sud Muntenia au ales să înnopteze, în anul 2017, 2.066.310 turiști, mai mulți decât în regiunea Sud-Vest Oltenia, dar mai puțini decât în restul regiunilor. Dintre aceștia, doar 315.973 reprezintă turiști străini care, conform datelor statistice, au preferat cu preponderență regiunea București-Ilfov, unde s-au consemnat 2.132.907 înnoptări.

Deoarece deține 55% din regiunea Sud Muntenia, județul Prahova este cel mai mare punct de concentrare în ceea ce privește numărul de înnoptări al ambelor categorii de turiști, iar cele mai puțin vizate destinații din regiune le-au reprezentat județele Teleorman și Călărași (vezi tabelul nr. 8.3.).

Tabel nr. 8.3. – Numărul de înnoptări în regiunea Sud Muntenia în anii 2011, 2016, 2017

	2011	2016	2017
Sud Muntenia	1.677.887	1.996.392	2.066.310
Argeş	218.501	348.446	371.205
Călăraşi	33.623	38.336	51.810
Dâmboviţa	248.144	252.286	264.936
Giurgiu	92.026	47.630	54.107
Ialomiţa	218.146	184.016	157.729
Prahova	839.230	1.107.656	1.147.828
Teleorman	28.217	18.022	18.695

Sursa: Institutul Național de Statistică

Numărul de înnoptări în structurile de primire turistică din fiecare județ a fost, bineînțeles, influențat de disponibilitatea structurilor pe teritoriul respectiv. Numărul de înnoptări a fost, în această situație, direct proporțional cu numărul de locuri în funcțiune în cazul hotelurilor, pensiunilor turistice, a vilelor turistice, popasurilor turistice sau a căsuțelor turistice.

În ceea ce privește durata medie a sejurului unui turist, aceasta a fost, în anul 2017, de 2,12 zile, ușor sub media națională (2,23 zile/turist). Durata medie a sejurului turiștilor autohtoni a fost de 2,12 zile, iar a celor străini de 2,11 zile. Prin urmare, putem afirma că specificul regiunii este de turism de week-end și tranzit, preponderent pentru turiștii autohtoni.

2.8.5. TURISMUL BALNEAR

Turismul balnear din România reprezintă un sector de mare importanță din cadrul industriei turistice, datorită particularităților sale specifice. Țara noastră se bucură de aproape o treime din apele termale din Europa, ale căror efecte benefice sunt certificate de secole.

Forma de turism de tratament și cură balneară a luat naștere din dorința de a preveni anumite îmbolnăviri, dar mai ales creșterea surmenajului și tratarea bolilor profesionale provocate de ritmul vieții moderne.

Potrivit Masterplanului pentru dezvoltarea turismului balnear în România (elaborat pentru MLPDA în anul 2018, ce cuprinde date din perioada 2010-2017) creșterea turismului balnear, care include o paletă largă de servicii de la turismul medical la cel de tip wellness & spa, a devenit foarte rapidă, atât în Europa cât și în lume, pe fondul unor fenomene profunde și de durată. Acestea includ îmbătrânirea populațiilor din zonele dezvoltate și bogate ale planetei (Europa în special) și creșterea incidenței afecțiunilor legate de generalizarea stilului de viață urban, sedentar. Acestor tendințe li se adaugă, în Europa, un accent din ce în ce mai puternic pus de politicile publice în domeniul sănătății pe prevenție și îmbătrânirea activă. Conjugarea lor explică de ce în Europa și în lume asistăm la o diversificare foarte rapidă a produselor de turism balnear, la integrarea unor terapii și proceduri din alte culturi prin hibridizarea tradițiilor locale, la

adoptarea de politici de marketing din ce în ce mai complexe în domeniu, toate cu scopul atragerii clienților mai tineri și a turiștilor străini.

Produsele balneare naționale se situează în general în zona intermediară dintre componenta de sănătate și cea de agrement, în domeniul prevenției medicalizate, dar fac parte și din segmentul produselor de vacanță. Ele se adresează în special clientelei sociale.

În regiunea Sud Muntenia, turismul balnear se poate practica în județele Dâmbovița, Ialomița și Prahova. Astfel, în județul Dâmbovița se regăsesc trei dintre stațiunile balneare ale regiunii: Pucioasa, Vulcana-Băi și Bezdead, însă doar una dintre acestea se bucură de o bază de tratament balnear și anume, Pucioasa.

Stațiunea balneoclimaterică Pucioasa are un trecut de peste 170 de ani și se bucură de o poziționare geografică deschisă, fiind încadrată de-o parte și alta de dealurile din care provin izvoarele sulfuroase, ale căror beneficii sunt recunoscute în tratarea diferitelor afecțiuni, precum cele reumatismale, inflamatorii, degenerative, articulare, sechele posttraumatice ale membrilor etc.

Climatul blând din Pucioasa permite ca dotările bazelor de tratament să fie folosite în orice perioadă a anului, turiștii bucurându-se astfel de cele două bazine de băi sulfuroase, 7 căzi de băi calde cu sulf și plante, băi jacuzzi, saună, cabinete de electrofizioterapie, de o sală de recuperare și cultură fizică și o sală de împachetări cu parafină.

Vulcana Băi reprezintă una dintre localitățile județului Dâmbovița cu un potențial turistic balnear și climateric deosebit, recunoscută pe plan european pentru apele minerale iodurate, ocupând locul al II-lea în Europa din acest punct de vedere.

Bezdead este una dintre cele mai mari comune din județ, ale cărei ape mineralizate salin din Valea Sărată și Valea Roșoiu sunt folosite de localnici în scopuri curative sau pentru conservarea legumelor iar ale cărei izvoare de apă sulfuroasă din Ursei și dealul Ticului sunt benefice în cazul anumitor afecțiuni precum cele ale rinichilor.

Județul Ialomița este cel de-al doilea teritoriu din regiune care deschide porțile turismului prin stațiunea balneoclimaterică din orașul Amara. Lacul Amara își înscrie existența printre formațiunile hidrografice formate pe cale naturală – în sensul că nu este creat artificial – și face parte din categoria lacurilor de albie, fiind de fapt o acumulare de apă în meandrele părăsite și închise ale unui afluent dispărut al râului Ialomița.

Lacul Amara este considerat în lucrarea „România. Potențialul turistic și turism” din 2001, deosebit de valoros, valorificat, de altfel, prin produse terapeutice și cosmetice recunoscute pe plan internațional, având la bază nămolul sapropelic. Nămolul din lacul Amara este elementul de bază al tratamentului. Compoziția general – medie a acestuia este: 39% substanțe organice, 41% substanțe minerale și 20% apă,

el prezentându-se ca un material untos, negru-verzui, devenind apoi cenușiu în contact cu aerul și degajând un miros specific destul de puternic și oarecum neplăcut.

Declarată în anul 1937 stațiune balneară de către Oficiul Național de Turism al României, Amara își primește, prin aceasta, binemeritata poziție în rândul celor mai benefice stațiuni din România. Valoarea terapeutică a lacului împreună cu efectele tămăduitoare ale nămolului extras din adâncurile acestuia stau la baza turismului balnear din localitate, ale cărui servicii de tratamente și relaxare sunt solicitate cu precădere în sezonul estival și week-end.

Stațiunea balneoclimaterică Slănic Prahova este caracterizată ca fiind benefică atât prin bogăția resurselor de tratament, dar și prin clima blândă, temperată și frumusețea locurilor.

Situat nu departe de ultimele culmi ale munților, orașul Slanic Prahova s-a dezvoltat continuu, atât datorită posibilităților de tratament, cât și posibilității de a petrece sejururi odihnitoare și plăcute.

Slanic Prahova dispune de o gama larga de factori naturali de cura, la care se adauga climatul colinar de crutare, ceea ce face ca statiunea sa se adreseze unei categorii largi de patologii prin lacurile naturale cloruro-sodice hiperconcentrate (Baia Baciului, Grota Miresei, Lacul Porcilor, Baia Rosie si Baia Verde) si microclimatul de salina din Mina Unirea, la care se adauga bazele moderne de tratament din complexele balneare.

Există aici la Slănic Prahova un munte neacoperit de sare care este rezervație naturală, și pitorescul Lac al Miresii, sau Grota Miresii. Tot la nivelul acestui județ, există baze moderne și diversificate de proceduri balneoterapie și recuperare, în Sinaia și în Câmpina.

Principalele probleme cu care se confruntă turismul balnear sunt reprezentate de investițiile reduse în modernizarea capacităților de primire turistică și a bazei de tratament, în ciuda alocării de fonduri consistente pentru dezvoltarea acestui sector în perioada 2007 – 2013 dar și percepției incorecte, potrivit căreia turismul balnear se adresează, exclusiv, persoanelor cu probleme de sănătate.

Astfel, baza materială a structurilor hoteliere și a celor de tratament a suferit un proces de deteriorare după revoluție, încât, la momentul actual, doar importanța clientelei asistate și nivelul sumei forfetare de suportare a cheltuielilor acesteia le permit structurilor balneare să-și acopere cheltuielile de funcționare.

În stațiunile balneare din regiune, hotelurile se află în proprietatea statului sau a organizațiilor sindicale și au beneficiat de un nivel de investiții apropiat de limita gradului de operaționalizare și funcționează mai puțin pe baza unei cereri turistice reale, cât mai degrabă prin asigurarea unui flux constant de turiști prin intermediul statului – Casa Națională de Pensii și Casa Națională de Asigurări de Sănătate.

În acest context, există cazuri în care izvoarele termale și minerale din regiune rămân neexploatare¹⁸ (cum este cazul izvoarelor Văilor Vulcana, Ovesa din comuna Vulcana-Băi și Ursei și Dealul Ticului din comuna Bezdead, județul Dâmbovița), astfel încât turismul balnear poate fi considerat unul dintre tipurile de turism cu cel mai ridicat potențial, atât din perspectiva exploatării resurselor, cât și a tendințelor favorizante care se manifestă la nivel mondial, în ceea ce privește turismul de „wellness”.

PEȘTERI

În calitate de puncte de atracție turistică, peșterile reprezintă pentru vizitatori o variație, experiența acestora putând fi foarte bine dominată de clădiri de interes istoric și muzee. Există peste 12.500 de peșteri pe teritoriul țării, 14 dintre acestea fiind adaptate pentru accesul vizitatorilor și majoritatea au fost electrificate.

În regiunea Sud Muntenia există Peștera Dâmbovicioara în Comuna Dâmbovicioara, județul Argeș și Peștera Ialomiței în Comuna Moroieni, județul Dâmbovița.

Peștera Ialomiței este situată în zona turistică Peștera – Padina din masivul Bucegi, fiind una dintre cele mai cunoscute și vizitate cavități subterane din România. Săpată în calcarele Juristic – superior din culmea sud-estică a muntelui Bătrâna, peștera are o singură intrare cu dimensiuni foarte mari, sub portalul căreia se află biserica, chiliile și construcțiile anexe ale Schitului Peștera, care aparține Mănăstirii Ialomiței. Valoarea turistică a regiunii este dată de prezența Parcului Natural Bucegi, cu toate obiectivele naturale pe care le include.

Peștera Dâmbovicioara este situată în culoarul depresionar Rucăr-Bran, la poalele Masivului Piatra Craiului, în sudul Parcului Național Piatra Craiului.

Alături de Peștera Ialomiței, Peștera Dâmbovicioara se bucură de o mare notorietate turistică datorită accesului facil din drumul ce străbate Cheile Dâmbovicioarei. Interesul pentru vizitarea peșterii este ridicat, concretizat în numărul mare de turiști anual (a doua peșteră ca număr de vizitatori după Peștera Urșilor din Munții Apuseni).

SALINE

În regiunea Sud Muntenia se regăsește Salina Slănic Prahova, care reprezintă obiectivul principal pentru turism și tratament (salinoterapie). Circuitul turistic din salină parcurge un traseu care permite evidențierea unor elemente spațiale de interes turistic în structura internă a masivului de sare.

Microclimatul din mina de sare constituie factor natural terapeutic pentru tratamentul sau ameliorarea afecțiunilor respiratorii. Pe seama salinei, a izvoarelor sulfuroase de pe versanții văii Slănicului

¹⁸ Potrivit broșurii „Turism Balnear Dâmbovițean – Tradiție și continuitate”, 2012

și a celor 7 lacuri sărate, formate pe vechile exploatări de sare, s-a dezvoltat o activitate balneoturistică, ce a contribuit la declararea localității Slănic Prahova ca stațiune turistică de interes național.

2.8.6 FORME DE TURISM

2.8.6.1. TURISMUL MONTAN

În regiunea Sud Muntenia existau, la nivelul anului 2018, 8 stațiuni turistice de interes național (din cele 47 existente la nivel național), respectiv:

a) Stațiuni balneoclimaterice de interes național: Pucioasa în județul Dâmbovița, Amara în județul Ialomița, Slănic în județul Prahova.

- Lacurile din stațiunea Slănic au o concentrație mare de sare și sunt cunoscute pentru ameliorarea durerilor, tratarea bolilor dermatologice și a celor vasculare, iar masivul de sare din zonă este cel mai mare din Europa. Compoziția chimică a apei care conține calciu, sulf și sodiu dă rezultate prin băi calde sau reci și se pot face aplicări cu nămol sau electroterapie;

b) Stațiuni montane de interes național:

- Bușteni – dispune de șase pârtii de schi foarte populare pentru amatorii acestui sport, dintre care cea mai cunoscută este Kalinderu. În același timp, stațiunea dispune de instalații pentru băi cu plante, dioxid de carbon sau electroterapie și hidroterapie, fiind recomandată celor care suferă de afecțiuni ca neurastenie, rahitism, dar și epuizare intelectuală și fizică. Climatul său este tonic și curativ, cu aer curat și ozonat, iar izvoarele de apă clorurată, sodică, bogate în calciu, magneziu și hipotonice, aduc îmbunătățiri considerabile în ceea ce privește sănătatea turiștilor.
- Azuga – stațiunea climaterică Azuga este renumită pentru posibilitățile de practicare a sporturilor de iarnă, aici fiind omologată de către Federația Internațională de Schi prima pârtie din România. Azuga este renumită pentru investițiile masive în ceea ce privește amenajarea pârtiilor de schi, cea mai cunoscută fiind Sorica;
- Sinaia - elementul terapeutic cel mai important îl constituie bioclimatul tonic, stimulant, aer lipsit de pulbere (praf) și alergeni, bogat în radiații ultraviolete și cu o accentuată ionizare negativă. Un al doilea factor natural terapeutic este apa minerală a izvorului „Valea Câinelui” cu apă minerală sulfuroasă, bicarbonată, oligominerală, în curs de a fi captată și deci folositoare în scop terapeutic pentru tratarea unor afecțiuni ale aparatului digestiv, boli hepato-biliare și ale căilor urinare. Atracția principală a stațiunii sunt pârtiile de ski, dintre care cea mai cunoscută este Valea Dorului, precum și telecabina.

Stațiunile montane de pe Valea Prahovei – masivul Bucegi, localitățile turistice și parcurile naturale situate în Munții Bucegi și Munții Piatra Craiului, stațiunile balneoclimaterice – Slănic Prahova, Vălenii de Munte, Pucioasa, Câmpulung-Muscel sunt zone puternic exploatate turistic.

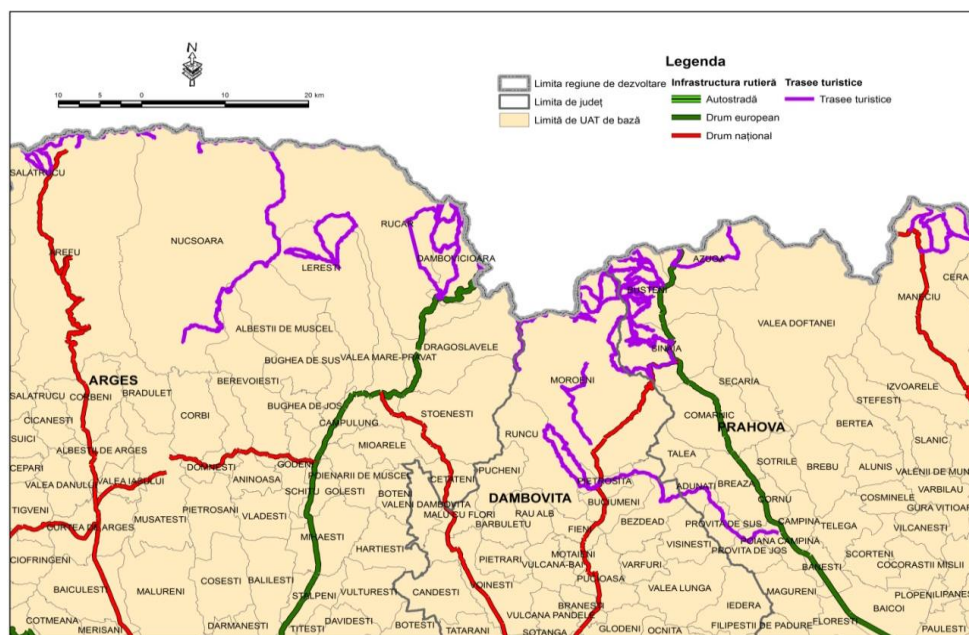
În ultimii ani, investițiile care s-au făcut în cele trei județe din nord – Prahova, Argeș și Dâmbovița – au vizat extinderea rețelei hoteliere și ameliorarea calității serviciilor. Turismul de week-end și sporturile de iarnă au adus beneficii însemnate investitorilor din aceasta zonă.

Principalele puncte de atracție turistică pentru practicarea sporturilor de iarnă și a turismului de weekend sunt stațiunile montane de pe Valea Prahovei – Masivul Bucegi. Itinerariile turistice din regiune sunt concentrate în zona montană din nordul acesteia și sunt reprezentate grafic în harta de mai jos și în anexa 1.2.8.1. sunt detaliate traseele montane omologate. Cele mai importante dintre acestea sunt:

1. Munții Baiului cu 6 trasee turistice;
2. Masivul Ciucaș cu 16 de trasee turistice;
3. Masivul Bucegi cu 18 trasee turistice;
4. Masivul Făgăraș cu 19 trasee turistice;
5. Masivul Piatra Craiului cu 16 trasee turistice;
6. Munții Bucegi cu 16 trasee turistice;
7. Munții Ciucaș cu 1 traseu turistic.

Din cauza faptului că aceste trasee sunt supuse vicisitudinilor timpului, acestea necesită marcarea și întreținere în mod permanent.

Figura nr. 8.6. - Itinerariile turistice din regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

Sursa: Prelucrări de date conform site-ului <https://muntii-bucegi.ro>

În stațiunile montane din regiunea Sud Muntenia funcționează un număr de 17 instalații de transport pe cablu, 26 de pârtii de schi omologate în Sinaia, Bușteni, Azuga. În prezent, există noi proiecte de pârtii de schi în zona Cocora-Padina, Padina-Peștera (Dâmbovița), Ghițu-Moliviș, Lerești-Voina, Albeștii de Muscel (Argeș), Babeșu-Cheia (Prahova).

În ceea ce privește amenajarea malurilor Dunării și ale apelor curgătoare și stătătoare din regiune, aceasta este deficitară, în condițiile în care nu există infrastructuri turistice moderne de tip aquapark, port turistic etc., ci doar plaje de mici dimensiuni amenajate rudimentar în orașele riverane. Cu toate acestea, există proiecte de mari dimensiuni în Călărași (complex sportiv, nautic, stranduri, piscine, piste pentru biciclete etc.) și în Amara, aflate în diferite faze de implementare. Pe celelalte râuri și lacuri din regiune nu există amenajări turistice de mari dimensiuni, cu excepția unor zone amenajate pentru pescuit, inclusiv cu locuri de cazare (de ex. Sărulești – Călărași), a unor plaje de mici dimensiuni. Din păcate nu există o bază de date regională cu privire la plajele și locurile de înot autorizate. Printre cauzele neutilizării acestui potențial turistic însemnat se afla lipsa unor investitori strategici în domeniul turismului, lipsa unei legislații clare în domeniul parteneriatului public-privat, restricțiile impuse de legislația de mediu (culoarul Dunării este, în mare parte, sit Natura 2000) etc.

Din punct de vedere al activității turistice, regiunea trebuie să facă față și unor provocări suplimentare, cum ar fi schimbările climatice și demografice. Astfel, în zona montană, cele mai afectate de efectele schimbărilor climatice sunt stațiunile pentru sporturi de iarnă. Creșterea temperaturilor va determina reducerea sezonului turistic, iar oportunitățile pentru efectuarea de activități sportive și recreative se vor diminua. Ca urmare, se va crea o mai mare presiune asupra zonelor aflate la altitudini mai ridicate. Simultan, sezonul de vară va înregistra o cerere mai mare, cu efecte negative asupra mediului și cu depășirea capacității turistice de suport a anumitor zone. Influența schimbărilor climatice asupra turismului nu trebuie tratată izolat întrucât schimbările majore în cererea turistică pot avea efecte puternice asupra politicii economice și sociale din zonele respective (de exemplu: asupra cererii de forță de muncă, infrastructurii de transport).

În ceea ce privește schimbările demografice, îmbătrânirea populației afectează în primul rând piața muncii, acest lucru afectând implicit industria turismului. Îmbătrânirea populației are ca efect reducerea venitului și al consumului. Un venit și un consum redus au ca efect scăderea numărului de turiști.

2.8.6.2. TURISMUL RURAL

Turismul rural este considerat a cuprinde, în sens foarte larg, recreerea în decor rural sau mediu rural în scopul participării sau experimentării unor activități, evenimente sau atracții care nu sunt

disponibile în zone urbanizate. Sunt incluse aici parcurile naționale și rezervațiile naturale, regiuni rurale deschise, sate și zone agricole. El cuprinde ecoturismul și agroturismul.

Turismul rural, de asemenea, este apreciat ca o altă sursă de valorificare a potențialului regional, iar posibilitatea obținerii de finanțări din fondurile de preaderare, până în 2007 (SAPARD, PHARE), a fost folosită de unii parteneri locali pentru crearea de unități turistice, pensiuni, fapt ce a oferit șansa unei valorizări a spațiului rural.

Având în vedere faptul că Parcul Natural Bucegi este principala destinație montană și pentru sporturi de iarnă din țară, ecoturismul nu poate juca aici decât un rol secundar și complementar. Astfel, ar fi un pic forțată declararea zonei ca destinație ecoturistică, dar totuși această formă de turism poate contribui la diversificarea posibilităților de petrecere a timpului liber.

Având în vedere accesibilitatea deosebit de facilă dinspre București și dinspre Giurgiu (aproximativ 30 km din ambele direcții), Parcul Natural Comana poate deveni o destinație ecoturistică importantă cunoscută atât național cât și internațional, cu condiția dezvoltării infrastructurii specifice, a diversificării programelor turistice și realizării unui management al vizitatorilor eficient.

2.8.6.3. TURISMUL CULTURAL - RELIGIOS

Turismul cultural-religios constituie doar o mică parte din veniturile realizate în sectorul turismului în România. Totodată, în România există un larg patrimoniu mobil și imobil care constituie baza de dezvoltare pentru turismul cultural-religios.

Patrimoniul cultural-religios constituie o resursă degradabilă a României, cu un potențial imens de dezvoltare. Dar strategia și metodologia pentru dezvoltarea turismului cultural-religios este deficitară. Dezvoltarea acestor obiective patrimoniale în obiective turistice, presupune formarea de parteneriate, găsirea de soluții integrate pentru comunitate și, nu în ultimul rând, obținerea unor finanțări.

Odată cu dezvoltarea acestui tip de turism se salvează de la degradare o parte din patrimoniul cultural-religios, prin găsirea unor surse de finanțare stabile, iar includerea obiectivelor cultural-religioase în cadrul unor produse turistice ar determina și promovarea zonei, nu numai a obiectivului. Acest fapt se poate realiza doar cu participarea activă a tuturor actorilor domeniului turismului cultural-religios, inclusiv a persoanelor care locuiesc în comunitățile alăturate unor asemenea obiective.

Prezentarea detaliată a importanței istorice și a stadiului în care se găsesc obiectivele din patrimoniul cultural-religios de pe teritoriul regiunii Sud Muntenia a fost realizată în secțiunea 2.8.3. Patrimoniul construit protejat. Ca obiective care necesită reabilitare și modernizare se pot menționa Capela „General Ion Florescu” din Sinaia, Biserica Vrănești din comuna Călinești, județul Argeș etc.

CONCLUZII:

- Sud Muntenia este o regiune cu un important potențial turistic natural și construit, de o mare diversitate și valoare istorică și culturală. Investițiile reduse în reabilitarea, protejarea și modernizarea patrimoniului natural și construit, precum și accesul îngreunat către unele obiective naturale și culturale (peșterile Ialomicioara, Dâmbovicioara, castelele Peleș și Pelișor), constituie o provocare căreia regiunea trebuie să îi facă față în perioada următoare de programare. Astfel, investițiile vor fi direcționate către protejarea patrimoniului natural în concordanță cu cerințele dezvoltării economice durabile iar turismul practicat în cadrul ariilor protejate să fie unul ecologic și sustenabil. În ceea ce privește patrimoniul cultural, investițiile vor fi făcute cu precădere pentru reabilitarea obiectivelor istorice cele mai reprezentative la nivel regional și către refacerea infrastructurii de acces la acestea.
- În ceea ce privește infrastructura de turism, unitățile de cazare nu sunt numeroase (regiunea se plasa pe locul 5 la nivel național în anul 2017), necesită reabilitare și dotare, iar investițiile realizate în perioada 2014-2020 s-au concentrat în special în partea de nord a regiunii, ca urmare a cererii crescute pentru turismul de week-end și montan. Pentru perioada următoare de programare este de dorit ca investițiile să se concentreze pe sporirea confortului oferit (respectiv reabilitări și dotări pentru creșterea numărului de stele acordate unităților de cazare).
- Turismul balnear din regiune deține un potențial de ape minerale încă neexploatat (cum este cazul izvoarelor Văilor Vulcana, Ovesa din comuna Vulcana – Băi și Ursei și Dealul Ticului din comuna Bezdead, județul Dâmbovița), iar infrastructura necesită încă investiții pentru reabilitare și dotare, însoțite de măsuri de promovare a acestui tip de turism.
- Regiunea Sud Muntenia reprezintă principala destinație de turism montan de iarnă din țară, prin stațiunile din județul Prahova. Acestea dețin totodată cea mai modernă și dezvoltată infrastructură de schi, însă potențialul pentru acest tip de turism este doar parțial valorificat, deoarece există zone cu potențial important pentru turismul montan de iarnă și în județele Argeș și Dâmbovița.
- În zona montană a regiunii există numeroase itinerarii turistice, însă cele mai multe dintre acestea nu beneficiază de dotări specifice de semnalizare și marcare. Astfel, pentru perioada următoare de programare, investițiile ar trebui direcționate în mod special către reabilitarea semnalizării, marcării, precum și omologării traseelor recunoscute la nivel regional din Masivele Iezer - Păpușa, Leaota (versantul sud-vestic) și Bucegi.
- În ceea ce privește Dunărea, fluviul care traversează regiunea de-a lungul celor 4 județe componente (Călărași, Giurgiu, Ialomița, Teleorman), potențialul turistic al acesteia este unul slab, deoarece porturile nu sunt în general valorificate în scop turistic și de agrement. Ca parte a rețelei de transport

trans-europene, Dunărea are potențial pentru dezvoltarea turismului în zonele adiacente râului și pentru îmbunătățirea activităților din porturile fluviale, fiind parte din dezvoltarea transportului combinat.

2.9. AGRICULTURA ȘI DEZVOLTAREA RURALĂ

Societatea rurală la nivelul României parcurge, în prezent, un proces de tranziție ca rezultat direct al schimbărilor socio-economice produse de trecerea la economia de piață. Astfel, mediul rural cunoaște o realitate dinamică, în permanentă evoluție și confruntare cu mediul urban. Conceptul de rural definește ansamblul spațiului în care sunt situate sate sau comune, precum și raporturile de interdependență create între acestea, colectivitățile umane rezidente și particularitățile geografice, demografice, ecologice și socio-culturale aferente. Spațiul rural se caracterizează printr-o densitate redusă de locuințe și populație, activitățile economice preponderente în sectorul primar (agricultură, silvicultură, zootehnie), dezvoltarea unui sentiment puternic de apartenență al locuitorilor față de comunitate și spațiul de rezidență, crearea unei identități culturale sătești.

În ceea ce privește definirea conceptului de delimitare a zonelor rurale, nu există până în prezent o formulare general acceptată. Trebuie ținut cont de faptul că, în cadrul țărilor europene, există mai multe definiții ale spațiilor rural/urban referitoare la ceea ce ar trebui să reprezinte ruralul și în ceea ce privește elementele definitorii pentru „ruralitate”.

Conform noii concepții europene, mediul rural este un spațiu peisager, valoros, marcat de o lungă istorie și care nu poate fi întreținut decât printr-o permanentă preocupare pentru societate și comunitate. Acesta are capacitatea de a-și îndeplini funcțiile de aprovizionare și de echilibru doar în condițiile în care se va dezvolta ca spațiu de viață atrăgător, cu o infrastructură adecvată, în care să fie posibilă practicarea și a unor activități neagricole, iar agricultura și silvicultura să fie practicate într-un mod responsabil și durabil. Modul de viață rural, tradițiile și obiceiurile formează laolaltă cultura populară locală sau regională. Viața socială și culturală sunt un patrimoniu de neegalat al umanității, element care alături de economie și ecologie dau adevărata dimensiune și valoare spațiului rural.

În același context, dezvoltarea rurală desemnează acțiunile și inițiativele întreprinse pentru a îmbunătăți nivelul de trai din cartierele non-urbane, rurale și satele îndepărtate. Activitățile agricole sunt predominante pentru acest tip de așezări, în timp ce activitățile economice ar putea fi relaționate cu sectorul primar, producerea de produse alimentare și materii prime. Dezvoltarea rurală este o problemă actuală, complexă, de durată care urmărește modernizarea, echiparea și dotarea prin sistematizare și amenajare a teritoriului, păstrând caracterul tradițional al spațiului și culturii rurale.

Deținând o suprafață agricolă de 2.433.534 ha, ce reprezintă cca. 16,6% din suprafața totală, Sud Muntenia beneficiază de un însemnat potențial agricol. Sector important al economiei regionale, agricultura este prezentă în toate județele regiunii Sud Muntenia, ponderea cea mai mare fiind deținută de cele 4 județe din sudul acesteia (Ialomița, Călărași, Giurgiu și Teleorman).

Totodată, regiunea are un profund caracter rural, ponderea populației din mediul rural în anul 2018 reprezenta 60,53% din totalul populației.

2.9.1. MEDIUL RURAL LA NIVELUL REGIUNII SUD MUNTENIA – DELIMITARE GEOGRAFICĂ

Spațiul rural românesc cuprinde, de asemenea, majoritatea suprafeței României, având, conform datelor statistice, ponderea de 90,9%. Importanța spațiului rural pentru România poate fi ușor demonstrată prin stabilitatea numerică a populației rurale în decurs de 80 de ani.

În regiunea Sud Muntenia, sub aspect spațial din punct de vedere al suprafețelor, județele cu cea mai mare pondere a suprafeței spațiului rural sunt Argeș (6.431 m²) și Teleorman (5.369 m²), în timp ce pe ultimele două poziții se află Dâmbovița (3.772 m²) și Giurgiu (3.367 m²).

Conform datelor statistice de la finele anului 2017, în regiunea Sud Muntenia existau 519 comune, reprezentând 18,14% din numărul total al comunelor din România și 2.019 sate, 15,58% din numărul total de sate de la nivel național. Cele mai multe comune se aflau în județele Argeș (95) și Teleorman (92), iar cele mai puține în Giurgiu (51) și Călărași (50).

Din analiza comparativă a ponderii comunelor și cea a satelor la nivel regional se observă discrepanța determinată de condițiile geografice dintre județele din nordul regiunii – Argeș, Dâmbovița și Prahova – cu cele mai ridicate ponderi ale numărului de sate și județele din sudul regiunii – Teleorman, Giurgiu, Călărași și Ialomița – cu cele mai mici ponderi ale numărului de sate.

Spațiul rural prezintă o mare diversitate dar, în general, prezintă aceleași caracteristici și probleme, cum ar fi: venituri mai scăzute, populație îmbătrânită, dependență ridicată de agricultură, mai puține opțiuni de angajare și, nu în ultimul rând, servicii mai slab plătite.

2.9.2. INFRASTRUCTURA TEHNICO - EDILITARĂ DIN ZONA RURALĂ A REGIUNII SUD MUNTENIA

Potrivit datelor statistice, în anul 2017, în regiunea Sud Muntenia, din cele 519 comune, 337 de comune (72,83%) erau dotate cu instalații de alimentare cu apă potabilă, 52 de comune (18,3%) cu instalații de canalizare publică, în 114 comune (24,47%) se distribuiau gaze naturale, iar în 3 comune (0,57%) se distribuia energie termică.

Tabel nr. 9.1. - Numărul de comune și sate din județele regiunii Sud Muntenia, la sfârșitul anului 2017

			Ponderea din total	
	Comune	Sate	Comune	Sate
România	2.861	12.957	-	-
Sud Muntenia	519	2.019	18,1%	15,6%
Argeş	95	576	18,3%	28,5%
Călăraşi	50	160	9,6%	7,9%
Dâmboviţa	82	353	15,8%	17,5%
Giurgiu	51	167	9,8%	8,3%
Ialomiţa	59	127	11,4%	6,3%
Prahova	90	405	17,3%	20,1%
Teleorman	92	231	17,7%	11,4%

Sursa: Institutul Național de Statistică – Tempo-Online, calcule proprii

Județul cu cea mai mare pondere din punct de vedere a comunelor care beneficiază de o infrastructură tehnico-edilitară diversificată este Argeş, în timp ce județele Teleorman și Giurgiu ocupă ultimele locuri la acest aspect.

Tabel nr. 9.2. - Gradul de dotare cu utilități al localităților din mediul rural al regiunii Sud Muntenia, în anul 2017

Regiune / Județ	Nr. localități	Ponderea localităților din mediul rural (%)			
		cu instalații de alimentare cu apă potabilă	cu instalații de canalizare publică	în care se distribuie gaze naturale	în care se distribuie energia termică
Sud Muntenia	519	72.83	18.30	24.47	0.57
Argeş	95	91.57	29.47	28.42	2.10
Călăraşi	50	90.00	16.00	16.00	:
Dâmboviţa	82	75.60	20.73	50.00	:
Giurgiu	51	35.29	9.80	11.76	:
Ialomiţa	59	89.80	10.16	8.47	:
Prahova	90	87.70	30.00	44.44	1.11
Teleorman	92	36.90	4.30	:	:

Sursa: Institutul Național de Statistică – Tempo-Online, calcule proprii

Tabel nr. 9.3. - Infrastructura de utilități din mediu rural din județele regiunii Sud Muntenia, la sfârșitul anului 2017

Județ/ Regiune	Număr localități	Numărul localităților cu rețea de distribuție a apei	Numărul localităților cu canalizare publică	Numărul localităților în care se distribuie gaze naturale	Numărul localităților în care se distribuie energia termică
Sud Muntenia	519	378	95	127	3
Argeș	95	87	28	27	2
Călărași	50	45	8	8	:
Dâmbovița	82	62	17	41	:
Giurgiu	51	18	5	6	:
Ialomița	59	53	6	5	:
Prahova	90	79	27	40	1
Teleorman	92	34	4	:	:

Sursa: Institutul Național de Statistică – Tempo-Online

2.9.3. POPULAȚIA DIN MEDIUL RURAL - FORȚA DE MUNCĂ

2.9.3.1. PRINCIPALII INDICATORI DEMOGRAFICI

Ponderea populației rurale și a suprafeței ocupate de spațiul rural, precum și importanța vieții rurale pentru o țară, fac ca problema dezvoltării și amenajării rurale să capete dimensiuni și importanță națională și internațională. Tot mai multe țări, Consiliul Europei și Uniunea Europeană au ridicat problema spațiului rural la nivel de politică europeană și comunitară.

La nivelul anului 2018, populația din mediul rural din regiunea Sud Muntenia reprezenta 57,1% din totalul populației regiunii și 19.8 % din totalul populației rurale de la nivel național. Ponderea ridicată a populației din spațiul rural face din Sud Muntenia regiunea cu cea mai numeroasă populație rurală din România. Cele mai ridicate procentaje ale populației din mediul rural s-au înregistrat în județele Dâmbovița și Giurgiu (68,2%, respectiv 67,46%), iar cele mai scăzute în județele Argeș și Prahova (50,97%, respectiv 49,05%).

Din analiza evoluției populației rurale din regiunea Sud Muntenia în intervalul 2011 – 2018, se observă că numărul populației rurale s-a redus cu 140.646 de persoane (-4,21%) în termeni relativi. Cele mai mari scăderi demografice în mediul rural s-au înregistrat în județele Teleorman (-9,39%) și în Ialomița (-4,82%), iar cele mai mici în județele Dâmbovița (-1,64%) și Argeș (-2,91%).

Tabel nr. 9.4. - Evoluția numărului populației, total și mediul rural, în perioada 2011 - 2018

Regiune / Județ		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Variația 2011/ 2018	
										Diferențe absolute	Diferențe relative (%)
Sud Muntenia	Total	3,343,770	3,327,723	3,312,342	3,309,182	3,272,600	3,252,112	3,229,899	3,203,124	-140,646	-4.21%
	Rural	1,906,025	1,899,724	1,889,251	1,878,293	1,867,725	1,859,209	1,846,429	1,831,562	-74,463	-3.91%
Argeș	Total	658,421	655,633	653,212	650,332	647,707	644,726	641,603	637,880	-20,541	-3.12%
	Rural	334,884	334,020	332,879	331,453	330,104	329,026	327,244	325,141	-9,743	-2.91%
Călărași	Total	325,353	324,089	322,394	320,302	318,658	316,634	314,250	311,084	-14,269	-4.39%
	Rural	194,795	194,327	193,345	192,160	190,995	189,894	188,387	186,446	-8,349	-4.29%
Dâmbovița	Total	536,623	535,852	533,954	531,715	529,700	527,842	525,263	522,195	-14,428	-2.69%
	Rural	362,081	362,304	361,463	360,543	359,546	359,260	357,885	356,152	-5,929	-1.64%
Giurgiu	Total	282525	281869	280114	278630	277538	276413	274964	<u>272768</u>	-9,757	-3.45%
	Rural	190033	189980	188558	187622	186769	186473	185499	<u>184030</u>	-6,003	-3.16%

Ialomița	Total	301342	299880	298203	296162	295079	292965	291075	<u>288379</u>	-12,963	-4.30%
	Rural	158982	158219	157186	156076	155064	154035	152726	<u>151317</u>	-7,665	-4.82%
Prahova	Total	827940	823687	819498	815741	811627	806504	801618	<u>795931</u>	-32,009	-3.87%
	Rural	402513	401113	399536	397845	395857	394338	392510	<u>390414</u>	-12,099	-3.01%
Teleorman	Total	411566	406713	401807	396522	392291	387028	381126	<u>374887</u>	-36,679	-8.91%
	Rural	262737	259761	256284	252594	249390	246183	242178	<u>238062</u>	-24,675	-9.39%

Sursa: Direcția Regională de Statistică Călărași

Tabel nr. 9.5. - Structura pe grupe mari de vârste a populației din mediul rural și indicatorii demografici derivați, la nivelul anului 2018

	0-14 ani	15-64 ani	65 ani și peste	Rap. de dependență demografică	Rap. de dependență demografică al vârsnicilor	Rata îmbătrânirii demografice ‰
Sud Muntenia	269,925	1,210,699	359,970	55.18%	31.21%	259.09
Argeș	45,831	216,979	63,523	50.40%	29.28%	254.48
Călărași	30,025	122,113	35,388	53.57%	28.98%	260.37
Dâmbovița	54,904	241,237	61,247	48.15%	25.39%	222.99
Giurgiu	27,387	120,255	37,288	53.78%	31.01%	280.20
Ialomița	24,715	97,648	29,804	55.83%	30.52%	265.88
Prahova	57,420	264,598	69,829	48.09%	26.39%	228.29
Teleorman	29,643	147,869	62,891	62.58%	42.53%	341.94

Sursa: Institutul Național de Statistică

Rata îmbătrânirii era mai accentuată în județele Teleorman și Giurgiu (341,94‰, respectiv 280,20‰ pentru mediul rural), la polul opus situându-se județele Prahova și Dâmbovița (228,29‰, respectiv 222,99‰).

La nivel național, în 2017, regiunea Sud Muntenia a ocupat primul loc în ceea ce privește ponderea populației vârstnice (65 de ani și peste) în totalul populației.

2.9.3.2. PRINCIPALII INDICATORI AI MIȘCĂRII NATURALE

Un factor demografic cu impact major asupra dinamicii populației și a dimensiunii comunităților rurale îl constituie sporul natural, a cărui caracteristică după 1990 a fost una negativă, cea mai scăzută valoare atingându-se în 1996 (-3,01‰). La această situație se adaugă migrația internă și externă, fenomen demografic social și economic complex, cu implicații majore în evoluția numărului persoanelor domiciliat în mediul rural și în structura demografică a acestuia. Un alt factor cu impact major care a condus la scăderea populației mediului rural îl reprezintă fenomenul de îmbătrânire a populației, determinat de o serie de factori demografici și socio-economici.

2.9.3.3. PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ

Forța de muncă din mediul rural poartă amprenta specificului economiei rurale dominată de sectorul primar, aceasta constituind una din resursele cheie ale dezvoltării rurale.

Populația din mediul rural este ocupată preponderent în agricultură, cu statut de lucrător familial și dispune de un nivel de educație mai redus, comparativ cu mediul urban.

Rata de activitate a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) din mediul rural din regiunea Sud Muntenia a crescut de la 64,8% în anul 2012 la 66,9% în 2017. De asemenea, în mediul urban s-a înregistrat o creștere de la 64,2% la 68,7% în 2017. O cauză a acestei evoluții o reprezintă, în principal, creșterea rapidă în mediul rural a numărului persoanelor inactive, respectiv pensionarii.

Tabel nr. 9.6. - Rata de activitate, rata de ocupare și rata șomajului BIM în regiunea Sud Muntenia, pe nivele de educație și medii rezidențiale, în 2017

		Total	Nivel de educație		
			Superior	Mediu	Scăzut
Rata de activitate					
Total		65,4	89,3	71,8	48,0
	65,0	90,6	69,1	31,5	31,5
	65,8	83,2	74,5	54,2	54,2
Rata de ocupare					
Total					
	59,7	83,9	64,9	44,2	26,5

	57,9	85,2	60,9	26,5	50,9
Rata șomajului BIM		61,1	77,9	68,8	50,9
Total					
					15,1
	8,3	6,0	9,6	6,6	5

Sursa: Institutul Național de Statistică

Tabel nr. 9.7. - Evoluția ratei de activitate pe grupe de vârstă, în mediul rural din regiunea Sud Muntenia (%)

Grupa de vârstă	Mediul de rezidență	2012	2013	2014	2015	2016	2017
15 - 64 ani	Total	64,6	66,1	66,8	66,9	66,1	67,6
	Urban	64,2	65,5	66,2	65,8	66,9	68,7
	Rural	64,8	66,4	67,3	67,7	65,5	66,9
15 ani și peste	Total	53,6	55	55,5	54,4	53	54,2
	Urban	54,1	54,9	55,2	54,3	54,6	55,6
	Rural	53,3	55,1	55,7	54,5	52	53,2

Sursa: Institutul Național de Statistică

În ceea ce privește schimbările demografice, îmbătrânirea populației din mediul rural are efecte directe și asupra pieței muncii și nivelului de ocupare. Astfel, tabelul de mai jos ilustrează evoluția ratei de ocupare pe grupe de vârstă pentru persoanele ce locuiesc în mediul rural din regiunea Sud Muntenia.

Tabel nr. 9.8. - Evoluția ratei de ocupare pe grupe de vârstă, în mediul rural din regiunea Sud Muntenia (%)

Grupa de vârstă	Mediul de rezidență	2012	2013	2014	2015	2016	2017
15 - 64 ani	Total	58,1	59,4	60,5	59,7	59,9	62,8
	Urban	56,8	58,3	59,1	58,3	60,3	64,5
	Rural	59,1	60,2	61,5	60,7	59,6	61,7
15 ani și peste	Total	48,5	49,8	50,5	48,8	48,3	50,5
	Urban	47,9	48,9	49,3	48,1	49,3	52,2
	Rural	49	50,4	51,3	49,3	47,6	49,3

Sursa: Institutul Național de Statistică

Se poate observa cu ușurință că, în intervalul 2012 – 2017, rata de ocupare a populației cu vârstă cuprinsă între 15 – 64 de ani, din mediul rural a avut o tendință liniară, înregistrându-se o mică scădere în anul 2016.

Luând în considerare tendințele forței de muncă la nivel regional și considerând gradul de participare a populației la activitatea agricolă, județele care înregistrează cel mai mare deficit de forță de

muncă sunt județele Telorman și Giurgiu. Nu se poate discuta despre un excedent de forță de muncă la nivelul regiunii, însă se poate concluziona că județul cel mai apropiat de această situație, în ceea ce privește agricultura, este județul Călărași.

2.9.4. AGRICULTURA ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Condițiile naturale favorabile de care dispune regiunea Sud Muntenia, creează posibilitatea dezvoltării tuturor sectoarelor agricole, potențialul în acest domeniu fiind sprijinit și de întinsele suprafețe de câmpie acoperite cu soluri fertile din jumătatea sudică a regiunii, de pășunile și fânețele naturale situate în regiunile de podiș și dealuri subcarpatice, de pajiștile montane din nordul regiunii care favorizează dezvoltarea creșterii animalelor dar și de condițiile pedo-climatice din regiunea deluroasă deosebit de prielnice dezvoltării pomiculturii și viticulturii.

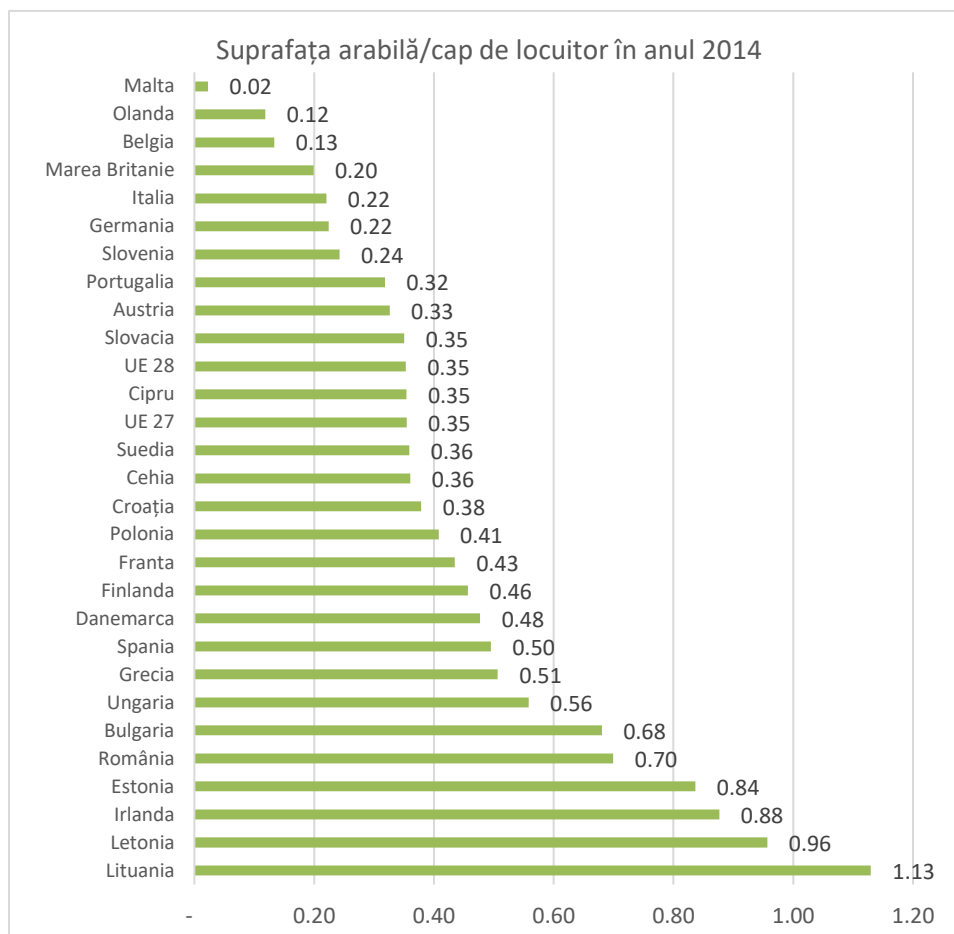
2.9.4.1. STRUCTURA TERENURILOR AGRICOLE ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

În perioada 2014 – 2017, suprafața agricolă a regiunii a înregistrat o tendință descrescătoare, însă cu o intensitate mai redusă față de trendul național, cu doar 0,28% față de 0,54% la nivelul țării.

Astfel, dacă în anii 1950 - 1960 fenomenul migrațional se manifesta dinspre rural către urban, culminând în anii 1970 cu industrializarea masivă a țării și creșterea gradului de urbanizare, începând cu anii 1990 și până în prezent regiunea se confruntă cu efectul invers al acestui fenomen și anume părăsirea zonelor urbane care nu mai puteau asigura susținerea economică, către mediul rural. Acest fenomen s-a agravat odată cu izbucnirea, în anul 2008, a recesiunii financiare mondiale, iar implicațiile crizei economice asupra agriculturii sunt detaliate pe larg în subcapitolul 2.7. Economia regiunii Sud Muntenia.

Raportul dintre suprafața arabilă a țării și numărul de locuitori denotă faptul că fiecărui locuitor din România îi revin circa 0,7 ha teren arabil, valoare superioară multor țări din Uniunea Europeană și aproape dublă față de media UE 27, care este de 0,35 ha/locuitor.

Grafic nr. 9.1 – Evoluția suprafeței arabile pe cap de locuitor în Europa, în anul 2014

Sursa: Eurostat

Astfel, în anul 2014, suprafața agricolă a regiunii Sud Muntenia era de 2.433.534 mii ha, respectiv 70,63% din suprafața totală a regiunii și 16,63% din suprafața agricolă a României, ocupând astfel prima poziție la nivel național. De asemenea, regiunea ocupă poziția de lider la nivel național și în ceea ce privește suprafața de teren arabil (1.965,2 mii ha, reprezentând 57,04% din suprafața totală a regiunii și 13,44% din suprafața terenului agricol la nivel național), cât și în cazul suprafețelor acoperite de livezi (41.176 ha, reprezentând 1,6% suprafața totală a regiunii și 20,9% din suprafața totală de livezi la nivel național).

La nivel județean, cele mai mari ponderi ale suprafețelor agricole se înregistrează în Teleorman (20,5%) și Călărași (17,48%), iar cele mai mici ponderi în Prahova (11,2%) și Dâmbovița (10,2%).

Tabel nr. 9.9. - Modul de utilizare al terenurilor la 31 decembrie 2014 (ha)

	Suprafața totală	Suprafața agricolă	Din care:					Fond forestier *)	Ape și bălți	Alte suprafețe **)
			Teren arabil	Pășuni	Fânețe	Vii	Livezi			
România	23839071	14630072	9,405,024	3272165	1556246	209417	196941	6734003	831495	8,377,504

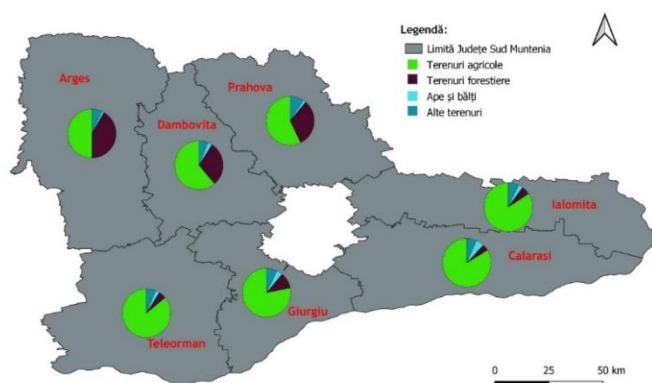
Sud Muntenia	3445299	2433534	1,969,292	286449	108792	28173	41176	671811	98040	913,725
Argeș	682631	342347	172,447	97822	49076	974	20569	284501	9414	330,870
Călărași	508785	425798	410,677	10482	208	4395	207	22156	27270	55,717
Dâmbovița	405427	247915	175,347	42474	20029	329	9745	121080	10977	146,535
Giurgiu	352602	275611	260,127	12316	82	3664	584	37943	14102	62,889
Ialomița	445289	374495	351,830	18131	38571	3934	284	26152	13085	57,709
Prahova	471587	269449	144,267	69824	826	8235	9574	150287	8179	193,959
Teleorman	578978	497919	454,597	35400	826	6642	213	29692	15013	66,046

Sursa: Institutul Național de Statistică - Tempo online

Fond forestier*) = păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră

Alte suprafețe**) = terenuri neagricole+construcții+căi de comunicații și căi ferate+terenuri degradate și neproductive

Grafic nr. 9.2. – Modul de folosință al terenurilor, pe județe, în anul 2017

Sursa: hartă preluată din "Sprijin orizontal pentru actualizarea documentelor strategice programatice post 2020 (Planul de Dezvoltare Regională și Strategia de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia)", realizat în anul 2019

2.9.4.2. ZONAREA PRODUCȚIEI AGRICOLE

Conform datelor primite de la Direcțiile pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală din fiecare județ care compun regiunea Sud Muntenia, se conturează mai multe zone pedoclimatice care au diferite caracteristici, priorități tehnologice și direcții de dezvoltare, după cum urmează:

Județul Argeș

În partea de sud a județului, în zonele Pitești - Bârla, Pitești - Miroși, Pitești - Leordeni specific este cultivarea cerealelor și a plantelor uleioase, iar în partea de nord a județului, reprezentând Pitești - Câmpulung, Pitești - Nucșoara, Pitești - Sălătrucu este caracteristică activităților agricole de creștere a animalelor și a pomiculturii.

Județul Dâmbovița

Partea de sud a județului, se remarcă prin specializarea în producția de legume, respectiv în zona Slobozia, Moară – Brezoele - Lungulețu, în timp ce nord-vestul județului este axat pe producția de fructe, în zona Voinești-Mănești.

Județul Prahova

Arealul format de localitățile Târgșorul Vechi, Șirna, Pucheni, Gherghița, Drăgănești, Ciorani, Baba Ana, situate în zona de sud, est, sud-est a județului este specializat pe culturile de cereale și plante uleioase iar partea de nord a județului, arealul determinat de localitățile Slănic, Drajna, Posești, Starchiojd, Valea Călugărească, Iordăcheanu, Salcia, predomină creșterea animalelor, viticultura și pomicultura.

În județele din partea de sud a regiunii, respectiv Teleorman, Giurgiu, Călărași și Ialomița, suprafețele agricole sunt cultivate cu cereale pentru boabe, plante uleioase, plante de nutreț și legume.

ZONELE CU POTENȚIAL AGRICOL INEFICIENT VALORIFICAT

La nivelul anului 2017, în regiunea Sud Muntenia situația terenurilor degradate și neproductive indica un număr de 33.527 ha încadrate în această categorie. Cea mai mare suprafață a terenurilor degradate și neproductive se regăsea în județul Argeș (10.990 de terenuri degradate și neproductive), urmat de Prahova (8.337 hectare), cele mai puține astfel de terenuri fiind înregistrate în județele Dâmbovița (1.961 ha) și Giurgiu (1.324 ha).

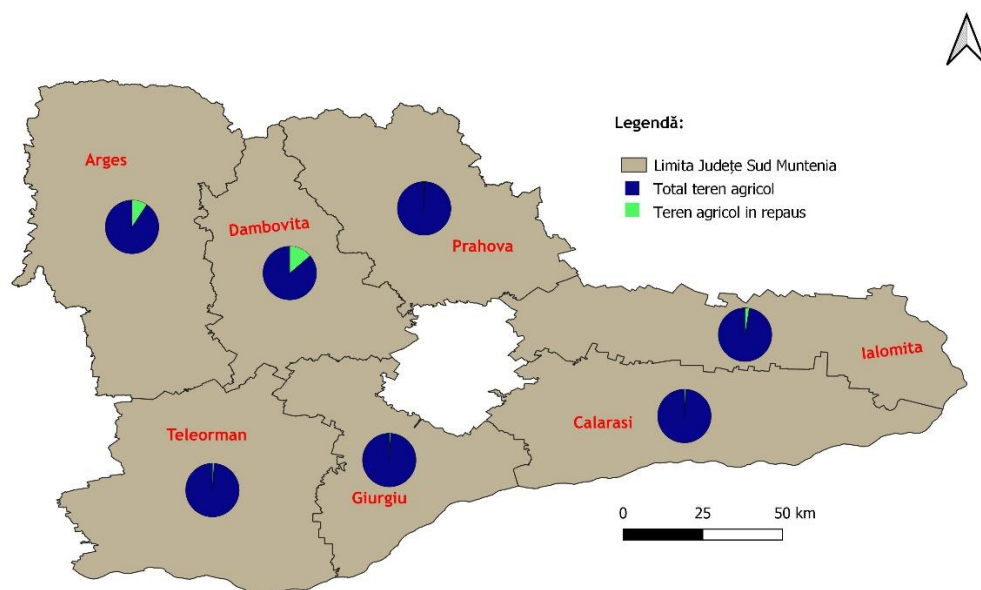
Tabel nr. 9.10. - Terenuri degradate și neproductive în regiunea Sud Muntenia, în 2017 (ha)

Regiune/Județ	Total	Din care proprietate privată
Sud Muntenia	33527	19715
Argeș	10990	7517
Călărași	2425	817
Dâmbovița	1961	972
Giurgiu	1324	963
Ialomița	5639	1578
Prahova	8337	6075
Teleorman	2851	1793

Sursa: Institutul Național de Statistică

Prin urmare, putem afirma că productivitatea muncii din sectorul agricol este una foarte scăzută, pe fondul dotării deficitare cu echipamente și a tehnologiilor inadecvate producției, precum și a neutilizării complete și eficiente a potențialului agricol.

Grafic nr. 9.3. – Suprafața terenurilor necultivate, în anul 2017

Sursa: hartă preluată din “Sprijin orizontal pentru actualizarea documentelor strategice programatice post 2020 (Planul de Dezvoltare Regională și Strategia de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia”, realizat în anul 2019

Din graficul anterior, suprafața terenurilor neutilizate la nivel regional era de 49.700 ha, la care se adaugă 81.300 ha de terenuri aflate în repaus. Prin urmare, peste 100.000 de hectare din regiunea Sud Muntenia (circa 5% din suprafața agricolă totală) nu sunt utilizate.

Acțiunile specifice pentru valorificarea terenurilor neutilizate, coroborate cu relieful și clima regiunii Sud Muntenia, favorizează dezvoltarea unor sisteme de obținere a energiei regenerabile (eoliană și solară). În acest sens, la nivelul regiunii există preocupări de punere în valoare a acestui potențial în special în județele din sudul regiunii. Aceste preocupări privind valorificarea potențialului solar și eolian au fost incluse totodată în Strategiile de Dezvoltare Locală, iar din analiza acestora reiese faptul că în județul Ialomița au fost și identificate asemenea zone (Fierbinți, Urziceni, Reviga, Slobozia, Gura Ialomiței, Platonești, Giurgeni). De asemenea, investițiile pot fi direcționate și către împădurirea terenurilor degradate și neproductive, acest lucru ducând la o îmbunătățire a condițiilor de mediu în regiune.

2.9.4.3. PRODUCȚIA AGRICOLĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

În anul 2017, valoarea producției a fost de 6.859,5 mii de lei (18,54% din valoarea producției agricole a României), regiunea Sud Muntenia situându-se astfel pe locul 1 la nivel național. Contribuția

agriculturii, silviculturii și pisciculturii în formarea Produsului Intern Brut (PIB) la nivelul regiunii se situa, în anul 2017, la 6,78%, față de 1,1% la nivelul UE.

Călărași este județul cu cea mai mare pondere din valoarea producției agricole regionale (17,87%), urmat de Ialomița (17,07%), pe ultimele două locuri situându-se județele Giurgiu (aprox. 11%) și Prahova (aprox. 10%).

Din totalul producției agricole la nivelul regiunii, cea mai mare pondere o deținea sectorul vegetal cu 73,97%, comparativ cu 67,79% la nivel național, urmat de producția animală cu 15,07% față de 30,99% la nivel de țară și sectorul de servicii agricole cu 0,79% față de 1,2% la nivel național.

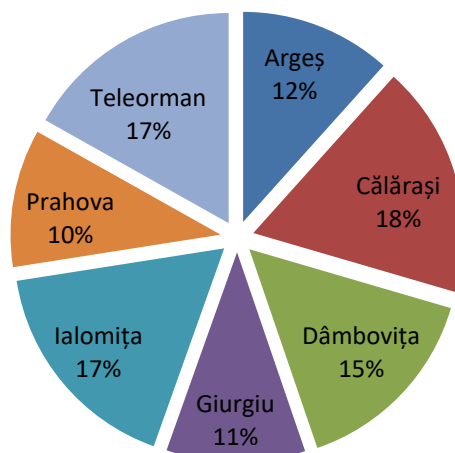
După forma de proprietate, sectorul privat avea o pondere covârșitoare de 78,9% din valoarea producției agricole regionale, peste media națională de 73,3%.

Tabel nr. 9.11. - Valoarea producției agricole obținute în regiunea Sud Muntenia, în anul 2017 (mii lei)

	Total	Vegetală	Animală	Servicii
România	78494105	53216739	24331854	945512
Sud Muntenia	15071245	11148454	3803382	119409
Argeș	1755067	1108068	646033	966
Călărași	2694439	1953476	694997	45966
Dâmbovița	2294421	1782455	510686	1280
Giurgiu	1612520	1254471	352507	5542
Ialomița	2573697	2071165	455744	46788
Prahova	1600670	951603	643909	5158
Teleorman	2540431	2027216	499506	13709

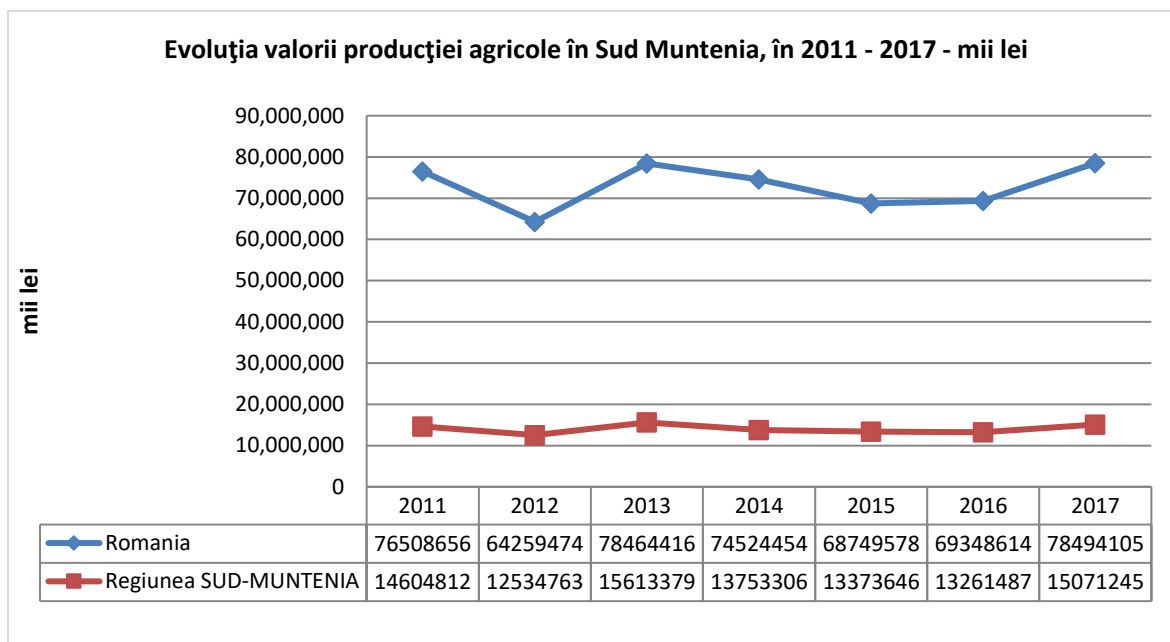
Sursa: Institutul Național de Statistică

Grafic nr. 9.4. – Ponderea județelor în valoarea producției agricole regionale realizate, în 2017

Sursa : calcule proprii

Grafic nr. 9.5. – Evoluția valorii producției agricole în Sud Muntenia, în 2011 - 2017 (mii lei)

Sursa: calcule proprii

În anul 2017 au fost cultivate 96,8 % din totalul suprafeței arabile din regiunea Sud Muntenia. Producția vegetală a fost orientată în special spre culturile cu cereale pentru boabe, pe o suprafață de 63,9% din suprafața totală cultivată la nivel regional (principalele culturi sunt, în ordine: grâul și secara, porumbul), a plantelor uleioase, 26,1% din total, a plantelor de nutreț, 1,57% și a legumelor, 2,2% din suprafețele cultivate.

La nivel de județe, culturile de cereale boabe au ocupat cele mai mari suprafețe în județele din sudul regiunii, îndeosebi în Teleorman (62,86% din suprafața cultivată la nivel județean și 22,1% din suprafața cultivată la nivel regional) și Călărași (64,85% din suprafața de la nivel județean și 21,7% din suprafața cultivată la nivel de regiune). O situație detaliată pe județe se poate observa în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 9.12. - Suprafețele agricole cultivate în anul 2017 - principalele culturi (ha)

	Suprafața cultivată totală	Cereale boabe	Din care cele mai importante:			Legumi -noase	Cartofi	Plante uleioase, inclusiv floarea-soarelui	Legume	Furaje verzi
			Grâu și secară	Orz, orzoaică și ovăz	Porumb					
România	7,807,379	5,040,646	2,176,945	697,204	2,098,394	37,637	241,349	1,409,706	262,692	851,485
Sud Muntenia	1,864,136	1,191,855	582,500	115,275	454,640	38,161	16,599	487,323	41,157	29,416
Argeș	153,976	117,322	44,721	4,035	56,037	308	2,510	18,441	4,395	3,445
Călărași	404,528	251,844	128,306	29,720	92,159	12,940	273	124,217	1,465	1,924

Dâmbovița	162,970	112,822	35,264	8,467	58,988	2,191	9,670	18,709	13,239	4,713
Giurgiu	241,306	156,142	82,619	25,041	44,581	3,710	577	61,974	4,345	4,975
Ialomița	350,346	206,602	100,210	17,255	85,008	9,001	136	115,014	7,408	2,281
Prahova	142,118	88,741	33,205	5,071	49,444	1,062	2,392	33,323	4,097	3,850
Teleorman	408,892	258,382	158,175	25,686	68,423	8,949	1,041	115,645	6,208	8,228

Sursa: Institutul Național de Statistică

Producțiile vegetale la hectar au avut evoluții diferite de-a lungul perioadei analizate 2015-2018, înregistrându-se creșteri în cazul producțiilor de porumb (55,32% în 2018 față de 2015), grâu (-81,89% în 2018 față de 2015) și a celor de orz-orzoaică (101,6% în 2018 comparativ cu 2015). Creșteri ale producției medii s-au înregistrat în cazul plantelor uleioase.

Cea mai importantă creștere au avut-o culturile de legume în solarii. Producțiile obținute precum și evoluția de-a lungul perioadei analizate la principalele culturi sunt foarte mici în comparație cu potențialul regiunii, ceea ce denotă o productivitate scăzută a agriculturii.

De asemenea, producțiile totale înregistrează mari fluctuații de la un an la altul, influențate de nivelul dotărilor tehnice necorespunzătoare și a modului de exploatare practicat, a fragmentării terenurilor și a condițiilor climatice (mai ales în anii secetoși).

Creșterea productivității poate fi influențată de utilizarea soiurilor certificate de Institutul Național de Cercetare și Dezvoltare Agricolă Fundulea, care este recunoscută drept cea mai importantă unitate de cercetare agricolă din România datorită atât rezultatelor obținute în diferitele sectoare ale cercetării agricole privind cerealele, plantele tehnice și furajere, cât și în valorificarea acestor rezultate de către cultivatori.

Înființarea sa a făcut posibilă continuarea bogatei tradiții a cercetărilor agricole organizate în România încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, în scopul abordării științifice și rezolvării unor obiective prioritare pentru agricultura națională.

Tabel nr. 9.13. - Producția vegetală obținută în anul 2017 la principalele culturi (tone)

	Cereale boabe	Din care:			Legumi- noase	Cartofi	Plante uleioase	Legume	Furaje verzi
		Grâu și secară	Orz, orzoaică și ovăz	Porumb					
România	27,138,884	10,063,113	2,314,498	14,326,097	301,680	3,116,912	4,986,458	3,638,447	3,032,111
Sud Muntenia	6,681,304	2,985,959	594,135	3,019,963	104,904	306,383	1,459,071	724,108	375,334
Argeș	546,660	188,726	30,386	304,315	722	41,753	48,574	60,832	34,563
Călărași	1,597,346	711,881	170,649	711,259	33,751	1,890	383,733	17,395	50,765
Dâmbovița	476,081	137,692	43,734	284,143	4,752	212,278	45,994	299,062	61,399

Giurgiu	809,916	386,978	112,046	297,957	10,167	6,063	191,022	73,047	49,688
Ialomița	1,424,336	600,688	95,301	711,300	27,462	1,581	365,997	132,730	35,380
Prahova	462,329	152,335	20,976	287,216	2,808	25,307	86,651	49,957	51,137
Teleorman	1,364,636	807,659	121,043	423,773	25,242	17,511	337,100	91,085	92,402

Sursa: Institutul Național de Statistică

Regiunea Sud Muntenia deține 15,41% din suprafața ocupată cu vii pe rod a României și a realizat 7,93% din producția națională în anul 2017.

Județul Prahova a ocupat primul loc în ceea ce privește producția de struguri (84,54% din producția regională de struguri), cu o suprafață ocupată de vii în proporție de 27,09% din suprafața viilor la nivel regional, fiind inclus în zona viticolă Dealu Mare, faimoasă zonă viticolă care cuprinde și județul Buzău. O influență mare asupra producțiilor obținute o are și Institutul de Cercetare Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație de la Valea Călugărească, prin crearea unor soiuri aclimatizate precum și Institutul Național de Cercetare și Dezvoltare pentru Biotehnologii în Horticultură Ștefănești.

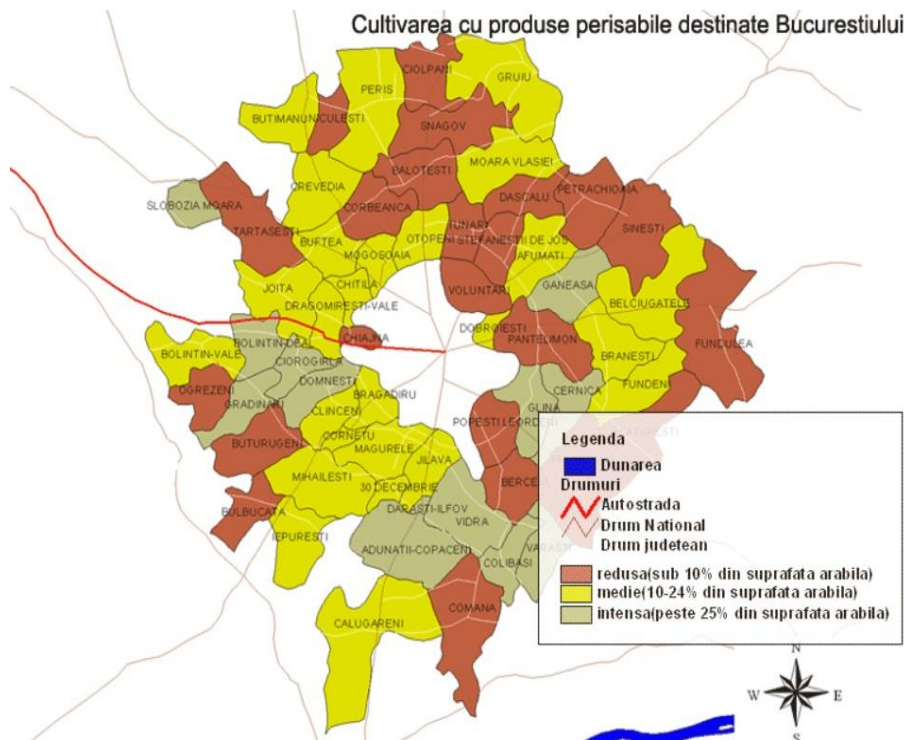
În ceea ce privește suprafața cultivată cu pepeni verzi și galbeni în anul 2017, aceasta reprezenta 18,16% din suprafața totală cultivată cu pepeni verzi și galbeni la nivel național și 0,22% din suprafața agricolă a regiunii. Producția agricolă de pepeni a regiunii, la nivelul anului 2017, a reprezentat 18,16% din producția de pepeni de la nivel național, ocupând locul 6 la acest indicator. Cele mai mari producții au fost obținute în județele Ialomița (66,297% din producția regională) și Teleorman (14,29%) (a se vedea tabelul numărul 1.2.9.2 din anexe).

Regiunea Sud Muntenia a obținut, în anul 2017, o producție de 213.173 tone de fructe, respectiv 20,13% din producția de fructe de la nivel național, ocupând locul 1 la producția de fructe. Cele mai mari producții de fructe s-au înregistrat în județele Argeș (36,31% din producția regională) și Dâmbovița (35,69%).

Din componența producției regionale, cele mai mari ponderi le dețin prunele, cu 24,96% din producția totală de fructe (Argeș) și merele cu 20,55% (Dâmbovița) (a se vedea tabelul numărul 1.2.9.3 din anexe).

Aceste rezultate se datorează coordonării integrate a întregii activități din pomicultura românească prin sectoarele de bază ale unităților de cercetare în domeniul pomicol cum ar fi: Institutul de Cercetare și Dezvoltare Pomicolă Mărăcineni, Stațiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Pomicultură Voinești, Institutul de Cercetare și Dezvoltare Agricolă Albota.

Grafic nr. 9.6 – Zonele pe care se cultivă produse perisabile destinate Bucureștiului

Sursa: zmb.ro

Conform figurii anterioare se disting mai multe tipuri de zone pe care se cultivă produse perisabile, această clasificare fiind făcută în funcție de mărimea suprafețelor cultivate, aceste suprafețe care au ca piață de desfacere Bucureștiul.

Județul Călărași contribuie cu 6.6un aport de nivel mediu prin comunele Fundeni și Belciugatele și redus prin comunele Fundulea, Plătărești și Frumușani.

Similar, județul Dâmbovița contribuie la deservirea Bucureștiului cu produse perisabile printr-un aport intens prin comuna Slobozia Moară, o contribuție medie au comunele Crevedia și Butimanu iar o contribuție redusă comunele Niculești și Tărtășești.

În județul Giurgiu, suprafețele cultivate care au ca piață de desfacere Bucureștiul se găsesc în comunele Bolintin-Deal, Grădinaru, Adunații-Copăcenii, Colibași, Vărăști, o contribuție medie se înregistrează în comunele Joița, Bolintin-Deal, Mihăilești, Iepurești, Călugăreni și o contribuție redusă în comunele Comana, Bulbucata, Buturugeni, Ogrezeni.

În județul Ialomița, comuna Sinești are o contribuție redusă prin suprafața pe care se cultivă produse perisabile ce au ca piață de desfacere Bucureștiul.

2.9.4.4. PARCUL DE MAȘINI AGRICOLE DIN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Parcul de tractoare și mașini agricole din regiunea Sud Muntenia număra, în anul 2017, 34.673 de tractoare agricole fizice (reprezentând 16,30% din numărul total de tractoare agricole de la nivel național),

28.258 de pluguri pentru tractor (16,66% din total), 16.827 de semănători mecanice (21,02% din parcul național), 6.896 de cultivatoare mecanice (23,26% din total) și 26.690 de combine pentru recoltat cereale (18,21% din parcul național).

În comparație cu anul 2011, la nivelul anului 2017 numărul tractoarelor a crescut doar cu 0,08% (comparativ cu 0,16% la nivel național), numărul combinelor de recoltat cereale a scăzut cu 0,03% (față de creșterea de 0,05% la nivel național), numărul plugurilor a crescut cu 0,12% (față de 0,16% la nivel național), iar numărul cultivatoarelor mecanice a crescut cu 0,02% (la egalitate cu nivelul național).

Suprafața medie ce revine unui tractor este de 73,54 de hectare la nivelul anului 2014, valoare apropiată de media națională. Cea mai mare suprafață medie agricolă care revine unui tractor se întâlnește în județul Ialomița, 106,90 hectare, iar la polul opus se află Dâmbovița cu 38 hectare.

Tabel nr. 9.14. - Parcul de mașini agricole din regiunea Sud Muntenia, la sfârșitul anului 2017 (număr)

	Tractoare fizice	Pluguri pt. tractor	Cultivatoare mecanice	Semănători mecanice	Combine pt. recoltat cereale	Combine pt. recoltat furaje
România	212730	169647	29648	80038	26690	1069
Sud Muntenia	34673	28258	6896	16827	4859	104
Argeș	5191	6098	785	2575	735	22
Călărași	5262	4205	1224	2988	1059	40
Dâmbovița	7083	4733	1354	2218	574	17
Giurgiu	3751	3180	668	1958	433	1
Ialomița	3818	2453	683	1774	734	8
Prahova	2674	1777	385	986	296	8
Teleorman	6894	5812	1797	4328	1028	8

Sursa: Institutul Național de Statistică - Tempo online

În acest sens, în vederea îmbunătățirii dotării tehnice, în perioada 2013 – 2018 s-a acordat sprijin financiar pentru achiziționarea de tractoare, combine, mașini agricole prin Programul Național pentru Dezvoltare Rurală 2014 – 2020.

Din analiza rapoartelor de progres aferente perioadei 2014 – 2019, emise de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, pe Programul Național pentru Dezvoltare Rurală măsurile 41, 41a, 42 și 42a, reiese că au fost aprobate și semnate 453 de proiecte în regiunea Sud Muntenia, însă numărul acestora nu acoperă nevoile agricultorilor la nivel de regiune.

2.9.4.5. ÎNGRĂȘĂMINTE UTILIZATE ÎN AGRICULTURĂ

În regiunea Sud Muntenia s-a aplicat, în anul 2017, o cantitate de 140.518 tone de îngrășăminte chimice, pe o suprafață cultivată de 1.864.136 ha (76,60% din suprafața agricolă a regiunii), ceea ce reprezintă 24,16% din cantitatea totală folosită la nivel național. În raport cu suprafața pe care s-au aplicat, cantitatea medie de îngrășăminte chimice a fost, la nivel regional, de 73,18 kg/ha, cu 6,77% mai puțin decât media națională. La nivel județean, cele mai mari cantități medii la hectar s-au înregistrat în județele Prahova (88,60 kg/ha) și Dâmbovița (86,89 kg/ha), iar cele mai reduse în județele Argeș (32,67 kg/ha) și Giurgiu (50,69 kg/ha).

La nivelul anului 2017, îngrășăminte naturale au fost aplicate pe o suprafață de 50.442 ha la nivel de regiune, cantitatea folosită fiind de 633.079 de tone. Cele mai mari cantități de îngrășăminte naturale au fost aplicate în județele Argeș (18,83 tone) și Teleorman (13,70 tone), iar cele mai scăzute cantități în județele Giurgiu (3 tone), Călărași (8 tone) iar în județul Ialomița 0 tone. În raport cu suprafața pe care s-au aplicat, cantitatea medie de îngrășăminte naturale a fost de 12,55 tone/ha la nivel regional, sub media națională.

Privitor la cantitatea de îngrășăminte naturale administrate la nivel intra-regional, sunt județe care, de-a lungul perioadei analizate 2011 – 2017, au avut o evoluție pozitivă, cum ar fi județul Călărași care a avut o creștere de 274% și județul Teleorman de 37%. La polul opus se regăseau județele Giurgiu și Dâmbovița, cu scăderi semnificative de 100%, respectiv 75% ale cantității de îngrășăminte naturale aplicate, iar în județul Ialomița începând cu anul 2012 nu s-au mai folosit îngrășămintele naturale în agricultură.

Tabel nr. 9.15. - Îngrășăminte utilizate în agricultură în regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

	Îngrășăminte chimice utilizate (tone)	Suprafața pe care s-au aplicat îngrășăminte chimice (ha)	Îngrășăminte chimice/ suprafață cultivată (kg)	Îngrășăminte chimice/ supr. pe care s-au aplicat îngrășăminte (kg)	Îngrășăminte naturale utilizate (tone)	Suprafața pe care s-au aplicat îngrășăminte naturale (ha)	Îngrășăminte naturale/ supr. pe care s-au aplicat îngrășăminte (tone)
România	581470	7272565	69,99	79,95	12625073	708364	17,82
Sud Muntenia	140518	1920106	75,38	73,18	633079	50442	12,55
Argeș	7355	225124	47,77	32,67	226000	12000	18,83
Călărași	21912	305957	54,17	71,62	49840	6230	8,00
Dâmbovița	10331	118899	63,39	86,89	145424	13820	10,52
Giurgiu	10643	209943	44,11	50,69	150	50	3,00
Ialomița	40102	467770	114,46	85,73	0	0	0

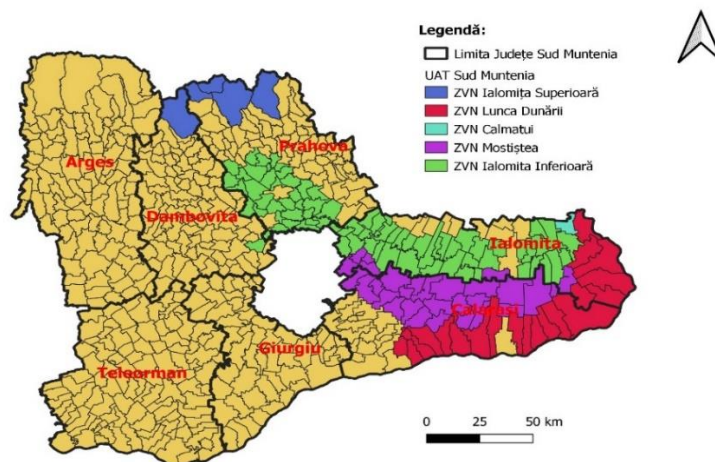
Prahova	15779	178093	111,03	88,60	153615	14105	10,89
Teleorman	34396	414320	84,12	83,02	58050	4237	13,70

Sursa: Institutul Național de Statistică

Zonele vulnerabile la nitrați, proveniți din surse agricole, au fost identificate inițial în anul 2003 și ulterior în anul 2008. La momentul elaborării Planului Național de Management, în anul 2016, s-au păstrat aceleași zone vulnerabile la nitrați.

Astfel, la acest moment, rezultă 1.963 de localități, ceea ce reprezintă 137.565 kmp, adică aproximativ 58% din suprafața țării. Nu au fost incluse municipiile, municipiile reședință de județ aflate în zonele cu potențial de transmitere al nitraților către corpurile de apă, deoarece nu au în principal activități agricole. Lista completă a localităților pe județe unde există surse de nitrați din activități agricole a fost publicată în MO nr.851/18.12.2008, acestea fiind aprobate prin Ordin de Ministru (OM) al MM/MADR nr.1552/743/2008. Pe teritoriul spațiului hidrografic Buzău - Ialomița aferent regiunii Sud Muntenia au fost desemnate 136 de localități în care există nitrați proveniți din surse agricole, acestea fiind grupate în 5 zone vulnerabile: Lunca Dunării 1, Ialomița Inferioară, Ialomița Superioară, Calmățui și Mostiștea (grafic nr. 9.7.)

Grafic nr. 9.7. - Zonele vulnerabile la poluarea cu nitrați din surse agricole

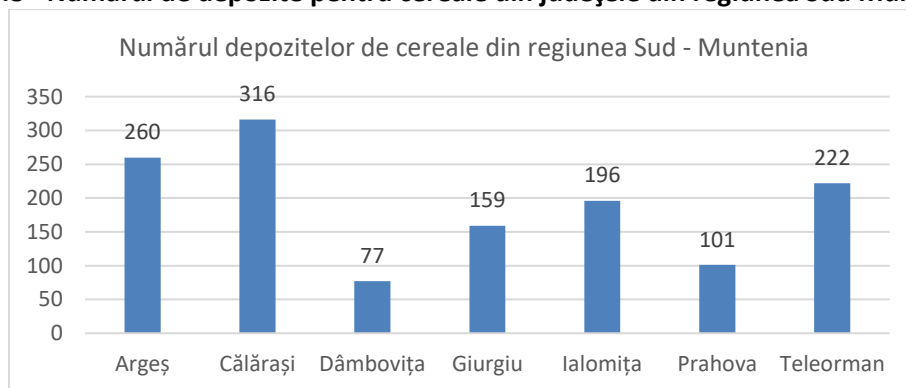
Sursa : Administrația Bazinală de Apă Buzău – Ialomița

2.9.4.6. DEPOZITE DE PRODUSE AGRICOLE

Capacitatea de depozitare este împărțită între silozurile pentru cereale și magazine. La nivelul anului 2018, în regiunea Sud Muntenia funcționau 1.331 de spații autorizate pentru depozitarea produselor agricole.

Cele mai multe spații de depozitare, 316, se regăsesc la nivelul județului Călărași, urmat de județul Argeș, cu 260 spații și de județul Teleorman cu 222 spații. La polul opus, se află județele Dâmbovița cu 77 de spații și Prahova cu 101 spații de depozitare.

Grafic nr. 9.8 - Numărul de depozite pentru cereale din județele din regiunea Sud Muntenia (2017)

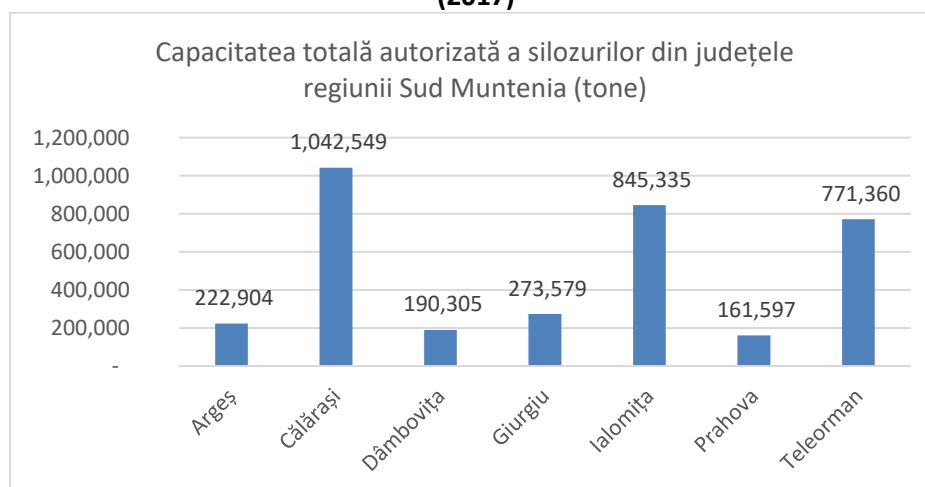

Sursa: MADR.RO

Referitor la spațiile existente în silozuri, cea mai mare capacitate se regăsește la nivelul județului Călărași, peste 1 milion de tone, urmat de județul Ialomița cu 0,85 milioane de tone și Teleorman cu 0,7 milioane de tone.

Se poate observa faptul că, deși ca număr de spații de depozitare județul Argeș se află pe locul 2, capacitatea spațiilor de depozitare sunt relativ reduse, acesta situându-se pe antepenultimul loc, cu doar 222 mii de tone. Penultimul loc este ocupat de Dâmbovița cu 190 mii de tone iar pe ultimul loc se regăsește județul Prahova cu puțin peste 160 mii de tone spații de depozitare.

Grafic nr. 9.9 - Capacitatea totală autorizată a silozurilor din județele din regiunea Sud Muntenia (2017)

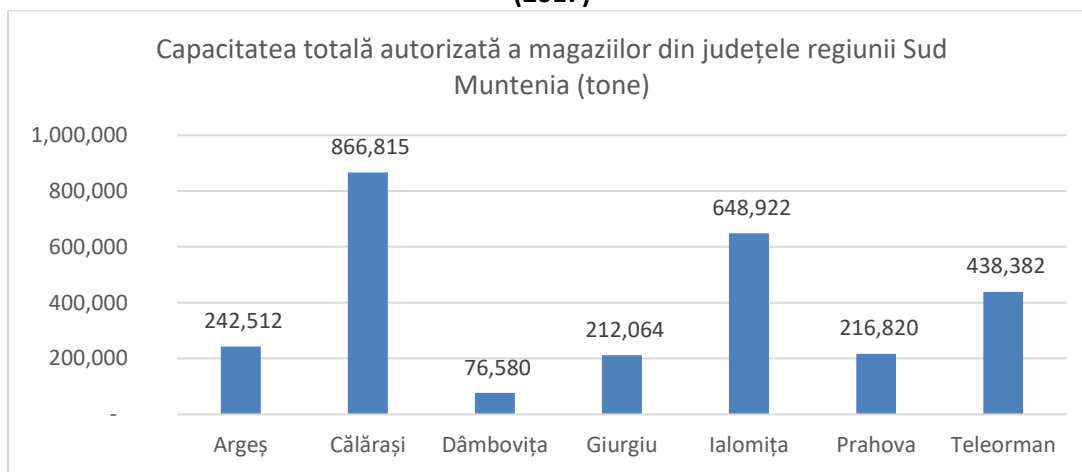

Sursa: MADR.RO

Spațiile de depozitare sub forma magaziiilor din regiune păstrează trendul silozurilor. Astfel, primele 3 județe sunt, la fel ca în cazul anterior, Călărași cu 866 mii de tone, Ialomița cu 648 mii de tone și Teleorman cu 438 mii de tone. Județul Prahova, aflat pe ultimul loc în cazul silozurilor, ocupă locul 4 în

cazul magaziiilor, cu 216 mii de tone. Județul cu cea mai mică capacitate autorizată de stocare sub forma magaziiilor este județul Dâmbovița, care are o suprafață de doar 76,5 mii de tone.

Grafic nr. 9.10 - Capacitatea totală autorizată a magaziiilor din județele din regiunea Sud Muntenia (2017)

Sursa: *grafic preluat din studiul privind „Stadiul actual de dezvoltării rurale și al agriculturii în regiunea Sud Muntenia și Scenarii de Dezvoltare în perioada 2014 - 2020” realizat în anul 2013*

La nivelul regiunii Sud Muntenia, spațiile de depozitare sunt în mare măsură corelate cu necesarul de depozitare, respectiv cu producția agricolă anuală a județelor componente. Astfel, în județul Călărași sunt cele mai numeroase depozite. Județul Teleorman și Ialomița se situează pe poziții apropiate, în condițiile în care Teleorman a înregistrat, în perioada analizată, producții mai mari de cereale, principala producție agricolă care necesită spațiu de depozitare. În ceea ce privește capacitatea de depozitare a fructelor și legumelor, deși Dâmbovița deține locul fruntaș în producția acestora, are o capacitate de depozitare mult sub județul Ialomița și chiar județul Argeș, evidențiindu-se astfel ca județul cu cea mai mare nevoie de depozitare pentru legume.

Unități importante de procesare a cărnii precum și de creștere a păsărilor se regăsesc în localități precum Crevedia, Răcari, Budești, Mihăilești, Frumușani, Urziceni, acestea fiind amplasate în apropierea municipiului București, ceea ce indică faptul că deservește cu prioritate piața de desfacere a capitalei.

2.9.4.7. SERE

La finalul anului 2011, cele mai întinse suprafețe cu sere ale regiunii Sud Muntenia se regăseau în județul Dâmbovița (10 ha din totalul de 14 ha). Explicația este dată de existența, pe teritoriul județului, a celui mai mare bazin legumicol al țării. Alte județe pe teritoriul cărora au fost amplasate sere în anul 2011 au fost Călărași (2 ha), Ialomița și Teleorman (cu câte 1 ha fiecare). La nivelul județelor Argeș, Giurgiu și Prahova nu au fost identificate suprafețe pe care să fie amplasate sere.

În anul 2017, situația este net îmbunătățită, suprafața spațiilor pe care sunt amenajate sere crescând de 3 ori, ajungând la 42 ha. Cea mai mare creștere se înregistrează în județul Dâmbovița cu 14 ha

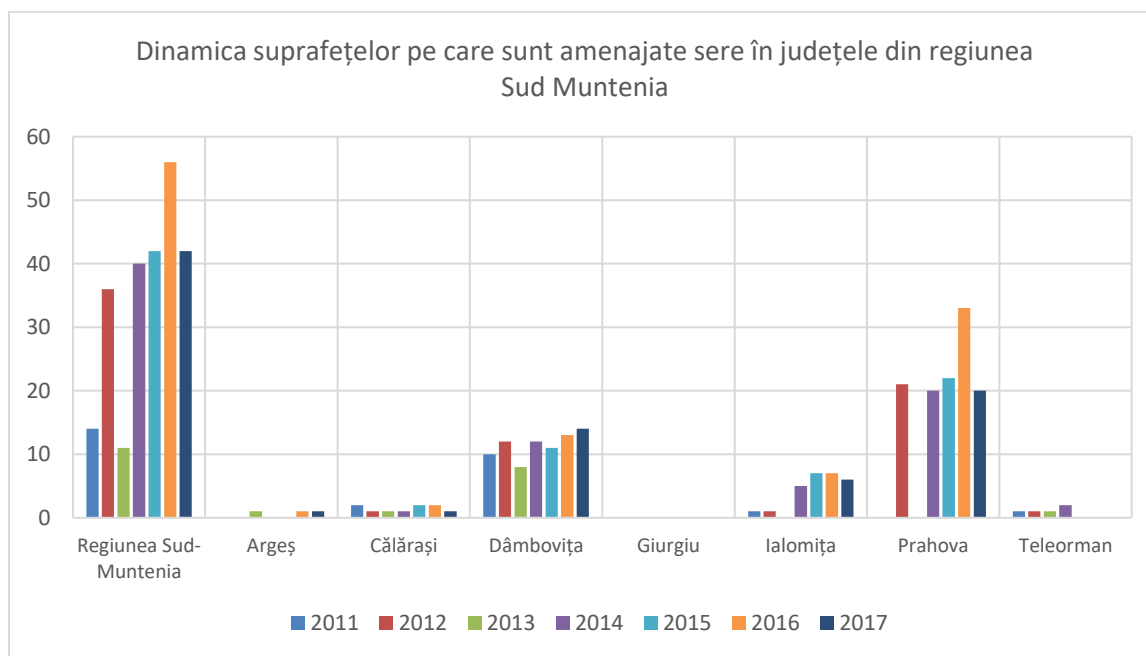
sere de la 10. Al doilea județ care a înregistrat o creștere spectaculoasă a suprafețelor amenajate cu sere este județul Ialomița unde, în intervalul 2011 – 2017 s-au amenajat alte 5 ha de sere (6 ha, de la 1 ha). Scăderi ale suprafețelor se identifică în județele Călărași, de la 2 ha la 1 ha și Teleorman de la 1 ha la 0 ha pe intervalul de timp analizat.

Tabel nr. 9.16. – Evoluția suprafețelor amenajate cu sere în regiunea Sud Muntenia, în intervalul 2011 -2017 (hectare)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Argeș	:	:	1	:	:	1	1
Călărași	2	1	1	1	2	2	1
Dâmbovița	10	12	8	12	11	13	14
Giurgiu	:	:	:	:	:	:	:
Ialomița	1	1	:	5	7	7	6
Prahova	:	21	:	20	22	33	20
Teleorman	1	1	1	2	:	:	:

Sursa: INS

Grafic nr. 9.11 - Dinamica suprafețelor pe care sunt amplasate sere, pe județe din regiunea Sud Muntenia (2011-2017)

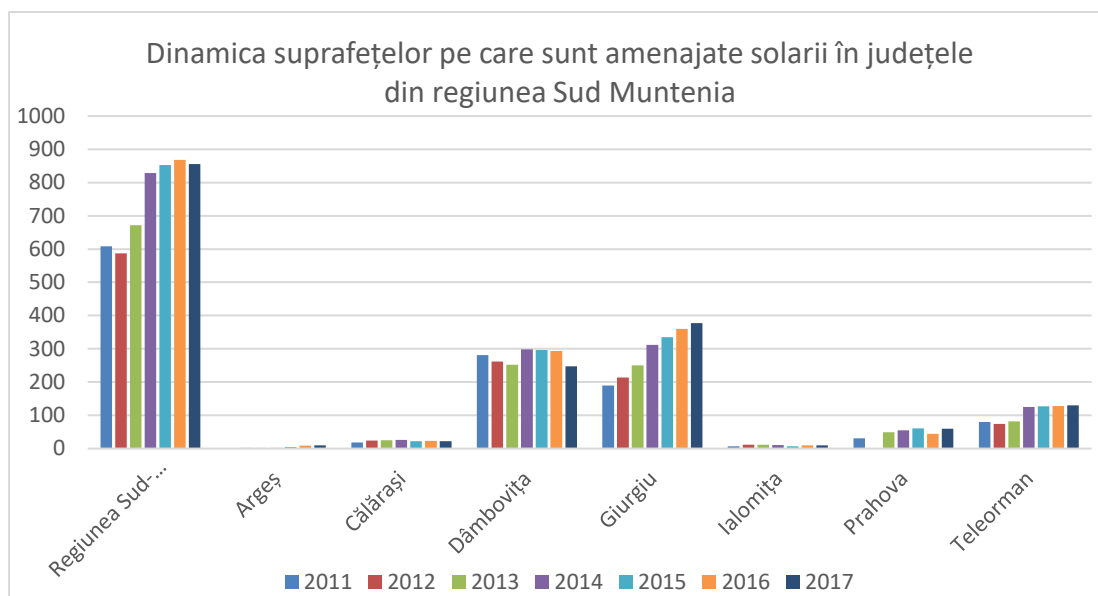
Sursa: INS

O altă modalitate prin care se pot obține cantități mai mari de legume, în special în perioadele care nu permit dezvoltarea legumelor pe câmp, sub acțiunea factorilor de mediu neprielnici, o reprezintă cultivarea plantelor în solarii.

La nivel regional, suprafața acestora a crescut de la 608 ha în anul 2011, la 856 ha în anul 2017. Județul cu cea mai spectaculoasă creștere a suprafeței de solarii este Giurgiu care iar la finalul anului 2017 deține 377 ha, comparativ cu 190 de hectare în anul 2011. Astfel, a urcat de pe locul 2 pe locul 1 în acest clasament. La polul opus, județul Dâmbovița, aflat în anul 2011 pe primul loc, cu 281 ha de solarii se afla, la finalul anului 2017, pe locul 2, cu 247 ha de solarii (o scădere de 34 ha). Pe locul 3 se află județul Teleorman, cu o creștere de 50 ha (de la 80 ha în anul 2011 la 130 ha în anul 2017). Județele cu cea mai mică suprafață destinată solariilor sunt Argeș și Ialomița, ambele cu 10 ha de solarii.

În ceea ce privește producția obținută în urma cultivării legumelor în solarii, aceasta este dependentă de întinderea suprafețelor cultivate în aceste structuri.

Grafic nr. 9.12 - Dinamica suprafețelor pe care sunt amplasate solarii, pe județe din regiunea Sud Muntenia (2011-2017)

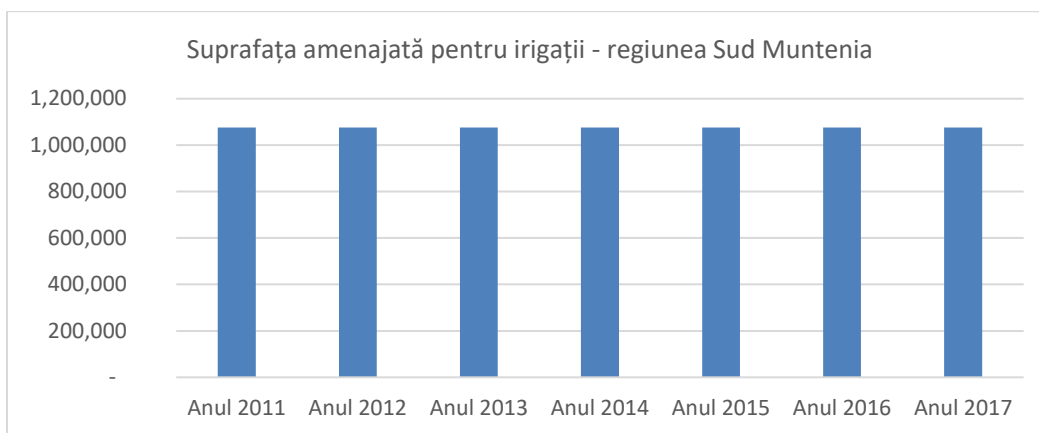

Sursa: INS

2.9.4.8. SISTEME DE IRIGAȚII

La nivelul anului 2017, în regiunea Sud Muntenia exista o suprafață de 1.075.492 de hectare amenajate pentru irigații, nivel similar cu cel al anului 2011. Aceasta reprezenta 44,1% din suprafața agricolă totală a regiunii, respectiv 34,1% din totalul suprafețelor amenajate pentru irigații în România. Regiunea Sud Muntenia deține cele mai întinse suprafețe agricole din România, dar cu toate acestea nu are și cel mai complex sistem de irigații.

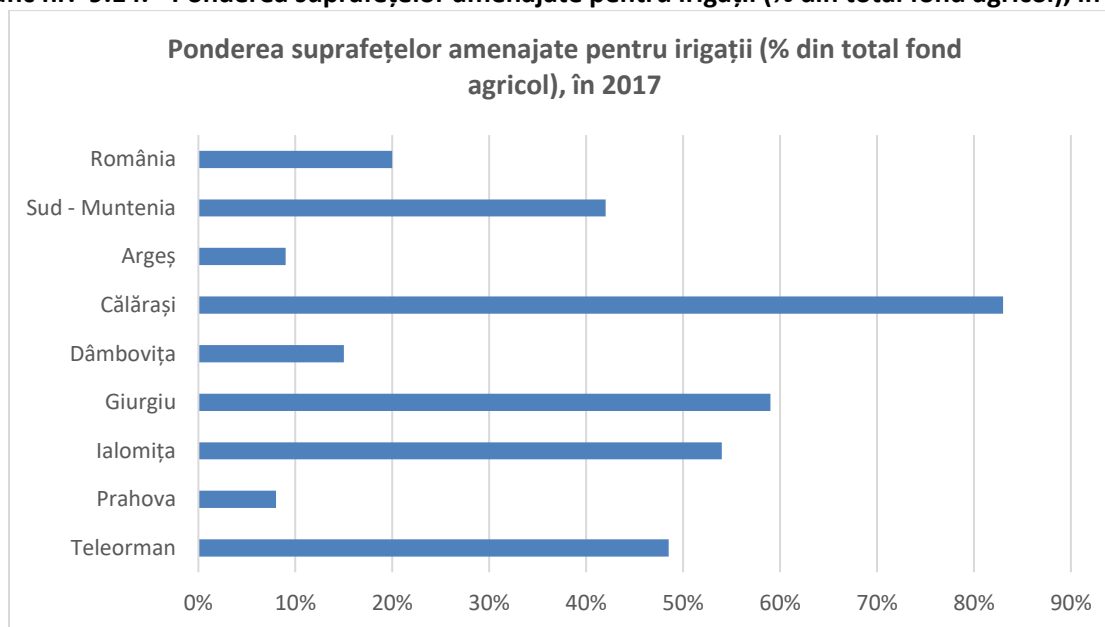
Grafic nr. 9.13. – Suprafața amenajată pentru irigații, regiunea Sud Muntenia, 2011-2017

Sursa: INS

Din totalul suprafețelor amenajate pentru irigații la nivel regional, 97,4% sunt terenuri arabile (1.013.739 ha), ceea ce reprezintă 51,5% din totalul suprafețelor arabile din regiunea Sud Muntenia, procentaj care o plasează pe locul I la nivel național. Pe județe, cele mai extinse suprafețe amenajate pentru irigații se regăsesc în partea de sud a regiunii (Călărași, Giurgiu, Ialomița, Teleorman), zone confruntate foarte frecvent cu perioade de secetă prelungită, care concentrează cea mai mare parte a fondului agricol din regiune.

Grafic nr. 9.14. - Ponderea suprafețelor amenajate pentru irigații (% din total fond agricol), în 2017

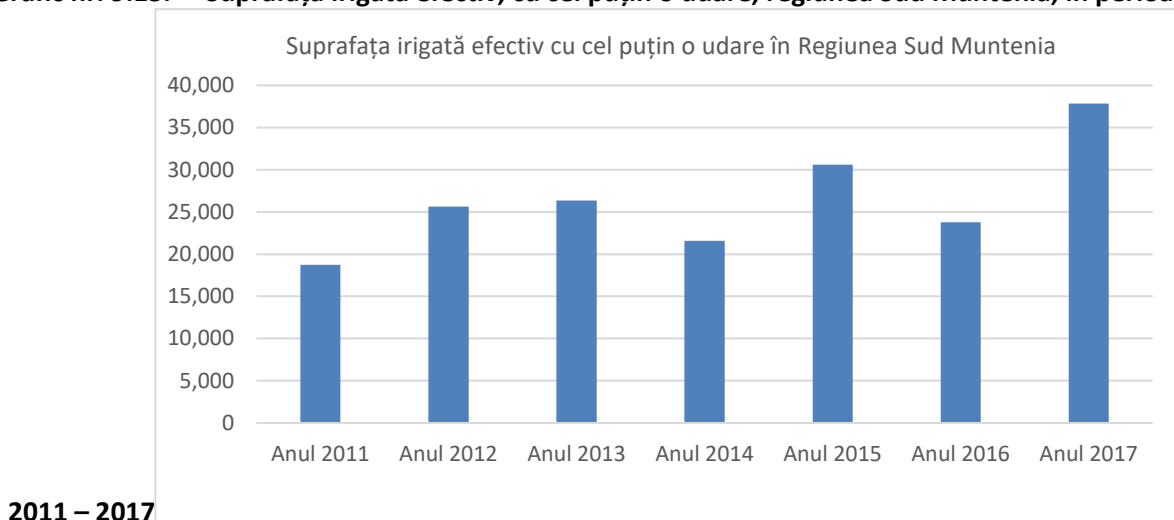

Sursa: INS

Județele amintite anterior au prevăzut în Strategiile de Dezvoltare Locală pentru perioada 2014 - 2020 proiecte care urmăresc extinderea și modernizarea sistemelor de irigații în vederea creșterii producțiilor agricole și există intenții de a le integra într-un proiect la nivel interjudețean, prin care să se poată gestiona în comun potențialul Dunării de către zonele rurale de graniță.

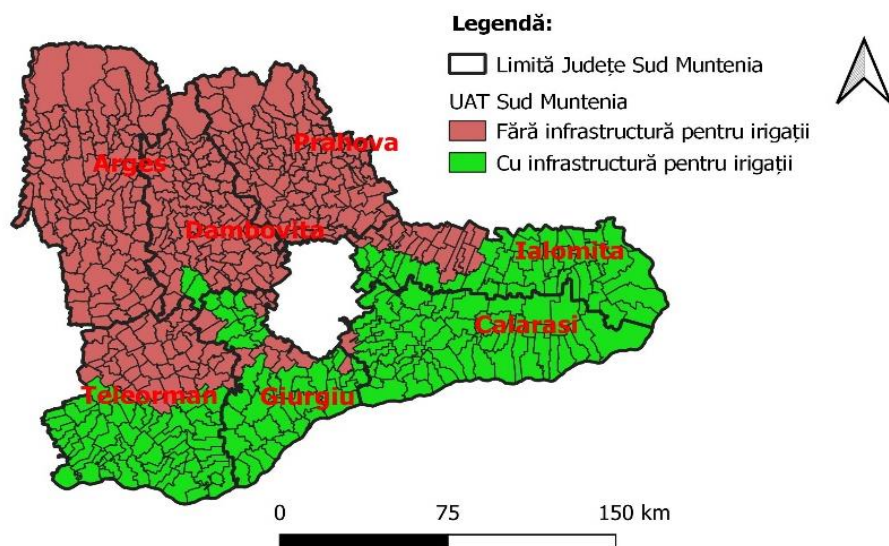
Suprafața agricolă pe care s-a aplicat cel puțin o udare, este de 38.000 de hectare, reprezentând aproximativ 4% din suprafața amenajată pentru irigații la nivel regional și 1,5% din suprafața agricolă totală a regiunii Sud Muntenia. Comparativ cu anul 2011, suprafața irigată s-a dublat.

Grafic nr. 9.15. – Suprafața irigată efectiv, cu cel puțin o udare, regiunea Sud Muntenia, în perioada

Sursa: INS

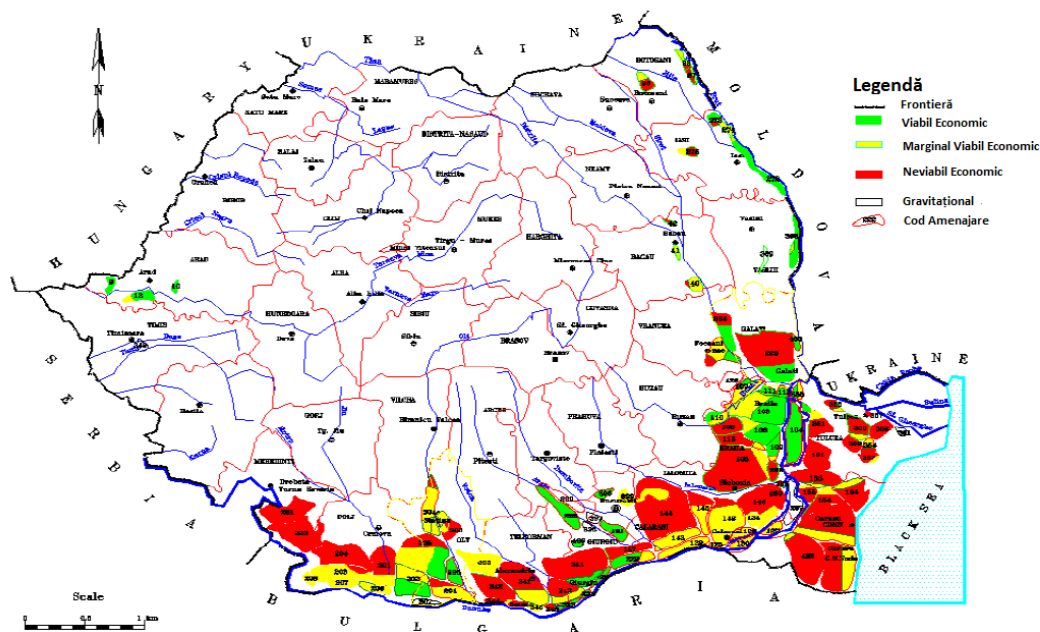
Grafic nr. 9.16. - Suprafața amenajată pentru irigații în regiunea Sud Muntenia

Sursa: Hartă realizată conform datelor INS

În conformitate cu Studiul „Proiectul de reabilitare și reforma a irigațiilor”, elaborat în 2008 cu sprijinul Băncii Mondiale, doar o foarte mică parte dintre sistemele de irigații din regiunea Sud Muntenia pot deveni viabile prin modernizare, respectiv cele cu o înălțime de pompare mai mică de 25 m și cele gravitaționale. Cele mai multe dintre sistemele de irigații din regiune au înălțimi mari de pompare, un număr mic de utilizatori și un grad de uzură fizică și morală ridicat, ceea ce le face puțin rentabile.

Grafic nr. 9.17. - Subsistemele de irigații prin pompare viabile și gravitaționale

Sursa: Hartă preluată din „Studiul privind stadiul actual de dezvoltare al infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și perspective de Dezvoltare” realizat în anul 2012

La nivelul regiunii Sud Muntenia, o bună parte din suprafața arabilă amenajată cu sisteme de irigații funcționale (439.167 de hectare, 40,8% din suprafața irigabilă totală) este administrată de Organizațiile Utilizatorilor de Apă (OUA), în număr de 106.

Cele mai multe astfel de organizații sunt active în județele Călărași (40 cu 155.837 de ha), Ialomița (28, 165.745 ha) și Teleorman (28, 95.176 ha). Pe de altă parte, în județul Prahova nu există nicio organizație de îmbunătățiri funciare.

În ultimii ani, organizațiile utilizatorilor de apă din regiunea Sud Muntenia au pregătit și depus spre finanțare numeroase proiecte pentru modernizarea instalațiilor de irigații aflate în exploatare, precum cele din: Pietroiu, Vâlcelele, Gălățui, Chirnogi, Boianu, Perișoru, Dragoș Vodă (Călărași); Aliseo, Gura Ialomiței, Movila, Săveni, Scânteia (Ialomița); Viișoara, Zimnicea, Lita-Olt, Giurgiu - Răsmirești (Teleorman).

În cadrul acestui segment agricol există și o unitate de cercetare în vederea realizării unor sisteme viabile de irigații cum ar fi Institutul de Cercetare și Inginerie Tehnologică pentru Irigații și Drenaje Băneasa – Giurgiu.

2.9.5. ZOOTEHNIA ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Analiza structurii fondului funciar și a suprafețelor agricole cultivate din regiunea Sud Muntenia, ilustrează un potențial deosebit pentru realizarea acelor producții agricole care să susțină dezvoltarea unui sector zootehnic reprezentativ prin numărul și structura efectivelor de animale.

În anul 2017, producția zootehnică a regiunii ocupă locul al 1 la nivel național, cu un procent de 20,13% din producția națională, activitatea de creștere a animalelor reprezentând principalul debușeu de valorificare a producției agricole vegetale și de dezvoltare a industriei alimentare.

La nivelul anului 2017, regiunea Sud Muntenia deținea 19.484.120 de păsări (26,58% din efectivul de păsări al României), 753.815 porcine (17,10% din efectivul la nivel național), 959.886 de ovine (9,61%), 225.741 de bovine (11,22%), 261.276 de caprine (17,38%), 227.126 de familii albine (14,17%) și 68.306 cabaline (14,20%).

În ceea ce privește numărul de animale ce revin la 100 ha teren, situația la nivelul regiunii, în anul 2017, era următoarea: 10,5 bovine (comparativ cu 14,6 la nivel național), 50 de porcine (comparativ cu 59,3) și 44,7 de ovine (față de 70,5 la nivel național).

Evoluția efectivului de animale se poate observa și la nivel de județe componente ale regiunii, în următorul tabel:

Tabel nr. 9.17. - Distribuția efectivului de animale pe județele regiunii Sud Muntenia, pentru anii 2014 și 2017 (număr)

	Bovine		Porcine		Ovine		Caprine		Cabaline		Păsări		Familii de	
	2014	2017	2014	2017	2014	2017	2014	2017	2014	2017	2014	2017	2014	2017
România	2068888	2011128	5041788	4406014	9518225	9981859	1417176	1503270	524741	480740	75446750	73288712	1350998	1602453
Sud Muntenia	235249	225741	893474	753815	884112	959886	251816	261276	74727	68306	18281890	19484120	194209	227126
Argeș	63883	60166	191969	175462	185432	212481	36931	36937	12632	12394	2575009	2679061	37387	56248
Călărași	21903	24870	147692	130310	135750	144590	33324	34531	9051	9928	3438314	4126353	20529	21240
Dâmbovița	33202	30614	86975	69086	60099	61636	26558	28235	11581	9560	1958454	3046718	29166	28095
Giurgiu	20174	15963	101871	81059	69687	67035	19672	20668	6980	5749	2362627	2112293	17877	17734

Ialomița	26636	25681	132914	111423	134978	163934	30042	29980	8947	6127	2463370	1859015	18914	19119
Prahova	37742	38848	96844	84272	172995	178563	35281	39053	8897	8771	3436973	3853540	30458	45473
Teleorman	31709	29599	135209	102203	125171	131647	70008	71872	16639	15777	2047143	1807140	39878	39217

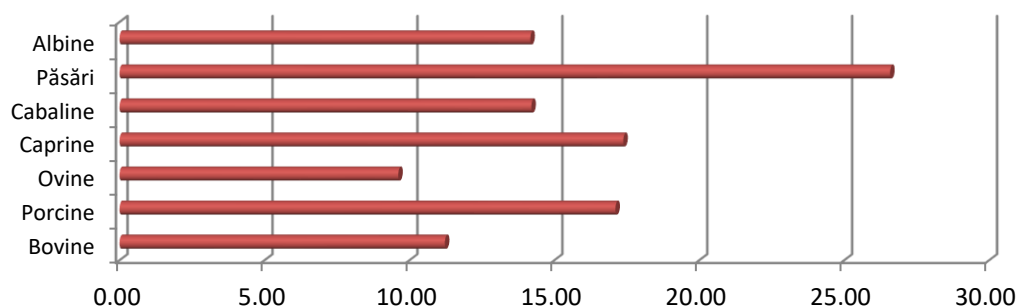
Sursa: Institutului Național de Statistică, Tempo online

Tabel nr. 9.18. - Animale ce revin la 100 ha teren, la nivel județean, în regiunea Sud Muntenia, la sfârșitul anului 2017

	Bovine	Porcine	Ovine și Caprine
România	15,5	51,6	88,6
Sud Muntenia	10,1	40,2	54,7
Argeș	20,8	110,6	86,4
Călărași	6,1	32,2	43,6
Dâmbovița	13,6	41,4	40
Giurgiu	6,3	33,6	34,7
Ialomița	7	31,7	52,7
Prahova	15,5	59,2	86,8
Teleorman	6,8	25	46,4

Sursa: Institutul Național de Statistică, Calcule proprii

Grafic nr. 9.18. – Ponderea efectivului de animale ale regiunii Sud Muntenia în total național, în 2017 (%)

Sursa: Calcule

PRODUCȚIA ANIMALĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

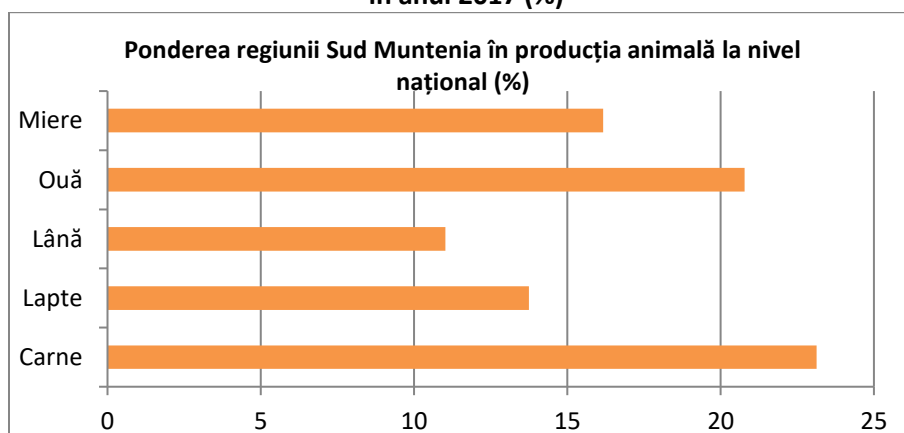
Regiunea Sud Muntenia deține, în anul 2017, ponderi importante, la nivel național, la principalele produse de origine animală, respectiv: 19,92% din producția de carne (loc 1 la nivel național), 21,8% din producția de ouă (loc 1), 13,41% din producția de miere (loc 2), 11,91% din producția de lapte (loc 4) și 9,72% din producția națională de lână (loc 5).

Tabel nr. 9.19. - Producția agricolă animală realizată în regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

	Greutatea în viu a animalelor destinate sacrificării pentru consum-total (tone greutate vie)	Lapte (mii hl.)	Lână (tone)	Ouă (mil.)	Miere (tone)
România	1461903	46615	22401	5996	30177
Sud Muntenia	291334	5556	2179	1313	4049
Argeș	27625	1562	510	197	649
Călărași	99267	379	249	123	395
Dâmbovița	31246	835	156	289	589
Giurgiu	20745	428	149	205	346
Ialomița	33334	665	305	153	326
Prahova	58925	810	501	147	974
Teleorman	20192	877	309	199	770

Sursa: Institutul Național de Statistică

Grafic nr. 9.19. – Ponderea regiunii Sud Muntenia în producția animală la nivel național, în anul 2017 (%)

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia

2.9.6. PISCICULTURA ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

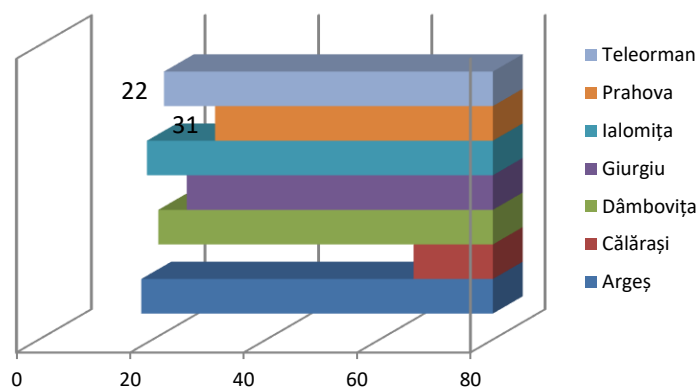
Conform datelor furnizate de Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură (ANPA), în 2011, în regiunea Sud Muntenia, existau 203 amenajări piscicole¹⁹, cele mai numeroase fiind localizate în județele Călărași (66) și Prahova (31), iar cele mai puține în Ialomița (19) și Argeș (18). În anul 2017, numărul acestora a crescut în toate cele 7 județe, ajungând la 326 de amenajări piscicole. Cel mai mare număr se regăsește în județul Călărași, 92 de amenajări, pe când cele mai puține sunt în județul Dâmbovița, 25.

Tabel nr. 9.20. – Evoluția numărului de amenajări piscicole în regiunea Sud Muntenia și la nivel de județe, în perioada 2011 - 2017 (număr unități)

Regiune / Județ	2011	2017
Sud Muntenia	203	326
Argeș	18	35
Călărași	66	92
Dâmbovița	21	25
Giurgiu	26	44
Ialomița	19	28
Prahova	31	55
Teleorman	22	47

Sursa: Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură

Grafic nr. 9.20. – Suprafața ocupată de amenajări piscicole pe județe, la nivelul anului 2011

Sursa: Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură

De menționat este faptul că din totalul amenajărilor, 23 sunt păstrăvării, amplasate în județele montane (Argeș, Dâmbovița, Prahova) și la Nucet (Dâmbovița) funcționează singurul centru de cercetare în domeniul pisciculturii din România. Stațiunea de cercetare de la Nucet are peste 70 de ani de experiență

¹⁹ Nu sunt disponibile date pentru intervalul 2004 - 2010

în domeniul pisciculturii, a avut o contribuție esențială în dezvoltarea acestui sector al agriculturii în România. A contribuit la crearea de rase și metiși industriali de crap, aclimatizarea și introducerea în cultură a unor specii noi, tehnologii de reproducere artificială, tehnologii de creștere în policultură. De asemenea, din cele 203 de amenajări, 44 sunt pepiniere, iar restul crescătorii.

România are cel mai mare potențial piscicol din Sud Estul Europei, însă pentru valorificarea corespunzătoare a acestuia, este necesar să existe un număr cât mai mare de unități de procesare a peștelui, care să asigure pe de o parte obținerea de produse piscicole, iar pe de altă parte comercializarea acestora la nivel intern și internațional. Conform Agenției Naționale pentru Pescuit și Acvacultură, în anul 2011, la nivel național, existau peste 100 de unități de procesare a peștelui.

Pe teritoriul regiunii Sud Muntenia exista o importantă unitate de procesare și distribuție a peștelui: SC Elixir CD SRL, cu punctul de lucru în județul Prahova, comuna Bănești, satul Urleta.

În ceea ce privește interesul pentru mărimea numărului de unități de prelucrare a produselor piscicole în regiunea Sud Muntenia, se constată, începând cu anul 2007, că în cadrul Programului Operațional pentru Pescuit au fost contractate 3 proiecte de înființare a unităților de procesare a peștelui, toate în județul Argeș.

2.9.7. SILVICULTURA ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Pădurea este o sursă inestimabilă, un bun de interes național și reprezintă baza economică a producției de lemn și alte produse specifice forestiere, dar la fel de importante sunt și funcțiile speciale de protecție, esențiale pentru protecția solului împotriva eroziunii, îmbunătățirea bilanțului hidric și asigurarea purității apelor, ameliorarea factorilor climatici dăunători. Starea pădurilor poate fi grav afectată de factori naturali, cum ar fi atacuri ale dăunătorilor forestieri sau fenomene antropice, precum schimbările climatice, incendiile și poluarea atmosferică. Toți acești factori reprezintă amenințări care pot afecta grav sau chiar pot distruge pădurile.

Evoluția suprafeței forestiere, în intervalul 2011 – 2017, indică o ușoară creștere de numai 0,2%, aceeași tendință fiind înregistrată și la nivel național, în creștere cu aproximativ 0,65%. Suprafața fondului forestier în regiunea Sud Muntenia, la nivelul anului 2017, era de 659,30 mii ha (locul 6 în România), reprezentând 10% din suprafața fondului forestier național. Județele cu cele mai mari suprafețe ale fondului forestier sunt Argeș și Prahova, cu 277,30 mii ha și 146,50 mii ha, în timp ce pe ultimele locuri se află Ialomița și Călărași, cu 26,10 mii ha, respectiv 22,40 mii ha.

În ceea ce privește suprafața pădurilor, la nivelul regiunii Sud Muntenia sunt 642,70 mii ha de pădure în 2017 (locul 5 la nivel de țară), reprezentând 10% din suprafața totală a pădurilor la nivel național. Studiind distribuția teritorială a pădurilor, primele locuri sunt ocupate de Argeș și Prahova, cu 42%

respectiv 23% din suprafața pădurilor la nivel regional, în timp ce pe ultimele locuri se regăsesc județele Ialomița și Călărași, cu 4% și 3% din suprafața de păduri.

Predominante la nivel regional sunt pădurile de foioase, 77%, și cele de rășinoase, 20% din suprafață, ambele tipuri regăsindu-se în județele Argeș și Prahova.

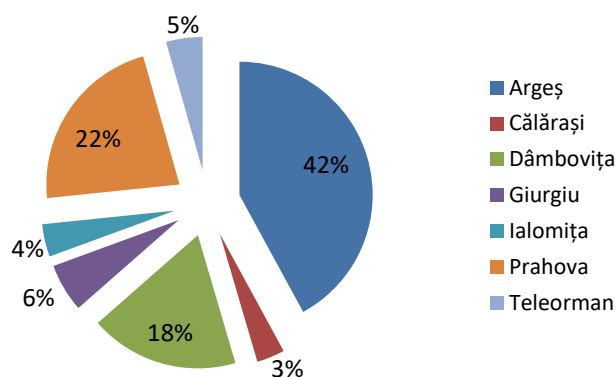
Tabel nr. 9.21. - Evoluția suprafeței fondului forestier și a suprafețelor forestiere în regiunea Sud

Muntenia în 2011, 2014 și 2017 (mii ha)

	Suprafața fondului forestier (mii ha)			Suprafața pădurilor (mii ha)		
	2011	2014	2017	2011	2014	2017
România	6.519	6.545	6.565	6.365	6.387	6.406
Sud Muntenia	659	659	659	641	641	643
Argeș	277	277	277	271	271	272
Călărași	22	22	22	21	21	21
Dâmbovița	120	120	119	117	116	117
Giurgiu	38	39	39	36	37	37
Ialomița	26	26	26	24	25	25
Prahova	147	146	146	145	144	144
Teleorman	29	29	29	26	27	27

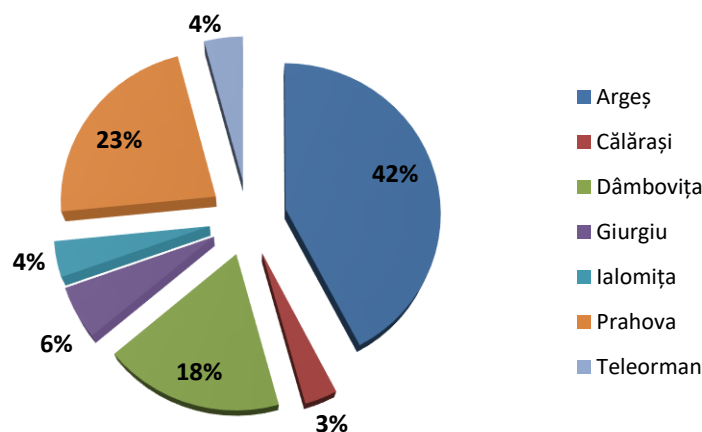
Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo-Online

Grafic nr. 9.21. – Ponderea județelor în suprafața fondului forestier regional, în anul 2017

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia

Grafic nr. 9.22. – Ponderea județelor în suprafața pădurilor în regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia

Tabel nr. 9.22. - Suprafața terenurilor cu vegetație forestieră în regiunea Sud Muntenia, în anul 2017

(mii ha)

	Total	Suprafața pădurilor	Rășinoase	Foioase	Alte terenuri
România	6565	6406	1924	4482	159
Sud Muntenia	659	643	132	511	17
Argeș	277	272	84	188	5
Călărași	22	21	0	21	1
Dâmbovița	119	117	15	102	3
Giurgiu	39	4	0	37	2
Ialomița	26	25	:	25	1
Prahova	147	144	33	112	2
Teleorman	29	27	0	27	2

Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo-online

Referitor la volumul de lemn recoltat în regiunea Sud Muntenia, la nivelul anului 2017, acesta a fost de 1.769,6 mii m³, reprezentând 10% din volumul de lemn recoltat la nivel național (loc 5). Categoriile recoltate sunt: fag (32%), rășinoase (18%) și diverse specii moi (20%). Cel mai mare volum de lemn s-a recoltat în județele Argeș (36% din volumul total regional) și Prahova (23% din total regional), iar cel mai mic volum în Ialomița (5 %) și Teleorman (3%).

**Tabel nr. 9.23. - Volumul de lemn recoltat în regiunea Sud Muntenia,
în anul 2017 (mii m³)**

	Volum lemn recoltat	Rășinoase	Fag	Stejar	Diverse specii tari	Diverse specii moi
România	18.316	6.531	6.212	1.789	2.228	1.558
Sud Muntenia	1.770	313	574	247	279	358
Argeș	645	171	319	59	65	32
Călărași	137	0	0	6	33	98
Dâmbovița	301	31	70	99	56	45
Giurgiu	119	0	0	36	31	52
Ialomița	93	0	0	2	29	62
Prahova	415	111	184	31	48	41
Teleorman	60	0	0	15	17	28

Sursa: Institutul Național de Statistică

În ceea ce privește starea de sănătate a pădurilor, din punct de vedere statistic, observațiile monitoringului forestier sunt relativ reprezentative pentru regiunea Sud Muntenia, acestea având reprezentativitate doar la nivel național. Orientativ însă, se poate estima că starea de sănătate a pădurilor din regiune este bună. Astfel, circa 80% din arbori nu prezintă defoliere, iar aprox. 85% nu prezintă decolorare.

În regiunea Sud Muntenia s-au executat regenerări artificiale pe o suprafață de 901 mii ha, în anul 2017, în scădere cu 15% față de anul 2011. O scădere semnificativă se regăsește în județul Ialomița (-47%) și Giurgiu (-43%), iar la polul opus se situează județul Dâmbovița cu o creștere de 119%.

**Tabel nr. 9.24. - Suprafața terenurilor pe care s-au executat regenerări artificiale în regiunea Sud
Muntenia, în 2017 comparativ cu 2011 (mii ha)**

Regiune - Județ	2011	2017	din care, la 2017	
			Rășinoase	Foioase
Sud Muntenia	1.055	901	209	692
Argeș	216	237	176	61
Călărași	185	168	0	168
Dâmbovița	42	92	26	66
Giurgiu	89	51	0	51

Ialomița	255	136	0	136
Prahova	79	63	38	56
Teleorman	189	154	0	154

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din studiul privind „Stadiul actual al dezvoltării rurale și al agriculturii în regiunea Sud Muntenia și scenarii de dezvoltare în perioada 2014 - 2020” realizat în anul 2013, reiese că industria prelucrătoare a lemnului și a mobilei este o ramură economică importantă pentru județe ca Ialomița și Giurgiu. Totodată conform rapoartelor Programului Național pentru Dezvoltare Rurală 2007 – 2013 în cadrul măsurii 123 – „Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și forestiere” regiunea Sud Muntenia a raportat cele mai mari ponderi ale proiectelor aprobate, fapt ce demonstrează interesul pentru introducerea și dezvoltarea de tehnologii și procedee pentru obținerea de noi produse agricole și forestiere competitive.

2.9.8. INFRASTRUCTURA SPECIFICĂ AGRICULTURII

2.9.8.1. ÎMBUNĂTĂȚIRILE FUNCiare ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

La sfârșitul anului 2017, suprafața amenajată pentru irigații în regiunea Sud Muntenia era de 1.039.566 ha (reprezentând 43% din suprafața agricolă regională și 52,80% din suprafața arabilă regională), în scădere cu 3,34% față de anul 2011, ocupând astfel locul 2 la nivel național după regiunea Sud Est, cu un procent de 34,15% din totalul național. Cele mai mari suprafețe se regăsesc în județele Călărași și Teleorman care, împreună, dețin peste 56% din suprafața totală amenajată pentru irigații de la nivel regional.

Suprafețele pe care s-au realizat lucrări de desecare au totalizat 665.775 ha, din care 169,042 ha (25,39%) în județul Ialomița, iar cele mai reduse în județul Argeș, 30.884 ha. Suprafețele pe care s-au executat lucrări de combatere a eroziunii, în anul 2017, au fost de 143.674 ha la nivel regional, din care aproape jumătate în județul Argeș (69.005 ha), iar cele mai puține în județul Ialomița (346 ha).

Tabel nr. 9.25. - Suprafețele agricole amenajate pentru irigații și cele supuse lucrărilor de combatere a eroziunii, în 2017 (ha)

	Suprafața agricolă – (2014)	Suprafața agricolă supusă lucrărilor de combateră a eroziunii solului	Suprafața agricolă supusă lucrărilor de desecare	Suprafața amenajată pentru irigații
România	14.630.072	2.291.107	2.901.207	3.045.177
Sud Muntenia	2.433.534	143.674	665.775	1.039.455
Argeș	342.347	69.005	30.884	32.281
Călărași	425.798	2.827	159.048	349.764
Dâmbovița	247.915	13.277	68.199	37.210
Giurgiu	275.611	2.637	84.599	161.939
Ialomița	374.495	346	169.042	203.161
Prahova	269.449	49.200	54.994	23.642
Teleorman	497.919	6.382	99.009	231.458

Sursa: Institutul Național de Statistică

2.9.9. RECENSĂMÂNTUL AGRICOL DIN 2010 - PRINCIPALELE DATE

Ultimul recensământ agricol din România a avut loc în anul 2010 iar următorul este programat pentru anul 2020. Astfel, nu există date oficiale disponibile prin care să poată fi observată și analizată evoluția, acestea urmând a fi disponibile, cel mai devreme, în primăvara anului 2021.

Recensământul agricol desfășurat în anul 2010 oferă o imagine de ansamblu asupra situației din agricultură, completând informațiile statistice actuale. Conform datelor rezultate, numărul exploatațiilor agricole din regiunea Sud Muntenia era de 800.269, din care 760.432 utilizau suprafețe agricole, astfel se constată că regiunea Sud Muntenia deținea prima poziție ca număr de exploatații și o pondere de 20,75% din valoarea națională aferentă 2010, reliefând o primă provocare a regiunii în domeniul agriculturii și anume fragmentarea terenurilor agricole.

În ceea ce privește exploatațiile agricole, trebuie subliniat faptul că predomină exploatațiile cu personalitate juridică. Astfel, suprafețele agricole utilizate și deținute de exploatațiile cu personalitate juridică totalizează 1.264.233,3 ha (54,18% din totalul suprafețelor agricole utilizate), în timp ce exploatațiile fără personalitate juridică dețineau doar 45,82% din suprafața agricolă utilizată a regiunii Sud Muntenia.

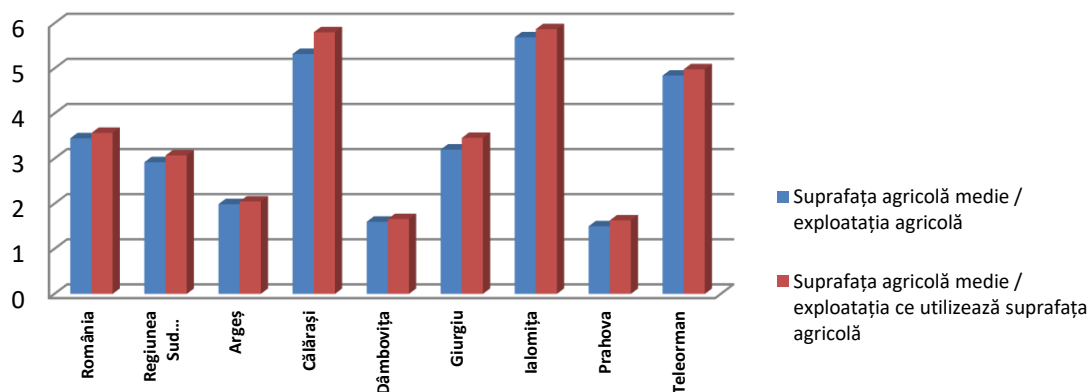
Tabel nr. 9.26. - Numărul exploatațiilor agricole și suprafețele utilizate

Nivel	Total exploatații agricole	Exploatații agricole care utilizează suprafețe agricole	Suprafața agricolă (ha)	Suprafața agricolă medie (ha)	
				Pe o exploat agricolă	Pe o exploat agricolă ce utilizează supr. agricolă
România	3.856.245	3.721.885	13.298.190	3,45	3,57
Sud Muntenia	800.269	760.432	2.333.296	2,92	3,07
Argeș	162.858	157.971	324.121	1,99	2,05
Călărași	76.202	69.890	405.271	5,32	5,8
Dâmbovița	146.007	141.038	234.000	1,6	1,66
Giurgiu	84.422	77.958	269.729	3,2	3,46
Ialomița	63.798	61.836	362.907	5,69	5,87
Prahova	166.439	154.001	250.309	1,5	1,63
Teleorman	100.543	97.738	486.955	4,84	4,98

Sursa: Institutul Național de Statistică, Recensământul general agricol 2010

Suprafața medie ce revine pe o exploatație agricolă, la nivel regional, este de 3,07 ha în cazul exploatațiilor care utilizează suprafețe agricole, aceasta fiind mult inferioară față de suprafața agricolă medie a fermelor din UE, care este de cca. 19 ha/fermă. Prin analiza acestui indicator se poate trage concluzia că cea mai mare suprafață medie utilizată de exploatațiile agricole se regăsea în județul Ialomița, urmat îndeaproape de Călărași, iar cele mai mici suprafețe medii se înregistrau în județele Prahova și Dâmbovița.

Grafic nr. 9.23. – Suprafața agricolă medie / exploatația agricolă

Sursa: Institutul Național de Statistică, Recensământul general agricol 2010

Exploatațiile individuale reprezentau 99,18% din totalul de 800 de mii de exploatații, din care cele cu personalitate juridică - 0,69% din numărul total, iar întreprinderile individuale sau familiale, 0,13% din total.

Tabel nr. 9.27. - Numărul exploatațiilor agricole înregistrate la recensământul din 2010, pe principalele categorii

	Total	Exploatații agricole individuale	PFA, întreprinderi individuale, familiale	Exploatații cu personalitate juridică
România	3.856.245	3.820.393	5.183	30.669
Sud Muntenia	800.269	793.718	1.015	5.536
Argeș	162.858	161.798	95	965
Călărași	76.202	75.200	242	760
Dâmbovița	146.007	144.743	119	1.145
Giurgiu	84.422	83.906	29	487
Ialomița	63.798	63.096	191	511
Prahova	166.439	165.301	90	1.048
Teleorman	100.543	99.674	249	620

Sursa: Institutul Național de Statistică, Recensământul general agricol 2010

Analizând în continuare mărimea suprafețelor agricole utilizate, se ajunge la concluzia că în majoritatea zonelor rurale din regiunea Sud Muntenia se practică agricultura de subzistență, ceea ce implică o productivitate redusă. Realizarea unei agriculturi performante este influențată în primul rând de asocierea producătorilor agricoli, în prezent existând un număr relativ scăzut de asociații agricole²⁰.

Tabel nr. 9.28. - Mărimea suprafețelor utilizate, pe categorii de exploatații (ha)

	Total	Exploatații agricole individuale	PFA, întreprinderi individuale, familiale	Exploatații cu personalitate juridică
România	13.298.191	7.154.137	291.200	5.852.854
Sud Muntenia	2.333.296	948.076	120.986	1.264.233
Argeș	324.122	197.909	9.527	116.686
Călărași	405.271	60.986	38.453	305.833
Dâmbovița	234.001	179.314	1.878	52.809
Giurgiu	269.729	127.885	3.613	138.232
Ialomița	362.908	85.117	28.617	249.173
Prahova	250.309	145.834	6.546	97.930

²⁰ Potrivit studiului "Stadiul actual al dezvoltării rurale și agriculturii în regiunea Sud Muntenia și Scenarii de Dezvoltare în perioada 2014 - 2020", realizat în anul 2013

Teleorman	486.956	151.032	32.353	303.571
-----------	---------	---------	--------	---------

Sursa: Institutul Național de Statistică, Recensământul general agricol 2010

Suprafața agricolă neutilizată la nivelul regiunii Sud Muntenia, conform datelor preluate din „Recensământul agricol 2010” este de 49.731,09 ha, suprafața aferentă exploatațiilor fără personalitate juridică fiind relativ mai mare față de cea a exploatațiilor cu personalitate juridică.

Aprofundând analiza la nivel teritorial, din tabelul de mai jos se desprinde concluzia că cea mai mică suprafață agricolă neutilizată se regăsea în județul Călărași, urmat de Ialomița, în timp ce la polul opus se situau Prahova și Dâmbovița.

Tabel nr. 9.29. - Mărimea suprafețelor agricole neutilizate, pe categorii de exploatații (ha)

	Total	Exploatații agricole individuale	PFA, întreprinderi individuale, familiale	Exploatații cu personalitate juridică
România	565.757	311.860	1.054	252.843
Sud Muntenia	49.731	27.130	71	22.531
Argeș	8.003	5.350	35	2.619
Călărași	2.564	936	0	1.629
Dâmbovița	9.420	7.049	8	2.363
Giurgiu	6.473	4.382	0	2.091
Ialomița	4.792	516	0	4.276
Prahova	10.839	6.007	26	4.806
Teleorman	7.639	2.890	2	4.747

Sursa: Institutul Național de Statistică, Recensământul general agricol 2010

Adâncind analiza la nivel județean, se conturează cu ușurință profilul teritorial în ceea ce privește creșterea animalelor. Astfel, se constată că exploatațiile ce dețin cele mai multe bovine provin din județele Argeș și Prahova. În județul Argeș de fapt există cele mai multe exploatații ce dețin și ovine și porcine, fiind deci specializat în creșterea animalelor, în timp ce la păsări, pe primele locuri s-au clasat județele Dâmbovița și Prahova.

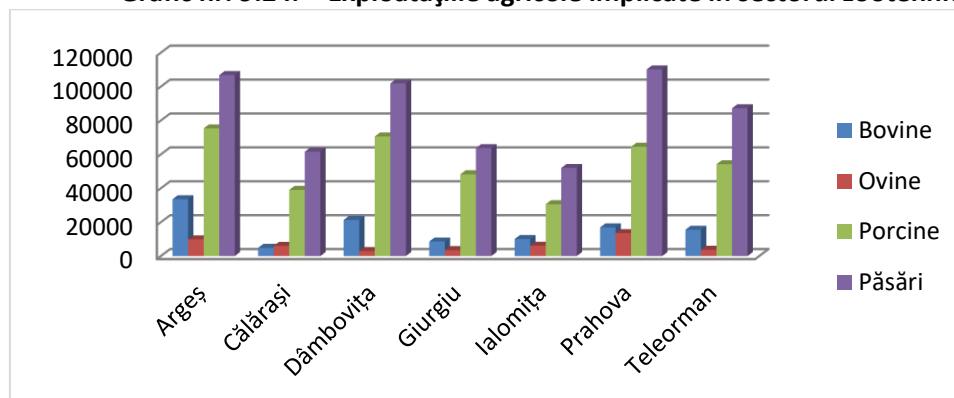
Tabel nr. 9.30. - Numărul exploatațiilor ce dețin animale

	Bovine	Ovine	Caprine	Porcine	Păsări	Cabaline	Familii de albine
România	726.057	271.266	176.353	1.649.478	2.660.387	466.767	42.630
Sud Muntenia	110.745	45.655	42.449	382.426	583.161	73.874	6.961
Argeș	33.554	9.834	4.469	75.314	106.788	12.397	1.567

Călărași	4.868	5.995	5.187	39.042	61.600	7.808	723
Dâmbovița	21.307	2.939	2.460	70.541	101.828	11.054	928
Giurgiu	8.566	3.504	4.327	48.267	63.687	8.522	502
Ialomița	10.035	6.105	4.697	30.585	51.984	10.504	758
Prahova	16.897	13.553	5.548	64.489	110.096	8.503	1.021
Teleorman	15.518	3.725	15.761	54.188	87.178	15.086	1.462

Sursa: Institutul Național de Statistică, Recensământul general agricol 2010

Grafic nr. 9.24. – Exploatațiile agricole implicate în sectorul zootehnic

Sursa: Institutul Național de Statistică, Recensământul general agricol 2010

2.9.10. ACTIVITATEA ECONOMICĂ DIN AGRICULTURĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTEINIA

Economia rurală românească, implicit și a regiunii Sud Muntenia, are ca trăsătură predominantă dependența de o singură ramură economică – agricultura. În contextul actual al economiei de piață, de modul înțelegerii și aplicării tehnicilor de marketing depinde bunăstarea cetățenilor din zona rurală și urbană, precum și bunăstarea producătorilor agricoli. Agricultura de subzistență practică în majoritatea zonelor rurale din regiunea Sud Muntenia se caracterizează prin existența unui procent foarte mare al fermelor mici, care produc în principal pentru autoconsum, comercializând pe piață doar întâmplător produsele obținute. Existența unui număr foarte mare de ferme mici în paralel cu fermele foarte mari relevă dezechilibrul structural ce influențează agricultura din țara noastră și competitivitatea acesteia. În plus, fermele de subzistență au acces dificil la alte surse de venituri, acesta fiind motivul pentru care bunăstarea unei părți semnificative a populației rurale depinde în mod considerabil de nivelul de profitabilitate al fermelor. În al doilea rând, alături de o asociativitate limitată, competitivitatea agriculturii la nivel regional, dar și bunăstarea locuitorilor din mediul rural sunt afectate și de unele probleme de structură, respectiv fragmentarea terenurilor.

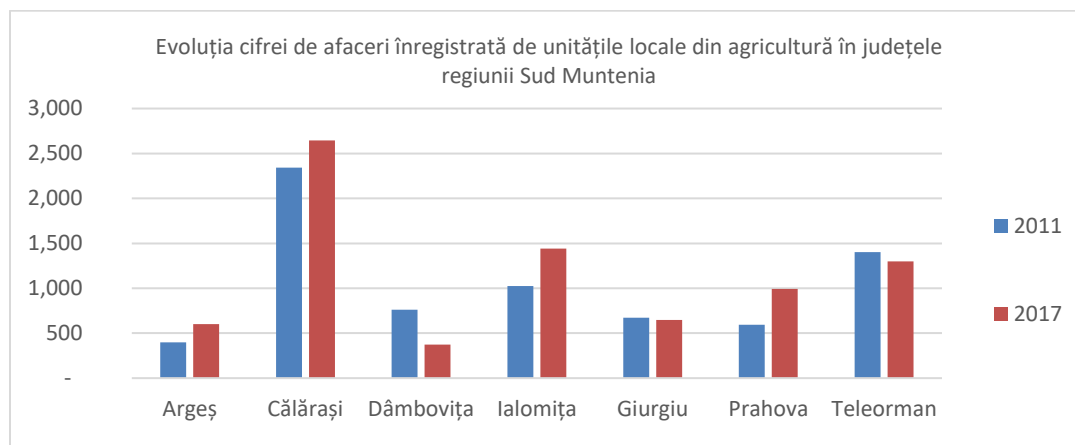
Ponderea agriculturii în Produsul Intern Brut regional a scăzut constant în ultimii ani, de la 9,21% în 2011 la 6,24% în 2016, aceeași tendință păstrându-se și la nivel național. În ceea ce privește ponderea ramurii agricultură, silvicultură și pescuit la crearea Valorii Brute Adăugate Regionale (VABR), se observă, și în acest caz, o scădere semnificativă în ultimii ani, de la 10,51% în 2011, la 6,96% în 2016, o scădere mai mare decât cea înregistrată la nivel național în aceeași perioadă (7,11% față de 4,53%).

La nivel județean, în anul 2016, județul cu cea mai mare contribuție la VABR a fost Prahova (33,79%), iar cea mai scăzută pondere a deținut-o județul Călărași (7,32%).

La nivelul anului **2017**, în regiunea Sud Muntenia erau 3.477 de unități locale active în agricultură (5,57% din totalul unităților locale active la nivel regional), din care cel mai mare procent era reprezentat de microîntreprinderi (83,03%), urmate de întreprinderi mici (15,07%), întreprinderi mijlocii (1,75%) și doar 0,14% întreprinderi mari. Cele mai multe unități din agricultură au fost înregistrate în județele Călărași și Argeș (587, respectiv 581), iar cele mai puține în județele Giurgiu și Dâmbovița (425 și 300).

Cifra de afaceri realizată de unitățile locale din agricultură în 2011 a fost de 7,1 miliarde de lei (25,4% din cifra de afaceri realizată de unitățile din agricultură de la nivel național), ocupând astfel locul 1 pe țară, cea mai mare cifră de afaceri fiind realizată la nivelul județului Călărași. În anul 2017, valoarea a crescut spre aproximativ 8 miliarde de lei, județul Călărași menținându-se în continuare pe primul loc. Cea mai mare scădere se înregistrează la nivelul județului Dâmbovița.

Grafic nr. 9.25. Evoluția cifrei de afaceri înregistrată de unitățile locale din agricultură în județele regiunii Sud Muntenia

Sursa: Termene.ro

COMERȚUL EXTERIOR AL PRODUSELOR AGRICOLE ȘI ALIMENTARE ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

În anul 2017, exporturile de produse agricole și alimentare formau 6,87% din total exporturi, în timp ce importurile de produse agricole și alimentare reprezentau 10,79% din totalul importurilor regiunii

Sud Muntenia, rezultând astfel un import pentru această categorie de – 347.308 mii de euro. Din analiza datelor prezentate reiese că se fac importuri masive de produse agricole și alimentare, iar dacă luăm în considerare că valoarea exporturilor este mai mică decât valoarea importurilor, pentru o regiune cu un puternic caracter agricol acest fapt înseamnă că produsele agricole nu sunt eficient valorificate. Un factor care ar echilibra această situație îl reprezintă valorificarea superioară a produselor agroalimentare, obținerea de valoare adăugată.

La nivelul regiunii, s-au exportat în special „Produse alimentare, băuturi, tutun” (61,50%) și „Produse vegetale, grăsimi și uleiuri animale sau vegetale” (28,37% din totalul produselor agricole și alimentare, iar cel mai puțin „Animale vii și produse animale” (10,13% din total produse agricole și alimentare). Principalele județe exportatoare de produse agroalimentare au fost, în 2017, Argeș (61,78% din total produse agroalimentare exportate), Prahova (23,34%) și Dâmbovița (6,95%).

În ceea ce privește categoriile de produse agroalimentare exportate, județul Prahova a fost lider la exportul de „Animale vii și produse animale” și „Produse alimentare, băuturi, tutun” iar Călărași ocupa prima poziție la nivel regional în ceea ce privește „Produse vegetale, grăsimi și uleiuri animale sau vegetale”.

Tabel nr. 9.31. - Exporturile de produse agricole ale regiunii Sud Muntenia, în anul 2017 (mii euro)

	Sud Muntenia	Argeș	Călărași	Dâmbovița	Giurgiu	Ialomița	Prahova	Teleorman
Total exporturi	9747558	6021751	366974	677790	75476	190852	2275381	139334
Total exporturi agricole și alimentare exportate	669268	49041	130225	3159	1179	42789	437188	5687
Animale vii și produse animale	67805	841	5151	2166	130	5495	53412	610
Produse vegetale și grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	189874	47623	122682	715	630	760	16197	1267
Produse alimentare, băuturi, tutun	411589	577	2392	278	419	36534	367579	3810
Ponderea produselor agroalimentare în totalul exporturilor (%)	6.87%	0.81%	35.49%	0.47%	1.56%	22.42%	19.21%	4.08%

Sursa: Institutul Național de Statistică

Importurile de produse agricole, în anul 2017, au reprezentat 10,79% din totalul importurilor regiunii Sud Muntenia, cele mai mari valori înregistrându-se la „Produse alimentare, băuturi, tutun” (51,34% din totalul produselor agricole și alimentare) și „Produselor vegetale, grăsimi și uleiuri animale sau vegetale” (25,95%), iar cele mai mici valori în cazul „Animale vii și produse animale” (22,71%).

Principalele județe importatoare de produse agroalimentare au fost, în 2011, Prahova (79,96% din total produse agroalimentare importate), Argeș (11,58%) și Călărași (2,32%).

În ceea ce privește categoriile de produse agroalimentare importate, județul Prahova este lider la importurile de „Animale vii și produse animale” (68,18% din total produse agroalimentare importate), la „Produse vegetale, grăsimi și uleiuri animale sau vegetale” (69,26%) și „Produse alimentare, băuturi, tutun” (90,58%).

Tabel nr. 9.32. - Importurile de produse agricole ale regiunii Sud Muntenia, în anul 2017 (mii euro)

	Sud Muntenia	Argeș	Călărași	Dâmbovița	Giurgiu	Ialomița	Prahova	Teleorman
Total importuri	9.419.433	4.627.119	288.471	597.567	165.683	210.871	3.337.396	192.326
Total importuri agricole și alimentare exportate	1.016.576	117.687	23.621	23.275	8.268	21.690	812.901	9.134
Animale vii și produse animale	230.832	48.640	12.787	3.609	3.766	1.782	157.391	2.857
Produse vegetale și grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	263.804	33.720	8.028	17.447	2.147	15.997	182.717	3.748
Produse alimentare, băuturi, tutun	521.940	35.327	2.806	2.219	2.355	3.911	472.793	2.529
Pondere produselor agroalimentare în totalul exporturilor (%)	15.41	1.05	4.43	0.60	2.27	0.85	4.72	1.49

Sursa: Direcția Regională de Statistică Călărași

Regiunea Sud Muntenia deține un potențial deosebit pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pentru anumite categorii de produse cheie, fiind lider la nivel național în ceea ce privește producția de carne, ouă, fructe și pe locul 2 la producția de miere. Totuși, valoarea adăugată a produselor agroalimentare și productivitatea fermelor sunt limitate de problemele structurale, precum și de fragmentarea din lanțul valoric. Această fragmentare din lanțul valoric al sectorului agroindustrial produce efecte nedorite în economia României, însă impactul este mult mai mare în zonele cu potențial, așa cum se prezintă situația în regiunea Sud Muntenia.

În contextul valorificării produselor agricole, județele de graniță care au deschidere la Dunăre (Teleorman, Giurgiu, Călărași) pot reprezenta un punct de conexiune cu celelalte axe europene de

transport, cu atât mai mult cu cât aceste preocupări au fost incluse în strategiile de dezvoltare ale acestor județe.

În acest sens, investițiile prioritare pentru stimularea comerțului cu produse agroalimentare la nivelul regiunii Sud Muntenia ar trebui să vizeze și creșterea capacității tehnice portuare pentru un tranzit fluvial sporit de mărfuri, care ar avea ca beneficii costuri mai reduse de transport în condițiile unui impact mai redus asupra mediului.

2.9.11. AGRICULTURA ECOLOGICĂ

Agricultura ecologică este un sector dinamic în România, care a cunoscut în ultimii ani o evoluție ascendentă, atât în sectorul vegetal cât și în sectorul de producție animalieră. Funcția de mediu (ecologică) se referă la rolul de conservare a spațiului natural, apărarea biodiversității și de protecție a peisajului pe care îl are agricultura durabilă, care promovează practici agricole prietenoase cu mediul. Pornind de la realitățile rurale românești, cercetările noastre anterioare au scos în evidență faptul că este necesară o politică a dezvoltării (susținerii) zonelor rurale defavorizate.

În 2011, în regiunea Sud Muntenia erau înregistrați 347 producători ecologici²¹, cei mai mulți activând în județele Teleorman – 101 și Ialomița - 92, iar cei mai puțini în Prahova – 25 și Dâmbovița – 16, conform datelor publicate de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

La nivelul anului 2010, conform datelor de la *Oficiul Național al Produselor Tradiționale și Ecologice Românești*, în regiunea Sud Muntenia au fost atestate 561 de produse tradiționale, ocupând locul 3 la nivel național, cele mai multe fiind înregistrate în județele Argeș (484) și Dâmbovița (31), iar cele mai puține în Ialomița (10) și Prahova (6). O situație aparte s-a remarcat în județul Giurgiu, unde nu s-a înregistrat niciun produs tradițional.

Cu un potențial agricol considerabil, oportunitățile pentru dezvoltarea sectorului agricol în regiunea Sud Muntenia constau în instruirea și specializarea continuă a personalului care activează în agricultura ecologică, precum și în armonizarea cu standardele Politicii Comune Agricole (PAC) referitoare la exploatațiile agricole ecologice. Investițiile în aceste domenii ar contribui substanțial la practicarea unei agriculturi durabile și eficiente din punct de vedere al producției. Totodată, se impune acordarea de sprijin financiar în vederea menținerii producției ecologice certificate în primul rând în sectorul vegetal, agricultura ecologică având un rol vital în protejarea biodiversității și conservarea resurselor neregenerabile folosite în agricultură, dar și pentru asigurarea siguranței și calității alimentare prin prisma implementării politicilor de dezvoltare rurală.

²¹ Nu sunt disponibile date pentru intervalul 2011-2017

CONCLUZII:

DEZVOLTARE RURALĂ

- Regiunea deține cel mai mare procent de populație care locuiește în mediul rural, la nivel național. Această populație este însă afectată de profunde schimbări demografice din ultimii ani (populație în scădere și îmbătrânită), iar acest lucru influențează în mod direct piața regională a forței de muncă și nivelul de ocupare. În ceea ce privește calitatea vieții și dezvoltarea economică în spațiul rural, acesta este slab echipat cu infrastructură modernă, în sudul regiunii existând încă zone cu acces redus la serviciile publice de bază (alimentare cu apă, gaze naturale, canalizare, salubritate), infrastructură educațională, de sănătate, socială, telecomunicații etc.

AGRICULTURA

- Sector important al economiei regionale, agricultura contribuie cu peste 8% la formarea PIB-ului regional. Urmând tendința manifestată la nivel național, suprafața agricolă a regiunii este în scădere. Chiar și în aceste condiții, regiunea Sud Muntenia deține cea mai mare suprafață agricolă și de teren arabil. Deținând astfel un potențial agricol important, regiunea are însă și zone în care acesta este insuficient valorificat (terenuri degradate și neproductive) pe fondul unei dotări deficitare cu echipamente și tehnologii moderne de producție. În ceea ce privește infrastructura de sprijin a agriculturii, trebuie menționat faptul că sistemul de irigații necesită extinderi și modernizări. De asemenea, investițiile din acest domeniu vor trebui îndreptate și către reabilitarea amenajărilor pentru desecare (în județele Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman), amenajarea terenurilor afectate de alunecări și completarea lucrărilor de combatere a eroziunii solului, decolmatări de canale, reparații la construcțiile hidrotehnice și amenajări hidroameliorative (în județele Dâmbovița și Ialomița).
- **Producția agricolă**, puternic dependentă de schimbările climatice, a avut o evoluție oscilantă, însă valoarea acesteia a situat regiunea pe primul loc la nivel național în anul 2017. În ceea ce privește specificul producției agricole, cea mai mare pondere este deținută de sectorul vegetal cu 73,97%, urmată de producția animală cu 25,24% și apoi de sectorul de servicii agricole cu 0,79%. De altfel, regiunea este lider la nivel național în ceea ce privește producția de carne, ouă, fructe și se situează pe locul doi la producția de miere. Valorile fluctuante ale producției agricole sunt totodată determinate și de dotarea tehnică necorespunzătoare (parcul regional de utilaje agricole fiind subdimensionat și uzat moral) precum și de procentul ridicat de fragmentare al exploatațiilor agricole. Un atu important este însă dat de prezența institutelor de cercetare în agricultură (Fundulea, Mărăcineni, Voinești și Albota). Valorificarea producției agricole se face cu

ușurință, dată fiind apropierea de cea mai mare piață de desfacere din țară (Bucureștiul), însă capacitatea de depozitare înregistrează un deficit de circa 20.000 de tone la nivel regional.

- **Zootehnia**, bine dezvoltată în anul 2011 și-a mai pierdut din avânt, veniturile domeniului scăzând în anul 2017 cu aproximativ 25%.
- În ceea ce privește **piscicultura**, la nivelul regiunii există un număr mare de amenajări pentru acvacultură, însă majoritatea necesită reabilitări și retehnologizări, iar producția de pește este procesată industrial într-un procent scăzut. Cu toate acestea, în regiune se regăsește Stațiunea de Cercetare Nucet, care are experiență și proiecte în crearea de rase și metiși industriali de crap, aclimatizarea și introducerea în cultură a unor specii noi.
- Cu privire la **silvicultura**, suprafața din regiune acoperită de păduri se situează sub media națională, situație ce impune implicarea autorităților în păstrarea patrimoniului forestier și mai ales identificarea oportunităților de a extinde suprafețele reîmpădurite, în scopul protejării culturilor agricole de efectele schimbărilor climatice, precum și realizarea de perdele de protecție agricolă.
- **Recensământul agricol din 2010** evidențiază provocările cărora trebuie să le facă față regiunea și anume fărâmițarea terenurilor agricole și practicarea în continuare a agriculturii de subzistență.
- Analiza comparată a exporturilor și importurilor de produse alimentare reliefează un proces de valorificare ineficientă a produselor agricole. În acest context, pentru o valorificare eficientă a produselor agricole, județele de graniță care au deschidere la Dunăre (Teleorman, Giurgiu, Călărași) pot reprezenta un punct de conexiune cu celelalte axe europene de transport, cu atât mai mult cu cât aceste preocupări au fost incluse în strategiile de dezvoltare ale acestor județe. Astfel, investițiile prioritare pentru stimularea comerțului cu produse agroalimentare la nivelul regiunii Sud Muntenia ar trebui să vizeze și creșterea capacității tehnice portuare pentru un tranzit fluvial sporit de mărfuri, care ar avea ca beneficii costuri mai reduse de transport, în condițiile unui impact mai redus asupra mediului.